

Rozšířené číslo:

Prof. Lion a genetika

strana 3

Politická krize v České republice

strana 5

Parlament a senát ČR krajanům

strana 8

Obrazy Mistra Theodorika

strana 10

Novoroční poselství velvyslance ČR

strana 13

Naše práce v uplynulém roce

strana 14

Kulturní klub vás zve:

Kam?

Slavnostní večer

k 650. výročí Karlovy univerzity v Praze

pondělí, 26. ledna 1998, 19.00 hod., české velvyslanectví.

K a l e n d á ř

- 11. ledna** neděle, 10.00 - opakování vánoční mše J. J. Ryby „Hej, Mistřel!“ v provedení chrámového sboru za řízení J. Čecha. Český kostel na Rennwegu 63, 1030 Vídeň.
- 15. ledna** čtvrtek, 18.30 - vernisáž výstavy **Karikatur**, díla členů Slovenské únie karikaturistov. Poř. Slovenský institut ve Vídni, Wipplingerstrasse 24-26, 1010 Vídeň. Výstava potrvá do 14. 2. 1998.
- 15. ledna** čtvrtek, 19.00 - filmové představení ve slovenském jazyce **Rosige Träume**. Poř. Institut f. Slawistik, Liebiggasse 5, 1010 Vídeň.
- 17. ledna** sobota 19.30 **3. bál vídeňských Slováků**, poř. Rakousko-slovenský Kulturní spolek v zámku Wilhelminenberg. Info: Österr.-slovakischer Kulturverein, Otto-Bauer-Gasse 26/11, 1060 Vídeň.
- 18. ledna** neděle - výlet **Prater** - Hauptallee, sraz v 13 h na Schwedenplatz (Anker). Poř. Klub čsl. turistů v Rakousku.
- 22. ledna** čtvrtek, 16.00 - **Matinee der Kammermusik** Posluchači Vysoké školy pro hudbu a výtvarné umění ve Vídni. Poř. Slovenský institut ve Vídni, Wipplingerstrasse 24-26, 1010 Vídeň.
- 24. ledna** sobota, 19.30 **Šibřinky** v národních krojích. Pořádá Sokol XII/XV: Haus der Begegnung Rudolfshelm, Schwenderg. 41, 1150 Vídeň.
- 25. ledna** neděle - výlet **Riegler-Hütte**, sraz v 10 h U4 Hütteldorf. Poř. Klub čsl. turistů v Rakousku.
- 26. ledna** **pondělí, 19.00 Slavnostní večer k 650. výročí Karlovy univerzity v Praze. České velvyslanectví, 1140 Vídeň, Penzingerstr. 11-13. Vstup volný.**
- 27. ledna** úterý, 18.30 komorní koncert **Bratislavský klarinetový kvartet**. Poř. Slovenský institut ve Vídni, Wipplingerstrasse 24-26, 1010 Vídeň.
- 29. ledna** čtvrtek, 19.30 přednáška o pěvci **Vilému Hešovi (1860-1908)** u příležitosti 80. výročí jeho úmrtí. Přednáška doplněna diapozitivy a nahrávkami. Přednáší Vladimír Stejskal. Poř. Akademický spolek - Slovanská beseda, Drachengasse 3, 1010 Vídeň.
- 7. února** sobota, 21.00 **Celomenšinový reprezentační ples**. Pořádá Menšinová rada v Parkhotelu Schönbrunn.
- 7. února** sobota, 20.00 **Die Narrenburg** premiéra. Opak. celý měs. Út-So, 20 h. Theater BRETT, Münzwardeingasse 2, 1060 Vídeň.
- 8. února** neděle - výlet **Vídeňský les**, sraz v 10 h, Rodaun, konečná I. 60. Poř. Klub čsl. turistů v Rakousku.
- 7. března** sobota, 18.00 - **50. výročí úmrtí Jana Masaryka**. Poř. Menšinová rada ve Slovanské besedě, Drachengasse 3, 1010 Vídeň.

Kulturní klub pořádá ve spolupráci
s velvyslanectvím ČR

SLAVNOSTNÍ VEČER K 650. VÝROČÍ KARLOVY UNIVERZITY V PRAZE

Na večeru promluví rektor Karlovy univerzity Prof. Dr. Karel Malý, prorektor KU Prof. Dr. Jaroslav Pánek a rektor Vídeňské univerzity Prof. Dr. Alfred Ebenbauer.

Součástí večera je koncert Tria Bohuslava Martinů. Ve výstavní síni velvyslanectví bude při této příležitosti otevřena výstava děl malíře Milana Pecáka.

Večer se koná v pondělí 26. ledna 1998 v 19.00 hod.
České velvyslanectví, 1140 Vídeň, Penzingerstr. 11-13.
Vstup volný.

VALNÁ HROMADA KULTURNÍHO KLUBU

se koná

ve středu, 18. února v 19.00 hod.

v restauraci Zur böhmischen Kuchl,

Schlösselgasse 18, 1080 Vídeň.

Doufáme, že se dostavíte v hojném počtu.

DVOJÍ OHLÉDNUTÍ ZA VÁNOCEMI:

Vánoce v Českém centru

Velmi milý vánoční dárek dostala vídeňská uměnímilovná společnost v podobě koncertu Souboru historických nástrojů Karmina pod vedením Miroslava Sekáče z Prahy. Mladí umělci zpívali a hráli staré české vánoční koledy, písně lidové a zlidovělé, ale i díla českých skladatelů z doby pozdní renesance a raného baroka. Jejich bezprostřední přednes vyzařoval radost ze zpěvu a hudby a poskytl tak obecnstvu mimořádný kulturní zážitek.

V.V.

Vánoce z Buchlovic

Krajanská organizace Nová vlast pokračovala i letos ve své tradici a uspořádala pro krajany v Rakousku vánoční koncert. Po dětském sboru ze Šumperka a Vojenském uměleckém souboru Ondráš byl to tentokrát soubor Folklórního studia z Buchlovic, který na pozvání Nové vlasti zavítal mezi krajany do Vídně.

Členové souboru bezprostředním a velmi milým provedením seznámili krajany s vánočními zvyky a písněmi z Moravského Slovácka. Krajane je za jejich přednes odměnili bohatým potleskem a na závěr si společně s nimi zazpívali další české písně i koledy a bylo vyhověno i osobním přáním účastníků k přednesu jejich oblíbené písně.

Večer byl přítomnými hodnocen jako velmi úspěšný. Pořadatelé proto v závěru poděkovali kulturnímu attaché Českého velvyslanectví v Rakousku panu MUDr. J. Mlčákovi za obětavou a velmi významnou pomoc při organizování večera, jakož i vedení velvyslanectví, které velkoryse umožňuje již řadu let provedení krajanských oslav Vánoc ve skutečně reprezentativním prostředí.

Koutný

Jak jsem se upsal genetice

Nedávno proběhla ve sdělovacích prostředcích zpráva o nejmladším, pouze dvaadvaceti letém rakouském absolventu medicíny. Náš dnešní host sice k nejmladším lékařům Rakouska nepatří, ale co se specializace týče, nepochybně k nejúspěšnějším. Universitní profesor DDr. Tomáš Lion je nejen doktorem všeobecného lékařství, doktorem přírodních věd, studoval např. i tělesnou výchovu.

Specializoval se na laboratorní diagnostiku, je vedoucím několika výzkumných pracovišť, v popředí jejichž zájmu stojí výzkum leukémie, je nositelem více jak desítky ocenění zahraničních i domácích. Začete-li se do našeho rozhovoru, možná i Vás napadne otázka, zda-li je vůbec něco, co by nestudoval.

Pane profesore, je Rakousko Vaše rodná země?

Prof. Lion: Ne, narodil jsem se v Praze a do Rakouska jsem přišel s rodiči v roce 1968.

Kdy vás napadlo, že budete studovat medicínu, resp. se tomuto oboru věnovat? Byla tato volba něčím podmíněna?

Prof. Lion: Vlastně po maturitě jsem začal zvažovat, co budu dělat dál. Původně jsem chtěl studovat tělesnou výchovu a latinu a tyto předměty vyučovat. Potom mě zaujala medicína, takže jsem studoval současně medicínu a tělesnou výchovu. Tělesnou výchovu jsem těsně před ukončením vzdal, neboť jsem zjistil, že mě přece jenom více baví genetika než tělesná výchova a že tedy má další cesta se bude ubírat tímto směrem. Když jsem dělal zkoušku z interny, vybral jsem si hematologa, který mně řekl, že až skončím studium, ať za ním přijdu. V té době byla situace pro absolventy medicíny ne zrovna moc příznivá. Na místa se čekalo až šest let. Této nabídce jsem pak skutečně využil a když se u něho uvolnilo místo, byl jsem k němu přijat. S jeho pomocí jsem se poté dostal také do Ameriky na universitu do Chicaga. Tehdy jsem netušil, co to je za universitu, protože pokud se mluví o Americe, jako první každého napadne Harvard. Ke svému překvapení jsem zjistil, že tato universita ve své zhruba sto padesátileté historii má asi šedesát nositelů Nobelovy ceny. Zde jsem poznal mnohé z výzkumu, vše, co souviselo s genetikou a leukémií, která se stala středem mého vědeckého zájmu. Zde v Rakousku v polovině 80. let něco

obdobného dosud nebylo, resp. bylo zanedbatelné. Po návratu jsem ještě krátce pracoval u svého profesora, ale brzy jsem dostal nabídku z nemocnice St. Anna Kinderspital, jež se specializuje na dětskou rakovinu. Při nemocnici se budovalo středisko výzkumu a moje specializace na leukémii byla velmi vítána. Pracoval jsem jak v této laboratorní diagnostice, tak i jako lékař na oddělení, neboť jsem vystudoval také pediatrii. Obě zaměření jsou však natolik náročná, že jsem se musel mezi nimi rozhodnout. Vyhrála to nakonec diagnostika. Podařilo se mi vybudovat skupinu, která vypracovala nové metody výzkumu v rámci genetické diagnostiky.

Kolik odborníků se v Rakousku touto problematikou zabývá?

Prof. Lion: St. Anna Kinderspital je největší a nejvýznamnější středisko toho druhu nejen v Rakousku, ale i celém německy mluvícím prostoru. Vedle toho jsou výzkumná střediska dětské onkologie v Grazu a Innsbrucku. Genetickou diagnostikou se zabývá několik desítek odborníků.

Jak funguje výměna zkušeností se světem?

Prof. Lion: V tomto směru dnes nejsou žádné problémy. Vše nejnovější z oboru je takřka okamžitě k dispozici. Vůbec se to nedá srovnat se situací zde v oněch 80. letech, kdy bylo nesnadné se pracovat např. k odborným časopisům.

Kolik druhů rakovinového onemocnění asi existuje?

Prof. Lion: Tolik, kolik existuje tkání.

Je statisticky podchycena úspěšnost léčby v Evropě, ve světě? Jaké je v tomto směru postavení Rakouska, popř. ČSR?

Prof. Lion: Rakousko se dostalo na mezinárodní úroveň tehdy, když vlastně celá generace lékařů vycestovala do vyspělých zemí. Po svém návratu potom „rozjeli“ výzkum v širokém měřítku. To je např. problém dnešních postkomunistických zemí, kde ještě z finančních důvodů nedošlo k onomu podobnému vycestování odborníků. Ale i to se postupně děje, např. v České republice, takže během krátké doby i zde výzkum rychle dosáhne světové úrovně. Další problém, který zbrzdil úspěšnost léčby byly medikamenty, ke kterým zde neměli přístup. Avšak i tento problém je již dnes odstraněn. Řekl bych, že z lékařského hlediska nikde léčba nepokulhává, pozadu za západními zeměmi je právě výzkum. Stav v podstatě odpovídá situaci 80. let v Rakousku.

Často se zapomíná, že nemocný člověk nemá jen nemocné tělo, ale především duši. Dříve byl na fakultě lékařství přednášen také předmět, jenž se zabýval problematikou péče o nemocného z hlediska jeho psychiky. Existuje něco podobného i dnes?

Prof. Lion: Bohužel ne. V praxi na dětské onkologii však tato skutečnost funguje velmi dobře. Existuje zde celý tým specializovaných psychologů, jenž

se stará o duševní hygienu nejen pacientů, ale i jejich rodinných příslušníků a rovněž ošetřujícího personálu. Uvědomme si, že se jedná o velký psychický nápor, vlastně ze dne na den, proto je nutná tato pomoc, aby novou situaci všichni jedinci zvládli. Rád ještě jednou zdůrazňuji, že v St. Anna Kinderspital tato péče funguje fantasticky.

Jaké práce jste publikoval?

Prof. Lion: Je to řada prací zabývajících se vyvíjením diagnostických metod.

Jaký máte vztah k českému jazyku?

Prof. Lion: Čeština je můj rodný jazyk, ten se zapomenout nedá. I když jsem přišel do Rakouska jako dítě, česky jsem mluvit nepřestal. Byla to zásluha obou rodičů. Zejména táta, který se „živil“ jazyky, dbal na to, abychom nikdy nepletli dva jazyky dohromady, tedy nemluvíli českoněmecky či obráceně. Bohužel jsem zvládl tzv. všeobecnou češtinu, znalost české terminologie např. mého oboru mi chybí. Dostávám se díky tomu do takových komických situací. Několikrát jsem již přednášel v Čechách, jako jazyk, ve kterém budu přednášet, jsem však nabízel vždy němčinu nebo angličtinu. Pochopitelně k údivu mých českých kolegů, kteří mně tvrdili, že mluvím perfektně česky. Jednou jsem se tedy nechal přemluvit a začal jsem přednášet v češtině. Dost jsem se při tom zapotil, neboť mi skutečně chyběly ony české výrazy. Tak jsem si začal tak trochu tento chybějící vokabulár vymýšlet, ne tak docela, prostě jsem se snažil o jakýsi překlad terminologie anglické nebo německé. Po skončení přednášky, která měla zjevně úspěch, za mnou přišel jeden pan profesor, gratuloval mi a řekl, že se mu líbilo, jak jsem věci genetického výzkumu nazýval českými jmény. Prý toto výrazivo v češtině chybí, ale protože je členem komise, jež má za úkol vypracovat zmíněné názvosloví, podá návrh, aby bylo podle mé přednášky v tomto smyslu v češtině užíváno. Ale i jinak nebyly zpětrhány spoje s češtinou, tedy českou kulturou. Četl jsem a čtu dodnes českou literaturu, sleduji českou kulturu. Jak už jsem řekl, mluvili jsme doma u rodičů česky, dnes ve vlastní rodině tato tradice pokračuje. Moje žena je také Češka, osmiletá dcera Veronika mluví dobře česky, čtyřletý syn zatím „odmítá“ česky mluvit, i když všemu

rozumi. Má totiž česky mluvící opatrovnici z Moravy.

Vaše práce je nesmírně namáhavá. Nejen na čas, který strávíte v nemocnici, resp. v laboratoři. Vždyť po odchodu z pracoviště vás čeká doma spousta nové literatury, kterou musíte prostudovat, abyste neztratil kontakt s nejnovějšími poznatky z oboru. Jak kompenzujete toto zatížení, tedy co děláte, když „neděláte“?

Prof. Lion: Sportuji, dnes již bohužel méně, ale dříve jsem hrával volejbal. Chodil jsem do Sokola. Hodně let jsem dělal také karate, je to takový meditativní sport. Rád samozřejmě čtu, rovněž se opět věnuji hudbě. Jako malý chlapec ještě v Čechách jsem se začal učit hrát na violoncello, po příchodu sem to samozřejmě nebylo možné, takže jsem se k hudbě vrátil zpět až v dopělem věku. Vymyslel jsem si, že se začnu učit hrát na klarinet. Naivně jsem si myslel, že první kroky jsem již vlastně zvládl, protože jsem hrál na tenorovou zobcovou flétnu. Po zakoupení nástroje jsem ale zažil dost velké překvapení, způsob hry na klarinet je úplně něco jiného. Po tomto zjištění jsem nástroj na několik let opět zabalil do kufru. Ale úplně jsem se odradit nedal. Jednou jsem klarinet opět vytáhl na světlo boží, po nocích, kdy rodina spala, jsem houževnatě cvičil, takže se mi přece jen podařilo propracovat se k prvním tónům a melodiím. Pochopitelně se v tomto smyslu nedá hovořit o nějaké úrovni, o to mně ani nešlo. Mám velmi rád jazz a klarinet do něho patří, takže možná, budu-li hodně pilně cvičit, „zvládnou“ i tento obor.

Váš sen, který byste chtěl realizovat?

Prof. Lion: Možná to bude znít hodně banálně, ale rád bych objevil něco, co by mnoha lidem pomohlo. Ale to je takový normální sen všech lidí, kteří mají svoji práci rádi. Možná větší můj sen, da-li se to tak nazvat, je naučit se pracovat s časem. V tomto směru je u mě ještě chaos. Prostě mám výčitky, že něco nebo někoho šidím. Rodinu na úkor práce, práci na úkor rodiny. Mám vlastně veliké štěstí, že je moje žena také lékařka, navíc z lékařské rodiny, její otec je významný pražský kardiolog. Takže tento způsob života nebyl pro ni ničím novým, má pro něj pochopení. Až příliš si to uvědomuji, když se podívám po svém okolí, kde řada mých kolegů z

těchto důvodů buď vůbec nezaložili vlastní rodiny, anebo je kvůli pracovnímu zatížení ztratili.

Vaše životní filosofie?

Prof. Lion: Spojit to, co člověk nemá rád s něčím, co je k něčemu dobré.

Pane profesore, děkuji Vám za rozhovor.
Rozmlouvala Dr. M. Brandeis

Den otevřených dveří v české škole

Ve středu 10. prosince proběhl Den otevřených dveří v 1. třídě Bilinguální sekundární školy na Sebastianplatzu. Návštěvníci mohli přihlížet učebnímu procesu ve třídě, kde je výuka na úrovni gymnázia. Zajímavým způsobem pobíhala např. hodina němčiny, při níž jsou ve třídě přítomny současně dvě učitelky. Tento způsob výuky klade jistě velké nároky na obě pedagožky, které se neustále musí doplňovat, žáci však z vyučování rozhodně velmi profitují.

Velká škoda, že Den otevřených dveří byl až příliš utajen před širší veřejností. Mnoho rodičů, stojí před otázkou, zda dát dítě do české školy, přičemž o škole mnohdy mají jen velmi povrchní či neobjektivní informace. Takovéto seznámení s vyučováním a vyučujícími by jistě přispělo k lepší informovanosti a rodičům by usnadnilo jejich rozhodování. Doufejme, že Dny otevřených dveří budou v budoucnu pořádány častěji a i v ostatních třídách školy. Ku prospěchu školy i jejich budoucích žáků.

Změna ve vedení Českého centra

Těsně před Vánoce se s Vídní rozloučil ředitel Českého centra Dr. Milan Sedláček, který byl pověřen vedením Českého centra v Moskvě. Na jeho místo nastoupil Mag. Radoslav Klepáč, dosud odpovědný za činnost Českého centra v oblasti ekonomické. V současné době v Českém centru pracují pod vedením Mag. Klepáče Jitka Mrkvová a Ondřej Štětka.

Česká republika jde do nového roku s politickou krizí na krku

Počátek současných turbulencí na české politické scéně sahá daleko do minulosti. Již v souvislosti s volbami v červnu 1996 psal tisk o dvou sponzorech ODS, kteří jí dohromady darovali 7,5 milionů. Jeden měl být z Maďarska, druhý z ostrova Mauritius. Jak novináři vyšťourali, ve skutečnosti tajemný dárc z Maďarska byl už pět let mrtvý, druhý, z Madagaskaru, byl chud'as, který ani nevěděl, kde Česká republika leží.

Podivný sponzor ODS

Počátkem listopadu do případu začali novináři znovu vrtat. ODS slíbila, že záležitost vyjasní a během několika dní prezentovala tentokrát živého sponzora, někdejšího tenistu a současného podnikatele Jiřího Šrejbra. Na tiskové konferenci si sice nemohl vzpomenout, kolik ODS daroval, zcela však vyloučil, že by býval poslal sponzorský dopis s vymyšlenými dárci. ODS tedy začala po dopisech pátrat, ale zatím se jí nepodařilo je najít a zatím se dohaduje, kdo dopisy viděl a kam je dal. Snaživi novináři však zjistili, že Šrejbr figuroval jako privatizátor Třineckých železáren.

Už svou demisi ministr zahraničí Josef Zieleniec odůvodnil nejen způsobem rozhodování uvnitř strany, ale také jejím nejasným financováním. Další z místopředsedů ODS, ministr Jan Stráský, se vyjádřil, že strana má vedle toho 170 milionů Kč ve Švýcarsku. Lidová strana a téměř současně také ODA na to reagovaly prohlášením, že vystupují z koalice. Václav Klaus byl v té době době v Bosně, kam mu další místopředseda strany, ministr financí Ivan Pilip spolu s exministrem vnitra Janem Rumlem zavolali, aby podal demisi, ke které ho také vyzval prezident V. Havel.

V. Klaus se okamžitě vrátil a po počátečním odmítání po několika hodinách s celou vládou skutečně odstoupil a oznámil, že ODS odchází do "konstruktivní opozice" a žádá mimořádné volby v nejkratším možném termínu. Jan Ruml a Ivan Pilip vyzvali Klause, aby se vzdal funkce předsedy ODS. Výzvu J. Rumla a I. Pilipa podpořila také většina poslaneckého

klubu strany. V. Klaus dal sice, tak jako předtím všichni místopředsedové strany svou funkci k dispozici a svolal urychleně její nejvyšší orgán, ale současně ohlásil, že na sněmu bude opět kandidovat na předsedu strany.

Protože odkládání řešení vládní krize se mu nezdálo účelné, prezident Havel pověřil předsedu lidovců J. Luxe, aby vedl rozhovory s jednotlivými stranami a na jejich základě mu předložil návrhy na řešení. Podle ODA by bylo nejlepším řešením, kdyby strany současné koalice vytvořily novou vládu bez V. Klause, ale protože jak lidovci, tak sociální demokraté se vyslovili pro mimořádné parlamentní volby, připojila se i ona k tomuto řešení. Prezident Havel na to jmenoval novým premiérem Josefa Tošovského, který není členem žádné strany. (Vznikla tím paradoxní situace, protože ČR tak má v současnosti dva předsedy vlády: dosud úřadujícího V. Klause, který je pověřen výkonem funkce až do jmenování nové vlády a J. Tošovského, který je předsedou vlády, která dosud neexistuje.)

Josef Tošovský byl dosud generálním ředitelem České národní banky. Je všeobecně uznáván jako bankovní a hospodářský odborník. S V. Klausem míval občas neshody, ale jeho jmenování se setkalo mezi představiteli ODS se souhlasem, stejně tak jako v ČSSD; už na samém počátku krize ho M. Zeman jmenoval jako potenciálního předsedu "přechodné vlády odborníků". Na rozdíl od ostatních politiků se mediálnímu vystupování vyhýbá a pokud jde o jeho rozhovory o konečném složení vlády, je skoupý na slovo.

Těsně před sněmem ODS ohlásili J. Ruml, I. Pilip a (rezignovavší) předseda poslaneckého klubu ODS J. Honajzer vytvoření "názorové platformy" uvnitř strany a J. Rumla svou kandidaturu na funkci předsedy strany. Stranický sněm však zvolil velkou většinou staronovým předsedou V. Klause. V rozporu s jeho dřívějšími prohlášeními o "konstruktivní opozici" současně odhlasoval účast v nové vládě a poslance zavázal, aby hlasovali proti předčasným volbám.

Předčasné volby?

Předčasné volby mají však jeden zádrhel: prezident nemá právo současný parlament rozpustit hned, nýbrž až poté, kdy parlament vysloví nedůvěru třem vládám, z nichž ve dvou případech jmenuje předsedu vlády prezident a ve třetím předseda poslanecké sněmovny. Protože nově jmenovaná vláda má podle ústavy 30 denní lhůtu, aby požádala parlament o vyslovení důvěry, mohlo by to vést k mnohaměsíčnímu čekání na vyřešení současné politické krize. Právníci mezitím hledají způsob, jak se této zdoluhavé proceduře vyhnout.

Ve stínu těchto dramatických událostí ustoupil do pozadí neutěšený stav ODA, v níž počátkem podzimu vznikla "pravicová frakce", jejímž hlavním cílem bylo svržení na jaře zvoleného předsedy strany Michala Žantovského. Ten nakonec ustoupil nespokojenosti s jeho předsednictvím a místo něho byl předsedou ODA zvolen ministr životního prostředí Jiří Skalický. Tomu se sice podařilo zabránit rozkolu této nejmenší koaliční strany, je však otázkou, zda se ODA podaří znovu najít své voliče. Už ve volbách v červnu 1996 jen taktak překonala hranici potřebných 5% hlasů.

A dobře na tom není ani nyní. Podle posledního výzkumu veřejného mínění by ji volila pouze 4% voličů. Dobře na tom není ani ODS, která podle nich klesla na historické minimum 17%. Nejsilnější stranou je s náskokem 10% ČSSD, za ODS jsou lidovci s 11% a KSČM s 9%. Podle výzkumu by se do parlamentu nedostali ani republikáni.

Vládní krize má však ještě jeden aspekt. Podle většiny lidí dnešní režim není lepší než předlistopadový. Odpovědělo tak 55% občanů (podle 34% je dokonce horší, podle 11% stejný). Neznámá to pochopitelně, že by si většina přála návrat k předlistopadovým poměrům, je to spíš výrazem nesplněných očekávání. Přispívají k tomu i finanční skandály. Vedle zmíněných problematických sponzortů ODS má na krku podobný i ODA. Tak např. její údajný dárc 9,5 milionů ze Švýcarska o tom nic neví. Lidová strana preventivně některé zahraniční dary poslala zpět.

Prezidentův kritický projev

"Lidé jsou zneklidnění, zklamáni a myslí si, že jsou opět u moci lidé nedůvěryhodní, kterým jde víc o vlastní prospěch než o zájem obecný," charakterizoval situaci prezident V. Havel ve svém projevu před oběma komorami parlamentu 9. prosince. "Převládá přesvědčení, že se v této zemi vyplácí lhát a krást, že mnozí politici i státní úředníci jsou úplatní a že politické strany - ač všechny bez rozdílu krásně mluví o svých čestných úmyslech - jsou tajně manipulovány podezřelými finančními skupinami.... Museli jsme za rychlost své privatizace skutečně zaplatit nakradenými miliardami nebo spíše desítkami miliard? Bylo-li to nutné, ať to někdo jasně řekne." V jiné části projevu označil zemi za "vytunelovanou", na jiném místě mluvil o tom, že se nepodařilo vytvořit občanskou společnost.

Projev byl všemi komentátory interpretován jako ostrá kritika V. Klause. Ten také jako jediný po projevu netleskal a s prezidentem se při odchodu nerozloučil. Odejel do sídla vlády, kam svolal narychlo tiskovou konferenci, při níž Havlův projev označil jako konfrontační. "Strážlivě uvažující člověk nemůže souhlasit s jeho hodnocením posledních osmi let, ani s hodnocením současné situace," řekl.

Bude Havel zvolen znovu prezidentem?

Havlův projev vyvolal u některých představitelů ODS nevraživé reakce a řada jejich poslanců a senátorů prohlásila, že ho nebudou 20. ledna volit prezidentem, ačkoli ho jako kandidáta navrhly společně čtyři strany, ODS, ODA, lidovci a ČSSD. Poněvadž KSČM a republikáni navrhnu vlastní kandidáta, mohlo by se stát, že by V. Havel v poslanecké sněmovně nedostal potřebných 50% hlasů. V senátu, kde lidovci a ČSSD mají většinu, je jeho zvolení bez problémů.

Při obrátkách, které nabral vnitropolitický vývoj, bude tento v době, kdy čtenáři dostanou toto číslo Klubu, už mnohem dál. Kde, je opravdu nemožné předpokládat. Pokud by při volbě Havla prezidentem nastaly komplikace, sestupný trend, který charakterizuje situaci (a abychom nezapomněli, také kurz koruny), by se ještě zrychlil.

Přemysl Janýr

Prezidentská volba vyvolala spor

Kde se bude volit prezident? Nad touto banální otázkou se čeští politici dokázali úspěšně handrkovat několik týdnů. Vše začal předseda sněmovny Miloš Zeman, když vystoupil s prohlášením, že volba prezidenta, která je naplánovaná na 20. ledna, se uskuteční v pražském paláci na Žofině, protože do budovy sněmovny či Senátu by se členové obou komor nevešli. Okamžitě po jeho prohlášení se vzedla obrovská vlna kritiky: Žofin, který je vnímán jako místo, kam spíše lidé chodí za zábavou a do tanečních kurzů, není příliš vhodný objekt pro volbu prezidenta, tvrdil například šéf senátorů Petr Pithart. Nakonec se zákonodárci po několika ostrých přestřelkách v médiích dohodli na zakopání válečné sekery a na kompromisu. Volba prezidenta se pravděpodobně uskuteční na Hradě. Přestože prezident se jen málokdy vyjadřuje k politickým tahanicím, jejichž středem je on sám, tentokrát tuto tradici porušil a na adresu Žofina poznamenal: "Nutně se mi vnucuje myšlenka, že za pět let by to mohlo být v Divadle Jára Cimrmana, za dalších pět let posléze U preka."

Evropská unie otevřela náruč České republice

V hlavním lucemburském městě se česká diplomacie dočkala oficiálního pozvání k zahájení jednání o řádném členství v unii. Kromě České republiky se na seznamu vybraných států objevilo ještě Maďarsko, Polsko, Estonsko, Slovinsko a Kypr. Diplomacie samostatného státu se dočkala uznání i v Bruselu na zasedání NATO, kde ministr zahraničí Jaroslav Šedivý podepsal protokol o vstupu České republiky, Maďarska a Polska do aliance. "Teď jsme téměř členem aliance. Stačí, aby naše členství ratifikovaly jednotlivé parlamenty," prohlásil k tomu jeden z členů české delegace, jejíž zástupci neskrývali uspokojení nad tímto krokem.

Pilipovi bouchla na zahradě bomba

Jeden z nejvýznamnějších kritiků odstupujícího premiéra Václava Klause - ministr financí Ivan Pilip - si vysloužil zastrašující bombový útok. Na zahradě jeho domku dosud neznámí teroristé odpálili dvoustogramovou nálož trinitrotoluenu, jejíž ohlušující exploze poškodila první patro budovy, ve které žije ministr se svou rodinou. Vzhledem k tomu, že výbuch s největší pravděpodobností neměl nikoho zabít ani zranit, policie se přiklání k teorii zastrašování. Sice několik dní po výbuchu zadržela podezřelého muže, kterého však musela vzápětí pro nedostatek důkazů propustit. Jedna z vyšetřovacích verzí hovoří o tom, že za atentátem by mohl stát některý z horlivých členů ODS, stoupenců Václava Klause.

Nové politické uskupení na politickém nebi

Bývalý poslanec sociální demokracie Josef Wagner, který při posledních hlasováních o důvěře vlády premiéra Klause, nebo při projednávání rozpočtu jako jediný nekoaliční politik podržel kabinet, se rozhodl založit nový politický subjekt: Politický klub. Založení PK se zúčastnilo několik známých osobností - mj. bratr prezidenta Ivan Havel, další bývalý člen ČSSD Rudolf Battěk, bývalá předsedkyně České národní rady a první polistopadová ministryně spravedlnosti Dagmar Burešová a bývalý hudebník Michael Kocáb.

Také ODA a ČSSD má problémy se sponzory

Občanská demokratická aliance dostala podle některých údajů ve dvou splátkách tři miliony korun od dosud neznámých sponzorů. Jako prostředník pro převod peněz údajně sloužila firma IN, jež se zabývá obchodem s cennými papíry. Někteří členové ODA tvrdí, že jsou lidé uvnitř strany, kteří vědí, odkud peníze vlastně přišly. Problém uvnitř hospodaření aliance však není časovanou bombou, jakou bylo nedávné odhalení nekalého financování ODS. Přestože vedení ODA vytrvale odmítá, že by peníze pocházely od firmy IN, odmítlo sdělit, odkud peníze na účet aliance přišly.

Ani sociální demokraté se nevyhnuli problémům se jmény tajemných sponzorů. Půl roku zatajovali Zemanovi kolegové, kdo je vytáhl z finančních potíží. Loni na jaře neměla ČSSD ani na výplaty, banky před ní stahovaly rolety a navíc živořila s úcty obstaranými finančním úřadem kvůli nezaplaceným daním. Trn z paty vytrhl sociálním demokratům až opavský podnikatel a majitel tamějšího hokejového týmu Radim Masný. Představitel ČSSD poněkud šokovala informace, že Masný sám je členem ODS, což on nebyl ochoten komentovat.

60. narodeniny

Karla Schwarzenberga

Počátkem prosince oslavil Karel Schwarzenberg 60. narodeniny. Po listopadové revoluci se vrátil do Prahy a stal se úředníkem československého státu. V letech 1990-92 vedl prezidentskou kancelář Václava Havla.

Před rokem 1989 pomáhal československému exilu. Od druhé poloviny osmdesátých let sídlil na jeho zámku Scheinfeld ve středních Francích Československé dokumentační středisko - archiv čes. disentu a exilu.

V současné době žije Schwarzenberg především na zámku Dřevíč u Nižboru. Odtud jezdí na jihočeské panství Orlik nebo do kanceláře v Praze-Břevnově. Většinu času věnuje správě svého majetku v jižních Čechách, který získal v restituici. Podniká v pohostinství, rybníkářství a lesnictví, které vystudoval v Mnichově. Privatizace Becherovky se Karel Schwarzenberg podle svých slov zúčastnil proto, aby postavil své podnikání „na druhou nohu“. První zůstává jeho restituované panství Orlik. Přes své znalosti i zkušenosti příliš nechce znovu vstoupit do politiky. Před senátními volbami v roce 1996 se mluví o jeho kandidatuře za ODA. Do této strany dokonce vstoupil. O tom, co chce dělat v budoucnosti říká: „Nešťastné dědictví rodu mé matky je v tom, že nevydržím dlouho na jednom místě.“ Přesto předpokládá, že zbytek života bude žít v Nižboru.

Najvyšší súd SR bez predsedu

Predseda Najvyššieho súdu SR Milan Karabín sa listom predsedovi NR SR Ivanovi Gašparovičovi vzdal funkcie. Objavili sa špekulácie, že tak urobil po rozhodnutí senátu NS v spore medzi poslancom L. Nagyom a ministrom vnútra G. Krajčím. Milan Karabín však považuje výrok za zákonný a správny a svoje odstúpenie odôvodnil inak: „Už niekoľko mesiacov sa cítim zdravotne veľmi zle, a preto som sa rozhodol vzdať sa funkcie predsedu NS.“

Cizinci se stěhují z Prahy

Prahu podle britského listu The Daily Telegraph opouští mnoho cizinců zejména Britů a Američanů, kteří se do ní v první pol. devadesátých let nahrnuli. V české metropoli je v současné době pro ně draho. Z Prahy se stěhují i mnozí zahraniční podnikatelé - po sérii ekonomických neúspěchů České republiky jim nápadně klesly příjmy.

ČR a SR na ceste do Európskeho spoločenstva

Zasadenie EÚ v Luxemburgu dalo základy budúcej „Veľkej Európy“. Začal sa proces, na konci ktorého bude postupne do EÚ integrovaných desať uchádzačských krajín zo strednej a východnej Európy a tiež Cyprus.

Rozšírenie sa bude odohrávať po etapách, podľa stupňa pripravenosti každého kandidáta. V prvej skupine kandidátov nazývanej 5+1 sú ČR, Poľsko, Maďarsko, Slovinsko, Estónsko a Cyprus. S týmito krajinami, kde ekonomické a politické zmeny došli najďalej, budú rokovania prebiehať najintenzívnejšie.

Ďalšiu skupinu tvoria Slovensko, Bulharsko, Rumunsko, Litva a Lotyšsko. Účasť Slovenska v tejto skupine je tak trochu prekvapením. Ekonomicky totiž jednoznačne patrí do skupiny prvej, stavom demokracie v „západnom chápaní“ ale až do skupiny tretej, spolu s Tureckom (kde je ale situácia ešte oveľa horšia). Tu urobilo zasadenie historicky kompromis, kedy nedalo na neodporúčanie prípravnej komisie z júla minulého roka a hlavne vďaka štátom ako Nemecko, Rakúsko, Španielsko a Grécko Slovensko do tejto skupiny „pretlačilo“.

Všetci predstavitelia EÚ však upozorňovali na potrebu urýchlenia demokratizačných zmien, svoju úlohu možno zohrali aj predvolebné preferencie v SR, ktoré Mečiarovi veľa nádeji nedávajú...

Vladimír Mečiar mezitým vytiahol v rozhovore s redaktorom Slovenskej Televízie prvý zo svojich geniálnych predvolebných ťahov - cez Vianoce vraj porozmýšľa, či by nemal z politiky odísť, cíti sa unavený a nedocenený... Šokovaný redaktor sa ledva zmohol na slovo. Prírodnou reakciou bola vlna podpory Mečiarovi. Jeho priaznivci si skutočne nevedia predstaviť, že by už mal skončiť. V čase, keď budete čítať toto číslo, už budeme múdrejší...

Je ale celkom možné, že či už s umúdnym Mečiarom, alebo s vládou dnešnej opozície, Slovensko nakoniec vstúpi do EÚ predsa len s prvou skupinou - ekonomicky na to jednoznačne má. Predpokladaný vstup prvých kandidátov je okolo roku 2004 a dotedy je azda v silách politikov urobiť potrebné zmeny - cieľ stojí za to. FL

Prezident Kováč omilostil vlastného syna

Prekvapujúce rozhodnutie prišlo z kancelárie prezidenta Slovenskej republiky. Prezident Kováč využil svoje ústavné právo a nariadil zastaviť trestné stíhanie v kauze Technopol voči všetkým osobám. V odôvodnení sa píše, že vyšetrovanie trvá už päť rokov a príslušné orgány neboli schopné zhromaždiť dôkazy, ktoré by odôvodňovali predloženie veci súdu, že sa prípad len zneužíva na politické ciele bez snahy zistiť pravdu a že vyšetrovanie v Mnichove sa dostáva do záverečného štádia a mohlo by byť uzavreté, ak sa podozrivé osoby dostavia k súdnej pojednávaniu.

Na oživenie pamäti len toľko, že spáchaný podvod s textiliami v sume asi 2,5 milióna dolárov poškodil Technopol, trestné stíhanie sa uskutočňuje na území Nemecka. Občan SRN je hlavný podozrivý a do prípadu sa doteraz nevysvetleným spôsobom zaplietol aj prezidentov syn.

Prekvapujúcim momentom je zastavenie trestného stíhania vlastného syna. V štandardnej demokracii je takýto postup jednoducho neprijateľný. Pri skúmaní „zapletenia sa“ Kováča mladšieho však prideme na to, že je v prípade prítomný hlavne z politických dôvodov. Trestné stíhanie sa už dávno uskutočňovalo, keď sa na základe doteraz príliš neobjasnenej výpovede svedka zistilo, že vo veci je zainteresovaný aj Kováč mladší, ktorého firma nemala s nemeckou firmou podozrivou z podvodu žiadne obchody. Na toto vtedy upozorňoval aj denník blízky HZDS.

Na Kováča ml. bol vydaný medzinárodný zatykač, na Slovensku ale neplatný. Kováč ml. bol potom za záhadných okolností unesený do Rakúska, aby bol po niekoľkých mesiacoch vrátený Krajinským súdom vo Viedni s konštatovaním, že k únosu došlo za asistencie štátnych orgánov SR.

Keď sa Kováč ml. dostal domov, chcel vycestovať do Nemecka, aby dobrovoľne (!) v prípade Technopol vypovedal. Keďže však proti nemu stále prebiehalo trestné stíhanie, mal pozastavený pas. V celom tomto chaose bolo čím ďalej tým viac jasnejšie, že syn prezidenta je prostriedkom diskreditovania hlavy štátu. Či je naozaj nevinný, vie ale asi len on sám, ale jeho účasť na súdnom pojednávaní snáď konečne vnesie svetlo do celého prípadu.

Prezident Kováč sa asi do konca života nezbaví podozrenia, že konal ako otec. Ale ako prezident republiky, ktorá má v tomto roku dôležité parlamentné voľby rozhodol tak, že aspoň jednu politickú kauzu zniesol zo sveta. Kvôli neštandardnosti situácie je ale treba povedať, že zvolil jedno rozporuplné riešenie zo všetkých zlých možných.

Parlament a Senát ČR krajanům

Koncem minulého roku adresovaly Parlament ČR, Senát a Stálá komise Senátu pro krajany žijící v zahraničí dopis krajanům, v němž vysvětlují své pozice, názory a cíle. Dopis je sice koncipován s těžištěm na vztah k Čechoameričanům, přesto však se domníváme, že je zajímavý i pro nás. Zkrácený jej přetiskujeme:

Vážení spoluobčané,

Dne 17. června 1997 byla ustavena Stálá komise Senátu pro krajany žijící v zahraničí. Jejím předsedou byl zvolen senátor MUDr. Milan Špaček.

V následném období až do současných dnů se kromě krajaňských organizací na Stálou komisi obracely a stále obracejí stovky krajanů. V korespondenci a při osobních setkáních se nám svěřují s tím, co je zneklidňuje. S různými akcenty na ten či onen problém se oprávněně dovolávají toho, aby všeobecně uznávaná lidská a občanská práva byla uplatňována i v mateřské zemi. Jde zejména o uznání dvojího státního občanství, výkon volebního práva, řešení mimosoudních rehabilitací, restituční nároky, zachování principů lidské důstojnosti při jednáních s úřady České republiky, právní pomoc, úpravu zákonných předpisů v oblasti zdravotního, důchodového a sociálního zabezpečení, podporu při přesídlení ap.

Jsme si vědomi těžkostí a obtíží, s nimiž se mnozí naši zahraniční spoluobčané při uplatňování zákonných práv ve své vlasti střetávají. Jejich legitimní požadavky podporujeme a usilujeme o jejich prosazování.

Náš postup je motivován snahou přispívat ke zlepšování vztahů mezi krajany a českou veřejností. Spolupracujeme proto s exekutivními a legislativními složkami, jakož i s řadou institucí, které se problematikou krajanů zabývají. Mezi ně patří ministerstvo zahraničních věcí, ministerstvo vnitra, ministerstvo práce a sociálních věcí, Podvýbor pro styky s krajany Poslanecké sněmovny, Český ústav zahraniční, Správa českých center atd.

Vycházíme z principu, že je nezbytné napravit křivdy, jichž se komunistický režim dopustil na našich krajanech tím, že jejich značnou část zbavil

československého, respektive českého občanství. Bereme také v úvahu, že postavení části krajanů v USA se stalo složitější po 20. srpnu 1997, kdy přestala platit Úmluva o naturalizaci mezi Československem a Spojenými státy americkými z 16. 7. 1928. Proto naléháme na novelizaci zákona č. 88/1990 Sb. v pozdějších zněních (zákon č. 92/1990 Sb., zákon č. 40/1993 Sb., zákon č. 272/1993 Sb.) o nabytí a pozbytí státního občanství, která by zavedla statut dvojího občanství pro tisíce našich krajanů. To by otevřelo cestu k plnohodnotnému občanství, které by jim umožňovalo užívat ostatní občanská práva.

V těchto dnech probíhá proces novelizace citovaného zákona o českém státním občanství. Předseda senátor Milan Špaček se obrátil na ministra vnitra ČR a ministra zahraničních věcí ČR s žádostí o vyjádření stanoviska k dvojímu občanství našich krajanů, mezinárodněprávním důsledkům jeho zavedení a o sdělení, jaký je stav příprav novelizace dosud platného zákona.

Komise byla informována, že na ministerstvu vnitra je prakticky připravena novela volebního zákona č. 247/1995 Sb. v pozdějším znění (zákon č. 212/1996 Sb.), která má být do konce roku předložena vládě. Nová úprava obsahuje mj. aktivní i pasivní volební právo pro krajany s českým občanstvím. Krajané budou mít zákonnou možnost uplatnit své volební právo již ve volbách do Senátu na podzim 1998. V návrhu novely zůstává zatím otevřená otázka volebního práva českých občanů, včetně krajanů, při volbách do Evropského parlamentu po přijetí České republiky do EU.

Všechny ty krajany, kteří nám v posledních týdnech z různých zemí napsali o svých strastech, nebo se nám přímo osobně svěřili se svými starostmi, prosíme, aby tento dopis přijali jako stručnou, avšak otevřenou odpověď na to, co je tíží. Chápeme pocity představitelů krajaňských organizací a různých občanských iniciativ, kteří projevují znepokojení nad pomalým a neuspokojivým řešením jejich legitimních požadavků.

Na své 1. i 2. schůzi dne 22. července a 15. října 1997 jsme vysoce ocenili

mimořádnou aktivitu krajaňských organizací a jednotlivců při organizování finanční a materiální pomoci pro naše občany postižené záplavami. Veřejně, na tiskových konferencích konaných bezprostředně po těchto schůzích i při různých dalších mediálních akcích předsedy a členů komise, jsme jim za obětanou práci upřímně poděkovali.

V současné době stojí v našem pracovním programu na předním místě občanskoprávní otázky. Podpora jejich řešení ve prospěch krajanů patří jednoznačně mezi aktuální a naléhavé úkoly, které byly přijaty již na její 1. schůzi dne 22. 7. 1997. V Agendě schválené na 2. schůzi dne 15. 10. 1997 si Stálá komise dala do vinku širší a dlouhodobější poslání:

- * usilovat o to, aby se Senát stal centrem pěstování sounáležitosti mezi krajany a vlastí; sledovat obecné a věcné problémy krajaňské a exilové problematiky;

- * vyvíjet iniciativu k podpoře krajaňských a domácích aktivit ve všech oblastech vztahů;

- * hledat možnosti a cesty, jak v širším měřítku využívat bohaté znalosti a zkušenosti krajanů a jejich silný morální potenciál ve prospěch politických, ekonomických a kulturních zájmů České republiky;

- * přispívat k výměně a předávání multikulturních hodnot, které si zahraniční Češi osvojili v zemích, kde našli svůj druhý domov;

- * prodporovat řešení otázek na poli výchovy k občanské toleranci zejména prostřednictvím literatury, umění a mediálního působení; přitom působit v tom směru, aby se v té či oné formě uplatňovala témata, jejichž zpracování a prezentace by napomáhaly pěstovat integrující kulturní a morální hodnoty a vědomí sounáležitosti mezi občany domácími a žijícími v zahraničí.

K plodné výměně názorů mezi námi a představiteli krajaňských komunit jsme měli velmi dobrou příležitost ve dnech 18.-30.10.1997. Delepace Výboru pro zahraniční věci, obranu a bezpečnost, jejímž členem byl senátor Milan Špaček, navštívila USA a Kanadu a s oficiálními reprezentanty těchto států jsme jednali o otázkách týkajících se rozšiřování

NATO a vstupu České republiky do této aliance.

Jedním z prvních našich počínů bude setkání a slyšení zástupců všech krajanů v Praze někdy zjara 1998. Předpokládáme, že se stane účinným příspěvkem k dalšímu rozvoji plodných vztahů mezi krajaňskou komunitou a vlastí.

Značný význam připisujeme spolupráci s krajanů v nejbližším zahraničí. Zahnujeme do něj širší středoevropský region, v němž si naši zvýšenou pozornost zasluhuje česká krajaňská komunita na Slovensku. Zamýšlíme proto v příštím roce (1998, pozn.red.), pravděpodobně v květnu či červnu uspořádat jedno či dvě setkání krajanů z tohoto regionu doma či v zahraničí.

Chceme se také aktivně zúčastnit sympózia „Týden zahraničních Čechů“, jež se uskuteční u příležitosti 650. Výročí založení Univerzity Karlovy ve dnech 28. 6. - 4. 7. 1998 v Praze.

Na podzim by se měly připravit další akce, jichž by se zúčastnili přátelé ze Severní Ameriky, Austrálie a případně z ostatních částí světa.

Tyto záměry jsou velmi náročné. Jsme však přesvědčeni, že jsme k jejich plnění vykročili správným směrem. Pevně věříme, že naše spolupráce přinese dobré plody všem, jimž leží na srdci štěstí a blaho české vlasti.

S příchodem nového roku 1998 vám přejeme hodně zdraví a štěstí.

Se srdečným pozdravem

Vaši přátelé doma

(Praha 2. 12. 1997)

Škoda Mladá Boleslav nejlepší

V čele prestižní ankety Českých sto nejlepších firem, kterou pořádá společnost Comenius, se letos umístila automobilka Škoda Mladá Boleslav. Růst výroby této firmy letos výrazně zlepšuje makroekonomické ukazatele ČR. Pomyslnou stříbrnou příčku zaujala společnost Microsoft CZ a třetí místo obsadila Chemapol Group. Předseda představenstva vítězné společnosti Vratislav Kulháněk zdůraznil, že podstatou úspěchu společnosti Škoda Mladá Boleslav je především konkurenceschopný výrobek.

Prodloužen úvěr Creditanstaltu Kotvě

Teprve po měsíci vyjednávání prodloužil Creditanstalt provozní úvěr 140 milionů korun proslulému pražskému obchodnímu domu Kotva. Schválení úvěru silně ohrožoval boj tří kapitálových skupin o rozhodující podíl v Kotvě i skutečnost, že má obchodní dům v současné době dvě soupeřící představenstva. Díky úvěru je zajištěno další plynulé fungování Kotvy v předvánočním čase.

Škoda Plzeň v Číně

Již v roce 1995 založila v Číně Škoda Plzeň společně s místním podnikem Jinma podnik na malé parní turbíny do výkonu 25 MW. Nyní plzeňský koncern zahájil v průmyslové zóně Kantonu budování závodu na výrobu parních turbin do výkonu 50 MW. Do zkušebního provozu by měl být uveden už koncem příštího roku. Škoda Plzeň je jediným světovým výrobcem turbin, který tímto způsobem proniká na čínský trh.

Česká hudba v Japonsku

Česká filharmonie se vrátila do svého v pořadí již dvanáctého turné po Japonsku, kde během tří týdnů provedla celkem 15 koncertů. Doprovázeli ji dirigent Vladimír Válek a stálý host Ken-Ičiro Kobajaši. V historii japonských turné České filharmonie to bylo poprvé, co s ní vystupoval na domácí půdě japonský dirigent. O všechna vystoupení byl mimořádný zájem, všechny koncerty byly zcela vyprodány. Za největší úspěch lze považovat poslední večer v Tokiu, kde Česká filharmonie hrála v Suntory Hall Smetanovu Vltavu, Dvořákovu Novosvětskou a Šeherezádu Rimského-Korsakova. Suntory Hall je největším tokijským sálem a zdejší koncerty mají zvláštní prestiž a vysokou úroveň posluchačů. „Japonské publikum je milé a spontánní a jeho hudební znalosti jsou udivující. Velmi dobrá je jeho orientace v české hudbě,“ uvedl Vladimír Válek.

Česká filharmonie od svého prvního zájezdu v roce 1959 odehrála v Japonsku již 226 koncertů.

Jiří Suchý vzpomíná

V minulých dnech měl premiéru v Divadle Semafor v Praze nový recitál Jiřího Suchého Únos turecké houslistky. Jiří Suchý jej věnoval památce Vlasty a Viktora Sodomových, kteří první v padesátých letech začali zpívat písničky v ČSR dosud nezpívané a dali také příležitost mladému, začínajícímu Suchému, aby začal veřejně zpívat své texty. Dali tak bezděky základ pro vznik divadla Semafor. Recitál se skládá převážně ze „zapomenutých“ šlágrů té doby, např. Píseň frontového šoféra, Nabrusil som si kosu, Smugljanka, ale i Black Smith Blues nebo Potkal jsem jelena od Šlitra a Hornička. Variací Suchého na padesátá léta jsou písně Ach, léta padesátá a Polka pětiletka. Po skončení premiérového představení na jevišti pokřtila Jitka Molavcová společně s Pavlem Tigridem novou knižku J. Suchého Ty, co už neznáte (výběr z textů s kresbami autora) z nakladatelství Primus v Praze.

Obrazy Mistra Theodorika

V Anežském klášteře v Praze probíhá jedinečná výstava „Magister Theodoricus - dvomi malíř císaře Karla IV.“ Jedná se o unikátní kolekci maleb vrcholného středověku. Expozice představuje devětaosmdesát z celkové počtu 129 deskových obrazů, jež tvoří z kaple sv. Kříže na Karlštejně vrchol duchovní a umělecké kultury doby Karla IV. V roce 1998 uplyne 620 let od úmrtí římského císaře a českého krále Karla IV. a 650 let od jeho velkých zakladatelských činů. Mezi nejvýznamnější památky této doby patří vedle pražské katedrály sv. Víta i hrad

Karlštejn. S tímto hradem a jeho zakladatelem je spjata také jméno dvorního malíře mistra Theodorika. Jádrem výstavy tvoří nezvyklá instalace obrazů, která zřetelně odděluje díla připisovaná přímo mistru Theodorikovi od maleb, které pocházejí od jiných umělců, pracujících v jeho dílně.

Doprovodná expozice představuje dokumenty, které se vztahují ke Karlštejnu, původní detaily z nejcennější místnosti hradu, kaple sv. Kříže, či poučení o tom, jak vznikl deskový obraz. K výstavě byl vydán i vědecký katalog.

V současné době řeší organizátoři problémy, které vyvstaly v souvislosti s příliš velkým zájmem o výstavu. Podle sdělení pracovnice tiskového oddělení Národní galerie se tvoří tak velké fronty, že je velmi těžké je organizačně zvládnout. Galerie musela z bezpečnostních důvodů zrušit volný vstup na výstavu z obavy, že by velký počet návštěvníků mohl vážně ohrozit zabezpečení exponátů.

Výstava potrvá do 26. ledna 1998.

Vzpomínky na Hugo Haase

Pražské nakladatelství Faun vydalo vzpomínkovou knihu herečky a po ruském otci též baronesy Marie „Bibi“ Haasové na jejího muže Hugo Haase Dlouhá svatební cesta. Brzy po svatbě oba emigrovali před nacismem do USA, kde se Hugo Haas stal úspěšným režisérem, hercem i producentem. Na sklonku Haasova života až do jeho smrti v roce 1968 žili spolu ve Vidni. Kniha je doplněna Haasovou korespondencí, mj. s Janem Werichem, dále jeho verši, články a oblíbenými aforismy.

Josef Lada - Pohádkový svět

U příležitosti 110. výročí narození Josefa Lada vydalo nakladatelství Eminent reprezentativní publikaci „Josef Lada - Pohádkový svět“. Obsahuje několik set barevných reprodukcí Ladových obrazů a především zasvěcený text, psaný pro širší veřejnost, který Ladu ukazuje ve všech aspektech jeho tvorby. Autorem publikace je dr. Vlastimil Tetiva, který byl zároveň kurátorem stejnojmenné výstavy, o které jsme informovali koncem minulého roku. Kulturní veřejnost se tak dočkala dosud chybějící monografie, mapující malířův osobní i umělecký život a vývoj.

Návrat třetího nejstaršího pražského zvonu

Na věž dominikánského kostela sv. Jiljí v Praze na Starém Městě byl vyzvednut třetí nejstarší pražský zvon, který byl restaurován v německé firmě Perner v Pasově. Zvon byl zasvěcen od roku 1487 svatému Jiljí, váží tři tuny a je široký a vysoký 1,5 metru. Sdružení Pražských zvoníků svatovítských podalo podnět ministerstvu kultury ke kontrole nesrovnalostí kolem práce zvonáře Pernera. Podle stanoviska sdružení provedl Perner nekvalifikovanou práci a zvon byl restaurováním a opravou poškozen. Podle sdělení pracovnice Pražského ústavu památkové péče, který měl nad restaurováním zvonu památkový dohled, však zvon poškozen nebyl.

Politická karikatura

Mnichovský spolek Adalberta Stiftera, jehož výstavu o Komenském jsme mohli v loňském roce vidět v Českém centru, zkoncipoval putovní výstavu pod názvem „Stejně obrazy stejná slova - Němci, Rakušané a Češi v karikatuře (1848-1948)“. Její vernisáž proběhla v půli října minulého roku v Mnichově. Výstava je sestavená ze 60 panelů, z nichž každý obsahuje v průměru čtyři karikatury (2 německé a 2 české), jež jsou komentovány texty v německém a českém jazyce. Konec výstavy v Mnichově byl 21. listopadu. Prezentace v Berlíně je plánována na únor-březen 1998, v Praze bude představena v dubnu-květnu, ve Vidni v červnu-červenci a v Řezně v září-říjnu 1998.

Romské fotografie

Ve stádiu příprav je projekt, který má fotograficky zdokumentovat život romské komunity v Brně. Připravuje ho Muzeum romské kultury v Brně ve spolupráci s brněnským magistrátem. Fotografie by měly zachytit hmotnou kulturu i životní styl celé struktury romského etnika, měly by vypovídat o místech, kde Romové žijí, o jejich zvycích, tradicích i rituálech. Výsledky projektu budou předvedeny na výstavě složené z pořízených fotografií a autentických dokumentů ze sbírek Muzea romské kultury. Finanční prostředky chtějí organizátoři projektu získat od sponzorů.

Český slavík 97

Hlasování více než 240 000 fanoušků populární hudby rozhodlo, že letošní cenu Český slavík navazující na známou předlistopadovou anketu Zlatý slavík získala v kategorii skupin legendární skupina Olympic, na dalších místech se umístila ostravská skupina Buty a skupina Lucie. Mezi ženami se umístila na zlaté příčce stejně jako v loňském roce Lucie Bílá. Stříbrná byla Ilona Csáková a třetí místo obsadila nestárnoucí Helena Vondráčková. Nestárne ani Karel Gott, který k více než dvaceti zlatým a loňskému českému slavíkovi přidal další trofej v kategorii zpěvák roku. Z druhé pozice se mohl radovat Daniel Hůlka, známý především z úspěšného muzikálu Dracula, bronzový Český slavík v kategorii zpěváků se jmenuje Janek Ledecký. Absolutní vítězkou ankety se stala vynikající zpěvačka Lucie Bílá.

Výročí vinohradského divadla

Jedno z nejvýznamnějších českých divadel – pražské Divadlo na Vinohradech slavilo v druhé polovině listopadu své devadesátiny. Slavnostní večer byl především vzpomínkou na uplynulá desetiletí. Prvním gratulantem byl také devadesátník – herec Gustav Nezval. Na své začátky v Divadle na Vinohradech vzpomínali herci Svatopluk Beneš a Jaroslava Adamová. V pořadu přibližujícím osobnosti spoluvytvářející vinohradskou scénu bylo vzpomenu na prvního ředitele divadla F. A. Šuberta, režiséry K. H. Hilara, Jana Bora, Jiřího Frejku, Alfréda Radoka, Luboše Pistoria, dramatiky Františka Langra a Karla Čapka. V pořadu vystoupil i dramatik Pavel Kohout a přednormalizační ředitel divadla dramatik František Pavlíček. Promítaný záznam ze zákulisí připomněl i herce, kteří se devadesátin divadla již nedožili – Josefa Bláhu a Miloše Kopeckého. Součástí oslav byla i výstava Devadesát sezón Divadla na Vinohradech v prostorách divadla a reprezentativní publikace Divadlo na Vinohradech 1907 – 1997 koncipovaná dramaturgem Zdeňkem Hedbávným. Na oslavy devadesátého výročí divadla přijela i vdova po slavném herci Hugo Haasovi herečka a baletka Bibi Haasová. Při té příležitosti se také účastnila autogramiády své knihy vzpomínek, která vyšla pod názvem Dlouhá svatební cesta.

Zemřel Jiří Pleskot

Začátkem prosince minulého roku zemřel náhle v Praze herec Jiří Pleskot. V červnu 1997 oslavil 75. narozeniny. Jiří Pleskot se narodil 3. května 1922 v Milostíně. Po válce studoval divadelní vědy na Filozofické fakultě UK v Praze, jako herec působil na Kladně a v oblastních divadlech v Mladé Boleslavi a Hradci Králové. Od roku 1951 byl čtyřicet sezón členem Divadla na Vinohradech. Před kamerou se objevil poprvé v roce 1957 ve filmu Padělek. Dále hrál např. v Krejčíkově Labyrintu srdce, v Mášových snímcích Bloudění a Hotel pro cizince.

Plastici se vrátili

V absolutně vyprodaném paláci Akropolis vystoupila koncem listopadu 97 undergroundová legenda The Plastic People of the Universe, skupina, jejíž historicky první velké turné po českých zemích se uzavřelo sérií pražských koncertů. Skupina vznikla v roce

1968 krátce po srpnových událostech. Již tato skutečnost udala rozhodující směr její další existenci. Tažení normalizačního režimu proti dosud nezávislé kultuře vyvrcholilo právě v procesu s „Plastiky“ v roce 1976 a následným uvězněním nejvýraznějších osobností undergroundu. Při procesu obdržel nejvyšší trest - 18 měsíců nepodmíněně - Ivan J. Jirous, umělecký vedoucí skupiny.

Proces byl posledním rozhodujícím impulsem pro vznik Charty 77. Skupina se v druhé polovině 80. let po názorových neshodách rozešla. Po letech - v nových podmínkách - skupina opět vystoupila na jednorázové akci u příležitosti 20. výročí vzniku Charty 77 ve Španělském sále na Pražském hradě.

V paláci Akropolis vystoupila skupina v pětičlenné sestavě: Jiří Kabeš, Josef Jeníček, Jan Brabec, Vratislav Brabenec a Milan Hlavsa, rozšířené o kytaristu Josefa Karafiátu.

Před koncertním turné skupiny vydalo pražské nakladatelství Mat'a texty, které Plastic People zpívali v průběhu let 1968-1987.

L+S opäť knižne

Nový knižný projekt Milana Lasica a Jula Satinského sa volá Trialóg. Kniha má dve časti a na oboch sa okrem L+S výdatne podieľal Miroslav Horniček. Prvá časť je prepisom z televízneho záznamu populárnych Hovorov H, ktoré sa uskutočnili v roku 1969. "Veľmi dobre sme sa v tomto programe cítili a bol pre nás naozaj dôležitý," povedal Milan Lasica. "Bolo to naše prvé predstavenie pred českým obecnstvom a malo v televízii veľký úspech. Keď sme potom o mesiac prišli hrať do Prahy, už sme mali beznádejne vypredané." Druhá časť knižky tvorí trialóg Terno, ktorý v roku 1970 inicioval vtedajší šéfredaktor vydavateľstva Tatran Gabriel Rapoš. Rukopis potom v Tatrane už nevyšiel, jeho osudy boli neznáme a niekto ho vysnoril až pred pár rokmi. Potom sa objavil v Prahe u Hornička, dostal som ho do rúk aj Lasica a nakoniec predsa vyšiel aj knižne

Objavili sa aj nové CD s hlasmi L&S, na ktorých sa po 28 rokoch objavil záznam z legendárneho predstavenia Soiree z Divadla na korze. "Som rád, že sa to zachovalo, ale mrzí ma, že nikde nie je zaznamenané ďalšie naše vtedajšie predstavenie Radostná správa," povedal Milan Lasica.

Milan Markovič očami svojej dcéry

Na Slovensku vyšla kniha Miroslavy Markovičovej (Bola) som pri tom alebo Kto je vlastne Milan Markovič?

Autorka je dcérou populárneho humoristu, momentálne žije v Kanade a žije sa ako opatrovatelka detí a country speváčka. "Netušil som, čoho je táto osoba schopná," povedal protagonistka knihy. "Svojimi otázkami ma často zahňala do úzkych, ale keď som čítal hotový text, nič som necenzuroval.

M. Markovič svoj zmysel pre humor nezaprel: "Všetko nečerpala odo mňa, zaliezala za mojou matkou a kade-tade, vznikalo to za mojím chrbtom a za celým telom... Je to knižka, ktorá určite neohrozí uchádzačov o Nobelovu cenu za literatúru. Možno si ju prečítate cestou v lietadle a necháte ju na batožinovej ploche, nech sa aj niekto druhý pobavi alebo znervózni." A M. Markovič ubezpečil, že ho zo Slovenska nik nedostane a že bude naďalej škodiť tak, aby to bolo užitočné.

Nová klavírní soutěž

Za podpory hlavního města Prahy a dalších sponzorů uspořádala Nadace Carl Czerny a agentura V.P.Art soutěž mladých klavíristů z Evropy a Asie. Předsedou poroty, tvořenou zástupci USA, Japonska, Francie, Polska a České republiky, byl rakouský pianista Paul Badura-Skoda.

Carl Czerny, jehož jméno má soutěž ve svém názvu, byl rakouský skladatel českého původu, Beethovenův žák, který položil svými etudami v devatenáctém století základy, na nichž vyrůstají generace klavíristů dodnes.

Ocenění Ewaldu Osersovi

Pražský rodák Ewald Osers (1917) byl jedním z „cizinců“, kteří obdrželi na podzim minulého roku z rukou prezidenta České republiky medaili Za zásluhy. Již před válkou překládal do angličtiny nebo němčiny verše Josefa Hory, Františka Halase, Vítězslava Nezvala a dalších. K jeho osmdesátým narozeninám vydala Jednota tlumočnicků a překladatelů v Praze sborník, který obsahuje kromě pozdravů od přátel jubilantovi a studii o jeho mimořádném překladatelském umění i faksimile dopisů Jaroslava Seiferta. Díky Osersovým překladům se stal Seifert ve světě známý a v roce 1984 obdržel Nobelovu cenu za literaturu.

Collegium musicum definitivne (?) skončilo

Důstojný záver celoživotnej kapitoly legendárnej skupiny Collegium musicum predstavuje nové CD so živým záznamom júnového koncertu na bratislavských Pasienkoch. Skupina sa na nich predstavila v historickej zostave s klávesistom Mariánom Vargom, basgitaristom Fedorom Freššom a bubenikom Dušanom Hájkom. Ako hosť v troch skladbách hral aj gitarista Andrej Šeban. „Je to bodka“, povedal Fedor Freššo.

Hurvínek v Supraphonu

Po devíti titulech archivní řady nahrávek Divadla Spejbla a Hurvínka přišel Supraphon v edici mluveného slova s novým snímkem. Jmenuje se Hurvínek mezi Přemyslovci a interpretem je poprvé na nahrávce Supraphonu Kirschnerův žák a pokračovatel Martin Klásek. Scénář napsala ředitelka divadla a interpretka Máníčky a tety Kateřiny Helena Štáchová se scénáristou a textařem Pavlem Cmiralem. Děj snímku se odehrává na Pražském hradě v době panování Přemysla Otakara II., kde Hurvínek s Máníčkou zažívají v konfrontaci s dobovými postavami nejedno dobrodružství. Hudbu složil Jiří Stivín a sám ji také nahrál.

Výstava A. Hoffmeistera

V Obecní galerii Beseda na Malostranském náměstí v Praze probíhá výstava malíře, kreslíře, karikaturisty a spisovatele Adolfa Hoffmeistera. Hoffmeister zobrazoval herce, politiky, hudebníky a zpěváky a snažil se tak zachytit společenský život v Praze dvacátých a třicátých let. Několika tahy dovedl vystihnout nejen charakteristické rysy, ale i povahu člověka. Výstava postihuje i specifickou atmosféru v kavárnách té doby a zachycuje vtipné portréty velkopodnikatelů a velkopřemyslníků. Některé portréty z kolekce nebyly dosud veřejně prezentovány. Až na dva obrázky, které zapůjčil Památník národního písemnictví v Praze, pocházejí všechny ze soukromé sbírky bratrů Hoffmeisterových. Adolf Hoffmeister (1902-1973) byl zakládajícím členem uměleckého sdružení Devětsil, psal reportáže a byl znám rovněž jako „vyslanec české kultury v zahraničí“.

Výstava bude otevřena do konce ledna 1998.

Kokoschkův King Lear v Rakouském kulturním institutu v Praze

Významnou událostí kulturní Prahy se stalo otevření výstavy Oskara Kokoschky „King Lear“. Výstavu pořádal Rakouský kulturní institut v Galerii Oskara Kokoschky v budově institutu na Jungmannově náměstí. Na vernisáž přišlo až neočekávaně mnoho milovníků výtvarného umění, kteří po úvodním projevu zastupující ředitelky Rakouského kulturního institutu Christine Dollinger a krátkém pozdravu velvyslance Rakouska v České republice dr. Petr Niesnera vyslechli úvod k výstavě přednesený ředitelem muzea Albertina prof. Dr. Konradem Oberhuberem. Prof. Oberhuber se ve svém projevu zaměřil především na zdůraznění spojení tradice a modernosti v díle Oskara Kokoschky. Dále zdůraznil humanistický náboj vystavených Kokoschkových ilustrací ke králi Learovi. Zmínil se také o bohaté škále výrazových prostředků tohoto vynikajícího díla rakouského umělce a o jeho lyrčnosti, která harmonicky souzní s básnickou Prahou. Zároveň připomněl úzké spojení Oskara Kokoschky s českými zeměmi a zvláště s Prahou. Oskar Kokoschka pobýval v Praze mezi léty 1934 – 1938 a v Praze také nalezl svou ženu. Československým občanem zůstal až do roku 1947. Po profesoru Oberhuberovi promluvila nová vrchní ředitelka kulturně politického odboru Spolkového ministerstva zahraničních věcí Rakouské republiky dr. Monika Kalista. Ta ve svém vystoupení ocenila práci právě před rokem otevřeného Rakouského kulturního institutu v Praze a zdůraznila velký význam česko – rakouských kulturních vztahů. Hudební program na vernisáži obstarali violistka Victoria Martino a kytarista Piero Bonaguri, kteří zahráli Sonatinu pro violu a kytaru Kokoschkova vrstevníka Otto Siegla. Jak uvedl ve svém projevu profesor Oberhuber, spojuje tento poněkud pozapomenutý rakouský skladatel ve svém díle podobně jako Oskar Kokoschka moderní výraz s klasickými výrazovými prostředky. Výstava děl z majetku muzea Albertina byla uspořádána za sponzorského přispění Creditanstaltu.

Novoroční poselství velvyslance České republiky Dipl.-Ing. Pavla Jajtnera

Vážení přátelé, mili krajané,

Jako by to bylo včera, co jsem psal novoroční poselství 1997, kde ty loňské sněhy jsou? Na prahu roku 1998 je na místě ohlédnout se zpět, využít čas adventní a vánoční k tomu, abychom se alespoň na chvíli zastavili, abychom se alespoň na chvíli vzeptali diktátu hektiky vředních dnů a věnovali se pohledu nazpátek, pohledu vpřed a pohledu do svého nitra.

Nutně si klademe otázku: Jaký byl uplynulý rok? A jaký bude ten příští?

Rok 1997, který v těchto dnech definitivně odplývá do dějin, byl bohatý na události. Zdá se, že špatných zpráv bylo víc než dobrých.

Po počátečních úspěších transformace české ekonomiky v letech 1990 až 1996 se náhle velmi prudce snížil ekonomický růst. Ponechme odborníkům detailní zkoumání příčin tohoto jevu. Faktem zůstává, že prostý člověk, který je živ z prodeje své práce, ať už práce rukou nebo práce duševní, zatím jen velmi málo pociťuje výrazné změny k lepšímu. Může svobodně cestovat do ciziny, to je pravda, ale pouze za předpokladu, že na to bude mít.

Mnoho chybiček se vloudilo do budování kapitalismu v Čechách.

Bezprecedentní proces privatizace, jenž způsobil pohyb majetku, který české země nepamatují od třicetileté války, vytvořil kalný proud, v němž draví nepoctivci všeho druhu, kteří se ostatně najdou v každém národě, lovili tak bezostyšně, že na většinu těch poctivých už mnoho nezbylo... Ukázalo se, že transformace společnosti, v níž všechno, co nebylo zakázáno, bylo povinné, ve společnost, v níž všechno, co není zakázáno, je dovoleno, není jen záležitost technická. Že takový proces znamená víc, než přepsat zákony a otevřít hranice... Ukázalo se, že transformace společnosti je především transformací duší. A taková transformace je záležitostí na generace.

Paradoxně, protože na pozadí velkého neštěstí - jako světélko na konci tunelu - zazářila zcela nečekaně solidarita celého českého národa - v Česku i v cizině - s těmi, kdo byli postiženi katastrofální povodní, jaká nemá v dějinách českých zemí obdoby. Ukázalo se, že zde je jistý etický potenciál, který může být zdrojem mírného optimismu pro budoucnost. A to je dobře. Jestliže si umíme navzájem pomáhat v nouzi, není to s námi ještě tak zlé... Nikdy není tak smutno, aby nemohlo být trochu veselo.

Život krajanů ve Vídni kráčet obvyklými cestami. Společně se nám podařilo představit ve Vídni skvělý český film „Kolja“, mnoho příznivců humoru se sešlo na představení divadla Ypsilon „Prodaná nevěsta“, prezentace regionů České republiky v Českém centru se staly vyhledávanou atrakcí pro všechny, kdo hledají něco, o čem dosud nevěděli. Koncerty a výstavy na velvyslanectví byly hojně navštívené a nesporně přispěly k budování dobrého imidže České republiky v Rakousku. Velmi zdařilý byl benefiční koncert cimbálové muziky Grácie s Jozkou Černým, jehož výtěžek putoval na opravu povodní poškozené školy v Olomouci. Významným společným dílem je rekonstrukce české školy, na níž Česká republika přispěla částkou 15 milionů korun. V době, kdy jen povodně způsobily škodu ve výši 60 miliard!

A jaký bude rok příští?

Za minulého režimu jsme na takovou otázku měli standardní odpověď: průměrný - sice horší než letos, ale lepší než napřesrok. Kéž by nebyl průměrný! Kéž by byl lepší! Čeká nás mnoho práce. Ukončení schvalovacího procesu vstupu České republiky do NATO a zahájení jednání o jejím vstupu do Evropské unie by mohly být těmi dalšími světélky na konci tunelu. Mnozí z vás, mili krajané, prožili v Rakousku, které je dnes třetím nejbohatším státem Evropské unie, válku a léta poválečná a jistě mi dáte za pravdu, že bylo těžké postavit zemi, která byla na kolenou, zase na

nohy. Ale podařilo se to, a příběh Rakouska posledních padesáti let je příběhem o úspěchu.

A já se ptám a věřím, že ta otázka je legitimní: Když to dokázali Rakušané, proč bychom to nedokázali my?

Moji mili, přeji vám krásné adventní dny, plně pohody a těšení se na nejkrásnější svátky v roce. Přeji vám, abyste klidně, radostně a nerušeně prožili ony dny, v nichž se znovu a znovu rodi naděje. Přeji vám, abyste naplno mohli vnímat vůni jehličí, františků, purpury, jásavé tóny vánočních písní a ohýnky radosti v dětských očích. Přeji vám jen to nejlepší v novém roce 1998. Radost, pokoj, sílu, optimismus, zdraví a hojnost všech darů pro duši i tělo.

Váš
Pavel Jajtner

Ve Vídni dne 28. listopadu 1997

Výstava pro děti

České muzeum výtvarných umění v Praze připravilo výstavu Krátký film dětem. Představuje se zde jedinečná kolekce filmových loutek, loutkových scén a záběrů z kreslených filmů ze studií Jiřího Trnky a Bratří v triku. Výstava, která seznamuje se slavnou historií českého animovaného filmu potrvá do 15. února 1998.

Rok 1997 očima Kulturního klubu

Lasica a Satinský ve hře Jubileum.

Foto: V. Čevela

První dny nového roku přinášejí s sebou plány a předsevzety na dobu příštích týdnů a měsíců, jsou ale i časem ohlédnutí se zpět za rokem právě minulým. Samozřejmě bilancoval i Kulturní klub. Podrobněji se budeme zabývat uplynulým rokem na blížící se valné hromadě, na kterou se, jak doufáme, dostavíte v hojném počtu.

Důležitou částí naší činnosti je vydávání časopisu. Vzhledem k stoupajícímu počtu čtenářů a k pozitivní odezvě jak mezi mnohými funkcionáři ostatních menšinových spolků, tak i u privátních osob, se domníváme, že naše snaha není marná. Časopis prošel v minulém roce poměrně velkými změnami, jež dosud probíhají, i když pro čtenáře nejsou jistě tak viditelné, jako je prožíváme v redakci. Co se týče obsahové stránky časopisu, zavedli jsme opět pravidelné rozhovory se zajímavými osobnostmi. Jde o osoby, které mají v menšině určité postavení, nebo naopak zůstávají očím menšiny mnohdy skryti, takže si ani neuvědomujeme, že se za známým jménem skrývá česky nebo slovensky citící osobnost.

V čísle 10 jsme přinesli interview s významným kožešníkem kom. radou M. Liškou. Na fotografiích se svým synem a pokračovatelem Robertem

Za důležitou součást našeho zpravodajství považujeme informace z české menšiny. Těší nás, že stále více spolků vidí v našem časopise informační základnu pro svou činnost a obrací se na nás se žádostí o propagaci svých pořadů a své činnosti. Velmi rádi tomuto jejich přání vyhovujeme. Převážná část spolků nemá možnost oslovit tak velkou část české a slovenské veřejnosti jako my, a proto jejich pořady, mnohdy velmi zajímavé zůstávají mimo pozornost menšiny. Ke škodě

příslušného spolku i celé menšiny.

Druhou významnou oblastí činnosti Kulturního klubu jsou pravidelné měsíční kulturní pořady. Loňským hitem byl bezpochyby český film Kolja. Zájem o něj daleko přesahoval všechny kulturní podniky, které byly v menšině loni uspořádány. Uvedli jsme jej celkem třikrát. Na tomto místě třeba poděkovat Českému velvyslanectví, které nám zcela nezištně poskytlo kinosál na promítání. A to nejen pro promítání filmu Kolja, ale i dalších českých filmů, které jsme loni uvedli.

Vedle filmových večerů, které mají vždy velký ohlas mezi diváky, jsme loni pořádali i představení v sále české školy. Mezi nejúspěšnějšími jmenujeme např. představení slovenských komiků Lasicy a Satinského nebo divadla Járy Cimrmana, které jsme pořádali společně s Kontaktfórem.

Kulturní klub se snaží o spolupráci s ostatními spolky české a slovenské menšiny. Se zadostiučiněním jsme proto konstatovali skutečnost, že Kulturní klub byl mezi těmi, které Školský spolek Komenský u příležitosti 125. výročí založení vyznamenal čestným uznáním za spolupráci. Vidíme v tomto ocenění pochopení našich snah ze strany Komenského a doufáme, že i ostatní části menšiny jsou podobného mínění. Již zmíněná snaha spolků o publikaci v našem časopise, ale i četné osobní rozhovory jak s funkcionáři tak s řadovými členy nám potvrzují, že jsme v menšině uznávaným společenstvím.

Doufáme, že i letošní rok budeme moci počítat mezi ty úspěšné. Uvítali bychom vaše připomínky a návrhy, ale i další ochotné spolupracovníky. V Klubu je práce spousta a i v něm platí slova Voskovce a Wericha: „Ten dělá to a ten zas tohle a všichni dohromady uděláme moc.“

Divadlo Járy Cimrmana.

Foto: V. Čevela

Sbírky pro zatopené oblasti v ČR

Velvyslanectví poděkovalo všem, kteří zaslali peníze na jejich povodňové konto koncertem Váchova sboru moravských učitelek.

Foto: V. Čevela

MÁTE PŘÍSTUP NA INTERNET ?

Naše nová služba čtenářům

Kulturní klub zavádí novou službu pro všechny uživatele Internetu. Pokud se zapíšete na naši „mailing list“, budete pravidelně informováni o všech nám známých kulturních a společenských akcích, pořádaných v Rakousku českou a slovenskou menšinou. Můžete se tak dozvědět i o akcích, které v časopise neuvádíme, protože se o nich často dozvíme až po uzávěrce (někdy jenom s 14-denním předstihem), popřípadě se dozvíte o všech změnách, ke kterým došlo na poslední chvíli.

Jak na to ?

Pošlete e-mailovou zprávu na adresu flakatos@netway.at s textem KLUB ABO START - toť vše.

Vaše údaje nebudou v žádném případě předávány dál na žádné komerční či jiné využití.

! KURZY ČEŠTINY !

ZÁJEMCI, HLASTE SE NA TEL.ČÍSLE: 889 33 35.

Evropské filmové ceny

Jednu z hlavních filmových cen, které byly vyhlášeny v Berlíně, získal Miloš Forman. Jeho poslední film Lid versus Larry Flynt ocenila Evropská filmová akademie Cenou za vynikající evropský příspěvek ke světové kinematografii. Svůj verdikt zdůvodnila českým původem režiséra, který již téměř třicet let působí ve Spojených státech. Cenu za celoživotní dílo převzala francouzská herečka Jeanne Moreau. Nejúspěšnějším evropským filmem roku 1997 se stala britská komedie režiséra Petera Cattanea Full Monty. Tento film získal i cenu publika.

Evropské filmové ceny získaly novou výtvarnou podobu a poprvé se udělovaly bez přívěska Felix. Důvodem změny bylo neustálé srovnávání ceny s americkým Oscarem, který jí pravidelně mediálně i komerčně zastínil.

Ještě jednou se vracíme k tématu, které nás od léta minulého roku provázelo. Obrovské povodně na Moravě a v Čechách vyvolali velkou vlnu solidarity nejen v republice samé, ale i v zahraničí a zvláště v českých krajanských komunitách na celém světě. Naše menšina patří v tomto ohledu jistě mezi nejaktivnější a nejštedřejší. Kulturní klub reagoval nejrychleji a po otevření povodňového konta Českým velvyslanectvím se postaral o propagaci nejen konta, ale i sbírky v Českém centru. Do prosince se sešlo na povodňovém kontě velvyslanectví více než 450 000,- S. Naši členové mají na tomto úspěchu rozhodně velký podíl. Kulturní klub přispěl mimo privátních darů jednotlivců ještě dalšími 25.000,- S ze svého rozpočtu. Při zářijovém promítání filmu Kolja bylo mezi návštěvníky spontánně vybráno 4.500,- S, které Klub rovněž zaslal na povodňové konto velvyslanectví.

Samostatnou sbírku uspořádala Menšinová rada. Její spolky vybraly 172.000,- S, které byly použity na obnovu školy v Otrokovicích.

Velmi záslužnou akcí byl benefiční koncert, uspořádaný Kontaktfórem v listopadu minulého roku, na kterém vystoupil Jožka Černý s cimbálovou muzikou. Výtěžek koncertu ve výši 32.700,- S byl zaslán škole v Demlově ulici v Olomouci, která byla povodní postižena.

Na konto této školy šel i výtěžek finanční sbírky žáků a rodičů české školy ve výši 10.000,- S a zároveň i dalších 7.366,- S, výtěžek bufetu uspořádaného při koncertu J. Černého, který zajistily finanční a materiální podporou maminky žáků české školy.

Kulturní klub se významně podílel na těchto aktivitách. Bylo nám děkováno jak ze strany velvyslanectví za finanční a propagační pomoc, tak ze strany Kontaktfóra za propagaci benefičního koncertu. Všechno toto uznání předáváme dál na naše členy, protože upřímný dík patří všem, kteří se zúčastnili, ať už finančně či materiálně této velké solidární akce s postiženými lidmi v České republice.

Na benefičním koncertu J. Černého si zazpívaly i děti z české školy.

Foto: V. Čevela

KURZ NĚMČINY

PRO ZAČÁTEČNÍKY

Od ledna 1998

Přihlášky na tel. č. 8893335

OVĚŘENÉ PŘEKLADY

a tlumočení Mag. Zdena Sklenar, 1020 Videň, Stuwerrstrasse 8/21.
Tel. 7268562 n. 0663/028148, priv. 02674/89302.
POZOR! Změna tel. čísla ve Vídni: 7268562

OVĚŘENÉ PŘEKLADY

dokumentů, úřed. listin, smluv aj, provádí univ. lektor Dr. Dietmar Koller, Weideng. 2, 2333 Leopoldsdorf/Videň
Tel. 02235/44637, 0663/911 88 30, fax 02235/44638, práce 01/51528-555, Riemergasse 4, 1010 Videň.

OVĚŘENÉ PŘEKLADY

Mag. Lenka Kovarik, 1210 Videň, Felix-Slavik-Str. 3/1/10.
Tel. 2908809

OVERENÉ PREKLADY

dokumentov, uradných listin, zmlúv ako aj konzekutívne tlmočenie z jazyka slovenského a českého, ako aj do jazyka slovenského a českého vykonáva súdny znalec - tlmočník. Tel. číslo k dispozícii v redakcii časopisu.

MÁTE PROBLÉM?

Platíte hodně? Rád vám poradím ve všech otázkách pojištění a financování. Rychle-spolehlivě-seriózně. Marek Jedlička, 985 9070/24, priv. 259 37 29, Rennbahnweg 46/2/8, 1220 Videň.

UBYTOVÁNÍ VE VÍDNI M. Sed'a, 1070 Videň, Westbahnstr. 18.
Tel. 524 38 73, 6172706

ZÁJEMCI O VOLEJBAL,

muži i ženy se základními znalostmi - hrajeme pro radost z pohybu - informace N. Štěrbová, tel. 749 12 08.

PRODÁM ZAHRADU

1.350 m² mezi Jindřichovým Hradcem a rak. hranicemi, ca. 160 km od Vídně. Oplocená, zahr. chatka, elektrika, studna, koupání, les, lyžařský vlek, ovocné stromy, ideální k rekreaci. Cena 8S 300.000,-. Tel. Praha 004202/8559886

24-LETÝ TRUHLÁŘ

hledá práci v oboru. Tel.: 29 47 446 večer.

Nezapomeňte nahlásit případnou změnu adresy:

· PASYRNÁKOVŮ KNÍHKUPECTVÍ ·

DUCHOVNÍ SLUŽBA

České katolické misie

Katholische Mission für Tschechen
1030 Hagenmüllergasse 31,
Tel. záznamník 0222/715 48 42.
Postfach 134, 1091 Wien

Římskokatolický kostel
„Nejsvětějšího Vykupitele“
Tschechische Erlöserkirche
1030 Wien, Rennweg 63

Mše svatá v sobotu v 18 hod., v neděli a zasvěcený svátek v 10.00, první pátek v měsíci ve 14.30.

Římskokatolický kostel
„Panny Marie na nábreží“
Kirche Maria am Gestade
1010 Videň, Salvatorgasse 12

Mše sv. každou neděli a zasvěcený svátek v 8.30 h

Římskokatolická
Katedrála sv. Štěpána
Wiener St. Stephansdom

svatá zpověď pondělí 16–18, úterý 15–17, středa 13–14 hod.

STAROŽITNÍK: FIEDLER V.

Restauruje / nakupuje / prodává. Zájem o nákup českých malířů. Zprostředkování bude honorované. V. Fiedler, Videň 7, Siebensterng. 20. Tel. 523 35 81, mobil 0664/3566676.

ZLATNICTVÍ, HODINÁŘSTVÍ

Richard Arnold - Opravy šperků a hodin; předělávky, vlastní výroba (též z doneseného materiálu). 1100 Videň, Buchengasse 88, tel. / fax 604 54 85

ZNÁMKY - MINCE

Odborný obchod Emanuel Topol, Videň 17, Ottakringerstr. 82, tel. 486 42 12
po-pá 9.30-12.30, 14.30-18, so 9.00-12.30

KOŘENÍ, ČAJE, SUŠENÉ OVOCE,

z celého světa nabízí Libuše Bártek, Brunnenmarkt, Videň 16, tel. 43 97 18

ČESKY A SLOVENSKY MLUVÍCÍ LÉKÁŘI VE VÍDNI

MUDr. Stanislav Štěrba, univ. doc., odborný lékař pro vnitřní choroby, zejména srdce. Videň 11, Simmeringer Hauptstr. 80, tel. 749 12 08

MUDr. Zdenka Gabriel Weiss, odb. ortopedka, též dětská. Videň 5, Pilgramm-gasse 10, tel. 58 74 460.

MUDr. Vladislav Lipták, odb. lékař pro vnitřní choroby, Videň 1, Zeilinkagasse 12, tel. 533 58 34.

MUDr. Vít Doležal, zubní lékař, ordinace Billrothstr. 20, Videň 19, tel. 319 25 73.

MUDr. Tomáš Čech, ortopéd a ortopedický chirurg, Videň 11, roh Simmeringer Hauptstr. – Kopalgasse 1/3/3. Tel 74 32 03, nebo 67 64 303.

MVDr. Eva Ruttnerová, zvěrolékařka, 1150 Videň, Robert Hamerlingg. 1. Tel. 892 60 92.

Mag. Ladislav Nykl, psychoterapeut, psychologické poradenství, zajímavé pohovorové semináře, praxe Ledererg. 17/7, Videň 8, tel. 523 57 44 n. 0664/3570676

MUDr. Jiřina Bodnar, choroby kožní a pohlavní, po.čt. 14-18.30, út. 8-13, pá 8-11, Josefstädterstr. 3/4-5, Videň 8, tel. 406 99 41

MUDr. Kamila Hajek, soukromá léčba homeopatií, Ada Christengasse 2/F/8, Videň 10, tel. 689 22 80

ČESKY MLUVÍCÍ PRÁVNÍK

Adresa je k dispozici v redakci.

SANO TOURS

Reisebüro Loppreis Zorika, Videň 3, Rennweg 21, tel. 715 95 55, fax 715 95 56
Zařídí pro Vás cesty do celého světa letadlem, autobusem, vlakem, lodí.
Sleva pro krajany. Mluvíme česky.

LAVENDL

Obchod s přírodními produkty, potraviny z kontrol. biolog. zemědělství, makrobiotika, prav. prodejní výstavy
Karl Meissl - Str. 3 (Wallensteinplatz 2), tel. 333 17 83
po-pá 8.30 - 18.30, so 8.30-12,30 hod.

KULTURNÍ KLUB. Informační bulletin. Majitel, nakladatel, vydavatel, tisk
Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku, 1080 Wien, Schloßelgasse 18,
tel./fax 402 32 99. Vychází měsíčně kromě prázdnin. Bankovní spojení Bank
Austria, č. účtu 683 035 901.

KULTURNÍ KLUB. Informationsbulletin. Medieninhaber, Verleger, Hersteller und
Herausgeber Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich, 1080 Wien,
Schloßelgasse 18, Tel./Fax 402 32 99. Erscheint monatlich außer Ferien.
Bankverbindung: Bank Austria, Kontonummer 683 035 901.

Z O B S A H U:

OSI nejen ve Vídni, aneb o jednom jubileu

strana 3

Nová vláda v České republice

strana 5

Václav Havel se stal napodruhé prezidentem

strana 6

Miloš Forman doktorem honoris causa

strana 8

Nový ministr kultury

strana 9

Nad jedním rozhodnutím okresního soudu

strana 10

Kulturní klub vás zve:

Kam?

na valnou hromadu Kulturního klubu

ve středu, 18. února 1998, 19.00 hod.,

v restauraci Zur böhmischen Kuchl, Schlüsselgasse 18, 1080 Vídeň

K a l e n d á ř

7. února sobota, 21.00 **Celomenšinový reprezentační ples.** Pořádá Menšinová rada v Parkhotelu Schönbrunn.
7. února sobota, 20.00 **Die Narrenburg** premiéra. Opak. celý měs. Út-So, 20 h. Theater BRETT, Münzwardeingasse 2, 1060 Vídeň.
8. února neděle - výlet **Vídeňský les**, sraz v 10 h, Rodaun, konečná l. 60. Poř. Klub čsl. turistů v Rakousku.
15. února neděle - výlet **Mödling**, sraz v 10 h, Mödling-Lerchengasse. Poř. Klub čsl. turistů v Rakousku.
18. února **středa 19.00 hod. - valná hromada Kulturního klubu. Rest. Zur böhmischen Kuchl, Schloßelgasse 18, 1080 Vídeň.**
24. února **úterý, 19.00 hod. - Masopustní zábava v restauraci Zur böhmischen Kuchl. Hraje duo Escalona z Bechyně. Rezervace míst nutná! Tel. 4025731 p. Knižek.**
7. března sobota, 18.00 - **50. výročí úmrtí Jana Masaryka.** Poř. Menšinová rada ve Slovanské besedě, Drachengasse 3, 1010 Vídeň.
8. března neděle **župní závody v plavání-Stadthallenbad, 1150 Vídeň, Vogelweidplatz 15. Přihlášky do 26. února u br. Rodta - tel. 802 53 82.**
29. března neděle (změna vyhrazena) - **turnaj ve stolním tenisu mužů.** Podr. informace br. Rodt - tel. 802 53 82.
4. dubna sobota, 16.00 hod. představení **Vlastenecké omladiny** v české škole, 1030 Vídeň, Sebastianplatz 3.

E R R A T A

Nedopatřením se vloudila do našeho posledního rozhovoru s Prof. Lionem malá, leč podstatná chyba. Malá zápornka způsobila posunutí smyslu výpovědi. Omlouváme se našemu hostu a Vás, vážení čtenáři, prosíme o pochopení. Správně měla poslední věta v našem rozhovoru znít: Spojit to, co člověk má (!) rád s něčím, co je k něčemu dobré.

! KURZY ČEŠTINY !

ZÁJEMCI, HLASTE SE NA TEL.ČÍSLE: 889 33 35.

! KURZY NĚMČINY !

pro začátečníky

Máte možnost vypůjčit si následující pohádky na videokazetách:

Byl jednou jeden král - Pyšná princezna - Hrátky s čertem
Princezna se zlatou hvězdou na čele - Císařův pekař -
Nesmrtelná teta - Broučci - Rákosníček a jeho rybník -
Maxipes Fik - Pohádky bratří Čapků: - Pošťáčka - Vodnická -
Tulácká..

Půjčování je zdarma, záloha 100,- šil. Termín vypůjčení dohodnout s p. Knižkem v hosp. Zur böhmischen Kuchl, tel. 4025731.

VALNÁ HROMADA KULTURNÍHO KLUBU

se koná

ve středu, 18. února v 19.00 hod.

v restauraci Zur böhmischen Kuchl,

Schloßelgasse 18, 1080 Vídeň.

Doufáme, že se dostavíte v hojném počtu.

Začátek v 19.00 hod. V případě, že se nesejde požadovaný počet členů pro usnášenischopnost valné hromady, začne valná hromada v 19.30 s tím, že bude usnášenischopná při jakémkoli počtu přítomných.

Tento rok pro vás připravujeme jako novinku prázdninové číslo Kulturního klubu. To znamená, že se můžete těšit ne na deset čísel jako dosud, ale na jedenáct! Pokud vás naše plány zajímají víc, přijďte si s námi popovídat na valnou hromadu. Těšíme se na vás.

Výbor KK

Zápisy do české školy

Do 1. třídy obecné školy Komenského mohou rodiče zapsat své děti od 23. - 27. února a od 2. - 6. března 1998, vždy od 8:00 - 12:00 hod. v ředitelně školy, 1030 Vídeň, Sebastianplatz 3.

K zápisu je zapotřebí rodný list dítěte, „Meldezettel“, osvědčení o státním občanství, osvědčení o náboženském vyznání a očkovací průkaz dítěte.

Případné další informace v sekretariátu školy na t. č. 713 31 88.

Sokol informuje:

V neděli 18. ledna pořádala sokolská župa v tělocvičně ve Steinergergasse tradiční dětský maškarní ples. Všechno bylo, jak se na takový ples patří, až na - hudbu. Ta se totiž nějakým nedopatřením nedostavila. O to větší obdiv a dík patří těm, kteří se na průběhu celého tanečního odpoledne aktivně podíleli. Protože ples by bez hudby plesem vůbec nebyl, musela se pochopitelně obstarat. A zde posloužil radiomagnetofon, který jinak vyhrává sestrám a bratrům při cvičení v jednotě, hudební kazety se našly také, dokonce v docela širokém sortimentu - od pochodů přes lidové písničky až po rytmičnou „modernu“. Pak už nechybělo opravdu nic a pestrý rej masek mohl začít svým obvyklým průvodem. Slovem provázal osvědčený konferenciér br. Pavel Florián.

Děti se to v sále jen hemžilo, a tak měly sestry Soňa Floriánová a Dana Frey-Maternová co dělat, aby je všechny zabavily hrou, závody či společným tancem. Program byl bohatý - běžely se štafety, děti tancovaly s rodiči, nechyběl překážkový běh ani „had“, na řadu přišla i hra se židlemi nebo s balónem. To všechno bylo korunováno bohatou tombolou, v níž většina losů byla proměněna za pěkné ceny, a také dobrou náladou, ke které nepochybně přispěl i fakt, že ples byl dobře navštíven. Vždyť jsme napočítali asi 75 dětí! NŠ

UPOZORNĚNÍ:

**v tomto čísle naleznete složenky na rok 1998.
Prosíme vás o včasné zaplacení. Usnadněte nám
tím práci. Příspěvek činí 200,- S.**

OSI nejen ve Vídni, aneb o jednom jubileu

Na letošní rok připadá 40. výročí založení Rakouského ústavu pro východní a jihovýchodní Evropu (něm. ve zkratce OSI). Již sedm let funguje odbočka tohoto Ústavu v Brně, v jejím čele stojí dr. Jana Stárková. Pro mnohé čtenáře je jistě osobností povědomou, neboť nejen česká Vídeň, ale i rakouské kulturní kruhy ji pamatují z dob, kdy byla ve Vídni činná mimo jiné jako tlumočnice ve sdělovacích prostředcích.

Paní doktorko, jakou shodou okolností jste se Vy objevila v Rakousku?

Dr. Stárková: Do Rakouska jsem se dostala vlastně poprvé začátkem šedesátých let. Můj otec pracoval po tři léta jako kulturní attaché na Československém velvyslanectví ve Vídni. Jeho „kariéra“ byla tehdy velmi krátká, a to díky jeho snaze o sblížení různých kulturních institucí. Poprvé se například prostřednictvím jeho úsilí realizovaly bez censury tzv. Städtegespräche mezi Československou televizí a ORF, poprvé v rámci Viennale byly promítány filmy, které ani v ČSSR nebyly promítány, anebo s velkými problémy. Takže jsem začala chodit zde ve Vídni do školy, na Stubenbastei, pouze však do roku 1967. Prvního září 1967 jsme se vrátili do Prahy, můj otec brzy ztratil práci na Ministerstvu zahraničních věcí. Žili jsme z práce mé matky, byla činná jako choreografka, původním povoláním byla tanečnice. Pražské jaro jsem zažila tedy v Praze, kde jsem opět začala chodit do české školy. V srpnu 1968 jsme pobývali v Rakousku, a to na pozvání Bregenzer Festspiele - Alpacherforum, kde měl otec přednášku o vývoji kultury v Československu za Pražského jara. Dne 21. srpna 1968, když jsme se dozvěděli o invazi v Československu, udělal můj otec jako první Čechoslovák prohlášení v ORF proti invazi. Daná situace nás vedla k rozhodnutí zůstat nejdříve zde v Rakousku. Po roce marného hledání práce jsme potom zakotvili na několik let v Itálii, v Turíně. Tam jsem také absolvovala maturitou střední školu. Do Rakouska jsem se vrátila kvůli studiu, v roce 1974 jsem se zapsala na vídeňskou Universitu, a to obory dějiny, tehdy

ještě východoevropské dějiny, slavistiku a sinologii - čínštinu. Rok jsem také žila v Pekingu, kde jsem pracovala v české odbočce rozhlasu Peking, protože jsem jako politický uprchlík ve smyslu Ženevské konference nemohla dostat žádné stipendium pro studium čínštiny. Vedle své práce v rozhlase jsem se snažila naučit se lépe čínsky. Po třináctiměsíčním pobytu v Pekingu jsem se vrátila do Vídně a měla jsem to štěstí, že jsem od roku 1982 mohla působit po čtyři roky jako asistentka na Institutu pro výzkum východní a jihovýchodní Evropy vídeňské University. Zde jsem také začala připravovat svoji až mnohem později dokončenou disertaci na téma „Československá sociální demokracie 1945 - 1948“. V Rakousku jsem tedy žila vždy s velkými časovými intervaly.

Vaše další činnost je však od 80. let víceméně pevně spojena s Vídni.

Dr. Stárková: Ano. Do roku 1986 jsem působila na Univerzitě. Od roku 1982 jsem byla spoluzakladatelkou Mezinárodní helsinské federace pro lidská práva, k níž se později přidal pan Karel Johannes von Schwarzenberg, který se stal jejím předsedou. Díky jeho vedení se z této organizace stala mezinárodně fungující instituce, která se starala o dodržování lidských práv v rámci helsinského procesu. V roce 1989 jsem poprvé po dvaceti letech směla jet do Československa, a to na Den lidských práv, 10. prosince. To byl jen krátký pobyt, ten delší započal v roce 1991, kdy jsem vyhrála konkurs na obsazení místa vedoucího české odbočky Rakouského institutu pro východní a jihovýchodní Evropu.

V úvodu našeho rozhovoru jsme uvedli, že zmíněný Ústav byl založen před 40 lety, tedy v roce 1958. Kdo tehdy inicioval založení Ústavu?

Dr. Stárková: Iniciativa vyšla z tehdejšího Ministerstva školství, v roce 1958 bylo založeno Pracovní společenství Východ se sídlem ve Vídni, v roce 1964 přejmenováno na Rakouský ústav pro východní a jihovýchodní Evropu. Od roku 1970 spadá Ústav pod Spolkové ministerstvo pro vědu a výzkum.

Jak probíhal v praxi výzkum zemi za železnou oponou? Byl žádadoevropským badatelům umožněn přístup k požadovaným materiálům?

Dr. Stárková: Souviselo to částečně s postojem každého jednotlivce. Pokud se badatel někdy dříve veřejně nevyjadřoval kriticky k režimu, potíže neměl. V opačném případě, osoby, které vyvíjely nějaké kritické aktivity či byly v kontaktu s disidenty, měly značné potíže. Uvedu pro ilustraci jeden příklad do nedávné doby činného rektora University Graz Prof. Helmuta Konrada, který jako mladý historik vyjel bádát do ČSSR, avšak právě pro ony zmíněné aktivity byl vyhoštěn. Jistě je známa i práce paní profesorky Eriky Weinzierlové, jež byla jednou ze spoluzakladatelek organizace Das tschechoslowakische Solidaritätskomitee, která sbírala

finanční podporu pro rodiny uvězněných v Československu. Z těchto důvodů měla prof. Weinzierl rovněž obtíže s možností pobytu v ČSSR.

Podarilo se dostat význačně badatele z východního bloku na čas, dlouhodobě či vůbec do Vídně?

Dr. Stárková: Ano, právě náš Ústav měl před rokem 1989 tento úkol, tedy snažit se dostat badatele do Rakouska a iniciovat práci především na poli humanistických věd. To se vcelku dařilo, neboť tento Ústav byl oficiální a snažil se nedotýkat se příliš žhavých témat.

Jak vypadá činnost Ústavu dnes?

Dr. Stárková: Po roce 1989 se změnila samozřejmě orientace našeho ústavu díky iniciativě tehdejšího ministra pro vědy a výzkum pana dr. Erharda Buska. V několika zemích byly zřízeny pobočky zdejšího Ústavu, konkrétně v Bratislavě, Budapešti, Sofii, Lublani a Lamberku, na tzv. „půl úvazek“ odbočka v Košicích. V České republice byla odbočka založena v červenci 91 v Brně.

Odlišují se nějakým způsobem tyto odbočky, anebo mají stejný program?

Dr. Stárková: Odlišnost je dána tím, kdo je smluvním partnerem každé odbočky. V České republice je např. smluvním partnerem filosofická fakulta Masarykovy univerzity v Brně, tudíž hlavní těžiště činnosti spočívá v humanistických vědách, ale stejně tak jsou podněcovány kontakty i spolupráce přírodovědných věd. V Košicích je smluvním partnerem Technická univerzita, takže tam je dominantní zájem o technické předměty. Každá odbočka poskytuje dvacet až pětadvacet jednoměsíčních stipendií do Rakouska, o kterých však nerozhodují vedoucí odboček, nýbrž smluvní partneři. V České republice považují postup našeho smluvního partnera za velmi liberální či toleratní, protože filosofická fakulta Brno si ponechává z těchto dvaceti stipendií maximálně jen osm, zbývající poskytuje všem ostatním univerzitám v republice. To znamená, že proděkan pro zahraniční styky informuje pravidelně o možnostech požádat si o toto stipendium. Za prvních šest let působnosti se naše odbočka postarala o sto třicet stipendistů. Převažují stipendisté z věd historických, následuje germanistika, velký zájem je také z oboru divadelní a filmové vědy. Po nich následují přírodní vědy, práva.

Sedmý rok je v manželství označován za kritický, neboť prý v tomto údobí dochází k jistým změnám. Budeme-li parafrázovat tuto obecnou „moudrost“, co se proměnilo v profilu brněnské odbočky?

Dr. Stárková: Velmi mnoho. Pro první dva tři roky bylo charakteristické navazování nových kontaktů, prohlubování již existujících a hledání nových cest spolupráce. Musíme si uvědomit, že v České republice došlo k velkým změnám nejen politického systému, ale také restrukturalizaci universit a vědeckých pracovišť. V současné době je vše orientováno na spolupráci ve smyslu Evropské unie. Tak si např. Praha jako centrum ministerstva školství našla cesty, jak participovat na důležitých vědeckých programech. To je jeden z oněch hlavních aspektů, dále mobilita studentů, možnost vybrat si obor, zemi, kde se chci dále vzdělávat. Posun nastal také v celkové psychice. Zatímco v počátečních letech jsme se setkávali s nejistými studujícími, ale i staršími akademiky, přicházejí k nám dnes právě inskribovaní osmnáctiletí studenti, kteří se dovedou velmi dobře orientovat, mají informace a cíleně se zajímají o konkrétní možnosti. A to je vlastně to, co si všichni přejeme. Konečně padly ony železné opony, ale obávám, že zcela nepadly určité jiné opony a patrně to bude ještě delší dobu trvat. Co mě znovu a znovu překvapuje až ohromuje je neznalost rakouské strany o Češích, české o Rakušanech. Mluvím především o mladých lidech, u starší generace jsou dlouholeté zkušenosti, ať pozitivní, či negativní. Po otevření hranic se mladá generace orinetovala především na Ameriku, Francii, popř. Německo. Po první euforii se poznenáhlu začínají mladí zajímat také o nejbližší sousedy. Rakousko se stává atraktivní, neboť si mnozí uvědomují, jak jsme si blízcí mentalitou, že se zde nejedná o tak dalekou cizinu. Tudíž zájem mladých historiků, lékařů, přírodovědců o Rakousko narůstá, což dokumentuje řada vědeckých projektů, které jsme pomohli navázat a financovat. Významná v tomto směru je Akce Rakousko - Česká republika, započatá před čtyřmi lety Ministerstvem školství ČR a Ministerstvem pro vědu Rakouska, kde jsou peníze použity pro společné projekty, jako např. ekologické, lékařské, hospodářské. Na těchto úsecích si jako

malé země můžeme vzájemně pomáhat a společně s v EU již déle existujícími členy vyvíjet tak úsilí o další zlepšení. Tam vidím pro Českou republiku neuvěřitelně rychlý vývoj ve smyslu interantionalizace vědy, v některých odvětvích dokonce rychlejší vývoj než v Rakousku.

Máte čas věnovat se vlastní vědecké práci?

Dr. Stárková: Bohužel jen na okraji. Snažím se o výuku a o specializaci především na soudobé dějiny Československa a československo - rakouské vztahy. V poslední době se zabývám československou emigrací po roce 1948. Tato tematika zatím není v centru zájmu společnosti v České republice, patrně bude muset projít ještě několik desítek let, než se budou moci bez emocí objektivně zhodnotit jednotlivé emigrační vlny, a proto by bylo důležité, abychom se my, kteří zde žijeme, vynasnažili zanechat o tom svědectví.

Co Vás zaujalo ve Vašem oboru z české produkce?

Dr. Stárková: V poslední době s velkým zájmem sleduji publikaci Dějiny University Karlovy, jež je výsledkem práce nejlepších českých specialistů. Rovněž si velmi vážím publikační řady Ústavu soudobých dějin Akademie věd doc. Viléma Prečana, která určitě přispívá k překonání minulosti.

Jaké máte další hobby mimo historii?

Dr. Stárková: Film, kulturu. Velmi obdivuji vlnu mladých českých režisérů, domnívám se, že jejich díla budou za několik let posuzována jako základy nové české kinematografie.

Máte možnost nejen vidět vývoj v České republice s odstupem, ale prožíváte ho tam takřka denně. Nakolik se změnil Váš názor na vývoj v republice po roce 1989?

Dr. Stárková: Přiznám se, že jsem zažila v posledních letech jistou desiluzi především z generace, které je dnes okolo čtyřiceti padesáti let. Naději čerpám z těch úplně nejmladších, které poznávám ve školách, na fakultách. Tam je ještě zájem o život, který se nepohybuje jenom v rámci konzumní společnosti, tam jsou jedinci, kteří se „nebojí“ vyslovit svůj názor, kteří se nechtějí „zařadit“ do houfy ženoucího se

za kariérou, pro něž mnoho znamená duchovní hodnoty.

Jaké služby nabízí Ústav ve Vídni a kde ho najdeme?

Dr. Stárková: Kdokoli by měl zájem o zaslání pozvánek na aktivity našeho Ústavu, může se obrátit na OSI (Österreichisches Ost- und Südosteuropa-Institut), Josefsplatz 6, 1010 Wien. Nejbližší akcí bude přednáška vedoucího Historického ústavu Masarykovy University v Brně doc. Jiřího Malíře, který vydal velmi zajímavou knihu o vzniku politických stran na Moravě v 19. století. V tomto roce nás čeká několik významných výročí, v září se např. budeme zabývat 150. výročím Říšského sněmu v Kroměříži, několik seminářů bude samozřejmě věnováno letům 1938, 1968 atd. V současné době se Ústav potýká s finančními problémy, jakožto následek úsporných opatření, jež mohou způsobit, že činnost Ústavu dříve či později zanikne.

Pani doktorko, děkuji Vám za rozhovor.
Rozmlouvala Dr. M. Brandeis

Ministerstvo zahraničí našlo nového diplomata

Půl roku neobsazený post velvyslance v Německu pravděpodobně bude mít nového muže, nástupce Jiřího Gruši, který z Bonnu odešel do ministerské funkce v Klausově vládě. Novým ambasadorem se stane bývalý polistopadový vyslanec František Černý. Při hledání nového člověka na ambasádu do Bonnu zašli úředníci ministerstva zahraničí tak daleko, že přemýšleli, zda by se svým nástupcem nemohl stát zase Jiří Gruša. Nakonec převládl v Černínském paláci, kde sídlí česká diplomacie, názor, že by takový postup nebyl příliš košer a mohl by být příliš neobvyklý.

Klaus zahájil kampaň

Nedlouho poté, co prezident Václav Havel jmenoval novou vládu, oznámil Václav Klaus, že již nyní startuje volební kampaň.

Česká republika vstoupila do Nového roku s novou vládou

Prezident Václav Havel na jeden den přerušil svou zdravotní dovolenou na Kanárských ostrovech, aby v Praze v Trunním sále Pražského hradu jmenoval novou vládu. Již k dříve jmenovanému premiérovi Josefu Tošovskému, bývalému guvernérovi České národní banky, se přidalo dalších patnáct nových či staronových jmen.

Tošovský si z rozpadlé Klausovy vlády vybral znovu do svého kabinetu lidovce ministra zemědělství Josefa Luxe, bývalého ministra obrany a nového šéfa legislativní rady Miroslava Výborného, nestraníka a ministra zahraničí Jaroslava Šedivého a zástupce nejmenší koaliční strany - ODA ministra životního prostředí Jiřího Skalického, ministryni spravedlnosti Vlastu Parkanovou a ministra obchodu a průmyslu Karla Kühnla. Z bývalých členů ODS, kteří byli i v Klausově vládě si Tošovský vybral do svého souboru ministra financí Ivana Pilipa a ministra práce a sociálních věcí Stanislava Voláka.

Novými členy vlády se stali:

- bývalý novinář a šéfredaktor časopisu Respekt Vladimír Mlynář, který bude zastávat post ministra bez portfeje a na starosti bude mít především národnostní menšiny

- bývalý náměstek ministra zahraničí, lidovec Cyril Svoboda, který je novým ministrem vnitra

- bývalý poslanec za Klausovu stranu (ODS) Michal Lobkowicz zaujal místo ministra obrany

- bývalý poslanec za ODS Jan Černý se stal ministrem pro místní rozvoj

- nestraník, šéf dopravní fakulty Petr Moos se stal ministrem dopravy

- ředitelka vinohradské nemocnice Zuzana Roithová, nestranice, dostala na starost ministerstvo zdravotnictví

- nestraník, bývalý disident Jan Sokol byl jmenován ministrem školství

- nestraník, velvyslanec v Itálii a bývalý herec Martin Stropnický zdědil ministerstvo kultury.

Od vlády Josefa Tošovského se především očekává, že přivede zemi k předčasným volbám a pokusí se vrátit lidem důvěru v politiku. Vláda krátce po svém jmenování také navrhla, aby se předčasné volby uskutečnily 19. června,

jak si to přály obě nejdůležitější strany ve sněmovně - sociální demokraté a ODS.

Protože není podle ústavy možné, aby se do té doby sama rozpadla sněmovna, navrhla vláda Josefa Tošovského také harmonogram svého zániku. Spolu s hlasováním o své důvěře předloží kabinet parlamentu zákon o privatizaci státní půdy. Sněmovna tento zákon do tří měsíců neprojedná a tudíž ji prezident Havel bude moci rozpustit podle ústavy, aniž by ji musel měnit, jak to navrhovali sociální demokraté nebo lidovci. V polovině dubna potom Václav Havel vypíše nové volby, které se uskuteční právě 19. června.

Klausova strana však několikrát vystoupila proti Tošovského vládě s kritikou. Vyčítá jí především skutečnost, že se zástupci ODS nikdo nejednal a přestože v novém kabinetu jsou dva lidé z rozpadlé koalice Jiří Skalický (ODA) i Josef Lux (KDU-ČSL), Václavu Klausovi účast nikdo nenabídl. Navíc bývalého předsedu vlády rozčílil Tošovský tým, když jednal místo s ním se vzbouřenci v jeho straně - Ivanem Pilipem, Michalem Lobkowiczem, Janem Černým a Stanislavem Volákem. Klaus označil Tošovského kabinet za jakýsi kočopes, který není ani poloúřednickou vládou ani politickým uskupením. "Není to moje vláda. Je to vláda ODA a KDU-ČSL, které měly ve volbách celkem čtrnáct procent hlasů, a pak pár jedinců, kteří tam nebyli vysláni žádnou stranou," prohlásil Klaus v den jmenování nové vlády.

Vznik nové vlády byl navíc doprovázen vyřizováním účtů bývalých kolegů z kabinetu předešlého. K největší hádce přistoupili šéf lidovců Josef Lux a předseda ODS a odstoupivší premiér Václav Klaus, kteří se střetli tváří v tvář v televizní debatě. Klaus využil téměř každého výroku svého soka, aby jej obrazně nakopl. "Přestal jsem být kvočnou, která se snažila sedět nad svými ministry a bránit je, i když jsem mnohdy říkal věci, které mi jen těžko lezly z úst," prohlásil po diskusi evidentně spokojený Klaus. Během hodinové debaty se oba dva bývalí členové jedné vlády neshodli vůbec na ničem. Lux například trval na tom, že ODS nechtěla jednat o nové vládě, Klaus oponoval, že byla z jednání vyřachována.

Václav Havel se stal napodruhé prezidentem

První prezident samostatné české republiky Václav Havel, jemuž by 2. února vypršel mandát, se z Hradu nemusí na dalších pět let stěhovat. Rozhodlo o tom hlasování poslanců a senátorů ve španělském sále Pražského hradu.

O jeden jediný hlas se totiž Václav Havel stal hlavou státu i na druhé funkční období. Pro staronového prezidenta se vyslovilo devadesát devět poslanců z dvousetčlenné sněmovny a sedmačtyřicet senátorů z jedenaosmdesáti. Při nepřítomnosti některých zákonodárců právě 99 hlasů stačilo Havlovi ke zvolení.

Přestože měl Havel ve sněmovně jen devětatřicet známých odpůrců, a to v řadách poslanců za republikánskou Sládkovu stranu a mezi komunisty, byl zvolen až ve druhém kole. Přitom v tom prvním mu ke zvolení chybělo pouze deset hlasů. I přesto prezident Havel s přehledem zastínil další dva protikandidáty - komunistického astrofyzika Stanislava Fischera a republikánského lídra Miroslava Sládka. Zatímco Fischer sledoval dění přímo ve Španělském sále, Sládek se musel spokojit pouze se sledováním televize. Již čtrnáct dní je totiž ve vazbě pankrácké věznice a čeká na soudní jednání, které se uskuteční na konci ledna.

Právě neúčast Sládka využili jeho stoupenci k masovému vystoupení proti Václavu Havlovi. Jejich dočasný lídr Jan Vík dokonce závěr volby komentoval po svém: "Tato volba je nelegitimní. Pane Havle, styďte se!" Za tato slova si vysloužil potlesk u svých stranických kolegů a pískot z úst prezidentovy manželky Dagmar. Sládkovci navíc oznámili, že proti volbě podávají stížnost k Ústavnímu soudu. Nelíbila se jim především skutečnost, že jejich šéfovi poslanci a senátoři neumožnili hlasovat ve vězení. "Vloni rozhodli poslanci o vydání pana Sládka policii. Již tehdy byl tedy omezen výkon jeho mandátu. Jezdit za ním by nebylo dobré. Poslanec má volit v těchto prostorách," komentovala tento nápad ministryně spravedlnosti Vlasta Parkanová z Občanské demokratické aliance (ODA).

Havlovo nezvolení v prvním kole, čímž se nynější volba lišila od té v roce 1993, většina politologů a politiků považuje za odvetu ze strany Občanské demokratické strany (ODS) za prosincový Havlův projev, ve kterém tvrdě kritizoval předsedu strany Václava Klause. "Byl to útok ze strany Klausovy ODS," prohlásil například Miroslav Purkrábek z Institutu sociologických studií Univerzity Karlovy. Zároveň podotkl, že mu tím poslanci dali jakousi zprávu. Takové hrátky se stabilitou země však mnozí odborníci a komentátoři odsoudili. Havlův spolupracovník Jiří Pehe to dokonce nazval typickým příkladem českého provincialismu. "Je za tím snaha potlačit vše, co vystupuje nad průměr, a potopit to do našeho průměrného bahna. V tom ho chvíli podržet a poté mu opět dovolit vystoupit nad ten průměr," dodal Pehe.

Dvanáctihodinové jednání většina poslanců a senátorů strávila v kuloárech, kde se bavili nejrůznějším způsobem. Posedávali po lavicích a telefonovali, debatovali se svými kolegy, konzumovali u bufetu tvrdý alkohol a pivo nebo sledovali na přenosném monitoru nejžhavější novinky z tenisového mistrovství Austrálie. Ti, kteří zůstali v sále, jen zběžně poslouchali a většinou si četli noviny.

Přesto většina členů českého parlamentu hodnotila letošní volbu jako důstojnou. Při vzpomínce na tu minulou, kterou téměř celou zdiskreditovali republikáni svými urážlivými výroky na Havlovu adresu, si bývalý ministr vnitra Jan Ruml pouze povzdychl. Před pěti lety totiž chtěl vstát ze svého místa a nafackovat některým z nich. "Tentokrát to bylo důstojné. Sice jsem je moc neposlouchal, ale dělalo to na mne dojem, že se poněkud zklidnili."

Pokud Václav Havel dokončí svůj pětiletý mandát v historické tabulce českých a československých prezidentů se posune na třetí místo. Dnes strávil na Hradě sedm a půl let. S dalšími pěti lety přeskochí přednormalizačního prezidenta Antonína Novotného, který v úřadě vydržel deset let a čtyři měsíce. Havel by však musel být zvolen ještě jednou, aby pokořil i normalizační hlavu státu Gustáva Husáka. Ten byl ve funkci čtrnáct a půl roku. Patrně ani toto zvolení by však nestačilo na dosud nejdéle panujícího T. G. Masaryka, který byl v čele státu více než sedmáct let.

Preberie premiér právomoci prezidenta?

Nevedno, či je to úplná rezignácia, alebo perfektná predvídavosť nezvolenia prezidenta do 2. marca. Isté je však, že prezident M. Kováč sa už dohodol s premiérom V. Mečiarom na termíne odovzdávania prezidentského úradu vláde. Bude ním, ako prezradil, 2. marec. Podľa ústavy totiž v čase, keď prezident nie je zvolený, prechádza časť jeho právomocí na vládu.

Čo to v praxi bude konkrétne znamenať, okrem podania si rúk prezidenta s premiérom? Začne V. Mečiar normálne úradovať v Prezidentskom paláci? Prepustí niektorých zamestnancov tohto úradu?

Nie všetky kompetencie preberá však vláda - nemôže rozpustiť parlament, nepodpisuje zákony, nevymenúva ani neodvoláva členov kabinetu, vedúcich ústredných orgánov štátnej správy a vyšších štátnych úradníkov, profesorov a rektorov vysokých škôl ani generálov. Ak pripustíme, že prezidenta parlament tak ľahko nezvolí, signalizuje to dve kuriozity: nekonečnú vládu V. Mečiara a zablokovanie NR SR. Tá by totiž len schvaľovala zákony, ktoré by nevstúpili do platnosti, ani by nemohli nadobudnúť účinnosť, pretože by chýbal na nich podpis tretieho najvyššieho ústavného činiteľa (popri predsedovi vlády a NR SR), teda hlavy štátu.

Čo na to hovoria legislatívcovia? Ústava neumožňuje riešiť problém demisie vlády po voľbách v prípade neexistencie hlavy štátu. Ak parlament do volieb prezidenta nezvolí, kabinet V. Mečiara bude vládnuť aj po prípadne prehratých voľbách. Možným riešením by bolo zvolenie prezidenta na ustanovujúcej schôdzi nového parlamentu.

Už začiatkom roka 1993 bolo vákuum - parlament schvaľoval zákony, prezident nastúpil do funkcie však až 2. marca, teda veľa právnych noriem je bez jeho podpisu. V čase do 2. marca 1993 bolo publikovaných v Zbierke zákonov vyše 30 zákonov s podpisom len dvoch ústavných činiteľov a dosiaľ nikto ich platnosť nespochybnil. Predsedníčka legislatívnej rady vlády K. Tóthová sa domnieva, že nezvolením prezidenta do 2. marca sa nezastavi legislatívny proces.

Zemanův náskok vzrostl

Pět měsíců před předčasnými volbami se pomyslné nůžky volebních preferencí mezi sociální demokracií a ODS definitivně rozevřely. Podle nejnovějších průzkumů by ČSSD dnes volilo téměř osmadvacet procent obyvatel, zatímco ODS má podporu necelých čtrnácti procent dotázaných.

Policie se obrátila na Švýcarsko

Česká policie se obrátila na švýcarské úřady, aby jí pomohly najít údajné konto ODS, na kterém by mělo být uloženo více než sto milionů korun. S tímto obviněním před časem vystoupili bývalí členové nejvyššího vedení ODS - ministr financí Ivan Pilip a bývalý ministr zahraničí Josef Zieleniec. Od té doby policie však nepokročila nijak dál. Vedení ODS neustále existenci konta odmítá.

I proto odešel ze strany Bohdan Dvořák, který byl na prosincovém kongresu ODS zvolen do místopředsednického postu v Klausově straně. Dvořák, jenž měl přívlastek Klausův muž prásknul za sebou dveřmi poté, co se dozvěděl, že strana bez jeho vědomí úmyslně zatajovala důkazy, které měla předat policii.

Policie zatkla Sládku

Republikánský boss Miroslav Sládek byl zatčen před sněmovnou, když se zrovna vracel z jednání s předsedou sociální demokracie Milošem Zemanem. Sládku policie zadržela proto, že se již několik měsíců vyhýbá soudnímu procesu, v němž má být souzen za svůj loňský výrok: "Můžeme jen litovat, že jsme ve druhé světové válce zabili málo Němců." Tato slova vyřkl předseda republikánů v průběhu demonstrace jeho příznivců, kteří před Lichtenštejnským palácem protestovali proti podpisu česko-německé deklarace.

Urážet prezidenta lze beztrestně

Zatímco ještě den před Novým rokem nebylo možné beztrestně kritizovat hlavu státu, nyní je vše dovoleno. Poslanci totiž před časem zrušili tento paragraf, za který bylo možno "vyfasovat" až dva roky vězení. Za to byla Česká republika kritizována i Evropskou komisí, která v létě vypracovala posudek na všechny případné uchazeče o budoucí členství v EU.

Havel vyzval občany, aby šli k volbám

Prezident Václav Havel ve svém novoročním projevu vyzval občany, aby se více podíleli na změně politické situace v zemi, která je podle něj neradostná. „Jděte všichni k volbám, jen tak lze něco změnit,“ apeloval Havel v třináctiminutovém proslovu.

Prezident jej natočil ještě předtím, než v polovině prosince odjel na zdravotní dovolenou na Kanárské ostrovy. Nedávno překonaný zápal plic nebyl z jeho projevu vůbec patrný: Havel ani jednou nezakašlal a ani na okamžik projev nemusel přerušit.

"Bude to velká příležitost, abychom po dobrých i špatných zkušenostech, jichž jsme nabylí, bezprostředně promluvili do toho, kdo bude v budoucích letech rozhodovat o věcech, které se nás bytostně týkají," dodal prezident.

Místopředseda Občanské demokratické strany (ODS) Miroslav Macek Havlův projev označil za přednášku z občanské nauky. "Doufám, že se to učí děti již v páté třídě," dodal Macek. Většina ostatních českých politiků však novoroční projev označila za státnický, především proto, že se v letošním roce uskuteční troje volby: předčasně, senátní a komunální.

Další plány Škody Plzeň

Koncern Škoda Plzeň bude rekonstruovat 27 cukrovarů v Íránú a zároveň jich bude 5 nově na jeho území stavět. Zároveň chce v Íránú založit několik společných podniků na výrobu nákladních vozů a autobusů. Na domácí půdě připravuje plzeňská Škoda sloučení dvou velkých firem zabývajících se výrobou nákladních automobilů - Škoda Liaz a Tatro Kopřivnice. Nově vzniklý podnik by se měl jmenovat Škoda Truck. Koncern se hodlá zaměřit kromě cukrovarů na výrobu zařízení pro městské odpadové hospodářství, na městskou a příměstskou dopravu, petrochemii, zdravotnictví a nově také na vodní elektrárny a cementárny. První cementárnu stavi plzeňský průmyslový gigant ve Vietnamu.

Životní úroveň stoupá

Pokud jde o životní úroveň, lidem v postkomunistických zemích střední a východní Evropy se po loňsku opět žije o něco lépe. Statistikové z České republiky, Polska, Maďarska a Slovenska uvádějí, že reálné mzdy, které předloni vyrostly v průměru o slušných osm a půl procenta, se za loňský rok zvýšily jen o necelá čtyři procenta.

Inflace v ČR byla deset procent

Přestřelka vášnivých ekonomických diskutérů o tom, zda byla loni inflace nad nebo pod hranici deset procent, skončila remízou. Ceny zboží a služeb se totiž za loňský rok zvýšily přesně o desetinu.

Nedokončený Temelín?

Společnost České energetické závody (ČEZ) poprvé veřejně připustila, že jaderná elektrárna Temelín - nejdražší a nejkontroverznější stavba v zemi - nemusí být dokončena. "Musíme si upřímně a otevřeně říci, že jsme ještě nikdy nebyli tak blízko k pozastavení jako dnes," prohlásil Vojtěch Kotyza, který má v ČEZ dostavbu Temelína na starosti. Dostavba Temelína se totiž neustále protahuje a tím se i prodražuje natolik, že ČEZ uvažuje, zda se podobná investice vůbec vyplatí. Podle Kotyzy je únosným časovým termínem pro spuštění elektrárny rok 2000. Do té doby by náklady neměly překročit částku 96 miliard korun. Pokud by se práce protáhly a stavba se prodražila, tak se Temelín nevyplatí, tvrdí dnes odborníci.

Česká republika vymírá

Statistíci spočítali, že za pět let samostatné republiky má země daleko méně obyvatel než při jejím vzniku, a to o téměř čtyřiatřicet tisíc lidí. V České republice totiž stabilně klesá počet obyvatel. Od roku 1993 se v zemi narodilo přes pět set pět tisíc dětí, ale zemřelo přitom pět set osmdesát lidí.

Populace stárne: zatímco před pěti lety byl průměrný věk obyvatel 36,6 roku, nyní je to rovných osmatřicet.

Česká vláda zavedla dovozní kvoty

Jedním z prvních počínů nové vlády bylo zavedení dovozních kvót pro jablka, čímž jejich import klesne v příštím roce asi o polovinu. "Neustále se zvyšující dovozy ohrožují domácí výrobce," zdůvodnil tento krok nové vlády ministr zemědělství Josef Lux.

Odešla legendární "Divá Bára"

Přesně týden před svými sedmdesátými narozeninami, zemřela náhle v Brně herečka Vlasta Fialová (nar. 20. ledna 1928), kterou celonárodně proslavila už její první filmová role v přepisu povídky Boženy Němcové z roku 1949. Vlasta Fialová se pak úspěšně objevila i v řadě dalších českých filmů - Jestřáb kontra Hrdlička, Občan Brych či Legenda o lásce, a později i na televizní obrazovce.

Především však byla až do roku 1989 členkou Státního, nyní Národního divadla v

Brně, na je-hož prknech vyzrála v jednu z nejvýznamnějších českých dramatických umělkyní minulých desetiletí. Vytvořila zde přes 200 rolí, z nichž nezapomenutelné jsou například Gruša v Brechtově Kavkazském křidlovém kruhu či Matka Kuráž téhož autora, šansonierka v Kunderově Totálním kurpění či vdova Aase v Ibsenově Peer Gyntovi. Z rolí, vytvořených v posledních letech, excelovala zejména jako Gizela v Őrkenyho Kočiči hře nebo babička ve slavném španělském dramatu Alejandra Casony Stromy umírají vstoje. Ostatně právě uprostřed práce na televizní podobě této postavy ji zastihla smrt.

Britským školákům doporučen Švejk

Do výběru 250 klasických děl světové literatury, které postupně dostane do svých knihoven všech 4500 státních středních škol v Británii, byly zařazeny i Osudy dobrého vojáka Švejka od Jaroslava Haška. Toto dílo je jediným zástupcem české literatury v seznamu, který jinak obsahuje zejména práce angloamerických autorů. Od úmrtí jeho tvůrce uplynulo právě 23. ledna 75 let. Na seznamu doporučené literatury pro britské školáky samozřejmě nechybí ani Franz Kafka. Je zastoupen dokonce třemi svými díly - Zámek, Procesem a sbírkou povídek.

Miloš Forman doktorem honoris causa

Jako zatím druhému člověku v celé poválečné historii pražské Akademie múzických umění - tím prvním je prezident Václav Havel - byl v polovině ledna udělen titul čestného doktora této vysoké školy filmovému režisérovi Miloši Formanovi, absolventu filmové fakulty akademie z 50. let. Po řadě cen a poct z celého světa včetně filmových Oscarů je tento čestný doktorát druhým oceněním, kterého se Formanovi zatím dostalo v jeho vlasti (první obdržel na loňském Mezinárodním filmovém festivalu v Karlových Varech).

Praha - Evropská kulturní metropole roku 2000

Již v roce 1995 vyhověla Rada ministrů Evropské unie žádosti města Prahy, podpořené i podpisy prezidenta Havla a tehdejších ministrů zahraničí a kultury, a propůjčila hlavnímu městu ČR tento žádaný titul, který od roku 1985 umožňuje různým evropským městům se v daném roce účinně "zviditelnit" na kulturní mapě Evropy, a zvýšit tak svoji prestiž (a následně i příjmy z turistického ruchu.) Česká kulturní veřejnost se nad touto poctou, která opět podstatně zvedla její postkomunistické sebevědomí, zaradovala a doufala, že příslušná místa tuto jedinečnou šanci příslušně využijí, aby už konečně bylo jasné, že kromě zachovalých památek má Praha Evropě co nabídnout i jinak.

Pro rok 2000 bylo stejným titulem vedle Prahy poctěno i dalších osm evropských kulturních center. Zatímco například v takových Helsinkách na svém projektu pilně pracují už od léta 1996, pražská radnice si až do nedávna hrála na Šípkovou Růženku a teprve na podzim loňského roku nastartovala přípravné práce k celé akci. Vedení organizačního týmu, který radnice zřídila, se vyjadřuje optimisticky, neboť jak řekl vedoucí týmu R. Šofr, "základní programová koncepce je hotova a finanční krytí v hrubých obrysech zajištěno". Jestliže však teprve v červenci tohoto roku bude hotov "přehled pilířových projektů", je každému soudnému člověku jasné, že rok a půl na kompletní přípravu tak monumentální akce je termín více než šibeniční. Navíc bude pražský "kulturní rok 2000" mediálně i ekonomicky vystaven tvrdé konkurenci nejen ostatních kulturních metropolí, ale přímo v Praze například zasedání Mezinárodního měnového fondu, či oslavám konce tisíciletí po celé Evropě. Doufejme tedy, že celou věc nakonec zachráni pověstná česká kreativita a schopnost improvizace.

"Česká filharmonie. Deset kapitol ze stoleté historie orchestru"

Je název reprezentativní publikace Karla Mlejníka, renomovaného českého hudebního publicisty, kterou před dvěma lety ke svému stoletému výročí vydala Česká filharmonie ve spolupráci s nakladatelstvím Paseka a kterou je možno stále zakoupit i při koncertech orchestru v Rudolfinu. Na 150 stranách odborně fundovaného, a přesto čtivého textu provádí Mlejník čtenáře chronologicky všemi významnými obdobími spletitého vývoje tohoto "rodinného stříbra" české hudby a načrtává portréty nejvýznamnějších domácích i zahraničních dirigentů (Václav Talich, Rafael Kubelik, Karel Ančerl, Václav Neumann ad.) i dalších interpretů, kteří historii orchestru i národní instituce v jednom spoluvytvářeli. Kniha je vybavena atraktivním obrazovým doprovodem včetně řady unikátních archívních fotografií a také obsáhlým resumé v němčině a angličtině.

Na Silvestra zvítězila ČT

Již tradičně probíhá v České republice soubor veřejnoprávní České televize se soukromou televizní stanicí Nova, který z kanálů přitáhne více diváků na Silvestra a na Nový rok. Letos prestižní vítězství v obou dnech získala Čs. televize - na Silvestra zabodovala zejména díky pořadu Donutil nás k smíchu s populárním hercem a vypravěčem M. Donutílem i díky silvestrovskému vydání oblíbené soutěže Kufr, kterou moderuje další známý herec P. Zedníček. Na Nový rok pak oskarový Kolja uváděný Českou televizí těsně ve sledovanosti předstihl Novou vysílaný nestárnoucí pohádkový evergreen Tři oříšky pro Popelku s Libuší Šafránkovou v hlavní roli.

Muzeum hlavního města Prahy

Přestože leží v samém centru Prahy, tím že v nedávné minulosti bylo ze všech stran "obestavěno" důležitými dopravními stavbami - magistrálou, autobusovým nádražím Florenc a křižovatkou trasy B a C metra, je dnes krásná klasicistní budova Muzea hl. m. Prahy turistům, ale i mnoha Pražanům stále jaksi utajena. A přitom jeho stále expozice i mimořádné výstavy skutečně stojí za shlédnutí.

Největší atrakcí zdejší expozice, a to i pro děti, je Langweilův model Prahy z let 1826-1837, tedy nejstarší zachovaný plastický model města z doby ještě před zbořením hradeb. Pozornost si jistě zaslouží i další stálá expozice, která v několika sálech dokumentuje historický vývoj města a jeho obyvatel "od počátku po naše dny".

Na stálou expozici tématicky navazuje i výstava Pražané na přelomu středověku a novověku (přístupná do 3. května t.r.), která řadou unikátních exponátů dokumentuje nejen životní styl tehdejších obyvatel města, ale i jeho slavných hostů (nalezneme zde mj. i části oděvu astronoma Tycho de Brahe, který pobýval na dvoře císaře Rudolfa II. a je pochován v pražském Týnském chrámu).

Další výstavou, obrácenou do historie, je i Praha v akvarelu a kolorované grafice 19. století, kterou muzeum zahájilo v polovině ledna a která staví na obecné oblíbenosti historických vyobrazení měst, jak je viděli umělci minulých dob. Naproti tomu Země divů teprve před několika lety zesnulého českého sochaře a keramika Jana Kutálka, která je v Muzeu hl.m.Prahy k vidění do začátku března, návštěvníka rázem přenesl do kouzelného světa humoru a fantazie, s nimiž tento svérázný umělec od 50. let vytvářel své proslulé čerty, plivníky, pajduláky, keramická sluníčka nejrůznějších výrazů a nálad, ale i své vlastní "Slovanské nebe".

Karlštejn se hroutí?

Na hradě Karlštejn, jednom ze symbolů České republiky, jsou zdi a stropy tak poškozené, že odborníci nevyklučují jejich zhroucení. "Katastrofické scénáře hroucení nemůžeme vyloučit," komentoval současný stav zástupce Státního ústavu památkové péče Zdeněk Chudárek výsledky statických výpočtů, které na některých místech odhalily až trojnásobné přetížení.

Nový ministr kultury

V pořadí již šestým a zároveň dosud nejmladším ministrem kultury Československé a nyní České republiky se v lednu, po ustavení vlády premiéra Tošovského, stal teprve dvačtyřicetiletý Martin Stropnický. Původem herec, člen pražského Divadla na Vinohradech, kde koncem 80. let patřil k nejnadějnějším mladým členům souboru, se v roce 1990 rozhodl vstoupit do diplomatických služeb. Poté, co si svá "učednická léta" odbyl na postu šéfa odboru kulturních styků ministerstva zahraničí, byl jmenován nejprve velvyslancem ČR v Portugalsku a před dvěma lety pak pověřen vedením zastupitelského úřadu v Itálii. Po zatím spíše matných osobnostech v křesle ministra kultury - s výjimkou renomovaného exilového žurnalisty Pavla Tigrida, který však - ještě dávno před kancléřem Viktorem Klimou - přišel hned na počátku své éry s nápadem na zrušení svého úřadu! - se první kroky nového ministra jeví sympaticky a pro jeho resort i příznivě. Přes značně napjatý rozpočet ministerstva kultury se nový ministr pokouší vyřešit nyní již doslova katastrofální ekonomickou situaci pražského Národního divadla, kterému po dalším letošním krácení rozpočtu hrozí dle vyjádření jeho ředitele "útlumový program". Zdá se též, že jako bývalý výkonný umělec bude Stropnický nakloněn i jednání o návrhu zákona o národních kulturních institucích jako celku - tedy Národním divadle, České filharmonii, Národní galerii, Národním muzeu, Národní knihovně a Národním filmovém archivu - které díky dosavadní zcela nekonceptní "kulturní politice" ministerstva vedou již několik let leckdy nedůstojný boj o přežití. Smutnou otázkou však zůstává, co i při nejlepších úmyslech Martin Stropnický vůbec stihne realizovat, když mandát jeho i celé nové vlády potrvá jen do předčasných voleb....

Ashkenazy v čele České filharmonie

Po nechvalně známých a často uměle eskalovaných "bojích o Albrechta", prvního cizince za pultem České filharmonie v letech 1993-1996, a po následném dvouletém období rozpácitého bezvládní se, jak se zdá, do čela prvního českého orchestru opět dostává významná umělecká osobnost, která soustředěnou prací i svou neokázalou autoritou orchestr opět stmelí a upevní jeho postavení mezi nejlepšími světovými symfonickými orchestry. Tímto umělcem je nový šéfdirigent České filharmonie, "malý velký muž" Vladimír Ashkenazy (61), dirigent a pianista světového věhlasu, který se své funkce ujal 1.ledna tohoto roku.

Tento všestranný hudebník rusko-židovského původu, který je dnes hostem všech významných světových těles, žije trvale ve Švýcarsku a až do roku 2000 bude souběžně s Českou filharmonií pokračovat i ve funkci hudebního ředitele Německého symfonického orchestru v Berlíně. S Českou filharmonií sice Ashkenazy doposud vystupoval jen dvakrát - na Pražském jaru 1995 a 1997 - avšak na kvalitě a ohlasu jeho dvou inauguračních koncertů v Rudolfinu v polovině ledna to ani v nejmenším nebylo znát. Ba naopak, oba večery byly nadšeně přijaty publikem i kritikou a staly se jednou z událostí letošní pražské koncertní sezóny. Ostatně 15.dubna se nový šéfdirigent v čele České filharmonie představí i vídeňskému publiku, které za jeho řízení vyslechne Brahmsův Dvojkonzert pro housle a violoncello a 7.symfonii Antonína Dvořáka.

Nad jedním rozhodnutím okresního soudu

Josef P. v 60. letech opustil Československo a emigroval do USA, kde také později získal státní občanství. V r. 1967 byl podle známého paragrafu 109 trestního zákona odsouzen v nepřítomnosti pro trestný čin opuštění republiky k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v délce 12 měsíců. Současně byl vysloven trest propadnutí majetku ve prospěch státu, který spočíval zejména v nemovitostech, pozemcích, které patřily do katastrálního území jednoho okresního města.

V r. 1990 byl podle zákona o soudní rehabilitaci rozsudek v trestní věci zrušen, včetně výroku o trestu propadnutí majetku. Vzápětí po rehabilitačním řízení začal se Josef P. domáhat vydání dříve konfiskovaných pozemků. Příslušné úřady namítaly nejprve, že Josef P. nemá trvalý pobyt na území Československa. Když tuto překážku Ústavní soud ČR zrušil, namítaly české úřady, stejně jako na počátku, že získáním amerického státního občanství pozbyl občanství ČR a tudíž nesplňuje základní podmínku pro vydání konfiskovaných věcí (pro restituci majetku) - není českým státním občanem.

Josef P. se tedy koncem r. 1995 obrátil na okresní soud se žalobou nikoliv na vydání věci, ale s návrhem na určení vlastnictví pozemků podle § 80, písm. c) o.s.ř., které mu byly rozsudkem obvodního soudu v r. 1967 odňaty. Žalobce opíral svůj návrh zejména o § 2 zákona č. 119/1990 Sb., podle kterého byla zrušena příslušná soudní rozhodnutí ke dni, kdy byla vydána, tj. k datu vyhlášení, pokud nabyla právní moci.

Žalobce se dále opírá o nálezy Ústavního soudu ČR ze dne 2. 2. 1995, ve kterém se mimo jiné uvádí: „Pokud podle zákona č. 119 z r. 1990 Sb., o soudní rehabilitaci, byl zrušen trestní rozsudek, byly zrušeny i výroky o propadnutí majetku, došlo ke stavu, kdy rehabilitovaný neztratil vlastnictví, protože zmíněné výroky byly zrušeny s platností ode dne vydání zrušeného rozsudku“. Žalobce v návrhu tedy dovozuje, že neztratil vlastnictví, neboť výrok o trestu byl zrušen s platností ke dni vydání zrušeného rozsudku. Dále

připomíná, že podle § 100, odst. 2 obč. zák. se vlastnické právo nepromlčuje, a tudíž ani pro budoucnost nemůže být vázán žádnými lhůtami pro uplatnění nároku na vydání svého majetku.

Žalobce dále uvádí, že se na něho nevztahují omezení stanovená devizovým zákonem pro devizové cizozemce, neboť se jedná o obnovení původního vlastnictví, a to ke dni 25. 9. 1967, kdy byl československým státním občanem. Navíc podotýká, že změna státního občanství nemá na vlastnické vztahy podle vnitrostátního práva, ani podle mezinárodního práva žádný vliv.

Okresní soud v r. 1997 v zásadě akceptoval základní myšlenku žaloby a u r č i l, že navrhovatel je vlastníkem majetku, který mu byl v r. 1967 odňat zrušeným trestem propadnutí majetku. Soud se nejprve zabýval tím, zda v případě žalobce existuje naléhavý právní zájem na určení jeho vlastnického práva. Dospěl k závěru, že „naléhavý právní zájem zde existuje, neboť navrhovateli zákon č. 87/1991 Sb., neumožňuje se domoci svého vlastnického práva stejným postupem jakého mohou použít osoby rehabilitované podle zákona o soudní rehabilitaci, které byly státními občany naší republiky“. V současné době, po nabytí právní moci citovaného rozsudku, předloží žalobce návrh na zápis vlastnického práva k nemovitostem příslušnému katastrálnímu úřadu.

Nemovitosti, ke kterým bylo žalobci „vráceno“ jeho vlastnické právo, byly až do dnešní doby ve „správě“ orgánů města. Právní význam a smysl „určení vlastnictví“ je i v tom, že až do faktického vydání jeho majetku má žalobce záruku, že nebude dále zcizován, příp. zastavován.

Poznámka: Není Váš zájem podobný? Obráťte se o pomoc na Československý ústav zahraniční, Post. p. 95, Karmelitská 25, 118 31 Praha 1. Tel.: 00420-2-24510067-8. (Přetištěno z Bulletinu ČÚZ, č. 11/1997)

M. Moravcová úspěšná na plaveckých MS v Austrálii

Tri medaily z majstrovstiev sveta v plávaní v austrálskom Perth si odviezla 22 ročná rodáčka z Piešťan Martina Moravcová. Presadila sa najmä v kraule, keď získala strieborné medaily na 100m aj 200m a pridala ešte bronzovú medailu z polohovej dvojstovky. Moravcová študuje a trénuje v USA na univerzite v Dallase.

Nový román Milana Kunderu vo francúzskej tlači

Prestížne parížske vydavateľstvo Gallimard vydalo nový román jedného z najslávnejších súčasných českých spisovateľov Milana Kunderu (nar. 1929, od roku 1975 žije v Paríži) s názvom *L'Identité* (Totožnosť), ktorý spisovateľ písal na Islande. *L'Identité* je druhým Kunderovým románom napísaným priamo vo francúzštine. Na nový román Milana Kunderu reagovali už kritiky v popredných francúzskych novinách, ktoré *L'Identité* privítali prevažne veľmi pozitívne.

Výnimkou je len kritik denníka *Libération*, ktorý sa domnieva, že predsedanie z češtiny na francúzštinu zmenilo Kunderove romány takmer na nepoznanie: "Kde sú veľké satirické vzlety autorových českých románov? Kde sú jeho žarty, jeho valčíky a smiešne lásky, kde sú jeho samopašné odbočky, pomalé variácie, ľahká ironia? Kde ste, Milan Kundera? V akej kríze identity?"

Kundera v iných novinách odpovedá:

"Romány písané po česky boli ako forma sonáty: rozsiahla kompozícia v niekoľkých vetách, ktoré boli vo vzájomnom kontraste. V Nesmrteľnosti som došiel na koniec možnosti tejto formy a nezostávalo mi nič iné, než zavrieť dvere alebo zmeniť formu."

Kamiony na známe rallye byly přepadeny

Posádky českého týmu na světově proslulé Rallye Paříž-Dakar postihl nejvážnější incident za dvanáct let účasti na této soutěži. Když dvěma českým kamionům zbývalo do jedné z etap posledních patnáct kilometrů, začali je ostřelovat neznámí útočníci. Poté jejich vozy obstoupila skupinka ozbrojenců, kteří později s jedním z nich ujeli. Druhý stroj vyvázl z přepadení jen s prostřelenými pneumatikami, a proto se jej útočníkům nepodařilo ukrást. I přes tento incident se celkovým vítězem letošního ročníku v kategorii kamionů stala Tatra Karla Lopraise.

Připravuje se blahořečení sestry Marie Restituty - Helyny Kafkové

Dne 30. března 1943 skončil pod gilotinou život sestry M. Restituty, jediné řeholnice v německy mluvících zemích, která byla nacisty popravena. Tato žena, civilním jménem Helena Kafková, se narodila 1. května 1894 jako jedno ze sedmi dětí v rodině ševce v Brně-Husovicích. Dětství a mládí prožila ve Vídni-Brigittenu. Po absolvování školní docházky pracovala dva roky jako trafikantka a poté se stala ošetřovatelkou v nemocnici v Lainzu. V roce 1914 vstoupila do františkánského řádu a přijala řádové jméno Marie Restituta (Obnovená).

Od roku 1919 pracovala jako sestra na operačním sále v nemocnici v Mödlingu, kde si brzy získala značnou autoritu. Zde byla také 18. února 1942 zatčena gestapem. Po třinácti měsících vězení, z nichž pět ztrávila v cele smrti, byla „pro vlastizrádnou podporu nepřítelů a přípravu velezrady“ odsouzena k smrti a popravena.

Proces blahořečení M. Restituty byl zahájen vídeňským arcibiskupem v roce 1988, od roku 1990 pokračuje řízení v Římě. V letošním roce u příležitosti červnové návštěvy papeže Jana Pavla II. ve Vídni má být M. Restituta prohlášena za blahořečenou. Má se tak stát dne 21. června na Heldenplatzu. Papež by měl tentýž den navštívit i český kostel na Rennwegu.

Blahořečení je doprovázeno řadou akcí, z kterých jmenujeme ty nejdůležitější: Ve dnech 22. - 30. března proběhnou pobožnosti, tzv. nověna ve vídeňských kostelích, které začnou v českém kostele na Rennwegu a ukončeny budou mši 30. 3. v 18:00 ve svatoštěpánské katedrále, kdy hlavním celebrantem bude apoštolský nuncius v Rakousku Donato Squicciarini.

Budou uspořádány rovněž výstavy: 6. března v 16:00 bude vernisáž výstavy ve 20. okrese, Brigittapl. 10, dne 15. dubna v Českém centru v Herrengasse, 7. května v 5. okrese v Maria-Restituta-Hof, kde bude současně odhalena pamětní deska a 5. října na Městském školním úřadě na Dr.-Karl-Renner-Ring č. 1. Dne 28. června bude odhalen pomník i v českém oddělení Ústředního vídeňského hřbitova.

Marie Restituta se má stát patronkou vídeňských Čechů. Zajímavé je, že jde o první mučednici v dějinách vídeňské arcidiecéze.

Dvě kulturní události české Vídně

Většina z nás si zvykla českou a slovenskou kulturu spíše konzumovat než aktivně produkovat. O to víc nás potěšilo, že jsme mohli ve vánočním čase zaznamenat dvě kulturní události, které vytvořili příslušníci české a slovenské menšiny sami. Začátkem prosince to bylo představení Vlastenecké omladiny, na Štědrý večer a opakovaně začátkem ledna Rybova mše v českém kostele na Rennwegu.

Vlastenecká omladina uvedla zpěvohru Tulák od Rudolfa Piskáčka. Titulní roli a současně dvojroli tuláka a bohatého továrníka ztvárnil sám režisér představení, Miroslav Lev. Hrál obě postavy tak dobře, že jeden mladý divák ani nepoznal, že se jednalo o jednu a tutéž osobu.

Dana Šulová a Vlastík Janča zaujali diváky v rolích milenecké dvojice, dcery bohatého majitele pivovaru a chudého námořního poručíka, kterým nakonec tulák lidským přístupem k životu dopomůže ke štěstí. Oba se na jevišti otáčeli s profesionální jistotou - Dana s ženskou jemností a rafinovaností a Vlastík s mužnou průbojností.

Roli majitele pivovaru vytvořil Jindra Holub. V dalších rolích se představili Ota Beran, Jitka Straňáková, Marek Gardavský, nováček v souboru, Olga Bočková a další nováček, Anička Bočková, která rozhodně nezapře zděděnou hereckou krev.

Představení doplnil velmi citlivý hudební doprovod. Zvlášť je třeba jmenovat vynikajícího klavíristu Vláďu Juračku.

Po představení následovalo jako obvykle posezení v klubovně české školy, kde vyhrávali k tanci a poslechu „naši Brňáci“. Najednou se na stole objevilo vánoční cukroví, které upekla jedna hodná fanynka svým hercům. Co si mohou přát herci víc, než takový projev náklonnosti? Děkuji tímto neznámé dárnyni a mohou říci, že jim její cukroví osladilo celý večer, který byl zvlášť vydařený. Jako by již cítili poselství blížících se Vánoc.

Herce potěšilo, že řady jejich věrných fanoušků tentokrát rozmnožili i noví diváci, kteří se přišli na jejich představení poprvé podívat.

Vlastenecká omladina zve všechny na příští představení, které se hraje v sobotu 4. dubna 1998 v 16:00 hod. v české škole Komenského ve Vídni i na následující posezení v klubovně.

aVa (redakčně kráceno)

Foto: V. Maly

Druhým kulturním zážitkem bylo nastudování České vánoční mše Jana Jakuba Ryby souborem českých a slovenských zpěvaček a zpěváků pod vedením pana Jiřího Čecha. Provedení mše bylo vynikající a sotva bylo znát, že na kůru nestojí profesionální těleso, ale soubor sestavený z nadšených laiků. Snad se tu projevilo to příslovečné muzikální nadání, kterým byli naši předkové v minulých stoletích tak proslaveni.

Zpěváci se chystají na další vystoupení, tentokrát budou zpívat u příležitosti Velikonoc. Pokud by měl ještě někdo zájem posílit soubor, je srdečně vítán.

NEJVĚTŠÍ BLEŠÍ TRH VE VÍDNI S ČESKOU A SLOVENSKOU LITERATUROU

dále nabízíme velké množství literatury v německém, francouzském, italském, anglickém, ruském, latinském, ... jazyce!!!

SOKOL X., Ettenreichgasse 25-27, 1100 Vídeň

HRAČKY-STAVEBNICE-POHLEDNICE-PLAKÁTY-MAPY-GRAMOFONOVÉ DESKY-KAZETY-NOVINY-ČASOPISY-DÁRKOVÉ PŘEDMĚTY-SECOND HAND

Pátek 13. 2. 1998 od 15 do 19 hod., sobota 14. 2. 1998 od 10 do 19 hodin

Neděle 15. 2. od 10 do 17 hodin.

BOHEMIA - PASTRŇÁK se těší na vaši návštěvu.

OVĚŘENÉ PŘEKLADY

a tlumočení Mag. Zdena Sklenar, 1020 Vídeň, Stuwerrstrasse 8/21.

Tel. 7268562 n. 0663/028148, priv. 02674/89302.

POZOR! Změna tel. čísla ve Vídni: 7268562

OVĚŘENÉ PŘEKLADY

dokumentů, úřed. listin, smluv aj. provádí univ. lektor Dr. Dietmar Koller, Weideng. 2, 2333 Leopoldsdorf/Vídeň
Tel. 02235/44637, 0663/911 88 30, fax 02235/44638, práce 01/51528-555, Riemergasse 4, 1010 Vídeň.

OVĚŘENÉ PŘEKLADY

Mag. Lenka Kovarik, 1210 Vídeň, Felix-Slavik-Str. 3/1/10.
Tel. 2908809

MÁTE PROBLÉM?

Platíte hodně? Rád vám poradím ve všech otázkách pojištění a financování. Rychle-spolehlivě-seriózně. Marek Jedlička, 985 9070/24, priv. 259 37 29, Rennbahnweg 46/2/8, 1220 Vídeň.

UBYTOVÁNÍ VE VÍDNI M. Sed'a, 1070 Vídeň, Westbahnstr. 18.
Tel. 524 38 73, 6172706

ZÁJEMCI O VOLEJBAL, muži i ženy se základními znalostmi - hrajeme pro radost z pohybu - informace N. Štěrbová, tel. 749 12 08.

24-LETÝ TRUHLÁŘ hledá práci v oboru. Tel.: 29 47 446 večer.

PRODÁM ŽENSKÝ KYJOVSKÝ KROJ kompletní, v perfektním stavu na štíhlou postavu (výška 170 cm, vel. 40) + originální zánovní ručně šité holínky faldovačky, vel. 38. Cena komplet 7.500,- ÖS. Tel. 595 26 22 večer.

Nezapomeňte nahlásit případnou změnu adresy:

DUCHOVNÍ SLUŽBA

České katolické misie

Katholische Mission für Tschechen

1030 Hagenmüllergasse 31,

Tel. záznamník 0222/715 48 42.

Postfach 134, 1091 Wien

Římskokatolický kostel

„Nejsvětějšího Vykupitele“

Tschechische Erlöserkirche

1030 Wien, Rennweg 63

Mše svatá v sobotu v 18 hod., v neděli a zasvěcený svátek v 10.00, první pátek v měsíci ve 14.30.

Římskokatolický kostel

„Panny Marie na nábreží“

Kirche Maria am Gestade

1010 Vídeň, Salvatorgasse 12

Mše sv. každou neděli a zasvěcený svátek v 8.30 h

Římskokatolická

Katedrála sv. Štěpána

Wiener St. Stephansdom

svatá zpověď pondělí 16–18, úterý 15–17, středa 13–14 hod.

STAROŽITNÍK: FIEDLER V.

Restauruje / nakupuje / prodává. Zájem o nákup českých malířů. Zprostředkování bude honorované. V. Fiedler, Vídeň 7, Siebensterng. 20. Tel. 523 35 81, mobil 0664/3566676.

ZLATNICTVÍ, HODINÁŘSTVÍ

Richard Arnold - Opravy šperků a hodin; předělávky, vlastní výroba (též z doneseného materiálu). 1100 Vídeň, Buchengasse 88, tel. / fax 604 54 85

ČESKY MLUVÍCÍ PRÁVNÍK

Adresa je k dispozici v redakci.

KOŘENÍ, ČAJE, SUŠENÉ OVOCE,

z celého světa nabízí Libuše Bártek, Brunnenmarkt, Vídeň 16, tel. 43 97 18

ČESKY A SLOVENSKY MLUVÍCÍ LÉKAŘI VE VÍDNI

MUDr. Stanislav Štěrba, univ. doc., odborný lékař pro vnitřní choroby, zejména srdce. Vídeň 11, Simmeringer Hauptstr. 80, tel. 749 12 08

MUDr. Zdenka Gabriel Weiss, odb. ortopédka, též dětská. Vídeň 5, Pilgram-gasse 10, tel. 58 74 460.

MUDr. Vladislav Lipták, odb. lékař pre vnútorné choroby, Viedeň 1, Ze-linkagasse 12, tel. 533 58 34.

MUDr. Vít Doležal, zubní lékař, ordinace Billrothstr. 20, Vídeň 19, tel. 319 25 73.

MUDr. Tomáš Čech, ortopéd a ortopedický chirurg, Vídeň 11, roh Simmeringer Hauptstr. – Kopalgasse 1/3/3. Tel 74 32 03, nebo 67 64 303.

MVDr. Eva Ruttnerová, zvěrolékařka, 1150 Vídeň, Robert Hamerlingg. 1. Tel. 892 60 92.

Mag. Ladislav Nykl, psychoterapeut, psychologické poradenství, zajímavé pohovorové semináře, praxe Ledererg. 17/7, Vídeň 8, tel. 523 57 44 n. 0664/3570676

MUDr. Jiřina Bodnar, choroby kožní a pohlavní, po.čt. 14-18.30, út. 8-13, pá 8-11, Josefstädterstr. 3/4-5, Vídeň 8, tel. 406 99 41

MUDr. Kamila Hajek, soukromá léčba homeopatií, Ada Christengasse 2/F/8, Vídeň 10, tel. 689 22 80

ZNÁMKY - MINCE

Odborný obchod Emanuel Topol, Vídeň 17, Ottakringerstr. 82, tel. 486 42 12 po-pá 9.30-12.30, 14.30-18, so 9.00-12.30

SANO TOURS

Reisebüro Lopreis Zorika, Vídeň 3, Rennweg 21, tel. 715 95 55, fax 715 95 56
Zařídí pro Vás cesty do celého světa letadlem, autobusem, vlakem, lodí.
Sleva pro krajany. Mluvíme česky.

LAVENDL

Obchod s přírodními produkty, potraviny z kontrol. biolog. zemědělství, makrobiotika, prav. prodejní výstava
Karl Meissl - Str. 3 (Wallensteinplatz 2), tel. 333 17 83
po-pá 8.30 - 18.30, so 8.30-12.30 hod.

KULTURNÍ KLUB. Informační bulletin. Majitel, nakladatel, vydavatel, tisk Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku, 1080 Wien, Schlösselgasse 18, tel./fax 402 32 99. Vychází měsíčně kromě prázdnin. Bankovní spojení Bank Austria, č. účtu 683 035 901.

KULTURNÍ KLUB. Informationsbulletin. Medieninhaber, Verleger, Hersteller und Herausgeber Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich, 1080 Wien, Schlösselgasse 18, Tel./Fax 402 32 99. Erscheint monatlich außer Ferien. Bankverbindung: Bank Austria, Kontonummer 683 035 901.

Z O B S A H U:

Právě otevíráme - Sch...haus

strana 3

Prezident Václav Havel po opera...

strana 4

Rozpadá se další koaliční strana

strana

Novinky ze Slovenska

strana 6

Jubileum Emy Destinové

strana 9

Ohlédnutí za oslavami 650. výročí Karlovy univerzity

strana 13

ROZŠÍŘENÉ ČÍSLO

Kulturní klub vás zve:

Na výstavu

Václav Havel - občan a dramatik,

která je otevřena do 10. dubna 1998 v Erste Bank, Graben 21 1010 Vídeň.

Kam?

Kalendář

18. 2. - 12. 3. výstava **Oživené památky** v tvorbě architekta K. Chudomelka. Pořádá Slovenský institut, Wipplingerstrasse 24-26, 1010 Vídeň.
23. 2. - 10. 4. výstava **Václav Havel - občan a dramatik**. Beratungszentrum Erste Bank, 1010 Vídeň, Graben 21.
- 6., 7., 8. 3. pátek - neděle tři klubové večery "Eine Reise durch Prag" v klubech Flex, Proxy, Meierei. Hraje skupina Ohm Square. Pořádá České centrum, Herrengasse 17, 1010 Vídeň.
7. března sobota, 18.00 - 50. výročí úmrtí **Jana Masaryka**. Poř. Menšinová rada ve Slovanské besedě, Drachengasse 3, 1010 Vídeň.
8. března neděle **župní závody v plavání**-Stadthallenbad, 1150 Vídeň, Vogelweidplatz 15. Přihlášky do 26. února u br. Rodta - tel. 802 53 82.
8. března neděle výlet **Husarentempel**, sraz v 9 h., Mödling - Lerchengasse. Poř. Klub čl. turistů v Rakousku.
10. března úterý 9.00 - 10.00 - návštěva předsedy senátu, **pana Petra Pitharta**. a rozhovor s vídeňskými Čechy. Pořádá České centrum, Herrengasse 17, 1010 Vídeň.
11. března středa 19.00 - koncertní program židovských písní **Es brennt!**. Poř. Slovenský institut ve Vídni v Italském kulturním institutě, Ungargasse 43, 1030 Vídeň.
12. března 10.00 - 17.00 - návštěva Hospodářské komory z Brna. Pořádá České centrum, Herrengasse 17, 1010 Vídeň.
13. března pátek 18.00 - diskuze na téma: **Sdělovací prostředky a demokracie**. Moderuje Barbara Coudenhove Kalergi. Přít. gen řed. čs. TV NOVA Dr. VI. Železný. Pořádá České centrum v IWM, Spittelauer Lände 3, 1090 Vídeň.
15. března neděle výlet **Augustinerhütte** odjezd vlaku 9,24 h., Vídeň-Meidling. Poř. Klub čl. turistů v Rakousku.
17. března úterý 20.00 premiéra - Friederike Mayröcker **Nada. Nichts**. Theater BRETT, Münzwardeingasse 2, 1060 Vídeň. Tuto hru je možné shlédnout od 18.3 - 11. 4. út - so, ve 20.00 hod. Informace: Theater Brett, tel.: 587 06 63.
22. března neděle 10.00 - **slavnostní mše svatá** u příležitosti 1. dne Novény před blahorečením M. Restituty. Zazní Dvořákova mše D-dur v provedení pěveckého sboru z Vyškova u Brna. Žáci české školy předvedou pásmo ze života M. Restituty. Český kostel, Rennweg 63, Vídeň 3.
22. března neděle výlet **Pfaffstättner Kogel**, odjezd vlaku 9,24 h., Vídeň-Meidling. Poř. Klub čl. turistů v Rakousku.

29. března neděle (změna vyhrazena) - **turnaj ve stolním tenisu mužů**. Podr. informace br. Rodt - tel. 802 53 82.
29. března neděle výlet **Wilgegg** sraz 8,45, kon. stanice I. 60, 9.11 dále autobusem. Poř. Klub čl. turistů v Rakousku.
4. dubna sobota, 16.00 hod. „**Generálka Jeho Veličenstva**“ komedie Jiřího Hubače. Uvádí Vlastenecká omladina v české škole, 1030 Vídeň, Sebastianplatz 3.
5. dubna jednodenní zájezd do Telče na „Vítání jara“. Přihlášky: P. Pastrňák, Lindeng. 5, Tel./Fax 5263779
5. dubna neděle výlet **Dustinus Ambrosi Atelier**, sraz v 14 h., Am Tabor, linky 5 a N. Poř. Klub čl. turistů v Rakousku.
7. - 20. 5. **Přehlídka českých filmů z 60. let**. Pořádá Kulturní klub spolu s Rakouským filmovým archivem. Místo: Augarten. (Bližší informace v příštím čísle)
16. - 17. 5. **zájezd do Poličky**, kde bude probíhat festival Bohuslava Martinů, dále do Litomyšle atd. Přihlášky: P. Pastrňák, Lindeng. 5, Tel./Fax 5263779.

Kulturní klub vás zve na
výstavu:

Václav Havel - občan a dramatik

V budově Erste Bank na Graben 21 byla otevřena výstava fotografií a dokumentů, které zachycují ve zkratce Havlův život. Důraz je přitom kladen na jeho činnost dramatickou. Zatímco byl Havel ve vlastní zemi systematicky umlčován, měly jeho hry většinou premiéru ve vídeňském Burgtheatru. Tuto scénu také považuje Havel za svoji scénu „domovskou“. Výstava přináší zajímavé pohledy do života této významné osobnosti české kulturní a politické současnosti.

Výstavu, která byla uspořádána za podpory Kulturního klubu, je možno vidět do 10. dubna t.r

POZOR - POZOR - POZOR - POZOR - POZOR

VEČER PÍSNÍČEK A POVÍDÁNÍ

S PAVLEM DOBEŠEM

ODPADÁ, P. Dobeš ho na poslední chvíli odřekl.

~~Po písničkářích Dědečkovi, Mertovi, Plihalovi, Nohavíkově aj. k nám přijíždí další známý folkový zpěvák Pavel Dobeš. Za svého působení nahrál mj. CD Průzkumný let, Zátíší s červy, Zpátky do trenek, či na základě zážitků z amerického turné Něco o Americe.~~

Pohádky na videokazetách:

Byl jednou jeden král - Pyšná princezna - Hrátky s čertem - Princezna se zlatou hvězdou na čele - Císařův pekař - Nesmrtelná teta - Broučci - Rákosníček a jeho rybník - Maxipes Fik - Pohádky bratří Čapků: - Pošťáčka - Vodnická - Tulácká..

Půjčování je zdarma, záloha 100,- šil. Termín vypůjčení - p. Knižek v hosp. Zur böhmischen Kuchl, tel. 4025731.

Právě otevíráme,

aneb pozvánka na posezení při dobrém jídle a pití ve
Schweizerhausu v Prátru

Letošní počasí sice s námi hraje velmi podivnou hru, neboť nás laská intenzivními slunečnými paprsky v tradičních zimních měsících, ale to oficiální jaro otevírá až měsíc březen. V tento čas vždy také zahajuje svou novou sezónu jeden z nejnámějších gastronomických podniků Prátru - Schweizerhaus, jež své oblíbenosti dosáhl díky vedení vídeňsko-české rodiny Kolarik. Jméno Karl Kolarik je prostě pojem. O tom, jak to všechno začalo jsem si povídala se současným majitelem podniku, následníkem rodu, s panem Komm. Rat Dkfm. Karl J. Kolarikem jun.

Pane Kolariku, kdy se dostala rodina Kolarik do Vídně a odkud přišla?

Dkfm. K. Kolarik: Můj dědeček se poprvé dostal do Vídně kolem roku 1870-80. Pocházel ze Studené, to je přibližně na ose Telč - Jindřichův Hradec. Zřejmě se mu v hlavním městě monarchie zalíbilo, takže se sem vypravil podruhé, zde si také našel svoji manželku a začal v 90. letech podnikat. Byl vyučený řezníkem, první obchod si otevřel v 10. okrese. Protože byl úspěšný, otevřel si několik filiálek s masem v Brigittenau. Měl tři syny, ten druhý v pořadí byl můj otec. Každý ze synů se musel vyučit řeznictví. Nejstarší syn řeznictví zůstal věren, můj otec šel na obchodní akademii, v roce 1920 převzal jako devatenáctiletý Schweizerhaus. Nejmladší syn studoval, dělal doktorát, ale vyučit se řemeslu musel také.

Vy jste tedy třetí generace. Kolik Kolariků je dnes?

Dkfm. K. Kolarik: Jméno Kolarik mají samozřejmě děti mého dědečka, dále potomci mého bratrance, moje setra Elisabeth, která se k němu opět vrátila, a pochopitelně moje rodina. Avšak pouze já a mé sestry se věnujeme tradičnímu rodinnému podniku. Sestra Elisabeth Kolarik vede v Prátru Luftburg, druhá sestra pak společně se mnou Schweizerhaus.

Jak se mluvilo u vás doma?

Dkfm. K. Kolarik: V rodině mého dědečka se ještě mluvilo česky, tedy i můj otec, chodit ale začal do rakouských škol. Já jsem se naučil mluvit česky až v šesti letech, absolvoval jsem však

českou školu na Sebastianplatzu. Myslím, že je dobře, že česká škola nadále existuje. Je jistě dobré pro mladého člověka, když má možnost dvojjazyčné výuky.

Můžete charakterizovat ony dva rodinné podniky, tj. Luftburg a Schweizerhaus? V čem se liší?

Dkfm. K. Kolarik: Luftburg vede moje sestra a jeho orientace je, vyjádřím to německy, Kinderbezogen, spíše do směru restaurace s různými cenovými relacemi. Orientován je spíše na italskou kuchyni, zatímco Schweizerhaus je tzv. Biergarten. Nabízí tradiční starorakouskou kuchyni.

Kolik zaměstnanců má Váš podnik a kdy je největší návštěvnost?

Dkfm. K. Kolarik: Průměrně máme šedesát zaměstnanců. Sezóna začíná v březnu, největší návštěvnost bývá v květnu a červnu, slabší měsíce jsou naproti tomu červenec a srpen, neboť většina Vídeňanů je na dovolených. Pochopitelně nezanedbatelným faktorem, který má vliv na návštěvnost je také počasí.

Kdo Vás nejvíce navštěvuje?

Dkfm. K. Kolarik: Nelze říct, že by k nám chodily jen určité vrstvy, ba naopak. Navštěvují nás umělci, politikové, kteří sedí pospolu s dělníky, úředníky, řemeslníky. Dalo by se říct, že u nás v malém sedí promíchané Rakousko.

Máte nějaké prominentní „štamgasty“?

Dkfm. K. Kolarik: Samozřejmě, od politiků přes umělce až po managery. Např. Udo Jürgens, G. Laska, B.

Marhaut aj., kteří k nám přicházejí ne proto, aby takřkajíc sbírali body pro svou popularitu, nýbrž chtějí bez vnější pozornosti prožít setkání s přáteli a známými v tradičním podniku.

Jaká je konkurence v Prátru?

Dkfm. K. Kolarik: Udržet se a být stále na špici znamená především dodržovat původní zaměření podniku. Ta zařízení, která neustále mění svůj program, tj. určitou dobu nabízejí kuchyni italskou, potom francouzskou či jugoslávskou, samozřejmě klientelu ztrácí. Neboť host zůstává věren tomu podniku, o kterém ví, jak vypadá a co v něm může dostat. Host se vrací tam, kde je dobré to či ono jídlo, kde je dobré pivo, výborná obsluha atd.

Co si můžeme představit pod pojmem tradiční kuchyně?

Dkfm. K. Kolarik: U nás je to vlastně taková směs kuchyně rakouské a české. Host si může vybrat mezi třeboňským kaprem, povídkovými taštičkami vyjímečné kvality, vždy čerstvě připravované jednou paní z Čech, Wiener Schnitzel, Stelzen, prostě tzv. landbezogene Küche.

Plánujete nějaké vylepšení Vašeho podniku? Kolik hostů pojme?

Dkfm. K. Kolarik: Ano, chystáme přestavbu kuchyně, která bude vybavena nejsoučasnější oborovou technikou a bude splňovat nejnáročnější hygienické požadavky. V minulém roce jsme provedli renovaci lokálu, vybudovali jsme skleněnou střechu s chlazením nad výčepem, dále jsme do zahrady instalovali slunečnick, který zaujme plochu sto čtverečních metrů. Schewizerhaus má kapacitu zhruba 1400 hostů, samozřejmě v různých částech.

Zatímco většina z nás tráví dovolenou, pro Vás nastává sezóna. Kdy prožíváte Vy svou dovolenou?

Dkfm. K. Kolarik: Protože mám děti ve školním věku, využívám v zimě dobu Energieferien, abych s dětmi pobyl. Rádi jezdíme lyžovat do Naßfeldu. V létě se přece jenom dostaneme na chvíli také ven, neboť už léta si se setrou vypomáháme. V době její nepřítomnosti se starám o podnik já a obráceně. Jezdíme vždy někam jinam, mám rád moře, ale také kulturní památky, takže náš program je zaměřen tímto směrem.

Kdybyste měl hodně času, kde byste chtěl prožít svoji „dovolenou snů“?

Dkfm. K. Kolarik: Určitě bych navštívil Austrálii nebo Nový Zéland, protože to jsou úplně jiné země.

Vaše největší přání?

Dkfm. K. Kolarik: Být zdravý. To je záruka toho, že vše ostatní je potom také možné.

Děkuji Vám za rozhovor.

Rozmlouvala Dr. M. Brandeis

Český voják rukojmím v Gruzii

Skupina gruzinských ozbrojenců, která unesla v západogruzinském městě Zugdidi čtyři vojenské pozorovatele OSN včetně plukovníka Jaroslava Kuliška, pohrozila, že je všechny zabije, pokud režim gruzinského prezidenta Eduarda Ševardnadzeho nesplní jejich podmínky. Únosci, stoupenci svrženého prezidenta Zviada Gamsachurdii požadují propuštění sedmi svých spolubojovníků, kteří byli zatčeni v souvislosti s nedávným atentátem na prezidenta Ševardnadzeho, "Nebudou-li naše požadavky splněny, rukojmí zastřelíme," pohrozil jeden z únosců prostřednictvím ruské televize.

Prezident Havel mění image

Václav Havel se rozhodl v novém funkčním období zcela změnit svou mediální politiku a téměř po dvou letech uspořádal za nebývalého zájmu médií tiskovou konferenci. Kromě závažných politických událostí musel však prezident, který se nerad vyjadřuje o svém soukromí, komentovat i své rodinné poměry.

Havel se zároveň také vrátil k prezidentské kandidatuře, kterou prý tentokrát přijal proto, že si uvědomoval současnou českou politickou a hospodářskou krizi v zemi. "Zdalo se mi, že nemohu utéct v této chvíli, že musím dělat vše pro to, aby se poměry zlepšily," uvedl prezident.

Novináře však nezajímala jen politika, ale i Havlovo soukromí. "Velmi nerad o něm mluvím," bránil se Havel těmito otázkám. "Byl bych raději, kdybychom se dnes věnovali základním otázkám našeho státu, než například počtu mých psů." Přesto se český prezident nevyhnul nepříjemným dotazům. "Poku jde o dítě, neskrývám, že ve svém zralém věku bych docela rád dítě měl, a to se svou ženou Dagmar," odpověděl na jednu z podobných otázek Havel.

Prezident Václav Havel po operaci

Hlava státu se opět na pár dnů musela uchýlit do péče lékařů ve vojenské střešovické nemocnici. Václava Havla sem přivezli s horečkami a lékaři okamžitě nařídili operaci, při níž mu odstranili vzduchovou dutinu v místě, kde mu byla před rokem zavedena do krku dýchací trubice. Podle lékařů mohla být i tato skulina, jež se před několika týdny zanítala, důvodem častých plicních komplikací. "Prezident prožil operaci v polospánku. „Řekl, že ho nic nebolelo a že si na ni prakticky nepamatuje," prohlásil jeden z operujících lékařů. Jeho kolegové se domnívají, že záněty průdušek, které často sužovaly prezidenta Havla, by již neměly být tak časté.

Havel klesl v žebříčku popularity

Český prezident poprvé od ledna 1990 opustil v průzkumech popularity první příčku a přepustil ji současnému premiérovi Josefu Tošovskému. Přesto je Václav Havel jediný český politik, který si v posledních osmi letech udržuje více než šedesátiprocentní podporu veřejnosti.

Bývalý ministr učí ve škole

Někdejší nejoblíbenější domácí politik a bývalý ministr zahraničí Josef Zieleniec oblečen do své klasické vestičky zahájil letní semestr na pražské fakultě sociálních věd UK. Docent Zieleniec zde zahájil semináře o československé zahraniční politice a o Evropské unii. "Ne neměl jsem trému," komentoval své vystoupení na akademické půdě Zieleniec.

Sociální demokraté zemi možná zadluží

Pokud Zemanova sociální demokracie vyhraje předčasné červnové volby a zhmotní se jejich vize, jak oživit ekonomiku, vzroste dluh státu za pouhý jeden rok minimálně o šedesát miliard korun. Každý občan včetně nemluvňat tak na oltář vlasti složí asi šest tisíc korun. Plán ČSSD je ambiciózní: budovat by se měly byty, dopravní i energetické sítě. Malé a střední podnikatele by pak měly povzbudit levné úvěry, velké exportéry státní podpora. Sociální demokraté ohlásili, že napřesrok počítají s tím, že schodek státních financí vystoupí na tři procenta hrubého domácího produktu země, což může představovat sumu kolem šedesáti miliard korun.

Česká vláda nabídla pomoc USA

Česká republika výrazně vojensky podpoří případnou akci proti Iráku. Stala se tak již devátou zemí, která takto oficiálně nabídla Spojeným státům svou pomoc.

"Jsme přesvědčeni, že vzniklou situaci lze řešit diplomatickou cestou. Vláda však podpoří použití všech nezbytných prostředků, které povedou k prosazení vůle mezinárodního společenství. Hrozbu pro celý svět je třeba odstranit," prohlásil například ministr zahraničí Jaroslav Šedivý. Vláda zatím zvažuje, zda do Zálivu pošle jen vojenské experty nebo celou jednotku či polní nemocnici.

Vznikla nová strana

Původně se měla nová politická strana jmenovat Bobr nebo jasan. Nakonec však její zakladatelé dostali rozum a nový politický subjekt na domácí scéně překřtili na Unie svobody. Stranu založili především odpadlíci z Klausovy ODS - bývalý ministr vnitra Jan Ruml, ministr financí Ivan Pilip, ministr obrany Michal Lobkowicz a další bývalí členové Občanské demokratické strany.

Strana, která vznikla půl roku před předčasnými volbami, vtrhla na politickou scénu s neobvyklou razancí - při prvních průzkumech veřejného mínění se dostala s jedenácti procenty na druhé místo za sociální demokracii, těsně na úroveň svých bývalých kolegů - ODS.

Problémy s financováním má i ČSSD

Zemanova sociální demokracie dosud jen nečinně přihlížela, jak se ODS a ODA hroubí pod tíhou svých tajných sponzorů a finančních afér. Nyní došlo i na ČSSD. Podobně jako v ODS kryli mrtvý Maďar Lajos Bács a neznámý Sinha z ostrova Mauricius několikamilionový dar od Milana Šrejbera a nastrčená firma TMC z Panenských ostrovů v sobě skrývá několik pravých dárců ODA, mají i sociální demokraté svůj krycí penězovod - Nadaci Růže. Nadace minimálně vloni v létě posloužila jako prostředník, který měl ukrýt podnikatele Radima Masného. Ten vloni vypomohl sociální demokracii půjčkou osmi milionů korun. Zatím se však neprokázalo, že by v tomto případě ČSSD obešla nějaké zákony.

Inflace v Česku vzrostla

Národohospodáře zachvátilo rozčarování - v letošním lednu vzrostly ceny o čtyři procenta. Tyto výsledky znamenají, že meziroční inflace poskočila na třináct procent. Obě čísla jsou pětiletým rekordem. Horší to bylo jen v roce 1993, kdy souběžně s rozpadem státu začala fungovat nová daňová soustava.

Rozpadá se další koaliční strana

Předpovědi politických komentátorů, že vládní strana Občanská demokratická aliance nevydrží do předčasných voleb pospolu, se začínají naplňovat. Předseda ODA a ministr životního prostředí Jiří Skalický po nechutných tahanicích kolem financování této nejmenší koaliční strany rezignoval na svůj post a nevyklučuje, že alianci ještě do voleb opustí zcela.

ODA tak neustala akci Čisté ruce, kterou její předseda Jiří Skalický spustil vloni v prosinci a která měla za cíl vyjasnit tajemné financování strany. Alianci se totiž nepodařilo objasnit úlohu firmy TMC z Panenských ostrovů, kterou po dva roky lživě uváděla jako svého přímého sponzora 5,6 milionů korun, a vyvrátit tak podezření z daňových úniků. Skalický sice na konci roku rozeslal všem sponzorům, kteří patřili mezi ty velké a podezřelé dárcce, dopis s prosbou, aby se k daru veřejně přiznali a potvrdili čistotu sponzoringu. Poté, co přišla odpověď sedmi z osmi sponzorů zveřejnil Skalický firmu TMC jako sponzora, od kterého aliance ani odpověď na dopis jejího předsedy nečekala. "Firma TMC byla účelově založena. Pravými sponzory jsou dvě tuzemské a jedna zahraniční firma," dodal Skalický na tiskové konferenci, kterou někteří komentátoři označili za politickou sebevraždu. Po několika dnech mlčení Skalický dodal i jména tří firem, které do té doby nechtěl zveřejnit: "Nemohl jsem to udělat, protože jeden z členů aliance slíbil za ODA naprostou mlčenlivost." Poté, co do causy zasáhl i sám prezident Havel a vyzval alianci, aby zveřejnila pravé dárcce téměř šesti milionů korun, ODA přiznala barvu. "Podle informací, které jsem dostal od člena aliance a bývalého ministra průmyslu a obchodu Vladimíra Dlouhého byly sponzory tyto firmy: Philip Morris, PPF a Vítkovice," přiznal předseda ODA. Přestože firmy okamžitě tuto možnost popřely, politici ocenili přístup Skalického ke zveřejnění faktů. Bývalý ministr vnitra Jan Ruml dokonce prohlásil. "Od ODA nemůžeme čekat více. Pan předseda Skalický se pomyslně nejenom svlékl do naha, ale oholil si i chlupy," dodal Ruml. Zatímco politici spíše postoj vedení ODA ocenili, policie začala klást otázky typu: Proč musela být založena firma na Panenských ostrovech? Neměla existovat jenom proto, aby maskovala třeba tajné konto? Jak byly peníze, které aliance dostala daněny?

Na jejich zodpovězení si bude muset pravděpodobně počkat až se někdejší ministr Dlouhý vrátí z dovolené v zahraničí, protože přestože podal demisi Skalický, stále více se ukazuje, že za tajemným financováním ční postava právě Dlouhého - kdysi nejoblíbenějšího českého politika.

Policie zatkla bývalého funkcionáře ODS

Přímo z tenisového kurtu se za mřížemi ocitl bývalý místopředseda Občanské demokratické strany Libor Novák, který měl svého času na starosti stranickou pokladnu. Policisté zadrželi Nováka právě v okamžiku, kdy si šel zahrát tenisové utkání se svým stranickým kolegou Ondřejem Zeminou.

Novák je podezřelý, že při rozepisování sponzorských darů připravil stát na daních o půl milionu korun. Novák se tak zatím stal první obětí finančního skandálu Klausovy strany, který už dříve vyústil v pád vlády a rozpad dosud nejsilnější pravicové strany - ODS. Novákovi, pokud mu soud prokáže vinu, hrozí osmileté vězení.

Novák se do causy s případným krácením daně namočil už na podzim roku 1995, kdy na účet ODS přišlo dvakrát sedm a půl milionů korun. Ty pocházely z firmy Moravia Steel, za kterou stál bývalý tenisový reprezentant Milan Šrejber. Novák, protože se bál, aby ODS a Moravia Steel nebyly obviněny z ovlivňování privatizace Třineckých železáren, poradil Šrejberovi, aby sponzorský dar rozdělil a poslal pod jinými jmény. A tak na svět přišli Rádživ Sinha z ostrova Mauricius a Maďar Lajos Bács. Dva a půl roku tajila ODS, komu vlastně peníze patří, protože velmi záhy se přišlo na to, že Bács zemřel před několika lety a Sinha o ODS v životě neslyšel. Až v listopadu loňského roku přiznal Novák, že celou dobu znal pravého dárcce.

Vláda nevydržela ani tři měsíce

Jiří Skalický spolu s rezignací na post předsedy ODA podal demisi i na své vládní funkce - vicepremiéra a ministra životního prostředí. Kabinet premiéra Josefa Tošovského tak v sestavě, která měla překlenout dobu od pádu Klausovy vlády do předčasných voleb v červnu, nevydržel ani celé dva měsíce.

Slovensko od 2. marca bez prezidenta

Keďže ani opakovaná voľba prezidenta Slovenskej republiky nepriniesla rozhodnutie, prešla väčšina právomocí po skončení volebného obdobia Michala Kováča na vládu. Vzhľadom na rozloženie síl v parlamente ani nie je nádej, že by bol do nasledujúcich parlamentných volieb (na jeseň) nový prezident zvolený.

M. Kováč odovzdal vyznamenanie rakúskemu prezidentovi

Pri príležitosti návštevy rakúskeho prezidenta Thomasa Klestila na Slovensku mu prezident Michal Kováč zapožičal Rad bieleho dvojkríža I. triedy (najvyššie slovenské vyznamenanie). Na slávnostnom akte sa nečakane zúčastnili aj premiér Vladimír Mečiar a predseda Národnej rady Ivan Gašparovič.

Slovensko od 2. marca bez prezidenta

Keďže ani opakovaná voľba prezidenta Slovenskej republiky nepriniesla rozhodnutie, prešla väčšina právomocí po skončení volebného obdobia Michala Kováča na vládu. Vzhľadom na rozloženie síl v parlamente ani nie je nádej, že by bol do nasledujúcich parlamentných volieb (na jeseň) nový prezident zvolený.

M. Kováč chce ostať verejne činný

Prezident SR Michal Kováč sa po skončení funkčného obdobia nechce stiahnuť z verejného života. Bude sa venovať nadačnej činnosti rozšírením nadácie Kováč-Havel a podľa vývoja politickej situácie „bude pripravený zareagovať na výzvu doby“.

Nevylúčil, že za istých okolností by mohol vstúpiť priamo do politiky, pretože cíti zodpovednosť za demokratický vývoj v tejto krajine a nemyslí si, že by mal práve teraz vo svojom úsilí prestať a odísť na pokojný dôchodok.

Michal Kováč ml. sa vydal na cestu do Mníchova

Snaha vydať sa do rúk nemeckej spravodlivosti sa pre Michala Kováča ml. najprv skončila na česko-nemeckej hranici v Rozvadove. Na základe medzinárodného zatykača, ktorý je záväzný pre všetky krajiny Interpolu, ho na hraniciach zadržala česká polícia. Odtiaľ ho previezli do vyšetrovacej väzby v Plzni. Syn slovenského prezidenta tu potom dal súhlas na svoj transport do Nemecka, čím celý proces vydania nemeckým úradom podstatne urýchlil.

V Mníchove medzitým prebehol vo veci podvodu na firme Technopol súdny proces s hlavným obžalovaným - holandským občanom, ktorý sa k podvodu priznal. Podľa pozorovateľov ale svojou výpoveďou M. Kováča ml. priamo nezaťažil. M. Kováč ml. figuruje ako jeden z obžalovaných. Po prevoze do Nemecka nasleduje vyšetrovací väzba a súd potom určí termín pojednávania, ktoré môže byť aj o niekoľko mesiacov.

„Keby sa cítil vinný, tak do Mníchova nejde“, komentoval celú záležitosť slovenský prezident Michal Kováč.

V uliciach Slovenska sa opäť objavia pomocníci policajného zboru

Do roku 2000 by sa v uliciach slovenských miest a obcí mohlo pohybovať asi 10 000 pomocníkov policajného zboru. Nový zákon bol vytvorený po preštudovaní podobných právnych úprav a inštitútov v západných štátoch, najmä v Nemecku. Pomocníci PZ sa podľa zákona chápu ako dobrovoľný aktív občanov, ktorý má pomáhať plniť úlohy PZ pri ochrane života, bezpečnosti a majetku osôb, pri zabezpečovaní verejného poriadku. Občania to budú vykonávať mimo pracovného času, všetky činnosti vykonávajú len v úzkej spolupráci s príslušníkom PZ. Samostatne môžu len požadovať preukaz totožnosti, odňať zbraň a môžu zakazovať vstup na určené miesto alebo prikazovať zotrvanie na určenom mieste. Morotové vozidlo môžu zastaviť len za prítomnosti príslušníka PZ. Sami zbraň nosiť nebudú, iba v prípade, že sú jej držiteľmi ako fyzická osoba. Vystrojení budú len baterkou, obuškom, prípadne vysielacskou a putami, označení rukávovou páskou a preukazom pomocníka PZ.

Poslanec Šimko žiada nový termín referenda

Podpredseda KDH a jeho poslanec v NR SR Ivan Šimko vyhral podanie na Ústavnom súde SR v súvislosti referendom, ktoré bolo vypísané prezidentom Kováčom pred rokom.

Z nálezu Ústavného súdu SR vyplýva, že ministerstvo vnútra svojím konaním porušilo jeho ústavné práva zúčastniť sa na referende o priamej voľbe prezidenta a o vstupe Slovenska do NATO.

Zároveň porušilo aj totožne ústavné práva všetkých oprávnených voličov na Slovensku. Ďalej informoval, že po analýze a diskusiách s ústavnými právnikmi a zástupcami politických strán listom požiada prezidenta Michala Kováča o určenie nového termínu referenda, a to s pôvodne stanovenými štyrmi otázkami. Nový termín plebiscitu by mohol byť stanovený na koniec apríla, prípadne začiatok mája 1998.

Pre zaujímavosť uvádzame, že v podobnom podaní iného opozičného poslanca Nagy-a rozhodol Najvyšší súd SR presne opačne - „ministerstvo vnútra konalo správne, pretože zabránilo hlasovaniu o protiústavnej otázke“. Toto rozhodnutie Najvyššieho súdu SR ale podľa Šimka nie je vôbec relevantné, pretože mu neprísluší posudzovať ústavnosť či neústavnosť zákonov (otázok) - tu je kompetentný len Ústavný súd SR.

Maďarčina v slovenskom parlamente

Na februárovej schôdzi slovenského parlamentu začal poslanec za maďarskú koalíciu Ernő Rózsa svoje vystúpenie po maďarsky. Potom už síce pokračoval po slovensky, no aj tak spôsobil rozruch, lebo žiadal, aby poslanci maďarskej koalície mohli vystupovať v rodnej reči, lebo im to umožňuje nielen ústava, ale aj rámcový dohovor Rady Európy, ktorý Slovensko ratifikovalo. Poslanci jeho požiadavku hlasovaním odmietli.

Škoda stále vedúcou značkou na slovenskom automobilovom trhu

Aj keď podiel automobilov značky Škoda na Slovensku stále klesá, sú tieto autá v predaji výrazne na čele. Po vyhodnotení predaja za rok 1997 si vedúcu pozíciu uchovala Škoda s trhovým podielom 46 %, druhé v poradí bolo Daewoo s podielom 14 %, tretí bol Volkswagen s podielom 8 %.

Gabčíkovo-Nagymaros po haagskom rozsudku: hľadanie zhody

Striedavo v Bratislave a v Budapešti pokračujú rokovania vládnych delegácií Slovenskej republiky a Maďarskej republiky o aplikácii rozsudku Medzinárodného súdneho dvora v Haagu v kauze Sústavy vodných diel Gabčíkovo-Nagymaros.

Akokoľvek čiastkové dohody sú podmienené dosiahnutím zhody v troch základných otázkach. Sú to: vybudovanie vodného stupňa na maďarskej strane, prevádzkovanie vodných stupňov Čunovo a Dunakiliti v spoločnom prevádzkovom režime s tým, že - ako to vyplýva aj z rozhodnutia haagskeho súdu - funkciu Dunakiliti prebral stupeň Čunovo, a napokon vyrovnanie vzájomných pohľadávok. Snahou je naplniť ciele medzištátnej zmluvy z roku 1977, ktorej platnosť potvrdilo rozhodnutie haagskeho súdu. Je to protipovodňová ochrana, výroba elektriny, zabezpečenie plavby a ekológie.

Slovenská strana ocenila stanovisko maďarskej akadémie vied, ktorá ako najvýhodnejšia a súčasne najlacnejšia odporúčala pôvodný stupeň Nagymaros (náklady asi 120 mld forintov), kým druhý navrhovaný stupeň v oblasti Pilismarotu by stál asi 200 mld forintov a bol by približne o štvrtinu menej efektívny. Pre Slovensko je rozhodujúce prevádzkovanie stupňa Čunovo na kóte 124, pretože dielo si len tak plne zachová svoje funkcie. Táto kóta súčasne umožní zásobovanie maďarskej ramennej sústavy i Malého Žitného ostrova vodou, zlepši protipovodňovú ochranu i odchod ľadov a územie medzi Čunovom a Dunakiliti poskytne veľké možnosti na rekreačné využitie s kvalitnou vodou.

U. S. Steel v Košiciach

Najväčší producent ocele v USA U.S. Steel Group - vedúci v technológii obalových plechov - uzavrel zmluvu o spoločnom podniku s najväčším slovenským producentom ocele - s VSŽ - a vloží doň 65 mil. USD. Podnik rozšíri kapacitu výroby obalových plechov v Košiciach o 200 000 ton. V Košiciach si od tohoto kontraktu sľubujú lepší prístup na svetové trhy.

Ešte raz Zákon o zahraničných Slovákoch

Vysvetlí slovenská vláda krajanom, prečo sa nenaplnilo jedno ustanovenie zákona o zahraničných Slovákoch?

Asi pred rokom NR SR prijala zákon o zahraničných Slovákoch, ktorý platí od 5. júla 1997. Tento zákon zahraničným Slovákom priznáva práva pri štúdiu na slovenských školách, právo byť zamestnaný na Slovensku bez povolenia na zamestnanie, právo za určitých okolností dostávať dôchodok na adresu v cudzine. O zahraničných Slovákov starších ako 70 rokov sa rozširuje okruh osôb, ktoré môžu cestovať zadarmo v miestnej, vnútroštátnej autobusovej a železničnej doprave. Zahraniční Slováci - dôchodcovia môžu v uvedených typoch dopravy cestovať za polovičné cestovné. To sú asi všetky výhody ekonomického charakteru, ktoré krajanovia majú, ak nepočítame právo vstupovať na územie Slovenskej republiky bez víza. Toto právo je však relevantné len pre krajanov zo štátov, s ktorými nemá Slovensko bezvízový styk. Štatút zahraničného Slováka môže priznať ministerstvo zahraničných vecí Slovákov, ktorý nespáchal úmyselný trestný čin a netrpí nákazlivou chorobou. Takémuto krajanovi vydá preukaz zahraničného Slováka. Ministerstvo zahraničných vecí neoznámilo, koľko preukazov pre štatút zahraničných Slovákov doteraz vydalo. Neoficiálne sa tvrdí, že ich nie je veľa. Je to možno aj preto, lebo výhody pre zahraničných Slovákov až na možnosť štúdia (tá je relevantná pre mladších Slovákov) sú malé. O potrebe tohto zákona sa dlho diskutovalo, jednotlivé politické sily udržiavajúce styk s krajanmi zoskupeniami a mnohí krajanovia sa domáhali práv pri nakladaní s majetkom, ktoré žiadali mať priznané ako občania Slovenska. Išlo im najmä o úľavu z ustanovenia devízového zákona, podľa ktorého cudzozemci nemôžu nadobúdať nehnuteľnosti na Slovensku, s výnimkou dedenia. Nadobúdanie nehnuteľností je upravené v § 19 devízového zákona a práve v zákone o zahraničných Slovákoch je § 6 odsek 2, ktorý priznáva týmto Slovákom právo vlastníť a nadobúdať nehnuteľnosti za podmienok uvedených v osobitnom predpise a tu je odkaz na § 19 devízového zákona. Súčasná konštrukcia práva pre zahraničných Slovákov pripomína známu hlavu XXII, lebo aj po poslednej novelizácii devízového zákona nemajú zahraniční Slováci žiadne práva pri nadobúdaní nehnuteľností. Táto realita trvá napriek uzneseniu NR SR z februára 1997, podľa ktorého mala vláda ako predkladateľ novely devízového zákona zapracovať do devízového zákona ustanovenie, podľa ktorého by sa zahraničným Slovákom umožnilo nadobúdať do osobného vlastníctva byty a rekreačné objekty. Toto uznesenie vzniklo následkom iniciatívy poslanca Jána Čarnogurského s termínom splnenia jún 1997. Za uznesenie vtedy hlasovalo spolu 81 koalíčných aj opozičných poslancov. Napriek tomu, že legislatívny proces sa pri novele devízového zákona oneskoril, uznesenie NR SR sa nespĺnilo, lebo devízový zákon v tomto zmysle nebol novelizovaný. Preto sa poslanec Čarnogurský obrátil listom na ministra financií Miroslava Maxona, aby vysvetlil, prečo vláda novelou devízového zákona nepriznala výhodu podľa spomenutého uznesenia zahraničným Slovákom. Krajanovia sú pre mnohých predstaviteľov najvýznamnejších koalíčných strán (HZDS a SNS) užitočným nástrojom v domácej politike, napr. keď sa žiada dôstojne obsadiť niektoré kultúrne akcie alebo pri stretnutiach so zahraničnými podnikateľmi.

Keď sa naskytla možnosť krajanom udeliť výhody pri nadobúdaní niektorých nehnuteľností, vláda ju nevyužila. Vláda sa asi domnieva, že solventní krajanovia k bytu dostanú kúpou celého objektu prostredníctvom právnickej osoby, je to legálny spôsob. Vláda sa možno domnieva, že menej solventní krajanovia by nákupmi bytov spôsobili ešte väčšiu nerovnováhu v trhu s bytmi. Lebo napriek sľubom sa jej trh s bytmi vôbec nepodarilo priaznivo ovplyvniť. Od vlády teraz očakávame, že zaujme voči krajanom úprimný postoj.

Pavarotti vystúpi v Košiciach

Je to naozaj tak - hviezda svetových operných pódii Luciano Pavarotti vystúpi 16. mája na koncerte v Košiciach. Koncert v mestskom amfiteatri s kapacitou do 12 tisíc miest bude vyvrcholením tohtoročných osláv - Dňa mesta Košice.

Vstupenky sú už v predaji, objavili sa ale aj falfifikáty. Organizátori boli preto nútení vytlačiť nové - opatrené ochrannými znakmi a už predané vstupenky sú vymieňané za nové. Do konca marca prebieha predaj pre slovenských záujemcov, po tomto termíne budú vstupenky ponúknuté aj do zahraničia, kde je o toto vystúpenie veľký záujem.

Při útoku skinů zahynula mladá Romka

Policie vyšetřuje další rasový útok, při němž ve Vrchlabí utonula šestadvacetiletá romská žena. Pachatelé, které policisté ještě týž den zatkli, nejprve v centru města ženu uráželi a pak ji brutálně napadli a svrhli do ledového Labe. Topící se Romce chtěla ještě pomoci redaktorka českého rozhlasu Eliška Pilařová, která se za ženou vrhla do řeky. Při neúspěšném pokusu o záchranu se zranila, ale její život nebyl ohrožen. Prezident Václav Havel navrhl Pilařovou okamžitě na medaili za statečnost, kterou by ji měl udělit 28. října.

Vlakem bude cesta dražší

Od června se pravděpodobně v České republice prodraží cestování vlakem. České dráhy podaly návrh na zdražení tarifů v osobní přepravě. Zatím se však nedá odhadnout, o kolik se bude zdražovat. České dráhy navrhuji osmatřicetiprocentní navýšení tarifů, definitivní slovo však bude mít až ministerstvo dopravy.

Za drogy budou přísnější postihy

Policisté i soudci dostali do rukou tvrdou zbraň pro boj proti drogám. Poslanecká sněmovna schválila novelu trestního zákona, která umožní stíhat nejen osoby, které drogy užívají, ale i všechny, kteří s nimi jen experimentují. Od počátku příštího roku tak může být pokutou či až dvouletým vězením potrestán každý, kdo přechovává omamné látky a jedy v množství větším než malém. Odborníci na drogovou problematiku přijetí novel striktně odsoudili, policisté však rozhodnutí parlamentu vítají.

Jezulátko na Filipíny

Ostravskoopavský katolický biskup František Lobkowicz předal v druhé polovině ledna do rukou manilského arcibiskupa na slavnostní mši konané v rámci Českých dnů na Filipínách věrnou kopii slavného Pražského Jezulátka. Pravé Pražské Jezulátko – španělská vosková soška z 16. století se nachází v malostranském chrámu Panny Marie Vítězné. Kult Pražského Jezulátka je díky českým misionářům na Filipínách silně rozšířen a snad každá domácnost vlastní jeho sošku. Ročně přijíždí do Prahy kolem 40 tisíc filipínských turistů, které do Prahy přivádí zejména touha spatřit Jezulátko.

Úspěchy českého filmu aneb Další " česká nová vlna" na obzoru?

Po několikaletém nařikání českých tvůrců na finanční problémy, jimiž se leckdy omlouvaly nedostatky tvůrčí invence, a po náhlém mezinárodním průlomu s loňským oscarovým triumfem Kolji Jana Svěráka se náhle v domácí kinematografii začalo, jak se zdá, blýskat i kvalitativně na lepší časy. V domácí distribuci se vynořilo několik titulů mladých režisérů, které sice bezpochyby nezaznamenají kasovní rekordy, ale o naší době vypovídají jistě silněji a působivěji, než bezduché napodobeniny hollywoodských trháků "po česku".

Tyto filmy však nejsou jakýmsi novým zjevením jen pro domácí kritiku, ale sklizejí už první zahraniční úspěchy na festivalech nekomerční tvorby. V únoru se tak stalo na mezinárodním filmovém festivalu prvních a druhých filmů v nizozemském Rotterdamu, do jehož soutěžní části byly vybrány dva tituly, Knoflíkáři režiséra Petra Zelenky a Mrtvej brouk Pavla Marka. Mimo soutěž byl pak promítnut další pozoruhodný nekomerční snímek, Cesta pustým lesem Ivana Vojnára. Další dva připravované české filmy pak byly vybrány do obchodní části festivalu.

Nejúspěšnější ze jmenovaných titulů byli nakonec "Knoflíkáři", kteří si odvezli jednu ze tří hlavních cen této významné filmové akce. Její ředitel, Angličan Sinom Field, letošní českou účast hodnotil celkově velmi vysoko: "Jestli jde skutečně o renesanci českého filmu, to ukáže teprve budoucnost. Už teď je však jasné, že v Čechách se něco děje."

Slovo k zamyšlení...

Umíme se stydět?

Člověk může leccos, někteří se dokážeme i stydět. Stydět se za situaci, kterou jsme ani trochu nezavinili, ale za ni se cítíme lidsky, ale i občansky zodpovědní. Napadne-li tlupa mladých českých a zároveň bílých lidí rodinu, která dala domov několika romským dětem, potřebuji to alespoň sdělit dalším bílým lidem.

Příběh napadené rodiny zpočátku zní jako z laciného románu, momentálnímu konci ale chybí šťastný konec. Před šestnácti roky zůstal mladý bílý táta sám s malou dcerkou a romská dívka z velké romské rodiny věděla, že nemůže mít děti. Poznali se a vytvořili tříčlennou rodinu. Protože nechtěli vychovávat ze své holčičky jedináčka, přijali do rodiny tříletého romského chlapečka z dětského domova. Po roce, kdy se kluk, který byl při převzetí z ústavu diagnostikován jako těžko vychovatelné dítě, začal chovat jako dítě zcela normální, přijali do rodiny tříletou romskou holčičku se syndromem týraného a opuštěného dítěte. Obě děti vychovali tak, že navštěvují normální základní školu s velmi dobrým prospěchem. Časem zjistili, že jejich černá holčička má stejné opuštěnou starší sestřičku. A tak dali domov i jí. A nakonec se vzali z kojeneckého ústavu maličkou holčičku beze jména. Máma ji tam nechala hned po narození. Sestřičky holčičku pracovně pojmenovaly Lenka, aby na ní mohli nějak volat.

Včera si Lenka potloukla nohu, když rodina prchala před tlupou rozparádných vyholenců. Umělých holohlavců, kteří se radovali ze strachu vyděšené rodiny. Nezabili je - jen jim způsobili zranění na duši, nejmenšímu dítěti a matce pak zranění na těle. Nepřímo zakoply v panice o sebe a o svá zavazadla. Stalo se to na pražském nádraží, když se rodina vracela z dovolené Fondu ohrožených dětí v jižních Čechách do svého domova v Čechách severních. Táta tam pracuje na dráze, ale rodina už teď vlakem cestovat nebude. Nebude cestovat vůbec, protože na auto nemá a při pěti dětech a platu dělníka na dráze na něj nikdy mít nebude.

Stydím se, že neumím víc než podat tuhle zprávu. Nevím ani, jestli bych jim dokázala účinně pomoci ve chvíli, kdy se ta příhoda stala. Asi ne, protože proti partě holohlavců by nás muselo být víc. Nebo by na místě musela být aspoň policie. Ale pomohla by v takovém případě, když většina jejich příslušníků volila podle statistik extremistické strany?

D. Buřvalová

Muzeum Alfonse Muchy

Zatímco taková bizarnost jako muzeum voskových figurín v Praze v minulých letech vznikla hned dvakrát a navíc pár kroků od sebe (v ulici 28.října a na Národní třídě), stálá expozice jednoho z nejslavnějších a v cizině nejžádanějších českých umělců, Alfonse Muchy, byla donedávna marným snem. Díky Muchově nadaci, kterou vede jeho vnuk John, se však nyní dočkali i milovníci Muchových ornamentálně dekorativních děl, z nichž rafinovaná citovost "fin du siecle" přímo číší. V rekonstruovaném Kaunickém paláci v Panské ulici na Novém městě bylo začátkem února otevřeno Muzeum Alfonse Muchy, jehož návštěvníky, kromě hostesek v secesních úborech a kloboucích, vitala i malířova snacha Geraldine Muchová. Mezi celkem 98 exponátů návštěvníka zaujmou vedle slavných plakátů také málo známé olejomalby, ilustrace, kresby, náčrtky a také vzácný akvarel osmiletého Alfonse. Vystavená díla doplňuje i autentický nábytek z Muchovy pracovny. Geraldine Muchová při vernisáži mimo jiné zalitovala, že se otevření muzea nedožil její muž Jiří, malířův syn, který byl významným pražským intelektuálem, byť dřívějším režimem jen neoficiálně trpěným, a také autorem pozoruhodné monografie o svém otci.

Výstava o skladateli české hymny

Když Josef Kajetán Tyl v roce 1834 požádal tehdy třiatřicetiletého kapelníka Stavovského divadla Františka Škroupa (1801-1862), aby napsal hudbu k jeho nové hře Fidlovačka aneb Žádný hněv a žádná rvačka, jistě netušil, o co se zaslouží. Píseň "Kde domov můj", kterou v této hře zazpíval slepý houslista Mareš, nabyla záhy takové popularity, že po vzniku Československé republiky byla vybrána jako česká část státní hymny.

Život a dílo tohoto hudebníka, z jehož odkazu žije ještě zpěvohra Dráteník, představuje až do 26.dubna další pozoruhodná výstava v Národním muzeu. Protože závěr svého života strávil Škroup jako kapelník v holandském Rotterdamu, je tato expozice notových originálů, korespondence, programů a plakátů sestavena z českých i nizozemských fondů. Originál notového zápisu písně "Kde domov můj" byl však v expozici nahrazen kopií, protože jako kulturně historická památka prvořadého významu je uchováván v bankovním sejfů.

Jubileum Emy Destinové

Kulturní veřejnost si koncem února připomněla výročí narození Emy Destinové, nejslavnější české operní pěvkyně tohoto století. Původním jménem Emilie Pavlína Kittlová přišla na svět před 120 lety, přesně 26. února 1878 v Praze. Vystudovala zpěv u M.Destinové-Löweové, na jejíž památku si pak zvolila své umělecké jméno. Přestože při předzpívání v Národním divadle byla odmítnuta s odůvodněním, že "nemá hlas", zahraniční operní svět - v jejím případě nejprve Německo - ji přijal s větším pochopením. Po senzačním debutu v berlínské Krolloper v roce 1898 v roli Santuzzy v Mascagniho Sedláku kavalíru byla celých deset let první dámou berlínské opery a vysloužila si nejen obdiv německého císaře Viléma, ale i titul "pruské dvorní komorní pěvkyně". Už v roce 1903 však dostala první nabídku z newyorské Metropolitan opery, v níž pak pravidelně vystupovala od roku 1908 až do roku 1916 a zejména v partnerství s Enricem Carusem dosáhla vrcholných uměleckých úspěchů. Také zde ovšem neúnavně propagovala i českou hudbu, takže například díky jejímu vlivu se v tomto operním domě v roce 1909 za řízení Gustava Mahlera uskutečnila premiéra Smetanovy "Prodané nevěsty". V roce 1916, když Destinová odjela na prázdniny domů do Čech, byla při překročení české hranice odhalena její spolupráce s českou protimonarchistickou organizací Mafie a v důsledku toho jí jako protistátnímu živlu byl až do konce války znemožňován odjezd zpět do Ameriky. Tím ovšem byla de facto ukončena její světová kariéra, protože navzdory poválečným americkým turné a řadě vystoupení v Čechách i v cizině už v očích světa její hvězda pohasla. Destinová až do své smrti v roce 1930 žila na svém jihočeském zámečku ve Stráži nad Nežárkou a zemřela zde v 52 letech, v lednu 1930.

Zatímco v Rakousku je Emmy Destinn až do dnešních dnů pojem prakticky neznámý, v Čechách je pokládána za významnou součást národního kulturního dědictví. Před několika lety dokončilo vydavatelství Supraphon ve spolupráci s britskými odborníky náročný projekt, když pod názvem "The Complete of Destinn" vydalo na CD úplný soubor jejich autentických gramofonových nahrávek. Z počátku 70. let pochází vynikající biografická kniha Václava Holzknechta z nakladatelství Panton, vydání se dočkalo i literární dílo Destinové (například její původně německy psaný román "Pan doktor Casanova" - Vyšehrad 1988). V Městském muzeu v Jindřichově Hradci je vybudována životopisná expozice o Emě Destinové a řadu let zde pracuje i její Klub. Počátkem 80. let natočil režisér Jiří Krejčík film "Božská Ema", v němž roli pěvkyně velmi zdařile ztvárnila slovenská herečka Božidara Turzonovová. Zhruba v téže době vznikla i divadelní hra Viktorie Hradské "Commedia finita" v níž obraz Destinové "skládají" čtyři ženy z jejího nejbližšího okolí.

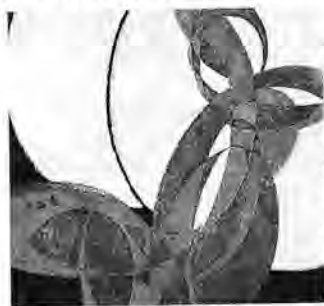
Ani současné výročí Destinové samozřejmě neprošlo bez povšimnutí. V posledním únorovém týdnu se ve Smetanově síni Obecního domu uskutečnil koncert "Hvězdy operního nebe k počtu Emy Destinové", na němž mj. vystoupili Gabriela Beňačková (která nazpívala i Destinové árie v Krejčíkově filmu), Peter Dvorský, Dagmar Pecková, a další čeští a slovenští pěvci. V Hollareu Národního muzea je zase až do 14. června k vidění výstava z pozůstalosti Emy Destinové, která byla v menším rozsahu už na podzim 1996 představena v Londýně.

Zemřela Libuše Moníková

Ve věku dvaapadesáti let zemřela v první polovině ledna v Berlíně spisovatelka Libuše Moníková. Z jejích křehkých lyrických děl oceněných cenami Adalberta von Chamisso, Alfreda Döblina a Franze Kafky získal největší proslulost německy napsaný román Fasáda. V posledních letech svého života Libuše Moníková přednášela literaturu na univerzitách v Brémách a Kasselu a angažovala se v procesu zlepšování česko-německých vztahů.

František Kupka: Průkopník abstrakce

je název jednoho z nejprestižnějších výstavních projektů Národní galerie v Praze v letošním roce. Výstavu, která byla zahájena 5. února a je ve Veletržním paláci otevřena až do 10. května, připravila NG ve spolupráci s dallaským Muzeem umění a stejnojmennou institucí z německého Wolfsburgu. Expozice představuje soubor 120 obrazů a kreseb tohoto českého umělce, který žil v letech 1871-1957 a bývá řazen k nejvýznamnějším osobnostem moderního umění ve světě. Vystavená díla z velkých světových i soukromých sbírek dokumentují autorův umělecký vývoj od raného, tzv. robustního realismu, až k abstrakci, která je typická pro jeho vrcholné období. Nejpodstatnější část vystavené kolekce přitom pochází z majetku Národní galerie, která obrazy získala v roce 1946, a také ze sbírky Kupkova českého mecenáše Jindřicha Waldese.

Protože už od Kupkových 25 let byl jeho život svázán s Francií - od 90. let minulého století žil na pařížském Montmartru - bude zajímavým doplňkem této expozice i výstava malířových satirických kreseb a politických karikatur, kterou od 15. dubna zpřístupní Francouzský institut v Praze.

Český PEN klub uděloval ceny

V polovině února byly v pražské Valdštejnské jizdárně uděleny dvě významné české literární ceny pro rok 1998 - Cena Karla Čapka a Cena PEN klubu za celoživotní dílo. Obě ceny založilo české centrum Mezinárodního PEN klubu - první z nich již v roce 1994, druhou předloni.

Cenu Karla Čapka, která se uděluje vždy v sudém roce, získal letos po Güntheru Grassovi a Philipu Rothovi český spisovatel Jiří Kratochvíl. V brněnském nakladatelství Atlantis vyšly jeho oceněné romány *Siamský příběh* a *Nesmrtelný příběh* a Brno jsou také tato díla věnována: "Myslím, že město, o němž se nepíše romány, vlastně ani neexistuje, nemá svou duši. A tak jsem se opovážlivě pokusil udělat pro Brno to, co například Dostojevskij pro Petrohrad, Joyce pro Dublin, Italo Stevo pro Terst a Alberto Moravia pro Řím", řekl při udělení ceny osmapadesátiletý Kratochvíl.

Nositel druhé ceny, jejímž hlavním smyslem je ocenění zásluh o českou literaturu "v poúnorové době", se stal básník, spisovatel a překladatel Jan Vladislav, žijící od roku 1981 ve Francii. Tento letos pětasedmdesátiletý "tichý heroik české literatury", jemuž je věnována i současná výstava v Památníku národního písemnictví na Strahově, řekl kdysi o údělu exilových spisovatelů: "Kariéru jsme neudělali, ale místo ní máme něco jiného: vědomí, že jsme nemohli jednat jinak, pokud jsem chtěli zůstat sami sebou."

Pozdvížení v České televizi

a překvapení veřejnosti vyvolal únorový výsledek konkurzu na místo generálního ředitele České televize. V posledních 6 letech zastával tuto funkci, která se kompetencemi a hlavně dosahem působení přibližuje ministerskému postu, dlouholetý televizní pracovník Ivo Mathé a jeho "vláda" se odehrávala především ve znamení ostrého konkurenčního boje s největší českou komerční televizí Nova, která vysílá od února 1994.

Mathé byl i jedním ze tří "finalistů" konečného výběru, avšak nakonec dali členové Rady pro rozhlasové a televizní vysílání přednost osmdvacetiletému Jakubu Puchalskému, do té doby vedoucímu pražské redakce BBC. Jeho konkurzní projekt prý Radu přesvědčil svým důrazem na "posílení veřejnoprávního charakteru ČT". Co to však konkrétně znamená, Puchalský, který nastoupí do své funkce 1. dubna a už nyní je v palbě novinářských otázek, doposud konkrétně neovysvětlil.

V prvních dnech po jeho volbě panovala v České televizi nejistota, neboť většina pracovníků počítala s opětovným jmenováním starého praktika Mathého. Ten už mezitím přijal nabídku prezidenta Havla na post "polovičního" kancléře, to jest, aby od dosavadního šéfa prezidentské kanceláře Ivana Medka převzal část jeho, především mediální agendy.

Čeští hokejisté zlatí

Nebývalá euforie zachvátila celou Českou republiku po vítězství národního hokejového týmu v Turnaji století na olympiádě v Naganu nad favorizovaným celkem Kanady. Ulice větších měst vůbec nepřipomínaly pracovní den, ale spíše víkendové ospalé ráno. Jen tu a tam se například po Václavském náměstí v Praze procházely hloučky lidí, většinou cizinců, zatímco Češi, buď vůbec neopustili domov anebo alespoň nejdůležitější zápas turnaje sledovali na svých pracovištích. Mnohé školy po dobu semifinále hokejového zápasu přerušily vyučování.

Ihned po skončení penaltového rozstřelu, který Češi vyhráli jedna nula, se šilejícím davem zaplnila horní část Václavského náměstí, kde lidé oslavovali triumfální vítězství českých barev. S gratulací do Nagana přispěchal i prezident Václav Havel, který zápas sledoval ve vojenské nemocnici. "Ahoj kluci, raduji se spolu s Vámi a s celou republikou a prožívám napjaté chvíle v očekávání výsledku finále. Držím palce, ještě jeden schod!!!," napsal Václav Havel.

I když tomu sportovní svět příliš nevěřil, podařilo se českým hokejistům tento „schod“ skutečně překročit. Vítězství 1:0 nad Ruskem získali zlatou medaili, první olympijské zlato v historii českého hokeje. Nadšení nebralo mezí a tak se na Václavském náměstí opět sešlo několik tisíc jásajících fanoušků. Ale nejenom na Václavském náměstí, Češi se z tohoto jedinečného vítězství radovali samozřejmě po celé republice.

Běžkyně získala dvě medaile

Česká běžkyně Kateřina Neumannová byla jedinou běžkyní, která byla schopna držet krok s ruskými běžkyněmi na olympiádě v Naganu. Po stříbrné medaili v běhu na 5 kilometrů si doběhla o dva dny později ještě pro bronz na dvojnásobné trati. "Omlouvám se všem lidem doma, kteří mě mají rádi, že jsem jim připravila u televize takové nervy," prohlásila česká běžkyně po strhujícím závěru, při kterém Neumannová uhájila těsně bronzovou medaili

**Česká škola
informuje:**

**K výuce němčiny ve škole
Komenský**

Od letošního roku probíhá výuka němčiny na naší škole ve většině tříd za přítomnosti dvou učitelů. Tato forma výuky se osvědčila již vloni v jedné z našich tříd a byla proto dále rozšířena. Na několik hodin týdně začal docházet do naší školy Mag. Wolfgang Mühl z gymnázia Kundmanngasse, který v týmu s kol. Mag. Mühlbergerovou nový systém výuky v tehdejší I. třídě sekundární školy vyzkoušel.

Od letošního školního roku začala působit na obecné škole p. učitelka Doris Knoblich, která vyučuje v týmu všechny hodiny německého jazyka na obecné škole, na výuku německého jazyka na sekundární škole dochází z gymnázia Billrothstrasse Mag. Mechthild Schleser.

Obavy, že přítomnost dvou učitelů bude děti rozptylovat, se nepotvrdily, a s odstupem tří měsíců můžeme s určitou radostí potvrdit, že děti pracují při výuce efektivněji.

V současné době se vyučuje v těchto týmech:

- 2. třída ob. šk. - kol. Knoblich a kol. Mag. Mühlbergerová
- 3. třída ob. šk. - kol. Knoblich a kol. Mag. Huberová
- 4. třída ob. šk. - kol. Knoblich a kol. Mag. Huberová
- I. třída sek. šk. - kol. Mag. Schleser a kol. Mag. Huberová
- II. třída sek. šk. - kol. Mag. Mühl a kol. Mag. Mühlbergerová

Jedním z předpokladů pro dobrou spolupráci v týmu je především dobrá komunikace mezi oběma učiteli a schopnost vzájemně se akceptovat. Důležitá je i komunikace mezi jednotlivými týmy - je nutné se sjednotit v otázkách hodnocení školních prací, postupů výuky u zcela nových žáků ap. Z tohoto důvodu proběhla v minulých dnech odborná konference všech vyučujících německého jazyka, kde byly všechny otázky obšírně prodiskutovány. Tyto konference budou probíhat pravidelně každých 6 týdnů a doufáme, že se budeme pokaždé moci radovat z dobrých pokroků ve výuce.

Mag. Helena Huberová

Slavnostní předání rekonstrukce české školy

Foto: Foltin

Dne 28. ledna t.r. se uskutečnilo v české škole Komenského slavnostní předání rekonstrukce části školní budovy, jež byla realizována ze subvence vlády České republiky. Slavnostního aktu se zúčastnili hosté z Prahy, mj. předseda Stálé komise Senátu pro krajany žijící v zahraničí, MUDr. Milan Špaček, zástupci Odboru kulturních a vědeckých vztahů Ministerstva zahraničních věcí ČR, Dr. Ivan Dubovický, Dr. Jan Lorenz a Dr. Zuzana Pokorná, vrchní ředitel ekonomické sekce MZV, Dipl.Ing. Tomáš Husák a ředitel Československého ústavu zahraničního J. Kolínský.

Ing. Karl Hanzl ve svém projevu zrekapituloval historii školy i její budovy a podtrhl důležitost ustavení Poradního sboru pro postupnou realizaci finančně velmi náročné rekonstrukce budovy. Zároveň poděkoval zástupcům České republiky za to, že v loňském roce česká vláda uvolnila ze svého rozpočtu 15 milionů Kč (ca. 6 mil. S) na renovaci budovy. Tyto prostředky byly použity na opravu zadní strany budovy, střechy, a na výstavbu podkroví, kde má být zřízena učebna kreslení.

Slavnostní projevy přednesli i zástupci České republiky, Dr. Milan Špaček, Dr. Jan Lorenz, Dr. Ivan Dubovický, Dipl.Ing. Tomáš Husák a velvyslanec ČR Dipl.Ing. Pavel Jajtner.

V dalším programu vystoupily děti 4. obecné pod vedením paní učitelky Křenkové a za hudebního doprovodu pana Oty Křenka s krátkým programem. Následovala prohlídka zrekonstruovaných částí školy. Při neoficiálních rozhovorech se účastníci prohlídky velmi pochvalně vyjadřovali o vykonané práci. Investované peníze jsou na školní budově opravdu vidět. Podle slov starosty Školského spolku Komenský, Ing. K. Hanzla, je pro úplné dokončení rekonstrukce školy nutné vykonat ještě zhruba čtvrtinu celkového objemu prací. Doufejme, že se dílo podaří dotáhnout do konce a školní budova se zaskví ve svém bývalém lesku.

Fotograf i malíř Drtikol v Rudolfinu

Galerie Rudolfinum, která se navzdory svým novorenesančním prostorům už několik let programově věnuje prezentaci umění 20.století, představuje až do 31.května výbor z výtvarného díla Františka Drtikola (1883-1961), který spolu s Jindřichem Funkem patřil k zakladatelské generaci české výtvarné fotografie. Výstava v Rudolfinu však chce ukázat "umělcovo dílo v jeho celistvosti, na základě vnitřního smyslu, myšlenkového obsahu", říká jeden z kurátorů výstavy a současně ředitel galerie, Petr Nedoma. Návštěvník proto na výstavě nalezne nejen stovku fotografií, ale i zhruba 160 Drtikolových kreseb a obrazů. Drtikol prošel různými obdobími, byl ovlivněn několika myšlenkovými a náboženskými systémy, ale k žádnému se nepřiklonil dogmaticky, naopak zůstal tolerantní a otevřený. Celkový dojem z expozice výstižně definuje další z kurátorů, Stanislav Doležal: "Z mnohých výstav dnes odcházíte jako spráskaní psi - exponáty jsou agresivní a depresivní. Drtikol je však vyloženě pozitivní tvůrce".

Maškarní ples české školy

Nedělní odpoledne 15. února se konal maškarní ples české školy, tentokrát v prostorách farního úřadu v 10. okrese ve Wirergasse. S 15. hodinou začal maškarní bál slavnostním průvodem všech zúčastněných. Za melodii českých lidových a národních písní, které zajistil pan Zimák, promenovaly nejen originálně a umě převlečené naše děti, ale i paní učitelky z české školy, které změnily svou podobu pod rozličnými maškarními kostýmy. Před očima diváků se živě odehrávala skutečná pohádka, která byla obsazena všemi rolemi, roztomilými princeznami, křehkými vodními vílami, legendární Bílou paní, věrohodnými zdravotními sestřičkami, hrozivými čarodějnicemi, paní servírkou či slečnou Indiánkou, které při společném tanci hledaly své nejjasnější prince, vodníky, bezhlavé rytíře, pány doktory, kouzelníky a čaroděje, pana vrchního a pravého Indiána. Samozřejmě jaký by to byl ples masek bez veselých klaunů, milých zvířátek jako koček, myšek, motýlků, berušky nebo tygra a různých druhů ovoce přímo k nakousnutí. Také nechyběly rezaté copy Pipi Dlouhé punčochy, kolty kovbojů a dravých loupežníků, žízňivé oči nebezpečných pirátů a čertů.

Krásná atmosféra vyzdobeného sálu vyvrcholila 16. hodinou, kdy se začaly prodávat kupóny do tomboly. Jak děvka, tak dospělí byli mile překvapeni množstvím a nápaditostí vylosovaných cen. S velkou spokojeností, která zářila na tvářičkách tančících dětí, vesele se bavících rodičů, prarodičů či ostatních přátel české školy, bychom rádi vyslovili velký dík především farnímu úřadu za laskavé propůjčení sálu, rodičovské radě za obětavou práci při uspořádání bálu, ale i manželům Kasanickým, kteří zajistili bufet a paním Braumüllerové a Ježkové, které s netušenou profesionalitou obsluhovaly zákazníky v baru.

Děkujeme za hezký zážitek a v příštím roce na shledanou v maškarním.

Denisa Buřvalová

Jazykový folklor

Etymologie je věda, jež se mnohému může zdát suchá. Ve skutečnosti není. Dodnes nejsou zmapovány všechny její oblasti, ještě leckde by měl oprávněný nápis *Hic sunt leones*. Jeden z prostorů, kde se tito lvi dodnes pohybují, je mezi osobami, které změnilly své rodiště a tím i jazykovou oblast.

Vystěhovalci z kraje českého mají však něco navíc: jsou velice přizpůsobiví. V alpských oblastech se často začínají oblékat do místních krojů a mluvit mezi sebou jazykem v místním nářečí. Jiní se mezi šiky domorodců snaží prorazit i pomocí překladu svých jmen. Jmenují-li se Vlk či Liška, tak to ještě jde. Mnozí potomci praotce Čecha však mají jména složitější. Tak si lze těžko představit *Heimatlieber Unterkummera* místo *Vlastimila Doležala* či *Regierunsfrieda Nichtochse* místo *Vlastimila Nevole*, stejně jako by se v angličtině špatně vyjímalo *Mr. Godcelebrate Springintothefield* místo *Bohuslava Skočdopole* nebo *Peaceadvisor Saltyourself* místo *Radimíra Vosolsobě*.

Jiní překážku integrace neberou tak vážně, mluví spolu, jak jim zobák narostl, jenže se přítomnosti v diaspoře přizpůsobují vplétáním cizích slov, jimž občas navěsí českou koncovku. Ti pak crossují ulici či přerechnou si každý účet. Vznikají tak povedené jazykové fekálie. Jestliže vám v Americe řekne krajan, že mají ve městě velký trafik, neznamená to, že tam dostanete všechny cigarety od *camelek* po *chesterfieldky*, nýbrž že je v ulicích velký dopravní ruch. Také cukrář, který v krajských novinách hrdě oznamuje, že nevyrábí dorty s *prezervativy*, chce pouze oznámit p.t. zákazníkům, že při pečení nepoužívá umělé konzervační prostředky. U rakouských Čechů zase pígluje *hasmástroverka* pánům *šláfrok*, což znamená, že domovnice žehlí pánovi župan, a na ulicích svítí místo semaforů *ampule*, což odvozují od

německého slova *Ampel*. Vzniká tak nářečí zvláštního druhu, a to je ono neprobádané etymologické území, kde se ještě prohánějí oni zmínění lvi. Je to něco podobného, jako když někdo používá cizí výrazy, jejichž významu nerozumí. Protože používat cizí termíny je vždycky *rizoto*.

Badatel na nezoraném poli krajské mluvy brzy zjistí, že si přebíráním cizích slov a jejich přizpůsobením chtějí Češi dokázat, jak už jsou v novém prostředí integrováni. Tím vzniká nový jazyk, jenž zapřičiňuje mnohdy řadu humorných situací. Kdysi mi vyprávěl v Kanadě známý, jak divně se u něho v obchodě nekteří Bajeři chovají. Když došlo už na *x-tý* příběh, jehož původcem byl vždycky jakýsi Bajer, zmínil jsem se, že to musí zřejmě být ve městě velice rozvětvená rodina. Teprve pak mě hostitel poučil, že tam žádného Bajera nezná, že mluví o zákaznících všeobecně a že slovo *bajer* je odvozeno od anglického slovesa *to buy*, kupovat, a že *buyer*, vyslov *bajer*, je tedy povšechně zákazník. Což mi připomnělo žertovná rčení *Was ist mir in dich du Bratofen*, doslovný překlad *Co je mi do tebe, ty troubo*, nebo *Wirf mit dir místo krásného Hod' sebou*.

Mám úctu k tvůrcům jazykových novotvarů, jako jsou *Voskocovi nunvaři*, *troupeľnatí čubihojové* a *podvrženčata*, *Horníčkův císerle* s *vošlejšchem*, *Oty Pavla pumprdentlich* či *Poláčkoví neumětelové* a *podotykatelé*, kteří nenapodobitelně a přesně vyjadřují to, co chtějí jejich autoři říci. Obdivuji je, neboť jen ten, kdo jazyk dokonale ovládá, jej může obohacovat.

Pokud jde ovšem o český jazykový folklor v zahraničí, je to a zůstane ještě dlouho pole nezorané, které přímo prosí o pozornost badatelů-jazykozpytců.

Jindřich Lion

(Přetištěno ze sobotní přílohy pražských Literárních novin. Autor, dlouholetý člen Kulturního klubu, je vídeňským dopisovatelem listu.)

Z dopisů čtenářů:

Osobně jsem velice šťastna, že jsem se mohla stát - díky Vaší laskavosti - pravidelnou čtenářkou Vašeho měsíčníku, který uveřejňuje velice zajímavé články a to jak ze života v ČR, tak z kulturního života ve Vídni.

Reportáže ve Vašem měsíčníku jsou moc zajímavé, zajímavé jsou rozhovory, které zpracovává paní Dr. Brandeis, výběr článků tvoří opravdovou mozaiku a zrcadlí skutečný život a obraz doby. Váš časopis mě obohacuje, poskytuje mi nadhled, kulturní výzbroj při pohledu na události, abych je mohla posuzovat s odstupem a bez emocí.

Váš časopis je pro mne zdrojem zajímavých informací, zpracovaných velice kulturním a vytríbeným způsobem. Jeho informační zdroje jako by vycházely z hlubin celé kulturní Evropy a ve slunci jiskřily duchem a vysokou inteligencí. J.A.Komenský by to asi vyjádřil tak, že předáváte pochodeň světla. Já v obsahu Vašeho časopisu nacházím vzácnou harmonii rozumu a citu.

S mnoha díky a se srdečným pozdravem

ing. Alena Kulheimová, Uherské Hradiště

Mnohokrát děkujeme za Vaše slova uznání, potěšila nás. Redakce

Slovenskí výtvarní umělci vo Viedni

V súkromnej Galérii Cachet vo Viedni na ulici Thurngasse 4 otvorili výstavu výberu zo súčasného slovenského umenia. Pod názvom Imaginácia alebo Realita ponúka expozícia jedenástich umelcov mladšej strednej generácie v širokom spektre výtvarných disciplín takmer všetko - od maľby cez bronzovú plastiku a bronzový reliéf, sklenené objekty až po grafiku.

Výstava výberu zo súčasného slovenského umenia potrvá v Galérii Cachet do 25. marca.

Slavnostní večer na počest výročí založení Karlovy univerzity

O oslavách, které probíhají v České republice u příležitosti 650. výročí založení Karlovy univerzity jsme psali již v listopadovém čísle Kulturního klubu. Tuto významnou kulturní událost oslavuje však nejen Česká republika, ale během letošního roku jsou plánovány oslavy a mezinárodní konference i v mnohých dalších městech Evropy. Podle slov prorektora J. Pánka se Vídeň stala díky našemu večeru prvním městem, které tento řetěz oslav zahájilo.

Večer na českém velvyslanectví proběhl za přítomnosti velvyslanců České a Slovenské republiky. Přítomni byli rektor, prorektor a kvestor Karlovy univerzity, rektor Vídeňské univerzity, rektor vídeňské Technické univerzity, rektor univerzity z Brna a další významní představitelé vědeckého a kulturního života České republiky a Rakouska.

Přítomně přivítala předsedkyně Kulturního klubu Vlasta Valešová a předala slovo velvyslanci ČR Dipl. Ing. Pavlu Jajtnerovi, který přednesl zahajovací řeč. Poté promluvil rektor Karlovy univerzity Prof. Dr. Karel Malý. Ve svém projevu shrnul dějiny Karlovy univerzity od jejího založení až do dnešních dnů, přičemž zdůraznil těžkosti ale i snahu univerzity o kontinuitu vědeckého života v období před Sametovou revolucí a nové možnosti a snahy univerzity po roce 1989.

Prorektor Prof. Dr. Jaroslav Pánek se věnoval zahraničním vztahům Karlovy univerzity, jejich vývoji a současnému stavu. Jeho projev přinášíme v plném znění. Rektor Vídeňské univerzity Prof. Dr. A. Ebenbauer hovořil o vzájemných vztazích a vlivech pražské a vídeňské univerzity. Jeho projev přineseme v příštím čísle Kulturního klubu.

Večer pokračoval hudebním vystoupením umělců z Janáčkovy akademie múzických umění: František Novotný (housle), Bohumil Smejkal (viola) a Petra Novotná (klavír). V rámci večera proběhla i vernisáž výstavy děl mladého pražského výtvarníka Milana Pecáka, kterou bylo možno vidět až do března t.r.

Za úspěšný večer je třeba poděkovat našim spoluorganizátorům: českému velvyslanectví, zvl. kulturnímu radovi Dr. Janu Mlčákovi, a spolku Nová vlast-Jirásek za finanční podporu večera.

Foto: kvestor KU Ing. Kubiček

Z nových knih

Jiří Pokorný: Český svět I (1889-1918), Argo a Paseka, 298,- Kč

Kniha renomovaného historika Jiřího Pokorného ukazuje dnešním čtenářům svět zhruba před sto lety, jak ho asi vnímali naši předkové. Politické události, technické novinky, sportovní výkony a výsledky, vzrušující zločiny, zprávy z kulturního dění a mnoho dalších zajímavostí s bohatým obrazovým materiálem jsou čerpány z archívních pramenů a dobového tisku.

Dějiny Prahy I. - Od nejstarších dob po sloučení pražských měst (1784).

Paseka, Praha a Litomyšl, 1997, 298,- Kč

Kolektivní dílo skupiny historiků střední generace "není a ani si neklade za cíl", jak upozorňuje předmluva, "být vědeckou syntézou v pravém slova smyslu." Tvůrci knihy, proponované do dvou dílů, si stanovili cíl napsat populárně laděný přehled, který by zachytil pražskou minulost na základě současného stavu poznání.

Mezinárodní vztahy Karlovy univerzity

Prof. Dr. Jaroslav Pánek

Foto: kvestor KU Ing. Kubiček

V době vysoce intenzivních politických a kulturních vztahů a globalizace vědy patří k nejdůležitějším úkolům každé ambiciózní univerzity perspektivní budování globální sítě kontaktů s jinými univerzitami. I když taková orientace naráží na mnohé problémy finančního rázu a předpokládá komplexní přípravu zainteresovaných univerzit, je nutné ještě před začátkem 21. století tento směr prosadit i v zemích, které se připravují na integraci do evropských a evroatlantických struktur. Pro tuto orientaci se po listopadu 1989 rozhodlo i vedení Karlovy univerzity a docílilo v poslední době určitých výsledků.

Karlova univerzita nebyla nikdy, - dokonce ani v desetiletích komunistické nadvlády a sovětské okupace - od univerzit v ostatních zemích zcela izolována. Existovalo partnerství v zemích bývalého východního bloku a na konci tohoto období bylo možné navázat nové kontakty se západními univerzitami - jako např. s Vídeňskou univerzitou v roce 1987. Přesto teprve od počátku devadesátých let bylo možné tato partnerství volit a realizovat opravdu jen podle vědeckých a pedagogických potřeb Karlovy univerzity.

Na prvním místě bylo nutné přistoupit k multilaterálním sítím univerzit a v jejich rámci vyvíjet mezinárodní činnost. Byly to zvláště Coimbra Group, společenství nejstarších evropských univerzit, Mezinárodní centrum Tübingen, které pořádá každoročně významné mezinárodní semináře také na naší univerzitě atd. Stále větší význam má Skupina devíti univerzit a kulturních

metropolí Evropy pro rok 2000, v nichž rozvíjejí společnou činnost na poli vědy a kultury univerzity Avignonu, Bergenu, Bologni, Bruselu, Helsink, Karkova, Prahy, Reykjavíku a Santiaga de Compostela. Je nutné se zmínit i o nových možnostech pedagogické a vědecké spolupráce v rámci evropských projektů Tempus a Sokrates/Erasmus, které otvírají studentům a doktorantům cesty z České republiky do ostatních evropských zemí a naopak z mnoha evropských vysokých škol na Karlovu univerzitu.

I když mnohostanné kontakty a výměna studentů a vědců - na základě mezistátních kulturních dohod - nabízejí dříve nepředstavitelné možnosti, jsou partnerské dohody pro vývoj komplexních vztahů stále ještě nejdůležitější. Partnerství se vyvíjela v první polovině devadesátých let trochu extenzivně a orientovala se především na Západ. Ve druhé polovině tohoto desetiletí se prosadila cílevědomá tvorba rovnoměrné sítě kontaktů, a to s partnery na více než 130 důležitých a opravdu zajímavých univerzitách v téměř všech důležitějších oblastech světa.

Základ globální sítě je samozřejmě zakotven v Evropě. Vysoce intenzivní a ve všech oborech velmi dobré kontakty se vyvinuly mezi Karlovou univerzitou a 21 univerzitami ve Spolkové republice Německo, kde se hlásí stále nové vysoké školy, které chtějí navázat konkrétní partnerství s nejstarší univerzitou střední Evropy. Velmi úspěšně vztahy máme s nejvýznamnějšími univerzitami Švýcarska, Francie, Španělska, částečně Itálie atd. V ostatních zemích Evropské unie má Karlova univerzita jednoho nebo dva partnery strategické důležitosti, většinou v největší, nejstarší nebo nejdůležitější univerzitě státu. Tato spolupráce vede mnohdy k pozoruhodným výsledkům, tak např. na Université Libre v Bruselu bylo v tomto akademickém roce založeno stálé Centrum pro česká studia, které je velmi důležité nejen pro Belgii, nýbrž zvláště pro centrum Evropské unie a pro Evropskou unii jako takovou.

Vztahy k univerzitám východní a jihovýchodní Evropy - a to platí

oboustranně - se od roku 1990 vyznačovaly velmi silnou orientací za Západ. Přesto má Karlova univerzita smluvní vztahy s hlavními univerzitami v Bulharsku, Řecku, Jugoslávii, Chorvatsku, Makedonii, Slovinsku a se dvěma vysokými školami v Rusku. V této části Evropy však existují velké mezery, které naše Alma Mater chce nebo by chtěla v příštích měsících a letech pokrýt.

Mnohem lepší situace je v Severní Americe. Z 21 partnerské univerzity ve Spojených státech se vyvíjí velmi úspěšně spolupráce zvláště s New York University, v Kanadě s Simon Fraser University a University of British Columbia ve Vancouveru. V latinskoamerické oblasti existují intenzivní kontakty s partnery v Mexiku, částečně v Argentině a Peru. V Africe má Karlova univerzita dobré vztahy s vysokými školami v Egyptě, kde je činný světově známý Český egyptologický institut, na Blízkém Východě s několika univerzitami v Izraeli. Velmi nadějně kontakty byly navázány v poslední době s univerzitami tichomořské oblasti, např. s nejdůležitějšími vysokými školami v Japonsku, Číně, Taiwanu a Jižní Korei.

Je jasné, že vztahy k velkým a důležitým částem světa - k Východní Evropě, Asii, Jižní Africe a Austrálii - nejsou ještě úplné a rovnoměrné. Je třeba však vzít v potaz, že Karlova univerzita - na rozdíl od západních a také rakouských vysokých škol - neměla pro svobodnou činnost v oblasti mezinárodních vztahů k dispozici celá poválečná desetiletí, nýbrž pouhých osm let, dobu, v níž navíc finanční prostředky pro české školství nebyly právě v nadbytku. Přesto je však možné říci, že základy globální sítě Karlovy univerzity již dnes pevně stojí a že mohou přispívat nejen k vědecké a pedagogické spolupráci univerzitních učitelů a studentů, ale i ke všeobecnému porozumění inteligence různých národů.

Na závěr je třeba říci několik slov k sousedním zemím České republiky. Univerzity Spolkové republiky Německo patří v tomto směru, jak již bylo zmíněno, k nejdůležitějším zahraničním partnerům Karlovy univerzity. Také spolupráce s polskými vysokými školami

- ve Varšavě, Krakově, Wrocławu atd. - se rozvíjí od minulého roku velmi intenzivně a úspěšně. Vztahy k slovenským univerzitám - oficiálními partnery jsou Komenského univerzita v Bratislavě a Univerzita v Trnavě - jsou sice tradiční, ale z naší strany bychom uvítali jejich mnohem intenzivnější rozvoj.

V devadesátých letech přispěla Karlova univerzita především k rozvoji kontaktů s rakouskými vysokými školami. Již od roku 1987 existuje dohoda o spolupráci mezi oběma váženými sestrami - Karlovou univerzitou a Univerzitou ve Vídni -, která mohla být v mnoha oborech prohloubena teprve až po Sametové revoluci a která je konkretizována v pětiletém programu skoro až do konce tohoto století. Druhým partnerem v Rakousku se stala již v roce 1990 Univerzita J. Keplera v Linci. Je velmi potěšující, že právě dnes rektori Karlovy univerzity a Technické univerzity ve Vídni podepsali novou, v Rakousku již třetí dohodu o vědecké spolupráci.

Je však nutno zdůraznit, že kontakty nejstarší středoevropské univerzity s rakouskými vysokými školami jsou mnohem širší. Na úrovni jednotlivých fakult (zvlášť filozofické a právnické fakulty) se rozvíjí spolupráce s univerzitami v Grazu a Innsbrucku, v poslední době i s Hospodářskou univerzitou ve Vídni, která přinesla evropsky zajímavé výsledky při výzkumu společného hospodářského vývoje Rakouska a České republiky. Nové cesty připravily i specializované programy: v rámci programu CEEPUS se otevřela nová příležitost k výměně studentů, program „Aktion“ podporuje intenzivní vědeckou spolupráci.

Sousedství České republiky a Rakouska, stejně jako tomu bylo během dlouhodobého soužití v Habsburské monarchii, nabízí obrovské možnosti pro spolupráci ve všech oborech přírodních a společenských věd. Částečně jsou tyto možnosti zakotveny v dohodách mezi univerzitami v Praze, Vídni a Linci, částečně jsou již využívány. Podle mého názoru zde však stále ještě existují mnohá důležitá témata a oblasti, od ekologie po společné dějiny a právo, které jsou ještě otevřeny a kde intenzivní spolupráce na univerzitní úrovni může významně přispět k pozitivnímu vývoji společnosti v obou státech.

Valná hromada Kulturního klubu

Ve středu 18. února proběhla Valná hromada Kulturního klubu. Nejprve přednesla předsdkyně Klubu zprávu o činnosti za minulý rok. Zmínila se o pořadech, které Klub v loňském roce uspořádal. Poděkovala při této příležitosti Českému velvyslanectví za vynikající spolupráci. Zároveň poděkovala i panu Pastrňákovi za dovoz filmů z České republiky.

Dále hovořila o změnách v klubovém časopise. Během loňského roku se ustálil okruh stálých redaktorů a korespondentů. Do časopisu zasílali články i občasní dopisovatelé, kteří tak přispěli ke zlepšení informativnosti časopisu. Zde předsdkyně poděkovala mj. paní Štěrbové a panu Sionovi ze Sokola, paní Vaňurové z Vlastenecké omladiny, české škole a panu Zellingerovi z APA, který však na podzim přesídlil do Anglie a proto musel spolupráci s Kulturním klubem ukončit. Jednoznačně pozitivní byl čtenářský ohlas na zavedení fotografií v časopise. Při této příležitosti poděkovala předsdkyně za dodávání autorských fotografií pánům Čevelovi, Malikovi a Malému.

Pozitivní ohlas měl a má i kalendář kulturních pořadů. Členy Klubu je považován za příjemnou službu. Stále více spolků a institucí si je však vědomo jeho důležitosti při inzerci vlastních pořadů. Při této příležitosti zdůraznila předsdkyně, že pro všechny spolky a instituce se uveřejňování pořadů v Kalendáři i uveřejňování informativních článků uvnitř časopisu řídí stejnými pravidly a je zásadně bezplatné.

Jako novinku chce redakce letos prvně vytvořit prázdninové číslo časopisu.

Další činností Klubu bylo v loňském roce vedení jazykových kurzů češtiny pro začátečníky i pokročilé.

Za poslední rok Kulturní klub s potěšením zaznamenal stále stoupající zájem menšinových, českých, slovenských a rakouských spolků a institucí o spolupráci. Tuto skutečnost považuje Klub za potvrzení správnosti své orientace. Dalším kladným faktem je zvyšující se počet členů. Za loňský rok se přihlásilo ca. 50 nových lidí. Na druhou stranu se zhruba 25 lidí odhlásilo, zemřelo nebo přestěhovalo. Zvlášť úbytek členů z důvodu změny adresy je zářející. Výbor proto prosí o sdělování nových adres. Zároveň prosí i o okamžité reagování na veškeré eventuální

Foto: V. Čevela

nesrovnalosti při odběru časopisu.

Závěrem předsdkyně poděkovala členům výboru za svědomitě vykonávanou práci při vedení Kulturního klubu. Poděkovala také všem, kteří výboru v jeho práci pomáhali, ať systematicky či občasně, ale i těm, kteří pomoc nabídli, výbor však jejich nabídku z technických či jiných důvodů dosud nevyužil. Zároveň vyjádřila naději, že okruh spolupracovníků se bude i nadále rozrůstat. Stále ještě existují mnohé činnosti či nárazové práce, které vzhledem k nedostatku spolupracovníků není možno realizovat tak, jak by si výbor přál.

Jako druhá vystoupila pokladní K. klubu, paní Zdenka Kašparová a přednesla zprávu o finančním hospodaření Klubu. Loňský rok skončil pro Klub s malým aktivem, náklady na časopis a zejména na honoráře účinkujících umělců však neustále rostou.

Valná hromada odhlasovala změnu ve stanovách K. klubu v tom smyslu, že Valná hromada bude pořádána jednou za dva roky a nikoli tak jako dosud každoročně. V závěrečné diskuzi odpovídal Dr. Janýr a Ing. Hanzl na otázky týkající se činnosti Poradního sboru.

Valná hromada zvolila na příští volební období výbor Kulturního klubu v následujícím složení:

předsdkyně - Vlasta Valešová, místopředseda - František Lakatoš, jednatelka - Helena Baslerová, pokladní - Zdenka Kašparová, redaktorka - Zdenka Sklenářová, revizor účtů - Miloslav Vlček, přisedící - Pavel Knížek. Přemysl Janýr je zástupcem Klubu v Poradním sboru, tato funkce však nepodléhá volbě Valné hromady.

Valné hromady se zúčastnilo jen málo členů, bohužel se její termín kryl s prezentací knihy M. Wiewegha *Výchova dívek v Čechách*, které dali zřejmě mnozí členové Klubu přednost před suchopárným schůzováním.

OVĚŘENÉ PŘEKLADY

a tlumočení Mag. Zdena Sklenar, 1020 Vídeň, Stuwertstrasse 8/21.
Tel. 7268562 n. 0663/028148, priv. 02674/89302.

POZOR! Změna tel. čísla ve Vídni: 7268562

OVĚŘENÉ PŘEKLADY

dokumentů, úřed. listin, smluv aj. provádí univ. lektor Dr. Dietmar Koller, Weideng. 2, 2333 Leopoldsdorf/Vídeň
Tel. 02235/44637, 0663/911 88 30, fax 02235/44638, práce 01/51528-555, Riemergasse 4, 1010 Vídeň.

OVĚŘENÉ PŘEKLADY

Mag. Lenka Kovarik, 1210 Vídeň, Felix-Slavik-Str. 3/1/10.
Tel. 2908809

MÁTE PROBLÉM?

Platíte hodně? Rád vám poradím ve všech otázkách pojištění a financování. Rychle-spolehlivě-seriózně. Marek Jedlička, 985 9070/24, priv. 259 37 29, Rennbahnweg 46/2/8, 1220 Vídeň.

UBYTOVÁNÍ VE VÍDNI M. Sed'a, 1070 Vídeň, Westbahnstr. 18.
Tel. 524 38 73, 6172706

ZÁJEMCI O VOLEJBAL,

muži i ženy se základními znalostmi - hrajeme pro radost z pohybu - informace N. Štěrbová, tel. 749 12 08.

24-LETÝ TRUHLÁŘ

hledá práci v oboru. Tel.: 29 47 446 večer.

PRODÁM ŽENSKÝ KYJOVSKÝ KROJ

kompletní, v perfektním stavu na štíhlou postavu (výška 170 cm, vel. 40) + originální zánovní ručně šité holínky faldovačky, vel. 38. Cena komplet 7.500,- ÖS. Tel. 595 26 22 večer.

Římskokatolický kostel

„Panny Marie na nábreží“

Kirche Maria am Gestade

1010 Vídeň, Salvatorgasse 12

Mše sv. každou neděli a zasvěcený svátek v 8.30 h

Nezapomeňte nahlásit případnou změnu adresy:

DUCHOVNÍ SLUŽBA

České katolické misie

Katholische Mission für Tschechen

1030 Hagenmüllergasse 31,

Tel. záznamník 0222/715 48 42.

Postfach 134, 1091 Wien

Římskokatolický kostel

„Nejsvětějšího Vykupitele“

Tschechische Erlöserkirche

1030 Wien, Rennweg 63

Mše svatá v sobotu v 18 hod., v neděli a zasvěcený svátek v 10.00, první pátek v měsíci ve 14.30.

Škola ministrantů:

první sobotu v měsíci od 17.00 hod.

Římskokatolická

Katedrála sv. Štěpána

Wiener St. Stephansdom

svatá zpověď pondělí 16–18, úterý

15–17, středa 13–14 hod.

STAROŽITNÍK: FIEDLER V.

Restauruje / nakupuje / prodává. Zájem o nákup českých malířů. Zprostředkování bude honorované. V. Fiedler, Vídeň 7, Siebensterng. 20. Tel. 523 35 81, mobil 0664/3566676.

ZLATNICTVÍ, HODINÁŘSTVÍ

Richard Arnold - Opravy šperků a hodin; předělávky, vlastní výroba (též z doneseného materiálu). 1100 Vídeň, Buchengasse 88, tel. / fax 604 54 85

KOŘENÍ, ČAJE, SUŠENÉ OVOCE,

z celého světa nabízí Libuše Bártek, Brunnenmarkt, Vídeň 16, tel. 43 97 18

ZNÁMKY - MINCE

Odborný obchod Emanuel Topol, Vídeň 17, Ottakringerstr. 82, tel. 486 42 12
po-pá 9.30-12.30, 14.30-18, so 9.00-12.30

LAVENDL

Obchod s přírodními produkty, potraviny z kontrol. biolog. zemědělství, makrobiotika, prav. prodejní výstavy

Karl Meissl - Str. 3 (Wallensteinplatz 2), tel. 333 17 83

po-pá 8.30 - 18.30, so 8.30-12,30 hod.

SANO TOURS

Reisebüro Loppreis Zorika, Vídeň 3, Rennweg 21, tel. 715 95 55, fax 715 95 56

Zařídí pro Vás cesty do celého světa letadlem, autobusem, vlakem, lodí.

Sleva pro krajany. Mluvíme česky.

ČESKY MLUVÍCÍ PRÁVNÍK

Adresa je k dispozici v redakci.

ČESKY A SLOVENSKY MLUVÍCÍ LÉKAŘI VE VÍDNI

MUDr. Stanislav Štěrba, univ. doc., odborný lékař pro vnitřní choroby, zejména srdce. Vídeň 11, Simmeringer Hauptstr. 80, tel. 749 12 08

MUDr. Zdenka Gabriel Weiss, odb. ortopédka, též dětská. Vídeň 5, Pilgramm-gasse 10, tel. 58 74 460.

MUDr. Vladislav Lipták, odb. lékař pro vnitřní choroby, Viedeň 1, Zeilinkgasse 12, tel. 533 58 34.

MUDr. Vít Doležal, zubní lékař, ordinace Billrothstr. 20, Vídeň 19, tel. 319 25 73.

MUDr. Tomáš Čech, ortopéd a ortopedický chirurg, Vídeň 11, roh Simmeringer Hauptstr. - Kopalgasse 1/3/3. Tel 74 32 03, nebo 67 64 303.

MVDr. Eva Ruttnerová, zvěrolékařka, 1150 Vídeň, Robert Hamerlingg. 1. Tel. 892 60 92.

Mag. Ladislav Nykl, psychoterapeut, psychologické poradenství, zajímavé pohovorové semináře, praxe Ledererg. 17/7, Vídeň 8, tel. 523 57 44 n. 0664/3570676

MUDr. Jiřina Bodnar, choroby kožní a pohlavní, po.čt. 14-18.30, út. 8-13, pá 8-11, Josefstädterstr. 3/4-5, Vídeň 8, tel. 406 99 41

MUDr. Kamila Hajek, soukromá léčba homeopatií, Ada Christengasse 2/F/8, Vídeň 10, tel. 689 22 80

WIEN PRISTĚNÁKOVY KSIHKUPECTVÍ BRNO

KULTURNÍ KLUB. Informační bulletin. Majitel, nakladatel, vydavatel, tisk Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku, 1080 Wien, Schlüsselgasse 18, tel./fax 402 32 99. Vychází měsíčně kromě prázdnin. Bankovní spojení Bank Austria, č. účtu 683 035 901.

KULTURNÍ KLUB. Informationsbulletin. Medieninhaber, Verleger, Hersteller und Herausgeber Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich, 1080 Wien, Schlüsselgasse 18, Tel./Fax 402 32 99. Erscheint monatlich außer Ferien. Bankverbindung: Bank Austria, Kontonummer 683 035 901.

Kulturní klub Čechů a Slováků
Vás zve na divadelní představení:

Milan Markovič
a jeho hosté

„Nevyzúvajte sa, prosím“

čtvrtek 2. dubna 1998 v 19:30 hod.
v divadelním sále české školy Vídeň 3, Sebastianplatz 3

Objednávky na tel. č.: 8893335

Z O B S A H U:

Povídání s kritikem Janem ... horem

strana 3

Český prezident kritizuje slovenskou ... tiku

strana 4

Solana chválí Prahu

strana

Přehledka českých filmů

strana 7 - 10

Josef Hoffmann v Praze

strana 11

Projev rektora Univ.-Prof. Dr. Alfreda Ebenbauera

strana 13

Kulturní klub vás zve:

Na přehlídku českých filmů z 60. let

“Intimní osvětlení”

7. - 20. května 1998, Filmarchiv, Obere Augartenstr. 1.

Bližší informace uvnitř listu

Kam?

K a l e n d á ř

23. 2. - 10. 4. výstava Václav Havel - občan a dramatik. **Beratungszentrum Erste Bank, 1010 Vídeň, Graben 21.**
- 18.3.-11.4. F. Mayröcker **Nada. Nichts.** Th. BRETT, Münzwardeingasse 2, 1060 Vídeň.
Tuto hru je možné shlédnout út - so, ve 20.00 hod. Informace: Theater Brett, tel.: 587 06 63.
- 5 dubna neděle: **Gustinus Ambrosi Atelier.** Sraz 14 h. Am Tabor. linky 5 a N. Poř. Klub čl. turistů v Rakousku.
14. dubna úterý 19.00 hod. **"Skřivánci na niti"** dokum. film "Desetiletá". Pořádá České centrum v kinosále ZÚ, Penzingerstr. 11-13, 1140 Vídeň.
15. dubna středa 19.00 hod. Večer romské kultury **"Svět očima Romů"**, pořádá České velvyslanectví, Penzingerstr. 11-13, 1140 Vídeň.
16. dubna čtvrtek 18.00 hod., prezentace knihy Roberta Ospalda **"380 tisíc voltů naděje aneb koupím ti koně"** (útěk. emigrace). Pořádá České centrum, Herrengasse 17, 1010 Vídeň.
19. dubna neděle: výlet **Elizabeth**, výstava Hermesvilla. Sraz 13,45, Lainzer Tor, kon. stan. aut. 60B. Poř. Klub čl. turistů v Rak.
21. dubna úterý, 18.00 hod.: vernisáž výstavy **"Alfons Mucha"**. Výstava potrvá do 13. 5. 1998. Pořádá České centrum, Herrengasse 17, 1010 Vídeň.
23. dubna čtvrtek, 20.00 premiéra - Max Brod **Die Fälscher** Th. BRETT, Münzwardeing. 2, 1060 Vídeň.
Tuto hru je možné shlédnout od 24.4 - 23. 5. út - so, ve 20.00 hod. Informace: Theater Brett, tel.: 587 06 63.
26. dubna neděle: **turnaj v nohejbalu mužů** na hřišti sokolovny v Ettenreichg. 25-27, 1100 Vídeň. Bližší informace: Mag. Rodt - tel. 802 53 82.
27. dubna pondělí, 19.30 hod.- představení Divadla Járy Cimrmana, nová hra **"Švestka"**. Pořádá Kontaktfórum v české škole. Předprodej vstupenek: 20, 21. 4. 17.00 - 20.00, At. Jan Spittelberg 7. Od 22. 4. Tel: 4811834 nebo 5265422.
7. - 20. 5. **"Intimní osvětlení" - Přehlídka českých filmů z 60. let. Bližší informace uvnitř listu! Místo konání: Filmarchiv Austria, 1020, Obere Augartenstr. 1. Pořádá Kulturní klub spolu s FAA a NFA.**
16. - 17. 5. **zájezd do Poličky**, kde bude probíhat festival Bohuslava Martinů, dále do Litomyšle atd. Přihlášky: P. Pastrňák, Lindeng. 5, Tel./Fax 5263779.
17. května neděle, 10.00 hod. mše v českém kostele na Rennwegu - 160. výročí posvěcení českého kostela - biřmování, P. Dr. Ildefons Fux OSB, referent pro blahořečení Sr. Restituty Kafkové.

7. června neděle: **Soutěž v badmintonu.** V sokolovně v Ettenreichg. 25-27, 1100 Vídeň. Bližší informace: Mag. Rodt - tel. 802 53 82.
17. června **středa 19.00 hod.: "LUCERNA". Josef Dvořák se svým souborem. Pořádá Kulturní klub v divadelním sále české školy, Sebastianpl. 3. 1030 Vídeň.**
20. - 21. 6. **zájezd do Českého Krumlova** na festival komorní hudby + slunovrat, návštěva zámku Hluboká. Pořádá Austro Bohemia, P. Pastrňák, Lindeng. 5, Tel./Fax 5263779.
21. června neděle: **Návštěva papeže ve Vídni:**
9:30 mše sv. a blahořečení Sr. Restituty na Heldenplatz.
16:30 Papežské požehnání u českého kostela.

Předseda Senátu ČR Pithart v Českém centru

V úterý 10. března se setkala delegace Senátu ČR v rámci své návštěvy Rakouska s Čechy žijícími ve Vídni. Delegaci tvořili předseda Senátu Petr Pithart a zástupci koaličních stran ODS, ODA a ČSSD. Ve svém úvodním projevu přiznal P. Pithart pohnutí nad tím, že se může setkat s Čechy právě ve Vídni, někdejsím největším „českém“ městě. Zdůraznil zájem Senátu ČR poznat přání a požadavky krajanů, které vyslovují vůči České republice. Na hodinové besedě padly mnohé názory i zážitky krajanů z pobytů v České republice. Byla navržena i možnost uzákonění tzv. „zahraničního Čecha“, na jehož definici se podílí kulturní attaché Dr. Mlčák a p. Koutný ze spolku Nová vlast. Bylo domluveno, že se o této otázce povedou další rozhovory na setkání v Praze. Předseda Senátu vyslovil přání, aby se lidé obraceli na Senát s přáními a připomínkami písemně.

Ministerstvo ZV ČR informuje:

Stejně jako v předchozích dvou letech i v r. 1998 bude pokračovat program pomoci České republiky krajanům v oblasti školství, který zahrnuje:

- stipendia na vysokých školách v ČR (s přednostním zaměřením na obory: učitelství českého jazyka a literatury, historie, etnologie, dějiny umění a event. teologie).

- krátkodobé kurzy češtiny v ČR

- vysílání učitelů z ČR ke krajauským komunitám.

Finanční náklady jsou hrazeny vládou ČR. Základním kritériem pro rozhodování o poskytnutí stipendia, přijetí do kruzů či vyslání učitele bude vždy prospěch širší krajauské komunity.

Přihlášky je možno získat na Českém velvyslanectví.

Na jazykové kurzy v Dobrušce, které se budou konat od 30. 7. - 28. 8. a kde se tento rok otevírají i kurzy pro úplně začátečníky, je nutno podat přihlášku do 20. dubna!

Kurzy češtiny, které si účastníci sami platí, jsou organizovány Československým ústavem zahraničním v Praze a Ústavem jazykové a odborné přípravy Univerzity Karlovy ve střediscích Ústavu v Praze a Poděbradech.

Bližší informace můžete získat v kanceláři Kulturního klubu nebo na Českém velvyslanectví.

O jednom osobitém kritikovi, aneb povídání s Janem Taborem

Zatímco pro 18. století je obecně přijat fakt o participaci umělců či představitelů kulturních kruhů z českých (moravských, slovenských) zemí na kulturním profilu Vídně, popř. Rakouska, je málo známé, že tento podíl je výrazný i pro 2. polovinu našeho století. Jedním z těch, který je neodmyslitelnou součástí vídeňského „kritického“ nebe je kulturní publicista a spisovatel Jan Tabor. V souvislosti s touto osobností se přímo nabízí parafráze nerudovského „vším jsem byl rád.“, ovšem v negativním provedení. Je obdivuhodné, jakými ne svobodně zvolenými cestami se dostal k tomu, co ho nejvíce přitahovalo. Od střední a vysoké „zahradnické“, přes architekturu, kunsthistorii, psychologii, filozofii až k vysněné kulturní publicistice. Rozvířil zdejší umělecké klima břitkými pregnantními uměleckými úsudky, a tím se stal jedním z představitelů nového trendu kritického nazírání. Předmětem jeho pozornosti nezůstalo samozřejmě jen umění domácí, zaměřil se i na umění italské, německé.

Pane Tabore, jak dlouho jste již v Rakousku?

J. Tabor: Do Rakouska jsem přišel v roce 1968, a to oklikou přes Egypt. Tam jsem se totiž dozvěděl o okupaci Československa a rozhodl jsem se nevrátit se zpět. Všechno pro mě bylo samozřejmě zpočátku obtížné, počínaje jazykem. Pokračoval jsem zde ve studiu oboru, který jsem studoval v Brně, a to na Universität für Bodenkultur krajinařství. Potom jsem přešel na Techniku, kde jsem studoval architekturu a územní plánování. Ale ani to vlastně nebylo to, co mě nejvíce přitahovalo. Po absolutoriu v roce 1973 jsem se začal opět orientovat trochu jiným směrem, resp. znovu se této oblasti více věnovat, a sice umění, kultuře. Mohl jsem opět nechat dominovat své literární ambice a výsledkem tohoto zaměření byla činnost kritická. Začal jsem psát recenze a kritiky. *Uplatnit se jako kritik jistě nebylo snadné. Kde jste působil?*

J. Tabor: Když jsem předložil svoji první kritiku, nedělal jsem si vůbec iluze, že by byla přijata. K mému překvapení se tak ale stalo, zřejmě proto, že způsob mého psaní se diametrálně lišil od projevů zdejších kritiků. Jako kritik jsem působil v Arbeiterzeitung, potom v Kurieru.

Váš poměr k umění však nezůstal ohraničen jen na recenze, ale nabyl i jiných rozměrů.

J. Tabor: Ano, postupně jsem měl možnost podílet se na organizaci výstav. Potom jsem se stal asistentem na Hochschule für angewandte Kunst v mistrovské třídě profesora Holzbauera, kde působím dodnes. . .

Jaké byly největší potíže, se kterými jste byl konfrontován?

J. Tabor: Zpočátku to byly problémy jazykové, německy jsem neuměl, ale ovládal jsem angličtinu. Mnohem větším

problémem však bylo to, že jsem záhy ztratil nárok na stipendium, neboť nebylo možné splnit podmínky pro jeho zachování. Ve srovnání s rakouskými studenty jsem prostě nemohl zvládnout předepsané semináře v časovém úseku od listopadu do ledna, tj. od inskripce do konce semestru. Znamenalo to tedy najít si práci a doslova a do písmene ve dne studovat, v noci pracovat. Pracoval jsem mj. jako noční zametač, takže se pochopitelně stávalo, že jsem na přednáškách spal. Tato situace však netrvala dlouho, asi dva semestry.

Studoval jste na vysoké škole v Československu i zde, v Rakousku. Můžete porovnat, v čem se lišilo studium v obou zemích?

J. Tabor: Myslím, že bylo v podstatě stejné co se týkalo Universität für Bodenkultur. Mnohem dál zde tehdy bylo studium na architektuře, a to např. statika, stavební technologie, kde se běžně využívaly počítače, což v tehdejší ČSSR byla hudba budoucnosti.

Není to tak dávno, co se Vaše jméno objevilo ve spojitosti s výstavou „Kunst und Diktatur“. Byl jste sám iniciátorem této výstavy?

J. Tabor: Ne, iniciátorem výstavy jsem nebyl, ale vlastně jsem ovlivnil její zaměření. Původně se totiž připravovala výstava s názvem „Staatskunst“ a já jsem byl jejími autory z Künstlerhausu osloven, zda-li bych se na jejím programu nechtěl podílet. Nebyla to náhoda, neboť jsem se problematikou umění socialistického realismu a nacionálního socialismu či nacionálního fašismu delší dobu zabýval a publikoval řadu srovnávacích statí. Byl jsem vyzván, abych napsal koncept výstavy. Můj koncept dal trochu jinou orientaci zaměření výstavy, proto byl změněn také její název - ono

nedefinovatelné „Staatskunst - státní umění“ za sdělné „Kunst und Diktatur“. Koncept byl schválen tehdejším ministrem Dr. Buskem a já jsem začal „dělat“ výstavu. Bylo to v Rakousku vlastně poprvé, co se taková výstava - problematika austrofašismu - objevila.

Máte dojem, že se lidé v dnešní době tržního hospodářství odvracejí od umění?

J. Tabor: Tržní hospodářství trvá odvědy, proto se nedá říct, že by dnes byla jiná situace. Pokles zájmu o umění je možná nyní částečně v České republice, a to právě vlivem dřívějšího „nedostatku“ tržního hospodářství. Ale i to je jen částečné a velmi brzy se to vyrovná.

Je známo, že lidé, kteří žijí pod nějakým tlakem - a exil k tomu patří - vydávají ze sebe to nejlepší. Jaké jsou Vaše postřehy v tomto směru?

J. Tabor: Já bych neřekl, že je to jen např. exil. Mám pro to jinou teorii, říkám jí „normativní Kraft-Metropole“. Těžko lze např. srovnávat exil člověka z Prahy, který ovládá německý jazyk s někým, kdo přijde bez jazykové znalosti a pochází z nějaké malé vesnice. Při „zdolávání“ velkého města mají oba rozdílné výchozí předpoklady, a tedy tím i možnosti na uplatnění. Domnívám se, že ono překonávání se je podmíněno překonáváním určitého maloměstství. Nově přichozí vnímají dané prostředí jinak, než lidé zde narození a usedlí, mají jinou energii, což obojí vede následně k prosazování se. A v tomto smyslu je irrelevantní, jedná-li se o exil, či o domorodce, který přichází do metropole z venkova.

Navázal jste po otevření hranic nějaké výraznější kontakty s českými popř. slovenskými umělci, resp. lidmi Vašeho oborového zaměření?

J. Tabor: Užší spolupráce byla v době příprav na výstavu Kunst und Diktatur, kdy byly zapůjčeny materiály, ale v současné době spíše nemám žádné kontakty.

Co připravujete v nejbližší době?

J. Tabor: Připravujeme dvě výstavy. Ta první má pracovní název Umění na stavbách, měla by ukázat souvislosti umění se stavebnictvím nebo architekturou. Tato výstava se bude konat nyní v květnu. Další výstava „Projekty pro Vídeň 1830 - 1970“, bude o projektech, které nebyly uskutečněny. Jde o pohledy na Vídeň, jaká by byla, kdyby tyto projekty byly realizovány. Tato výstava je plánována na jaro 1999.

Kdy jste byl naposledy na koncertě, v divadle?

J. Tabor: Naposledy jsem viděl v St. Pölten soubor Trocadero, ale musím se přiznat, že jsem nevydržel do konce představení. Tento typ umělecké kvality u mě způsobuje až fyzickou nevolnost. Bohužel musím říct, že návštěva divadelního představení nebo koncertu pro mě neznamená nějaké odreagování se, vypnutí. Naopak, je to pro mě vlastně pokračování toho, co dělám.

Váš podíl na kulturním profilu Vídně, popř. Rakouska, dokládají Vaše kritické stati a výstavy. Úspěšně jste se však prezentoval také na poli beletrie.

J. Tabor: Moje povídka „Über die Grenze“ je součástí výboru, který uspořádal spisovatel Christoph Ransmayr a vydal s názvem „Im blinden Winkel“ s podtitulem Nachrichten aus Mitteleuropa. Je výpovědí tzv. Grenzgänger k fenoménu střední Evropa, jakýmsi vyzváním pro ty, kteří ještě stále dělí střední Evropu na Východ a Západ. Moje povídka je sdělením snu, který jsem měl od dětství, a sice o touze utéct pryč. Je o pocitech člověka, který žije za osnatým drátem.

Kterého českého a světového malíře máte rád?

J. Tabor: Z českých malířů Kupku, ten je současně i světovým. Potom mám rád Otto Gutfreunda, těch světových je hodně, ale většinou to jsou němečtí autoři.

Představte si, že máte hodně peněz a veškerá umělecká díla jsou prodejná. Jaké byste si zakoupil?

J. Tabor: Ač to zní banálně, neumím si ono „hodně peněz“ představit. Možná bych si koupil nějaký kých, třeba od V. Preisslera „Černé jezero“. Za více peněz bych jistě pořídil Slunečnice od van Gogha. Nejvíce by se mi ale patrně líbila Picassova Guernica.

Mluvíte doma česky?

J. Tabor: Ano, mluvíme. Je to pro nás dospělé jednodušší. Pro děti to představuje tu výhodu, že vyrůstají dvojjazyčně.

Jak byste se sám charakterizoval a čím se řídíte ve svém životě?

J. Tabor: Já se snažím svoje hlavní charakteristikum skrývat, ale mám-li upřímně odpovědět, pak jsem veliký chaotik, tzv. Stadthaotiker. Řekl bych, že čím jsem starší, tím jsem chaotičtější.

Vaše největší přání?

J. Tabor: To je přání - sen, dostat Nobelovu cenu za to, co jsem doposud napsal a co leží právě díky mé chaotičnosti stále v šuplíku.

Děkuji Vám za rozhovor. Dr. M. Brandeis

Český prezident se obul do slovenské politiky

Neobvykle tvrdě zareagoval prezident Václav Havel na současnou situaci na Slovensku poté, co Mečiarova vláda přebrala pravomoce po odstoupivším prezidentovi Michalu Kováčovi a obratem přijala několik kontraverních rozhodnutí. "Jsem velmi zneklidněn posledními kroky vlády na Slovensku. Česká republika nemůže donekonečna dělat mrtvého brouka," prohlásil Havel. Při té příležitosti dodal, že mezi přáteli je nejlepší říkat si vše přímo do očí: "Domnívám se, že je-li v našem bytostném zájmu mít co nejlepší přátelské vztahy se Slovenskem, pak to znamená, že musíme dodržovat princip, který mezi přáteli platí, to jest, že si otevřeně do očí říkáme, co si myslíme o svém konání," dodal Havel na adresu bratislavské vlády. Reakce na jeho prohlášení na sebe nedala dlouho očekávat. Zatímco čeští politici ocenili Havlovu odvahu, slovenská politická scéna označila jeho výroky za arrogantní a hyenistický cynismus.

Unie svobody má předsedu, ale mohl jím být Dominik Hašek

Chybělo málo, aby předseda nejmladší politické strany v republice Jan Ruml nebyl zvolen. Někdo z účastníků sjezdu totiž z legrace navrhl, aby se šéfem Unie svobody (US) stal hokejový brankář a olympijský vítěz z Nagana Dominik Hašek. "V té chvíli jsem uvažoval o stažení své kandidatury," řekl k tomu s úsměvem bývalý ministr vnitra za ODS Jan Ruml. "Určitě bych proti němu neměl šanci," dodal. Ustavující sjezd se totiž konal v době, kdy v Naganu vrcholil hokejový turnaj. Díky finále také přestala politika na sjezdu na několik hodin zcela existovat: "O našem sjezdu nebude v novinách jediná řádka. Všichni budou psát jenom o tom, jak jsme tady koukali na hokej," postěžoval si rozzářený Ruml. V přestávce mezi třetinami se obvykle distinguovaní pánové změnili na rozvášněné fanoušky, kteří komentovali utkání někdy i nepublikovatelnými výrazy. Terčem kritiky se stal především kanadský rozhodčí McCreary, který příliš často a nepřiměřeně vylučoval české hokejisty: "Vypovíme kanadského velvyslance," navrhoval jeden z politiků. Unie svobody je nová pravicová strana, kterou před více než měsícem založili odpadlíci z Klausovy ODS.

Krajané nebudou moci volit

Přestože ministerstvo vnitra počítalo, že červnových předčasných voleb by se mohli zúčastnit občané, kteří v době voleb budou mimo republiku, a také krajané, patrně se tak nestane. Parlament totiž v žádném případě nestihne tento nový zákon, po kterém především krajané touží několik let, přijmout. Podle tohoto zákona by se však už mohli uskutečnit v listopadu senátní a komunální volby.

Popularita sociální demokracie klesá

Poprvé za několik měsíců klesla obliba Zemanovy sociální demokracie. Sen ČSSD o tom, že nedávná krize ODS a ODA k nim zavede nové voliče a že s přehledem zvítězí v červnových volbách, se pomalu rozplývá. Sociální demokracie klesla z únorových 29 procent na pětadvacet, přičemž dvou pravicových stran v závěsu Unie svobody a ODS se v součtu vyrovnaly ČSSD: US by dnes volilo 13 procent a ODS 10 procent.

Policie zatím Novákovi nic nedokázala

Bývalý výkonný místopředseda ODS Libor Novák je sice už několik týdnů ve vězení pro podezření z daňových úniků, policii však stále chybí nezpochybnitelný důkaz o tom, že skutečně připravil stát o půl milionu korun. Mezi policisty samými navíc sílí hlasy, že se takový důkaz ani nikdy nenajde a Novákovo stíhání bude muset být zastaveno. Novák je stíhán kvůli podezření, že rozepsal či nechal rozepsat sedmapůlmilionový sponzorský dar pro ODS. Tyto příspěvky, přestože byly od jednoho dárce, byly zdaněny jako dva dary, čímž podle policistů Novák ulehčil státní kase právě o těch zmiňovaných půl milionů korun.

Zeman začal lákat své příznivce

Sociální demokracie, která se už vidí vítězem červnových předčasných voleb, zveřejnila pět závazků, na něž chce nalákat co nejvíce voličů. Předseda strany Miloš Zeman slíbil, že ČSSD bude po volbách hájit zájmy každého, kdo žije ze mzdy či důchodu, že očistí státní správu od protekčních straníků, rozetne spojení ekonomické mafie s politikou a bude podporovat střední a drobné podnikatele. "Zavazujeme se, že nebudeme hájit zájmy horních deseti tisíc - na to jsou tady jiné strany - ale zájmy dolních deseti milionů," vyslovil Zeman jeden ze svých závazků.

I bývalý premiér Klaus sliboval voličům

Jen s několikadenním zpožděním přispěchal s prvními body svého programu lídr Občanské demokratické strany a bývalý premiér Václav Klaus. Vyhlásil čtyři body, se kterými vstoupí ODS do boje o voliče: "Nezpochybnitelné vlastnictví, levný stát, nezadlužená budoucnost a omezené přerozdělování."

Český voják utekl do pole

Český pozorovatel OSN podplukovník Jaroslav Kulišek, kterého spolu s dalšími pozorovateli unesli v Gruzii, uprchl do čajového pole. Využil nepozornosti únosců, rozbil zámek na okně a vyskočil z něj. Z nedalekého pole se potom vysílačkou spojil se svou základnou. Mezitím únosci utekli nebo se nechali zajmout gruzínskou policií.

Velvyslanec Kolář odchází ze Švédska

Velvyslanec ve Stockholmu Petr Kolář, který v listopadu svým prohlášením odstartoval skandál s pochybným financováním ODS a nepřímo tak zapříčinil pád Klausovy vlády, musí odejít. Muž, který jako první upozornil na to, že špičky ODS tají dva roky pravého sponzora jejich strany, rezignoval na svůj v prosinci poté, co se dostal pod tlak vedení ministerstva zahraničí a hlavně samotného ministra Jaroslava Šedivého. Ten Kolářovi vyčetl, že tím, jak vstoupil do domácího dění, porušil určitá profesionální pravidla diplomacie. Kolář se hájí tím, že už se nemohl dívat, jak všichni politici v Praze lhali.

ODA se pomalu ztrácí z politického nebe

Bývalá nejmenší koaliční strana - Občansko demokratická aliance (ODA) - se rozpadla poté, co její řady opustili bývalí ministr životního prostředí Jiří Skalický, ministr z Klausovy vlády a zakladatel ODA Pavel Bratinka, současná ministryně Vlasta Parkanová, ministr průmyslu a obchodu Karel Kühnl a řada dalších špičkových politiků. Alianci nyní vede její spoluzakladatel Daniel Kroupa, který je přesvědčen, narozdíl od politických analytiků, že ODA má ve volbách šanci na úspěch. Podpora ODA však nyní klesla na pouhé jedno procento, což politikům, kteří v této straně ještě zůstali nedává žádné šance, aby se dostali do parlamentu. ODA nyní řeší problém, zda do předčasných voleb vůbec nejít a zaměřit se spíše na komunální politiku, nebo zda najít vhodného partnera, s kterým by vytvořila koalici. Aliance, aby na poslední chvíli ještě zachránila své naděje na získání voličů, navrhla radikální snížení některých daňových odvodů.

Poslanci rozhodli, že rozpustí parlament

Poslanci upřesnili datum předčasných voleb, které se uskuteční o víkendu 19. až 20. června. Většina poslanců tak přijala návrh sociální demokracie (ČSSD) na zkrácení volebního období ze čtyř na dva roky. Největší radost z přijetí tohoto zákona měl sám předseda ČSSD Miloš Zeman, který s ním přišel jako vůbec první: "Jsem spokojen, protože většina poslanců projevila odpovědnost. Já chápu, že není nic snadného rozhodnout o zkrácení svého vlastního funkčního období o polovinu a jít do nejistoty," pochvaloval si hlasování Zeman.

V červenci se budou opět utahovat opasky

Vláda premiéra Tošovského rozhodla, že od července se zvýší nájmy o sedmadvacet procent. Zatím však není definitivně rozhodnuto, kdy stát uvolní ceny nájemného definitivně a nebude je už nadále dotovat. Majitelé domů počítají s tím, že nájemné by mělo stoupnout čtyřnásobně, ale netuší, kdy. Vláda se sice přihlásila k ukončení deregulací k roku 2000, ale odborníci předpokládají, že díky sociálním aspektům se regulované ceny protáhnou ještě nad rámec tohoto časového období.

Od léta podraží také elektřina o čtyřnadvacet procent a plyn o sedmadvacet procent.

Sociální demokracie čelí aféře

Několik měsíců před předčasnými volbami musí i Zemanova strana čelit obvinění z podivného způsobu při shánění svých sponzorů. Švýcarský podnikatel českého původu Jan Vízek totiž oznámil, že Miloš Zeman a další dva členové strany se s ním a dalšími dvěma podnikateli několikrát sešel, aby dojednali podmínky půjčky pro ČSSD. Výměnou za přibližně třicet milionů švýcarských franků údajně Zeman přislíbil podnikatelům významná místa ve státní správě. Podle Vízka se jednalo například o post předsedy Fondu národního majetku, guvernéra Státní banky atd. Zeman nejprve odmítl, že by s podnikateli kdy jednal a dokument s jeho podpisem předal tajně službě, později přiznal, že se s nimi sešel, ale k ničemu se nezavázal. Jeho protichůdné výroky však nepřesvědčily zatím ani jeho vlastní kolegy ve straně, kteří trvají na tom, aby jim Zeman vysvětlil, proč o jednáních nikoho ve straně neinformoval. Vzruch do aféry totiž vnesl bývalý místopředseda ČSSD Karel Machovec, který televizi potvrdil, že k podobně dohodě opravdu došlo. Později svůj výrok poněkud opravil a řekl, že televize poněkud zkreslila jeho výpověď. Nicméně sociální demokracii, která se dosud pouze posmívala svým politickým rivalům za jejich aféry, zatím svými protichůdnými výroky veřejnost příliš nepřesvědčila, že nekupčila s vládními funkcemi.

Solana chválí Prahu

S chválou a úsměvy, za nimiž mizel jakýkoliv náznak kritiky, přijel do Prahy generální tajemník NATO Javier Solana. Ocenil především české vojáky v Bosně, ale i postup Prahy v přípravě na členství v alianci. "Zatím jsem velmi potěšen tím, čeho bylo dosaženo," vysekl Solana Praze pochvalu. Prezident při příležitosti Solanovy návštěvy v Praze mu předal Řád bílého lva.

Prezidentská moc na Slovensku v nových rukách

Po symbolickom prevzatí časti prezidentských právomocí vláda hneď na druhý deň „obsadila“ Prezidentský palác. V sídle hlavy štátu schválila rozhodnutie o amnestii, vrátane trestných činov spojených s únosom M. Kováča ml. a vlašajšieho referenda, odvolala 28 veľvyslancov, poverila Oľgu Keltošovú funkciu veľvyslankyne pri OSN v New Yorku a napokon zrušila referendum, ktoré odchádzajúci prezident M. Kováč vyhlásil na 19. apríla.

Nová petičná akcia na Slovensku

Reakciou na krok vlády, ktorá v rámci svojich prezidentských kompetencií zrušila referendum o priamej voľbe prezidenta, bolo vyhlásenie novej podpisovej akcie občanov za jeho vypísanie.

Hovorcom petičného výboru sa stal Ivan Šimko (KDH), ktorý informoval, že sa nebude len podpisovať. Po celom Slovensku by mali vzniknúť občianske výbory, uskutočnia sa mítingy, najväčší mal byť 25. marca v Bratislave ako pripomenutie pamätnej "sviečkovej manifestácie 25.3.1989".

Slovensko: úspešný štart novej politickej strany

Prieskum verejnej mienky na Slovensku priniesol po dlhšom čase významnú zmenu. Jej hlavným nositeľom je nedávno zaregistrovaná Strana občianskeho porozumenia (SOP) so 14,8 percentami hlasov.

Zobrala ich predovšetkým SDK, ktorú by volilo 23,5 percent respondentov, čo je oproti novembrovému prieskumu pokles o 9 percent. A bodovala tiež medzi nerozhodnými, ktorých počet klesol z novembrových 19,9 na terajších 12 percent. Na preferenciách HZDS a SDL sa vznik SOP neprejavil, HZDS je so svojimi 23,2 percentami na takmer rovnakej úrovni ako SDK.

Zaujímavé bude sledovať ďalšie pôsobenie SOP, keďže už teraz sa ozývajú hlasy, že je to vlastne Mečiarov výmysel. Jediné, čo v tejto konštrukcii nesedí, je osoba R. Schustera (košícky primátor), ktorý je jedným z lídrov strany. Pravda, o to lepšie by to bolo vymyslené.

Podľa posledných správ vstúpil do SOP aj operný spevák Peter Dvorský.

Konkurencia pro mladoboleslavskú škodovku ?

Silicí konkurencia možná očakáva na českém a zejména slovenském trhu automobilku Škoda. Za niekoľko mesiaců má byť totiž v bratislavskom závode VW zahájena výroba automobilů typu Polo. Zatím se zde montuje typ Golf. Jen během loňského roku investoval koncern VW do výroby na Slovensku 2,2 miliardy Sk. Bratislavský závod letos počítá s trojnásobným zvýšením počtu vyráběných vozů. Podle původních záměrů měla být v mladoboleslavské Škodě postavena nová motorárna, ale podle nejnovějších úmyslů koncernu VW má nový závod na výrobu motorů vzniknout v sousedním Polsku. Plánovaná produkce této nové továrny by měla údajně dosahovat až do výše 500.000 motorů ročně.

Brusel potrestal Prahu za cla na jablka

Evropská unie rozhodla, že Česká republika draze zaplatí za ochranu domácích producentů jablek. Bruselská exekutiva od 1. dubna zruší celní zvýhodnění pro český vývoz vepřového masa, drůbeže a ovocných šťav do unie, čímž prakticky znemožní českým producentům přístup na západoevropský trh. "Jediným cílem je přimět Prahu k tomu, aby kvótu na dovoz jablek zrušila."

Holiday World '98 v Praze

V druhé polovině února se v Praze konal již 7. Ročník Středoevropského veletrhu cestovního ruchu Holiday World '98. I letos se těšil obrovskému zájmu návštěvníků. Po loňské sérii krachů ubylo mnoho cestovních kanceláří, ale zároveň se zvýšil počet českých měst i jednotlivých turistických zařízení, která se chtějí prezentovat na tomto veletrhu. Zároveň se ukázalo, že roste zájem Pražanů o rekreaci v tuzemsku zejména v lázních a místech s neporušenou přírodou. Doslova obsypány byly ovšem i stánky velkých českých cestovních kanceláří, které přežily loňskou bouří na trhu. Mnoho lidí se tísnilo i u stánků, kde bylo reprezentováno Rakousko – největší pozornost budily katalogy s nabídkami levného ubytování v Alpách.

Poslanec Macuška žaluje exprezidenta Kováča

Poslanec HZDS Dušan Macuška podal na okresnej prokuratúre v Bratislave trestné oznámenie na bývalého slovenského prezidenta. Má vraj stovky strán materiálu, ktorý Michala Kováča usvedčí z rôznej protiprávnej činnosti hospodárskeho charakteru, pri ktorej sa chcel obohatiť o miliardy korún a na druhej strane by poškodil Slovensko. Ako sa poslanec Macuška vyjadril, materiál získal počas činnosti vyšetrovacej komisie prešetrojúcej údajnú krízu

ústavného zriadenia. Domnieva sa, že dôkazy, ktorými disponuje, sú také závažné, že by na ich základe mohli exprezidenta odsúdiť.

Michal Kováč celú žalobu označil za nezmysel.

Mjartan namiesto Mečiara?

Slovenský veľvyslanec v Českej republike Ivan Mjartan hodlá ešte pred voľbami aktívne vstúpiť na politickú scénu. Samozrejme v drese HZDS. Takéto

ambície síce médiám potvrdil, ale o svojej úrovni zaradenia na kandidátke odmietol hovoriť s tým, že je to vec politických orgánov. Pripustil, že o tom rokoval s poprednými predstaviteľmi HZDS a aj s jeho vodcom Vladimírom Mečiarom, ale podľa Mjartanových slov „nič ešte nie je uzavreté“. Medzi tým sa objavili špekulácie, že Mjartan by mohol nahradiť Mečiara na niektorom z jeho postov, ak by sa V. Mečiar rozhodol kandidovať na prezidenta.

Kováč junior na slobode

Po zaplatení kaucie 150 000 mariek súhlasil Vyšší krajský súd v Mníchove s prepustením syna bývalého slovenského prezidenta z vyšetrovacej väzby, kde čakal na začiatok pojednávania v súvislosti s podvodom voči Technopolu. Michal Kováč mladší musel odovzdať pas, nahlásiť adresu svojho dočasného pobytu a sľúbiť, že až do konca súdneho konania neopustí nemecké územie. Kováč junior však nevyklučuje, že ak by termín pojednávania nebol stanovený rýchlo, požiada aj o prepustenie na Slovensko, kde by počkal do začiatku procesu.

Kulturní klub spolu s Rakouským filmovým archivem, Filmovým archivem Praha a Rakouským ústavem pro východní a jihovýchodní Evropu Vás zve na:

"Intimní osvětlení"

Přehlídku českých filmů z 60. let

7. - 20. května 1998 Filmarchiv, Obere Augartenstr. 1

7. 5. čtvrtek	19:30 Zahájení: Postava k podpírání (ČV) + Ruka (ČV) + Sedmikrásky (NT)		
8. 5. pátek	18:45 Křik (NV)	20:45 O něčem jiném (NT)	22:15 Farářův konec (AT)
9. 5. sobota	18:45 Černý Petr (NV)	20:45 Lásky jedné plavovlásky (NV)	22:15 Intimní osvětlení (AT)
10. 5. neděle	18:45 Až přijde kocour (NV)	20:45 Nikdo se nebude smát (AT)	
11. 5. pondělí	18:45 Ecce homo Homolka (ČV)	20:45 Ostře sledované vlaky (AT)	
12. 5. úterý	18:45 Mučedníci lásky (ČV)	20:45 O slavnosti a hostech (NT)	22:15 Sedmikrásky (NT)
13. 5. středa	18:45 Romance pro křídlovku (NV)	20:45 Obchod na korze (NV)	
14. 5. čtvrtek	18:45 Konec srpna v hotelu Ozón (ČV)	20:45 Rozmarné léto (NT)	
15. 5. pátek	18:45 Hotel pro cizince (AT)	20:45 Limonádový Joe (NV)	22:15 Lásky jedné plavovlásky (NV)
16. 5. sobota	18:45 Hoří, má panenko! (NV)	20:45 Intimní osvětlení (NV)	22:15 Ucho (AT)
17. 5. neděle	18:45 Blázнова kronika (NV)	20:45 Skřivánci na niti (NT)	
18. 5. pondělí	18:45 Spalovač mrtvol (ČV)	20:45 Hoří, má panenko! (NV)	
19. 5. úterý	18:45 Případ pro začínajícího kata (ČV)	20:45 Farářův konec (AT) + Ruka (ČV)	
20. 5. středa	18:45 Smuteční slavnost (AT)	20:45 Den sedmý, osmá noc (AT) + Postava k podpírání (ČV)	

ČV = český mluvená verze

NV = německy namluvená verze

NT = česká verze s německými titulky

AT = česká verze s anglickými titulky

„Intimní osvětlení“ - Přehlídka filmů z 60. let

7. - 20. května 1998

Kulturní klub pořádá ve spolupráci s Rakouským filmovým archívem, Národním filmovým archívem Praha a Rakouským ústavem pro východní a jihovýchodní Evropu přehlídku filmů natočených v 60. letech v Československu. Část těchto filmů nesměla být dlouhá léta promítána v kinech a tak se dostala k divákům teprve až po sametové revoluci. Mnohé z promítaných filmů patří mezi nejvýznamnější díla československé kinematografie vůbec (dva jsou nositeli Oscara!).

Zahájení proběhne 7. května v 19:30 za účasti Vladimíra Opěly, ředitele Národního filmového archivu Praha a režisérky Věry Chytilové. V úterý 12. května v 17:30 se bude konat diskuze u kulatého stolu za účasti Ivana Klimeše, vědeckého pracovníka Národního filmového archivu Praha a dalších hostů.

K přehlídce filmů bude vydán zvláštní katalog, jehož autorem je Helmut Pflügl z Rakouského filmového archivu.

Pozor! Členové Kulturního klubu mají zlevněné vstupné!!

Místo konání: Filmarchiv Austria, Obere Augartenstr. 1, 1020 Vídeň.

Veřejná doprava: Schwedenplatz, pak 2 stanice tramvají č. 21 po Taborstr. na stanici „Obere Augartenstr.“ Filmarchiv se nachází na začátku komplexu budov Augarten.

Stručná charakteristika jednotlivých filmů:

Až přijde kocour

1963, Režie: Vojtěch Jasný

Hrají: Jan Werich (dvojrole), Vlastimil Brodský, Jiří Sovák, Emília Vašaryová, Vladimír Menšík, Jiřina Bohdalová, Karel Effa, Vlasta Chramostová aj.

Do malého městečka zavítá kouzelník s podivuhodným obrýleným kocourem. Do lidí nikdo nevidí, ale když se na ně podívá kouzelný kocour, vybarví se každý podle svého charakteru...

Film získal na XVI. MFF v Cannes Zvláštní cenu poroty a tři další ocenění.

Bláznova kronika

1964, Režie: Karel Zeman

Hrají: Petr Kostka, Emília Vašaryová, Valentina Thielová, Karel Effa, Eduard Kohout, Vladimír Menšík, Olga Schoberová aj.

Oráče Petra odvedli k vojsku přímo od jeho pluhu. Náhoda ho spojila s Matějem, již značně ostříleným vojákem, a tak společně táhnou bojišti třicetileté války. Hořce úsměvný dobrodružný příběh v osobitě stylizovaném výtvarném pojetí.

Černý Petr

1963, Režie: Miloš Forman

Hrají: Ladislav Jakim, Pavla Martinková, Jan Vostrčil, Vladimír Pucholt, Božena

Matušková, Zdeněk Kulhánek aj.

Několik dnů ze života šestnáctiletého Petra Vaňka, který je na učňovské praxi v potravinářské samoobsluze. Osobitý autorský přístup M. Formana se výrazně projevil už v prvním celovečerním filmu. Film získal Cenu čs. filmové kritiky.

Den sedmý, osmá noc

1969, Režie: Evald Schorm,

Námět: Zdeněk Mahler.

Hrají: Jan Kačer, Bohumil Šmída, Jan Libíček, Květa Fialová, Josef Bek, Bohumil Švarc, Luba Skořepová, Josef Němeček aj.

Všechno je z dálky sledováno někým neviditelným a neznámým: do malé obce zavítá kočovná společnost předvádějící pašijové výjevy. Není však doba na divadelní představení. Zdánlivě se nic neděje, ale všichni podléhají panice a obavám z neznámého násilí. Podobenství, které zcela otevřeně reagovalo na živé zážitky srpna 1968. Film byl po dokončení okamžitě uzavřen do pověstného trezoru. Premiéra se konala až po 20 letech, již po smrti E. Schorma.

Ecce homo Homolka

1969, Režie: Jaroslav Papoušek

Hrají: Josef Šebánek, Marie Motlová, František Husák, Helena Růžičková, Petr a Matěj Formanovi.

Hořká komedie o obyčejné neděli v rodině pražského taxikáře, která žije ve

společné domácnosti s rodiči. Ironický popis nevydařeného výletu a malicherných sporů a hádek se satiricko-kritickým podtextem. Film měl ještě dvě pokračování.

Farářův konec

1968, Režie: Evald Schorm, námět: Josef Škvorecký

Hrají: Vlastimil Brodský, Jan Libíček, Jana Brejchová, Zdena Škvorecká, Helena Růžičková, Martin Růžek, Jiří Lír aj.

Na venkovské pouti předvádí skupina komediantů děj novodobé kramářské písně: kostelník, který chtěl být knězem se náhodně dozvídá o neobsazené faře v zapadlé vesnici. Působení nepravého duchovního pastýře přináší prospěch svérázným vesničanům, ale vyvolá nenávisť místního učitele propagujícího ateistickou výchovu. Tragická fraška s provokativním podtextem. Původní námět J. Škvoreckého vyšel později i knižně.

Hoří, má panenko

1967, Režie: Miloš Forman

Hrají: Jan Vostrčil, Josef Šebánek, Josef Valnoha, Josef Řehořek, Milada Ježková, Alena Květová aj.

Osmičlennému plesovému výboru se organizace a průběh tradičního požárnického bálu v jedné podkrkonošské obci zcela vymkne z rukou. Nedaří se příprava volby královny krásy, hodnotné ceny z tomboly zmizí ještě před slosováním, a do toho nečekaně vypukne požár...

Poslední Formanův film natočený před odchodem do USA.

Hotel pro cizince

1966, Režie: Antonín Máša

Hrají: Petr Čepek, Táňa Fišerová, Marta Krásová, Vladimír Šmeral, Josef Somr, Jiří Hrzán, Jiří Pleskot, Jiřina Jirásková, Ladislav Mrkvička, Jiří Kodet, Jiří Menzel, Jan Libíček, Waldemar Matuška aj.

Rekonstrukce deníku básníka Petra Hudece, který byl za záhadných okolností zavražděn v hotelovém penzionu Svět. Poetická tragikomédie inspirovaná secesí, groteskní absurditou a

nepochybným kmotrovstvím Franze Kafky.

Intimní osvětlení

1965, Režie: Ivan Passer

Hrají: Věra Křesadlová, Jan Vostrčil, Karel Blažek, Zdeněk Bezušek, Jaroslava Štědrá aj.

Po letech se setkali dva spolužáci - hudebníci: jeden je členem oblastního symfonického orchestru, druhý to dotáhl na ředitele městské hudební školy, stavi rodinnou vilku a hraje na místních pohřbech. Několik hodin ze života obyčejných lidí. Film nezakrývá jejich slabosti, ale zdůrazňuje je s ironickým a úsměvným pochopením.

Konec srpna v hotelu Ozón

1966, Režie: Jan Schmidt

Hrají: Ondrej Jariabek (mluví Vl. Hlavatý), Beta Poničanová (ml. Olga Scheinpflugová), Magda Sedlerová, Hana Vítková, Jana Nováková, Vanda Kalinová aj.

Svět po katastrofě: Zničenou krajinou vede stará žena skupinu dívek. Hledají někoho, kdo také přežil... Ojedinelá a zdařilá ukáзка sci-fi žánru. Film patří k nejobtížněji dostupným trezorovým titulům.

Křik

1963, Režie: Jaromil Jireš

Hrají: Eva Límanová, Josef Abrahám, Eva Kopecká, Jiří Kvapil, Slávka Procházková aj.

Mladým manželům se má narodit první dítě. Opravář televizorů Slávek odvezl svou ženu do porodnice a divák spolu s ním prožívá rušný pracovní, ale i trochu sváteční den...

Lásky jedné plavovlásky

1965, Režie: Miloš Forman

Hrají: Hana Brejchová, Vladimír Pucholt, Vladimír Menšík, Ivan Kheil, Jiří Hrubý, Josef Šebánek, Marie Salačová aj.

Mladá dělnice Andula z internátu se vydá stopem za klavíristou Mildou do

Prahy. Hořká komedie o osamělé dívce, která vytrvale hledá pravou lásku.

Limonádový Joe aneb Koňská opera

1964, Režie: Oldřich Lipský

Hrají: Karel Fiala, Rudolf Deyl ml., Miloš Kopecký, Květa Fialová, Olga Schoberová, Josef Hlinomaz, Waldemar Matuška, Karel Effa, Eman Fiala, Jaroslav Štercl, Vladimír Menšík, Liří Lír, Bohuš Záhorský aj.

„Správní pistolníci pijí Kopalokovu lihuprostou limonádu.“ Velmi úspěšná parodie na „kovbojku“, která si získala již několik generací vděčných diváků.

Mučedníci lásky

1966, Režie: Jan Němec

Hrají: Petr Kopřiva, Marta Kubišová, Karel Gott, Vladimír Preclík, Jan Klusák, Hana Kuberová aj.

Pokoušení manipulanta, Nastěnciny sny a Dobrodružství sirotka Rudolfa - tři volně propojené poetické hříčky o nešťastně zamilovaných samotářích se odehrávají v nereálném prostou a čase.

Nikdo se nebude smát

1965, Režie: Hynek Bočan, námět:

povídka M. Kundery ze sb. Směšné lásky Hrají: Jan Kačer, Štěpánka Řeháková, Josef Chvalina, Jaromír Spal, Libuše Havelková, Radoslav Brzobohatý aj.

Tragikomická anekdota o muži, který má problémy, protože se chce vyhnout nepříjemným pravdám.

O něčem jiném

1963, Režie: Věra Chytilová

Hrají: Eva Bosáková, Věra Uzelacová,

Jiří Kodet, Milivoj Uzelac, Jaroslava Matlochová, Vladimír Bosák aj.

První celovečerní film V. Chytilové: paralelní příběh dvou žen - vrcholové sportovkyně a vdané ženy pečující o dítě a domácnost.

O slavnosti a hostech

1965, Režie: Jan Němec

Hrají: Ivan Vyskočil, Jan Klusák, Jiří Němec, Pavel Bošek, Zdena Škvorecká, Evald Schorm, Jana Prachařová aj.

Podobenství a černá groteska o lidech pozvaných na hostinu v přírodním areálu. Hostitel je mimořádně významná osobnost a tak i opatření jsou mimořádná. Skupina hostů si nechá líbit hrubý nátlak a agresivní výslechl samozvaných ochránců. Neomalenosti pokračují i u okázale prostřeného stolu. Když hostitel zjistí, že jeden host odešel, trvá na tom, aby byl všemi přítomnými nalezen. Hledání se nebezpečně podobá štvanci...

Obchod na korze

1965, slovensky

Režie: Ján Kadár, Elmar Klos, námět: Ladislav Grosman

Hrají: Ida Kamiňská, Jozef Kroner, František Zvarík, Hana Slivková, Martin Gregor aj.

Východoslovenské městečko v r. 1942. Místní funkcionář Hlinkovy strany věnuje svému chudému švagrovi arizační dekret na židovský obchod vdovy Laurmanové. Dobrácký Tono nedokáže vysvětlit nechápající staré ženě skutečný stav věci a neví, jak ji zachránit před odsunem do vyhlazovacího tábora...

Film byl vyznamenán Oscarem a obdržel další četná vyznamenání.

Ostře sledované vlaky

1966, Režie:

Jiří Menzel

Hrají: Václav

Neckář, Jitka

Bendová,

Vladimír

Valenta,

Libuše

Havelková,

Josef Somr,

Vlastimil

Brodský, Květa Fialová, Naďa

Urbánková, Jiří Menzel, Pavel

Landovský aj.

Válečná tragikomedie: malá železniční stanice v časech vojenských transportů.

Výpravčí Hubička nevhodně používá služební razítka, pan přednosta pěstuje holuby a rozčiluje ho roztržené erární kanape. Staniční záškolák Miloš řeší své sexuální problémy pokusem o sebevraždu v hodinovém hotelu...

Film byl vyznamenán Oscarem.

Postava k podpírání

1963 (krátký film)

Režie: Jan Schmidt, Pavel Juráček

Hrají: Karel Vašíček, Consuela Morávková, Ivan Růžička, Pavel Bártl, Pavel Šilhánek aj.

Absurdní anekdota o spořádaném občanovi, který se marně snaží vrátit vypůjčenou kočku zpět do půjčovny, o jejíž existenci nechtějí odpovědné instituce nic vědět. Kafkovský námět je podbarven narázkami na pozůstatky dogmatické ideologie 50. let. Proslulý film, který se více hrál na zahraničních festivalech než v českých kinech.

Případ pro začínajícího kata

1969, Režie: Pavel Juráček

Hrají: Pavel Landovský, Lubomír Kostelka, Klára Jerneková, Milena Zahrynowská, Luděk Kopřiva, Slávka Budínová, Jiřina Jirásková, Eduard Rubský, Miloš Vávra, Věra Ferbasová, Dabovan Lukavský, Nataša Gollová, Jiří Hrzán, Vítězslav Černý aj.

Moderní pohádka: Cizinec Gulliver se záhadným způsobem dostane do podivné země Balnibarí, nad kterou se pohybuje létající hlavní město Laputa, kde žijí jeho utajení vládcí. Zvláštní společenské poměry jsou pro příchozího nesrozumitelné a těžko se v nich dokáže orientovat...

Romance pro křídlovku

1966, Režie: Otakar Vávra, námět: báseň Fr. Hrubína

Hrají: Jaromír Hanzlík, Július Vašek, Zuzana Cigánová, Štefan Kvietik, Miriam Kantorková, Janusz Strachocki, Jaroslav Rozsival aj.

Stárnoucí muž vzpomíná na léto před 30. lety. Lyrický příběh o první lásce, o smrti a životním zklamání.

Rozmarné léto

1967, Režie: Jiří Menzel, námět: novela V. Vančury.

Hrají: Rudolf Hrušínský, Vlastimil Brodský, František Řehák, Jana Drchalová, Jiří Menzel, Bohuš Záhorský aj.

Lázeňské městečko Krokovy V a r y . Plovárna na řece je m í s t e m setkání t ř í p ř á t e l :

lázeňského

místra Antonína, majora a abbého, kteří tráví chladné a deštivé dny nevydařeného léta v přátelském hašteření. Jednoho dne mezi ně zavítá potulný komediant Arnošek a jeho krásná společnice Anna.

Ruka

1965, (krátký film)

Animovaný film Jiřího Trnky.

Sedmikrásky

1966, Režie: Věra Chytilová

Hrají: Jitka Cerhová, Ivana Karbanová, Julius Albert, Jan Klusák, Marie Češková, Jiřina Myšková, Václav Chochola, Jaromír Vomáčka aj.

Provokativně moralizující groteska o dvou dívkách, které se rozhodly být zkažené, protože „se jim na tom světě všechno jenom kazí“. Rafinovaně neobvyklá forma vyprávění, nepřehlédnutelná ironie a „formalistními“ nápady hýčící obrazy byly ve své době považovány mnohými za skandální. V době normalizace byl film pečlivě zavřen v trezoru.

Skřivánci na niti

1969, Režie: Jiří Menzel, námět: Bohumil Hrabal - povídky z knihy Inzerát na dům, ve kterém už nechci bydlet.

Hrají: Rudolf Hrušínský, Václav Neckář, Jitka Zelenohorská, Vladimír Ptáček, Nad'a Urbánková, Vlastimil Brodský, Jaroslav Satoranský, Jiřina Štěpničková, Věra Galatíková, Otakar Brousek st., Věra Křesadlová, Věra Ferbasová, Jiří Menzel aj.

Kladenské ocelárny, 50. léta: Na obrovské skládce šrotu existují vedle

sebe nedobrovolně dobrovolní brigádníci a trestankyně odsouzené za pokus o přechod hranic. Film se do kin dostal až po 20 letech.

Smuteční slavnost

1969, Režie: Zdenek Sirový, námět: román Evy Kantůrkové

Hrají: Jaroslava Tichá, Josef Somr, Ludvík Kroner, Jana Vychodilová, Vladimír Huber, Gustav Opočenský, Václav Bouška, aj.

Polovina 60. let. Do Bezděšova se vrací žena, která odtud byla více než před deseti lety násilně vystěhována. Chce na místním hřbitově do rodinného hrobu pohřbit svého muže, který se odvážil vzepřít násilným kolektivizačním metodám. Nejistí místní funkcionáři povolí obřad... Tragický příběh má stále strhující působivost silné umělecké výpovědi. Do kin byl film uveden až v r. 1990.

Spalovač mrtvol

1968, Režie: Juraj Herz

Hrají: Rudolf Hrušínský, Vlasta Chramostová, Jana Stehnová, Miloš Vognič, Ilja Prachař, Eduart Kohout, Jiří Lir, Vladimír Menšík, Jiří Menzel aj.

Konec 30. let: Pan Karel Kopfrkingl je obětavý zaměstnanec pražského krematoria a vzorný otec rodiny, který důsledně dbá o řádný chod domácnosti a všestrannou výchovu svých dětí. Tíživá atmosféra napjaté doby násobí všeobecný strach. Kopfrkingl spolupracuje s nacistickými okupanty a s obludnou samozřejmostí se zbavuje všeho nebezpečného ve svém okolí, i členů vlastní rodiny.

Životní role R. Hrušínského.

Ucho

1970, Režie: Karel Kachyňa

Hrají: Radoslav Brzobohatý, Jiřina Bohdalová, Jiří Císler, Miloslav Holub, Jaroslav Moučka, František Němec aj.

Náměstek ministra a jeho žena byli pozváni na oficiální vládní recepci. Při návratu zjistí, že nemají klíče. Už si zvykli, že jsou neustále sledováni a odposloucháváni, ale tentokrát se děje něco mimořádného. Muž si uvědomuje, jak vratké je jeho postavení, a propadne panice. Manželská hádka odhalí vážnou krizi vzájemného vztahu a bezvýchodnost jejich situace. Všudypřítomné „ucho“ poslouchá a zaznamenává...

Film byl uveden do kin až v r. 1990.

Josef Hoffmann v Praze

Celý řetěz akcí doprovází výstavu návrhů a designů Josefa Hoffmanna v pražském domě U černé Matky Boží. Vhodnější prostředí pro díla užitého umění přecházejícího mezi stylem Wiener Moderne až k art déco snad ani pořadatelé nemohli najít. Nádherná kubistická lyrická stavba je ideálním rámcem pro předměty vyrobené podle návrhů světoznámého rakouského architekta a návrháře, jednoho ze zakladatelů Wiener Werkstätte. Návštěvníci výstavy mohou obdivovat stříbro, nábytek a další předměty zapůjčené zejména z vídeňského Muzea užitého umění. Díky laskavosti muzea je možno vidět v domě U černé Matky Boží i Hoffmannovy návrhy. Výstava výborně přibližuje rafinovaně prostý a zároveň přepychový svět vídeňské moderny. Jednoduché a elegantní ornamenty předmětů jistě oslovilo oko i srdce mnohého návštěvníka. Expozice je doprovázena ukázkami z díla současných světových návrhářů nábytku z Rakouska. Elegantní, převážně kožený sedací nábytek umělců jako je například P. Pivo nebo T. Kito je inspirován právě tvorbou Josefa Hoffmanna. Lze jen litovat, že se k hoffmannovským akcím nepodařilo připojit nějakou výstavu dokumentující i jeho architektonickou tvorbu. Vždyť Hoffmannův Palais Stoclet patří mezi nejvýznamnější díla světové moderní architektury.

Pomník Antonína Dvořáka v Praze

Praha snad konečně po letech dostane pomník Antonína Dvořáka. Příznivci jeho postavení našli podporu u nového ministra kultury ČR Martina Stropnického a i o peníze by mělo být díky sponzorům postaráno. Pro sochu se uvažuje o využití návrhu Josefa Wagnera z padesátých let. Připomeňme si, že pomník Mistra Dvořák už stojí v New Yorku. Snad se tedy dočká i Praha.

Španělská grafika v Praze

Památník nár. písemnictví uspořádal v klášteře premonstrátů v Praze na Strahově výstavu špan. grafiků 16.–19. st. Kromě proslulých mistrů jako byli například J. d. Ribera nebo slavný F. Goya zde návštěvníci mohli spatřit i pozoruhodná díla méně známých španělských rytců. Mnohé cenné exponáty pocházely ze sbírky dekadentního spisovatele a literárního kritika Jiřího Karáska ze Lvovic (1871–1951).

Brněnští "Provázci" slavili

15. března oslavilo 30 let své existence brněnské Divadlo Husa na provázku (dříve jen "Na provázku"), které se v 70. a 80. letech stalo vedle HaDivadla a liberecko-pražské Ypsilonky pozitivní alternativou vývoje českého divadla v kulturně-politické "době temna". V Procházkově síni brněnského Domu umění, kde divadlo přes dlouhá léta působilo, proběhla vedle výstavy plakátů, programů, kostýmů a rekvizit též celodenní happenigová koláž z celkem 12 inscenací, které má dnes divadlo na repertoáru, a z videoprojekcí ze zájezdů a dalších inscenací, zakončená ve večerních hodinách slavnostním přípitkem a vsazením zlaté parkety do podlahy jeviště, na němž vzniklo všech 165 inscenací souboru. Současná produkce "Provázku", který dnes vede dramaturg a režisér Petr Oslzlý a který za dobu své existence vydal takové umělecké osobnosti jako Boleslava Polívku, Ivu Bittovou, Miroslava Donutla či Jiřího Pechu, je dnes kromě Brna k vidění mj. i na pravidelných zájezdech do Prahy v divadle Archa.

Světový úspěch české egyptologie

Přibližně v téže době, kdy český a moravskoslezský národ jásal nad olympijskou medailí "zlatých hochů" z Nagana, tedy koncem února, odehrál se na druhém konci světa další, byť méně okázalý triumf lidí s pasem České republiky. V egyptské poušti v oblasti Abúsíru, kde na základě přidělené koncese pracují čeští egyptologové už více než třicet let, našli a odkryli neporušený sarkofág vysokého egyptského úředníka - správce faraonského paláce Iufaa. Tento čin, kterým se čeští badatelé rázem ocitli v popředí světové archeologie, nespádl z čistého nebe, ale jakožto "finis coronat opus" byl výsledkem dlouholeté trpělivé práce českých vědců.

Stejně trpělivě, téměř deset let, vznikala pod vedením ředitele i Ilustrovaná encyklopedie starého Egypta, kterou jako příspěvek k 650. výročí založení univerzity vydalo nakladatelství Karolinum. Čtivá i výtvarně působivá publikace má věcnou i personální návaznost na terénní práce v Egyptě, neboť jejími autory jsou vědci, s výzkumy v Egyptě přímo spojení: ředitel Českého egyptologického ústavu Miroslav Verner, specialista na egyptské nálezy Ladislav Bareš a egyptolog v diplomatických službách, velvyslanec ČR v Egyptě Břetislav Vachala.

České volby Rocku

Významný český hudební časopis Rock & Pop vyhlásil v polovině února slavnostně výsledky čtenářské ankety. Titul nejlepší české album roku získala skupina Ohm Square za Ohmophonu. Za nejlepší českou kapelu považují čtenáři časopisu Rock & Popu skupinu Liquid Harmony. Objevem roku se stala pražská skupina Tata Bojs a návratem roku bylo vzkříšení skupiny Plastic People Of The Universe. Vyhlášení výsledků ankety se neslo v duchu opozice vůči cenám české Gramy, které jsou podle časopisu notně zkomercionalizovány.

Rakouský kulturní institut v Praze

vedl v březnu další pořady ze svých dvou pravidelných cyklů, které už napevno zakotvily na pražské kulturní mapě. Ve známé poetické vinárně Viola na Národní třídě už šestou sezónu jednou měsíčně probíhá Rakouská literární kavárna, která v pořadech autorského čtení představuje nejvýznamnější osobnosti současné rakouské literární scény. V březnovém programu tentokrát ředitel RKI Manfred Poiger uvedl žurnalistu a dlouholetého moderátora ORF Günthera Nenninga s jeho nejnovější "kacířskou" knihou "Bůh se zbláznil" (Gott ist verrückt).

V Domě u kamenného zvonu na Staroměstském náměstí se zase v pravidelném koncertním cyklu představují Mladí rakouští hudebníci. 26. března zde vystoupil houslista Wolfgang Sengtschmid za doprovodu renomovaného ruského klavíristy, žijícího v Rakousku, Jurije Smirnova. Spolupořadatelem těchto koncertů je Galerie hl.m.Prahy.

Bob Dylan vystúpi 5. júla v Bratislave

Legendárny americký spevák Bob Dylan vystúpi v nedeľu 5. júla v Bratislave. Bude hlavnou hviezdou tretieho, záverečného dňa hudobného festivalu Seven (Sedem), ktorého prvý ročník sa uskutoční 3. až 5. júla v areáli bratislavského letiska Vajnory. Každý koncertný deň prvého júlového víkendu bude patriť siedmim účinkujúcim, pričom v rokovaní je množstvo príťažlivých mien. Okrem Dylana vystúpi osem ďalších skupín svetového formátu a dvanásť slovenských a českých kapiel.

Ceny, ceny, ceny . . .

Měsíce únor a březen jsou v Česku - bezpochyby po vzoru amerických Oscarů! - již několik let obdobím udílení prestižních uměleckých cen všeho druhu, o nichž rozhodují členové k tomu účelu vytvořených slovných Akademií a odborných porot. Bohužel dvě z nejpřitažlivějších - filmový "Český lev" a divadelní "Ceny Thálie" - se jakoby naschvál rozdávají až poslední víkend v měsíci, tedy již po uzávěrce našeho časopisu, takže aktuálnost zpravodajství bohužel pokulhává. Laskavý čtenář však jistě promine...

ČESKÝ LEV 1997

V sobotu 28. února bylo v pražské Lucerně rozdáno celkem 17 křišťálových Českých lvů za nejlepší filmové umělecké výkony v loňském roce. Zatímco vloni všechny rekordy trhal "Kolja" otce a syna Svěrákových, letos byl nejčastěji - celkem pětkrát - vyvoláván titul "Knoflíkáři", "nezávislý film o náhodách, zázracích a souvislostech mezi nimi", který v produkci České televize natočil režisér Petr Zelenka. Celkem dvě ceny - za nejlepší kameru a nejlepší ženský herecký výkon - si odnesl česko-německý koprodukční snímek "Lea" režiséra Ivana Fily, poetický psychoogický příběh o hledání lásky mezi dvěma nesourodými jedinci. Vícekrát "zabodovalo" i apokalyptické sci-fi Juraje Jakubiska "Nejasná zpráva o konci světa".

Divadelní ceny

Ize dnes v Česku získat celkem dvěma způsoby: za individuální umělecký výkon udílí Herecká asociace ČR koncem března "Ceny Thálie", divadelní kritici a odborný časopis SVĚT A DIVADLO nadělovali již v polovině měsíce. Cenu Alfréda Radoka za nejlepší inscenaci roku získal Čechovův Ivanov v Divadle Na zábradlí, jehož režisérem je enfant terrible českého divadla 90. let Petr Lébl; toto divadlo, které Lébl od r. 1993 vede, získalo také titul "divadlo roku". Jako "hra roku" byl oceněn text Lenky Lagronové "Terežka", uvedený v pražském Divadle Komedie. Zcela zvláštní kategorii - cenu za "mužský herecký výkon v ženské roli" - museli letos organizátoři vymyslet pro Jiřího Pechu, který hraje hlavní roli ve stále populárnější inscenaci brněnského "Provázku" Babička; moderátor večera Arnošt Goldflam také tomuto laureátovi, zakuklenému v Babiččiných sukních, stejně jako dalším přítomným dámám při předávání ceny dvorně políbil ruku....

Ale ani POP MUSIC

nepřichází v březnu zkrátka, neboť i česká populární scéna má už svou Hudební akademii. Podle hlasování jejich členů se

Zpěvačkou roku stala již tradičně Lucie Bílá, Zpěvákem (ale paradoxně i Objevem roku) Daniel Hůlka (mj. hlavní role ve veleúspěšném muzikálu Dracula), Skupinou roku ostravské Buty. Do Sině slávy byl letos in memoriam přijat Petr Novák. Další ceny (do loňského roku zvané Gramy) pak hudební akademici udělovali podle žánrů a z jejich hlasování jako nejúspěšnější vzešli například Jaromír Nohavica (folk), Robert Křesťan (country), Jiří Stivín (jazz) či Iva Bittová (alternativní scéna).

Kauzy "Dalibor" a "Rusalka" aneb Znesvěcování klasiky?

Zatímco popoví hudebníci si ukázněně přebírají svá ocenění, vážná hudba, v níž, jak známo, je přece "život Čechů", se už zase zmitá v problémech a (ne)plodných diskuzích. Ty už v loňském roce, ale zejména na přelomu letošního února a března, vyvolalo rozhodnutí vedení pražského Národního divadla přijmout nabídku Miloše Formana na inscenování Smetanova Dalibora v roce 2000 v rámci slavnostního smetanovského cyklu. Forman se totiž netajil tím, že jeho inscenace bude spíše "Daliborem podle Formana" než obvyklým pietním scénickým aranžováním geniální Smetanovy hudby. Forman měl v úmyslu značně zkrátit libreto, vyškrtnout dvě vedlejší - leč poměrně důležité! - postavy a vůbec zbavit dílo hluchých míst, při nichž prý sám, když kdysi s rodiči povinně chodil do opery, znuďeně odcházel na chodbu. Nic nepomohlo ani jméno dnes nejprestižnějšího českého dirigenta Libora Peška, který se jako Formanův přítel s jeho koncepcí ztotožnil a přislíbil hudební nastudování této verze opery. A situaci nezachránilo ani šalamounské rozhodnutí šéfa opery ND J. Průdka, že pro "konzervativce" on sám nastuduje Dalibora také, a to způsobem "tradičním", a tuto verzi divadlo uvede zhruba měsíc před Daliborem Formanovým. Polemiky "pro" a "proti" - tedy zda prznit národní

kulturní dědictví či neprznit - se na stránkách tisku rozjely naplno - více než dva roky před plánovanými premiérami! - a výsledek se dostavil: koncem února oznámil Miloš Forman řediteli ND, že, znechucen "broušením nožů" v Praze dávno předtím, než cokoliv začal dělat, od celého projektu ustupuje, neboť "ztratil odvahu". Ředitel ND Jiří Srstka sice doufá, že Forman ještě své stanovisko změní, tuto naději však zpochybnil Libor Pešek, neboť, "jak já znám Miloše", jeho rozhodnutí je bezpochyby konečné.

Tři členové tvůrčího týmu projektu Rusalka Muzikál: M. Prostějovský, J. Pizinger a Bára Basiková.

To producent Michal Prostějovský a skladatel Zdeněk John mají zřejmě odvahy na rozdávání. Po vlně úspěšných českých inscenací slavných světových i domácích muzikálů začali hledat dílo, které by se mohlo stát muzikálem "na export". "Jenže kde najít nějakého našeho Lloyda Webbera?", říká Prostějovský. "Jenomže - my ho tady měli - Antonína Dvořáka. A taky máme nádherný Kvapilův příběh velké romantické a tragické lásky". A ejhle, myšlenka Rusalky-muzikálu byla na světě! Její soundtrack je již na trhu, divadelní premiéra je plánovaná na září. A bude patřičně slavnostní, neboť ji bude zároveň otevřeno nové pražské muzikálové divadlo v prostorách dnešní tržnice v Praze-Holešovicích! O jednotlivé upravené party tohoto novátorského díla se podělily nejslavnější postavy dnešní české populární hudby: Bára Basiková v roli titulní, Kamil Střihavka (úspěšný pražský Jesus Christ Superstar) jako Princ, nesmrtelný šéf nesmrtelného Olympicu Petr Janda jako Vodník a Yvetta Blánarovičová (solistka hudebního divadla v karlině) jako Cizí kněžna.

Projev rektora Univ.-Prof. Dr. Alfreda Ebenbauera k 650. výročí založení Karlovy univerzity

Jak jsme v minulém čísle slíbili, přinášíme projev rektora Vídeňské univerzity, který pronesl na slavnostním večeru k z 650. výročí založení Karlovy univerzity, konaném v lednu t.r. na českém velvyslanectví. Abychom zachovali atmosféru projevu, otiskujeme text výjimečně v originále.

Sehr geehrte Damen und Herren!

Ich bin kein gelernter Universitätshistoriker, kann Ihnen also keine „Partnerschaftsgeschichte“ der beiden großen mitteleuropäischen Universitäten, der Karlsuniversität in Prag und der Universität Wien bieten. Aber auf einige - zusammengelesen - Streiflichter möchte ich doch nicht verzichten.

„Die Hochschulen galten in der Mitte des 14. Jahrhunderts bereits geläufig als eine Zierde von vielen Städten Süd- und Westeuropas. Sie konnten jedoch nicht alle mit dem gleichen Niveau prahlen. Im Grunde genommen gewährten jedoch diese Lehranstalten eine Spitzenbildung im Rahmen der Kirche, und wurden auch von kirchlichen Institutionen gestiftet. Die Prager Universität stellt jedoch dank Karl IV. eine Ausnahme dar. Sie war nämlich die erste unter den europäischen Universitäten, die direkt vom Herrscher ins Leben gerufen wurde. Auf Grunde der Umstände ihrer Entstehung konnte sie als Vorbild für weitere ähnliche Hochschulen nördlich der Alpen dienen.“ So schreibt Petr Čornej in dem schönen Bildband „Prag Karls IV.“ (Prag 1992, S. 160.)

Wie wahr - denn der Habsburger Rudolf IV., der Schwiegersohn des großen Böhmenkönigs und Römischen Kaisers Karl, wäre wohl nicht auf die Idee gekommen, in Wien eine Universität zu gründen, hätte er nicht mit seinem Schwiegervater wetteifern und es ihm gleichtun wollen.

„Die Initiative des Herrschers während des Gründungsaktes war damals noch etwas Ungewöhnliches, und es ist deswegen gar nicht verwunderlich, daß sie zum Gegenstand neuer wissenschaftlicher Streitigkeiten wurde. Nach neuesten Feststellungen der Historiker ist es jedoch ganz klar, daß die eigentliche Gründungsurkunde die Bulle Karls vom 7.

April 1348 war, die der Luxemburger als souveräner böhmischer Herrscher erließ. Dazu gesellen sich noch zwei weitere wichtigen Schriftstücke. Das ältere Schriftstück - die Bulle des Papstes Clemens VI. vom 26. Januar 1347 - bestätigt die Befugnis der allgemeinen Hochschule in Prag. Die jüngere Urkunde, das sog. Diplom von Eisenach, erließ am 14. Januar 1349 Karl IV. selbst, und er gewährte dadurch allen Mitgliedern der Universität den Schutz des Reiches.“ (ib.)

Ihr Gründungsdatum ist also offensichtlich der 7. April 1348 - und Sie feiern heuer den 650jährigen Bestand Ihrer großen Universität. Die Universität Wien ist ein wenig - nicht viel - jünger. „Als erster Universitätsstifter ohne Königskrone besiegelte Herzog Rudolf IV. gemeinsam mit seinen jugendlichen Brüdern, dem 16-jährigen Albrecht III. und dem 14-jährigen Leopold III. am 12. März 1365 den Stiftbrief für das Generalstudium in Wien, also eine Studium für die gesamte christliche Welt mit Promotionsrecht in allen 'erlaubten' Wissenschaften, dessen Grade uneingeschränkt Gültigkeit haben sollten...“ (K. Mühlberger, Die Universität Wien, Wien 1996, S. 8)

Die Alma Mater Rudolphina ist um 17 Jahre jünger als die Karlsuniversität. Freilich ist auch das nicht ganz genau: „Der junge Herzog (Rudolf) hielt es zwar nicht für erforderlich, die Zustimmung seines kaiserlichen Schwiegervaters, Karl IV. einzuholen, dagegen suchte er beim Heiligen Stuhl um die Bestätigung seiner Stiftung an. Papst Urban V., ein 'Gönner der Wissenschaften', erteilte mit seiner Bulle vom 18. Juni 1365 die Zustimmung zur Errichtung des Studiums... Gleichzeitig verweigerte der Papst jedoch die Errichtung einer katholischen Fakultät, wodurch dem Wiener Generalstudium vorerst der Status einer 'Volluniversität' versagt blieb. Diese Einschränkung, die bei spätmittelalterlichen Neugründungen keine Seltenheit war (z.B. in Padua, Pavia, Krakau, Pécs-Fünfkirchen), mag man möglicherweise auf Intervention Karls IV. getroffen haben. Vielleicht fürchtete der Kaiser eine starke Konkurrenzierung des Theologiestudiums der von ihm im Jahre 1348 begründeten Prager Universität.“ (Mühlberger, S. 10) Jedenfalls: Erst mit

Foto: kvestor KU Ing. Kubiček

21. Februar 1384 erreichte Herzog Albrecht III. von Papst Urban VI. die Genehmigung zur Gründung der Theologischen Fakultät.

Wie auch immer: Die Wiener Universität kann sich doch rühmen - nein, nicht die älteste deutsche Universität zu sein, damit würde ich in den historisch irrelevanten Streit eingreifen, ob die Karlsuniversität „tschechisch“ oder „deutsch“ war (sie war natürlich „lateinisch“) - aber Universität Wien kann sich rühmen heute die älteste deutschsprachige Universität zu sein, älter etwa als Heidelberg, das 1378 gegründet wurde.

Doch lassen wir den edlen Alterswettbewerb der europäischen und der mitteleuropäischen Universitäten: Er ist zwar nicht ohne Interesse, wenn man mit Peter Glotz (Im Kern verrottet?, Stuttgart 1996, S. 19) bedenkt: *Etwa fünfundachtzig der um 1520 errichteten Institutionen der westlichen Welt existieren immer noch in erkennbaren Formen, in intakter Geschichte und weitgehend derselben Funktion. Darunter fallen die katholische Kirche, die Parlamente der Isle of Man, Islands und Großbritanniens, einige Schweizer Kantone und siebzig Universitäten...* Unter diesen Institutionen, vor allem aber unter den siebzig Universitäten nehmen Prag und Wien einen prominenten Platz ein.

Aber wir wollen doch einen kurzen Blick auf die Beziehungen zwischen den Hohen Schulen in Prag und in Wien

werfen:

1384 stiftete Albrecht III. das Collegium ducale, ein Kolleg für 12 Magister der Freien Künste und ein oder zwei Doktoren der Theologie. Diese Maßnahme weist Parallelen auf mit der Einrichtung eines 'Karolinums' durch Kaiser Karl IV. an der Universität Prag im Jahre 1366, ebenfalls ein Kolleg für 12 Magister der Artistenfakultät.

1409 - Kuttenger Dekret: Das Kuttenger Dekret von 1409 sicherte der böhmischen Universitätsnation einen entscheidenden Einfluß an der Prager Universität. Im Herbst dieses Jahres wurde Jan Hus zum Rektor gewählt. Die Prager Universität mit ihren tschechischen Magistern wurde zu einem Zentrum der religiösen Reformbewegung in Böhmen; die Magister und Studenten der deutschen Universitätsnation (zu der auch Polen gezählt wurden) hingegen zogen es vor, Prag zu verlassen. Auf Betreiben Herzog Albrechts V. verlangte die Wiener Universität ab 1421 von den Immatrikulierenden einen Eid, mit dem der hussitischen „Häresie“ abgeschworen werden mußte. An der Universität Prag jedoch wären die Utraquisten zur bestimmenden Kraft geworden. Dadurch entwickelte sich die Prager Universität zu einer ausgesprochen Landesanstalt, an der praktisch nur Utraquisten zum Studium zugelassen wurden. Die konfessionelle und territoriale Abgeschlossenheit der Prager Universität als Konsequenz dieser Entwicklung bestand bis weit ins 16. Jahrhundert. Davon profitierte die hohe Schule in Wien, die im Laufe des 15. Jahrhunderts zur meistbesuchten Universität im deutschen Sprachraum wurde und ihren Einzugsbereich vergrößern konnte.

Revolution 1848 - Kontakte zwischen Prager und Wiener Studenten: Die revolutionären Aktivitäten der Wiener Studentenschaft im März 1848 waren entscheidende Anregungen und Vorbild für das selbständige kollektive Auftreten der Prager Studenten im Revolutionsprozeß. Nach dem Wiener Vorbild wurde in Prag eine Akademische Legion gebildet. Zu Beginn bestand Einigkeit zwischen tschechischen und deutschen Studenten in Prag: erst im Zuge des Prager Juniaufstandes kam es zur nationalen Spaltung.

Berufungen von Professoren: Im 19. Jahrhundert, vor allem nach der Thun-Hohensteinschen Hochschulreform (1849/50), kam es häufig zu Professoren-

Berufungen von Prag nach Wien bzw. von Wien nach Prag. Einer der geistigen Väter der Reform, der Philosoph Franz Serafin Exner (1802-1853; Denkmal im Arkadenhof der Univ. Wien), war von 1831 bis 1845 o.Prof. an der Universität Prag. Zu den bekanntesten Professoren, die sowohl in Wien als auch in Prag lehrten, zählen:

August Fournier (1850-1920), Österr. Geschichte

Frantisek Pastrnek (1853-1940), Slawistik

Guido Adler (1855-1941), Musikwissenschaften

Thomas G. Masaryk (1850-1937), Philosophie

Jakob Minor (1855-1912), Germanistik

Josef Konstantin Jirecek (1854-1918), Slawistik

Ernst Mach (1838-1916), Physik und Philosophie

Johann von Oppolzer (1808-1871), Innere Medizin

Adolf Lieben (1836-1914), Chemie

Carl Toldt (1840-1920), Anatomie

Ernst Lechner (1856-1926), Physik

Über die Beziehungen unserer beiden Universitäten und auch unserer Länder im

späten 19. und im 20. Jahrhundert zu sprechen, dazu bin ich nicht in der Lage.

Aber eine Angelegenheit, die mir wichtig ist, möchte ich nicht unerwähnt lassen:

Am 21. November 1996 wurde im prächtigen Arkadenhof des Hauptgebäudes der Universität Wien eine

Büste von Thomas G. Masaryk enthüllt. Es ist die künstlerisch bedeutende Büste

zwar ein Geschenk der Masaryk-Universität in Brünn und die Enthüllung

nahmen Rektor Schmidt und ich vor, aber in der Person des Staatsgründers Masaryk

kommen auch die engen und manchmal auch schwierigen und komplexen

Relationen unserer beiden Universitäten zum Ausdruck. Masaryk inskribierte 1872

an der Universität Wien die Fächer Klassische Philologie und Philosophie und legte hier 1878

seine Habilitationsschrift über den *Der Selbstmord als soziale Massenerscheinung der Gegenwart, eine Monographie mit einleitenden Bemerkungen über Soziologie und Statistik* vor. Mit seiner

Antrittsvorlesung vom 21. März 1879 (*Die Genese der platonischen Lehre von der Anamnese*) wurde er zum Privat-

dozenten für Philosophie an der Universität Wien. 1882 verließ Masaryk Wien

und ging nach Prag. Dort bekam er allerdings nur eine außerordentliche

Professur an der neugegründeten tschechischen Universität

(Antrittsvorlesung: die Wahrscheinlichkeitsrechnung und Humes Skepsis).

Ordinarius in Prag wurde Masaryk erst 1896. Dies nicht zuletzt

deshalb, weil er sich im Streit um die Echtheit der Handschriften aus Dvůr

Králové und Zelená Hora gegen die Echtheit der angeblich mittelalterlichen

Handschriften aussprach - was ihm viele Feinde, aber auch viel Bewunderung

einbrachte. Masaryk wurde zum Begründer eines tschechischen, bzw.

tschechoslowakischen Staates. Und es war nicht ganz unumstritten im Arkadenhof

unter lauter großen Gelehrten die Büste eines Mannes aufzustellen, dessen

historische Bedeutung im politischen Bereich lag und der mit Überzeugung

gegen das monarchistische Österreich agitierte und der deshalb auch seinen

Lehrstuhl im noch „österreichischen“ Prag verlor?

Der Akademische Senat der Universität Wien beschloß am 22. 6. 1995 einstimmig,

grundsätzlich einer Aufstellung einer Büste von Thomas Masaryk im

Arkadenhof der Universität Wien zuzustimmen, da die wissenschaftliche und

die politische Bedeutung dieses bedeutenden Mannes nicht zu trennen

sein. Die Aufstellung des Masarykdenkmals soll auch in die Zukunft weisen und

Appellcharakter haben. Am 15. März 1993 hat Präsident Havel hier na der

Universität Wien einen Vortrag gehalten: *Das historische und das gegenwärtige*

Verhältnis der Tschechischen Republik und Österreich. Ich erlaube mir, einige

Sätze aus dieser bedeutenden Rede zu zitieren:

Trotz verschiedener Sprachen sind - so Havel - Österreich und die Tschechische

Republik *in ihrem geistigen Klima, ihren Traditionen, ihrem Schicksal eng*

verbunden. Doch: Die moderne Geschichte hat mit uns ein grausames

Spiel gespielt und dazu geführt, daß wir für eine sehr lange Zeit eher nur

nebeneinander gelebt haben. Unsere gegenseitigen Beziehungen zeigten

manchmal mehr Verlegenheit, Bitterkeit, Verdächtigungen oder Neid als wirklich

schöpferische Zusammenarbeit. Präsident Havel erwähnte dann den

Zusammenbruch der Monarchie mit seinen Folgen, die Naziherrschaft mit

ihren Greueln, die Vertreibungen nach

dem Krieg, die Freiheit und Demokratisierung Österreichs und die sowjetische Unterdrückung der Tschecho-slowakei. *Unsere Wege zur eigenen demokratischen Identität waren nicht synchron... Wir gingen nicht im Gleichschritt.*

Nummehr - so meinte der Präsident - befinden wir uns endlich auf demselben Wege..., nämlich dem Wege der Entwicklung der nationalen Eigenständigkeit in einem demokratischen Staate. Der Präsident rief auf zu einer weit engeren und fast tagtäglichen Zusammenarbeit in den verschiedensten Bereichen und meinte: Es ist wohl vor allem die Aufgabe der Intellektuellen, der Historiker, der Philosophen und der Schriftsteller, diese Barrieren beim Namen zu nennen und zu analysieren und somit bei deren Zerstörung zu helfen.

Wir, d.h. die Universitäten, sollten diesen Appell sehr ernst nehmen. Und wir tun das auch. Am 3. 11. 1987 wurde in Prag ein Abkommen zwischen der Karlsuniversität und der Universität Wien unterzeichnet. Am 10. 4. 1991 unterschrieben die Rektoren einen Vertrag zwischen den Universitäten Brünn und Wien. Es sollte ein gutes tschechisch-österreichisches Dreieck sein: Prag - Brünn - Wien.

Beide Partnerschaften der Universität Wien mit den tschechischen Universitäten haben sich in den letzten Jahren intensiv entwickelt und werden von tschechischer Seite in vollem Ausmaß in Anspruch genommen. Von seiten der Wiener Kollegenschaft wird das Angebot in etwas geringerem Ausmaß genützt, doch ist die Tendenz deutlich steigend. Die fachlich-wissenschaftliche Zusammenarbeit wird in je 5 Jahre dauernden Arbeits-programmen definiert und erstreckt sich auf alle Fachbereiche. Besonders erfolgreich haben sich die Kontakte bei den Geistes- und Naturwissenschaften und bei der Medizin entwickelt, doch auch in der Rechtswissenschaft kommt es immer mehr zu Zusammenarbeit; Ausdruck dafür mag das Prager Ehrendoktorat des Wiener Kollegen Günther Ogris sein, der heute hier anwesend ist.

Als Beispiel einer besonders gelungenen Aktion lassen Sie mich die Ringvorlesung nennen:

Die österreichischen HistorikerInnen, zwei Politologen, eine Soziologin, ein Theaterwissenschaftler und ein Kunsthistoriker haben im

Sommersemester 1995 in Wien und in Prag eine Ringvorlesung zum Thema Österreich nach 1945 gehalten und im Wintersemester wurde in Wien von Prager KollegInnen eine Ringvorlesung zum Thema „Die Tschechoslowakei nach 1945“ gehalten. Die Organisatoren Jiří Pešek, Oliver Rathkolb und Gernot Heiss sind dabei, daraus einen Sammelband „Die Tschechoslowakei und Österreich /im ersten Jahrzehnt/ nach 1945“ als Publikation der Prager und Wiener Universität gemeinsam mit dem OSI-Außenstelle Brünn herauszubringen (zweisprachig!). Die österreichischen Kollegen haben sich damals auch vorgenommen, das Prager Institut mit Lehre zu unterstützen. Gernot Heiss war im Sommersemester 1996 als Gastprofessor in Prag und hat Lehrveranstaltungen zur Österreichischen Geschichte im 20. Jahrhundert gehalten. Im Wintersemester 96/97 organisierte er eine Vorlesung über die österreichische Geschichte nach 1945. Im Sommersemester 1997 wurde eine Vorlesung zur österreichischen Wirtschaftsgeschichte von Fritz Weber angeboten, und im kommenden Sommersemester werden Jagschitz, Rathkolb und Heiss die Vorlesung von WS 1996/97 wiederholen. Gernot Heiss hat auch noch eine Zusammenarbeit mit dem Institut für Filmwissenschaft an der Philosophischen Fakultät aufgebaut (mit den dortigen Dozenten und Mitarbeitern im Tschechischen Filmarchiv Ivan Klimeš und Michal Bregant). Sie haben ein Workshop in Prag, Brünn und Wien im Wintersemester 1996/7 über den tschechischen und den österreichischen Film in den 30er Jahren gemacht und werden das auch als Buch (wieder alle Texte in zwei Sprachen) demnächst herausbringen.

Lassen Sie mich zum Abschluß nochmals Präsident Havel zitieren, der im Großen Festsaal seine Rede so schloß:

Ich bin überzeugt, daß für Völker mit einer derart verwandten Sensibilität heute eine fast historische Chance gegeben ist: einander wiederzufinden, nach Jahrzehnten der Entfremdung wieder den Weg zueinander zu finden und diese Erkenntnis auch politisch Ausdruck zu geben.

Unter diesem Gesichtspunkt wünsche ich unseren beiden Universitäten eine intensive und fruchtbare Zusammenarbeit und gratuliere der Karlsuniversität zu ihrem eindrucksvollen 650. Geburtstag.

Sokol informuje:

V neděli 15. března proběhly ve Stadthallenbad v 15. okrese župní závody v plavání. V pěkném prostředí tohoto nedávno renovovaného plaveckého stadionu soutěžili účastníci v pěti kategoriích ve volném stylu na 50 m.

Jak pravidelně informujeme, mohou se všech závodů a soutěží organizovaných sokolskou župou zúčastnit i nečlenové sokolské organizace jako hosté. O podmínkách účasti vás rád informuje br. náčelník Pavel Rodt na tel. č. 802 53 82.

Pokud jste sledovali naše informace, víte, že v neděli 29. března pořádáme turnaj ve stolním tenisu mužů v tělocvičně sokolské jednoty XVI/XVIII ve Steingasse 7, Vídeň 17. Následovat bude turnaj v nohejbalu mužů, jehož termín se posouvá na neděli 26. dubna. Hrát se bude na hřišti Sokolovny v Ettenreichgasse 25-27, Vídeň 10.

Pro ženy připravujeme atraktivní soutěž v badmintonu na neděli 7. června rovněž v sokolovně v Ettenreichgasse.

Všechny tyto podniky organizátoři pečlivě připravují a všechny účastníky odmění dle podaných výkonů medailí či diplomem. Svou účastí si nejen ověříte svou sportovní zdatnost, ale odnesete si i příjemný pocit z dobře investovaného volného času.

Dovětek za maškarním plesem

Chlěli bychom upřesnit článek v minulém čísle „Maškarní ples české školy“. Úspěšné vyznění dětského bálu bylo výsledkem práce mnoha lidí, ať již těch, které bylo na plese vidět za pultem, jako pořadatele a po plese s koštětem v ruce, nebo těch, kteří vlastnoručně napečenými dobrotami zásobili bufet, či poskytli věcné nebo finanční dary. Jistě není možné všechny tyto jedince vyjmenovat a proto bychom chtěli zdůraznit, že upřímné poděkování patří všem, kteří k úspěšnosti maškarního bálu jakýmkoli způsobem přispěli. ... NŠ

Došlo po uzávěrci:

Skautský letní stanový tábor

pro děti do 12 let. Termín 5.7.-18.7.1998. Přihlášky v české škole Sebastianplatz 3, 1030 Vídeň u sestry Sylvě Hájkové, nebo u Dipl.Ing.Radka Pavlovce, Kalmusweg 34/C, 1226 Vídeň. Přihlášky do 29.5.1998.

OVĚŘENÉ PŘEKLADY

úředních listin, dokladů ... a tlumočení
Mag. Zdena Sklenar, Stuwerrstrasse
8/21, 1020 Vídeň, tel./fax 7268562
Mobilitel. 0663/028148
Priv. tel./fax: 02674/89302.
E-mail: sklenar@eunet.at

OVĚŘENÉ PŘEKLADY

dokumentů, úřed. listin, smluv aj. provádí
univ. lektor Dr. Dietmar Koller,
Weideng. 2, 2333 Leopoldsdorf/Vídeň
Tel. 02235/44637, 0663/911 88 30, fax
02235/44638, práce 01/51528-555,
Riemergasse 4, 1010 Vídeň.

OVĚŘENÉ PŘEKLADY

Mag. Lenka Kovarik, 1210 Vídeň, Felix-
Slavik-Str. 3/1/10.
Tel. 2908809

OVĚŘENÉ PŘEKLADY

dokumentů, smluv, úřed. listin a
tlumočení. Dr. Milan Košíček, 1030
Vídeň, Salesianerg. 17. Tel./fax: 714 07
27, 0664/2537951. E-mail: m.kosicek
@magnet.at

MÁTE PROBLÉM?

Platíte hodně? Rád vám poradím ve všech
otázkách pojištění a financování. Rychle-
spolehlivě-seriózně. Marek Jedlička, 985
9070/24, priv. 259 37 29, Rennbahnweg
46/2/8, 1220 Vídeň.

UBYTOVÁNÍ VE VÍDNI

M. Sed'a, 1070 Vídeň, Westbahnstr. 18.
Tel. 524 38 73, 6172706

ZÁJEMCI O VOLEJBAL,

muži i ženy se základními znalostmi -
hrajeme pro radost z pohybu - informace
N. Štěrbová, tel. 749 12 08.

PRODÁM ŽENSKÝ KYJOVSKÝ KROJ

kompletní, v perfektním stavu na štíhlou
postavu (výška 170 cm, vel. 40) +
originální zánovní ručně šité holínky
faldovačky, vel. 38. Cena komplet
7.500,- ÖS. Tel. 595 26 22 večer.

Římskokatolický kostel
„Panny Marie na nábřeží“
Kirche Maria am Gestade
1010 Vídeň, Salvatorgasse 12

Mše sv. každou neděli a zasvěcený svátek v 8.30 h

Nezapomeňte nahlásit případnou změnu adresy:

DUCHOVNÍ SLUŽBA

České katolické misie

Katholische Mission für Tschechen
1030 Hagenmüllergasse 31,
Tel. záznamník 0222/715 48 42.
Postfach 134, 1091 Wien

Římskokatolický kostel
„Nejsvětějšího Vykupitele“
Tschechische Erlöserkirche
1030 Wien, Rennweg 63

Mše svatá v sobotu v 18 hod., v neděli a zasvěce-
ný svátek v 10.00, první pátek v měsíci ve 14.30.

Škola ministrantů:

první sobotu v měsíci od 17.00 hod.

Římskokatolická

Katedrála sv. Štěpána

Wiener St. Stephansdom

svatá zpověď pondělí 16-18, úterý
15-17, středa 13-14 hod.

MLADÁ ČEŠKA

hledá ubytování ve Vídni. Tel. 4814222

63-LETÝ MUŽ

nekuřák, mladšího vzhledu, žijící ve
Vídni hledá sympatickou ženu
přiměřeného věku, která nepracuje a má
zájem o cestování a kulturu.
Zn. léto na chatě na jižní Moravě.

STAROŽITNÍK: FIEDLER V.

Restauruje / nakupuje / prodává. Zájem o
nákup českých malířů. Zprostředkování
bude honorovaně. V. Fiedler, Vídeň 7,
Siebensterng. 20. Tel. 523 35 81,
mobil 0664/3566676.

ZLAINICTVÍ, HODINÁŘSTVÍ

Richard Arnold - Opravy šperků a hodin;
předělávky, vlastní výroba (též z doneseného
materiálu). 1100 Vídeň, Buchengasse 88, tel.
/ fax 604 54 85

ZNÁMKY - MINCE

Odborný obchod Emanuel Topol, Vídeň
17, Ottakringerstr. 82, tel. 486 42 12
po-pá 9.30-12.30, 14.30-18, so 9.00-12.30

SANO TOURS

Reisebüro Loppreis Zorika, Vídeň 3,
Rennweg 21, tel. 715 95 55, fax 715 95 56
Zařídí pro Vás cesty do celého světa
letadlem, autobusem, vlakem, lodí.
Sleva pro krajany. Mluvíme česky.

ČESKY MLUVÍCÍ PRÁVNÍK

Adresa je k dispozici v redakci.

ČESKY A SLOVENSKY MLUVÍCÍ LÉKAŘI VE VÍDNI

MUDr. Stanislav Štěrba, univ. doc.,
odborný lékař pro vnitřní choroby, ze-
jména srdce. Vídeň 11, Simmeringer
Hauptstr. 80, tel. 749 12 08'

MUDr. Zdenka Gabriel Weiss,
odb. ortopédka, též dětská. Vídeň 5,
Pilgramm-gasse 10, tel. 58 74 460.

MUDr. Vladislav Lipták, odb. lékař
pro vnitřní choroby, Vídeň 1, Ze-
linkagasse 12, tel. 533 58 34.

MUDr. Vít Doležal, zubní lékař,
ordinace Billrothstr. 20, Vídeň 19, tel.
319 25 73.

MUDr. Tomáš Čech, ortopéd a orto-
pedický chirurg, Vídeň 11, roh
Simmeringer Hauptstr. - Kopalgasse
1/3/3. Tel. 74 32 03, nebo 67 64 303.

MVDr. Eva Ruttnerová, zvěrolé-
kařka, 1150 Vídeň, Robert Hamerlingg.
1. Tel. 892 60 92.

Mag. Ladislav Nykl, psychoterapeut,
psychologické poradenství, zajímavé
pohovorové semináře, praxe Ledererg.
17/7, Vídeň 8, tel. 523 57 44 n.
0664/3570676

MUDr. Jiřina Bodnar, choroby kožní a
pohlavní, po.čt. 14-18.30, út. 8-13, pá 8-
11, Josefstädterstr. 3/4-5, Vídeň 8,
tel. 406 99 41

MUDr. Kamila Hajek, soukromá
léčba homeopatií, Ada Christengasse
2/F/8, Vídeň 10, tel. 689 22 80

KOŘENÍ, ČAJE, SUŠENÉ OVOCE,

z celého světa nabízí Libuše Bártek,
Brunnenmarkt, Vídeň 16, tel. 43 97 18

LAVENDL

Obchod s přírodními produkty, potraviny z
kontrol. biolog. zemědělství, makrobiotika, prav.
prodejní výstavy
Karl Meissl- Str. 3 (Wallensteinplatz 2),
tel. 333 17 83
po-pá 8.30 - 18.30, so 8.30-12,30 hod.

KULTURNÍ KLUB. Informační bulletin. Majitel, nakladatel, vydavatel, tisk
Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku, 1080 Wien, Schloßelgasse 18,
tel./fax 402 32 99. Vychází měsíčně kromě prázdnin. Bankovní spojení Bank
Austria, č. účtu 683 035 901.

KULTURNÍ KLUB. Informationsbulletin. Medieninhaber, Verleger, Hersteller und
Herausgeber Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich, 1080 Wien,
Schloßelgasse 18, Tel./Fax 402 32 99. Erscheint monatlich außer Ferien.
Bankverbindung: Bank Austria, Kontonummer 683 035 901.

Z O B S A H U:

Český kulturní attache ... odchází ...

strana 3

Zeman se udržel, Machovec nikoli

strana 6

Prezident Václav Havel opět v nemocnici

strana

Filmová tvorba 60. let

strana 9 - 10

Pražské jaro 1998

strana 12

200 let Stavovského divadla

strana 13

Kulturní klub vás zve:

Na přehlídce českých filmů z 60. let

“Intimní osvětlení”

7. - 20. května 1998, Filmarchiv, Obere Augartenstr. 1.

Bližší informace uvnitř listu

Kam?

ROZŠÍŘENÉ ČÍSLO

K a l e n d á ř

- 23. 4. - 23. 5.** Max Brod **Die Fälscher** Th. BRETT, Münzwardeing. 2, 1060 Vídeň. út - so, 20.00 hod. Informace: Theater Brett, tel.: 587 06 63.
- 7. - 20. 5.** "Intimní osvětlení" - Přehlídka českých filmů z 60. let. Bližší informace uvnitř listu! Místo konání: Filmarchiv Austria, 1020, Obere Augartenstr. 1. Pořádá Kulturní klub spolu s FAA a NFA.
- 16. - 17. 5.** zájezd do Poličky, kde bude probíhat festival Bohuslava Martinů, dále do Litomyšle atd. Přihlášky: P. Pastrňák, Lindeng. 5, Tel./Fax 5263779.
- 17. května** neděle, 10.00 hod. mše v českém kostele na Rennwegu - 160. výročí posvěcení českého kostela - biřmování, P. Dr. Ildefons Fux OSB, referent pro blahořečení Sr. Restituty Kafkové.
- 17. května** neděle, 19.00 hod **Causa Rudolf** - divadelní hra Jana Brabence v režii Oty Ševčíka. Hrají Vlasta Peterková a Hana Ševčíková. Freie Bühne Wieden, Wiedner Hauptstr. 64B, 1040 Vídeň
- 17. května** neděle, **Höllenstein**. Sraz 8.45 h. Rodaun, konečná st. linky 60. Poř. Klub čl. turistů v Rakousku.
- 7. června** neděle: **Soutěž v badmintonu**. V sokolovně v Ettenreichg. 25-27, 1100 Vídeň. Bližší informace: Mag. Rodt - tel. 802 53 82.
- 17. června** středa **19.00 hod.:** "LUCERNA". **Josef Dvořák se svým souborem. Pořádá Kulturní klub v divadelním sále české školy, Sebastianpl. 3. 1030 Vídeň.** Objednávky vstupenek: pí Kašparová 4814222 (od 18 hod.)
- 19. 5. - 2. 6.** **Tyršův Oetz**, Poř. Sokolská župa Rakouská, info K. Bernas.
- 20. - 21. 6.** **zájezd do Českého Krumlova** na festival komorní hudby + slunovrat, návštěva zámku Hluboká. Pořádá Austro Bohemia, P. Pastrňák, Lindeng. 5, Tel./Fax 5263779.
- 21. června** neděle: **Návštěva papeže ve Vídni:** 9:30 mše sv. a blahořečení Sr. Restituty na Heldenplatz. 16:30 Papežské požehnání u českého kostela.
- 24. května** neděle, **Johannisbachklamm**. Poř. Klub čl. turistů v Rakousku. přihlášky a info u kr. Nováka, tel. 865 94 12.
- 7. června** neděle, **Stillensteinklamm**, odjezd autobusu v 8 h. ov Westbahnhof. Klub čl. turistů v Rakousku. Přihlášky u kr. Poláškové. tel. 368 24 74.
- 5. 7. - 18. 7.** **Skautský letní stanový tábor.** Přihlášky do 29. 5. 98 v české škole, Sebastianplatz 3, 1030 Vídeň u S. Hájkové nebo u Dipl. Ing. Radka Pavlovce, Kalmusweg 34/C, 1226 Vídeň.

Vážení čtenáři, milí přátelé!

Díky velkorysému finančnímu daru České republiky bylo možno provést celou řadu stavebních prací na školní budově na Sebastianplatz ve 3. okrese.

Byli bychom rádi, kdybychom mohli i třídy nově vybavit – vždyť máme v některých třídách lavice, do kterých vrývali svá jména někdejší žáci, dnes už pensisté.

Obracíme se proto na Vás s prosbou o peněžitý dar na účet Klubu přátel školy „Komenský“ ve Vídni u BAWAG, BLZ 14000, konto č. 05410 795 681.

Svým příspěvkem - v jakékoliv výši – nejen přispějete k tomu, že naši žáci budou sedět na ergonomicky řešených židličkách u stolů správné výšky, ale oceníte rovněž práci školy jako takovou.

Za to Vám předem děkujeme.

Mag. Alena Hoffová,
ředitelka za žáky školy a učitelský sbor

Večer romské kultury na Českém velvyslanectví

Ve středu 15. dubna proběhl na Českém velvyslanectví pod názvem „Svět očima Romů“ večer romské kultury. Muzeum romské kultury z Brna zde prezentovalo výstavu ze svých expozitů. Tvoří ji obrazy a plastiky romských umělců, převážně autodidaktů, které d o k u m e n t u j í výrazný výtvarný talent autorů. Zároveň přinášejí pohled nejen do bohatého myšlenkového života, přičemž věnují pozornost tradičním romským hodnotám, jako je např. rodina, láska k dětem, úcta ke stáří aj., ale odhalují návštěvníkovi i pohled do materiální kultury Romů.

Foto: Muzeum romské kultury

Na večeru promluvíly zástupkyně zmíněného muzea, Dr. Ilona Lázničková a Dr. Jana Horváthová. Představily nejen muzeum samotné, ale i minulost a současnost Romů žijících na území České republiky a Slovenska.

Na večeru vystoupil skladatel a kytarista Gejza Horváth s vlastními skladbami a romská cimbálová muzika z Brna, která zahrála romské písně z Moravy a Slovenska, jak lidové, tak i umělé. Od písně, která je nyní hymnou Romů, po píseň vzniklou v koncentračním táboře v Osvětimi. Po skončení oficiálního večera hrála cimbálovka ještě dlouho návštěvníkům s pravým temperamentem a virtuozitou tak příslovečnou pro romské muzikanty.

Večer romské kultury patřil rozhodně k nejzajímavějším večerům, které České velvyslanectví pořádalo.

Výstava obrazů a plastik potrvá do 12. května t.r. Nenechte si ji ujít.

Český kulturní attaché dr. Mlčák odchází...

V nejbližší době se chystají výraznější personální změny na Českém velvyslanectví. V polovině června se má oficiálně ukončit i činnost kulturního attaché MUDr. Jaroslava Mlčáka. Vzhledem k tomu, že do jeho služebních povinností patří mj. i styk s českou menšinou a vyřizování všech úkolů spojených s touto problematikou, rozhodli jsme se požádat jej o rozhovor.

Za dobu svého působení poznal dostatečně naši menšinu, zároveň však jeho pohled je vždy pohledem „z venku“, tedy nezatížený příslušností k žádné části menšiny. A právě takový pohled není pro nás pro všechny bez zájmovosti.

Pane doktore, kdy jste přišel do Vídně? V jakém stavu bylo oddělení a co jste musel nejdříve podniknout?

Dr. Mlčák: Do Vídně jsem přišel v polovině listopadu 1993. V té době se dost podstatně změnily podmínky pro kulturního radu. Převzal jsem oddělení v takovém řekl bych surovém stavu, neměl jsem např. aktualizovanou kartotéku, ledacos jsem nevěděl, začínal jsem tedy tak, jako všichni, tzn. poznat prostředí, lidi. Prvních čtrnáct dní jsem měl na půl dne k dispozici sekretářku, ale protože bylo nutno najít půl úvazku pro jinou sílu, bylo mi řečeno, že dočasně o tuto sekretářku přijdu, avšak tato dočasnost trvá doposud. Není jistě nutno zdůrazňovat, jak mi to zkomlikovalo život, uvážím-li, kolik je jen např. dopoledne telefonátů. Domnívám se, že to byla škoda, protože si myslím, že velmi záleží na kulturních, vědeckých stycích a takové součinnosti mezi Českou republikou a Rakouskem. Několikrát jsem se vyjádřil v tom smyslu, že Česká republika a Rakousko jsou do jisté míry dobře srovnatelné země. Avšak Česká republika si zřejmě doposud dost dobře neuvědomila to, co si uvědomují Rakušané již delší dobu. Totiž, že nemohou ve světě prorazit mocensky, hospodářsky, ale po stránce kultury mohou vejít do povědomí celého světa, a tomu přizpůsobili svoji činnost. Mají zrovna tak finanční problémy jako Česká republika - „balíček opatření“, ale věnují značné finanční prostředky na nákladné festivaly - např. Wiener Festwochen, Bregenzer Festspiele, festivaly v Salzburgu atd. Navíc tam, kde nemají velvyslanectví, budují alespoň rakouské knihovny jako takové výhodné kulturní mini-instituty. Myslím si, že právě zde má Česká republika

jakýsi dluh, neboť právě Vídeň má zvláštní postavení a intenzivní kulturní práce zde se bude podstatně právě z tohoto důvodu lišit od práce např. v Lisabonu či Sofii. V tomto smyslu je mi líto, že jsem byl tak říkajíc omezen podmínkami a nemohl jsem udělat více pro intenzivnější spolupráci. Na české straně doposud panuje přesvědčení, že na předním místě jsou obchodní a hospodářské styky, což je jistě pravda, ale kulturní styky - výměna studentů, profesorů, práce na společných projektech jsou rovněž v případě Rakouska nesmírně závažné, a to vzhledem k tradicím i budoucnosti. Tyto dvě země by měly žít ne vedle sebe, ale jakýmsi způsobem spolu.

Vaše činnost na rozdíl od jiných kulturních attaché je přece jen trochu odlišná, neboť Vaším úkolem nebylo jen prezentovat v Rakousku českou kulturu. Do Vaší kompetence patřila i problematika vídeňské, resp. rakouské české menšiny. Jak probíhalo prvotní navazování kontaktů?

Dr. Mlčák: Jednou z prvních akcí po mém příchodu do Vídně bylo to, že jsem byl vyslán jako zástupce ambasády na mimořádnou Valnou hromadu Školského spolku Komenský, kde se jednalo o otázce hospodaření kolem hotelu Bohemia. Tam se na mě zástupci Školského spolku obrátili s tím, že jsem poznal, že pro školu chybí peníze a že česká vláda se bude muset nějakým způsobem o českou školu ve Vídni postarat. Zprávu z Valné hromady jsem sice napsal, ale nějak jsem to nemohl pochopit. Vadilo mi, že nikoho nezajímalo, kam se poděly ty peníze, jak se to vlastně hospodařilo. Neustále jsem jen slyšel, že i za komunistického systému škola dostávala peníze. Logicky pak vyvstává otázka, proč byla

škola v takovém stavu, v jakém byla. Ty peníze zřejmě končily někde jinde, než ve škole. Přibližně v téže době jsem četl nějaký článek, že se snad vybírá „do klobouku“ na českou školu a nechápal jsem, že se něco takového může dít uprostřed Vídně, tedy nikoliv u menšiny v Kazachstánu, v Rumunsku. V tomto smyslu jsem na oné schůzi také vystoupil a uvedl jsem, že vidím jako nesprávné, aby se česká vláda starala o českou školu ve Vídni za situace, kdy česká menšina se neshodla mnoho let na českém Poradním sboru, který by právě mohl dostávat finanční prostředky. To udělalo určitý rozruch, několik lidí mi dalo najevo, že mám pravdu, jini se tvářili, jako že tomu nerozumím, nic nevím a o čemsi mluvím. Do té doby spadaly záležitosti menšiny pod politické oddělení, po tomto mém entree bylo určeno, aby problematika menšiny byla přičleněna mému oddělení. Ty první kontakty vznikaly jednak při našich kulturních akcích, anebo při setkáních s představiteli menšiny někde ve městě. Samozřejmě jsem se velmi rychle zorientoval a věděl jsem, že záleží na tom, s kým mluvím, k jaké skupině menšiny ten který člověk patří. Podle toho vypadaly také informace, které se mi dostávaly. Bylo nutno diferencovat. Navštěvoval jsem akce všech skupin, pokud mi to čas dovolil.

Česká menšina ve Vídni, jak jste již sám uvedl, je rozdělena do mnoha vrstev. Na škodu pro ni trvalo desetiletí, než došlo k jejímu společnému propojení, i když stále dominuje pocit, že ono propojení funguje více jen papírově. Jaké jsou Vaše postřehy v tomto směru?

Dr. Mlčák: Domnívám se, že počátek českého Beiratu je spojen s budovou velvyslanectví. Tehdy pan velvyslanec a já jsme svolali zástupce české menšiny a snažili jsme se jim sdělit, že oni, kteří před námi sedí, jsou rakouští občané, a tedy je na nich, aby se nějak starali a pokud mají pocit, že si chtějí zachovat svoji českou identitu, musejí pro to něco udělat. Jsem si jist, že to nebylo pro všechny jednoduché, ale něco se dalo do pohybu a onen potřebný Beirat se přece jen stal skutečností.

Lze říci, že hlavním jednotčícím bodem oně mnohovrstevnaté menšiny je

Foto: V. Čevela

poslední zachovaná česká škola.

Dr. Mičák: Ano, na prvním místě u mě v této problematice stála škola, ne záležitosti jednotlivých spolků a skupin. Neboť ve Vídni žijí Češi, jež nejsou příslušníky žádných skupin, mají však děti, které budou tvořit dorost, budoucnost. Proto jsem apeloval na to, aby byl vytvořen Beirat, který jako jediný může předložit otázku české školy spolkovému kancléřství, a tím zajistit určitou finanční podporu. Pakliže by nedošlo k dohodě mezi rozvrstvenou menšinou a Poradni sbor by nebyl vytvořen, měli bychom vědět, kvůli komu zanikne česká škola ve Vídni. Už od počátku jsem navrhoval, že by bylo potřebné přeměnit českou školu na bilingvní gymnázium, neboť jinak budou unikat ti nadanější žáci na rakouské školy. Jsem si vědom toho, že jsem pro část menšiny mohl v té době vypadat jako asociál, byl jsem zahrnován dotazy, co bude s těmi slabšími žáky. Kdyby byly školy dvě, nebyl by to problém. Je tu škola pouze jedna, a proto by měla zvětšit svoji působnost právě o tuto možnost. Zajímavou zkušenost jsem také zaznamenal po vytvoření Beiratu. Bez jeho existence dostávala menšina od rakouského státu nevelký příspěvek, asi čtyři sta tisíc šilinků a existovala. Po vytvoření Beiratu obdržela šest milionů, ale Beirat rozhodl, že pro školu bude vyčleněno pouze 2,5 milionů šilinků. Zbytek byl rozdělen pro různé spolky. Domníval jsem se tedy, že ten velký zbytek bude použit na jakési rozhýbání menšiny, že se začne něco

dělat, že dá menšina o sobě vědět okolnímu světu. To se bohužel nesplnilo. Pro školu tedy zůstala malá částka, podobnou obdržel Školský spolek již jednou, v roce 1992 na opravu střechy. Bohužel jsem v účetnictví, výkazech, nezjistil, co se s těmi penězi stalo. Uvítal jsem, že se spolek „otevřel“ a že došlo ke změnám ve vedení, kam nastoupil ing. Hanzl. Myslím si však, že osud školy by neměl být ohraničen jen na Školský spolek Komenský, měl by být věcí všech skupin. Je jistě úžasné, že se podařilo dosáhnout toho, že česká vláda uvolnila na rekonstrukci české školy 15 milionů šilinků. Měl by to pro menšinu být jakýsi signál. Měla by si uvědomit, že těch 15 milionů nedostali Češi v Rumunsku, ale Češi uprostřed prosperující země.

Dlouhá léta se mluvilo o vybudování obecně přístupné české knihovny v rámci české školy, jež by současně plnila i funkci jakéhosi studijního střediska. Byly v tomto směru podniknuty nějaké kroky? Domníváte se, že je tento projekt nosný?

Dr. Mičák: Ano, tento problém se vynořil ve spojitosti s rekonstrukcí školy. A opět byly názory protichůdné. Pokud vím, existovalo před válkou několik knihoven, za války byly zabaveny, shromážděny na jedno místo. Mezitím zanikly prostory, ve kterých dříve knihovny fungovaly. Po válce se zjistilo, že se v Nationalbibliothek zachovalo velké množství českých knih, archiv, a to vše bylo uloženo ve škole. Dnes, kdy ve Vídni funguje Institut slavistiky, podobný rovněž v Linci, čeština se vyučuje na jiných místech, neexistuje ve Vídni, uprostřed Evropy, česká knihovna, která by sloužila studentům, škole, menšině. Sdělení o tom, že v české škole je knihovna ve mně vyvolávala úsměv, protože tato knihovna nebyla funkční, byla skladištěm knih, navíc nevhodným. Bylo třeba předně materiál odborně roztrždit, zjistit počet knih, vyčlenit to, co je vhodné pro aktivní knihovnu, co pro depositář. Další závažnější otázka však vyvstala, jakmile se začalo uvažovat o tom, kde by měla být knihovna umístěna. Vedl jsem mnohé rozhovory v tomto směru, neboť jako místo knihovny byla navrhována škola, dále klášter u českého kostela na Rennwegu. Po rekonstrukci školy zde byly vytvořeny prostory i k tomuto

účelu, Česká republika uvolnila grant na ony roztržidovací práce, jež mají být dokončeny v červnu tohoto roku. V tomto čase však také opouštím Vídeň, takže nebude-li vše dle plánu pokračovat, lze říci, že to byly zbytečně vyhozené peníze. Zárukou je ing. Hanzl, který situaci pochopil a prohlásil, že do konce roku bude problém knihovny vyřešen. To je ovšem část problému, další se vzápětí objevuje, a to, kdo se bude o provoz knihovny starat. Řešením by bylo jistě vypracování projektu, který by členové Beiratu předložili Spolkovému kancléřství. Tímto způsobem by se daly zajistit prostředky na financování síly pro provoz knihovny. Aby knihovna byla živá, je třeba zajistit přísun novinek z České republiky, novin, časopisů a dát o sobě vědět.

O českou menšinu, tak jako i o jiné menšiny v Rakousku, se zajímá řada badatelů z různých oborů. Bohužel jejich snahy zůstávají nedotaženy do konce, neboť materiály menšiny - jednotlivých spolků - zůstávají nepřístupny. Jistě jste byl s touto skutečností konfrontován, když se tito badatelé v první fázi výzkumu logicky obrátili na kulturní oddělení velvyslanectví, tedy na Vás.

Dr. Mičák: Ano. Bohužel je mi líto, že menšina jako taková opakuje bez ustání, že má tradice víc než stoleté, ale nic se neděje v tom směru, aby se její archivy otevřely, vyřídily nebo upravily. Domnívám se, že se v podstatě ani neví, co ty archivy obsahují. Je potřeba ony tradice přehodnotit, ale především být aktivní. Nedávno se objevil ve Svobodných listech článek o tom, že různí oficiální činitelé v České republice nejsou dobře informováni o stavu a situaci menšiny v Rakousku, protože kdyby tomu tak bylo, pak by partnerem pro různá jednání byla jediná Menšinová rada. Podle mého názoru je partnerem ten, kdo je přirozený partner, tedy ten, který vykazuje činnost a dokládá, jak naložil s přidělenými prostředky. Jestliže se např. sejde Akademický spolek a udělá si přednášku, je to jistě záslužná činnost, ale ta směřuje pouze dovnitř, ale ta směřuje pouze dovnitř, ale ta směřuje pouze dovnitř. Asi před dvěma lety chtělo Ministerstvo zahraničních věcí zaslání přehledu o menšině, tedy seznam skupin, hlavních funkcionářů, to vše pro zajištění konta.

Rozeslal jsem patřičné formuláře na příslušné skupiny, avšak z Menšinové rady jsem se dozvěděl, že nemají svolení zveřejňovat jejich adresy, takže nic neposlali, a tudíž oficiálně pro českou stranu neexistují. Bylo by třeba si uvědomit, řečeno slovy Nerudovými, že „...čas oponou trhnul, ledacos je jiné...“, tedy přestat se odvolávat na stoleté tradice, ale ujasnit si spíše, jak bude menšina vypadat za deset let. Obávám se, že ona neschopnost domluvit se není typická jen pro tento případ, ale že platí pro nás Čechy obecně. Podobné problémy jsou s českou menšinou i jinde ve světě.

Menšiny by měly být v Evropské unii jakýmsi mosty mezi mateřskou zemí a cizinou.

Vaše hlavní činnost jako kulturního attaché však je především prezentace české vědy a kultury rakouskému světu. Jistě není možno vyjmenovat všechny akce, snad jen ty nejvýznamnější, nejdůležitější.

Dr. Mlčák: Byla to celá řada večerů, na nichž byly představeny různé české a moravské regiony. Rakouský občan zná z ČR jistě Prahu, Brno, Karlovy Vary, ale těžko ví, že existuje Polička, Uherské Hradiště aj. Zajímavé byly koncerty českých umělců, úspěšná byla např. prezentace díla spisovatele J. Škvoreckého.

Na jakých projektech v rámci vzájemné kulturní a vědecké spolupráce Rakousko - ČR se kulturní oddělení podílelo?

Dr. Mlčák: Akcí byla skutečně velká řada, např. muzikologická „Kdyby nebylo bývalo Rakouska...“, anebo setkání českých a rakouských básníků v Gmündu, lékařská sympozia, na poli vědeckém dále projekt prof. Kahliga z Ústavu meteorologie a geofyziky na vídeňské Univerzitě a prorektora Slezské univerzity prof. Smitala. Velkým problémem v tomto směru je však nyní to, že neexistuje rakousko-česká kulturní dohoda. Platnost staré vypršela, nová ještě nebyla podepsána. Z toho vyplývají pro nás nové další komplikace. Uvedu jen nejnovější - podle schengenských dohod nepustí Rakušané do Rakouska člověka s hudebním nástrojem bez zaplaceného povolení. Snažil jsem se rovněž o podporu kontaktů univerzit, Brno a Praha fungují vzorně, nyní k tomu přibyla i Olomouc. Vídeň např. byla prvním místem, kde se začaly oslavy 650. výročí Karlovy Univerzity.

Při této příležitosti byly také podepsány dohody mezi Karlovou Univerzitou a vídeňskou Technickou Univerzitou. Letošní Frühlingsfestival v Musikverein-u je věnován české hudbě, v Konzerthaus-u vystoupila dvakrát Česká filharmonie.

V jakých záležitostech se na Vás obraceli rakouští běžní občané?

Dr. Mlčák: S nejrůznějšími věcmi. Kuriozitou je např. věznice ve Welsu. Odtud se na nás obrátili s prosbou, zda-li bychom mohli zaslat pro vězně - české občany nějaké knížky, časopisy. Správa věznice si uvědomovala, že tito naši občané zde musí trpět i tím, že jim jazyková bariéra znemožňuje si něco přečíst, dozvědět se, zabavit se. Jejich přání se nám podařilo vyplnit. Dále se většinou obrací o kontakty na různá Ministerstva. Největší radost mi způsobují dětská psaní, to mi piší žáci rakouských škol, ve kterých probíhají projekty o České republice a každý žák, či skupina žáků, má za úkol zpracovat nějakou oblast - historii, hospodářství, hudbu. Takže posílám materiály. Obecně bych chtěl říct, že odpovídám na každý dopis, i na ten nejnesmyslnější. Za každým stojí člověk a našim posláním je s lidmi komunikovat. Také to vytváří dobrý obraz o české ambasádě.

Co Vám osobně přinesla tato práce?

Dr. Mlčák: Já jsem lékař, nikdy jsem nepracoval v diplomatické službě, pro mě jako pro člověka to bylo nesmírné obohacení. Pochopitelně i pobyt ve Vídni. Ale ten nejlepší pocit mám z toho, že pro rakouské občany je velkým potěšením, že mohou být pozváni na kulturní akce ambasády. Dostal jsem spoustu dopisů. Jsou to návštěvníci nejen z Vídne, ale i z Burgenlandu, Wiener Neustadt.

Vaše práce byla odpovědná a vážná. Jistě jste však i při ní zažil některé komické situace.

Dr. Mlčák: Při oslavách milenia jsem dostal pozvání do Bad Ischl na Fest der Völker. Domníval jsem se, že se to vztahuje právě k oněm oslavám, ale jednalo se opravdu o slavnost národů bývalého Rakouska-Uherska. Byly tam samozřejmě také projevy, při jednom projevu jsem přeslechl jméno řečníka, který mluvil tak nějak zvláště, jako kdyby zadržával. Po projevech následoval průvod, pro diplomaty byly připraveny kočáry. A teď přišel onen „zadržávající“ řečník a ptal se mě, zda-

li s mojí ženou nechceme jet v jeho kočáru. Souhlasil jsem. Když se náš kočár blížil k tribunám, bylo ohlášeno, že nyní jede kočár s císařskou rodinou. Náš řečník byl totiž arcivévoda Markus. Zástupy diváků volaly, tleskaly, tak jsem jim kynul jako „svým národům“. A úplná dohra mého setkání s arcivévodou Markusem byla pak počátkem našeho přátelství. Ptal se mě totiž, čeho jsem doktor, a když jsem odpověděl, že medicíny, zaradoval se a potutelně se usmíval. Chtěl po mně, abych mu řekl, co na něm vidím, protože on je nemocný. Protože už jsem ho pozoroval delší dobu, nečekal na odpověď dlouho. Řekl jsem mu, že je dobře „zrehabilitován“, ale že se domnívám, že prodělal ranou dětskou obrnu. Následoval jásavý řev arcivévody, který vykřikoval, že jsem jediný doktor, který to poznal, všichni ostatní mu prý tvrdili, že je po mozkové mrtvici.

Opouštíte Vídeň po čtyř a půl letech. Jak na ni budete vzpomínat?

Dr. Mlčák: Strašně rád. Mělo to pro mě nesmírný význam, když si uvědomíte, že jsem měl to štěstí prožít tuto dobu na konci svého aktivního života. Poznal jsem ve Vídni lidi tolerantnější, vlídnější, ohleduplnější než doma. Získal jsem zde mnoho a mnoho přátel. Vídeň se jakýmsi způsobem stala součástí mého života.

Řekl jste, že Vaše činnost jako kulturního attaché končí koncem června, po ní následuje konec aktivní činnosti, tedy důchod. Co bude dělat dr. Mlčák jako důchodce?

Dr. Mlčák: Před jedenácti lety jsem jsem prodělal třetí infarkt srdce, takže těch fyzických sil značně ubylo. Být nadále takto vytižen, by jistě nebylo dobré, nehledě na to, že se domnívám, že tato práce čeká na mladší ročníky, inteligentní, fyzicky i psychicky zdatné lidi. Já osobně se těším na svoji zahradu, vinohrad, na to, že si budu moci konečně přečíst to, co chci, ne to, co musím. Chci se věnovat svým vnukům, malování, v zimě rád vyšívám. Chtěl bych také něco sepsat, o svých zkušenostech. Budu-li někdy vyzván k politické spolupráci a budu-li mít pocit, že moje názory mohou být ku prospěchu, rád to udělám.

Děkuji Vám za rozhovor a přeji Vám hodně zdraví a vyplnění Vašich přání.

Rozmlouvala Dr. M. Brandeis.

Zeman se udržel, Machovec nikoliv

Bamberská aféra, která minulý měsíc dopadla na sociální demokracii, má už své první potrestané. Bývalý místopředseda ČSSD Karel Machovec vypadl ze stranické kandidátky pro předčasné červnové volby. Řadoví členové strany tak odmítli Machovce za to, že se účastnil bamberských schůzek.

Těch se kromě špiček sociální demokracie zúčastnili i českošvýcarští podnikatelé, kteří Zemanově straně nabídli finanční pomoc. Na oplátku za to chtěli po vítězství ČSSD ve volbách obsadit některá významná místa ve státní správě. Podle bernského právníka Jana Vízka, který se nyní jako první o podivném kupčení rozhovořil, se jednalo například o post předsedy Fondu národního majetku, guvernéra Státní banky atd. Zeman nejprve tvrdil, že s Vízkem vyrazil dveře, později přiznal, že se s ním skutečně v Bamberku sešel, ale tvrdil, že s ním nic nedojednal.

Zeman, kterému média dokázala, že minimálně jednou zalhal, na rozdíl od Machovce na kandidátce sociální demokracie zůstal jako lídr na severní Moravě.

Vízek nedávno sám přiznal, že to byl on, kdo první upozornil na bamberská jednání novináře: "Mám zkušenosti se sociální demokracií právě z těchto jednání. Po rozpadu ODS jsem se začal bát, že by se ČSSD dostala nekontrolovatelně k moci, proto jsem celou záležitost zveřejnil." Vízek navíc přiznal, že poslal do Prahy jako zálohu osm milionů korun. Sociální demokracie toto tvrzení vyvrací a neustále opakuje, že Vízek je nedůvěryhodný psychopat, kterému není radno věřit. Aféru nyní šetří policie a některými aspekty případu se zabývá i civilní kontrarozvědka - BIS.

I Sládkovi republikáni mají problémy

Jediná strana, která zatím nikdy neměla problémy se svými finančními toky, byla Sládkova SPR-RSČ. Z jediného prostého důvodu: ve straně měli všichni strach cokoliv poodhalit z vnitrostranických praktik. Asistenka republikánské poslankyně Vlasty Hružové Andrea Cerqueirová nyní obvinila Sládku a jeho prvního muže Jana Vika, že zneužívali státní peníze, z vydírání a z finančního odírání zaměstnanců strany.

"Chci dokázat, že předseda Sládek spolu s tajemníkem Janem Víkem odírají mě i jiné lidi o peníze, zpronevěřují příspěvky ze státní pokladny a psychicky vydírají členy strany," prohlásila Cerqueirová, která se nyní ukrývá, protože se obává o svůj život. Ta například vypověděla, že musela ze svého devatenáctitisícového platu odevzdávat deset tisíc do pokladny strany, navíc prý podepisovala faktury na práci, které nebyly nikdy vykonány a které si Sládkovci nechávali ve sněmovně proplatit ze státních peněz.

Sládek a jeho družina si z obvinění nic nedělá a o všech říká, že jsou to vymyšlené lži, které nemůže jeho stranu ohrozit.

Český prezident nepodepsal zákon o drogách

Prezident Václav Havel odmítl zákon, podle kterého by policie mohla trestat ty, kdo užívají drogy nebo s nimi experimentují. Havel tak vetoval již desátý zákon v historii samostatné České republiky.

Podle návrhů, s kterými prezident nesouhlasil, se totiž každý, kdo u sebe bude mít drogu v množství větším než malém, byť jen pro vlastní potřebu, může dostat až dva roky vězení. Za špetku marihuany v kapse by hrozila pokuta.

"Dopracoval jsem se k tomu, že tato novela není dobrá. Proto jsem ji vrátil. To neznamena, že nejsem pro zpřísnění trestního zákona v oblasti postihu distribuce s drogami či svádění lidí k jejich užívání. Samozřejmě, že uvítám, bude-li postih zpřísněn a bude-li i policii určitým způsobem usnadněn postih. Musí se to však dít pořádným způsobem, profesionálně, jak je to v mnohých zemích EU. Tento způsob mi nepřipadal dobrý, nepřipadal mi profesionální. Připadalo mi to velmi neurčité a otevíralo to prostor k bezpočtu rozmanitých nebezpečí: nebezpečí, že budou postihováni ti nepraví při nahodilých osobních prohlídkách," prohlásil ke svému rozhodnutí český prezident.

O novele zákona bude muset znovu jednat sněmovna, ve které nyní zaznívají hlasy, aby se tak stalo ještě před předčasnými volbami. Pokud by sněmovna i na podruhé zákon přijala, platil by i přes Havlův nesouhlas.

Unie začala jednat s ČR

Evropská unie zahájila největší rozšíření ve svých dějinách - do Bruselu pozvala představitele jedenácti zemí východní Evropy a Kypru, aby jim oznámila, že s nimi do budoucna počítá.

"Žádný z kandidátů nyní nesplňuje podmínky pro přijetí, ale šest z nich je zřejmě splní v letech 2002-2003," snažil se dodat kandidátským zemím sebedůvěru úředník Evropské komise Francois Lamoureux.

Leč dříve, než se bude moci český občan jako Evropan domáhat pomoci kterékoli ambasády unie, a předtím, než zdevastované oblasti Čech a Moravy obrží pomoc z Bruselu, musí Praha vyhovět řadě kritérií platných pro členy unie. Patří k nim zlepšení vztahu k Romům, další privatizace či dokonalejší bankovní zákony. Ministr zahraničí Jaroslav Šedivý k tomu pouze poznamenal: "Vracíme se tam, kde bychom byli, kdybychom se nestali obětí historických událostí a komunismu."

Čeští poslanci rozhodli, že země se začlení do NATO

Jako první ze tří bývalých komunistických zákonodárných sborů vyjádřili čeští poslanci souhlas s připojením země do Severoatlantické aliance. Republika tak učinila nejdůležitější krok na své cestě k plnému členství v této vojenské organizaci.

Proti hlasovali pouze komunisté a republikáni, souhlas vyjádřili poslanci z všechny pravicové strany: KDU-ČSL, ODS, ODA a US i opoziční sociální demokracie. Toto rozhodnutí ocenil i nemocný prezident Václav Havel, který ihned po hlasování vzkázal po svém tiskovém odboru: "Tato sněmovna, jak známo, má zkrácený mandát na polovinu. Přesto se tímto a právě tímto, i kdyby nic jiného neudělala, zapsala velmi významně do dějin naší země. Poprvé budeme mít ve svých dějinách pevné zakotvení v demokratickém světě."

Za vraždu Súdánce vysoké tresty

Čtrnáct a půl roku vyměřil městský soud v Praze devatenáctiletému Petru Zborníkovi, který vloni v listopadu ubodal súdánského studenta na vysokoškolské koleji v Praze na Jarově. Případ tehdy vzbudil široký zájem veřejnosti a na oficiální demonstraci proti násilí vystoupili snad všichni významní politici země.

Slovenský parlament takmer jednotný

Koncom februára dospeli rokovacie tímy Slovenska a Maďarska k textu Rámcovej dohody o riešení sporu okolo vodného diela Gabčíkovo-Nagymaros. Pravda, na druhej strane Dunaja sa zdvihla vlna odporu nielen opozície, a tak si Hornova vláda netrúfala zmluvu schváliť. Takže 25. Marca vypršal šesťmesačný termín, v ktorom sa obe strany mali dohodnúť v rámci rozhodnutia Medzinárodného súdneho dvora v Haagu. Situáciou sa zaoberala aj NR SR, ktorá sa obrátila na Európsky parlament a orgány EÚ, aby v súlade s haagskym rozsudkom pôsobili na Maďarskú republiku s cieľom splniť jeho obsah. Aj keď v diskusii sa iskrilo, zo 106 prítomných poslancov za uznesenie hlasovalo 105 poslancov.

Diskusia o znovuzavedení trestu smrti na Slovensku

Poslanec Národnej rady SR za SDE R. Fico vyhlásil, že vývoj v oblasti vražd je alarmujúci, pretože zo 140 vražd v roku 1997 bolo 30 spáchaných na objednávku ako likvidačné vraždy. Podľa jeho slov sa v tejto súvislosti "veľmi vážne natíska otázka odstrašujúceho účinku trestu smrti". Niektorí odborníci tvrdia, že odstrašujúci účinok trestu smrti je iba minimálny, avšak podľa Fica "hrá úlohu práve v oblasti likvidačnej vraždy na objednávku".

R. Fico uviedol, že znovuzavedenie trestu smrti v SR nie je možné vzhľadom na medzinárodné záväzky, ku ktorým SR pristúpila. "Európa dnes stojí pevne proti trestu smrti, preto nevidím možnosť skorého návratu k trestu smrti".

Krajiny Európskej únie nevykonávajú tresty smrti a väčšina postkomunistických krajín trest smrti taktiež zrušila. Najviac popráv sa každý rok vykonáva v Číne, kde v roku 1997 bolo popravených 4 367 ľudí, na Ukrajinu 167, v Rusku 140, v Turkmenistane 132, v Iráne 110 a v Saudskej Arábii 69. Od roku 1977 do roku 1997 sa počet vykonaných trestov smrti v USA zvýšil z 1 na 71.

Pripomínáme, že predseda Slovenskej národnej strany Ján Slota vyhlásil, že bude iniciovať referendum za znovuzavedenie trestu smrti (podpisová akcia už začala). Ako jeden z argumentov poukázal na popravy v USA – „krajine, ktorá chce byť vzorom demokracie,...

Prezident Václav Havel opäť ulehl, tentokrát v Rakousku

Dovolená Václava Havla, na ktorou i se ženou odjel do tyrolských Alp do hotýlku Haldensee, skončila po štyroch dňoch. Prezident si začal sťažovať na bolesti brucha a bol ihneď prevezen s akútnym proděravěním tlustého střeva a se zánětem pobřišnice do innsbrucké univerzitní nemocnice. "Václava Havla bylo těžké přesvědčit, že okamžitě musí do nemocnice a že nestačí jen předepsat nějaké prášky na bolení brucha, jak si přál. Říkal, že to přejde a chtěl si povídat. Musel jsem ho přerušit a říct: Promiňte pane prezidente, ale musíme jet," vzpomínal na první kontakt s českým prezidentem vesnický lékař Erwin Pfefferkorn. Na kliniku v Innsbrucku již přivezl zcela vyčerpaného Havla vrtulník. Během tříapůlhodinové operace odebrali lékaři Václavu Havlovi čtvrt metru tlustého střeva, jemuž dočasně ulehčili bočním vývodem z těla. Šéf týmu Ernst Bodner oznámil: "Váš prezident byl v bezprostředním ohrožení života." Na tváři se přitom zračila únava i úleva. Lékař intenzivní péče Norbert Mutz doplnil: "Bylo to hodně, hodně nebezpečné. zachránili jsme mu život."

Operace kromě toho, že dopadla dobře navíc ukázala, že prezident nemá v těle další rakovinový nádor. Poslední dny, které po operaci strávil prezident na lůžku innsbrucké nemocnice, ukázaly, že Václav Havel ještě nemá vyhráno. K problémům se přidaly i průdušky, které hlavu státu zradily - stejně jako před dvěma lety při operaci nádoru.

Slovensko stále bez prezidenta - Strana demokratickej ľavice navrhuje riešenie ústavnej krízy

Poslanec Lubomír Fogaš (SDE) podal dva návrhy ústavných zákonov, ktoré sa týkajú priamej voľby prezidenta SR a prechodu prezidentských kompetencií v čase do zvolenia nového prezidenta. Podľa jeho návrhu by kompetencie, ktoré neprešli na vládu, prejdú na predsedu parlamentu. Tým by sa vytvorili predpoklady na pokojný prechod vládnej moci po voľbách, ak dovtedy nebude zvolený nový prezident. Návrh ústavného zákona, ktorý sa týka priamej voľby prezidenta počíta s dvokolovou voľbou, pri ktorej by v druhom kole na zvolenie stačila prostá väčšina hlasov. Hovorí sa, že koalície strany pripravujú podobný návrh.

Kanada potvrdila, že čeští Romové jsou diskriminováni

Kanadský azylový soud, který se zabývá žádostmi českých Romů o azyl, konstatoval, že Romové v republice už spoustu let čelí nakumulované diskriminaci. Soud tak kladně vyřídil žádost dvacetičlenné rodiny ostravského Gejzy Horváta, který stejně jako další tisícovka českých Romů odjela do Kanady letos v létě. Kanadské imigrační úřady z důvodu nekontrolovatelného přísunu uprchlíků zavedly opětne pro republiku vízovou povinnost.

Důchodci možná směřují do vlády

Jako meteorit zazářila na politickém nebi strana Důchodci za životní jistoty, která podle posledních volebních průzkumů míří minimálně do parlamentu. Na důchodce se sice zpočátku hlavní favorit nadcházejících voleb - sociální demokracie - díval z patra, nicméně nyní Zemanovi muži úpěnlivě prosí, aby se důchodci do sněmovny dostali. Jejich pětiprocentní zisk by totiž mohl ČSSD zajistit potřebné hlasy při sestavování vlády a hlavně při hlasování o důvěře pro sociálnědemokratickou vládu.

Škody z povodní činí 63 miliard

Letní povodně v ČR způsobily škodu za třiašedesát miliard korun, což je dvanáct procent státního rozpočtu na minulý rok. Na území, kterým se přehnalá velká voda, zahynulo padesát lidí, zcela zničeno bylo 2152 bytů a poškozeno bylo 18 526 rodinných domků.

Sít' českých hotelů ovládli Libyjci

Spojené státy vyčítají pražské vládě, že dopustila, aby síť zdejších hotelů Top Sirit ovládla společnost Corinthia, která je napojena na Libyi. Mezi hotely, která této společnosti nově patří jsou i dva luxusní hotely v Praze: Panorama a Forum, královohradecký Černigov a tábořský Palcát.

Americké úřady upozornily, že transakcí, při které se hotely dostaly do vlastnictví podezřelé firmy, byly porušeny sankční zákony vůči Libyi. Tento zákon předpokládá zmrazení veškerých operací s kapitálem a finančními zdroji na území republiky, jež vlastní či kontroluje Libye. Americká ambasáda již vydala pokyn pro své občany, aby se v těchto hotelech v žádném případě nebytovali, protože by tím porušili americké zákony.

Novela daňového zákona na Slovensku zdaní aj úroky na devízových účtech

Podpredseda vlády SR Sergej Kozlík oznámil, že novelou zákona o dani z príjmov právnických a fyzických osôb sa vytvorí obdobné podmienky pre vstup zahraničného kapitálu, ako už má Poľsko a Maďarsko a ako pripravuje ČR.

Predmetom novely však je aj zdanenie úrokov na devízových účtoch a devízových vkladných knižkách, aby sa zrovnali podmienky so zdaňovaním výnosov korunových účtov, ktoré sa zdaňujú 15 perc. Podľa S. Kozlíka sa tým Slovensko bližie k štandardným európskym podmienkam (väčšinou 25 percent).

"Ak budú chcieť banky posilniť úložky v devízach, nech si to vyjadria v úrokoch, ak budú mať väčší záujem na vkladoch v korunách, tiež to môžu ovplyvniť výškou úrokov, no nie na konto príjmov štátu. Devízové i korunové výnosy budú zdanené rovnako.."

Ratingové varovanie Slovenska

Zmenu výhľadu ratingu Slovenska zo stabilného na negatívny oznámila ratingová agentúra Standard Poor's (SP). Samotný rating na úrovni BBB- však zatiaľ potvrdila.

Zhoršenie ratingového výhľadu SP zdôvodňuje podstatným rastom celkovej zahraničnej zadĺženosti SR, zvlášť zvýšením podielu krátkodobej zadĺženosti, zhoršujúcou sa makroekonomickou politikou, vrátane opakovaných pokusov vlády znížiť nezávislosť Národnej banky Slovenska, ako i pokračujúcim zhoršovaním kvality aktív bankového sektora. V prospech zachovania ratingu naopak hovorí podľa SP okrem iného nízke vládne zadĺženie na úrovni 27 percent HDP a zodpovedná menová politika. Konkurenčná Moody's, ktorá je spolu so SP najvýznamnejšou svetovou ratingovou agentúrou, znížila rating Slovenska 30. marca. Na možné prehodnotenie ratingu Slovenska upozornila predtým v závere januára t. r.

Dokumentární cyklus "Nevyjasněná úmrtí",

jehož vysílání v březnu zahájila Česká televize, je věnován osobnostem české kultury posledních třiceti let, jejichž uměleckou dráhu ukončila tragická a dodnes ne zcela vyjasněná smrt. První díl cyklu, který pod názvem "Jó, to jsem ještě žil" natočila renomovaná česká dokumentaristka Olga Sommerová, je věnován Jiřimu Šlitrovi, který zemřel v roce 1969 na otravu svitplynem. Sommerová, která pro tento cyklus připravuje i další film o životě a podivné smrti spisovatele Bohumila Hrabala, nechce však své příspěvky koncipovat jako detektivky s bulvárním příděchem, ale především jako portréty těchto významných, byť jistě složitých osobností.

Další již dokončený díl cyklu s názvem "Holubi andante" bude vyprávět o zpěvákovi Jiřím Schelingerovi, jehož život ukončil skok do Dunaje. "Byl to první opravdu hardrockový zpěvák v tomhle státě a současně člověk velmi duchovní, který se nadto vždy choval velmi slušně", říká režisér filmu Marek Dušák. Třetí z dokumentárních profilů, který s dalšími dvěma bude zachycen i v knižní podobě, natočil posluchač pražské FAMU Marek Bouda a pod názvem "Muž, který chtěl létat" bude vyprávět o osudu herce Jiřího Hrzána, který zemřel po neobjasněném pádu z okna. V plánu dramaturgie tohoto televizního cyklu jsou dále portréty zpěváka Miroslava Berky z Olympiku a moderátora Ludka Nekudy.

Aero případně konsorcium Boeing-ČSA

Největší český výrobce a největší dodavatel cvičných vojenských letadel Aero Vodochody má nového vlastníka-Tošovského vláda rozhodla, že americko-české konsorcium Boeing-ČSA získá čtyřiatřicet až čtyřicet procent firmy.

Skvělá čísla Škody Auto

Bezkonkurenčně nejvýznamnějším českým podnikem byla v roce 1997 automobilka Škoda. Její meziroční nárůst tržeb činil 53 procent a čistý zisk dosáhl po zdanění výše 1,168 miliardy korun. Firma je největším vývozcem v ČR a její podíl na celkovém vývozu ČR činil 7,9 %. Celkem vyvážela loni Škoda do 76 zemí. Na českém trhu má Škoda podíl 55 %, na rakouském 4%. Loni se ve Škodovce vyrobilo 357 170 vozů a na přelomu století se počítá s produkcí půl miliónů automobilů ročně. Celkové investice v letech 1998 - 2002 by měly dosáhnout výšky 2,4 miliard DM. Výborným hospodářským číslem odpovídá i průměrná mzda zaměstnanců, která vysoce přesahuje celostátní průměr.

Vo Volkswagene Bratislava chcú strojnásobiť výrobu

Bratislavský Volkswagen, ktorý zastáva z hľadiska celého koncernu popredné miesta pri hodnotení kvality, chce v tomto roku strojnásobiť výrobu, teda z vlaňajších 40 000 by mala dosiahnuť 120 000 áut značky Passat. To znamená viac ako dvojnásobok z celkového počtu áut predaných na Slovensku. Podľa predpokladu by sa v Bratislave malo vyrábať 1000 áut denne koncom roka 1999 alebo začiatkom roka 2000. V súčasnosti zamestnáva Volkswagen Bratislava 4-tisíc pracovníkov.

Transplantace srdce na Slovensku

První transplantace srdce na Slovensku se v druhé polovině března podařila desetičlennému týmu lékařů Slovenského ústavu srdečních a cévních chorob v Bratislavě. Příjemcem byl 58 let starý muž trpící zvětšením srdce a špatnou funkcí levé komory.

KOŘENY A KONTEXTY ČESKÉHO FILMU 60. LET

Již ve třicátých letech patřilo Československo svým technickým zázemím a produkcí kolem 40 hraných filmů ročně k zemím s poměrně vyspělým kinematografickým průmyslem, uměleckým významem však zůstávala tehdejší česká filmová tvorba ryze regionální záležitostí. V mezinárodním povědomí se z těchto časů udržela snad jenom „skandální“ Extase Gustava Machatého s budoucí hollywoodskou hvězdou rakouského původu Hedy Kieslerovou. Teprve v poválečném období, ve čtyřicátých a zejména v padesátých letech se česká (nyní už zestátněná) kinematografie zapsala opravdu nesmazatelně do dějin světového filmu, a to loutkovými filmy poetického a imaginativního výtvarníka Jiřího Trnky. Následující desetiletí konečně probudilo z uměleckého spánku i hraný film a proměnilo povětšinou konvenční barrandovskou produkci v široký a vnitřně rozmanitý proud inspirovaných děl, z nichž mnohá se již stala domácí a nejednou i světovou klasikou. Jak a proč k tomuto jevu došlo, odkud čerpala svou energii nová česká vlna, jsou otázky, na něž znají historikové českého filmu odpověď pouze z části. Z krátkého historického odstavu jsme schopni zahlédnout jen bezprostřední impulsy a vlivy estetické, případně aktuální vazby politické. Na analýzu univerzálních trendů kulturních dějin 20. století a jejich roli v té erupci umělecké kreativity let šedesátých si však ještě budeme muset počkat.

V souvislosti s nástupem nejmladší generace českých filmařů v první polovině šedesátých let bývá často uváděna jako hlavní inspirační zdroj francouzská nová vlna pracující s principy cinéma vérité a často zkoumající nové vyprávěcí techniky. Obrovskému kreditu se však v uměleckých a intelektuálních kruzích těšily rovněž filmy Bergmanovy, Felliniho, Antonioniho, Buñuelovy a dalších velkých filmařů (ty ze socialistických států samozřejmě nevyjímaje). Vzrůstající prostupnost železné opony v chruščovovské éře sehrála skutečně mimořádně důležitou roli – vyvolala v české kultuře potřebu

vyrovnat se s poválečnými západními myšlenkovými a uměleckými směry, vůči nimž byla česká společnost po letech komunistického informačního půstu obzvlášť vnímavá. Kontakty se západní kulturou v ni oživily vědomí tradiční přináležitosti českého prostoru k Západu a ukázaly zároveň, že v rovině estetického vnímání se komunistické moci žádnou bariéru mezi Východem a Západem vybudovat nepodařilo. S estetickou doktrínou socialistického realismu, prosazovanou mocenskými prostředky, a přitom neschopnou – jako každé dogma – vývoje, se česká umělecká fronta vnitřně nikdy neidentifikovala. Jestliže ji nyní s mimořádnou naléhavostí oslovovala moderní díla západních tvůrců, znamená to, že ji s nimi sblížovalo obdobné vidění světa a že si kladla stejné otázky. Proto měly tyto kontakty jen vyjimečně formu mechanického přejímání uměleckých technik.

Z evropského nadhledu spatříme mezi jednotlivými národními kinematografiemi řadu vazeb a souvislostí, které svádějí ke stopování uměleckých vlivů a impulsů mimo domácí půdu. Domácí prostředí však nelze v žádném případě podceňovat, naopak – právě v něm nalezneme odpovědi na většinu otázek uměleckého vývoje a česká kinematografie šedesátých let skýtá v tomto směru příklad nad jiné názorný. Vstřebala totiž a transformovala zahraniční impulsy způsobem, v němž jednoznačně dominovaly především osobní životní zkušenost tvůrce a domácí kulturní zázemí. Zcela epizodní roli sehrály v tomto procesu tradice filmové; z produkce meziválečných a válečných let nebylo po umělecké stránce – snad s výjimkou české kameramanské školy a některých zkušeností žánrových – valně na co navazovat. Podstatněji tu působila duchovní propojenost filmové tvorby se světem současně české literatury a českého divadla, jež se přitom nezdávka hlásily k vynikajícím tradicím meziválečné avantgardy (v padesátých letech odmítaným). Právě v jejím odkazu nalézali tvůrci inspiraci k rozvíjení moderní poetičnosti a humoru.

Ze své podstaty nasycoval totalitní

režim to akcelerované umělecké dění všudypřítomnou politickou dimenzí. Odmítání stávajících filmových konvencí, pociťovaných již jako klišé, neznamenalo jen touhu mladých tvůrců po regeneraci uměleckého jazyka, nýbrž neodbytně také nastolovalo otázku pravdy a lži – v umění i v životě. V komunistické zemi, kde žurnalistika fungovala pouze jako stafáž politické moci, po čertech výbušné téma. Jestliže mladí filmaři opustili ateliéry a vyrazili s kamerou v ruce do ulic, do reálu, aby se rozhlédli, jak a v jakém světě žijí jejich současníci, nebyl to jen rozchod se starými řemeslnými praktikami, ale též radikální odmítnutí umělého a lživého obrazu přítomnosti, který dosud státní film – s využitím starých obrazových konvencí – vydatně spoluvytvářel. Ti mladí to věděli velmi dobře a nijak se s tím ve svých prvních interviewech netajili. Další důsazné politikum se skrývalo v principu originality. Vidět jinak než druzí v sobě obsahovalo prvek vzdoru, přítomnost nevyzpytatelné, tedy nekontrolovatelné jedinečnosti, která kladla nároky na toleranci moci vůči alternativním názorům. Doba adorovaného (a organizovaného) kolektivismu nicméně odezněla s padesátými lety a v nové dekádě se pozvolna obnovoval respekt k umělecké a intelektuální individualitě. To přineslo posun v pojetí filmařské profese. Režisér už neměl být jen uměleckým organizátorem filmové „inscenace“ neřkuli ilustrátorem cizí látky, jeho nejvyšším posláním se stala výpověď o vlastním vidění světa.

Tato proměna souvisela samozřejmě s globálními změnami celého společenského klimatu, jež provázely závažné korektury státní kulturní politiky. V zemi ideologického dogmatu začala být opět po letech zprvu opatrně tolerována, v pokročilých letech šedesátých pak již plně respektována názorová pluralita. Nastal čas debat a vzrušených diskusí, jež vedly k částečnému obnovení některých občanských principů ve veřejném životě. V umělecké tvorbě, film nevyjímaje, posílily tyto procesy příznakový rys celé dekády – vůli k experimentování, k hledání nových stylů, k rozšiřování

žánrové škály (například netradičními fúzemi různých žánrových typů). Vzbudily touhu po originalitě, oživily ctižádost být svůj, prezentovat vlastní názor a styl. To je koneckonců důvod, proč českou novou vlnu nelze označovat za umělecký směr v tradičním chápání tohoto estetického pojmu. Šlo o stylově rozrůzněný proud děl, jejichž autory, většinou generačně spřízněné, pouze spojoval stejný názor na poslání filmového tvůrce.

Jestliže čeští spisovatelé chtěli být svědomím národa, měli filmaři ukázat národu jeho (skutečnou) tvář. Patos těchto formulací vůbec není nemístný. Vyvěrá z historické zkušenosti malé národní komunity, jejíž kultura v obdobích politické nesamostatnosti či nesvobody vždy suplovala politiku. Nepřirozená zatěžkanost „vyšším“ posláním kultury obvykle posilovala ve veřejnosti sklony k sakralizaci národních kulturních tradic, ale právě šedesátá léta měla na tuto chorobu jedinečný lék – humor. Ten nijak nesnižoval étos umělecké tvorby, pouze úspěšně čelil dunivému patosu důkladně zdiskreditovanému hned v prvních letech budování komunistického státu. Falešnému patosu ve filmové tvorbě bránila i fascinace přítomností, objevování fotogeničnosti a poetičnosti všedního dne. Na filmové plátno se tak stále častěji dostával zdánlivě nestylizovaný svět malých lidí v jejich autentickém prostředí, „intimně nasvícený“ svět obyčejných „nehrdinských“ lidských typů často ztělesňovaných neherci. Sociologizující rozměr těchto obrazů však většinou tvořil součást vyššího poetického gesta.

Pokud se tvůrci obraceli svými náměty do minulosti, úzkostlivě se přitom vyhýbali 19. století nešťastně zobrazenému v didaktické sérii filmů z první poloviny let padesátých. Přitahovaly je nyní jednak starší české dějiny s větším prostorem pro básnickou

vizi či aktuální interpretaci, jednak moderní dějiny, bolestně živé, plně dosud zapovězených témat či postav. Stejně tomu bylo i s volbou literárních předloh pro zfilmování. Zcela na okraji zájmu se ocitla národní literární klasika 19. století hojně frekventovaná ve filmové produkci předchozího desetiletí. Ke slovu se energicky přihlásila literatura současná, reprezentovaná jmény Milana Kundery, Josefa Škvoreckého, Bohumila Hrabala, Arnošta Lustiga či Františka Hrubína, mocnou inspiraci poskytla i literatura meziválečná, především próza a jazyk Vladislava Vančury.

Demokratizace socialistického Československa šedesátých let měla své meze. Teprve pražské jaro 1968 zlomilo na několik měsíců pouta politické cenzury, v letech předcházejících panoval zvláštní stav „omezené svobody slova“, přičemž komunistický aparát bedlivě střežil hranici povoleného. Výpravy za tuto hranici se staly oblíbeným „sportem“ intelektuálních a uměleckých kruhů, který nebyl prost existenčních rizik, ale který reálně přispíval k posouvání této hranice. (Z filmů patří k takovým počínům například Sedmikrásky Věry Chytilové, Němcovo O slavnosti a hostech či Formanovo Hoří, má panenka.) Na uměleckou tvorbu měla přitom tato situace stimulační účín. Nejenže podněcovala imaginaci a hravost tvůrců, ale především je nutila k symbolickému vyjadřování, tedy k ovládnutí toho prostoru, který je právě umění bytostně vlastní. Reprezentativní přehlídka 28 českých filmů té doby ukazuje, s jakou přirozeností se v šedesátých letech v tomto prostoru zabydleli filmaři hned tří generací. Spjoval je základní předpoklad jakékoliv umělecké tvorby – měli co sdělit a uměli to sdělit. A navíc – touha promluvit.

Ivan Klimeš

Čtyřminutový Oscar

Po loňském pronikavém úspěchu otce a syna Svěrákových a jejich "Kolji" v oscarovém klání o nejlepší zahraniční film zaznělo letos při vyhlásování cen v Los Angeles další české jméno: Jan Pinkava. Tento český animátor a režisér (nar. 1963), žijící a působící v USA, získal nejprestižnější světovou filmovou cenu v kategorii krátkých filmů za svůj autorský animovaný snímek "Gerihova hra" (Geri's Game), vzniklý ve studiu Pixar v Kalifornii, kde Pinkava nyní pracuje. Animace sice byla provedena špičkovou počítačovou technikou, ale příběh filmu, trvajících pouhých čtyři minuty, je lidsky prostý a jímavý, což byl zřejmě také důvod ocenění filmu. Protože Česká televize promptně zareagovala a získala film už několik dní po Pinkavově úspěchu k promítání, mohli se čeští diváci počátkem dubna potěšit úsměvnou anekdotou o milém a mírně šibalském staříkovi, který sám se sebou hraje v Central parku šachy, avšak vše prožívá tak, jako by měl reálného soupeře. Český tisk tento pozoruhodný úspěch vesměs hodnotil jako opětovný důkaz "vítězství ducha nad hmotou", tedy upřednostnění vtipné a humanistické myšlenky před bezduchou technickou bravurou, jakkoliv v běžné americké filmové produkci tomu často bývá naopak.

Odešel "herec na udici" Jozef Kroner

Po smrti Vlasty Fialové utrpělo česko-slovenské divadlo další výraznou ztrátu. Krátce před svými čtyřiasedmdesátými narozeninami zemřel v Bratislavě vynikající představitel hluboce lidských, tragikomických typů, dlouholetý člen činohry Slovenského národního divadla,

Jozef Kroner. Jeho největší mezinárodní úspěch mu už v šedesátých letech přinesla role truhláře Brtka v Klovově a Kádárově filmu "Obchod na korze", který se stal prvním oscarovým titulem naší kinematografie. Avšak to byl vlastně teprve začátek obrovské plejády divadelních, filmových i televizních postav, jimiž se Kroner stále více zmocňoval mysli i srdcí slovenských i českých diváků. Na takového Dědečka v

televizním seriálu Slovácko sa nesúdi či zedníka a včelára Martina Pichandu ve slavné Jakubiskově Tisícročné včele zkrátka nelze ani po letech zapomenout. Kromě filmů a televizních děl Jozef Kroner své příznivce obšťastnil i několika knihami, například moudrým humorem prosyceným "Hercem na udici" (slovensky Tatran 1974, česky v překladu M. Horníčka, Mladá fronta 1982).

Kulturní klub spolu s Rakouským filmovým archivem, Filmovým archivem Praha a Rakouským ústavem pro východní a jihovýchodní Evropu Vás zve na:

"Intimní osvětlení"

Přehlídku českých filmů z 60. let

7. - 20. května 1998 Filmarchiv, Obere Augartenstr. 1

7. 5. čtvrtek	19:30 Zahájení: Postava k podpírání (ČV) + Ruka (ČV) + Sedmikrásky (NT)		
8. 5. pátek	18:45 Křik (NV)	20:45 O něčem jiném (NT)	22:15 Farářův konec (AT)
9. 5. sobota	18:45 Černý Petr (NV)	20:45 Lásky jedné plavovlásky (NV)	22:15 Intimní osvětlení (NV)
10. 5. neděle	18:45 Až přijde kocour (NV)	20:45 Nikdo se nebude smát (AT)	
11. 5. pondělí	18:45 Ecce homo Homolka (ČV)	20:45 Ostře sledované vlaky (AT)	
12. 5. úterý	18:45 Mučedníci lásky (ČV)	20:45 O slavnosti a hostech (NT)	22:15 Sedmikrásky (NT)
13. 5. středa	18:45 Romance pro křídlovku (NV)	20:45 Obchod na korze (NT)	
14. 5. čtvrtek	18:45 Konec srpna v hotelu Ozón (ČV)	20:45 Rozmarné léto (NT)	
15. 5. pátek	18:45 Hotel pro cizince (AT)	20:45 Limonádový Joe (NV)	22:15 Lásky jedné plavovlásky (NV)
16. 5. sobota	18:45 Hoří, má panenko! (NV)	20:45 Intimní osvětlení (AT)	22:15 Ucho (AT)
17. 5. neděle	18:45 Bláznova kronika (NT)	20:45 Skřivánci na niti (NT)	
18. 5. pondělí	18:45 Spalovač mrtvol (ČV)	20:45 Hoří, má panenko! (NV)	
19. 5. úterý	18:45 Případ pro začínajícího kata (ČV)	20:45 Farářův konec (AT) + Ruka (ČV)	
20. 5. středa	18:45 Smuteční slavnost (AT)	20:45 Den sedmý, osmá noc (AT)	

+ Postava k podpírání (ČV)

ČV = český mluvená verze

NV = německy namluvená verze

NT = česká verze s německými titulky

AT = česká verze s anglickými titulky

Vstupenky přímo před jednotlivými filmovými představeními. Členové Kulturního klubu mají zlevněné vstupné.
Event. informace: Filmarchiv, Helmut Pflügel, 216 13 00/170 DW. (Změna programu vyhrazena)

Oslavy 650 let Univerzity Karlovy vrcholily

Začátkem dubna vyvrcholily oslavy 650. výročí založení Univerzity Karlovy. Už 3. dubna přijal představitel Univerzity Karlovy prezident Václav Havel. 5. dubna se konal slavnostní koncert v Rudolfinu, kterého se zúčastnili mimo jiné i nejvyšší státní představitelé v čele s ministerským předsedou Josefem Tošovským. První číslo programu tvořila zakládací listina univerzity zhudebněná skladatelem Petrem Ebenem a přednesená mužským sborem Kühnova smíšeného sboru. V další části koncertu se představila Česká filharmonie v čele se svým dirigentem Vladimírem Ashkenazy. Filharmonici předvedli skladby z dílny skladatelů Maurice Ravela, Alberta Roussela a Symfonii č. 8 G dur od Antonína Dvořáka. Koncert vysílal v přímém přenosu i druhý program České televize. V samotný výroční den založení – 7. dubna se konalo ve Vladislavském sále Pražského hradu slavnostní rozšířené zasedání vědecké rady UK. Na tomto zasedání přednesl významný projev prezident Václav Havel, který se v něm vyslovil proti jednostranné preferenci hmotného prospěchu. Den nato byly ve Velké aule Karolina udělovány čestné doktoráty významným českým i zahraničním vědcům. Zároveň naplno probíhaly doprovodné akce – konference a výstavy. Na paměť výročí byl vydán na videokazetě neortodoxní hodinový dokument o pohnutých dějinách univerzity režiséra Pavla Štingla Kámen a poznání. Trvalou památkou na oslavy by mělo být nově otevřené univerzitní muzeum v prostorách Karolina dokumentující dějiny univerzity od založení až do současnosti.

Pražské jaro 1998

Již 53. ročník nejstaršího českého hudebního festivalu začne letos opět tradičně v úmrtní den Bedřicha Smetany, 12. května, provedením "Mé vlasti" Českou filharmonii za řízení Vladimíra Válka a skončí 3. června, taktéž tradičně, 9. symfonií Ludwiga van Beethovena, letos doplněnou "Hebrejskými zpěvy" Dmitrije Šostakoviče.

Na více než pět desítek koncertů orchestrálních, komorních i recitálových se opět představí nejlepší domácí orchestry, dirigenti a sólisté spolu s vynikajícími zahraničními hosty. V letošním ročníku to budou zejména Detroit Symphony Orchestra s renomovaným dirigentem Neemem Järvim (17.5.), jeho syn Paavo Järvi se představí v čele Royal Stockholm Symphony Orchestra (20.5.), slavný Orchestre de Paris vystoupí na dvou koncertech s dirigentem Semjonem Byčkovem a klavíristou Radu Lupu (18. a 19.5.). Komorní orchestry budou reprezentovat například Solistes Européens du Luxembourg s uměleckým vedoucím Jackem Martinem Händlerem (19.5.), Deutsche Kammerphilharmonie Bremen (25.5.) či mladá, ale stále úspěšnější Pražská komorní filharmonie se svým šéfdirigentem Jiřím Bělohávkem, která provede závěrečný koncert festivalu 2. a 3.6. Mezi sólisty bude jistě největší zájem o vystoupení pěvkyně Anne Sophie von Otter (16.5.) a Kathleen Battle (28.5.), houslisty Johna Hollowaye (19.5.) či violoncellisty Heinricha Schiffa (31.5.). Dramaturgie letošního festivalu kromě obvyklých "smíšených" programů zařadila i několik "lahůdkových" tematických cyklů: Poctu Georgi Gershwinovi - 3 koncerty s českými a zahraničními umělci, čtyřdílnou Poctu fortepianu, Kompletní provedení smyčcových kvartetů Paula Hindemitha Kocianovým kvartetem na třech koncertech a jeden večer Z neznámé víceruční klavírní tvorby Bedřicha Smetany (15.5.). Na tradičním koncertě v chrámu sv. Víta v rámci cyklu Evropské katedrální koncerty zazní letos Verdiho Messa da Requiem v provedení Symfonického orchestru hl. m. Prahy FOK za řízení jeho šéfdirigenta Geatana Delogu (23. a 24.5.). Jako každoročně budou součástí programu Pražského jara i koncert laureátů Mezinárodní hudební soutěže festivalu, tentokrát v oboru smyčcového kvarteta (13.5.), a vybraná operní představení pražského Národního divadla. V rámci doprovodného programu se uskuteční například slavnostní otevření nové stálé expozice o životě a díle Bedřicha Smetany v jeho muzeu na Novotného lávce v sousedství Karlova mostu (11.5.) či pietní akt u hrobu Josefa Suka v jeho rodišti Křečovicích u Sedlčan (31.5.)

Vstupenky na festival, o které je rok od roku větší zájem, bude možno zakoupit v pokladně festivalu v Hellichově ul. 18 na Malé Straně (do 7.5. v pracovní dny 10-18 hodin, od 11.5. i o víkendech 10-17 hodin) nebo v předprodejní síti pokladen TICKETPRO (infotelefony 02/53 02 93 nebo 24 81 40 20, Internet: WWW.festival.cz).

Ceny Thálie '97

Koncem března byly v pražském Národním divadle již popáté slavnostně uděleny ceny Herecké asociace ČR za nejvýraznější jevištní výkony v Činohře, opeře, operetě a baletu. Při tomto slavnostním ceremoniálu, nad kterým již podruhé převzala záštitu Dagmar Havlová a který měl již podruhé skvělého moderátora v Milanu Lasicovi, byly tradičními skleněnými soškami oceněny jak nejlepší výkony v českých divadlech za uplynulou sezónu, tak i zvláštní cenou "Za celoživotní mistrovství" dlouhodobě působení vynikajících osobností českého divadla. Zatímco v uplynulých letech se této významné ceny dostalo například činohercům Josefu Kemrovi, Radovanu Lukavskému a Jaroslavě Adamové a operním pěvcům Karlu Bermanovi či Eduardu Hakenovi, letos je následovali nezapomenutelný Jeník z Prodané nevěsty - Ivo Židek - vynikající před- i poválečný tanečník a choreograf Viktor Malcev a dlouholetý člen Divadla na Vinohradech, filmový a televizní herec Vlastimil Brodský. Zvláštní cenou Kolegia Thálie byl pak vyznamenán "nejelegantnější herec" českého divadla a filmu, stále šarmantní Svatopluk Beneš. V jednotlivých kategoriích za výkony v loňské divadelní sezóně si pak skleněné trofeje z jeviště Zlaté kapličky odnesli mj. pěvci Eva Urbanová a Ivan Kusnjer, herci Lubomír Lipský, Alena Vránová a Josef Somr a tanečníci Národního divadla Tereza Podařilová a Petr Zuska.

Památník na Žižkově – symbol české státnosti

Ministr kultury ČR Martin Stropnický hodlá navrhnout vládě, aby se národní kulturní památka na vrchu Žižkově v Praze stala symbolem české státnosti. V památníku, který má velmi pohnutou historii, je mimo jiné umístěn hrob neznámého bojovníka, převezeneho z bojiště na Dukle. Součástí památníku je i obrovská jezdecká socha Jana Žižky od Bohumila Kafky. V období první republiky zde sídlil Památník národního osvobození, v padesátých letech zde bylo umístěno mauzoleum Klementa Gottwalda. Ministerstvo kultury a město Praha zamýšlejí vytvořit za pomoci multimediální techniky v nyní nevyužívaném objektu expozici dokumentující vývoj české státnosti.

Staro-nová kniha Ludvíka Vaculíka

Nakladatelství Mladá fronta přišlo nedávno se svazkem, nazvaným "Nepaměti", který obsahuje autorovy zápisky z let 1969-1972. O jejich vzniku Vaculík říká: "Loni na podzim jsem se celkem s nechutí začal obírat svým tzv. archívem. A přišel jsem na tyto zápisky. Když jsem si je teď přečetl, zjistil jsem, že mám 'knihu' ". V knize, která je jakousi kombinací deníku a paměti a zároveň ani jedním z obojího, zachytil autor dle vlastních slov "drobné příhody, tvořící zákulisí událostí větších, dění v redakcích a okolo nich, mezi spisovateli a novináři, takové ty dobové drby". Z hlediska autorova uměleckého vývoje jsou Nepaměti jedním z předstupňů jeho vrcholných děl Český snář a Jak se dělá chlapec, neboť již zde najdeme jejich typickou poetiku. Čtenářsky bude nová kniha stravitelnější pro již zasvěcené "vaculíkovce" a pamětníky let počínající husákovské normalizace, ale i čtenář-novic nalezneme v Nepamětech dostatek srozumitelné látky. V první řadě mocenské likvidování i samovolné uhasinání veřejných ohnisek občanského odporu a neposlušnosti (přílohu knihy tvoří známý dokument Deset bodů) i alibistické hraní si na konzumní blahobyt, jímž chtěl nový režim lidem zavřít ústa. A ti, kteří ani po nakrmení nemíní propadnout do apatie a mlčení, začínají vynuceně, avšak přirozeně utvářet ghetta, jež v druhé polovině sedmdesátých let přerostou v uvědomělý disent...

Michal Dočolomanský má zdravotné ťažkosti

Jeden z najpopulárnejších slovenských hercov - Michal Dočolomanský prekonal nedávno srdcový infarkt. Niektoré správy dokonca hovorili, že zomrel. Ako sa ale ukázalo, všetko sa zase dáva do poriadku a lekári povolili aj účinkovanie na javisku, pravda „s mierou“.

Mozart v Praze

Svým abonentům připravila Česká filharmonie na začátku dubna skutečnou lahůdku - mozartovský večer dirigovaný mozartovským specialistou sirem Nevilem Marrinerem. Tento špičkový dirigent dokázal společně s Českou filharmonií představit velkého skladatele ve vycizelované a perfektně zvládnuté podobě.

200 let Stavovského divadla

Přesně řečeno, není to jubileum budovy, ale názvu. Působná klasicistní stavba v Praze na Ovocném trhu, která je neodmyslitelně spjata především se světovou premiérou Mozartova "Dona Giovanniho" (1787) a jako takovou ji mnoho návštěvníků hlavního města stále hledá jako "Mozartovo divadlo", byla jako nejstarší kamenné divadlo v Království českém otevřena již roku 1783. Tehdy však po svém zakladateli a stavebníku, hraběti Františku Antoninovi Nostic-Rieneckovi, nesla název "Královské a hraběcí Nosticovo Národní divadlo" (Königlich-gräfliches Nostitzsches Nationaltheater). Protože Nosticův dědic Bedřich patrně divadelnické nadšení svého otce nesdílel a nároky provozu této budovy nechtěl dále snášet, došlo v roce 1798 k dohodě s českými stavy, tedy nejvyššími představiteli království, o prodeji a následném převzetí divadla do zemské správy. Tento akt se pak uskutečnil 9. dubna toho roku, avšak pouze de facto, protože formální smlouva mezi oběma stranami byla podepsána až o rok později.

Stavovské divadlo však není významné pouze onou slavnou mozartovskou premiérou, ale ve svých dlouhých dějinách hrálo v domácím a často i evropském divadelním vývoji často roli velmi podstatnou. Kapelníky zde působící německé opery byli například Carl Maria von Weber či Gustav Mahler, úzký vztah k tomuto domu měl i Richard Wagner, jehož dvě sestry zde byly angažovány jako sólistky, svou divadelní dráhu zde začínal i jeden z největších německých herců minulého století Alexander Moissi. Stavovské divadlo bylo však také místem, na němž poprvé v novodobých dějinách zazněla z jeviště čeština - v roce 1785 zde byla provedena veselohra "Odběhlec z lásky synovské" jako první profesionální představení v české řeči vůbec. Od 30. let 19. století byla v tomto domě zahájena i pravidelná, byť jen odpolední představení v češtině a pro české publikum.

Čeština a němčina se ostatně v dějinách tohoto divadla prolínaly stále, a jeho historie je tak do značné míry příznačná pro spletitost jazykově smíšené kultury Prahy 19. a první poloviny 20. století. Až do roku 1862 bylo divadlo jazykově utrakvistické - působily v něm vedle sebe soubory český i německý - v tomto roce si však Češi otevřeli Prozatímní a o dvacet let později i Národní divadlo, a ze Stavovského se stalo Německé zemské divadlo. Od 80. let minulého století se hlavní část provozu německého divadla přesunula do nově postaveného Nového německého divadla (dnes Státní opery) a staré Zemské sloužilo hlavně činohře. Na podzim 1920 pak čeští herci v popřevratovém nadšení - či šovinismu? - budovu na Ovocném trhu fyzicky zabrali, a takto "na divoko" ji připojili jako druhou scénu k Národnímu divadlu. Tou zůstala tato divadelní budova dodnes, a spolu s velkorysou rekonstrukcí, dokončenou v r. 1991, se jí po poválečném přejmenování na "Tylovo divadlo" vrátil i původní název Stavovské. Kromě činohry hostí toto jeviště tradičně i inscenace Mozartových oper.

Prvé slovenské turné "Plastikov"

Päť vystúpení obsahoval program slovenského turné legendárnej skupiny The Plastic People of the Universe. Súčasťou koncertu bola aj projekcia unikátnych diapozitívov z dejín tejto legendy československého undergroundu.

Skupina The Plastic People of the Universe vznikla v roku 1968 a počas socialistického obdobia zažila na vlastnej koži peripetie systematickej perzekúcie, ktorá vyvrcholila v roku 1976 uväznením niekoľkých členov kapely. Skupina intelektuálov na čele s Václavom Havelom zorganizovala kampaň na ich prepustenie, ktorá vyvrcholila vznikom Charty 77. Rockandrollová skupina sa tak stala podnetom k zomknutiu demokratickej opozície v Československu.

Definitívne sa potom „Plastici“, rozišli v marci 1988 a ich časť, na čele s basgitaristom a spevákom Milanom Hlavsom, získala renomé v Európe i USA na začiatku 90. rokov pod názvom Půlnoc. Koncertný comeback "Plastikov" zažila Česká republika už vlni v októbri - turné sa stalo vrcholnou udalosťou minuloročnej rockovej sezóny v ČR.

Klub přátel Rakouska

Zajímavým společenstvím v České republice, které má přímé vztahy nejen ke Kulturnímu klubu, ale logicky i k mnoha dalším spolkům české Vídně, je Klub přátel Rakouska. Tento spolek povstal z neoficiálních setkání absolventů odborných škol spolku Komenský ve Vídni. První takové setkání se uskutečnilo v roce 1972 v Praze a poté se více méně pravidelně opakovalo. Scházelo se kolem 60 absolventů, až v roce 1989 se nečekaně sešlo na 600 lidí. Toto setkání dalo popud k ustanovení spolku, který byl oficiálně zaregistrován 31. ledna 1990. V současné době má spolek zhruba 500 členů, mezi čestné členy patří rakouský velvyslanec v ČR Dr. Peter Niesner, starosta města Prahy Dr. Jan Koukal, ředitel Rakouské školy v Praze Mag. Ludwig Sommer a velvyslanec Rakouska v Bosně Dr. Valentin Inzko.

Klub Přátel Rakouska pořádá pravidelné přednášky, exkurze, zájezdy do Rakouska, spolupracuje na výzkumném projektu Karlovy a Vídeňské univerzity, zaznamenávají živou vzpomínku vídeňských Čechů a i jinak se snaží o upevnění přátelských styků nejen s českou menšinou ve Vídni, ale i s dalšími rakouskými organizacemi.

Koncem března t.r. se konala valná hromada Klubu přátel Rakouska, na kterém byla zvolena za předsedkyni Ing. Věra Bombová, místopředsedou se stal Petr Korda. Blahopřejeme a přejeme Klubu mnoho úspěchů v další činnosti.

Kontaktní adresa: Klub přátel Rakouska, P.O.Box 478, 111 21 Praha 1.

Pražský model spojených národů

V současné době probíhá v ČR jeden z nejrozsáhlejších vzdělávacích programů České Asociace pro Rozvoj Mezinárodní Spolupráce (ČARMS) – Pražský model Spojených národů (PMUN). Tento projekt je určen pro středoškolské studenty z celé ČR a SR a je simulací práce OSN. 1. – 4. dubna 1998 se v Rádiu Svobodná Evropa v Praze za účasti 350 studentů středních škol konala vrcholná konference III. ročníku PMUN, kterou zahájil ministr zahraničních věcí Šedivý. Delegáti – studenti – zastupující 60 zemí světa se během 4 pracovních setkání postupně seznamovali se strukturou, funkcí a prací OSN, s jejími úkoly a posláním.

D. Buřvalová, tel.3176908
(redakčně kráceno)

Generálka jeho Veličenstva

V sobotu 4. dubna jsme mohli v Komenského škole shlédnout komedii „Generálka jeho veličenstva“, kterou zahrál divadelní spolek Vlastenecká omladina.

Byla to ovšem komedie s nahořklou příchutí. Napoleon ve vyhnanství, hlídán a ponižován, je vyrušen ve vzpomínkách na zašlou slávu vdovou po padlém vojákovi, která mu předloží dluh, a to nejen dluh hmotný, nýbrž i morální. Je to sice jednoduchá žena, ale se zdravým selským rozumem a po dobu svého pobytu na ostrově se jí podaří ukázat bývalému vládcovi pravý stav věcí.

V hlavních rolích jsme viděli Olgu Bočkovou a Františka Kalouska. Františkův Napoleon byl vzpurný a pánovitý i v zajetí, ale také ponižený a pokořený, vzbuzující soucit Josefíny, která má srdce na pravém místě. Oba herci hráli přesvědčivě a dokázali publikum rozesmát i dojmout. I ostatní role byly dobře obsazeny a představení bylo zahráno s jistotou a plynule, nechyběl humor ani podněty k zamyšlení. Diváci, kterých zase k potěšení nás všech přibývá, byli spokojeni a nechali večer doznít v klubovně české školy při hudbě našich brňáků. Na další představení si musíme ještě trochu počkat, kvůli obsazenému sálu bude až 12. prosince. Doufáme ale, že na nás publikum nezapomene a přijde zase potěšit sebe i nás.

Nové reprezentační prostory

otevřela v Praze v polovině dubna česká pobočka slavného vídeňského Dorothea. Na rohu Havířské ulice a Ovocného trhu, v těsném sousedství Stavovského divadla a Kolovratského paláce, ve zrekonstruovaném domě U modrého hroznu, budou nyní k volnému prodeji či pouze prohlídce nabízeny především obrazy, starožitnosti a šperky, které Dorotheum Praha již několik let získává promyšlenými akvizicemi na domácím trhu. První vystavenou kolekcí, již firma představila svou novou galerii, byl soubor více než 300 uměleckých předmětů a starožitností, které byly koncem dubna nabídnuty na první letošní dražbě v hotelu Renaissance. Zatímco v počátcích své existence v České republice bylo Dorotheum prostorově velmi omezeno a začínalo jen s volným prodejem, dnes a zejména po otevření nových velkorysých prostor, pořádá v Praze čtyřikrát do roka veřejné aukce, na nichž nabízí exponáty výhradně z domácích zdrojů. Od podzimu chce pražská pobočka svou činnost rozšířit i o zástavní úvěry, s nimiž se ve Vídni pracuje již od roku 1707.

V Praze Dorotheum působí od roku 1992 a Prahu si také management firmy po zralé úvaze zvolil jako místo perspektivně nejdůležitější zahraniční základny (doposud byly zřízeny jen prodejní kanceláře v Bruselu a Tokiu). Praha se tak pro tento významný aukční dům má do budoucna stát důležitým nástupním prostorem nejen do Východní Evropy, ale i na další zahraniční trhy.

Hokejovým mistrem ČR Vsetín

Již po čtvrté v řadě se stali hráči Petry Vsetín mistry ČR v hokeji. Tým, v jehož řadách působí například členové vítězného olympijského družstva Dopita, Beránek a brankář Čechmánek, porazil ve finále celek HC Železáren Třinec 3:0 na zápasy. Bronzovou příčku obsadilo mužstvo Vítkovic, čtvrtá byla Sparta Praha.

Slovan Bratislava hokejovým majstrem Slovenska

Vo finále slovenskej hokejovej extraligy sa stretli v bratislavský Slovan a košické VSŽ. Finále sa hralo na tri víťazné zápasy. Po prvých dvoch zápasoch na bratislavskom ľade viedol Slovan 2:0, Košice na vlastnom ľade vyrovnali stav série na 2:2. V rozhodujúcom zápase opäť v Bratislave rozhodol Slovan až v druhom predĺžení a po víťazstve 3:2 vyhral takto rovnakým výsledkom aj celú sériu.

Foto: V. Čevela

Brabenc jde s kůží na trh

Ty, co znají galerii Jana a Tamary Brabencových, tento titul nepřekvapí. S kůží na trh, respektive s uměleckými díly z kůže, chodí Brabencovi na trh již dlouho. Počítáme-li i dobu, kdy pracovali s tímto materiálem v Čechách, je to přes čtvrt století. Za tu dobu naučili kůži, aby je poslouchala. Dlouhá řada úspěšných výstav a sama, již patnáctiletá, existence jejich vídeňské galerie o tom nakonec vypovídá své.

V tomto roce plánují Brabencovi výstavu v Poděbradech v Galerii-Klub, Palackého 239. Zahájení bude 7. května 1998.

Návštěvníci Ateliero Jan na Spittelbergu ve Vídni se nemusí obávat, že všechna díla byla odvezena do Čech a galerie bude prázdná. V tuto dobu proběhne totiž výstava s názvem „My čtyři“. Jde o čtyři české autorky, žijící ve Vídni. Budou vystavovat obrazy, keramické objekty, batiku, kožené šperky a sochy. Na této výstavě najde návštěvník jistě mnoho inspirace, lze doufat, že i ke koupí. Vernisáž výstavy je 27. května v 18. hodin.

1. srpna se připojí k Janu Brabencovi Mag. Michael Coudenhove - Kalergi. Budou spolu vystavovat na zámku Kozel ve Štáhlavech u Plzně. Tuto výstavu přislíbil otevřít (projevem) pan Dr. P. Niessner, velvyslanec Rakouska v Praze. Eventuelním zájemcům o výlet na výstavu sdělí bližší informace každý na vídeňském telef. čísle 526 54 22 nebo na pražském čísle Jana Brabence 265 285. Při vernisáži zazní koncert klasické hudby v provedení pražského Parnas-Quartetu. Český element na této výstavě dvou „Rakušanů“ bude dominovat, neboť i použitý materiál bude kůže česká.

Toto povídání je ale o Brabencově kůži vlastní. Jde s ní na trh, tentokrát nikoli ve formě díla výtvarného, nýbrž díla slovesného, přesněji řečeno divadelní hry, která se jmenuje „CAUSA RUDOLF“.

Novinářka Ivana Hudcová v předmluvě říká:

Fascinován skutečností, jak neuvěřitelně může smrt jednoho člověka ovlivnit chod dějin, domyslel Jan Brabenc svou verzi toho, co se odehrálo v zámečku Mayerling 28. ledna 1889. Právě tehdy se zde zastřelil korunní princ Rudolf spolu s mladičkou milenkou Mary Vetserovou, aby svou smrtí mimoděk položil první kamínek do mozaiky příčin, z nichž o čtvrt století později vzešlo šílenství první světové války.

„Chtěl jsem napsat historickou hru se vztahem k dnešku,“ říká autor. Přesto ho sto let stará fakta a dobové okolnosti, jak se s nimi postupně seznamoval, nejednou až zaskočily svou podobností s tím, co nás pobuřuje i teď. Překvapila ho však zároveň tajuplnost jevu, který při psaní opakovaně zaznamenal, že totiž to, co si do hry pouze vymyslel, našlo náhle svůj protějšek v historické realitě.

Causa Rudolf je představení chytré a vtipné, jehož překrásné, nákladné kostýmy Radky Eiseltové berou v úvahu, že slovo divadlo je odvozeno od slova divatí se. Posuďte sami, že co se Causy Rudolf týče, je se na co dívat, čím se pobavit a potěšit.

Co dodat, snad jenom to, že vídeňská premiéra bude 17. května, tentokrát vyjimečně v neděli, v divadle Freie Bühne Wieden na Wiedner Hauptstr. 64 B v 19:00 hodin.

Máte-li chuť být svědky toho, jak se chodí na trh s kůží ve Vídni, jste jménem spolku Kontakt Forum srdečně zváni. Představení se koná ve spolupráci s Českým centrem ve Vídni.

Dana Peláková

Nové telefonní tarify v ČR

Česká telefonní společnost SPT-Telekom mění od 1. dubna 1998 poplatky za telefon.

Ve vnitrostátním telefonním styku se u místních hovorů a v 1. tarifním pásmu (meziměsto) zvyšuje poplatek za jeden impuls z 2,25 na 2,40 Kč, což v přepočtu znamená, že jedna minuta hovoru přijde na 0,80 Kč v době silného provozu (7:00 - 19:00 hod.) a na 0,40 Kč v době slabého provozu (19:00 - 7:00 v prac. dny, po celých 24 hodin v době prac. klidu). Ve 2. tarifním pásmu stojí jedna minuta hovoru 4,00 popř. 2,00 Kč, ve 3. pásmu 4,80, popř. 3,60 Kč.

V mezinárodním telefonním styku se poplatky naopak snižují. Tak např. z Česka do Rakouska bude stát jedna minuta hovoru namísto dosavadních 16,85 Kč jen 15,80 v době silného provozu a 12,70 Kč v době slabého provozu.

J. Zajíček

Milan Markovič hostem Kulturního klubu

Foto: V. Čevela

Již potřetí přijal známý slovenský showmaster Milan Markovič pozvání Kulturního klubu a přijel pobavit své příznivce do Vídně. Tentokrát si jako hosta přivezl zpěváka Pavola Hamela, který se již před řadou let proslavil svými poetickými písněmi a dodnes jim zůstal věren. Druhým hostem byla tentokrát poslední Miss Československa, Silvia Lakatošová, která se umístila jako druhá v soutěži o Miss World.

Milan Markovič již tradičně odložil ve Vídni politickou satiru, kterou tak dominuje na Slovensku i v České republice. Opět usmátým divákům dokázal, že je mistrem slova a situace i v oblasti nepolitické.

Folk art - coke art

Na přelomu měsíce února a března se konala v přízemních sálech vídeňské radnice opravdu jedinečná výstava, jejíž myšlenka se zrodila u příležitosti Olympijských her v Atlantě v roce 1996. Všechna díla vycházela z tvarů láhve Coka-Coly. Umělci mnohých zemí světa vycházeli při ztvárnění svých děl z folklóru, tradic i typického materiálu vlastní země.

Ze 40 vystavovaných lahví Coly zaujal exponát České republiky. Tvůrci Václav Jaroš a Rony Plesl byli inspirováni mistrovskými díly české barokní architektury a sochařství. Pro svou láhev použili skutečně dvou typicky českých surovin - sklo a kov. Kovová kostra jakoby držela, chránila vyfouknutý český křišťál. Práce působila úžasným dojmem.

Oba umělci se domnívají, že by mohlo být s tímto největším českým skleněným předmětem úspěšně obchodováno.

Denisa Buřvalová

OVĚŘENÉ PŘEKLADY

úředních listin, dokladů ... a tlumočení
Mag. Zdena Sklenar, Stuwertstrasse
8/21, 1020 Vídeň, tel./fax 7268562
Mobilitel. 0663/028148
Priv. tel/fax: 02674/89302.
E-mail: sklenar@eunet.at

OVĚŘENÉ PŘEKLADY

dokumentů, úřed. listin, smluv aj. provádí univ. lektor Dr. Dietmar Koller, Weideng. 2, 2333 Leopoldsdorf/Vídeň
Tel. 02235/44637, 0663/911 88 30, fax 02235/44638, práce 01/51528-555, Riemergasse 4, 1010 Vídeň.

OVĚŘENÉ PŘEKLADY

Mag. Lenka Kovarik, 1210 Vídeň, Felix-Slavik-Str. 3/1/10.
Tel. 2908809

MÁTE PROBLÉM?

Platíte hodně? Rád vám poradím ve všech otázkách pojištění a financování. Rychle-spolehlivě-seriózně. Marek Jedlička, 985 9070/24, priv. 259 37 29, Rennbahnweg 46/2/8, 1220 Vídeň.

UBYTOVÁNÍ VE VÍDNI

M. Sed'a, 1070 Vídeň, Westbahnstr. 18.
Tel. 524 38 73, 6172706

ZÁJEMCI O VOLEJBAL,

muži i ženy se základními znalostmi - hrajeme pro radost z pohybu - informace N. Štěrbová, tel. 749 12 08.

63-LETÝ MUŽ

nekuřák, mladšího vzhledu, žijící ve Vídni hledá sympatickou ženu přiměřeného věku, která nepracuje a má zájem o cestování a kulturu.
Zn. léto na chatě na jižní Moravě.

35-LETÁ ŽENA

uklidí v domácnosti. Tel. 0676/4613274

Římskokatolický kostel
„Panny Marie na nábreží“
Kirche Maria am Gestade
1010 Vídeň, Salvatorgasse 12

Mše sv. každou neděli a zasvěcený svátek v 8.30 h

Nezapomeňte nahlásit případnou změnu adresy:

DUCHOVNÍ SLUŽBA

České katolické misie

Katholische Mission für Tschechen
1030 Hagenmüllergasse 31,
Tel. záznamník 0222/715 48 42.
Postfach 134, 1091 Wien

Římskokatolický kostel
„Nejsvětějšího Vykupitele“
Tschechische Erlöserkirche
1030 Wien, Rennweg 63

Mše svatá v sobotu v 18 hod., v neděli a zasvěcený svátek v 10.00, první pátek v měsíci ve 14.30.

Škola ministrantů:

první sobotu v měsíci od 17.00 hod.

Římskokatolická

Katedrála sv. Štěpána
Wiener St. Stephansdom

svatá zpověď pondělí 16–18, úterý 15–17, středa 13–14 hod.

43 ROČ. SLOVENKA

hľadá priateľa, ktorý má v opatere dieťa, nie je podmienkou. Zn: Len vážne.
(adresa : Helena Hanúsková, Lechen 1, 8692 Neuberg/Mürz)

STAROŽITNÍK: FIEDLER V.

Restauruje / nakupuje / prodává. Zájem o nákup českých malířů. Zprostředkování bude honorované. V. Fiedler, Vídeň 7, Siebensterng. 20. Tel. 523 35 81, mobil 0664/3566676.

ZLATNICTVÍ, HODINÁŘSTVÍ

Richard Arnold - Opravy šperků a hodin; předělávky, vlastní výroba (též z doneseného materiálu). 1100 Vídeň, Buchengasse 88, tel. / fax 604 54 85

ZNÁMKY - MINCE

Odborný obchod Emanuel Topol, Vídeň 17, Ottakringerstr. 82, tel. 486 42 12
po-pá 9.30-12.30, 14.30-18, so 9.00-12.30

SANO TOURS

Reisebüro Lopreis Zorika, Vídeň 3, Rennweg 21, tel. 715 95 55, fax 715 95 56
Zařídí pro Vás cesty do celého světa letadlem, autobusem, vlakem, lodí.
Sleva pro krajany. Mluvíme česky.

ČESKY MLUVÍCÍ PRÁVNÍK

Adresa je k dispozici v redakci.

ČESKY A SLOVENSKY MLUVÍCÍ LÉKAŘI VE VÍDNI

MUDr. Stanislav Štěrba, univ. doc., odborný lékař pro vnitřní choroby, zejména srdce. Vídeň 11, Simmeringer Hauptstr. 80, tel. 749 12 08

MUDr. Zdenka Gabriel Weiss, odb. ortopedka, též dětská. Vídeň 5, Pilgramm-gasse 10, tel. 58 74 460.

MUDr. Vladislav Lipták, odb. lékař pro vnitřní choroby, Vídeň 1, Zeilinkagasse 12, tel. 533 58 34.

MUDr. Vít Doležal, zubní lékař, ordinace Billrothstr. 20, Vídeň 19, tel. 319 25 73.

MUDr. Tomáš Čech, ortopéd a ortopedický chirurg, Vídeň 11, roh Simmeringer Hauptstr. – Kopalgasse 1/3/3. Tel 74 32 03, nebo 67 64 303.

MVDr. Eva Ruttnerová, zvěrolékařka, 1150 Vídeň, Robert Hamerlingg. 1. Tel. 892 60 92.

Mag. Ladislav Nykl, psychoterapeut, psychologické poradenství, zajímavé pohovorové semináře, praxe Ledererg. 17/7, Vídeň 8, tel. 523 57 44 n. 0664/3570676

MUDr. Jiřina Bodnar, choroby kožní a pohlavní, po.čt. 14-18.30, út. 8-13, pá 8-11, Josefstädterstr. 3/4-5, Vídeň 8, tel. 406 99 41

MUDr. Kamila Hajek, soukromá léčba homeopatií, Ada Christengasse 2/F/8, Vídeň 10, tel. 689 22 80

KOŘENÍ, ČAJE, SUŠENÉ OVOCE,

z celého světa nabízí Libuše Bártek, Brunnenmarkt, Vídeň 16, tel. 43 97 18

LAVENDL

Obchod s přírodními produkty, potraviny z kontrol. biolog. zemědělství, makrobiotika, prav. prodejní výstavy
Karl Meissl- Str. 3 (Wallensteinplatz 2), tel. 333 17 83
po-pá 8.30 – 18.30, so 8.30–12,30 hod.

KULTURNÍ KLUB. Informační bulletin. Majitel, nakladatel, vydavatel, tisk
Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku, 1080 Wien, Schloßelgasse 18,
tel./fax 402 32 99. Vychází měsíčně kromě prázdnin. Bankovní spojení Bank
Austria, č. účtu 683 035 901.

KULTURNÍ KLUB. Informationsbulletin. Medieninhaber, Verleger, Hersteller und
Herausgeber Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich, 1080 Wien,
Schloßelgasse 18, Tel./Fax 402 32 99. Erscheint monatlich außer Ferien.
Bankverbindung: Bank Austria, Kontonummer 683 035 901.

BAWAG BANK FÜR ARBEIT UND WIRTSCHAFT

AUFTRAGSBESTÄTIGUNG

Betrag S

Kontonummer des Empfängers	BLZ - Empfänger
05410795681	14000
Empfänger Klub pratel	
Skoly Komensky ve Vidni	
Kontonummer des Auftraggebers	

Verwendungszweck
Schulmöbel

Auftraggeber/Einzahler - Name und Anschrift

002

84 +

BAWAG BANK FÜR ARBEIT UND WIRTSCHAFT

ZAHLSCHHEIN

Betrag S

Kontonummer des Empfängers	BLZ - Empfänger
05410795681	14000
Empfänger Klub pratel	
Skoly Komensky ve Vidni	
Unterschrift des Auftraggebers - bei Verwendung als Überweisungsauftrag	

Verwendungszweck
Schulmöbel

Kontonummer des Auftraggebers

BLZ-Auftrag./Bankverm.

Auftraggeber/Einzahler - Name und Anschrift

002

40 +

05410795681+ 00014000>

Z O B S A H U:

Dipl.-Ing. Pavel Jajtner z Vídně

strana 3

Všechno byla náhoda

strana 4

Havel se vrátil z Innsbrucku

strana

Vláda už do voleb nic neprodá

strana 9

Paul Gauguin ve Veletržním paláci

strana 10

Fejetony Jaroslava Hutky

strana 13

Kulturní klub vás zve:

Na představení Josefa Dvořáka a jeho souboru

“Lucerna

17. června 1998, česká škola, Sebastianplatz 3, 1030 Vídeň

vstupenky: pí. Kašparová, tel. 4814222 (od 18.00 h.)

Kam?

K a l e n d á ř

- 5. června** pátek 20.00 h. Thomas Brussig **Helden wie wir** Th. BRETT, Münzwardeing. 2, 1060 Vídeň. Další předst. 5., 13., 16., 17, 18, 19., 20. 6. ve 20.00 h. Informace: Theater Brett, tel.: 587 06 63.
- 7. června** neděle: **Soutěž v badmintonu.** V sokolovně v Ettenreichg. 25-27, 1100 Vídeň. Bližší informace: Mag. Rodt - tel. 802 53 82.
- 7. června** neděle, **Stillensteinklamm**, odjezd autob. 8.hod, Westbahnhof.n Poř. Klub čsl. turistů v Rakousku. přihlášky u kr. Poláškové tel. 368 24 474.
- 14. června** neděle, **Schwarzenbergpark**, sraz v 15 h Neuwaldegg. Poř. Klub čsl. turistů v Rakousku.
- 17. června** středa 19.00 hod.: **"LUCERNA". Josef Dvořák se svým souborem.** Pořádá Kulturní klub v divadelním sále české školy, Sebastianpl. 3. 1030 Vídeň. Objednávky vstupenek: pí Kašparová 4814222 (od 18 hod.)
- 19. 5. - 2. 6.** **Tyršův Oetz**, Poř. Sokolská župa Rakouská, info K. Bernas.
- 20. - 21. 6.** **zájezd do Českého Krumlova** na festival komorní hudby + slunovrat, návštěva zámku Hluboká. Pořádá Austro Bohemia, P. Pastrňák, Lindeng. 5, Tel./Fax 5263779.
- 21. června** neděle **Jarní veselice.** Přihlášky družstev 8.30 hod. Lipovjanka, hry pro děti, občerstvení. Na hřišti sokolovny v Ettenreichg. 25-27, 1100 Vídeň.
- 21. června** neděle: **Návštěva papeže ve Vídni:** 9:30 mše sv. a blahřečení Sr. Restituty na Heldenplatz. 16:30 Papežské požehnání u českého kostela.
- 21. června** neděle, **Himmelwiese**, sraz v 14 h. U4 Heiligenstadt, dále autobusem. Klub čsl. turistů v Rakousku.
- 25. června** čtvrtek, 18.30 vernisáž výstavy **Fest- und Alltag in Holz gestaltet.** Pořádá Slovenský institut, Wipplingerstrasse 24-26, 1010 Vídeň. Výstava potrvá do 31. 8. 1998.
- 5. 7. - 18. 7.** **Skautský letní stanový tábor.** Přihlášky do 29. 5. 98 v české škole, Sebastianplatz 3, 1030 Vídeň u S. Hájkové nebo u Dipl. Ing. Radka Pavlovce, Kalmusweg 34/C, 1226 Vídeň.

Pohádky na videokazetách:

Byl jednou jeden král - Pyšná princezna -Hrátky s čertem
Princezna se zlatou hvězdou na čele - Císařův pekař -
Nesmrtelná teta - Broučci - Rákosníček a jeho rybník -
Maxípes Fík - Pohádky bratří Čapků: - Pošťáčka - Vodnická -
Tulácká..

Půjčování je zdarma, záloha 100,- šil. Termín vypůjčení- p.
Knížek v hosp. Zur böhmischen Kuchl, tel. 4025731.

Sokol informuje:

Sokolská župa rakouská se 9. května sešla ke své 121. valné hromadě. Z přednesených zpráv vyplynulo, že v uplynulém dvouletém období byla práce v jednotách úspěšná. Župa naabízí celkem na dvacet různých cvičení pro muže i ženy, od klasických cvičebních hodin přes zdravotní tělocvik až po volejbal či košíkovou. Kromě toho pořádá náčelnictvo celou řadu sportovních podniků - orientační běh, závody v plavání, volejbalový mix-turnaj, turnaje ve stolním tenisu, badmintonu či nohejbalu, zimní výlet, pochod zdatnosti - z nichž některé se stávají v Sokole již tradicí. Bohužel se při těchto podnicích objevují převážně stejné tváře; pozitivním jevem však je, že někteří ze zúčastněných hostů se následně stávají členy Sokola.

Na valné hromadě proběhla volba nového předsednictva a členů výboru, která nezaznamenala velkých změn. Starostou zůstává br. Dipl.Ing. Nováček, místa 1. a 2. místostarosty zaujímají bratři Bernas a Dipl.Ing. arch. Lisner. Jednatelkou byla zvolena s. Bergerová, která tak zaujala místo ze zdravotních důvodů odstoupivší s. Frühbauerové. Menší změny nastaly také u členů výboru. Příkladná sokolská práce s. Frühbauerové byla oceněna čestným diplomem, jímž také získala čestné členství v Sokolské župě rakouské.

S politováním jsme museli konstatovat, že v poslední době nebylo dostatek vůle a ochoty účastnit se aktivně, tj. přímou účastí na společných cvičeních, některých veřejných vystoupení, jakým bylo například Sokolské Brno 1997 nebo budou letošní Sokolské slávnosti v Košicích. Svou podporu vyjadřujeme tedy alespoň účastí v řadách diváků. V Brně jsme se zúčastnili velkého sokolského průvodu, do Košic připravujeme autobusový zájezd.

Závěrem 121. valné hromady SŽR br. starosta poděkoval všem příslušníkům za dobrou práci a vyjádřil naději, že se v hojném počtu zúčastníme XIII. všesokolského sletu v Praze v roce 2000.

Ve čtvrtek 14. května pořádala SŽR v tělocvičně české školy závody ve sportovní gymnastice žactva. Sešlo se na nich 14 mladých účastníků: 3 mladší zákyň, 4 mladší žáci a 7 starších žáků. Za povzbuzující podpory z řad diváků předvedli malí cvičenci své sestavy na žíněnce, kruzích, bradlech, hrazdě a koni. Porotci vyhodnocovali jednotlivé výkony a po sečtení bodů byli tři nejlepší v každé kategorii odměněni medailemi, ostatní diplomem. Z mladších zákyň získala zlatou medaili Dáša Slavíčková z jednoty XII/XV, stříbrnou Julia Suchánková také z jednoty XII/XV a bronzovou Xenia Lapínová z jednoty XVI/XVIII. Pořadí mladších žáků: 1. Tomáš Kasanický (XII/XV), 2. Marcus Ovčáček (XII/XV), 3. Stanislav Reich (XII/XV). V kategorii starších žáků získal zlatou medaili Tomáš Novák (XVI/XVIII), stříbrnou Matouš Malý (XII/XV) a bronzovou Jakub Slavíček (XII/XV).

SŽR nabízí ke konci letošní sezóny ještě dva sportovní podniky. Tím prvním je turnaj v badmintonu žen, který se odehraje v tělocvičně Ettenreichgasse v neděli 7. června. Zájemcům z řad hostů poskytne podrobnější informace br. Rodt na tel. č. 802 53 82.

Poslední akcí bude tzv. Jarní veselice jednoty XII/XV též v sokolovně Ettenreichgasse v neděli 21. června, v jejímž rámci bude uspořádán volejbalový mix-turnaj.

NŠ

Vídeň dne 5. května 1998

Vážení a milí přátelé,

dovolte mi, abych se touto cestou rozloučil se všemi z Vás, se kterými jsem neměl možnost učinit tak osobně.

Květen 1998 je posledním měsícem mého téměř pětiletého působení zde ve Vídni. Je symbolické, že se Vídeň se mnou loučí svěží zelení, nádherou květů a třípytem rosy v trávě ... Jako by chtěla zmírnit stesk a bolest, kterou každý člověk pociťuje při každém loučení. Tím spíše, jde-li o loučení překvapivé a náhlé.

V červnu 1993 mně byl prezidentem republiky svěřen odpovědný ale i radostný úkol zastupovat její jménem Českou republiku v sousedním a spřáteleném Rakousku. Po pěti letech přišel čas vydat počet. Objektivně hodnotit budou s odstupem času ti, kterým to přísluší, tedy i Vy.

Za sebe smím snad říci, s jakou bilancí odcházím.

Jsem přesvědčen, že se podařilo pro dobré jméno České republiky leccos udělat: Máme v pořádku veškeré smluvní vztahy a pracujeme na dalších, několikanásobně se zvýšila obchodní výměna i turistický ruch. Podařilo se nebývalým způsobem zvednout laťku v kulturních a mezilidských kontaktech. Češi toho vědí více o Rakušanech a Rakušané o Čěších. A to je dobře.

Abychom se mohli mít rádi, musíme

se navzájem poznat. To je pro sousedy důležité, ale také obtížné, protože jejich různé zájmy se střetávají nejčastěji. Musíme se učit mít se rádi, protože si musíme pomáhat. To je nezbytnost globálně ohroženého světa.

Poznal jsem mnoho nových lidí. Ti dobří převažovali. Ti méně dobří mně ukazovali, jako v zrcadle, jak se ke svým bližním nemám chovat. Děkuji všem, kdo mně radou i skutkem pomáhali a zasloužili se o dobré jméno České republiky.

Poznal jsem, jak je pro zahraniční politiku obecně a diplomacii zvlášť důležité, když se daří doma, politicky i hospodářsky. Je radostné zastupovat stát, který se může pochlubit dobrými výrobky, skvělými umělci, charakterními politiky, pracovitými a přemýšlivými lidmi i ukázněnými turisty. A naopak.

Vím, že jsem se nemohl zavděčit všem a že jsou mezi Vámi i takoví, kteří na mě nebudou vzpomínat v dobrém. Každá služba veřejnosti v sobě skrývá toto riziko. Úmysl v tom nebyl. Chyba se stát může, protože nikdo není dokonalý.

Chvilé loučení je jedna z těch životních situací, kdy je člověku těžko. Není snadné opustit něco, co člověku přirostlo k srdci. A to ani tehdy, jsou-li

Foto V. Čevela

jinak všechny okolnosti příznivé V takových chvílích beru do ruky knihy mého milovaného Antoine de Saint-Exupéryho, protože vím, že tam je lék. Uvěřil jsem mu a jsem si jist, že každá poušť skrývá studnu. S touto nadějí lze vykročit i na neznámou cestu.

Moji milí, tisknu Vám pravici a loučím se s Vámi, ze srdce Vám přeji vše dobré, pevné zdraví, radost a pokoj a hojnost všech potřebných darů pro duši i tělo.

Váš Pavel Jajtner

Kulturní Vídeň

"Divadlo Járy Cimrmana se představilo v české škole svoji novou hrou Švestka."

Foto: V. Čevela

Foto: V. Čevela

Vídeňská premiéra hry Jana Brabence "Rudolf" se konala ve Freie Bühne Wieden.

Všechno byla náhoda

Tak začínal odpověď pan Dvorní rada doc. dr. Jaromír Oulehla, vedoucí Španělské Reitschule, ředitel státního hřebčínu v Piberu, odborný zvěrolékař pro koně a chov zvířat na otázku, jak se dostal ke svému oboru. My však musíme dodat, že si ona náhoda uměla vybrat toho správného člověka. Člověka, který se danému oboru „upsal“ tak, že je dnes světovou špičkou v oblasti chovu koňů lipicánů. O tom, jak jeden Moravák zachránil Rakousku lipicány vypráví náš dnešní rozhovor.

Pane doktore, co Vás přimělo k rozhodnutí opustit Československou republiku?

Dr. Oulehla: Byla to okupace Československa. V té době jsem působil jako obvodní veterinář v Telči a společně s manželkou jsme se různě proti této skutečnosti vyjadřovali, angažovali. Podepsali jsme samozřejmě také 2 000 slov. No a když pak došlo ke konsolidaci, začala být pro nás situace vážná. Vycestovat jsme nemohli, protože jsme neměli pasy. Podařilo se to potom později.

Odkud pocházíte? Dostal jste se ke svému oboru náhodou, anebo zde sehrála roli nějaká rodinná tradice?

Dr. Oulehla: Pocházím z Velkého Meziříčí. Ke svému oboru jsem přišel vlastně vynuceně a náhodně zároveň. Správně bych měl říct, že bych se měl vlastně poděkovat komunistům a Moskvě, že sedím dnes zde. Byl jsem totiž dítě se špatným kádrovým profilem, rodiče mě přihlásili v 50. letech do náboženství, táta ztratil práci a já jsem nesměl studovat, protože jsem neskýtal záruku socialismu oddaného akademika. Musel jsem si vylepšovat svůj kádrový profil, pracoval jsem několik měsíců v uranovém průzkumu. Exitovaly pouze dvě vysoké školy, kam bývali přijímáni i takoví nespolehlivci, a to byla Technika, anebo Vysoká zemědělská škola. Protože jsem byl slabý v matematice, byla volba velmi snadná - šel jsem na zemědělskou. Zde jsem si však zjistil, že je obor veterinární medicíny, tehdy ještě nebyla v Brně samostatná veterinární fakulta, takže jsem začal studovat veterinu. Původně jsem chtěl dělat medicínu, kdyby nastaly uvedené potíže, byl bych dnes zřejmě obvodákem někde v pohraničí.

Kdy jste přišel do Rakouska a jak jste zde začínal?

Dr. Oulehla: Do Rakouska jsme se dostali oklikou přes Jugoslávii a Maďarsko, jak se říká „přes kopečky“, přesně 6. července 1970, neboť jsme vízum do Rakouska nedostali. Požádali jsme o asyl a samozřejmě hledali práci. V Rakousku jsme neholdali zůstat. Byli jsme domluveni s našimi známými, kteří odešli do zahraničí už o rok dříve, že společně zakotvíme v Karlsruhe. Byl to můj kolega z obvodu, on byl lékař pro lidi, já pro zvířata. Při tom „čekání“ na vyřízení jsem si řekl, že bych se měl zajít podívat na zdejší universitu. Musím ovšem zdůraznit, že jsem vůbec neuměl německy, pouze dobrý den. Jeden můj známý mně řekl, že zde na universitě je jeden profesor, který se narodil v Praze. Byl to pražský Němec dr. Walter Schleger, který se nějak po roce 1945 dostal do Rakouska, mj. hrál dobře fotbal, dokonce za Rakousko na pravém křídle. A tento člověk byl na universitě docentem na Ústavu pro chov zvířat. Tak jsme tam zašli, a protože pan docent mluvil česky, mohl jsem s ním povídat. Prohlížel si moje papíry, viděl, že dělám do koní. On se sice také koňmi zabýval, ale zatímco já v terénu, on u mikroskopu. Ale zavedl mě za další osobou, a tou byl prof. Jaksch, také původem z Čech, ze Sudet, ten však česky neuměl. To v okamžiku nebylo pro mě to nejdůležitější, jako to, že znal mé publikace o koních. Tedy to byly mé práce z dob studia v Brně, kdy jsem se zúčastňoval tzv. Studentských vědeckých konferencí. Nejlepší práce byly pak publikovány v odborném tisku, který se samozřejmě dostal i do zahraničí. Byl jsem pochopitelně překvapen, onen profesor se pak ptal na různé věci, doc. Schleger to překládal, během toho rozhovoru se mě prof. Jaksch ptal také na to, jak jsem veliký, jakou mám velikost šatů. Připadal jsem si hrozně divně, vedli jsme vědeckou debatu a do toho takový dotaz. Poprosil

jsem tedy dr. Schlegera, aby se zeptal, co to má znamenat. No a tento pan profesor řekl, že to potřebuje znát, protože musí pro mě zajistit oblečení, neboť mě k sobě bere jako asistenta. Pamatuji si to jako dnes, tento rozhovor probíhal v pátek odpoledne a profesor mně řekl, abych nastoupil v sobotu ráno. Dovedete si představit tu situaci, neznám ani slovo z němčiny a mám jít zítra na fakultu. Podepsal jsem smlouvu asi na půl roku, dostal jsem pak přiděleno vedení jednoho ze seminářů. Když jsem panu profesorovi říkal, že to nemůžu dělat, že neumím německy, lakonicky dodal, abych se to naučil. Celou noc jsem do sebe hustil text v němčině, zachránilo mě to, že tam bylo také hodně latinské terminologie. Po půl roce jsme měli odejít s kolegou do Německa, jak jsme původně zamýšleli. Kolega však měl děti školou povinné a neviděl za šťastné, aby v průběhu školního roku přerušovaly školní docházku. Dohodli jsme se, že počkámě do začátku prázdnin. Pro mě to znamenalo najít si nějakou jinou práci, protože podle smlouvy moje činnost na fakultě měla končit koncem listopadu. V této situaci jsem se obrátil na prof. Jaksche s dotazem, zda by moje smlouva nemohla být prodloužena o uvedenou dobu. Ten se nesmírně pobavil, protože mi sdělil, že při podepisování oné první smlouvy využil mé neznalosti němčiny, takže jsem mu podepsal smlouvu nikoliv na půl roku, ale na dva roky. Řekl mně, že by chtěl, abych zde zůstal a od 1. ledna 1971 mě dal vedení koňské kliniky - interny. K tomu patřilo tehdy ošetřování hřebců španělské Reitschule. Takže od této doby jsem měl co do činění s lipicány. Na fakultě jsem byl jeden a půl roku, potom jsem byl povolán ministrem zemědělství, abych odešel dohlížet na chov koní státního ústavu v Horním Rakousku. Převzal jsem tuto funkci, současně jsem jednou týdně dojížděl do Vídně do Reitschule. Byl jsem tam pět let, po té se objevila v roce 1983 náhoda v Piberu, středisku chovu lipicánů. A opět volal ministr zemědělství, abych se tam přemístil. Nechtěl jsem, už jsme byli zvyklí na dosavadním místě, ale pan ministr mi připomněl, že jako dvorní rada jsem vlastně „ouřada“ a musím poslouchat,

tedy jít tam, kam mě přeřadí. Jdete-li dobrovolně, diktujete si podmínky, v opačném případě jsou vám nadiktovány. Tak jsem to nakonec vzal, ale dál jsem dělal v Reitschule a spolupracoval jsem s klinikou. V roce 1985 ministerstvo vše sloučilo, bylo to poprvé za 425 let, co jeden člověk vykonává funkci ředitele pro obě místa. Mám tedy dnes na starosti státní hřebčín v Piber a Reitschule ve Vídni.

Kdy jste byl povolán do funkce ředitele?

Dr. Oulehla: Piber jsem dostal v září 1983 a sloučení obou funkcí bylo v červnu 1985.

Kolik koní má Reitschule?

Dr. Oulehla: Celkem 74 hřebců, v Piberu máme 240 koní, z toho 100 krav, 80 telat a 700 ha statek.

Dostávají tito koně nějaké zvláštní krmení?

Dr. Oulehla: Ne, méně jako ostatní, tito koně jsou velmi skromní. Pocházejí ze Španělska, z Lipice v Jugoslávii a tam žijí na kamenitém terénu. Dobře zpracovávají to málo, co dostanou. A jak to zpracovávají, o tom se přesvědčuji každé tři týdny, provádím kontrolu kondice, namátkově třikrát čtyřikrát za rok odběr krve, abych věděl, zda-li jim něco neschází.

Lipicáni jsou chováni k výcviku a reprezentaci. Je možné, že by takový kůň byl zapřažen do vozu a táhl?

Dr. Oulehla: Ano, samozřejmě. Ti koně, kteří se nehodí pro výcvik, jsou prodáváni do hospodářství. Zejména v Rumunsku, kde není španělská jízďárna, pracují tito koně na poli, protože, jak jsem již uvedl, spotřeba krmiva pro ně je minimální. Navíc jsou to dobří pracovníci a mají dobrý charakter.

Kolik stojí takový kůň?

Dr. Oulehla: Ti koně, co jsou zde vycvičení, jsou neprodejní. Kdybyste mi nabídla tři milióny dolarů, tak se Vám vysměji. Cena tohoto koně je nevyčíslitelná, řídí se podle trhu, ale vycvičení koně se prostě neprodávají. Každý rok se obnoví stav o devět deset mladých koní, zbytek, asi okolo dvaceti koní, se prodává. Pro příklad, za nevyvíčeného tříletého koně se platí okolo sto tisíce šilinků, odstavené hřebě šest měsíců můžete dostat za třicet tisíc šilinků.

Na kolika místech v Evropě, resp. ve světě se lipicáni chovají?

Dr. Oulehla: V podstatě je všechny znám, dělám chovný výběr pro celou Ameriku, v prosinci letím do Austrálie, dělali jsme to již také v jižní Africe. V evropských zemích je chov téměř všude, kromě Španělska a Portugalska, tam jsou andaluští koně, nejsou na Islandu. V zámoří pak chybí lipicáni ve Střední Americe - v Mexiku, Portoriku, ale v Kolumbii, Argentině a Chile jsou. Rovněž doposud nejsou na Novém Zélandě.

Jezdíte na koni? Zbývá Vám na to čas?

Dr. Oulehla: Jezdit na koni jsem začal za dob svých studií v Brně. Byla to v té době neslýchaná věc, neboť jízda na koni a tenis patřily k projevům buržoazní kultury a jako takové byly v tehdejších režimu nežádoucí. Ale naši profesori na fakultě takřikajíc obešli tyto skutečnosti, zakoupili pro katedru koně z Kladruhu, které deklarovali jako koně pokusné. A když tam koně byli, museli se také projíždět. Prof. Zakopal, který mne přivedl k problematice lipicánů, a Dr. Lahký zařídili pro studenty i odborný výcvik. Jezdit nás učil bývalý prvorepublikový jezdec podle rakousko-uherských dragounských předpisů. Takže jsem měl tento odborný výcvik. Dnes mám velmi málo času na to, abych jezdil.

Máte vlastní koně?

Dr. Oulehla: Ne, nemám. Koně má manželka, ale musela si ho u mě koupit. Chtěla se mnou smlouvat, ale moc se jí to nepodařilo, se mnou se nesmlouvá.

Udržujete kontakty s Českou republikou, ve smyslu chovu lipicánů?

Dr. Oulehla: Ano, Vždyť nejstarší hřebčín, který císař pan založil, byl v Kladruhu. Lipicáni potom přišli i do Topolčianek. Pan ministr Lux mě jmenoval do komise pro obnovení Kladruhu.

Jste odborníkem přes koně. Jakého jiného tvora ze zvířecí říše máte hned po koních v oblibě?

Dr. Oulehla: Žádného. Na prvním místě je kůň a pak hned přijdou všechna ostatní zvířata. Vždyť jsem zvěrolékař.

Kde čerpáte síly pro svoji náročnou práci?

Dr. Oulehla: Já nemám skoro žádné

hobby. Pro mě je hobby moje práce. Když mám čas, chodím na ryby. A přemýšlím. Když jsem přebral hřebčín v Piberu, pracoval jsem dvacet hodin denně, nyní tak čtrnáct patnáct hodin, takže teď už mám spoustu času.

Jak jsme se mohli dočíst v denním tisku, nastala v současné době pro vídeňskou Reitschule kuriózní situace, neboť Itálie požaduje navrácení chovu koní do místa Lipizza u Terstu. Domníváte se, že by tento problém mohl vyústit v první závažný spor mezi Rakouskem a EU?

Dr. Oulehla: Určitě ne. Řekl bych, že nejvíce tomuto problému „pomohli“ novináři, prostě amatéři začali psát o koních. Podstata toho všeho byla výzva EU v roce 1992, její komise pro chov zvířat, aby byla provedena registrace chovu zvířat typických pro určité regiony, např. žlutá kráva v Rakousku, a tím vlastně bylo zajištěno zachování daného chovu pro další generace. Každý stát EU tedy předložil seznam zvířat, jež jsou pro něj typická. Jedná se o všechna zvířata, od slepice přes prasata až po koně. Ta myšlenka je velmi dobrá. Když totiž u některého druhu je méně než šest tisíc kusů, platí EU chovateli podporu na obnovení a rozšíření chovu. Ten však musí zachovat originalitu chovu, tzn. exteriér- stavba těla, anatomie atd., interiér- jaké má mít výkony, inteligence apod. EU tedy požaduje definici chovu v původní zemi. Tento seznam byl vyhotovován v roce 1992. Doporučil jsem, aby tam Rakousko uvedlo koně lipicány, Norica a starorakouská koňská plemena, samozřejmě vedle řady různých slepic aj. No a právě za dva a půl roku nějaký novinář objevil, že také Itálie uvedla ve svém seznamu původního chovu právě lipicány. Protože je potřeba, aby takový originální chov schválili všichni členové komise, musí

nyní dojit k jednání, ve kterých bude Rakousko i Itálie zdůvodňovat, proč chce mít výsadu originálního chovu. Zatím k jednání nedošlo, ale situaci v Itálii znám velmi dobře. Jedná se tam o výzkumnou stanici pro chov hovězího dobytka, kde původně chtělo tamější ministerstvo lipicány zlikvidovat, takže chov je tam minimální. Úspěch může mít Itálie jenom v tom případě, když dokáže, že má španělskou jízďárnu, že má v pořádku chov. Celý problém tedy není odborný, nýbrž juridický, který se vrací k vyrovnáním podle dohod ze St. Germain. Jde o prestižní záležitost, která však v případě Itálie nemá naději na úspěch.

Máte děti? Jdou ve Vašich šlépějích?

Dr. Oulehla: Mám dceru, ale ta pouze velmi dobře rajtuje. Vystudovala publicistiku a jazyky. Organizuje právě u jedné firmy oslavy 200. výročí založení hřebčiny v Piberu, a to 30. září 1998. Bude to velká slavnost s Wiener Sängerknaben, španělskou Reitschule.

Vaše paní musí mít nesmírné pochopení pro Vaši práci. Skoro bych řekla, že by měla být „zasazena do zlata“, neboť jste vlastně stále pryč.

Dr. Oulehla: Ano, bez onoho cestování nemohu svoji práci vykonávat. Jsem tři čtyři měsíce mimo domov, odjíždím často neočekávaně, musím přerušovat svoji dovolenou. Tato práce vyžaduje velké idealisty. Každý, kdo zde pracuje, musí takový být. Kdo se dívá na hodinky, je špatný. Zde se pracuje v sobotu, v neděli, neboť máme představení. Volno je v pondělí, ale pro mě ne. To musím být zase v Piberu.

Pane doktore, děkuji Vám za rozhovor.

Rozmlouvala Dr. M. Brandeis.

Zeman opět obvinil své protivníky ze spiknutí

Předseda sociální demokracie Miloš Zeman vytáhl na svého největšího politického rivala - předsedu Unie svobody a bývalého ministra vnitra Jan Rumla - dosud největší kalibr obvinění. Podle dokumentů, které Zeman zveřejnil se měl Ruml loni v září ještě ve funkci ministra vnitra zajímat o reakci států NATO na případné svržení bývalého premiéra Václava Klause, dále na změny ve vedení sněmovny (tedy i Zemanův odchod), vyhlášení předčasných voleb a zrušení extrémistických politických stran.

"Pokud se ukáže pravdivost této informace, může vážně destabilizovat český politický systém," oznámil Zeman pohnutým hlasem na mimořádné tiskové konferenci.

Ruml Zemanova slova ostře odmítl, popřel a šéfa sněmovny označil za paranoika. "On prostě nedá pokoj a bude tuto republiku neustále iritovat falešnými kufíky a materiály," prohlásil Ruml, který tak vzpomněl předlošský Zemanův výbuch, když prezidentovi za početné asistence tisku předal kufík plný tajných materiálů, které bezpečnostní síly vinily ze spiknutí. Prezidentovi odborníci později oznámili, že se jednalo o podvržené dokumenty, na které Zeman naletěl a Václav Havel tzv. kufíkovou aféru smetl ze stolu.

Tentokrát se Zeman opírá o kopii dopisu, který Ruml údajně loni v září poslal šéfovi civilní rozvědky Oldřichu Černému. Dopis spolu s dalšími listinami s eobjevil minulý týden nejen v Zemanových rukou, ale dostaly jej také téměř všechny domácí noviny.

Kromě kopie dopisu se Zeman opírá o záznam z jednání, na kterém se Ruml s Černým domlouvali, jak poškodit ČSSD. "Černý na této poradě oznámil, že jeho služba je připravena inspirovat akci vycházející ze zahraničí proti ČSSD," řekl Zeman a dodal, že za takovou akci se dá považovat nedávná bamberská aféra. Při níž česko-švýcarský podnikatel Jan Vízek obvinil vedení sociální demokracie, že za peníze na volební kampaň slibovala emigrantské průmyslové lobby ve Švýcarsku důležité funkce ve státním aparátu.

Zemanovi však netrvalo ani týden, aby sám všechny dokumenty, které zveřejnil, zpochybnil. "Nejde vůbec o to, zda jsem něčemu uvěřil nebo ne. Podstatné je, že tady někdo vyrábí takovéto dokumenty. Podstatné je vyřešit a prokázat, kdo to je a v čích je službách," prohlásil Zeman, aniž by se některému z obviněných lidí omluvil.

ODS oslavila sedm let

Občanská demokratická strana bývalého premiéra Václava Klause oslavila dixielandem a mažoretkami sedmé narozeniny. Při otevírání šampaňského byl ve Sněmovní ulici na Malé Straně odpálen i malý ohňostroj. "Sedm let jsou dětská léta. Doufáme, že jsme si už dětské nemoci prožili. Dětičky udělají spoustu přehmatů a věcí, ze kterých se pak rodiče ani ony samy neradují. Nicméně doufám, že tyto dětské nemoci již máme za sebou," prohlásil předseda strany Klaus z improvizovaného podia z vlaječkou ODS v ruce. Strana, kterou vloni na podzim potopil finanční skandál, se po svém rozpadu sešla k takovým velkolepým oslavám poprvé od pádu Klausovy vlády.

Havel se vrátil z Innsbrucku

Prezident Václav Havel, který musel být minulý měsíc pro akutní proděravění tlustého střeva operován v univerzitní nemocnici v Innsbrucku, se vrátil do Prahy. Speciální lítající nemocnice Tyrolean air ambulance je dopravila na ruzyňské letiště, odkud byl okamžitě převezen do vojenské střešovické nemocnice. Zde prezident pobyl asi týden a pak odjel na zámek v Lánech, kde se bude zotavovat minimálně do konce května. "Pan prezident předpokládá, že na předčasné volby již

bude v úřadu," prohlásil Havlův mluvčí Ladislav Špaček.

Havel musel být operován v Rakousku, protože zde měl strávit třítýdenní dovolenou.

První státnický krok od operace zvládl prezident Havel ještě v Innsbrucku: podepsal zde rozkaz o povýšení sedmi generálů. Za asistence desítek fotografů vkráčel Havel pomalými krůčky do místnosti, usedl za stůl a podespal rozkaz. To, že ještě před dvěma dny ležel na jednotce intenzivní péče, připomínala jen bleší, pohublá tvář a nejistá chůze. Tak popisovali čeští novináři první setkání s prezidentem Havlem po třítýdenním

pobytu v Innsbrucku.

Prezident tři týdny a jeden den po těžké operaci tlustého střeva do speciálního letadla nastoupil sám, stejně z něj i sám vystoupil na ruzyňském letišti. Zde pouze přestoupil do připravené sanitky, která jej okamžitě dopravila do Střešovic. Půl hodiny před odletem navštívil českého prezidenta jeho rakouský kolega Thomas Klestil. "Mluvili jsme nejen jako přátelé, ale i jako prezidenti. Například o tom, jak obtížné může být po volbách sestavit vládu," komentoval krátké setkání Klestil, kterému český prezident blahopřál ke znovuzvolení.

Helsinský výbor varuje: porušují se práva menšin

Český helsinský výbor prohlásil, že se loni porušovaly mezinárodní úmluvy, jež mají zajistit ochranu práv žen, dětí, uprchlíků či etnických menšin. "Stát například vůbec nemůže postihnout člověka, který odepře Romovi práci, neboť žádný zákonný předpis takový postih neumožňuje," píše se například ve zprávě o stavu lidských práv v roce 1997. Helsinský výbor se domnívá, že Romy nejvíce porušuje zákon o občanství. V době rozpadu federace totiž učinil ze zhruba 350 tisíc lidí, kteří dlouhá léta žili v České republice, občany Slovenska. Především Romové, kteří nedokázali projít složitým postupem vyvázání se ze slovenského občanství a volby českého, pak zůstali bez státní příslušnosti. Kromě této úmluvy však podle helsinského výboru stát soustavně ignoruje i další závazky, které za posledních osm let přijal. "Šokující je nezájem vlády se těmito otázkami účinně zabývat," praví závěry výboru.

Země se přiblížila Severoatlantické alianci

Ani den poté, co američtí senátoři schválili rozšíření NATO o tři středoevropské státy - Českou republiku, Maďarsko a Polsko - zvedli ruku pro tuto variantu i čeští senátoři. Ještě před definitivním zařazením tří zemí do aliančního svazku se američtí odpůrci snažili zablokovat rozšíření. Nakonec pro rozšíření hlasovalo osmdesát 80 senátorů, proti jich bylo devatenáct. Ve stočlenném Senátu bylo zapotřebí získat dvoučlennou většinu, tedy 67 hlasů. V českém parlamentu se proti rozšíření aliance postavili pouze dva komunisté a jeden sociálnědemokratický senátor.

Veřvyslanectvo Slovenskej republiky obsadené

Skupina asi pátácti členov organizácie GLOBAL 2000 obsadila 22. mája na dve hodiny slovenské veřvyslanectvo na Ambrustergasse vo Viedni. Na prvom poschodí vyvesili transparent protestujúci proti spusteniu jadrovej elektrárne Mochovce do prevádzky. Niektorí ďalší aktivisti sa pripútali reťazami ku vstupnej bráne. Prívolaná polícia aktivistov vyviedla.

Audit hospodaření ODS stranu nepochválil

Výsledky speciálního auditu, kterým se Občanská demokratická strana původně chtěla zbavit podezření z finančních machinací, překonaly i ty nejbujnější představy: nepořádek v účetnictví, využívání černých peněz, podvody se sponzorskými dary, zatajování mecenášů či daňové úniky byly ještě rozsáhlejší, než je před časem popisovaly noviny Existenci tajného zahraničního konta audit nepotvrdil, ovšem ani nevyvrátil.

"Byly získány závažné informace, které mohou vést k přesvědčení, že byl spáchán trestný čin," stojí v závěrečné auditorské zprávě firmy Deloitte & Touche. Reakce vedení ODS byla značně kajicná. "Upřímně se všem omlouváme," prohlásil místopředseda strany Ivan Langer.

Deloitte & Touche však zjistila, že ODS dostávala v minulých letech sponzorské dary za bezmála deset milionů korun, které nikdy neuvedla ve svém účetnictví ani ve výroční zprávě. Jde třeba o milion korun od plzeňské Škodovky, jejíž šéf Lubomír Soudek se tak rozhodl přispět na komunální kampaň ODS v roce 1994.

U dalších skoro devatenácti milionů korun zase ODS podle auditu uváděla fingoané dárce.

Zpráva auditorů také vrhla špatné světlo na privatizaci jedné z nejvýznamnějších tuzemských firem - Telecomu. Podle informací od bývalých politiků a zaměstnanců ODS měly bývalé strany vládní koalice (ODS, ODA a KDU-ČSL) dostat značné sponzorské odměny za privatizaci Telecomu. Mecenášem se měl stát holandsko-švýcarský koncern TelSource, jemuž stát v červnu 1995 prodal sedmadvacetiprocentní balík akcií SPT Telecom. Bývalí členové vlády však takové nařčení odmítají a audit neprokázal, že by peníze na účet ODS skutečně od zmíněné firmy přišel.

Elektrárna Mochovce preverovaná medzinárodnou komisiou

"Nedá sa už teraz povedať, že v slovenskej atómovej elektrárni Mochovce je všetko v poriadku. Sú problémy, ktoré sme nemohli vopred hodnotiť, tie treba podrobne analyzovať" - uviedol rakúsky člen medzinárodnej preverovacej komisie profesor analyzovať Kromp. Výrok riaditeľa Slovenských elektrární Tibora Mikuša, že Mochovce spĺňajú všetky požadované bezpečnostné štandardy, označil Kromp za "propagačný ťah". Prístup slovenskej strany bol podľa Krompa v zásade ústretový, hoci nemohli nazrieť do všetkých dokumentov. Závěrečná správa komisie vyjde najneskôr 22. júna. Na previerke jadrovej elektrárne Mochovce sa dohodli premiér Mečiar a kancelár Klíma, aby odstránili obavy rakúskej verejnosti z údajných nedostatkov.

Kancelár Klíma odovzdal slovenskému veľvyslancovi vo Viedni Jozefovi Klimkovi aide-mémoire, v ktorom žiada premiéra Vladimíra Mečiara, aby sa skúšobná prevádzka reaktora v Jadrovej elektrárni Mochovce (JEMO) nezačala.

Veďúca pobočky Greenpeace na Slovensku Ľubica Trubíniová uviedla, že prostredníctvom poslancov NR SR chcú iniciovať referendum o dostavbe jadrovej elektrárne Mochovce.

Neústavný zákon

Návrh novely zákona o sústave základných a stredných škôl je podľa poslancov hnutia Spolužitie protiústavný a zameraný najmä proti právam národnostných menšin na Slovensku.

Ak parlament tento zákon napokon schváli, podľa podpredsedníčky hnutia Erzsébet Dolnikovej Maďarská koalícia v spolupráci s viacerými občianskymi združeniami podnikne tvrdé protestné kroky vrátane upozornení orgánom EÚ, Rady Európy a OBSE.

Vladimír Mečiar označil tento návrh SNS za "neústavný a neprijateľný", no poslanci za HZDS novelu podporili.

Proti návrhu zákona vyjadrilo protest aj maďarské Ministerstvo zahraničných vecí, na čo prišlo zo Slovenska obvinenie z nepripustného zasahovania do vnútorných záležitostí Slovenska.

Hřadaný veľvyslanec

Designovaný veľvyslanec SR v Nemecku, exminister Karol Česnek (viedol Ministerstvo hospodárstva SR do 26. februára t.r.) si z doteraz neznámych príčin neprišiel prevziať z rúk premiéra Mečiara poverovacie listiny.

Nadálej sa objavuje na svojom pracovisku v Slovenských elektrárnach a odmieta všetky novinárske otázky.

Jedná sa o diplomaticky háklivú záležitosť. Vymenovanie každého veľvyslancu je spojené s pomerne zdĺhavými konzultáciami s úradmi tej-ktorej krajiny, ktorá potom budúcemu veľvyslancovi udelí "agreement" = súhlas. Prípadné nenastúpenie takto schváleného veľvyslancu je potom trápne a neprijemné pre obe strany.

Fotografia vlajky HZDS na Evereste má byť predvolebným motívom hnutia

Trom slovenským horolezcom sa v máji podarilo dostať až na vrchol najvyššej hory sveta Mount Everest. Výstup prebiehal bez šerpov a bez kyslíkových prístrojov. Na vrchole potom horolezci vztýčili slovenskú vlajku, ako aj vlajky ponzorov expedície, medzi nimi aj vlajku HZDS.

Podľa neoficiálnych informácií má byť odfotografovaná vlajka HZDS na Mount Evereste predvolebným motívom hnutia, využitým vo volebnej kampani. Ostrý protest proti zneužívaniu športových výsledkov na stranické ciele vyslovila poslankyňa SDE B. Schmögnerová.

Riaditeľ expedície V. Ondruš vztýčenie vlajky HZDS zdôvodnil "symbolom pre budúce voľby, aby šéf hnutia dovedol našu krajinu na vrchol prosperity." V. Mečiar poslal Ondrušovi blahoprajný telegram, v ktorom uviedol, že "sa naplnili do posledného želania jeho tajné túžby." Šéf horolezcov výpravy Pavol Lazar je synom poslankyne HZDS Z. Lazarovej.

Problémy s udeľovaním amerických víz na Slovensku

Jednou z diskutovaných tém na Slovensku je neudeľovanie víz slovenským občanom na konzuláte USA v Bratislave. Množiac sa prípady občanov, ktorí splnili všetky predpísané požiadavky, ale vízom nedostali, ako aj medializovanie celého problému, prinútili amerického konzula Thomasa Rogana vydať vyhlásenie tlači. Vo vyhlásení sa uvádzajú obavy USA z prílivu ilegálnych prisťahovalcov. Konzul odmietol udať presný počet odmietnutých žiadostí, zdôraznil ale, že okrem predpísaných podmienok je hlavne potrebné presvedčiť konzulárneho úradníka o tom, že žiadateľ nemá v úmysle zostať žiť ani pracovať v USA...

Otvorený list slovenských biskupov

Deväť katolíckych biskupov sa obrátilo na vládu a parlament otvoreným listom. Poukazujú v ňom na rozdelenie spoločnosti „zapríčinennej neustálym živým politickou nenávisťou“. Od vlády a parlamentu vyžadujú bezvýhradne prijímať rozhodnutia Ústavného súdu, uskutočniť demokratické voľby, volať na zodpovednosť tých, ktorí prestúpili zákon, umožniť občanom zvoliť si prezidenta a objektívnu informovanosť vo verejnoprávnej Slovenskej televízii. Výzvu nepodpísal kardinál Korec ani arcibiskup Sokol.

V Ústí nad Labem vzniká Berlínska zed'

Městská čtvrť Neštémice v Ústí nad Labem se rozhodla vyřešit letité spory romských a neromských obyvatel v jedné ulici tím, že holobyty Romů obežene třimetrovou zdí. Toto rozhodnutí vzbudilo nevoli nejen romských předáků, ale i členů Tošovského vlády. Jako první kritizoval stavbu zdi ministr bez portfeje Vladimír Mlynář.

O dva dny později zveřejnili svůj obdobný záměr i zástupci plzeňské radnice. Ta zase zvažuje, zda nepřizpůsobivé občany vystěhuje v budoucnu na okraj města do ghetta sestaveného z obytných buněk, obehnaného plotem a hlídaného policií. Za nepřizpůsobivé občany plzeňská radnice považuje ty, kteří neplatí nájemné a navíc ničí své okolí a obtěžují například hlukem sousedy.

Prahu zasáhla smršť násilností a rabování

Prahou se přehnalá nevidaná vlna násilí, anarchie a rabování. Nevinná akce ekologických aktivistů a anarchistů protestujících proti politice nadnárodních koncernů přerostla v demolování restaurací plných lidí a skončila ostrým střetem s policií. Ta rozehnala demonstranty s pomocí tvrdých ran obušků a kopanců.

Výsledek akce: 64 zadržených mladých lidí, několik poničených domů v centru města, řada rozbitých výloh a škody přes milion korun.

Pochod demonstrantů začal na Náměstí Míru, kdy na průvod Prahou vyrazilo na tři tisíce demonstrantů. Mladí lidé zastavovali auta a snažili se přesvědčit řidiče, aby raději chodili pěšky. Na pražské magistrále se dav poprvé pokusil zastavit policisté, ale bylo jich příliš málo a museli se stáhnout před rozlícenými mladíky. Ti mezitím zdemolovali některé volební plakáty republikánů a po policistech házeli kameny. Na tři sta policistů zasáhlo znovu ve Vodičkově ulici, kde demonstranti začali demolovat výkladní skříně oblíbených restaurací McDonald's a Kentucky Fried Chicken. Rozběsněný dav napadl i policejní vůz a převrátil ho na střechu. Někteří lidé kradli z rozbité výlohy uzenářského obchodu vystavené zboží.

Méně českého piva na Slovensko ?

Na jednáních Celní unie v Praze, která proběhly začátkem května, požadovala slovenská strana redukcí kvót na dovoz českého piva na Slovensko ze loňských 532 tisíc na 300 tisíc hektolitrů. Na Slovensko se loni vyvezlo z České republiky 511 tisíc hektolitrů, což činilo 96,1 % stanovené kvóty. Podíl dováženého piva na celkové slovenské spotřebě přesáhl třináct procent a místní producenti si silně stěžují na zahraniční konkurenci. Otázkou piva i dalších takzvaných citlivých položek by se mělo zabývat příští zasedání Rady Celní unie, které se však uskuteční až po předčasných červnových parlamentních volbách v České republice.

Sociální demokracie hodlá kontrolovat bankovní konta

Zemanova sociální demokracie hlásí, že má nový recept na úspěšný boj s praním špinavých peněz. Je jím kontrola veškerého pohybu peněz na soukromých a firemních bankovních kontech.

"Když se objeví na kontě sto tisíc korun, tak pokud možno hned druhý den přijde berní úředník a zeptá se: Od koho a proč jste na účet dostal tak velký obnos? Byl to dar? je to platba za nějaký obchod?" vysvětlují sociální demokraté své záměry.

Praxe by podle nich byla jednoduchá: komerční peněžní ústavy by předávaly veškeré informace o pohybu peněz do registru České národní banky. Do něj by pak mohli nahlédnout pracovníci finančních úřadů.

Někteří vyznavači pravicové politiky nad návrhem ČSSD krouží nevěřícně hlavou a mluví o policejním státě. "Tak tohle je přesně bolševický vztah k soukromému majetku. Na všechny zásahy do soukromí vytvoříme zákony, které je budou legalizovat. Když se vychází z presumce viny, nemůže být řeč o právním státu."

Strany nebudou v televizi diskutovat

Politické strany, které se letos rozhodly, že na volební kampani ušetří, co jen to jde, poněkud zmrazilo rozhodnutí vedení České televize, že místo televizních debat dostanou strany k dispozici minutové bloky pro vlastní prezentaci. Namísto debat nad volebními tématy jednotlivých stran se z televizních obrazovek polinou volební hesla a výzvy, které vbymsleli straničtí stratégové. Finanční obtíže českých stran jsou tak velké, že některé strany tyto volební několikaminutové bloky nevyužijí. Například Rumlova Unie svobody již jasně prohlásila, že své vysílací časy nabídne humanitárním organizacím.

V Ostravě vybuchla neznámá trhavina

Na nejrušnějším tramvajovém uzlu v Ostravě explodovala neznámá trhavina a zranila nejméně tři lidi. K výbuchu se nikdo nepřihlásil. Exploze rozmetala kusy skla a kovu z tramvajové zastávky v době, kdy k ní jedna tramvaj přijížděla a druhá v protisměru odjížděla.

Vláda už do voleb nic neprodá

Kabinet premiéra Josefa Tošovského pravděpodobně do červnových předčasných voleb nestihne prodat žádnou strategickou firmu "Časově to není možné. Přípravy privatizace však budou pokračovat," tvrdí například náměstek ministra financí Richard Chvojka. Naplnilo se tak volání opozice, aby se do voleb již nic neprivatizovalo. Po volbách by se tak měly prodat státní podíly v hnědouhelných dolech, část akcií České pojišťovny. Do voleb chce vláda ještě vypsat výběrové řízení na prodej Československé obchodní banky.

Fond národního majetku bez šéfa

Předseda Fondu národního majetku Roman Česka, po jehož pádu volala sociální demokracie, rezignoval. Parlament před časem škrtl v rozpočtu fondu několik milionů, a to bylo také důvodem Českovy rezignace. Šéf FNM však ve svém křesle bude muset ještě nějakou dobu zůstat. Odvolat jej totiž může pouze prezidium fondu, které v současné době nefunguje. Nový šéf fondu bude tak znám nejdříve po parlamentních volbách.

Poplatky na slovenských diaľnicach?

Slovenská správa ciest chce predložiť vláde projekt spoplatnenia diaľnic. Podľa neho by sa mali zaviesť od roku 2001 alebo 2002 poplatky za používanie jednotlivých úsekov diaľnice. Ten by mal byť 35 až 40 halierov za kilometer. Znamená to, že motorista, ktorý pôjde z Bratislavy do Košíc a nazad, zaplatí za jazdu po autostráde vyše 300 korún.

Otrava psími klobásami

Týždeň po fašiangovej veselici v obci Valaská pri Brezne vyhľadali desiatky obyvateľov lekára a podľa zistených príznakov sa začali liečiť na chrípku. Až po mesiaci jeden z pacientov, ktorý bol s teplotou 42 stupňov hospitalizovaný v banskobystrickej Rooseveltovej nemocnici, priznal bezradným lekárom, že pred časom zjedol dve kolieska psej klobásy a epidemiológovia konštatovali príznaky parazitu svalovca.

Celkove ochorelo asi 600 osôb, stále sa ale hlásia ďalší z celého Slovenska. Fašiangová burza ale navštívil aj autobus náhodných maďarských turistov a baličky s klobásami putovali aj do Nemecka, Švajčiarska a Vatikánu...

Rooseveltovu nemocnicu už navštívil aj štáb maďarskej televízie – zaujímal sa o spôsob liečby.

Tradicia pridávania psieho mäsa do bežných bravčových klobás je v obci Valaská stará už vyše sto rokov, je spojená výhradne s fašiangami a doteraz sa nič podobné nestalo. Klobásy vraj majú chuť pripomínajúcu divinu... Netreba ani dodávať, že obec sa stala terčom posmechu celého Slovenska.

Bude štrajk na slovenských železničiacich?

Odborové združenie slovenských železničiarov vyhlásilo štrajkovú pohotovosť. Už niekoľko mesiacov odborovi predáci márne poukazujú na nepriaznivú ekonomickú situáciu Železníc Slovenskej republiky a ich neustále tunelovanie pomocou rôznych "eseročiek". V nich sú údajne zapletení vrcholoví manažéri železníc, ktorí sa taktó obohacujú na úkor štátu. Ak železničiarci vstúpia do štrajku, Slovensko čaká kolaps.

Vysoká nehodovosť v ČR

Počátkem června by měl jít do vlády akční program zvýšení bezpečnosti silničního provozu. Ministerstvo tak reaguje na prudký růst nehodovosti na českých silnicích, která se v období mezi roky 1990 a 1997 zvýšila o 109,6 %. Česká republika patří mezi země stojící v popředí smutné tabulky poměru počtu usmrcených při dopravních nehodách na počet obyvatel. Na milion obyvatel připadalo v roce 1996 v České republice 151,9 mrtvých (v Rakousku 127,5). Akční program zvýšení bezpečnosti silničního provozu se vzhledem k hospodářské situaci zaměřuje zejména na krátkodobá, finančně méně náročná opatření jako je výměna dopravních značek za modernější typy, posílení dopravní policie nebo bezpečnostně dopravní audit pozemních komunikací. Zároveň se silně ozývají požadavky, aby byla vládě v brzké době předložena i koncepce veřejné osobní dopravy, která by měla pomoci řešit otázku výměny a údržby vozového parku.

Výstava art deco

V Obecním domě v Praze byla zahájena výstava České art deco 1918-1938. Obecní dům ji ve spolupráci s Uměleckoprůmyslovým muzeem v Praze připravil jako svůj příspěvek k 80. výročí vzniku samostatného státu. Po minulé prezentaci secesního umění je to další výstava, která představuje ucelenou kapitulu z dějin českého umění.

Těžiště stylu art deco leží v užitém umění, interiéru a architektuře. Na tyto oblasti je zaměřena i expozice instalovaná ve výstavních prostorách nedávno zrekonstruovaného Obecního domu. Představuje na 650 exponátů ze skla, porcelánu, keramiky a kovů, dále krajky, šperky, hračky, nábytek, bytový textil, ale rovněž plakáty a fotografie. Většina exponátů výstavy pochází ze sbírek Uměleckoprůmyslového muzea v Praze a jsou doplněny výpůjčkami z pražských a regionálních galerií a muzeí.

Výstava potrvá do 4. října t.r.

Paul Gauguin ve Veletržním paláci

Projekt s názvem Paul Gauguin ve sbírkách Národní galerie v Praze je po souboru Picassových prací na papíře už druhou takovou akcí, která je založena na principu výstavy ve výstavě. Prezentuje ty fondy sbírky francouzského moderního umění Národní galerie v Praze, které jsou širší veřejnosti téměř neznámé. Gauguinova výstava se koná u příležitosti 150 let od narození malíře, v rámci stálé expozice francouzského umění ve Veletržním paláci v Praze.

Kolekce obsahuje umělcova klíčová díla Útěk (Tahitská idyla) a Bonjour, Monsieur Gauguin, dále 11 litografií zakoupených státem již v roce 1923 a jedinečný dřevěný reliéf Žena s pávem.

Výstava, na níž spolupracoval také Francouzský kulturní institut v Praze potrvá do konce srpna t.r.

Soutěž Pražského jara vyhrál M. Kasík

Jednadvacetiletý student pražské Akademie múzických umění Martin Kasík zvítězil v konkurenci více než padesáti mladých pianistů z celého světa v 50. Ročníku mezinárodní interpretační soutěže Pražského jara, předcházející každoročně tento festival. Ve finále předvedl Chopinův koncert f moll. I druhá cena ze soutěže klavíristů zůstala v České republice – získal ji osmadvacetiletý absolvent pražské konzervatoře a AMU Adam Skoumal. Třetí místo obsadil Rus Jevgenij Somojlov. V oboru smyčcových kvartet se z devíti zúčastněných souborů porotě nejvíc líbilo italské Quarteto Prometeo. Druhé ceny obdržely český M. Nostitz Quartet (Petr Bernásek, Martin Kos, Pavel Hořejší, Petr Šporcl) a izraelský soubor Aviv. Třetí cena nebyla udělena. I Vyročí Egona Hostovského

V květnu uplynulo již čtvrt století od úmrtí Egona Hostovského, který patří k největším postavám české literatury 20. století.

O autorovi se dlouho mlčelo. Důvodem bylo jeho zřeknutí se funkce chargé d'affaires na velvyslanectví v Norsku v roce 1949 a o rok později jeho odchod do USA. S životem v emigraci měl Hostovský již své zkušenosti. Téměř celou válku prožil mimo republiku. Nejdříve v Paříži, později ve Spojených státech.

Pro jeho tvorbu bylo příznačné téma osamělosti člověka v cizím prostředí, jeho neschopnost porozumět si se svým okolím a v podstatě i sám sobě. Pobyt v exilu toto ještě umocnil. Vypovídají o tom ostatně i mnohé Hostovského tituly: Ghetto v nich, Dům bez pána, Listy z vyhnanství, Cizinec hledá byt, Všeobecné spiknutí.

Měl blízko k pražské židovské literatuře, ke Kafkovi, Weinerovi, Werfelovi.

Český čtenář se s jeho poválečnou tvorbou setkával po řadu let jen zprostředkovaně, také díky torontskému '68 Publishers. Až v 90. roce se vrátil Egon Hostovský do českých nakladatelství, v nichž je mu dnes splácen dluh vydáváním jeho souborného díla.

Festival spisovatelů

Letošního osmého ročníku pražského Festivalu spisovatelů, který nesl podtitul „příliš hlučná samota“ a byl věnován Bohumilu Hrabalovi, se zúčastnilo více než 2000 posluchačů z řad odborníků i široké veřejnosti.

Pozvání Nadace festivalu spisovatelů přijalo přes 30 zahraničních tvůrců ze 13 zemí světa. Největší zájem veřejnosti budil americký beatnický básník Lawrence Ferlinghetti. Tento osmdesátiletý autor se v Praze účastnil rovněž akce Beat Generation Fest, která proběhla současně s Festivalem spisovatelů. Z českých autorů se festivalu zúčastnil dramatik Josef Topol, prozaik Ludvík Vaculík a spisovatelka Daniela Fischerová.

Jednotlivě dny festivalu byly věnovány literaturám jednotlivých národů. Zájemci o literární dění měli možnost zúčastnit se tří akcí Rakouského dne. Hlavní pořadatel festivalu Michael March, americký básník žijící v Praze, pozval do Prahy šest současných rakouských spisovatelů a spisovatelek k diskuzím o současné rakouské literatuře a k autorskému čtení.

75. výročí Českého rozhlasu

18. května uplynulo sedmdesát pět od zahájení pravidelného vysílání Českého rozhlasu. Tehdejší Československo patřilo mezi první evropské země s pravidelným rozhlasovým vysíláním. Na slavnostním programu, kterého se zúčastnili přední čeští umělci, byl pokřtěn dvojkompakt Rozhlasová historie od r. 1923 dokumentující nejdůležitější události i hudební nahrávky uplynulých 75 let Českého rozhlasu.

Týdeník Květy nejoblíbenější

Na prvním místě v žebříku čtenosti společenských časopisů v České republice se drží Týdeník Květy se 779 000 čtenáři. Druhý stupínek zaujal list Story přinášející zprávy z lepší společnosti, třetí místo patří časopisu Rytmus života. Po této trojici následují Týdeník televize, bulvární Nedělní Blesk, Reader Digest Výběr, Reflex, Mladý svět, 100+1 zahraniční zajímavost a Ring.

Montserrat Caballé v Praze

Legendární španělská zpěvačka Montserrat Caballé zavítala počátkem května do Prahy. Na koncertě předvedla svůj repertoár árií a písní od španělských a italských autorů. Přestože hlas dnes již pětadesátileté umělkyně není již v takové formě jako dříve, okouzila i tentokrát Montserrat Caballé posluchače procítěním i úchvatnou měkkou barvou svého sopránů. Zpěvačku velmi citlivě doprovázel klavírista Manuel Burgueras. Část výtěžku koncertu byla určena pro dobročinné účely.

Spor o hymnu v českém parlamentě

Velkou debatu vyvolal v parlamentě poslanec krajně pravicové republikánské strany P. Vrzáň, který upozornil, že oficiální partitura státní hymny ČR obsahuje sice melodii a text, ale ne harmonii a rytmiku. Poslanec proto předložil návrh novely partitury, aby se zabránilo znehodnocování hymny. Problémem však je skutečnost, že poslanec předložil kompletní symfonickou partituru. Kdyby byl jeho návrh přijat, nešlo by podle zákona hrát hymnu v jiném obsazení než v kompletním symfonickém orchestru.

Peroutka ve Strži

Památník Karla Čapka ve Strži u Staré Hutě byl koncem dubna obohacen o expozici věnovanou Čapkovu příteli, významnému českému novináři a spisovateli Ferdinandu Peroutkovi. Na vytvoření stálé výstavy se významně podílela vdova po Ferdinandu Peroutkovi Slávka, která zapůjčila nejen osobní dokumenty ukazující Peroutkův život za první republiky, v koncentračním táboře i v americkém exilu, ale i část autentického nábytku. Příští rok by do Památníku Karla Čapka měla přibýt stálá výstava věnovaná manželce Karla Čapka, herečce Olze Scheinpflugové.

Miss Photogenic ze Slovenska

Začátkem května získala v Honolulu na Havajských ostrovech titul Miss Photogenic devatenáctiletá Vladimíra Hreňovčíková ze Slovenska. Cenu přebírala v krásném národním kroji.

Marta Kubišová v Ungeltu

Soukromé pražské divadlo Ungelt uvedlo v nedávných dnech premiéru komorního písňového recitálu zpěvačky Marty Kubišové. Recitál vznikl speciálně pro Ungelt a majitel divadla Milan Hein jej hodlá uvádět dvakrát měsíčně. Marta Kubišová v něm zpívá své hity ze šedesátých let, ze „zlaté“ éry Golden Kids, ale i ze svého novějšího alba Bůh ví, jež aranžoval nedávno zesnulý klavírista Rudolf Rokl. Ten měl původně doprovázet zpěvačku na piano - nahradil jej Petr Malásek.

Kromě divadla Ungelt vystupuje Kubišová především v uzavřených společnostech, jako jsou plesy a podobné akce, kde zpívá s orchestrem Karla Vlacha a Felixe Slováčka. Také má samostatný koncert se skupinou Golem.

Marta Kubišová se narodila v roce 1942 v Českých Budějovicích. V devatenácti se zúčastnila soutěže Hledáme nové talenty, poté vystupovala v pardubickém divadle Stop, plzeňské Alfě a nejdéle v pražském Rokoku (od r. 1964). Do roku 1970 nahrála ke dvěma stům rozhlasových a gramodeskových snímků. Spolu s Helenou Vondráčkovou a Václavem Neckářem založila skupinu Golden Kids, po roce 1970 ji však byla z politických důvodů zakázána veškerá umělecká činnost. Ke zpívání se vrátila ož o dvacet let později. V současnosti se aktivně věnuje ochraně zvířat a pořádání charitativních koncertů. Stala se trojnásobnou zlatou slavící, přičemž první místo v roce 1969 jí bylo upřeno a obdržela ho až po listopadu 1989.

Koncert storočia v Košiciach

Ani dážď neznižil nadšenie divákov v Košiciach na koncerte Luciana Pavarottiho. Už dve hodiny pred ohláseným začiatkom sa amfiteáter začal naplňovať. S niekoľkominútovým oneskorením vybehol na pódium dirigent János Ács a Štátna filharmónia Košice pod jeho taktovkou začala hrať. Potom za nadšených ovácií publika vystúpil na pódium sám veľký Pavarotti, aby v plnej kráse a vo vynikajúcej forme predviedol svoje umenie. Diváci každú áriu ocenili búrlivým potleskom. Nálada v hľadisku stúpala a opantala aj súčasného svetového tenoristu číslo jeden.

"Chcem vám všetkým poďakovať. Ste nádherné publikum, máte nádherné mesto a túto pieseň venujem práve vám," povedal Pavarotti pred tretím prídavkom. Za potlesku stojaceho publika sa potom nad amfiteátrom rozľahli tóny povestnej piesne O sole mio.

Fantastické. Nenapodobiteľné. Famózne. Takéto prívlastky zaznievali z úst nadšených divákov.

Pavarotti, ktorý po koncerte odletel späť do talianskej Modeny, sa ani pri rozlúčke netajil svojou radosťou a nadšením z prijatia, ktorého sa mu na východe Slovenska dostalo.

Juraj Hrubant, dlhoročný bývalý riaditeľ Opery SND: Ja ako bývalý spevák si Pavarottiho výkon mimoriadne vážim. Vzhľadom na jeho vek. Nebolo absolútne cítiť to, že má 64 rokov. Spieval ako mladík. Ten výkon bol absolútne vzorový. A musím povedať, že som videl s Pavarottim tri koncerty a nikde nespieval tak veľa, ako tu v Košiciach. Zrejme cítil vynikajúcu atmosféru. A to ho vyprovokovalo k tomu, že spieval hádam najdlhší koncert v svojom živote.

Peter Dvorský, slovenský tenor číslo jeden: Myslím si, že Slovensko ešte nezažilo takého umelca. Pavarotti sa stal na dlhé roky kráľom operného neba a stal sa symbolom dokonalého spevu. Ja vnímam Pavarottiho ako kolegu a speváka, ktorého stále obdivujem. Koncert som si schuti vypočul a napriek tomu, že mi stekal po tvári dážď, som obdivoval jeho výkon.

Soutěž Pražského jara vyhrál M.Kasík

Jednadvacitiletý student pražské Akademie múzických umění Martin Kasík zvítězil v konkurenci více než padesáti mladých pianistů z celého světa v 50. Ročníku mezinárodní interpretační soutěže Pražského jara, předcházející každoročně tento festival. Ve finále předvedl Chopinův koncert f moll. I druhá cena ze soutěže klavíristů zůstala v České republice – získal ji osmadvacitiletý absolvent pražské konzervatoře a AMU Adam Skoumal. Třetí místo obsadil Rus Jevgenij Somojlov. V oboru smyčcových kvartet se z devíti zúčastněných souborů porotě nejvíc líbilo italské Quarteto Prometeo. Druhé ceny obdržely český M. Nostitz Quartet (Petr Bernásek, Martin Kos, Pavel Hořejší, Petr Šporcl) a izraelský soubor Aviv. Třetí cena nebyla udělena. IVýročí Egona Hostovského

V květnu uplynulo již čtvrt století od úmrtí Egona Hostovského, který patří k největším postavám české literatury 20. století.

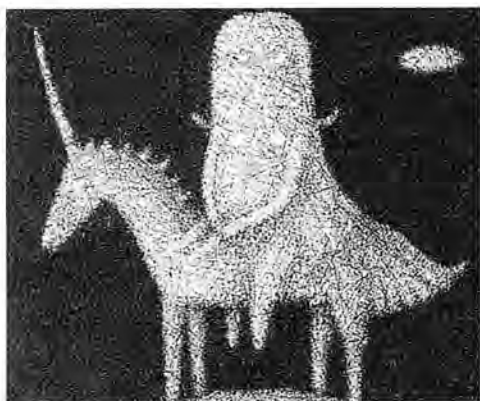
O autorovi se dlouho mlčelo. Důvodem bylo jeho zřeknutí se funkce chargé d'affaires na velvyslanectví v Norsku v roce 1949 a o rok později jeho odchod do USA. S životem v emigraci měl Hostovský již své zkušenosti. Téměř celou válku prožil mimo republiku. Nejdříve v Paříži, později ve Spojených státech.

Pro jeho tvorbu bylo příznačné téma osamělosti člověka v cizím prostředí, jeho neschopnost porozumět si se svým okolím a v podstatě i sám sobě. Pobyt v exilu toto ještě umocnil. Vypovídají o tom ostatně i mnohé Hostovského tituly: Ghetto v nich, Dům bez pána, Listy z vyhnanství, Cizinec hledá byt, Všeobecné spiknutí.

Měl blízko k pražské židovské literatuře, ke Kafkovi, Weinerovi, Werfelovi.

Český čtenář se s jeho poválečnou tvorbou setkával po řadu let jen zprostředkovaně, také díky torontskému '68 Publishers. Až v 90. roce se vrátil Egon Hostovský do českých nakladatelství, v nichž je mu dnes splácen dluh vydáváním jeho souborného díla.

Podoby fantaskna v českém výtvarném umění

Díla Jana Hiska představují bájná zvířata i fantaskní krajiny (Jednorozec, čarová mezzotinta, 1991)

(uspořádala Galerie hl.m. Prahy v 1996-97) a „České imaginativní umění“ (Galerie Rudolfinum 1997).

Až do 20. září t.r. se koná v hlavním sále zámku Hluboká nad Vltavou výstava pod názvem Podoby fantaskna v českém umění 20. století, kterou připravila Alšova jihočeská galerie. Téměř 250 exponátů (obrazů, kreseb a grafik) od více než 70 autorů je rozčleněno do deseti tematických celků, např. Zvíře ve fantaskním zobrazení, Fantaskní vize budoucích krajín, Fantomy mechanizace „roboti“, Fantaskní říše rostlin atd. Představují se tu např. Josef Istler, Bedřich Dlouhý, Zdeněk Beran, Petr Jochmann, Jaroslav Róna, Petr Nikl aj. Výstava volně navazuje na výstavy „Český surrealismus“

Peter Breiner krstil „Javorové listy“

Známa postava z čias, kedy sa na obrazovkách Slovenskej televízie ešte objavoval Večer Milana Markoviča, skladateľ a hudobník Peter Breiner, prišiel z Kanady, kde už niekoľko rokov býva, pokrstí knihu.

Počas uplynulých rokov sa nazbieralo toľko „Javorových listov“ (krátkych postrehov a komentárov vychádzajúcich v známom týždenníku Domino Forum), že vystačili na pomerne hrubú rovnomennú knižku.

Autor v nich reaguje na politické dianie nielen na Slovensku, ale aj v Kanade a porovnáva slovenské a kanadské riešenia tých istých problémov a možno povedať, že „si nedáva servítku pred ústa“.

Jan Šafránek v Praze

V květnu proběhla v Praze ve výstavní síni Mánes výstava maleb Jana Šafránka. Šafránek byl donucen po podepsání Charty 77 k emigraci - nejdříve do Rakouska, pak do Austrálie, odkud se už jako známá postava českého disentu vrátil opět do Vídně. Po roce 1989 se objevuje střídavě mezi Vídní a Prahou, kde měl v poslední době několik menších výstav. Tentokrát se však poprvé představuje retrospektivou svého díla od poloviny 70. let.

Šafránek absolvoval písmomalířská školení v Hradci Králové a studium několika semestrů na Vysoké škole uměleckoprůmyslové ve Vídni. V jeho tvorbě jsou zřetelné dvě základní linie. První je humorná, laskavá a zachycuje normálního člověka v normálních lidských situacích. Druhá linie je ve znamení ironie. Šafránek před svou emigrací ironizoval např. vyzvedávání některých sportovních výkonů (např. plátno Plavec Venclovský, přemožitel kanálu La Manche).

Po emigraci nastaly v jeho tvorbě malé proměny - soustřeďuje se více na jedince, který přestože zůstává stále součástí pomyslného labyrintu příběhů, je osamocen a ponechán svému osudu. Šafránkovy naivistické ideje zůstávají lehce ironickým pohledem na někdy směšné lidské aktivity. Proto příbuznost jeho obrazů s povídkami Bohumila Hrabala není náhodná. Oba čerpají ze stejných zdrojů lidového života, jeho poezie a humoru. Před dvěma lety vyšla kniha s nejoblíbenější autorovou tematikou Kavárny a bary Jana Šafránka, kde jeho ilustrace doprovodil text Josefa Kroutvora.

Výstava malíře Lovců mamutů

Pod názvem Cesta do pravěku a dobrodružství byla na hradě Štramberk (okres Nový Jičín) zahájena výstava obrazů a kreseb Zdeňka Buriana. Zahájení výstavy bylo spojeno s tradičním jarním otevřením zříceniny zdejšího gotického hradu. Zdeněk Burian (1905-1981), kopřivnický rodák, byl již ve 14 letech přijat do druhého ročníku Akademie výtvarných umění v Praze, kde byl mimo jiné žákem Maxe Šwabinského. Již o dva roky později, v roce 1921, vyšla první kniha s jeho ilustracemi (Stevensonovo Dobrodružství Davida Belfoura). Burian měl podle mínění odborníků výborný pozorovací talent se smyslem pro detaily a mistrovsky ovládal různé druhy malířských technik. Od počátku své umělecké činnosti měl snahu přispět k lidskému poznání a přiblížit přírodovědu širokému publiku, hlavně mládeži. Během jeho života bylo uspořádáno celkem 33 samostatných výstav jeho kreseb a maleb.

Pražský hudební průvodce

Jedná se o první vydání kompletního průvodce po pražských jazzových, rockových a countryových klubech, restauracích a hospůdkách. Autoři Milan Tesař, Petr Žantovský a Slavomil Janov radí, kde se v Praze lze setkat se špičkovými hudebníky z tuzemska i zahraničí. Průvodce obsahuje českou, anglickou, německou a francouzskou jazykovou verzi.

Vydalo nakladatelství Votobia v rozsahu 280 stran.

Na Petříně nové výletní místo

Nové idylické místo nabídne od léta letošního roku turistům i Pražanům pražský Petřín. Jedná se o historickou budovu kněžského refektáře v Seminářské zahradě, která byla zrekonstruována v hodnotě zhruba 34 milionů korun. Zpřístupnění barokního refektáře je plánováno na začátek července. V objektu bude zahradní restaurace nebo kiosek. Seminářská zahrada je oblíbeným výletním místem a je odtamtud jeden z nejkrásnějších výhledů na Prahu. Refektář v minulosti sloužil kněžím, kteří pracovali v sadech. Historický objekt se nachází blízko zastávky lanovky Nebozítek na Vyhlídkové cestě.

Fejetony Jaroslava Hutky

Od konce šedesátých let vyrostlo v Čechách už několik generací „folkařů“. První generace, symbolizovaná sdružením Šafrán se prezentuje v osobě Vlastimila Třešňáka jedním z nejvýznamnějších prozaiků dnešní doby. Další generace se představuje pozoruhodnými povídkami Václava Koubka nebo básnickými texty Jana Buriana. Asi nejméně známí osobnosti první generace zůstává vedle zeměděle Karla Kryla Jaroslav Hutka, autor vlastních skladeb a interpret písní. V závěru 60. let se stal písničkářem, v první polovině 70. let směl vystupovat jen s obtížemi a v říjnu roku 1978 - po podepsání Charty 77 - byl donucen k emigraci.

Jeho život v emigraci líčí knižní rozhovor s Milošem Čermákem pod titulem Pravděpodobně vzdálenosti, který vydala Akademia v roce 1994.

V nedávných dnech vyšla v nakladatelství Fossil v Praze Hutkovi kniha Podzim je tady (název naráží na Vaculikovy fejetony Jaro je tady). Kniha obsahuje 25 fejetonů z let 1990-91 a 1994-97, básnický cyklus Hořký déšť a pět básnických povídek. Kniha navazuje na fejetony z let 1977-89 pod názvem Požár v bazaru. K Hutkově bibliografii ještě patří sbírka bez názvu (Praha 1969), Klíč pluhu (Mnichov 1981), Koryta krve (Praha 1996), novely dvorky a Plechovka (napsáno v 70. letech, vydala Votobia 1996) - čtenář se také může těšit na vydání 13 disků s Hutkovými písničkami.

Fero Jablonovský "vydává" na Internetu každý deň kreslený komentár spoločenskej situácie na Slovensku

Od 12. januára tohto roku začal známy karikaturista Fero Jablonovský na internetovej stránke www.global.sk "vydávať" prvý humoristický mesačník na svete po slovensky, ktorý autor nazval No comment. Dvanásteho v každom mesiaci býva mesačník aktualizovaný, pričom ostatné stránky sa podľa spoločenskej situácie dopĺňajú - prípadne aj retroaktívne, interaktívne a virtuálne vylepšujú.

"Pôvodne som chcel názov No comment podľa svojho staršieho obrázku a podľa jednej z najobľúbenejších odpovedí politikov," hovorí F. Jablonovský. "Potom som si uvedomil, že v septembri minulého roku uviedli v divadle West politický kabaret pod tým istým názvom. Tak som ho aspoň trochu pozmenil, a vymyslel som No comment. Názov vystihuje našu súčasnosť možno ešte lepšie ako No comment. Dobré zabetónovaných činovníkov, betonársku lobby a ostatné na betón isté veci."

České moderní umění v Ungeltu

V nově rekonstruovaném domě U Zlatého prstenu byly zpřístupněny sbírky moderního českého umění z majetku Galerie hlavního města Prahy. První část expozice nese název Sen, mýtus a ideál. Jsou zde vystavena díla snažící se překonat běžnou realitu. Druhý díl výstavy se jmenuje V křivém zrcadle a předvádí různé reflexe reálného života v dílech výtvarníků. V závěrečném oddíle pojmenovaném Utopie, řád, vize jsou představeny obrazy se vztahem k myšlenkám o věčnosti. Expozice v nádherném gotickém domě s renesančními a barokními prvky je pěkným doplňkem výstavy ve Veletržním paláci.

Krátký film do konkursu

Ztráty akciové společnosti Krátký film dosáhly takové výše, že dosavadní vlastník nadpoloviční většiny akcií Česká pojišťovna byl nucen podat návrh na konkurs této společnosti, poté co se pojišťovně nepodařilo najít pro Krátký film strategického partnera. Mimořádně cenný archiv, který obsahuje i díla Studia Bratří v triku a Studia Jiřího Trnky, by měl převzít Národní filmový archiv.

Česká avantgarda ve Španělsku

V národním muzeu katalánského umění v Barceloně probíhá během června vůbec první specializovaná výstava "Moderní krása - Česká avantgardní fotografie 1918-1948". Překvapivě široké ohlasy se objevily hned po otevření výstavy ve všech španělských denících. V rozsáhlejších kolekcích výstavy jsou představeny téměř čtyři desítky klasiků české avantgardy. Tradicím české fotografie se ve světovém kontextu dostává zasloužené pozornosti. Několik výrazných českých jmen nelze opomenout: František Drtíkol, Josef Zídek, ale i Jaromír Funke, Karel Teige či Jindřich Štýrský.

Probuzený světový zájem o uspořádání celistvých dějin avantgardy se obrací do doposud přehlížených regionů mimo uznávaná evropská centra, jejichž středem je samozřejmě Paříž. Zde je právě očekávána významná repríza této expozice o letošních prázdninách (v paláci Sully). Pak následuje zimní expozice v muzeu Elysée v Lausanne a na jaře příštího roku se dočkají zájemci této události i v Čechách v galerii U kamenného zvonu v Praze.

Podobně rozsáhlý projekt, závislý na zapůjčkách od celé řady významných institucí, ale i soukromých sběratelů, mohl být samozřejmě realizován jen díky významné finanční pomoci francouzského ministerstva kultury. Hlavním koordinátorem výstavy je Vladimír Birgus ve spolupráci v Pierrem Bonhommem.

Ceny Classic

Začátkem května převzala v zámeckém divadle v Českém Krumlově sopranistka Gabriela Beňačková cenu Classic za mimořádné zásluhy o hudební kulturu. Další ceny Classic, udělovanou Českou hudební radou, Nadace Českého hudebního fondu a dalšími institucemi, obdržel skladatel Jan Klusák za operu Zpráva pro akademii, dechové kvinteto Afflatus za mimořádné mistrovství, redakční kolektiv Slovníku české hudební kultury a Supraphon za CD s cyklem Nalady, dojmy a upomínky od Zdeňka Fibicha v interpretaci Mariána Lapšanského. Za talent roku byla označena Jana Brožková, jako největší událost loňského roku byl oceněn podzimní festival duchovní hudby Svatováclavské slavnosti.

Na kole Šumavou

Správa Národního parku a Chráněné krajinné oblasti Šumava se stará o 276 km cyklistických stezek. Výhodou Šumavy je, že když turisté vyjedou autem do určité nadmořské výšky, jezdí na kole prakticky po rovině. Mnohé z tras vedou do sousedního Bavorska, po některých lze dojet až k Dunaji. České dráhy také počítají s tím, že během sezóny zařadí do vlakových souprav speciálně upravené vozy, aby vyhovely požadavkům cyklistů. Konkrétně zvláštní šumavské linky budou v provozu od 25. května do 9. září. Všechny další informace mohou cyklisté získat v deseti informačních střediscích po celém parku.

Knižně také vyšel Průvodce na kole po Šumavě.

Památky pro Dny evropského dědictví

Obvodní rada městské části Prahy 1 navrhla k zapojení do Dnů evropského dědictví 12. a 13. září mimo jiné i nedávno obnovené pražské památky – monumentální taneční sál Žofín, proslavený pořádáním vlasteneckých plesů v minulém století, rekonstruovaný barokní refektář v Seminářské zahradě a nově zpřístupněnou Jubilejní synagógu v Jeruzalémské ulici, ve které se vkusně snoubí secese s tradičním maurským stylem.

Festival známek Praga '98

V září letošního roku se bude opět po deseti letech konat mezinárodní výstava známek nazvaná Praga 98. Kromě výstavy, na které budou i prodejní plochy obchodních firem, je v programu počítáno s různými doprovodnými akcemi. Např. autogramiáda českých olympioniků, přeprava listovních zásilek balónem, bude zasedat mezinárodní kongres sběratelů českoslovených a českých známek a rovněž se bude konat aukce známek. Do deseti soutěžních tříd přihlásili své exponáty vystavovatelé z 29 zemí a ze tří kontinentů. Sběratelům příležitostných razítek se budou nabízet výstavní razítka, balónová pošta, Den české filatelie, Den poštovní historie, dostavníková pošta a razítko z Poštovního muzea. Výstava proběhne v prostorách Veletržního paláce v Praze a v Poštovním muzeu v Praze ve dnech od 10. do 13. září t.r.

Bedřich Smetana nově

Den před zahájením letošního hudebního festivalu Pražské jaro bylo po náročné rekonstrukci znovuotevřeno Muzeum Bedřicha Smetany na Novotného lávce poblíž pražského Karlova mostu. Nová expozice je rozdělena do čtyř částí – první je věnována Smetanovu mládí až do jeho pobytu ve Švédsku, druhá se zabývá Smetanou v kontextu pražského hudebního života v 60. a 70. letech minulého století, třetí přibližuje návštěvníkům nejvýznamnější Smetanova díla a poslední část zachycuje poslední léta jeho života. Vymoženosti multimediální techniky jsou v nové expozici zastoupeny takzvaným orchestrem s dirigentským stupínkem, odkud si můžete laserovou taktovkou vybrat některou z ukázek Smetanových oper. Ke znovuotevření Muzea Bedřicha Smetany vyšel česky, německy a anglicky soubor smetanovských studií, které s loni vyšlým sborníkem studií M. Ottlové a M. Pospíšila Bedřich Smetana a jeho doba představují cenný přínos k literatuře o Bedřichu Smetanovi.

Výročí Jaroslava Haška

30. dubna uplynulo od narození Jaroslava Haška 115 let. Patří k nejpřekládanějším a ve světě nejznámějším českým autorům. Původně vystudoval obchodní akademii a stal se úředníkem. Jeho bouřlivá povaha ho však brzy odvedla mezi bohému a k nejistému živobytí literáta a publicisty. Provokoval a šokoval mistifikacemi, z nichž nejproslulejší se mu zdařila v roce 1911, kdy v čase voleb do rakousko-uherské říšské rady založil Stranu mírného pokroku v mezích zákona. Většina jeho povídek vyšla v novinách a časopisech. První světovou válku prožil jako voják rakousko-uherské armády, zajatec, legionář a nakonec komisař Rudé armády. Po návratu do Čech vytvořil dílo, které žádný literární historik nemůže pomínout: čtyřdílné *Osudy dobrého vojáka Švejka*. Autor v něm vytvořil mýtus o české povaze, který přežil svého autora dodnes.

Jaroslav Hašek zemřel 3. ledna 1923 ve svém domku v Lipnici. O jeho svérázném životě vyšlo několik knížek. Nejen Švejk, ale i sám jeho autor se stal mýtem.

Rekonstruovaná Městská knihovna v Praze

Po rozsáhle rekonstrukci byla opět zpřístupněna budova Městské knihovny na Mariánském náměstí v Praze. Tuto budovu nechala zbudovat Pražská městská pojišťovna v letech 1925-28 jako dar hlavnímu městu. Projekt vypracoval Wagnerův žák z vídeňské Akademie výtvarných umění František Roith, známý především jako autor bankovních paláců a ministerských budov. Dal stavbě monumentální vzhled. Projektatni Jiří Grosz a Jří Zavadil se spolupracovníky M. Klímov a M. Houskou prostory vyčistili od dodatečných dostaveb, nechali obnovit původní dekoraci stěn a vitráží a opravili i mnoho dalších prvků. Knihovna pro děti má samostatný vstup z Valentinské ulice. Je zde i internetová studovna a knihovna pragensií. Tituly knih lze vyhledat prostřednictvím počítačové databáze, jak je dnes v moderních knihovnách běžné. Provoz knihovny se značně zpřehlednil a zjednodušil.

Slovanská knihovna znovu otevřena

Po krátké rekonstrukci otevřela Národní knihovna v pražském Klementinu svoji Slovanskou knihovnu. Ta slouží všem čtenářům i vědeckým pracovníkům od konce dvacátých let. Současné úpravy umožní návštěvníkům vybírat si z dvaceti tisíc nejnovějších knižních titulů bez předchozích objednávek přímo z polic knihovny. Nový systém jistě zlepšil kontakt se čtenáři a příjemnou činnost lidem, kteří se zabývají slovanskými a východoevropskými studii. I když knihovna ve své minulosti prožila i období úpadku, jsou dnes v jejích skladech knihy, které vyhledávají i zahraniční specialisté.

Damjan Prelovšek a Josip Plečnik

Slovinský historik umění a diplomat Damjan Prelovšek je autorem výstavy o architektu Plečnikovi, která postupně slavila úspěchy v Praze, v Neš Yorku, Berlíně, Varšavě, Budapešti, Lublani a letos se chystá do Bruselu. Od letošního roku je Damjan Prelovšek slovinským velvyslancem v Praze. Jeho dědeček byl ředitelem městského stavebního úřadu v Lublani a z titulu své funkce léta spolupracoval s Plečnikem na jeho úpravách města.

Plečnik mu také adaptoval interiér staršího domu a zahradu. Uvnitř je řada prvků, které mají obdobu na Pražském hradě. Damjan Prelovšek za svého studijního pobytu ve Vídni zmapoval Plečnikovu rakouskou a slovinskou tvorbu a publikoval o ní knihu.

Na Pražském hradě se poprvé pokusil dostat k realizacím Plečnikovy tvorby v sedmdesátých letech, což bylo v této době velmi obtížné.

Po roce 1989 napsal dopis prezidentu Havlovi a po kladné odpovědi se od roku 1991 začalo s přípravou velké Plečnikovy výstavy na Pražském hradě, která proběhla v roce 1996.

Čeští hokejisté získali bronzové medaile

Hokejoví reprezentanti, kteří získali na olympijských hrách v Naganu zlatou medaili, vybojovali na mistrovství světa ve Švýcarsku bronzové medaile. Značně oslabený tým na cestě k třetímu místu porazil i největšího rivala - Slovensko. Slovinci ještě od rozpadu federace nad národním týmem v životě nevyhráli.

Hašek a Šatan s Bufallem do Rakúska

V polovici septembra navštívi tri rakúske mestá dvojica tímov z najprestížnejšej hokejovej súťaže sveta NHL - semifinalista tohtoročného Stanley Cupu Buffalo Sabres (v jeho drese hrajú Dominik Hašek a Miroslav Šatan) a Tampa Bay Lightning.

Už teraz sa diváci môžu tešiť na tri zápasy zámorských tímov - 15. septembra vo Feldkirchu nastúpi Tampa Bay proti domácemu VEU, o deň neskôr sa stretne Buffalo v Klagenfurte s miestnym tímom KAC a vyvrcholením bude 18. septembra v Olympijskej hale v Innsbrucku vzájomný zápas mužstiev NHL.

Okrem 250 osôb prídu zo zámoria aj dva televízne štáby.

Sparta Praha a 1. FC Košice v pohároch s problémami?

Zaujímavé pravidlo chystá uplatniť UEFA v európskych futbalových pohárových súťažiach. Podľa rozhodnutia exekutívy UEFA v Amsterdame v prípade, že viaceré kluby majú toho istého vlastníka, do hlavnej súťaže toho istého pohára pripustia v budúcnosti iba jedno mužstvo. UEFA tým chce zamedziť možným špekuláciám s postupom jednotlivých tímov do ďalších kôl. Vlastníctvo viacerých futbalových klubov je v súčasnej Európe na vzostupe. Dobré známe je v tejto súvislosti vlastnícke prepojenie medzi Spartou Praha a 1. FC Košice.

Príkladom je aj anglická spoločnosť ENIC, ktorá má rozhodujúci podiel v talianskej Vicenze, pražskej Slavii, gréckom klube AEK Atény a spolupracuje aj s Glasgowom Rangers a Girondis Bordeaux.

OVĚŘENÉ PŘEKLADY

úředních listin, dokladů ... a tlumočení
Mag. Zdena Sklenar, Stuwerrstrasse
8/21, 1020 Vídeň, tel./fax 7268562
Mobilitel. 0663/028148
Priv. tel/fax: 02674/89302.
E-mail: sklenar@eunet.at

OVĚŘENÉ PŘEKLADY

dokumentů, úřed. listin, smluv aj. provádí univ. lektor Dr. Dietmar Koller,
Weideng. 2, 2333 Leopoldsdorf/Vídeň
Tel.02235/44637, 0663/911 88 30, fax
02235/44638, práce 01/51528-555,
Riemergasse 4, 1010 Vídeň.

OVĚŘENÉ PŘEKLADY

Mag. Lenka Kovarik, 1210 Vídeň, Felix-
Slavik-Str. 3/1/10.
Tel. 2908809

OVĚŘENÉ PŘEKLADY

dokumentů, smluv, úřed. listin a
tlumočení. Dr. Milan Košíček, 1030
Vídeň, Salesianerg. 17. Tel./fax: 714 07
27, 0664/2537951. E-mail: m.kosicek
@magnet.at

UBYTOVÁNÍ VE VÍDNI

M. Sed'a, 1070 Vídeň, Westbahnstr. 18.
Tel. 524 38 73, 6172706

VFG - wir sind ein Partnerunternehmen
der BANK AUSTRIA, der WIENER
STÄDTISCHEN VERSICHERUNG,
UNION und der HAMBURG-
MANNHEIMER.

Für den Auf- und Ausbau unserer in-
und ausländischen Geschäftsbeziehun-
gen suchen wir noch einige seriöse
MitarbeiterInnenen. Kundenberatung
und Marketingführung sind Ihre
Interessen.

Wir bieten branchenübliche Konditionen
und die Chance des Aufstiegs in einem
renomierten Unternehmen.

Ihre Bewerbung richten Sie an:

VFG - Wien

Alser Straße 28

A-1090 Wien

z.H. Hr J. KLACKL u. Mag. Dr. O. JÄHNL

Římskokatolický kostel

„Panny Marie na nábřeží“

Kirche Maria am Gestade

1010 Vídeň, Salvatorgasse 12

Mše sv. každou neděli a zasvěcený svátek v 8.30 h

**Nezapomeňte nahlásit případ-
nou změnu adresy:**

DUCHOVNÍ SLUŽBA

České katolické misie

Katholische Mission für Tschechen
1030 Hagenmüllergasse 31,
Tel. záznamník 0222/715 48 42.
Postfach 134, 1091 Wien

Římskokatolický kostel

„Nejsvětějšího Vykupitele“
Tschechische Erlöserkirche

1030 Wien, Rennweg 63

Mše svatá v sobotu v 18 hod., v neděli a zasvěce-
ný svátek v 10.00, první pátek v měsíci ve 14.30.

Škola ministrantů:

první sobotu v měsíci od 17.00 hod.

Římskokatolická

Katedrála sv. Štěpána

Wiener St. Stephansdom

svatá zpověď pondělí 16–18, úterý
15–17, středa 13–14 hod.

MÁTE PROBLÉM?

Platíte hodně? Rád vám poradím ve všech
otázkách pojištění a financování. Rychle-
spolehlivě-seriózně. Marek Jedlička, 985
9070/24, priv. 259 37 29, Rennbahnweg
46/2/8, 1220 Vídeň.

ZÁJEMCI O VOLEJBAL,

muži i ženy se základními znalostmi -
hrajeme pro radost z pohybu - informace
N. Štěrbová, tel. 749 12 08.

PRO VAŠI DOVOLENOU

pronajímám komfortní chalupu na
Českomoravské vysočině, poblíž rybníku
Velké Dářko.

M. Havlíček, Brawdlova 813,
697 61 Kysov, tel. 0042-0603-497958

STAROŽITNÍK: FIEDLER V.

Restauruje / nakupuje / prodává. Zájem o
nákup českých malířů. Zprostředkování
bude honorované. V. Fiedler, Vídeň 7,
Siebensterng. 20. Tel. 523 35 81,
mobil 0664/3566676.

ZLATNICTVÍ, HODINÁŘSTVÍ

Richard Arnold - Opravy šperků a hodin;
předělávky, vlastní výroba (též z doneseného
materiálu). 1100 Vídeň, Buchengasse 88, tel.
/ fax 604 54 85

ZNÁMKY - MINCE

Odborný obchod Emanuel Topol, Vídeň
17, Ottakringerstr. 82, tel. 486 42 12
po-pá 9.30-12.30, 14.30-18, so 9.00-12.30

SANO TOURS

Reisebüro Loppreis Zorika, Vídeň 3,
Rennweg 21, tel. 715 95 55, fax 715 95 56

Zařídí pro Vás cesty do celého světa
letadlem, autobusem, vlakem, lodí.
Sleva pro krajany. Mluvíme česky.

ČESKY A SLOVENSKY MLUVÍCÍ LÉKAŘI VE VÍDNI

MUDr. Stanislav Štěrba, univ. doc.,
odborný lékař pro vnitřní choroby, ze-
jména srdce. Vídeň 11, Simmeringer
Hauptstr. 80, tel. 749 12 08

MUDr. Zdenka Gabriel Weiss,
odb. ortopedka, též dětská. Vídeň 5,
Pilgramm-gasse 10, tel. 58 74 460.

MUDr. Vladislav Lipták, odb. lékař
pre vnútorné choroby, Viedeň 1, Ze-
linkagasse 12, tel. 533 58 34.

MUDr. Vít Doležal, zubní lékař,
ordinace Billrothstr. 20, Vídeň 19, tel.
319 25 73.

MUDr. Tomáš Čech, ortopéd a orto-
pedický chirurg, Vídeň 11, roh
Simmeringer Hauptstr. - Kopalgasse
1/3/3. Tel 74 32 03, nebo 67 64 303.

MVDr. Eva Ruttnerová, zvěrolé-
kařka, 1150 Vídeň, Robert Hamerlingg.
1. Tel. 892 60 92.

Mag. Ladislav Nykl, psychoterapeut,
psychologické poradenství, zajímavé
pohovorové semináře, praxe Ledererg.
17/7, Vídeň 8, tel. 523 57 44 n.
0664/3570676

MUDr. Jiřina Bodnar, choroby kožní a
pohlavní, po.čt. 14-18.30, út. 8-13, pá 8-
11, Josefstädterstr. 3/4-5, Vídeň 8,
tel. 406 99 41

MUDr. Kamila Hajek, soukromá
lěčba homeopatií, Ada Christengasse
2/F/8, Vídeň 10, tel. 689 22 80

KOŘENÍ, ČAJE, SUŠENÉ OVOCE,

z celého světa nabízí Libuše Bártek,
Brunnenmarkt, Vídeň 16, tel. 43 97 18

LAVENDL

Obchod s přírodními produkty, potraviny z
kontrol. biolog. zemědělství, makrobiotika, prav.
prodejní výstavy
Karl Meissl- Str. 3 (Wallensteinplatz 2),
tel. 333 17 83
po-pá 8.30 - 18.30, so 8.30-12.30 hod.

ČESKY MLUVÍCÍ PRÁVNÍK

Adresa je k dispozici v redakci.

KULTURNÍ KLUB. Informační bulletin. Majitel, nakladatel, vydavatel, tisk
Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku, 1080 Wien, Schloßelgasse 18,
tel./fax 402 32 99. Vychází měsíčně kromě prázdnin. Bankovní spojení Bank
Austria, č. účtu 683 035 901.

KULTURNÍ KLUB. Informationsbulletin. Medieninhaber, Verleger, Hersteller und
Herausgeber Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich, 1080 Wien,
Schloßelgasse 18, Tel./Fax 402 32 99. Erscheint monatlich außer Ferien.
Bankverbindung: Bank Austria, Kontonummer 683 035 901.

Z O B S A H U:

Rozhovor s I. Ráčkovou

strana 3

Sociální demokracie vyhrála volby

strana 5

Vyšetřování bamberského skandálu

strana

Mucha v Krumlově

strana 9

Rok 1848 a Kroměříž

strana 13

Čtení na léto

strana 14

ROZŠÍŘENÉ ČÍSLO

Kulturní klub přeje všem členům:

Kam?

HEZKOU DOVOLENOU

a těší se na shledanou v září !

K a l e n d á ř

- 5. července.** neděle **Posezení u Dunaje.** Sraz 15.00 hod. Nussdorferplatz, linka D. Poř. Klub čsl. turistů v Rakousku.
- 13. července** pondělí, 19.00 hod. **Vernisáž výstavy uměleckých fotografií Pravoslava Flaka.** Pořádá České centrum, Herrengasse 17, 1010 Vídeň.
- 19. července.** neděle **Videňský les.** Sraz 9.00 hod. Rodaun, konečná I. 60. Poř. Klub čsl. turistů v Rakousku.
- 2. srpna.** neděle **Wiener Hütte.** Sraz 10.00 hod. Rodaun. Poř. Klub čsl. turistů v Rakousku.
- 9. srpna.** neděle **Jägerwiese.** Sraz 10.00 hod. Cobenzl, autobus 38A. Poř. Klub čsl. turistů v Rakousku.
- 23. srpna.** neděle **Strohzogl.** Sraz 9.00 hod. U4-Hütteldorf, dále autobusem na Riederberghöhe. Poř. Klub čsl. turistů v Rakousku.
- 30. srpna.** neděle **Krumbachstein.** Přihlášky a informace p. Novák, tel. 865 94 12. Poř. Klub čsl. turistů v Rakousku.
- 5. - 6. 9.** **Pout' do Mariazell** Odjezd od českého kostela v 9.00 hod. Poř. Česká katol. misie.
- 29. září** neděle 10.00 hod. **Mše národů** ve víd. katedr. sv. Štěpána.
- 21. - 22. 11.** **Oslavy 110 výročí založení sokolské jednoty Tyrš.** Ve sportovní hale Univerzitního střediska Schmelz. Sobota: mezinárodní turnaj v odbíjené, ned.: veřejné cvičení. Členové a přátelé Sokola jsou srdečně vítáni.

SOKOL INFORMUJE:

Ve dnech 30. května až 1. června se v tyrolském Oetzu konalo jubilejní 25. setkání zahraničních Sokolů. Před 25 lety přišel Sokol Mnichov s myšlenkou pořádat každoroční setkání v místech, kde tragicky zahynul zakladatel Sokola dr. Miroslav Tyrš. Sokol Mnichov byl již z tohoto důvodu pověřen organizací letošního jubilejního srazu. Že se i přes náladovost počasí své úlohy zhostil na výbornou, dokazuje již sama hojná účast zhruba 250 návštěvníků. Přijeli především členové Sokola Mnichov, Sokolské župy rakouské a švýcarské, zástupci Sokola Paříž a také několik autobusů i soukromých automobilů z Čech a Moravy. Součástí programu byl mezinárodní turnaj v odbíjené a běh kolem jezera, kterého se účastnili hlavně sportovci z Mnichova, Švýcarska a z České republiky. Při dvou táborácích, z nichž především ten druhý se díky suchému počasí zvláště vydařil, se hrálo a zpívalo a opékaly se buřty.

Poslední den setkání pochodovalo 214 účastníků pestrým průvodem v sokolských krojích a s prapory k pamětní desce dr. Tyrše, k níž položili několik věnců a kytic.

Během setkání v Oetzu zasedal též výbor Zahraniční obce sokolské. Na této schůzi předal starosta Sokolské župy rakouské vedení ZOS na následující dvouleté období starostovi Sokolské župy švýcarské.

NŠ

Nový velvyslanec ve Vídni

Od června je ve Vídni nový velvyslanec České republiky Dr. Jiří Gruša. Přejeme mu mnoho úspěchů při jeho práci.

V ZÁŘÍ OPĚT ZAČÍNÁJÍ ! KURZY ČEŠTINY !

PRO ZAČÁTEČNÍKY I POKROČILÉ.
ZÁJEMCI, HLASTE SE NA TEL.ČÍSLE: 889 33 35.

Foto: V. Čevela

Posledním předprázdninovým pořadem Kulturního klubu bylo představení Divadelní společnosti Josefa Dvořáka "Lucerna aneb boj o lípu". I když termín představení nešťastně kolidoval s fotbalovým utkáním Rakouska, bylo všem, kteří dali přednost kultuře před sportem odměnou vynikající představení, ve kterém Pepa Dvořák předvedl svůj dokonalý komický talent. Všichni jsme se pořádně nasmáli.

Foto: V. Čevela

Pohádky na videokazetách:

Byl jednou jeden král	Broučci
Pyšná princezna	Rákosníček a jeho rybník
Hrátky s čertem	Maxipes Fík
Cisářův pekař	Pohádky bratří Čapků
Nesmrtelná teta	Pošťácká
Vodnická	Tulácká
Princezna se zlatou hvězdou na čele	

Půjčování je zdarma, záloha 100,- šil. Termín vypůjčení- p. Knížek v hosp. Zur böhmischen Kuchl, tel. 4025731.

Není rondel jako rondel

O pravdivosti tohoto tvrzení se, milí čtenáři, můžete přesvědčit v našem dnešním rozhovoru. Má velmi málo společného s básnictvím, avšak přece jenom nás zavede do světa umění, fantasmie a tajemna. To vše ve své činnosti poodkrývá výtvarnice Irena Ráčková. Svými výtvarnými pracemi upoutala na sebe pozornost nejen v Rakousku, České a Slovenské republice, ale i v Německu, Itálii, Japonsku, Portugalsku, Španělsku. Je duší kulturních aktivit v Dolním Rakousku, jehož poklidné vody rozbouřila projekty "rondelovými". Dnes se s nimi můžete seznámit teoreticky, na zemské výstavě v roce 2005 si budete na ně takřkajíc "sáhnout".

Jak vyslovují Rakušané Vaše jméno? Činí jim to potíže?

I. Ráček: S mým jménem, tedy přijmením, jsem vlastně neměla tolik potíží. Když jsem přišla do Rakouska, byla jsem ještě Ráčková. Dělal jsem ilustrace pro jedno nakladatelství, po odevzdání práce jsme s manželem jeli na delší dobu do Afriky. Když jsem se vrátila, byla kniha již vydána a z mého jména Ráčková zůstalo jméno Racek. Od té doby užívám tuto podobu, kterou Rakušané pěkně vyslovují, tedy Ráček. Větší problémy ale mám se jménem Irena. Nejčastěji z něho dělají ruskou podobu Irina, někdy německou verzi Irene.

Pocházíte z Čech, anebo z Moravy?

I. Ráček: Dokud existovalo Československo, měla jsem pocit, že jsem opravdu z Československa. Jsem totiž rodilá čistá Slovanka. Ale asi od osmi let jsem žila v Čechách na nejružnějších místech, naučila jsem se velmi rychle česky, zatímco má rodiče mluvili česko-slovensky.

Jak dlouho jste již v Rakousku a jaké zde byly Vaše první šance?

I. Ráček: Bylo to v roce 1968. V tomto roce se vlastně "všechno se mnou stalo". Jednak jsem maturovala, vdala jsem se a s manželem odešla do Rakouska, avšak tato země neměla být naším cílem. Šli jsme prostě do světa a zkoušeli jsme to, kde se dalo. Ale zaskočila nás náhoda. Již třetí den našeho pobytu ve Vídni získal manžel místo v dolnorakouském muzeu. Tam si ho mermomocí drželi, neboť v Rakousku nebyla škola pro muzeology, zatímco manžel byl absolventem právě takové školy v Československu. Se mnou to bylo velmi dobrodružné, protože jsem neuměla vůbec německy. Byla jsem sice čerstvě vystudovaná

návrahačka obuvi, ale jako absolventka z východní země jsem pochopitelně neměla vůbec ponětí o módních směrech, byla jsem několik let pozadu. Pracovala jsem nejdříve jako uklízečka, pak jsem na běžícím pásu šila u firmy Wolff kalhoty. Byla jsem hrozně nešťastná, připadala jsem si zde dosti ztracená. Pracovními příležitostmi jsem se dostala do prostředí, kde jsem předtím nikdy nebyla.

Kdy jste se rozhodli odejít z Vidně do Dolního Rakouska?

I. Ráček: Mohlo by se sice zdát, že důvodem bylo manželovo zaměstnání, ale došlo k tomu úplně jinak. Dokud jsme byli bezdětní manželé, "využívali" jsme této volnosti k častému cestování. Ale i přesto nám z vydělaných peněz zůstávalo něco na knížku, takže jsme se rozhodli je investovat, tedy zakoupit si dům. Hledání vhodného objektu se stalo pro nás jakýmsi sportem. Na víkend jsme si vždy našli několik nabídek a objížďeli je. Začali jsme sice ve Vídni, ale poněvadž naše finanční možnosti na zdejší objekty nestačily, náš rádius se zvětšoval. Tak jsme se jednou díky našemu autu, které výborně jezdilo na ledě, dostali po námraze jako jediní do dědinky Sitzendorf v Dolním Rakousku, kde jsem narazili na oznámení - Domeček pro milovníky. A skutečně to byl "domeček pro milovníky", protože byl v dezolátním stavu, což jsme my, nezkušení, neviděli, neboť nás fascinovala ta viditelná historie domu. To nás tam vtáhlo, pár let jsme si tam tvrdě odpracovali.

Původně jsme ale zamýšleli, že tento domeček bude naším víkendovým domkem, ve Vídni jsme měli stále byt. Avšak náš tříletý syn odmítal zde chodit do školky, zkusili jsme to tedy v Sitzendorfu, tam byl šťastný, takže to

nakonec rozhodlo, že jsme zůstali v Sitzendorfu. Když se syn dostal do puberty, se slzami v očích nám jednou vyčítal, že jsme ho nechali vyrůstat na dědině.

Čemu se věnujete jako výtvarnice?

I. Ráček: Jsem takový typ, který se intenzivně věnuje tomu momentálnímu, ať je to cokoliv. Po těch mých dramatických začátcích jsem se přece jen dostala k navrhování, pracovala jsem pro jeden módní časopis pro boty. Později prostřednictvím známého ilustrátora českého původu Štěpána Zavřela zase k ilustrování dětských knížek. Když jsme se přestěhovali na venkov, ztratila jsem bohužel kontakty. Takže jsem si musela vymyslet něco jiného, začala jsem dělat volné obrázky. Manžel mně zrestauroval stodolu, tam jsem udělala první improvizovanou výstavu, při níž se prodaly skoro všechny obrázky. To dělám vlastně dodnes, vždy jsem to ale proložila nějakou knížkou, tj. ilustracemi. Potom přišly kulturní aktivity.

Myslím, že vůbec nepřeháním, když zdůrazním, že právě posledně uvedená činnost uvedla v Dolním Rakousku ve známost Vaše jméno, a to v souvislosti s projektem Im Zeichen des Kreises. Povězte nám o tom něco.

I. Ráček: Začalo to vlastně tím, když jsem malovala vaječnou temperou, barvy jsem si míchala ze žlutku a z barevného pigmentu. Potom jsem začala do toho přimíchávat zem. Při tom jsem si všimla, že zem - hlína, která je v ruce šedivá, při malování vyloženě ožije, že má nádherné nuance. Přes manžela muzeologa jsem se dostala čas od času k archeologickým vykopávkám a tam jsem poznala, že těmi kulturními vrstvami je zbarvení země ještě daleko zajímavější. Začala jsem sbírat hlíny na archeologických vykopávkách. Vedoucí těch vykopávek se dávali se mnou do řeči a já jsem s velkým překvapením zjistila, že většina z nich kope kruhy, kruhové staré stavby. Představte si jeden, dva až tři příkopy v sousředných kruzích vzdálených od sebe od dvou do pěti metrů, jež jsou téměř šest metrů hluboké. Průměr kruhů se pohybuje od

dvaceti pěti do sto osmdesáti metrů. Dosud jsem nic o této kultuře neslyšela, proto jsem si začala o tom číst. Tato kultura existovala ve střední Evropě před 7 000 lety, byla koncentrována ve Weinviertel, kde nyní žijeme. To mne přivedlo na následující myšlenku. Kdyby se podařilo obeznámit veřejnost s touto skutečností, totiž že Weinviertel je centrem nejstarší středoevropské kultury, podařilo by se pro tento region, který stojí na okraji a velmi trpí otevřením hranic na východ, získat turistické atrakce, které by jednak přitáhly zájemce, jednak by ony kruhy posloužily při reklamě zdejších výrobků.

Kruhová kultura byla pohřebiště?

I. Ráček: Žádný archeolog nemůže říct s určitostí, o jaké stavby se jednalo. Např. čeští archeologové mají tendenci považovat tyto rondely za kultovní stavby. Dolnorakouský zemský archeolog je toho názoru, že to byla obranná stavba. Většina archeologů se kloní k názoru, že rondely měly kombinovanou funkci, jednak obrannou, jednak fungovaly jako shromaždiště, tedy ekonomické centrum toho určitého regionu. Když jsem poprvé zformulovala tento nápad, název projektu "Ve znamení kruhu - Im Zeichen des Kreises" i jeho značka je ode mne, hledala jsem někoho, komu bych ten nápad mohla složit k nohám. Obcházela jsem instituce, ale všichni se toho báli. Po dlouhém úsilí - např. bylo nutno přesvědčit o tomto nápadu především archeology, se mi podařilo v rámci mé výstavy v Mistelbachu realizovat první seznámení s projektem. Pozvala jsem lidi, o kterých jsem předpokládala, že je to může zajímat, moderátorkou byla prof. Angelica Bäumer, významná osobnost vídeňského kulturního života. Společnost to byla velmi smíšená, archeologové, výtvarníci, sedláci. Měli jsme pak celou řadu schůzek, ale nevěděli jsem, kde máme začínat. Situaci vyřešila nabídka dcery majitelky zámku ve Wetzdorfu. Nakonec se nám podařilo pro projekt získat i Landeshauptmanna pana Prölla. Vlastně jsme mu tímto projektem dali historický podklad pro jeho slogan - "My (Niederösterreich) jsme srdce Evropy". Landeshauptmann Pröll nám zajistil částku půl miliónů šilinků, která byla nutná pro registraci

projektu v Bruselu. Navíc bylo nutno získat dva zahraniční partnery. Stali se jimi Bavorsko a Morava. V rámci projektu je nutno zviditelnit rondel a vydat středoevropskou mapu rondelů.

Uvedla jste, že v Dolním Rakousku je asi 70% rondelů. Kolik je jich na Moravě?

I. Ráček: Jižní Morava je vlastně ten jistý region jako Dolní Rakousko, rondely zde nemůžeme počítat zvlášť. Větší výskyt rondelů je zaznamenán v okolí Těšetic (u Olomouce), takže náš tamní spolupracovník rád říká, že centrum Evropy je právě zde. V celém Weinviertelu je celkem 36 rondelů, např. v Sitzendorfu jsou dva, a to je hodně.

Jak jsou rondely daleko od sebe?

I. Ráček: Ty dva rondely u nás jsou na dohled. To bývá velmi časté. Rondely nebyly obydlené, bydlelo se okolo těchto rondelů. Ty kruhy jsou pro nás tajemné, i když jsou reálné, jsou viditelné z leteckého pohledu. Dnes jsou samozřejmě zmapovány nejmodernější technikou. Bohužel leckdy brutální zacházení s přírodou mělo za následek, že hodně rondelů se zničilo. Kdybychom nyní nic neudělali, zmizela by tato kultura úplně.

Vaši hlavní činností je ale výtvarná práce. Kde se můžeme v nejbližší době seznámit s výsledky Vaší práce?

I. Ráček: V současné době je to malá výstava, která je součástí velké vědecké výstavy v Höbarthově muzeu v Hornu nazvaná Idoly v umění a kultu před 7000 lety. Pozvali mě tam, protože vědí, že se tímto tématem zabírám, tedy aby dali tomu tu uměleckou perspektivu. A snad i proto, že se mně v posledních dvou letech podařilo archeology přesvědčit o tom, že přístup umělců obohacuje.

Jaké máte kontakty s českými kolegy?

I. Ráček: Od roku 1980 do 1990 jsme u nás v Sitzendorfu dělali každoročně tzv. Sitzendorfer Kulturtag, od roku 86 jsme pravidelně zvali i různé hudební soubory. Samozřejmě jsme my jako emigranti nemohli zvat osobně české umělce, šlo to vždy přes obec. Po otevření hranic jsem měla celou řadu výstav v Čechách i na Slovensku, největší výstava s názvem Pohanské mýty zřejmě byla při znovuotevření

Dietrichsteinského paláce Moravského muzea v Brně.

Věnujete se kromě výtvarné práce i jiné umělecké činnosti?

I. Ráček: Pocházím z rodiny, kde se zpívalo. Když byly děti malé, zpívala jsem jim, ale protože v Dolním Rakousku maminky nezpívají, mé děti posléze přestaly stát o můj zpěv a bylo mi naznačeno, abych zpívala v lese. Nepředstavitelnou náhodou jsem se pak později ocitla v redakci Heimat, fremde Heimat, která zoufale hledala "zpívající" Čechy žijící v Rakousku, a pro CD s hudbou menšin žijících v Rakousku jsem nazpívala dvě písně.

Máte jako výtvarnice nějaký svůj vzor?

I. Ráček: Já jsem jako výtvarnice vyrostla tak samostatně v izolaci Sitzendorfu, navíc nyní ve fázi hliněných obrázků si myslím, že z nikoho nevyházím.

Věděla jste již od mala, že budete výtvarnicí?

I. Ráček: Jako malá jsem chtěla být kosmonautkou, ještě před V. Těreškovovou. Ráda jsem ale ve škole malovala, po předcích jsem ale nepodědila nic, pocházím z obou stran ze selkých rodin. Možná proto návrat opět k hlině.

Kde berete materiál na hliněné obrázky? Nakupujete hlinu, anebo ji berete z okruhu rondelů?

I. Ráček: Beru ji z vykopávek rondelů, uchovávám jí v zavařovačkách. Nedávno jsem pracovala na projektu Errinern und Gestalten ve Volksschule Sigmundsherberg. Vysvětlila jsem dětem, že v naší oblasti je centrum starodávné kultury a tehdejší lidé se průběhu vývoje změnili od lovců na lidi, pro něž se půda stala zdrojem obživy - stali se zemědělci. Tato realita vlastně trvá pro danou oblast doposud. S půdou byli spjati nejen zemědělstvím, ale i např. stavbami, domy se stavěly z tzv. lepenice.

Podařilo se prokázat, proč rondelů směrem na sever ubývá a proč tato kultura zmizela úplně?

I. Ráček: Stáří rondelů se dá určit podle složení půdy. Kultura byla pravděpodobně ovlivněna podobnou kulturou z Blízkého východu, ale archeologové se domnívají, že

vzhledem k počtu rondelů ve zdejší regionu je pravděpodobné, že tento byl centrem zmíněné kultury, jež trvala zhruba od roku 4 700 př. Kr. do roku 4 500 př. Kr. Co bylo příčinou toho, že zmizela, nevíme.

Řada našich čtenářů si v souvislosti s Vaším jménem vzpomene na tragickou událost, jež postihla Vaši rodinu, a to úraz Vašeho syna při návštěvě ČR.

I. Ráček: Záležitost dopadla velice dobře. Myslím si, že to bude z velké části tím, že přišla pozitivní vlna ze všech stran. Tato pomoc zachránila nejen nás, jako rodinu, byla to vlna, která zůstala mezi nebem a zemí a která syna dostala neuvěřitelně rychle nahoru.

Jaké je Vaše největší přání?

I. Ráček: Moje přání je v podstatě směšné, neboť je mi jasné, že je nerealizovatelné. Přála bych si alespoň na chvíli zadržet zlo. Možná jediná šance, jak zlo alespoň na chvíli přerokovat je sdružovat se v pozitivních společnostech, snažit se společně dělat nějakou dobrou věc a hlavně zůstat v dialogu.

Děkuji Vám za rozhovor.

Rozmlouvala Dr. M. Brandeis.

Lidovci lákali důchodkyně ukradenými databázemi

Zhruba šest set tisíc žen v důchodovém věku v celé republice obdrželo těsně na sklonku volební kampaně dopis od Luxovy strany, ve kterém je lidovci vyzývají, aby je volily. Dopis vzbudil obrovskou vlnu nevole, protože oslovených žen se dotklo, že někdo zná jejich osobní údaje. Lidovci se hájí tím, že pouze zadali soukromě firmě, aby oslovila několik set tisíc starších žen a tvrdí, že se sháněním databáze důchodců nemají nic společného. Takovou databázi, ve které jsou všechny údaje o lidech pobírající od státu důchod, vlastní Česká správa důchodového zabezpečení. Přestože její zástupci tvrdí, že nic podobného z jejich úřadu nemohlo uniknout, na adresách oslovených důchodkyň byly stejně chyby jaké se objevují i při doručování důchodů.

Sociální demokracie vyhrála volby, do vlády má daleko

Poprvé od listopadové revoluce z roku 1989 vyhrála parlamentní volby levice. Sociální demokracie, která byla velkým favoritem, získala více než dvaatřicet procent a díky tomu zasedne v parlamentu čtyřiasedmdesát jejich poslanců. Předseda ČSSD Miloš Zeman se však z vítězství své strany příliš dlouho neradoval, podle konečných výsledků bude mít totiž obtížnou roli při sestavování nového kabinetu, ve kterém by právě on měl usednout do premiérského křesla.

Druhým vítězem všeobecných předčasných voleb se podle komentátorů a politologů stal Václav Klaus a jeho Občanská demokratická strana. Klaus má navíc podle prvních propočtů volebních výsledků k premiérskému postu daleko blíže než Zeman. ODS totiž dokázala povstat ze smrtelné křeče, kterou po rozpadu strany v listopadu minulého roku prožila. Tehdy ji volební prognózy předpovídaly nevýznamnou roli na české politické scéně - její preference klesly pod deset procent. Že nakonec Klaus získá ve volbách více než sedmadvacet procent a zkrátí Zemanův pětadvacetiprocentní náskok na pouhých čtyři a půl procenta, nečekal pravděpodobně nikdo, ani sám Václav Klaus. Ještě dvě hodiny před prvními předběžnými výsledky Klaus seděl ve svém libeňském bytě a odmítal s kýmkoli komunikovat. Odpoledne, kdy už bylo jasné, že ve volbách ODS nepropadla, přišel do stranického sídla ve Sněmovní ulici a rozdával jeden úsměv za druhým.

Zatímco pořadí dvou největších rivalů a dalších tří politických stran, které se letos dostaly do parlamentu, nedávají zemi příliš dobré vyhlídky na brzké sestavení vlády, další výsledek voleb - neúčast extrémních Sládkových republikánů, proslulých svými nenávisťnými výpady vůči Romům a Němcům - je vítězstvím celé země a radují se z něho politici jak napravo, tak i nalevo. "Za těch šest set milionů korun, za které se pořídily tyto volby, to stálo, že republikáni nejsou v parlamentu," prohlásil například náměstek ministra vnitra Jaroslav Kopřiva z KDU-ČSL.

Třetí nejsilnější stranou ve státě se stali již tradičně komunisté, jejichž výsledek je pro ně samé sice lepší než v minulých volbách, nicméně právě KSČM má ze všech staronových parlamentních stran jedinou jistotu: o složení vlády se s nimi nikdo bavit nebude.

Luxovi lidovci stejně jako v minulých volbách budou hrát roli jazýčka na miskách vah. Dostali svých devět procent a jejich dvacet poslanců může leccos - při zákulisním jednání o podobě nového kabinetu - ovlivnit. S prvními výsledky voleb se politici KDU-ČSL smířovali s myšlenkou, že půjdou do vlády sociální demokracie jako pravicový subjekt, který bude blokovat například některé nesmyslné myšlenky ČSSD. S postupem času se však před lidovci otevřela nová šance: pravicové strany totiž, narozdíl od minulých voleb, získaly parlamentní většinu. A tak předseda Lux musel řešit nový problém. Jít s Klausem či Zemanem? Lidovce čeká ostrá vnitrostranická diskuse na toto téma, protože nenávisť mezi Luxem a Klausem je všeobecně známa. Na druhé straně je v KDU-ČSL dost významných politiků, kteří o spojení s levicovou Zemanovou stranou nemají příliš valné mínění.

Výsledek voleb byl tentokrát příznivý i pro teprve v únoru vzniklou Unii svobody. Tu založili lidé, kteří před časem pro rozpor s Václavem Klausem opustili ODS. Nyní je stejně jako KDU-ČSL tato strana před zásadní otázkou: jít či nejít s Klausem a ODS znovu do jedné vlády. Ani pro US nebude však debata uvnitř strany jednoduchá. Jít do vlády, ve které bude mít hlavní slovo ODS je sebevraždě, protože mnozí voliči si v příštích volbách možná položí otázku: proč volit US, když je stejná jako ODS. Nejít do pravicové koalice v době, kdy může sestavit vládu je však, alespoň se tak zdá v prvních povolebních dnech, ještě sebevraždější.

Výsledky voleb v číslech:

ČSSD	32,31 procent	74 mandáty
ODS	27,74 procent	63 mandáty
KSČM	11,03 procent	24 mandáty
KDU-ČSL	9,00 procent	20 mandátů
US	8,60 procent	19 mandátů

Předvolební mítinky byly ve znamení show

Zatímco předloňské volby byly ve znamení nudných volebních kampaní a vystoupeních jednotlivých politiků, letos se z předvolební kampaně stala show. Politici křepčili v pochybných televizních pořadech, zpívali na náměstích a vařili předvolební guláše až se z nich kouřilo.

Největší mítink dal dohromady Václav Klaus a jeho ODS, která dokázala v rekordních vedrech přilákat na Staroměstské náměstí třicet tisíc lidí. Klausovi výrazně sekundovali přední umělci této země. Na koncertě, který se jmenoval "Za Václava Klause" vystoupila zpěváci Lucie Bílá, Karel Gott, Eva Pilarová, Waldemar Matuška, Olga Blechová, Miroslav Žbirka, Ivan Hlas, populární skupiny Arakaina Yo Yo Band, jazzman Emil Vyklický, herci Jiřina Jirásková, Jiří Bartoška, Ondřej Vetchý, Martin Dejdar a další.

Předmětem sporu se v rámci předvolební kampaně stala i legendární píseň a neoficiální hymna Pražského jara 1968 - Motlitba pro Martu. Zpěvačka Marta Kubišová ji totiž použila pro volební televizní spot pravicové neparlamentní strany Demokratické unie. Autoři textu a hudby Petr Rada a Jindřich Brabec se proti zneužití písně dokonce obrátili na soud. Marta Kubišová autorům vzkázala: "Tu písničku spojují lidé, alespoň čeští lidé, se mnou, s mojí osobou, nikoli s osobou někoho jiného."

Politici v rámci svého sprintu za voličskými hlasy byli ochotni v letošní kampani učinit téměř vše: Předseda Unie svobody Jan Ruml a šéf ODS Václav Klaus se přihlásili na tradiční pochod Praha-Prčice, ministr a člen US Vladimír Mlynář běžel Pražský maraton a předseda lidovců Josef Lux soutěžil v sečení trávy kosou.

Lidovci se radovali a čekají, kdo jim co nabídne

Strach o vlastní volební výsledek se v tradičním sídle lidovců v pražském paláci Charitas vytratil hned s prvními televizními prognózami. Potleskem přivítala hrstka Luxových věrných předpovědi, že jejich strana by mohla překročit magickou hranici deseti procent. O něco větší aplaus si o několik minut později vysloužili i Důchodci za životní jistoty: "Nejsou tam, nejsou," neslo se burácejícím sálem na adresu seniorské strany, která nepřekročila pětiprocentní práh potřebný pro vstup do parlamentu.

"Devatenáct, prosím, devatenáct," křičel někdo do utrzeného sluchátka, který donesl poslanec Jaroslav Orel pro štěstí. "To je určitě kouzelné sluchátko, které splní jakékoli přání," smál se odpoledne Orel na své kolegy. Později Orlovi poněkud ztuhnul úsměv, když se dozvěděl, že on sám se do sněmovny nedostal. "V tom případě: ODS deset procent," požádal někdo prostřednictvím černého sluchátka.

Většina přítomných však v té době varovala před předčasnou radostí. "Děláte si legraci, sestavovat koalici z prognóz?" otázal se ministr Miloslav Výborný poté, co byl dotázán, s kým půjde KDU-ČSL do vlády. "Počkejme si na výsledek," dodal člen Tošovského vlády, který si jako jediný lidovecký politik krátil dlouhé odpoledne sledováním fotbalového zápasu Chorvatsko-Japonsko. "Ti Japončiči to honějí docela dobře," komentoval zápas Výborný.

Po prvním kole předpovědi se i přes dobrý výsledek na tvářích politiků KDU-ČSL objevil stín obavy. "Proč my se musíme pořád o někoho bát," ptal se sám sebe bývalý poradce ministra obrany Jiří Vacek. Narážel tak na první odhad výsledku Unie svobody, nejbližšího partnera KDU-ČSL. Připomenul si tak, že podobně se před dvěma lety strachovali lidovci o osud ODA.

Optimismus z lidovců nevypřehal ani na konci dlouhého dne, přestože konečný výsledek ukázal, že proti minulým volbám si Luxova strana polepšila jen o něco málo, než na kolik to odpoledne vypadalo. Vlastní úspěch zastínil v sobotu večer pouze špatný výsledek republikánů.

Domů se pak lidovečtí politici rozcházeli ukolébáni myšlenkou: "Jsme pro všechny žádanou nevěstou," v narážce na volební vítězství, které ji umožňují být v menšinové vládě sociální demokracie nebo většinové pravicové koalici. "Uvidíme, kdo nám nabídne víc."

ČSSD, radující se z vítězství, trnul úsměv

Od počáteční nervozity přes mírné rozpaky až po vyloženou paniku, tak se dá charakterizovat reakce sociálnědemokratických poslanců v den prvních výsledků voleb. Strana jistá si svým vítězstvím postavila na dvoře Lidového domu stan, v němž se mělo oslavovat první vítězství levice od roku 1989.

Ještě, když se ve dvě hodiny objevily první prognózy, které hlásily pro ČSSD 32 procent a pro ODS 27 procent, utěšovali se všichni navzájem, že jde jen o předběžná čísla, jež nemusí ještě zdaleka nic znamenat. "Snad se tolepší," doufala místopředsdkyně Petra Buzková. V podvečer, kdy se ukázalo, že US a ODS mají dohromady více než ČSSD - se už začalo mluvit o volebním neúspěchu strany, a dokonce začala padat slova o rezignaci Miloše Zemana. "To by samozřejmě znamenalo, že ČSSD volby nevyhrála. To je poctivě si říct," přiznal poslanec Pavel Dostál.

V té době však Zeman navenek nepřipustil, že by se v podstatě mohlo mluvit o neúspěchu jeho strany. "Zachovejme klid, úsměv na tváři. Vše se může změnit," říkal. Sám však přitom na tváři úsměv neměl.

Na České Budějovice se zřítily dva letouny

Do největšího českobudějovického sídliště Vltava se zřítily vojenské letadlo MIG-21. Po jeho pádu vypukl mohutný požár, který zničil 98 bytů a dvacet osobních aut. Jen zázrakem se při této apokalypse, kdy plameny šlehalo do výše několik desítek metrů, nepřišel nikdo o život. Popáleniny utrpělo šest osob.

Letoun do sídliště spadl po srážce se stejným typem stíhačky. Tři piloti z obou strojů se katapultovali a vyvázli bez těžkých zranění. Druhý z neovladatelných letounů dopadl necelý kilometr před sídlištěm do zahrady.

Mochovce do 30. júna prifázované na elektrický okruh

Minister hospodárstva SR Milan Čagala v rámci rokovania vlády informoval, že Jadrová elektrárňa Mochovce mala byť do 30. júna prifázovaná na elektrický okruh.

Den před volbami se pohádali Havel se Zemanem

Prezident Václav Havel si čtyřicet hodin před začátkem předčasných parlamentních voleb nahněval předsedu nejsilnější strany v zemi - Miloše Zemana. TV Nova totiž zveřejnila Havlův dopis Klausovi, ve kterém mu píše, že sociální demokracie mu pravděpodobně nenavrhne Zemana za budoucího premiéra. Havel se tuto informaci dozvěděl od předsedy sociální demokracie zhruba před třemi měsíci, kdy mu Zeman řekl, že je unaven a pomýšlí na odchod z politiky. "Předseda byl tehdy strašně utahaný, navíc kolem něj kroužilo podezření na závažnou chorobu. Od té doby se ale mnohé změnilo a Zeman chce být nyní předsedou vlády v souladu s rozhodnutím vedení ČSSD. Nechápu, proč prezident používá staré informace, když musí vědět, jak se věci mají," řekl na Havlovu adresu poslanec Pavel Dostál. Prezident pouze po svém mluvčím vzkázal, že mu připadá nepatřičné, aby se důvěrný dopis objevil v televizi. Zemanovi se nicméně omluvil, že použil důvěrnou informaci a sdělil ji ještě někomu jinému.

Generální konzul SR odvolaný z Bieloruka na konzultácie

Ministerstvo zahraničních věcí SR povolalo generálního konzula SR v Bieloruku Izidora Počiatka na konzultácie do Bratislavy. Reagovalo tak na postup bieloruských úřadů, které rozhodli o vysťahování jeho rezidence bez toho, aby mu poskytli náhradné ubytovanie. Bieloruské úřady podľa MZV zámerně vytvárajú obstrukcie diplomatom, ktorí využívajú rezidencie v komplexe Drozdy v Minsku. Bieloruská strana bez oficiálneho upovedomenia zamedzila vstup diplomatických vozidiel do objektu, v rezidenciách odpojila vodu, elektrinu a telefonné vedenie. Bieloruské úřady tak nezohľadnili záväzky, ktoré im vyplývajú z nájomných zmlúv s diplomatickými misiami. Bieloruko na protest opustili diplomati Európskej únie, USA, a mnohých ďalších štátov.

Důchodci smutní a připravují se na další volby

Dlouhou dobu černý kůň těchto voleb - Důchodci za životní jistoty (DŽJ) - se nedostali do parlamentu. A to i přesto, že necelý měsíc před volbami by DŽJ volilo deset procent občanů České republiky. Nakonec získali důchodci, jediná politická strana v zemi, která hájí úzkou sociální skupinu lidí, o něco více než tři procenta. "Musíme se na příští volby připravit lépe a poučit se z letošních chyb. Letos jsme měli raketový start a zapomněli jsme přidat palivo," řekl jeden z místopředsedů strany a téměř se slzami v očích vzpomínal, jak před volbami některé výzkumy pasovaly jeho stranu na třetí místo za ODS a ČSSD.

Předsedu dídžejů, jak české média důchodce překřtila, Eduarda Kremličku čekala po volebním neúspěchu své strany jedna nemilá povinnost. Den před volbami se totiž s redaktory TV Nova vsadil, že pokud DŽJ nedostane pět procent, sni živého chrousta.

Protože v zemi nebylo den po volbách možné sehnat chrousta, a to ani v zoologické zahradě, dostal na talíř brouka potemníka. "Je to masitý, proteinový pokrm. Brouk lezl po talíři, ukousl jsem mu hlavičku, když žlutá šřáva pustila, zbold jsem to a zapil fernetem," popsal Kremlička neobvyklou snídani.

Kremličkova sázka však nebyla jedinou, kterou v letošních volbách politici uzavřeli. Redaktor Tv Nova Radek John vyhrál nad předsedou KSČM Miroslavem Grebeníčkem deset láhví červeného mikulovského vína, protože komunisté získali méně než dvanáct procent. Pražský lídr KDU-ČSL a ministr vnitra Cyril Svoboda si zase nebude muset holit hlavu dohola, protože jeho strana nepřekročila v Praze desetiprocentní hranici.

Vyšetřování Bambergu skončilo, za vším jsou estébáci

Vyšetřování takzvaného bamberského skandálu, největší kauzy sociální demokracie poslední doby, už Bezpečnostní informační služba ukončila. Podle prezidenta ze zprávy tajné služby vyplynulo, že za aférou stojí bývalí příslušníci první správy Státní bezpečnosti. Nic dalšího však Havel nechtěl prozradit a odvolal se tak na to, že zpráva BIS byla tajná. "Já sice jsem známý tím, že co nevím, to nepovím, ale nějaké hodnoty ctím. Například státní tajemství," komentoval zprávu Havel. Přiznal, že požádal tajnou službu, aby ještě svou zprávu doplnila.

Havel před dvěma měsíci požádal tajnou službu, aby prozkoumala, zda se skupina sociálních demokratů vedená Milošem Zemanem na podzim roku 1995 pokusila o korupci, jež by ve svém důsledku mohla vést k omezení suverenity státu, když tehdy vyjednávala s česko-švýcarským podnikatelem Janem Vízkem v německém Bambergu. Havel tak reagoval na aféru, při níž vyšlo najevo, že Zeman byl před více než dvěma lety ochoten jednat s Vízkem, který nabízel ČSSD výhodné úvěry výměnou za křesla ve státní správě.

Bamberský případ je dodnes spojován především s protichůdnými výroky Miloše Zemana, jimiž v březnu reagoval na dotazy novinářů ohledně jeho schůzek v Bambergu s Janem Vízkem. Nejdříve Zeman oznámil, že s tímto člověkem žádný dokument nepodepsal, ale za pár dní sám slavnostně přiznal, že s Vízkem podepsal záznam jednání, v němž se mimo jiné obě strany zavázaly plnit blíže nespecifikované závazky.

Slovenské parlamentné voľby budú 25. a 26. 9.1998

Parlamentné voľby sa uskutočnia 25. a 26. septembra 1998. Uviedol to predseda parlamentu I. Gašparovič.

Podľa výsledkov prieskumov bolo v júni najsilnejším subjektom na slovenskej politickej scéne HZDS, viedlo však tesne pred druhou SDK. HZDS by podľa tohto výskumu volilo 20,94 % a SDK 20,36 % z tých respondentov, ktorí by sa volieb zúčastnili. V máji by HZDS volilo 22,32 % a SDK 20,29 %. V júnovom rebríčku preferencií ďalej nasledujú SOP 15,0 % (v máji 13,8 %), SDE 12,25 % (13,65 %), MK 6,81 % (7,62 %), SNS 6,52 % (8,14 %), KSS 2,39 % (2,19 %) a ZRS 1,67 % (2,19 %). Ďalších 12,76 % (v máji 7,92 %) spomedzi voličov uviedlo, že ešte nevie, koho bude voliť.

Na Slovensku je zaregistrovaných 92 politických subjektov, z toho 69 strán a 23 hnutí.

Evropská banka do České spořitelny

Díky bleskové operaci na bankovním trhu odkoupila Evropská banka pro obnovu a rozvoj (BERD) 11,8 % základního jmění České spořitelny za 66 milionů ECU. Podle prvního viceprezidenta Evropské banky Davida Hextera jde o největší vstup této banky do finanční instituce ve střední a východní Evropě. Zájem BERD o Českou spořitelnu je podle Hextera dán především snahou o zprůhlednění majetkové struktury spořitelny před její celkovou privatizací.

Tatra Kopřivnice Američanům

Velkou pozornost vzbudilo v médiích rozhodnutí Škody Plzeň prodat automobilku Tatra Kopřivnice zahraničnímu investorovi. Důvodem jsou zřejmě finanční potíže plzeňského koncernu, který v posledním období hospodaří se ztrátou. Novým vlastníkem kopřivnické automobilky se stala americká společnost SDC International původně založená jako prodejce výrobků firmy Škoda Diesel pro oblast Střední a Jižní Ameriky. V samotné Tatře vyvolala zpráva o prodeji značné rozpaky – s americkými investory zde mají negativní zkušenosti.

Prazdroj pro americké vojáky

Podle prezidenta Pilsner Urquell USA Jiřího Raise by letos mělo být dodáno americké armádě 10 000 kartónů (850 hl) lahvového Prazdroje. Raisovi se podařilo zaregistrovat společnost v hlavním zásobovacím skladě americké armády v Dallasu jako dodavatele lahvového piva pro vojenské základny na celém světě. V budoucnu by se měly podle Prazdroje dodávky zlatavého moku zvýšit až na trojnásobek. Společnost očekává, že jí armádní zakázky pomohou uvyknout americké pijačky na české pivo.

Komu patří Nova ?

Krajský obchodní soud v Praze rozhodl počátkem června o neplatnosti valné hromady provozovatele licence největší české televizní stanice Nova společnosti CET 21 z února 1997. Na základě této valné hromady se stal majoritním vlastníkem společnosti generální ředitel televize Nova Vladimír Železný. Soud rozhodl na základě žaloby jednoho ze zakladatelů společnosti, jemuž nebylo umožněno využít předkupní právo na její akcie. Železný okamžitě po vyhlášení rozsudku oznámil, že se hodlá odvolat. Boj o televizní stanici ovlivňující svými názory více než polovinu české populace tedy bude pokračovat.

Nemohou si užívat

Většina studentů českých středních škol se ještě před nedávnem toulala Prahou s kloboukem v ruce a snažila se tak o vybrání příspěvku na poslední povyražení před maturitou. Studenti Rakouského gymnázia na Smíchově v Praze si však tolik užívat nemohou. Zatímco většině středoškoláků příprava ke zkouškám zabere nanejvýš svatý týden, žáci Rakouského gymnázia musí věnovat přípravě na maturitu nejméně celý půlrok. Dvojjazyčná maturita na Rakouském gymnáziu je mnohem náročnější než na jiných školách. V němčině je třeba zvládnout podle rakouských osnov i matematiku. Podle slov profesora matematiky Johannese Wurfela klade rakouské školství například na matematiku daleko větší důraz než české.

Zhorela vysokohorská Zbojnícka chata

Jedna z nejlepších vybavených vysokohorských chat vo Vysokých Tatrách – Zbojnícka chata (nadmořská výška 1960 metrov) v druhú júnovú nedeľu vyhorela. Požiar sa rozšíril sa z krbu v spoločenskej miestnosti. Podľa chatára Eda Záhora plamene vyšlahli asi o 20. hodine večer. Okamžite zasiahli drevený interiér chaty. Napriek úsiliu chatára, vysokohorského nosiča a poľskeho turistu, ktorí sa v tom čase nachádzali v objektu, požiar sa nepodarilo dostať pod kontrolu. Zbojnícka chata bola postavená z kamena a dreva v roku 1910, zhruba pred desiatimi rokmi bola rekonštruovaná.

Svoju činnosť vzápätí začala nadácia na znovuoobnovenie Zbojníckej chaty.

Podplácanie novinárov na Slovensku ?

Slovenská demokratická koalícia musí čeliť obvineniam troch novinárov, ktorým mali byť ponúknuté peňažné odmeny za to, že budú kladne písať o SDK. Ukázalo sa, že za akciou stála agentúra Paczelt, ktorá bola poverená organizovaním volebnej kampane SDK. Líder SDK Mikuláš Dzurinda potom oznámil, že zmluva s touto agentúrou bola vypovedaná.

Viedeňské kultúrne dni v Praze

Ve dnech 6.- 19.června t.r. proběhly v Praze Vídeňské kulturní dny, jejichž program financovalo město Vídeň a do něhož přispěl vlastními aktivitami i Rakouský kulturní institut. Představilo se tak několik tváří vídeňské kultury v oblasti filmu, hudby, tance literatury i výstavních objektů. Přestože se v Praze představuje stále častěji řada rakouských umělců v rámci jiných kulturních akcí, kulturní dny mají podle velvyslance Rakouské republiky Petera Niesnera vyjádřit sepětí metropolí Prahy a Vídně. Měst, která mají už z historického hlediska daleko užší vztah než jiné metropole. Dny byly zahájeny divadelním představením Loutkového divadla Trittbrettl v Divadle na Královské cestě, v Divadle Archa vystoupila taneční formace Pilottanz. V pražských ulicích vystoupila skupina Reform Art Unit, Staroměstské náměstí oživil Festival hudebních filmů pod širým nebem. Vyvrcholením kulturních dnů bylo vystoupení Vídeňského symfonického orchestru. Proběhlo rovněž několik zajímavých výstav. Závěr patřil plesu Vídeň tančí v Praze.

Další úspěch českého filmu

Na Mezinárodním filmovém festivalu v Soči získal nejvyšší ocenění – Zvláštní cenu poroty celovečerní hraný debut režiséra Pavla Marka Mrtvej brouk. Film nyní putuje na další filmovou přehlídku do španělské Valencie. Úspěch v Soči je o to významnější, že po zrušení moskevského festivalu je přehlídka v Soči největším podnikem svého druhu na území bývalého Sovětského svazu.

Výročí Karlštejna

Repliku svatováclavské koruny budou moci spatřit návštěvníci hradu Karlštejn. Replika za zhruba půl milionu korun je umístěna v klenotnici v prvním patře Mariánské věže, kam tematicky patří. Jejím vystavením chce správa hradu veřejnosti připomenout 650. výročí založení hradu.

Obnova Klubu přátel poezie

Klub přátel poezie, významná knižní edice bývalého nakladatelství Československý spisovatel, jež zanikla v roce 1990, bude mít svoje pokračování. Edice, která vznikla v roce 1960, nabízela dvě řady - základní a výběrovou. Do základní řady prvního ročníku nového Klubu přátel poezie jsou zařazeny například básně Michelangela Buonarrotiho Oheň, jímž hořím nebo výbor z veršů Jaroslava Seiferta Třeba vám nesu růže. Ve výběrové řadě to bude pak sbírka Petra Borkovce Polní práce či Elegie z Duina Rainera Marii Rilkeho v překladu Jiřího Gruši. Ředitel nakladatelství Mladá fronta Vladimír Pistorius informoval veřejnost o chystaném klubu na Veletrhu Svět knihy.

Pamětní mince

Čtyři zlaté pamětní mince, vydala v nedávných dnech česká mincovna k příležitosti roku Karla IV. Mince v hodnotě 1000, 2500, 5000 a 10 000 korun, které jsou platným oběživem, na své lici nesou motiv Nového Města pražského, Univerzity Karlovy, koruny české a hradu Karlštejna. Mincovna vydala mince ve dvou sériích v nákladu 3000 kusů. První série je v tzv. provedení proof, které je specifické leštěným podkladem a druhá série v provedení standard má podklad matný. Mince si budou moci zájemci koupit v Galerii Křižovníků v Praze společně s replikou Dukátu Karla IV. a Tourského tlustého groše.

Nový původní slovenský muzikál

Uvedením Kráľa Dávida mal na javisku bratislavskej Novej scény po dvoch desaťročiach premiéru nový pôvodný slovenský muzikál. (Kedysi tu bol veľkým hitom Cyrano z predmestia.) Námet Kráľa Dávida, ako napovedá názov, je inšpirovaný biblickým príbehom.

Mucha v Krumlově

Hlavní výstavou letošní sezony v Mezinárodním kulturním centru Egona Schieleho v Českém Krumlově je rozsáhlá expozice dosud málo známých děl secesního malíře Alfonse Muchy. Slavnostní vernisáže se zúčastnila umělcova snacha Geraldine Muchová a jeho vnuk John Mucha.

Převážná většina vystavených děl byla zapůjčena Schieleho centru soukromými sběrateli, řada pochází přímo z rodinné sbírky Johna Muchy. Přispěla ale také muzea v Ivančicích a v Brně a Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze. Záměrně jsou zde vystavena jiná díla než v Muchově muzeu v Kounickém paláci v Praze. Překvapením je kolekce Muchových černobílých fotografií z počátku století, které mají především historickou dokumentační hodnotu. Vedle několika světoznámých plakátů se představují intimní kresby a pastely, práce pro časopisy, návrhy známek a prvních českoslovených bankovek. Zároveň s výstavou děl Alfonse Muchy byly v Mezinárodním kulturním centru Egona Schieleho zahájeny i další expozice. V první řadě je to rakouský malíř a sochař Alfred Hrdlička, který zde prezentuje svoje práce, jež vznikly za posledních pětadvacet let a ztělesňují modernistické tradice výtvarného umění. Autorovy letošní sedmdesáté narozeniny připomíná kolekce monumentálních skulptur. Výstava je umístěna v přízemí. Ve druhém patře domu je možno zhlédnout práce Rakušana Hanse Froniuse. Z jeho díla se zde představuje cyklus Franz Kafka. Autor zemřel před deseti lety. Pravidelné sezonní výstavy v krumlovském zámku představují tvorbu významných středoevropských umělců

Rakouský architekt představuje svoje projekty

V Tereziánském křídle Starého královského paláce Pražského hradu představil svá díla rakouský architekt Boris Podrecca. Tento architekt, italsko-jugoslávského původu, vystudoval ve Vídni techniku i Akademii výtvarných umění. Na jeho tvorbu mělo samozřejmě velký vliv prostředí, v němž vyrůstal - Terst a Dubrovnik, kde se stýkalo hned několik kultur.

Ač dnes staví velké administrativní paláce, školní areály nebo prodejny automobilů, vrcholem jeho díla jsou drobné úpravy historických náměstí a ulic italských, rakouských nebo slovinských měst (Cormons, Verona, Benátky, St. Polten, Piran), návrhy dlažeb, kašen a dalších prvků tzv. uliční architektury. V Praze představené projekty, dokumentované perfektními modely, obsahují dosud nerealizovaný návrh rakouského centra v New Yorku. Z vídeňských realizací je to rozlehlý administrativní palác fy Basler na břehu Donaukanalu, ale i nenápadná adaptace Slovinského domu. Boris Podrecca také spolupracoval před dvanácti lety s Damjanem Prelovškem na přípravě rozsáhlé Plečnickovy výstavy pro pařížské centrum Pompidou. Je také autorem interiéru rakouského kulturního střediska na Jungmannově náměstí v Praze. Při příležitosti pražské expozice pořádané Správou Pražského hradu ve spolupráci s Muzeem města Vídně byl vydán podrobný katalog s českým a německým textem.

Zmizelá Praha

Nakladatelství Schola ludus - Pragensia ve spolupráci s muzeem hlavního města Prahy a Archivem hlavního města Prahy vydalo výpravnou publikaci Marie Bečkové Zmizelá Praha: Nové Město. Autorka, správkyňe sbírky historických fotografií Muzea hlavního města Prahy, shromáždila ve své publikaci více než čtyři sta reprodukcí historických vedut a fotografií. Nové Město rozdělila do devatenácti lokalit, z nichž každé věnovala jednu kapitolu. Orientační pomůckou pro čtenáře je plánec, který předchází každou část. Přílohou knihy jsou další tři polohopisné plány. Publikace Zmizelá Praha: Nové Město má 388 stran, 420 obrázků, 4 vložené plány a její cena je 1098 korun.

Plány České knihovny

Edice Česká knihovna plánuje zprostředkovat čtenářům v nejbližších letech hlavní vývojové linie české literatury od jejích počátků do současnosti a to prostřednictvím dvou set umělecky nejpůsobivějších básnických a prozaických děl. První tři svazky, mezi něž patří soubor s názvem Středověké legendy, dvě Komenského práce a Sládkova Má Amerika, byly představeny na knižním veletrhu Svět knihy '98 nakladatelstvím Lidové noviny. Spoluautory rozsáhlého projektu jsou vedle dvou desítek redaktorů, editorů a textologů literární vědci. Velkou pozornost hodlají tvůrci projektu věnovat informativním komentářům, které se budou zabývat historií vzniku jednotlivých děl. Nakladatelství hodlá letos vydat ještě tři další svazky. Budou to Zbábělci Josefa Škvoreckého, Nerudovy Knihy básní a Čapková trilogie Hordubal, Povětrň a Občejný život.

Zemřel Vladimír Neuwirth

Koncem května zemřel v Opavě ve věku nedožitých 77 let Vladimír Neuwirth. Kulturní historik, publicista, překladatel a bohužel v Čechách prakticky téměř neznámý vzdělanec. Neuwirth studoval němčinu a německou literaturu, teologii a filozofii. Na počátku 50.let, po absolutoriu, vykonával dělnické profese. Byl pravděpodobně jedním z prvních autorů samizdatu. V roce 1961 byl pro tuto činnost odsouzen na 14 let pro velezradu. Z vězení se dostal v době pražského jara. Během pobytu ve vězení napsal řadu překladů a studií, z nichž se mu podařilo zachovat jedinou: Vývoj Čech od baroku k dnešku. Po okupaci v srpnu 1968 odešel nejprve do Vídně, později do Lovaně a nakonec do Frankfurtu. Zde se věnoval pomoci českým a slovenským uprchlíkům, organizoval různé kulturní akce a přednášel o česko-německých vztazích. V roce 1972 založil spolu s opatem Anastázem Opaskem kulturní sdružení Opus bonum a Biblioteku Cyrillo-Methodianu (BCM). V roce 1976 mu v exilu vyšla kniha Apokalyptický deník. Letos ho již nově vydala pražská Triáda. V roce 1991 se Neuwirth vrátil do Opavy. Jednou z jeho posledních aktivit byla loňská opavská výstava Svatý Vojtěch - první český Evropan.

Udělení cen

V pražském Stavovském divadle byly předány ceny nadace Český literární fond za výkony v oblasti divadla, rozhlasu, filmu a televize. Josef Melč za režii rozhlasové dramatisace Dostojevského románu Bratři Karamazovi, z divadelního prostředí Libor Vaculík - choreografie Pohádka na hudbu Leoše Janáčka, a Ctibor Turba za projekt Haning Man, Z filmu Anna Geislerová za hlavní ženskou roli ve filmu Výchova dívek v Čechách a Ondřej Vetchý za roli ve filmu Báječná léta pod psa. Z kameramanů byl oceněn Vladimír Smutný (Výchova dívek v Čechách). Nejlepší scénáře napsali v loňském roce spisovatel a předseda českého PEN Klubu Jiří Stránský, drama Bumerang, a Petr Zelenka, tvůrce filmu Knoflíkáři. Zvláštní cenu převzali Jiří Reichl, Jindřich Frýda a Milan Maryška, tvůrci cyklu Sibír - peklo nebo ráj? Za režii svého snímku Nejasná zpráva o konci světa získal druhou zvláštní cenu Juraj Jakubisko.

Expozice v Trojském zámku

Výstavní prostory v Trojském zámku jsou už tradičně věnovány umění a kultuře 19. století. Galerie hlavního města Prahy, která trojský barokní zámek spravuje, přizvala k přípravě výstavy další tři instituce. Národní muzeum tu pod názvem Ve stopách Marka Pola aneb Dálný východ ve starých tiscích zámeckých knihoven Čech a Moravy vystavilo tisky, jejichž námětem je cestovatelství. Uměleckoprůmyslové muzeum přispělo kolekcí dámských a pánských oděvů a módních doplňků z let 1790 až 1870, která zde bude k vidění jednu až dvě sezony. Empir, biedermeier a další období přibližují nejen oděvy, ale i doplňky pro dámy jako čepce, šály, rukavice a jiné. Expozici oděvů doplňují portréty od Antonína Machka, Josefa Mánesa, Karla Purkyně a dalších autorů. Zápůjčkami z Národní galerie pak bylo nutné doplnit soubor obrazů ze sbírek Galerie hlavního města Prahy tak, aby výstava souvisle ukázala stylový vývoj malířství minulého století. Vztah sbírky hlavního města k životu metropole je doložen úplným souborem portrétů pražských primátorů, dále jsou to práce z pozůstalosti Václava Brožíka nebo kolekce maleb Jaroslava Čermáka. Novou stálou expozici tvoří 216 obrazů a 11 plastik autorů 19. století, jež zachycují kulturu a vkus minulého století.

Pomáda místo Draculy

Začátkem června se na scéně Kongresového centra v Praze uskutečnila premiéra muzikálu Dracula. Od premiéry v říjnu roku 1995 ho zde zhlédlo přes 1 250 000 diváků. Představitel titulní role Daniel Hůlka se díky němu stal jednou z tuzemských hvězd pop-music. Do muzikálového života v pražské metropoli chce naopak zasáhnout Umělecká agentura AN Adama Nováka, kterého zná pražská veřejnost jako producenta české verze muzikálu Les Misérables (Bídníci). Byl vypsan konkurs na obsazení muzikálu Pomáda a během června dokončen výběr účinkujících.

Loutkářský festival

Počátkem června se v Praze konal druhý ročník Mezinárodního festivalu loutkářského umění pro děti, na kterém předvedli svá vystoupení loutkoherce soubory z jednadvaceti států mezi nimiž nechyběly ani loutkáři z Číny, Vietnamu, Jihoafrické republiky, Turecka nebo Albánie. Příští ročníky tohoto krásného svátku pro loutkoherce i pro děti by se měly podle ředitele festivalu Todora Ristiće konat pod záštitou Evropské unie. Přehlídku pořádal Mezinárodní institut loutkářského umění, hlavním sponzorem byl výrobce piva Budvar.

Nová deska Jaromíra Nohavici

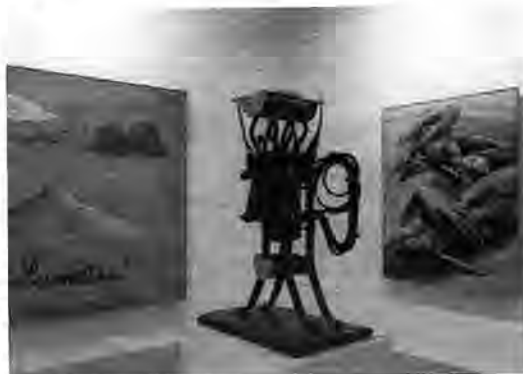
V červnu vydal Jaromír Nohavica, jeden z nejznámějších a nejoblíbenějších českých písničkářů nové album, které obsahuje setřih z jeho loňských koncertů, včetně jeho doprovodné Kapely. Mezi triadvaceti písněmi jsou i Nohavícovy nově zaranžované klasické kusy včetně skladeb Kometa, Když mě brali za vojáka, Darmoděj nebo Moje malá válka. Album bylo pokřtěno v Malostranské besedě v Praze, při příležitosti oslavy zpěvákových 45. narozenin.

Vývoj učitelství

Výstava umístěná v prostorách Pedagogického muzea J.A.Komenského ve Valdštejnské ulici v Praze pod názvem Učitelé v proměnách času, dokumentuje vývoj vzdělávání učitelů od začátků povinné školní docházky v dobách Marie Terezie až po zrušení učitelství a založení pedagogických fakult. Na přípravě výstavy se podílel také přerovské muzeum.

Stálá expozice v Ungeltu

Dům pražského Ungeltu U Zlatého prstenu v Týnské ulici č.6 v Praze, na jehož rekonstrukci se v poslední fázi podílel i architekt Tančícího domu Vlado Milunič, zavdává hned několik dobrých důvodů k návštěvě. Je to nejen místní literární kavárnička a knihkupectví, ale především expozice asi stovky děl různých umělců. Určitým překvapením může být, že umělci nejsou uváděni chronologicky, ale tématicky. Lze tu spatřit v těsném sousedství obrazy Františka Drtikola a Karla Malicha nebo třeba Jana Preislera a Martina Mainera. Toto se týká jen horních tří podlaží, kde je nainstalováno České umění od roku 1900 do roku 1990, které je rozčleněno na témata Sen, mýtus, ideál (1. patro), V křivém zrcadle a za zrcadlem (2. patro) a Utopie, vize, ráj (3. patro). Druhá část expozice probíhá v suterénu. Návštěvníci mohou obdivovat skvostná díla českého umění Josefa Váchala, Jana Zrzavého, Toyena, Josefa Šímy, Karla Nepraše, Aléna Diviše, Vladimíra Kokolii, Květy a Jitky Válových, Stanislava Kolíbala, Vladimíra Boudníka, Evy Kmentové, Jiřího Načeradského, Michaela Rittsteina, Jiřího Sopka a jiných.

Galerie v Terezíně

Ve sklepních prostorách židovské restaurace Sabra v Terezíně byla otevřena nová galerie. Její otevření provázela výstava "Mír pro Izrael, mír pro všechny". První expozice galerie bude soubor 50 kreseb školáků z Deutsche Schule Prag. Kresby zde budou vystaveny v prostorách "bloku 13" bývalého židovského ghetta, kde bylo v nelidských podmínkách vězněno více než 80 mladých lidí. Této akci se zúčastnilo mnoho významných osobností, například izraelský a německý velvyslanec Raphael Gvir a Michael Steiner, dále čeští představitelé Pavel Tigrid a Dagmar Burešová. Vernisáž připravila česko-německá nadace Terezín spolu s ústeckou židovskou obcí.

Voskové muzeum má nové přírůstky

Muzeum voskových figurín v Paláci Rapid Na Můstku v Praze, jež své brány pro veřejnost otevřelo před více než rokem, se může pochlubit novými přírůstky. Jsou to alchymista a astronom Tycho de Brahe, jeho kolega Scota Alessandro a herec Arnold Schwarzenegger v tričku restaurace Planet Hollywood. V současnosti obsahuje muzeum již šedesát figurín politiků, zpěváků, vědců, sportovců a dalších významných osobností z dějin českých i světových.

Výstava Kristiana Kodeta

Výstava děl Kristiana Kodeta ve zlínské galerii VIVA dokumentuje umělcův tvořivý vztah k tradici české moderní malby, konkrétně k českému poetismu. Syn avantgardního sochaře Jana Kodeta vnuk sochaře Emanuela Kodeta studoval od šestnácti let na bruselské Akademii des Beaux Arts. V roce 1968 odešel do Švýcarska a o jedenáct let později do Spojených států amerických. V roce 1990 se vrátil do České republiky a mimo jiné otevřel Galerii svatého Marka v barokním kostele v Soběslavi. Kristian Kodet vystavoval v New Yorku, Ottawě, Vídni, Winnipegu a jeho poslední výstavy proběhly v Galerii české gotiky v Praze a dále v Plzni. Jeho práce jsou zastoupeny v galeriích v Bruselu, New Yorku, Torontu, Ottawě, Winnipegu, Vancouveru, ale i v Bílém domě ve Washingtonu.

Arnulf Rainer v Národní galerii

V rámci Vídeňských kulturních dnů v Praze proběhlo také zahájení retrospektivní výstavy jednoho z nejvýznamnějších současných rakouských výtvarných umělců Arnulfa Rainera pražské Národní galerii. Nyní devětašedesátiletý umělec zde prezentuje své známé cykly vzniklé energickým expresivním přemalováváním fotografií. V jeho dílech se slučuje zájem o lidské tělo s tématy existence a násilí. Rainer vychází z nejlepších tradic rakouského expresivního a dekadentního, ale zároveň ji obohacuje podněty z akčního umění a z napjatého vztahu abstraktních tahů štětcem a fotografií.

Black Sabbath kralovali v Praze

S obrovským úspěchem vystoupily v Praze na atletickém stadionu Slavie birminghamské legendy metalové hudby – skupina Black Sabbath. Skupina se představila v původním složení v čele se zpěvákem Ozzy Osbornem. Více než dvacet tisícům nadšených diváků zahrála skupina všechny své klasické hity, které jasně dokazovaly, že se Black Sabbath nestal nadarmo kultovní kapelou českého undergroundu sedmdesátých let. Vřelé přijetí strhlo Ozzy Osborna k prohlášení, že Praha je "zatraceně nejlepší".

Zemřel herec Karel Augusta

Před svými třiašedesátými narozeninami zemřel v Praze v prvních červnových dnech herec Karel Augusta. Jako absolvent DAMU v roce 1957 vystřídal řadu divadelních scén, operetu i kabaret. Po divadlech v Uherském Hradišti, Jihlavě a Brně se počátkem sedmdesátých let objevil v Praze, kde se zabydlel na jevištích Divadla Na zábradlí a Městských divadel pražských. Brzy se objevil i před kamerou. V jeho filmografii se objevují slavné snímky Všichni dobří rodáci, Petrolejové lampy, Psi a lidé, Holka na zabití, Já už budu hodný, dědečku, Vrchní prchni, Páni kluci nebo Causa Králík, kde výjimečně vytvořil postavu tragickou. Jako herec jinak tvořil výrazně komediální typ.

Pri oslave šesťdesiatin Juraja Jakubiska v Prahe začala činnosť nadácia Profilms

Na oslave šesťdesiatin režiséra Juraja Jakubiska začala za pomoci jeho manželky Deany oficiálne svoju činnosť Nadácia pre podporu českej kinematografie Profilms, ktorá si dala za úlohu vyrobiť alebo podporiť ročne minimálne päť hraných českých filmov až do výšky 50 percent rozpočtu a jeden debut začínajúceho českého režiséra. I keď sa Jakubisko, ktorý sa v posledných rokoch stal českým režisérom žijúcim v Prahe, narodil v apríli, oslavu posunul z dôvodu rozbehnutia nadácie i kvôli 100. narodeninám českej kinematografie, ktoré pripadajú na jún. Do pražského hotela Holiday Inn, v ktorom sa pri tejto príležitosti uskutočnila dražba výtvarných prác v prospech nadácie, mu prišiel spolu s mnohými nielen filmovými osobnosťami blahoželať aj štvorročný šimpanz Jimmy, ktorý si zahral v jeho Nejasnej správe o konci sveta. Film bol koncom minulého roka ocenený na MFF v Montreale a v Pescare, kde talianska kritika označila režiséra za "Felliniho česko-slovenského filmu". Úlohou nadácie má byť trvalá podpora filmovej tvorby, ktorá nezávisí od štátu.

Zaujímavá premiéra v bratislavskom Divadle P.O.Hviezdoslava

Posledná premiéra divadelnej sezóny 1997/98 v Činohre SND bola v znamení dramatisácie slávneho románu Kena Keseyho Prelet nad kukučkiným hniezdom – jeden z kultových románov 60. rokov. Samozrejme, existuje množstvo interpretácií tejto príťažlivej hry, ktorú preslávilo najmä filmové spracovanie Miloša Formana (v roku 1975 dostalo 5 Oscarov).

McMurphyho hrá v bratislavskej inscenácii Jozef Vajda, ktorému podľa jeho slov veľmi pomohli diskusie o postave s dramaturgičkou i režisérom o tom, že sa dá ísť ešte ďalej, ako to v niektorých prípadoch len Nicholson naznačil.

Stelesnené zlo – vrchnú sestru Ratchedovú hrá Soňa Valentová, ktorá si už túto polohu vyskúšala v Jakubiskovej Perinbabe (máchocha), či vo veľmi analogickej role – Renčovom Rekviem pro panenku. "Viem, že ma po tejto inscenácii nebudú mať ľudia radi, ale aj zlo treba odhaliť".

František Palacký

Na červ
letošního ro
ku připadlo
výročí učen
ce, politika,
p o s l a n c e
ústavodárně
ho sněmu (v
letech 1848-
1849) a za
k l a d a t e l e
novodobého

českého dějepisectví Františka Palackého. Narodil se 14.6.1798 v Hodslavicích v rodině luteránského kazatele. Studoval evangelické školy v Trenčíně a v Prešpurku. Zprvu se živil jako vychovatel ve šlechtických rodinách, ale mezníkem v jeho životě se stal rok 1823, kdy přišel do Prahy. Palacký v Praze nejprve pracoval jako archivář. Metody historické práce se učil pod vedením Josefa Dobrovského. V roce 1827 se oženil s dcerou pražského advokáta a tímto sňatkem vyřešil svoje finanční problémy. V roce 1829 vydal dílo Starí letopisové čeští, roku 1831 byl oficiálně jmenován zemským historiografem a pověřen sepsáním dějin Království českého. Podílel se na založení Matice české, spoluzakládal a redigoval Časopis Českého muzea a byl přijat do Královské české společnosti nauk. Životní historickou prací Františka Palackého se staly pětidílné "Dějiny národu českého v Čechách a na Moravě" – začal je psát již roku 1832. V letech 1836-42 vyšly německy a teprve později v českém překladu. Na sklonku autorova života získala kniha definitivní podobu. Neméně významná je i politická činnost Františka Palackého. Na jaře roku 1848 odmítl účast na frankfurtském sněmu a uveřejnil svůj názor na nutnou existenci rakouského státu jako protiváhy Německa a Ruska. V červnu 1848 předsedal Palacký Slovanskému sjezdu v Praze, o měsíc později vstoupil do Ústavodárného sněmu ve Vídni, později v Kroměříži. Po porážce revoluce a nástupu Františka Josefa I. odešel Palacký do ústraní, ale opět se vrátil v šedesátých letech do veřejného života, stal se poslancem českého sněmu (1861-72). Po rakousko-uherském vyrovnání v roce 1867 se Palacký definitivně stáhl do ústraní a až do své smrti (26. 5. 1876) zůstal stoupencem pasivního odporu vůči říšské radě i zemskému sněmu.

Rok 1848 a Kroměříž

Revoluční vlna roku 1848 procházející západní a střední Evropou zasáhla samozřejmě i Rakouské císařství. 13. března vypuklo ve Vídni povstání, které vedlo k odstoupení knížete Metternicha, příslibu císaře provést základní liberální reformy a k vydání konstitučního prohlášení a vyhlášení tzv. Pillersdorfovy ústavy.

Již v březnu byly předloženy i české požadavky - společný parlament pro země české, vytvoření české národní gardy, zrovnoprávnění češtiny s němčinou a svobodu tisku a vyučování.

V květnu došlo k opětovnému výbuchu revoluce ve Vídni a císařský dvůr dočasně odjel do Innsbrucku. V červnu byla vytvořena nová vláda a 22. července bylo slavnostně zahájeno zasedání říšského sněmu, který začal ihned jednat o zrušení roboty, zákon byl vydán dne 7. září, a o podobě nové ústavy. Jednání sněmu se však stále více dostávalo do stínu bojů v Uhrách a vyhotřilo se otevřenou roztržkou, po které slovanští poslanci opustili hlavní město.

V říjnu 1848 vyrostly ve Vídni opět barikády a císařský dvůr znovu opustil město. Tentokrát našel útočiště v arcibiskupské Olomouci. Porážka revolučního maďarského vojska a dělostřelecké ostřelování Vídně knížetem Windischgrätzem donutily město ke kapitulaci.

Bylo svoláno obnovené zasedání říšského sněmu, tentokrát však na arcibiskupský zámek v Kroměříži.

Sněm byl zahájen 22. listopadu ve Velké jídelně arcibiskupského zámku, která později dostala název Sněmovní

sál. Sněm pokračoval v přípravě ústavy. Návrh předpokládal zavedení řady demokratických ustanovení, jako rovnost občanů před zákonem, zrušení šlechtických výsad, odstranění trestu smrti apod. Mezi účastníky z českých zemí se zejména proslavil František Ladislav Rieger, obhajobou návrhu prvního článku ústavy, proklamujícího, že zdrojem veškeré moci ve státě je lid.

Revoluční nadšení pomalu opadávalo. Dne 2. prosince 1848 abdikoval císař Ferdinand ve prospěch svého synovce Františka Josefa I. a mladý císař nezatížený konstitučními sliby svého předchůdce nastolil opět tvrdý kurz. Dne 7. března 1849 se v Kroměříži objevily vojenské jednotky, poslancům bylo oznámeno, že panovník bere ústavodárnou iniciativu na sebe, a říšský sněm byl násilně ukončen.

Kroměříž byla v době konání sněmu malým hanáckým městem přibližně s 6000 obyvateli. Na celou dobu zasedání sněmu byl v zámku zřízen zvláštní poštovní a telegrafní úřad, který zajišťoval přepravu všech dokladů a udržoval přímé spojení s císařským dvorem v Olomouci. Tento úřad používal dvě kovová služební razítka, která jsou považována za první příležitostná razítka nejen v Rakousku, ale i v Evropě - a zřejmě i na celém světě.

Kroměříž v letošním roce oslavuje toto významné jubileum celou řadou kulturních akcí, zde přinášíme jen výběr. Informace o dalších pořadech: Informační kancelář města Kroměříže, tel./fax 0634 / 331 473.

Výstavy:
„Kroměříž a rok 1848“ - do srpna - Muzeum Kroměřížska

„Město a sněm aneb Když to léta Páně 1848 prasklo“ do září - Arcibiskupský zámek

Konference:
„Kroměřížský sněm 1848 - 1849 a tradice parlamentarismu ve střední Evropě“ 14. - 16. září

Hlavní oslavy 150. výročí říšského sněmu:

4. září 20:00 hod. - Zahájení VI. mezinárodního festivalu vojenských hudeb s ohňostrojem - Velké náměstí

5. září „Klíč od zámecké brány“ Galaprogram ke 150. výročí říšského sněmu u příležitosti národního zahájení Dnů evropského dědictví - před zámek na Sněmovním náměstí

6. září 15:00 - VI. mezinárodní festival vojenských hudeb - Velké náměstí

8., 14., 21., 24., 28. září vždy v 19:30 - Koncerty Kroměřížského hudebního léta - Sněmovní sál zámku

Mil. Vlček

Peter Šťastný - Hokej na dvoch kontinentoch

(Úryvky z knihy vydanej nakladateľstvom *Timy*)

Do desiatich rokov som nevedel korčuľovať. V porovnaní s dneškom to znie tak neuveriteľne, že sa občas aj sám prichytil pri myšlienke, či to bola pravda. Ale bolo to naozaj tak. Príčina bola veľmi prostá - jednoducho som sa nemal na čom naučiť korčuľovať. A povedať otcovi, že chcem korčule, v koncom nešlo. Uvedomoval som si, že na také veci u nás niet peňazí a že mi zrejme nezostáva nič iné, ako zdieľať osud mladších súrodencov - totiž čakať na chvíľu, kedy ten starší vyrastie a ja dostanem korčule po ňom. Tak som teda trpezlivo čakal, kým Mariánovi nepodrastie noha.

Medzitým som to v Jame váľil iba v topánkach. Samozrejme, že som ostatným korčuľiarom závidel, ale keď sme sa pustili do boja, tak som na všetko zabudol. Napokon, nebol som v takej situácii sám. Bola tu ešte jedna možnosť - prehrabať sa v skriní a vytriahnuť z nej korčule na kľúčik, medzi nami chalanmi nazývané harifaky. Vedel som, že tam kdesi sú, zrejme po Vladovi alebo po Milovi. Ale objaviť sa s nimi na nohách v Jame medzi deťmi, a nebodaj sa ešte s nimi pustiť do hokeja, to som považoval za hanbu, o ktorú som vôbec nestál.

*****

- Máme síce už dosť chlapcov, ale kto chce, nech príde nabudúce. Nedávam však nikomu skoro žiadnu šancu, lebo si myslím, že hlavný tréner bude s mojím výberom súhlasiť. Ale kto chce z tých, ktorých som nevybral, môže prísť ešte **POSLEDNÝ RAZ**.

Tieto slová mi vliali novú nádej. Čítil som síce, aký dôraz asistent položil na slová **POSLEDNÝ RAZ**, ale ja som si to vysvetlil ako ďalšiu a celkom novú šancu. Rozhodol som sa, že jej podriadiť všetky svoje sily.

Prišli sme s Bezinkom v určený deň znova na štadión. Tak ako predtým, aj teraz sme si mysleli, že nás tam príde iba niekoľko. Mysleli sme si, že mnohí budú sklamaní a už viac neprídu. Ale znova sme ostali celí pať z toho davu deciek, ktorý sa tam nahrnul. Prišli do nohy všetci, ktorí neuspeli v predchádzajúcom výbere. Nechýbal nikto. Pochopil som, že nielen ja s Bezinkom, ale všetci si vysvetlili asistentove slová rovnako.

Druhú prekvapenie nás čakalo na ľade.

Stál tam naozaj hlavný tréner, ktorý sa volal Jozef Szeleši. A ten nám povedal, že predchádzajúci výber neplatí a že dnes bude robiť celkom nový výber. Viac nám s Bezinkom nebolo treba! Čítali sme, že teraz udrela tá pravá hodina.

A bolo to skutočne tak. Sotva sme urobili pár kolečiek a niekoľko ďalších jednoduchých korčuľiarskych úkonov, tréner ukázal na mňa a hovorí:

- Poď sem. Ako sa voláš?

- Peter Šťastný, - odpovedal som so srdcom v hrdle. Začínal som tušiť, že malá brána do veľkého hokejového sveta sa otvára.

- Dobre, tu máš, - povedal a podal nejakú červenú indexovú kartičku s nápisom Slovan D. - Nestrať to, lebo ťa nezapíšu. Príď nabudúce na tréning, dobre?

Panebože, ako by som mohol tú kartičku stratiť! Ako by som mohol dopustiť, aby ma nezapísali! Ako by som mohol neprísť na tréning! Celou svojou bytosťou som bol upätý na to, aby ma vybrali, a teraz by som si to mal sám pokaziť?

*****

Odchod Venca Nedomanského do emigrácie bol pre mňa pamätný aj preto, lebo sa po ňom uvoľnilo v áčku mužov jedno miesto centra, teda post, ktorý som mal v krvi. Ale čo sa týka mužstva ako celku, nešlo len o Nedomanského. Slovan očakával nastávajúcu sezónu 1974/75 s istými obavami. Odišiel tréner Starší, miesto neho prišiel Mitošinka. Dvaja či traja hráči sa chystali do hokejového dôchodku a na vojnu malo narukovať niekoľko ďalších hokejistov. Očakávali sa ďalšie presuny v hráčskom kádri. To nevzbudzovalo veľa veselosti. Už aj bez toho skončil Slovan v predchádzajúcej sezóne v dolnej časti tabuľky a teraz sa dokonca objavili obavy, aby z ligy nevypadol. My mladí sme boli síce dorasteneckými majstrami republiky, ale problém bol práve v tom, že sme boli mladí.

*****

Hrali sme normálny ligový zápas, keď prišiel cez prestávku za nami Mitošinka a hovorí:

- Čo poviete, vyskúšame mladého?

Pozreli sme sa s Mariánom na seba,

lebo sme nevedeli, koho má tréner na mysli.

- Akého mladého? - spýtal sa Marián.

- No predsa Stenlyho!

Od údivu som vyvalil oči:

- Stenlyho? - nestačil som sa čudovať, no po chvíli som zareagoval, akoby šlo o celkom prirodzenú vec: - Ja som za.

- Aj ja, - pridala sa Marián a koláč bol upečený.

Mitošinka vyšiel zo šatne a o chvíľu sme počuli, ako sa z ampliónov po štadióne rozlieha hlas nášho hlásateľa: - Pán Anton Šťastný nech sa ihneď dostavi do hráčskej kabíny!

Stenly, samozrejme, na hokeji bol a práve jedol párky. Takmer mu po tom ozname zabehlo. Pribehol do šatne, netušiac, o čo ide:

- Čo je, čo sa deje? - pýtal sa poplašene. Asi si myslel, že sa stalo niečo vážne. Vlastne ono sa v jeho živote aj vážne stalo.

- Choď sa obliešť, dnes budeš hrať! - povedal mu Mitošinka a Stenly takmer omdlel od prekvapenia.

*****

Neviem, či sme s bratmi boli v tom období predmetom zvýšenej pozornosti tajnej polície. Ak áno, bolo by to z ich strany pochopiteľné. Krátko predtým totiž emigrovali brankár Jirko Crha z Tesly Pardubice a obránca Sláva Ďuriš zo Škody Plzeň, čím nadviazali na slávny útek Venca Nedomanského a Riša Fardu pred piatich rokov. Dalo sa predpokladať, že ich budú nasledovať ďalší. Prečo by si eštébáci nemali myslieť, že by sme to mohli byť práve my? Veď som trikrát odmietol lanárenie do komunistickej strany. Určite vedeli, že sme boli veriaci katolícka rodina a že som chodieval pravidelne do kostola. Mohli si z toho veľa domyslieť. A zrejme si aj domysleli, pretože raz večer tesne pred odchodom do Innsbrucku sa u nás z ničoho nič objavili istí slovanistickí funkcionári akože "na návštevu". Nikdy predtým nič také neurobili. Keď som neskôr uvažoval o čudesnej návšteve, nenašiel som iné vysvetlenie než to, že sa zrejme prišli pozrieť, či sme už náhodou nepopredávali nábytok. V tej dobe sa to považovalo za neklamný znak, že sa dotyční chystajú emigrovať.

Tipy na výlety do České a Slovenské republiky

Pokud se chystáte během prázdnin do Česka či na Slovensko, můžete spojit svoji cestu s účastí na mnohých folklorních festivalech, výstavách, divadelních představeních, závodech či jiných kulturních a sportovních akcích, které se během prázdnin konají. Podrobnější informace vám poskytne České centrum v Herrengasse nebo Slovenský kulturní institut ve Wipplinger Str. My přinášíme jen malý výběr z bohaté nabídky.

- **Jičín, Mnichovo Hradiště, Humpolec:** Valdštejnské hudební léto - 31 zámeckých koncertů. 20. 6. - 19. 9.
- **Starý Hrozenkov** - přírodní amfiteátr: Kopaničářské slavnosti - 38. ročník národopisných oslav na moravsko-slovenském pomezí. 17. - 19. 7.
- **Telč:** Krajina hudby - hudební festival v renesanční Telči - 18. - 25. 7.
- **Javořina:** Slavnosti bratrství Čechů a Slováků. 26. 7.
- **Náměšť nad Oslavou:** Folkové prázdniny - 13. ročník hudební festival nejen folkové hudby - 28. 7. - 1. 8.
- **Červený Kostelec:** "U nás na Náchodsku" - 44. ročník Mezinárodního folklorního festivalu. 19. - 23. 8.
- **Hradec Králové:** folklorní festival s mezinárodní účastí. 21. - 22. 8.
- **Moravská Třebová** - zámek: Zámecké kejkle a kratochvíle - 4. ročník festivalu (pohádky a hudba, středověký jarmark, rytířské turnaje na koních, slavnosti ohně, ohňostroj se scénickou hudbou) - 22. 8.
- **Mariánské Lázně:** Chopinův festival - 39. ročník. 22. - 29. 8.
- **Polička:** "Polička 555" - multizánrový festival. 21. - 23. 8.
- **Mohelnice, hrad Bouzov:** Mohlenický dostavník - 24. ročník hudebního festivalu ve stylu folk, country a trampské hudby - 28. - 30. 8.
- **Šumperk:** 8. ročník Mezinárodního folklorního festivalu. 20. - 23. 8.
- **Brno:** Brno '98 - Mezinárodní folklorní festival - 27. - 30. 8.
- **Strakonice:** Dudácký festival Strakonice 1998 - 13. ročník. 27. - 30. 8.
- **Český Krumlov '98** - Mezinárodní hudební festival. 14. - 29. 8.
- **Domažlice:** Chodské slavnosti a Vavřínecká pout' - 15. - 16. 8.
- **České Budějovice:** Země živitelka - Mezinárodní agrosalon, 25. ročník - 27. 8. - 3. 9.
- **Holešov** areál zámku: Přehlídka automobilů - veteránů. 27. 7.
- **Linec** - Pasov - České Budějovice: Mezinárodní cyklistický závod. 28. - 30. 8.
- **Třemošnice, okr. Chrudim:** Mistrovství Evropy 125 ccm - motokros - Finále - 30. 8.
- **Zlín:** Barum Rallye 1998 - 28. ročník evropského šampionátu, automobilová soutěž - 7. - 9. 8.
- **Brno:** Mistrovství světa Grand Prix - silniční závody motocyklů. 23. 8.
- **Bratislava:** „Barok“ - výstava ve Slovenské národní galerii v Bratislavě představuje malířství, sochařství, řezbářství a užité umění 17. a 18. století na Slovensku. (Otevřeno 10:00-18:00 mimo pondělí)
- **Banská Štiavnica, Krupina, Detva, Helpa, Klenovec a Dudince:** Eurofolklór 98 - mezinárodní festival za účasti skupin z 12 zemí. 1. - 5. srpna.

(Prameny: Kalendář cestovního ruchu, ČR, Kulturführer '98)

Ödön von Horváth v Praze

V rámci Vídeňských kulturních dnů v Praze byl české veřejnosti představen nový překlad povídek Ödöna von Horváth pojmenovaný *Bábinčina smrt*. Autor se narodil roku 1901 a jeho původ byl typicky rakousko-uherský: otec byl diplomat šlechtického původu pocházející z Uherska, matka byla Češka a za svobodna se jmenovala Přehnalová. Kniha *Bábinčina smrt* v překladu Ivany Vizdalové vyšla v nakladatelství Akropolis. Česká

kulturní veřejnost si tak připomněla 60. výročí tragické smrti vynikajícího rakouského autora, který pro své protinacistické smýšlení musel opustit po anšlusu Rakousko. Horváth, který je často srovnáván s Bertoldem Brechtem pro svoji zálibu v analýze takzvaného malého člověka. Ale rakouský spisovatel klade ve svých dílech důraz především na otázky mravnosti. Jeho životě a dílu byla také věnována česko-německá literární koláž Zdenky Procházkové uspořádaná Rakouským kulturním institutem v Praze v Centru Franze Kafky 17. června.

Čtení na prázdniny - novinky z českých vydavatelství

Jaroslav Seifert: Ruce Venušiny. Výbor z básní, původně připravený k básnickovým 80. narozeninám, který vyšel až v roce 1984 v torontském nakladatelství Škvoreckých. Doplňeno fotografiemi J. Sudka.

Vít Olmer: PARK aneb příběh ze smíchovského Bronxu. Humorně-satiricky laděná próza herce, scénaristy a filmového režiséra Olmera, přináší kaleidoskop příběhů svérázných postavíček z jedné pražské čtvrti, kterou v rámci vesměrné mise navštíví dva mimozemšťané.

Egon Erwin Kisch: Srostlé sestry. Výbor humoresek známého novináře vychází u příležitosti padesátého výročí jeho smrti.

Miloš Macourek: Mach a Šebestová za školou. Nový příběh oblíbené dvojice žáků III. B, vlastnicích kouzelné sluchátka.

Jan Bauer: Kdo za nás rozhoduje? Pravdivé skutečnosti o zákulisním boji ČSSD a ODS. Srovnávací životopis ODS a ČSSD, shrnující celé minulé volební období, vznik Unie Svobody, zákulisní aféry, skandály, unikátní dokumentární fotografie.

OVĚŘENÉ PŘEKLADY

úředních listin, dokladů ... a tlumočení
Mag. Zdena Sklenar, Stuwerrstrasse
8/21, 1020 Vídeň, tel./fax 7268562
Mobilitel. 0663/028148
Priv. tel/fax: 02674/89302.
E-mail: sklenar@eunet.at

OVĚŘENÉ PŘEKLADY

dokumentů, úřed. listin, smluv aj. provádí
univ. lektor Dr. Dietmar Koller,
Weideng. 2, 2333 Leopoldsdorf/Vídeň
Tel. 02235/44637, 0663/911 88 30, fax
02235/44638, práce 01/51528-555,
Riemergasse 4, 1010 Vídeň.

OVĚŘENÉ PŘEKLADY

Mag. Lenka Kovarik, 1210 Vídeň, Felix-
Slavik-Str. 3/1/10.
Tel. 2908809

OVĚŘENÉ PŘEKLADY

dokumentů, smluv, úřed. listin a
tlumočení. Dr. Milan Košíček, 1030
Vídeň, Salesianerg. 17. Tel./fax: 714 07
27, 0664/2537951. E-mail: m.kosicek
@magnet.at

UBYTOVÁNÍ VE VÍDNI

M. Sed'a, 1070 Vídeň, Westbahnstr. 18.
Tel. 524 38 73, 6172706

VFG - wir sind ein Partnerunternehmen
der BANK AUSTRIA, der WIENER
STÄDTISCHEN VERSICHERUNG,
UNION und der HAMBURG-
MANNHEIMER.

Für den Auf- und Ausbau unserer in-
und ausländischen Geschäftsbeziehungen
suchen wir noch einige seriöse
MitarbeiterInnen. Kundenberatung
und Marketingführung sind Ihre
Interessen.

Wir bieten branchenübliche Konditionen
und die Chance des Aufstiegs in einem
renomierten Unternehmen.

Ihre Bewerbung richten Sie an:

VFG - Wien

Alser Straße 28

A-1090 Wien

z.H. Hr.J. KLACKL u. Mag. Dr. O. JÄHNEL

Římskokatolický kostel

„Panny Marie na nábřeží“

Kirche Maria am Gestade

1010 Vídeň, Salvatorgasse 12

Mše sv. každou neděli a zasvěcený svátek v 8.30 h

Nezapomeňte nahlásit případnou změnu adresy:

DUCHOVNÍ SLUŽBA

České katolické misie

Katholische Mission für Tschechen

1030 Hagenmüllergasse 31.

Tel. záznamník 0222/715 48 42.

Postfach 134, 1091 Wien

Římskokatolický kostel

„Nejsvětějšího Vykupitele“

Tschechische Erlöserkirche

1030 Wien, Rennweg 63

Mše svatá v sobotu v 18 hod., v neděli a zasvěcený svátek v 10.00, první pátek v měsíci ve 14.30.

Škola ministrantů:

první sobotu v měsíci od 17.00 hod.

Římskokatolická

Katedrála sv. Štěpána

Wiener St. Stephansdom

svatá zpověď pondělí 16–18, úterý

15–17, středa 13–14 hod.

MÁTE PROBLÉM?

Platíte hodně? Rád vám poradím ve všech otázkách pojištění a financování. Rychle-spolehlivě-seriózně. Marek Jedlička, 985 9070/24, priv. 259 37 29, Rennbahnweg 46/2/8, 1220 Vídeň.

ZÁJEMCI O VOLEJBAL,

muži i ženy se základními znalostmi - hrajeme pro radost z pohybu - informace N. Štěrbová, tel. 749 12 08.

57-LETÁ INTELIGENTNÍ ŽENA,

češka v důchodu, nabízí práci v české rodině - hlídání 1 dítěte i celodenně nebo jako společnice starší i nemocné osobě s celodenní prací. Zn. Bydlím ve Vídni.

STAROŽITNÍK: FIEDLER V.

Restauruje / nakupuje / prodává. Zájem o nákup českých malířů. Zprostředkování bude honorované. V. Fiedler, Vídeň 7, Siebensterng. 20. Tel. 523 35 81, mobil 0664/3566676.

ZLATNICTVÍ, HODINÁŘSTVÍ

Richard Arnold - Opravy šperků a hodin; předělávky, vlastní výroba (též z doneseného materiálu). 1100 Vídeň, Buchengasse 88, tel. / fax 604 54 85

ZNÁMKY - MINCE

Odborný obchod Emanuel Topol, Vídeň 17, Ottakringerstr. 82, tel. 486 42 12 po-pá 9.30-12.30, 14.30-18, so 9.00-12.30

SANO TOURS

Reisebüro Lopreis Zorika, Vídeň 3, Rennweg 21, tel. 715 95 55, fax 715 95 56 Zařídí pro Vás cesty do celého světa letadlem, autobusem, vlakem, lodí. Sleva pro krajaný. Mluvíme česky.

ČESKY A SLOVENSKY MLUVÍCÍ LÉKAŘI VE VÍDNI

MUDr. Stanislav Štěrba, univ. doc., odborný lékař pro vnitřní choroby, zejména srdce. Vídeň 11, Simmeringer Hauptstr. 80, tel. 749 12 08

MUDr. Zdenka Gabriel Weiss, odb. ortopédka, též dětská. Vídeň 5, Pilgramm-gasse 10, tel. 58 74 460.

MUDr. Vladislav Lipták, odb. lékař pro vnitřní choroby, Vídeň 1, Zedlitzgasse 12, tel. 533 58 34.

MUDr. Vít Doležal, zubní lékař, ordinace Billrothstr. 20, Vídeň 19, tel. 319 25 73.

MUDr. Tomáš Čech, ortopéd a ortopedický chirurg, Vídeň 11, roh Simmeringer Hauptstr. - Kopalgasse 1/3/3. Tel 74 32 03, nebo 67 64 303.

MVDr. Eva Ruttnerová, zvěrolékařka, 1150 Vídeň, Robert Hamerlingg. 1. Tel. 892 60 92.

Mag. Ladislav Nykl, psychoterapeut, psychologické poradenství, zajímavé pohovorové semináře, praxe Ledererg. 17/7, Vídeň 8, tel. 523 57 44 n. 0664/3570676

MUDr. Jiřina Bodnar, choroby kožní a pohlavní, po.čt. 14-18.30, út. 8-13, pá 8-11, Josefstädterstr. 3/4-5, Vídeň 8, tel. 406 99 41

MUDr. Kamila Hajek, soukromá léčba homeopatií, Ada Christengasse 2/F/8, Vídeň 10, tel. 689 22 80

KOŘENÍ, ČAJE, SUŠENÉ OVOCE,

z celého světa nabízí Libuše Bártek, Brunnenmarkt, Vídeň 16, tel. 43 97 18

LAVENDL

Obchod s přírodními produkty, potraviny z kontrol. biolog. zemědělství, makrobiotika, prav. prodejní výstavy Karl Meissl - Str. 3 (Wallensteinplatz 2), tel. 333 17 83 po-pá 8.30 - 18.30, so 8.30-12.30 hod.

ČESKY MLUVÍCÍ PRÁVNÍK

Adresa je k dispozici v redakci.

KULTURNÍ KLUB. Informační bulletin. Majitel, nakladatel, vydavatel, tisk Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku, 1080 Wien, Schloßelgasse 18, tel./fax 402 32 99. Vychází měsíčně kromě prázdnin. Bankovní spojení Bank Austria, č. účtu 683 035 901.

KULTURNÍ KLUB. Informationsbulletin. Medieninhaber, Verleger, Hersteller und Herausgeber Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich, 1080 Wien, Schloßelgasse 18, Tel./Fax 402 32 99. Erscheint monatlich außer Ferien. Bankverbindung: Bank Austria, Kontonummer 683 035 901.

Z O B S A H U:

Nová vláda České republiky

strana 4

Novinky ze Slovenska

strana 5

Cizí investor do Škody Plzeň?

strana

Vídeňské kulturní dny v Praze

strana 7

Týden zahraničních Čechů

strana 13

Odchody a návraty, domov a svět

strana 14

ROZŠÍŘENÉ ČÍSLO

Kulturní klub vás zve:

Kam?

v říjnu: **Václav Havel: DAS GARTENFEST**
15. října, 20.00 hod. Theater BRETT
(představení je v německém jazyce)

v listopadu: **28. 11. zájezd do Bratislavské opery:**
G. Puccini - TOSCA.

K a l e n d á ř

- 9. 9. - 16. 10.** Výstava Súčasná slovenská architektúra v tvorbe ateliéru architektúry **Jána Bahnu**. Pořádá Slovenský inštitút, Wipplingerstr. 24-26, 1010 Vídeň.
- 13. září** neděle **Regelsbrunn-Orth/Donau** sraz 8.15 hod. Wien-Mitte, pokladna. Odjezd vlaku 8.36. Poř. Klub čl. turistů v Rakousku.
- 20. září.** neděle **Heeresgeschichtliches Museum - Arsenal**, sraz 10.00 hod. Südbahnhof, konečná I. D, 13A. Poř. Klub čl. turistů v Rakousku.
- 29. září** neděle 10.00 hod. **Mše národů** ve víd. katedr. sv. Štěpána.
- 4. říjen** neděle **Piestingtal**. Z Wöllersdorfu do Dreistetten. Přihlášky p. Novák, tel. 865-94-12. Poř. Klub čl. turistů v Rakousku.
- 11. říjen** neděle **Semmering-Breitenstein**. Info a přihl. kr. Poláškoví, tel. 368-24-74, 6-12 hod. Poř. Klub čl. turistů v Rakousku.
- 15. říjen** čtvrtek **20.00 hod. VÁCLAV HAVEL ZAHRADNÍ SLAVNOST**, poř. **Kulturní klub v divadle BRETT, Münzwardeing. 2, 1060 Vídeň.**
- 17. říjen** sobota - 17.00 hod., **Tamburáši Adria**. Koncert v Minoritenkirche, Vídeň 1, vstupenky u vchodu.
- 18. říjen** neděle **Pfaffstätten-Mödling** sraz 9.00 hod. Meidling u pokladny, odj. 9.23 do Pfaffstätten. Poř. Klub čl. turistů v Rakousku.
- 30. říjen** pátek **Husí hody na Moravě**. Odjezd autob. 8.00 hod.. Poř. Klub čl. turistů v Rakousku.
- 21. - 22. 11.** **Oslavy 110 výročí založení sokolské jednoty Tyrš**. Ve sportovní hale Univerzitního střediska Schmelz. Sobota: mezinárodní turnaj v odbíjení, ned.: veřejné cvičení. Členové a přátelé Sokola jsou srdečně vítáni.
- 28. listopad, sobota - zájezd do bratislavské opery na představení G. PUCCINI: TOSCA**. Poř. **Kulturní klub**. **Závazné objednávky: Z. Kašparová, tel. 48 14 222.**

Kulturní Klub připravuje: Václav Havel - DAS GARTENFEST

(v německém jazyce)

čtvrtek, 15. října 1998

**v divadle BRETT, 1060 Vídeň,
Münzwardeingasse 2.**

- * Po představení následuje přátelské posezení s umělci.
- * Vstupenka platí zároveň jako jízdenka na cestu do divadla a zpět (Wr. Verkehrsbetriebe)
- * Dvě možnosti předprodeje vstupenek:
  - přímý prodej: p. Knížek, Zur böhmischen Kuchl, Schlösselgasse 18, 1080 Vídeň.
  - telefonické objednávky u p. Kašparové, tel. 48 14 222.

LIBRI PROHIBITI

je společnost, která vznikla jako knihovna "zakázaných knih", původně byly základem archivní exempláře samizdatové edice Popolenice, kterou vydával Jiří Gruntorád, dnešní představitel společnosti a správce této knihovny.

Mezi zakládajícími členy společnosti Libri prohibiti byli mj. Václav Havel, Eva Kantůrková, Ivan Klíma, Radim Palouš, Hana Ponická, Vilém Prečan, Pavel Tigrid, Zdeněk Urbánek, Ludvík Vaculík, Jan Vladislav a další. Nyní má společnost 176 členů, z nichž je řada předních spisovatelů.

Knížní samizdatový fond má přes 8800 knihovních jednotek ze 70. a 80. let. Dále fond zahrnuje na 4700 knihovních jednotek české exilové monografie. Knihovna také obsahuje 500 titulů exilových periodik včetně kompletních ročníků časopisů Svědectví, Listy, Západ, Reportér, Polygon a dalších. Součástí knihovny jsou také monografie a časopisy 1. a 2. odboje, cizí samizdatové a exilové monografie a časopisy, dokumentace a archiv dokumentů o porušování lidských práv v bývalém Československu, jakož i audiovizuální oddělení.

Knihovna poskytuje zájemcům různé služby a letos uvažuje o převedení fondu na elektronická média (CD-ROM). Sídlo knihovny je v Praze 1, Senovážné nám. 2. Telefon a fax: 02-24 22 59 71. Knihovna je otevřena pondělí až čtvrtek od 13.00 do 17.00 hod.

Společnost Libri prohibiti zve zájemce o členství a uvítá dary (jednak věcné ve formě starých exilových knih, časopisů a novin, jakož i dary finanční) na tuto velice prospěšnou činnost (účet číslo 3019555-018/0800 s názvem Libri prohibiti u České spořitelny, Vodičkova 9, Praha 1) Miloš Šuchma

Pozor!

Knihovna Libri prohibiti nás požádala o doplnění některých ročníků Kulturního klubu. Vzhledem k tomu, že ani my nevlastníme všechna čísla časopisu, obracíme se na naše čtenáře, kteří časopis archivují a byli by ochotni jej dát k dispozici, aby napsali na naši adresu 1080 Vídeň, Schlösselg. 18, nebo na tel./fax 01-40 232 99. Knihovna zároveň prosí všechny, kteří by mohli poskytnout starší exilové tisky, aby se přihlásili. Předem děkujeme za ochotu!

V ZÁŘÍ OPĚT ZAČÍNÁJÍ

! KURZY ČEŠTINY !
! KURZY NĚMČINY !

PRO ZAČÁTEČNÍKY I POKROČILÉ.

ZÁJEMCI, HLASTE SE

NA TEL.ČÍSLE: 6023651 DR. MALÁ

Kamarádi ministrů se houfují před státními úřady

Většina ministrů sociálnědemokratické vlády Miloše Zemana vstoupila do svých úřadů s prohlášením, že se jejich noví podřízení nemusejí třást o svá místa. Ministr vnitra Václav Grulich dokonce při příchodu do úřadu lakonicky poznamenal na adresu novinářů: "Vidíte, nepřivezl jsem žádným autobus plný členů ČSSD."

Neuplynul však ani měsíc a novinové titulky hovoří o něčem jiném: "Ministr Císař odvolal náměstky a tajemníka", "Ministr David bude mít kolem sebe málo známé tváře ČSSD", "Ministerstva se plní lidmi z ČSSD".

Přestože to ministři v první chvíli zpochybňovali, vstupem sociální demokracie do vlády se pro řadu jejich členů otevřely nové pracovní příležitosti: ministři si do svých úřadů přivádějí své známé z Lidového domu. Mezi nimi jsou jak dosud veřejnosti neznámé tváře, tak i ti, kteří před časem z různých funkcí ve státním aparátu pro neshody se svými bývalými šéfy museli odejít. Příkladem může být resort vnitra. Právě ministru Václavu Grulichovi přišli vypomáhat bezpečnostní experti Mikoláš Tomin a Jiří Vacek, kteří se před lety nepohodli s Rumlovým vedením ministerstva.

Ministr průmyslu a obchodu Miroslav Grégr se zase obklopuje exponenty komunistického režimu. Grégr si na ministerstvo přivedl jako svého poradce Zdeňka Vorlíčka, který ještě před nedávnem seděl na pražské radnici jako komunistický poslanec. Tiskového mluvčího dělá Grégrovi předlistopadový zpravodaj Československé televize v Moskvě Vladimír Nestrta.

Vláda přijala tajné usnesení

Zemanova vláda přijala tajné usnesení, které jí umožňuje zahájit rozsáhlé personální změny ve strategických firmách s účastí státu a dosadit do jejich vedení své lidi. První případ se už stal. Místopředseda ČSSD Vladislav Schrom se stal místopředsedou představenstva těžební společnosti OKD (Ostravsko-Karvinské doly), přestože tento krok vedení sociální demokracie do nedávna označovalo za bláznivý.

Foto: Jarmila Malířová

Na výročí okupace si skoro nikdo nevzpomněl

Třicet let poté, co tanky Varšavské smlouvy na Václavském náměstí vyburcovaly zájem celého světa o dění v Československu, pohlíží většina veřejnosti na události srpna 1968 chladně a jakoby nezáúčastně.

Připomínka jednoho z nejvýznamnějších momentů moderních dějin se omezila na kladení věnců na pár místech v republice, několik novinových článků, řadu fotografických výstav a na několik dokumentárních pořadů v televizi. Pro velkou část národa je srpen 1968 téměř zapomenutá historie.

"Třicáté výročí invaze není v Praze vlastně vidět," napsal například pražský zpravodaj Tomasz Mackowiak v polské Gazeta Wyborcza. "Lidé se zajímají spíše o každodenní problémy než o dávnou historii," poznamenal polský list. "Češi se na invazi dívají se směsí nostalgie a cynismu - a především o ní mlčí," napsala zase americká agentura AP.

Skutečnost, že výročí okupace sleduje spíše zahraničí než lidé doma, si všimli i někteří zdejší politici. "V cizině je pražské jaro vnímáno jako větší historický mezník než u nás," uvedl například ve svém prvním pooperačním projevu prezident Václav Havel.

Premiér Miloš Zeman při svém projevu před budovou rozhlasu v Praze vyzdvihl především osobu tehdejšího funkcionáře KSČ Františka Kriegl, který jako jediný z českých politiků nepodepsal v Moskvě tzv. Moskevské protokoly. "Chtěl bych vyjádřit úctu člověku, o němž se při vzpomínkách na srpnové dny příliš nemluví, a hluboce se sklonit před památkou skutečného muže Františka Kriegl, řekl Zeman asi pět stovkám shromážděných.

Několik jednotlivců potom uctilo památku obětí okupace na mši v kostele sv. Matěje v Praze-Dejvicích.

Přesto však lidé úplně nezapomněli, co pro ně okupace v osmašedesátém roce znamenala. V průzkumu veřejného mínění ji totiž veřejnost hodnotí jako jednu z nejhorších událostí v dějinách země. "Vstup vojsk je vnímán zcela negativně, jako akt agrese," uvedl k výzkumu ředitel agentury Sofres-Factum Jan Herzmann. Ve stejném výzkumu také lidé dnes hodnotili tehdejší politiky. Bývalý prezident republiky Ludvík Svoboda byl stejně jako před třiceti lety vyhodnocen veřejností jako nejdůvěryhodnější politik. Tehdejší stranický vůdce Alexandr Dubček se spolu s šéfem tehdejšího parlamentu Josefem Smrkovským umístil až za ním. Tuto skutečnost kritizují především historici, kteří odmítají všeobecně vžitou představu, že Svoboda zabránil tomu, aby to v srpnu dopadlo hůře. "To byl přece člověk, který jako první podal ruku Brežněvovi, člověk Moskvy. Jeho projevy byly mírně v duchu reformního procesu, ale při první příležitosti totálně selhal," kroutil hlavou nad výsledky průzkumu vědecký pracovník Ústavu pro soudobé dějiny Akademie věd Antonín Bělčík.

Zeman sestavil jednobarevnou vládu

Předseda sociální demokracie Miloš Zeman po čtrnáctidenním vyjednávání s předsedy všech parlamentních stran se rozhodl sestavit kabinet pouze z členů své strany. Od svržení komunistické státní moci v roce 1989 se tak v zemi poprvé ujala vlády levice. Zemanovi se při sestavování kabinetu podařilo vytvořit jeden rekord: dal dohromady tým lidí, jejichž věkový průměr je vyšší než v případě poslední komunistické vlády Ladislava Adamce. V porovnání s vládami Václava Klause a Josefa Tošovského nebude mezi ministry jediná žena, zato mezi nimi přibýlo bývalých členů KSČ - těch je nyní osm z devatenácti.

Menšinová vláda ČSSD vznikla díky tzv. opoziční dohodě s Klausovou ODS. Zeman se původně snažil sestavit kabinet, ve kterém by po jeho boku usedli i zástupci lidovců. Předseda KDU-ČSL Josef Lux však Zemanovu nabídku odmítl poté, co ztroskotala jednání s Unii svobody. Ta nechtěla jít do vlády s levicovou stranou, což slíbila před volbami voličům a lidovci zase nechtěli být v kabinetu, který by podpořili komunisté - bez nich by totiž vláda lidovců a sociálních demokratů při hlasování v parlamentu neuspěla.

Opoziční dohoda s ODS v praxi znamenala, že Václav Klaus se stal předsedou Poslanecké sněmovny a Zemanova vláda měsíc po svém jmenování dostala důvěru při hlasování ve sněmovně. Poslanci ODS před hlasováním odešli ze sálu a tím snížili počet přítomných poslanců a potřebné kvótum pro vyjádření důvěry. Proti vládě ČSSD hlasovali lidovci a poslanci Unie svobody, komunisté se zdrželi.

Vláda České republiky:

předseda	Miloš Zeman (54)
místopředsedové	Pavel Mertlík (37) Pavel Rychetský (55) Egon Lánský (64) Vladimír Špidla (47), zároveň ministr práce a soc. věcí
ministr financí	Ivo Svoboda (50)
ministr spravedlnosti	Otakar Motejl (66)
ministr zahraničí	Jan Kavan (52)
ministr kultury	Pavel Dostál (55)
ministr zemědělství	Jan Fencel (56)
ministr	Jaroslav Bašta (50)
ministr obrany	Vladimír Vetchý (49)
ministr školství	Eduard Zeman (50)
ministr průmyslu a obchodu	Miroslav Grégr (69)
ministr pro místní rozvoj	Jaromír Čísař (69)
ministr vnitra	Václav Grulich (66)
ministr zdravotnictví	Ivan David (46)
ministr dopravy	Antonín Peltrám (68)
ministr životního prostředí	Miloš Kužvart (38)

Prezidentův život ohrozila srdeční porucha

Prezidenta Václava Havla, který letošní léto prožil v nemocnici, kde mu innsbrucký specialista Ernst Bodner chirurgicky odstranil poslední následek jarní operace - umělý vývod tlustého střeva - ohrozila srdeční porucha.

Václava Havla postihla silná porucha srdečního rytmu, při níž jeho tep dosahoval hodnoty až dvě stě úderů za minutu. To vedlo k prudkému snížení krevního tlaku. Rakouský chirurg Bodner řekl, že se o Havla asi hodinu bál. Plicní specialista Boris Šťastný zase prohlásil, že pokud by se to prezidentovi stalo na ulici, mohlo to skončit špatně.

Lékaři okamžitě použili elektrické výboje a léky proti arytmií a po dvou hodinách se jim podařilo obnovit pravidelný srdeční rytmus. Pravděpodobnou příčinou vážného stavu byla podle lékařů infekce, která v minulých dnech zasáhla střední pravou část Havlových plic.

Nezájem o Palacha

Za naprostého nezájmu veřejnosti se konal začátkem srpna pietní akt při příležitosti 50. výročí narození Jana Palacha, který pořádala Společnost Jana Palacha ze Všetat. Členové Společnosti položili věnce k pomníčku oběti komunismu na Václavském náměstí v Praze a k hrobu Jana Palacha na Olšanských hřbitovech. Student historie Jan Palach se v lednu 1969 upálil na protest proti okupaci Československa vojsky Varšavské smlouvy.

Vlastizrada z roku 1968 je dosud nepotrestána

Česká veřejnost se bude muset smířit s tím, že ti, co před třiceti lety pomáhali okupantům potlačit Pražské jaro, zřejmě nebudou i přes hlasité sliby politiků nikdy potrestáni.

Za vlastizrady v roce 1968 obvinily sice úřady šest bývalých komunistických prominentů, šest příslušníků StB a jednoho armádního důstojníka, odsouzen však nakonec nebyl ani jeden z nich. Někteří zemřeli, na jiné jsou české úřady po rozpadu federace krátké, stihání dalších bylo většinou pro nedostatek důkazů zastaveno.

Teoretická naděje zbývá u tří někdejších funkcionářů KSČ: bývalého tajemníka ÚV KSČ Miloše Jakeše, expremiéra Jozefa Lenárta a člena předsednictva Karla Hoffmanna. V praxi se však ani oni vězení příliš obávat nemusejí. Úřady se totiž na jejich vině či nevině už léta nemohou dohodnout. Všichni tři byli obžalováni, soud pak jejich stihání zastavil. Nejvyšší soud však vzápětí tento verdikt zrušil a případ vrátil zpátky na úřad vyšetřující komunistické zločiny. Jeho zástupci by rádi, aby všichni tři již v září opět stanuli před soudem. Nicméně úřad se nemůže opírat o žádné nové důkazy, jak o to žádal Nejvyšší soud.

Mečiar podpísal

V utorok 4. augusta podpísal slovenský premiér ústavný zákon o prenose niektorých právomocí prezidenta na predsedu parlamentu, deň na to zákon uverejnili v Zbierke zákonov a je teda platný. Ústavná kríza, ktorá mohla vzniknúť, je teda papierovo zažehnaná, niektoré kompetencie prešli na predsedu parlamentu, a vláda V. Mečiara bude mať komu podať demisiu.

Lánský nevrátil státní byt

Místopředseda vlády Egon Lánský, který má ve vládě na starosti zahraničně-bezpečnostní resorty, získal před několika lety coby mluvčí ministerstva zahraničí přednostně třípokojový byt. Přestože Lánský odešel z diplomatických služeb již před pěti lety pro neshody s tehdejším šéfem diplomacie Josefem Zieleniecem, z bytu se dosud nevystěhoval. Stát se sice snažil získat od Lánského byt zpět, ale v soudním sporu nepodchodil.

Třetí muž nové vlády nevidí nic špatného na tom, že z bytu neodešel: "Ministerstvo mi žádný byt nezprostředkovalo, pouze mne požádalo, abych sem přišel pracovat. Řekl jsem ale, že jsem tady měl před emigrací družstevní byt, který už nemám, a že musím někde bydlet. Říkali, že to samozřejmě zařídí, a poskytnou mi tento byt." Úředníci na ministerstvu se netají tím, že způsob, jakým si Lánský opatřil byt, který by nyní Černínský palác mohl využívat pro jiného zaměstnance ministerstva, jim zrovna nevonní. Oficiálně se však schovávají za prohlášení mluvčího ministra Rudolfa Hykla: "Ministerstvo požádalo pana Lánského o vyklizení bytu. Později na něj dokonce podalo žalobu. Soud ji ale před dvěma lety zamítl. Tím celá záležitost pro ministerstvo skončila."

Aj v slovenskom parlamente komunisti ?

Předseda Komunistické strany Slovenska Vladimír Ďaďo sa vyjadril, že ak KSS získa kreslá v parlamente, podporí Hnutie za demokratické Slovensko. HZDS sa k tejto ponuke nevyjadrilo. Podľa augustových predvolebných prieskumov bola v KSS tesne pod hranicou piatich percent.

Ploštica v sídle predsedu Slovenskej národnej strany

Čiernu plošticu predviedol novinárom predseda SNS Ján Slota. Toto odpočívacie zariadenie našiel privolaný odborník v jeho pracovni v bratislavskom sídle strany. J. Slota pojal podozrenie na plošticu, keď "niektoré informácie, ktoré sa tu prejednali, niektorí ľudia citovali doslova. Vzhľadom na to, že som si bol istý, že tí, s ktorými som rokoval, to nemohli vyniesť, pomysl som si, že to musí byť odpočívacie."

HZDS sa pokúsilo vyšachovať SDK z parlamentných volieb

Stačilo iba málo a Slovenská demokratická koalícia sa mohla ocitnúť mimo hry; mimo parlamentných volieb, ktoré sa uskutočnia v dňoch 25. a 26. septembra. Bolo to len o chl, o jeden hlas - z tridsiatich piatich členov Ústrednej volebnej komisie (ÚVK) totiž hlasovalo za zaregistrovanie SDK ako politickej strany pre účasť v parlamentných voľbách 18 členov a 17 bolo proti. Hnutiu za demokratické Slovensko sa však nepozdával ani tento výsledok, a preto sa obrátilo na Najvyšší súd SR so žiadosťou o zrušenie uznesenia ÚVK. Súčasne žiadalo, aby bola SDK zaregistrovaná nie ako strana, ale ako päťkoalícia, zložená z KDĽ, DU, DS, SDSS a SZS. Podľa novely volebného zákona, ktorú nedávno HZDS presadilo v Národnej rade SR, by to znamenalo, že malé strany - DS, SDSS a SZS - s menej ako päťpercentnými preferenciami, potrebnými pre vstup do parlamentu, by zostali za bránami Národnej rady. Verejné rokovanie Najvyššieho súdu sa preto očakávalo s veľkým napätím. Výsledok: Návrh HZDS bol zamietnutý.

Spor o Generálny štáb SR - dvaja náčelníci ?

Ďalším dôkazom o nedokonalosti slovenskej ústavy je posledný spor o odvolanie a vymenovanie náčelníka generálneho štábu SR. Ako je už dlhšie známe, súčasný náčelník GŠ genplk. Jozef Tuchyňa požiadal o odchod do výslužby, kde sa chce ešte venovať politike.

Minister obrany Ján Sitek navrhol 14. augusta pred svojím odchodom na dovolenku (do Mexika) na funkciu náčelníka GŠ genmjr. Emila Vestenického, ktorý velí pozemnému vojsku. Predseda SNR Ivan Gašparovič ale návrh vrátil a vyzval predsedu vlády Vladimíra Mečiara ako zastupujúceho veliteľa ozbrojených síl SR, aby návrh na náčelníka GŠ podal on.

V. Mečiar vzápätí vymenoval za náčelníka GŠ gen. Mariána Mikluša.

Podľa názoru právnych expertov ale v zmysle súčasne platných zákonov nie je možné náčelníka GŠ odvolať, ani nového vymenovať. Stalo sa tak po rôznych zmenách ústavy, kedy v rámci boja vládnej koalície s prezidentom Kováčom bolo toto právo presunuté z prezidenta na vládu, ústavný súd neskôr túto zmenu zrušil, pôvodnú pasáž už ale do ústavy nikto nevrátil a v rámci ďalšej novelizácie nebolo určené, kto vlastne náčelníka GŠ vymenováva. Keďže štátne orgány smú konať len prísne v rámci platných zákonov, je vlastne potrebná ďalšia zmena zákona (ústavy).

Genplk. Jozef Tuchyňa na toto reagoval vyhlásením, že ostáva vo funkcii až do právoplatného vymenovania nového náčelníka GŠ. Svojich podriadených upozornil, že zatiaľ platia jeho rozkazy. Gen. Mikluš nato ani nebol vpustený do budovy Generálneho štábu.

Opozícia začala kričať o ovládnutí armády Hnutím za demokratické Slovensko, koaličná SNS sa postavila za svojho dovolenkujúceho ministra a jeho návrh. V. Mečiar na to reagoval vyhlásením, že minister Sitek môže akceptovať zmeny, ktoré sa v jeho neprítomnosti udiali, alebo môže odstúpiť.

V spore, ktorý hrozil eskalovať, nakoniec došlo k "dohode z rozumu". Ministerstvo národnej obrany akceptovalo zmeny "napriek nedostatkom odvolacieho a vymenovacieho aktu". Opozícia ešte spochybnila odbornosť nového náčelníka GŠ a kritizovala zníženie kreditu armády - inštitúcie, ktorá podľa prieskumov verejnej mienky požíva najväčšiu dôveru obyvateľstva. A občan Jozef Tuchyňa sa môže začať venovať politike (údajne vo farbách Schusterovej SOP).

Soud odsoudil bývalého estébáka

K peněžitému trestu padesát tisíc korun odsoudil Městský soud v Praze bývalého agenta StB Josefa Kafku za to, že v roce 1981 při výslechu fyzicky týral disidenta a zpěváka Vlastimila Třešňáka. Pokud nynější podnikatel Kafka peníze nezaplatí, čeká jej tříměsíční pobyt ve vězení. Městský soud rozhodl, že Kafka zneužil pravomoci veřejného činitele, protože v červenci 1981 se jako tehdejší referent krajské správy Státní bezpečnosti podílel na nezákonném zadržení Třešňáka a poté jej třikrát vyslýchal. Přitom jej bil do hlavy celuloidovým pravítkem a páčil zápalkami na hřbetech rukou. Navíc mu vyhrožoval, že pokud se bude bránit, obviní ho z napadení veřejného činitele.

Mochovce dosiahli plný výkon

Slovenský premiér V. Mečiar i ruský minister jadrovej energetiky J. Adamov slávnostne spustili prvý blok Jadrovej elektrárne Mochovce (JEMO), ktorá sa stala predmetom zhoršenia vzťahov s Rakúskom.

Palivové články prvého bloku JEMO boli aktivované 8. júna, a to i napriek pochybnostiam verejnosti o bezpečnosti elektrárne. Tim expertov vedený rakúskym odborníkom prof. W. Krompom po májovej misii v JEMO podľa rakúskej strany nemal prístup ku všetkým dokumentom a samotný Kromp varoval, že tlaková nádobu reaktora bude už po piatich rokoch prevádzky spolovice opotrebovaná a najneskôr do 25 rokov praskne. Reakcia slovenskej strany bola k týmto tvrdeniam odmietavá s tým, že W. Kromp klame a zavádza.

Pozorovatelia sa zhodli v názore, že postup Mečiarovej vlády vo vzťahu k susedom nebol diplomatický a eurokonformný.

Zahraničné zadĺženie Slovenska vzrástlo

Každý Slovak dlhuje 2082 dolárov. Čudujete sa? Zbytočne. Taká je totiž zadĺženosť Slovenska na jedného obyvateľa, ktorá koncom mája stúpila na historických jedenásť miliárd 217 miliónov dolárov. Ešte na konci roka 1996 predstavovala zahraničná zadĺženosť na obyvateľa 1473 dolárov, rok predtým 1099.

Konec ďalší české banky

Začátkem srpna se rozhodla Česká národní banka (ČNB) zahájit správní řízení o odebrání licence finančnímu ústavu Pragobanka. Banka, která se již dlouho potácí v potížích, byla nucena rozhodnutím ČNB silně omezit své platby, hodlá však podat odvolání. Majoritním akcionářem Pragobanky je Česká pojišťovna, jejíž majetkový podíl tvoří téměř 1,1 miliardy korun.

Radegast a Prazdroj se nesloučí

Český Úřad pro ochranu hospodářské soutěže neschválil v první polovině srpna fúzi dvou pivovarských gigantů – Plzeňského Prazdroje a nošovického Radegastu. Zároveň nařídil vlastníčkům – firmám Nomura Europe a Nomura International odprodat majoritní balík jednoho z pivovarů. Obě společnosti jsou ovládané japonskou bankou Nomura Securities. Rozhodnutí přivítal zejména konkurenční britský koncern Bass, který ovládá Pražské pivovary. Nomura Europe i Nomura International se hodlají proti rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže odvolat.

Slovenská becherovka

Slovenská Likérka Chotín oznámila, že hodlá od září ve svém podniku nedaleko Komárna vyrábět becherovku. Ředitel likérky Špičiak tvrdí, že originální recepturu a práva k užívání láhve, etikety a názvu zakoupila firma od Zdeňka Hoffmanna z Domažlic. Jako vlastníka ochranné známky, etikety a láhve je však v ČR, na Slovensku a v mnoha dalších zemích zapsána Akciová společnost Jan Becher – Karlovarská Becherovka, se kterou vedl Hoffmann již několik neúspěšných soudních pří. Je tedy velmi pravděpodobné, že spor o slovenskou becherovku budou řešit právníci.

Turistů ubývá

Podle zpráv Českého statistického úřadu klesá stále počet turistů přijíždějících do České republiky a klesají i devizové příjmy z tohoto odvětví. Na vině podle odborníků nejsou jen rozmarný počasí, ale zejména nedostatečná kvalita mnoha nabízených služeb. Zatímco ceny leckde dosáhly světové úrovně, o kvalitě se to leckdy říci nedá. Personál často vidí v zahraničních turistech pouze zlaté ptáčky, které je možno oškubat. Zároveň například na horách vážně nabídka náhradních aktivit. Vzrůst tržeb letos očekávají pouze velké hotely, které se dokázaly přizpůsobit světovému trendu ve všech ohledech.

Cizí investor do Škody Plzeň ?

Jen zahraniční investor podle některých odborníků může zachránit před naprostým krachem plzeňskou Škodu, jejíž loňská ztráta by měla přesáhnout 4,5 miliardy korun. V této souvislosti se hovoří zejména o německé společnosti Siemens, která podle některých spekulací zakoupila na burze již 11 % akcií Škody. V úvahu přicházejí ještě francouzská firma GEC Alstom, americký General Electric nebo japonská firma Kawasaki. Jinou variantou je pomoc plzeňské Škodě ze strany státu. Nový ministr hospodářství Grégr (ČSSD) již v této souvislosti s manažerem plzeňské Škody Soudkem o finanční pomoci mluvil.

Pokles prodeje aut v ČR

Za prvních sedm měsíců letošního roku poklesl prodej nových osobních aut v ČR o 17 %. Nejprodávanější značkou zůstává i nadále Škoda s více než padesátiprocentním podílem prodaných vozů. Problémy drobných podnikatelů ilustruje skutečnost, že prodejce lehkých užitkových vozů postihl ještě výraznější pokles obchodů. Za období mezi lednem a červencem 1998 se prodalo o 25,8 % méně těchto automobilů než ve stejném období minulého roku.

Rakousko třetí nejoblíbenější

Podle Českého statistického úřadu se Rakousko umístilo na třetím místě mezi zeměmi, kam jezdí nejvíce obyvatel ČR na dovolenou. Na prvním místě se umístilo Chorvatsko, na druhém Itálie. Za nimi následuje s poměrně značným odstupem Rakousko, těsně sledované čtvrtým Španělskem a pátým Řeckem.

P. Šťastný podporí SDK

Peter Šťastný oznámil, že svojou autoritou podporí vo volbách Slovenskú demokratickú koalíciu. Robí tak preto, že chce dať "na váhu svoj názor, ako by asi Slovensko malo vyzerat', aby šancu na lepšiu budúcnosť mal každý, aby zákony boli pre každého rovnaké..." Ľudí v SDK pozná ako ľudí s vôľou a verí, že dokážu nasadiť ten správny smer. "Kde je vôľa, tam je aj cesta," dodal ešte filozoficky.

Nový přechod

Po dlouhých letech, se dočkali nejen celníci, ale i dopravci a cestující nového hraničního přechodu do Slovenské republiky ve Starém Hrozenkově. Hlavní část nákladů, 170 mil. korun, na vybudování areálu a nové společné česko-slovenské celnice nesla česká strana. Moderní celnice splňuje normy EU. Při odbavování dojde k podstatnému urychlení celních formalit. Pro obyvatele St. Hrozenkova mají velký význam i nově vybudovaná parkoviště pro těžké kamiony, jejichž výfukové zplodiny jim znepříjemňovaly život. Díky novému přechodu získá několik desítek zdejších obyvatel zaměstnání.

Zemřel Otto Wichterle

V druhé polovině srpna zemřel ve 84 let jeden z nejvýznamnějších českých vědců Otto Wichterle. Zakladatel a ředitel Ústavu makromolekulární chemie se stal světově proslulým zejména svým vynálezem kontaktních čoček. Byl však autorem řady dalších významných objevů včetně slavného polyamidového vlákna silon. Po listopadu 1989 se stal po léta odstrkovaný vědec posledním prezidentem ČSAV před její transformací na Akademii věd ČR. Odchází v něm jeden z mála Čechů, kteří se dokázali zapsat ve dvacátém století do análů celosvětově významných objevů.

Prvý mezi posledními

Prvým slovenským kozmonautem bude major Ivan Bella, jeho náhradníkem sa stáva podplukovník Michal Fulier. Ruský kozmonaut Afanasiev by mal nášho a francúzskeho kozmonauta vyviezť na orbitálnu stanicu Mir vo februári budúceho roka. Bude to po prvý raz, čo budú naraz štartovať dvaja cudzinci. Nepochybne sa tak udeje aj pre nedostatok peňazí. Podľa informácií z Moskvy je o lete rozhodnuté a za oboch už aj čiastočne zaplatené. Hneď po tomto lete niekto naposledy uzatvorí poklopy na Mire a stanicu usmerní tak, aby zanikla bez ohrozenia obyvateľov Zemi.

Pražští virtuóзовé v Salcburku

Na tisíc posluchačů vyslechlo v kostele sv. Petra vystoupení českého komorního orchestru Virtuosi di Praga, které se konalo v rámci Salcburského letního festivalu. Orchester s dirigentem P. Schreierem, Pražským komorním sborem a mezinárodním pěveckým sólovým kvartetem uvedl Mši c moll od W.A.Mozarta.

Výročí Karlštejna

Repliku svatováclavské koruny budou moci spatřit návštěvníci hradu Karlštejn. Replika za zhruba půl milionu korun je umístěna v klenotnici v prvním patře Mariánské věže, kam tematicky patří. Jejím vystavením chce správa hradu veřejnosti připomenout 650. výročí založení hradu.

Na Karlštejně je otevřena stálá výstava Portrétní galerie českých králů a knížat a expozice o kapli sv. Kříže.

Fotografický rok 1968

Dvě výstavy nesoucí společný název Rok 1968 očima fotografů uspořádala v srpnu v Praze ve spolupráci s magistrátem nadace Czech Photo při příležitosti 30. výročí okupace Československa vojsky Varšavské smlouvy. Hlavní expozice v Komorní galerii Domu fotografie Josefa Sudka představila návštěvníkům fotografickou dokumentaci období mezi 21. srpnem 1968 a dnem tvrdého potlačení demonstrace k výročí vzniku Československa 28.10.1969. V Sále architektů Staroměstské radnice mohli zájemci shlédnout fotografickou kroniku pražského jara od tehdejšího fotoreportéra týdeníku Květy Vladimíra Lammera. Hlavní expozici společně otevřeli nový ministr kultury Pavel Dostál (ČSSD) a jeden ze symbolů pražského jara zpěvačka Marta Kubišová.

Vídeňské kulturní dny v Praze

Ve dnech 6.- 19.června t.r. proběhly v Praze Vídeňské kulturní dny, jejichž program financovalo město Vídeň a do něhož přispěl vlastními aktivitami i Rakouský kulturní institut. Představilo se tak několik tváří vídeňské kultury v oblasti filmu, hudby, tance literatury i výstavních objektů. Přestože se v Praze představuje stále častěji řada rakouských umělců v rámci jiných kulturních akcí, kulturní dny mají podle velvyslance Rakouské republiky Petera Niesnera vyjádřit sepětí metropolí Prahy a Vídně. Měst, která mají už z historického hlediska daleko užší vztah než jiné metropole. Dny byly zahájeny divadelním představením Loutkového divadla Trittbreitl v Divadle na Královské cestě, v Divadle Archa vystoupila taneční formace Pilottanzt. V pražských ulicích vystoupila skupina Reform Art Unit, Staroměstské náměstí oživil Festival hudebních filmů pod širým nebem. Vyvrcholením kulturních dnů bylo vystoupení Vídeňského symfonického orchestru. Proběhlo rovněž několik zajímavých výstav. Závěr patřil plesu Vídeň tančí v Praze.

Rakouští výtvarníci v Plasích

je Georg Stifter, který svoji instalaci nazval Lidské plýtvání omezenými zásobami v divokém konzumním opojení. Výstava je pořádána také díky dobré spolupráci s Památkovým ústavem v Plzni, který objekt kláštera spravuje. Pro příští rok se chystá pro Plasy velká mezinárodní akce - opět v rámci projektu Grenzgänger. Jeho organizátor Aldemar Schiffkorn z Úřadu pro kulturní vztahy se zahraničím spolkové země Horní Rakousy už o akci jedná s ředitelem Památkového ústavu Karlem Drhovským. Výstava rakouských výtvarníků potrvá do 15. září.

Společný projekt DJ Boba a K. Gotta

Prekvapující spojení spevákov nielen rôznych krajín, ale aj štýlov a generácií prináša pieseň s príznačným názvom This World Is Magic (Tento svet je čarovný), v ktorej sa zišla hviezda tanečnej techno scény DJ Bobo s idolom žien Karlom Gottom. DJ Bobo si prial, aby pesnička mala niekoľko verzii, pričom každú naspieva s iným zahraničným umelcom. K. Gotta pritom dobre pozná: „Už ako dieťa som sa s ním zoznámil prostredníctvom včielky Maji, ale žiadnu jeho platňu zatiaľ nemám.“ K. Gott pozná svojho zatiaľ posledného speváckeho partnera ešte lepšie. „Musím za seba povedať, že keď idem k svojej mladšej dcére Lucii, tak tam samozrejme leží album DJ Boba... Aj keď to odo mňa čaká málokto, počúvam všetky štýly hudby, ktoré sa v určitej dobe produkujú,“ uviedol viacnásobný držiteľ Zlatého slávika. O svojej spolupráci s DJ Bobom K. Gott povedal: „Priťahuje ma ísť do experimentu, v ktorom však musím pôsobiť vierohodne. To sa, dúfam, podarilo.“ Spokojný je aj DJ Bobo: „Som pesničkou nadšený. V našej spolupráci tvorí kus histórie, to si zatiaľ neuvedomujeme, ale je to viac, ako si myslíme.“

Dobří rodáci se vracejí ?

V okolí Bystrého u Poličky, kde vznikl slavný film Vojtěcha Jasného Všichni dobří rodáci (1969), začal tentýž režisér natáčet nový film Návrat ztraceného ráje. Nemá však jít o nějaké pokračování legendárních Rodáků, ukazujících ve své době velmi odvážně průběh kolektivizace vesnice, ale spíše o příběh o návratu do rodného kraje. Přesto se však ve filmu objeví někteří představitelé filmu z roku 1969 - Radoslav Brzobohatý, Vlastimil Brodský a Věra Galatíková. Hlavní roli v novém příběhu Američana Adama a moravské učitelky Pampelišky by měl ztvárnit Vladimír Pucholt, filmová legenda 60. let (Starci na chmelu, Černý Petr, Lásky jedné plavovlásky, Svatba jako řemen), který se tak po letech vrací k filmování.

Magda Vášáryová slávila narodeniny

Okružle jubileum - päťdesiat rokov - si pripomenula bývalá členka Slovenského národného divadla v Bratislave Magda Vášáryová. Do povedomia širokej diváckej verejnosti sa vpísala svojimi postavami vo Vláčilovom filme Markéta Lazarová, Menzlových Postřížinách a v Hanáckovej Tichej radosti. Po novembri 89 pôsobila ako veľvyslankyňa ČSFR v Rakúsku, v súčasnosti pôsobí ako riaditeľka Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku. S manželom Milanom Lasicom má dve dcéry Hanku a Žofku.

Zemřel Jiří Kantůrek

Po dlouhé a těžké nemoci zemřel v červenci novinář a publicista Jiří Kantůrek. Kantůrek se narodil 13. března 1932 v Písku, vystudoval dálkově Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze. Do roku 1969 působil jako novinář a publicista především v České televizi. Za svůj odmítavý postoj k okupaci Československa v roce 1968 byl z televize propuštěn a nemohl vykonávat novinářskou profesi. Po listopadu 1989 se stal mluvčím Občanského fóra a poté ředitelem Československé televize. Kantůrek pracoval v disentu, byl šéfredaktorem opozičního časopisu Alternativa, který vydávalo Hnutí za občanskou svobodu. Spolupracoval s rozhlasovými stanicemi Svobodná Evropa a Hlas Ameriky. V posledních letech působil jako mluvčí předsedy sociální demokracie Miloše Zemana.

19. století v Trojském zámku

Novou stálou expozici českého výtvarného umění 19. století nabízí Muzeum hl. města Prahy v nádherném barokním zámku Troja v Praze. Výstava je velmi vhodným doplňkem k stálé expozici Národní galerie v Anežském klášteře, kterou připravovala stejná kurátorka - Nad'a Blažíčková. Příjemnou specialitou Trojského zámku, v němž našly své místo například Josefa Mánesa, Karla Purkyněho nebo Antonína Chittussiho, jsou rozšířené popisky jednotlivých děl. I nepoučený návštěvník díky nim získává možnost posoudit obraz v širším rámci díla jednotlivého malíře a v některých případech je v popiskách naznačen i společenský rámec dokreslující okolnosti vzniku obrazu. Zároveň jsou uprostřed každého sálu instalovány vitríny s životopisnými medailony jednotlivých umělců.

Z kauzy Markíza sa stal ozajstný škandál

Ekonomickým, politickým i spoločenským škandálom na Slovensku sa stala kauza súvisiaca s najsledovanejšou slovenskou televíziou TV Markíza.

Spolumajiteľka podniku Markíza-Slovakia, s. r. o., S. Volzová uznala finančné nároky spoločnosti Gamatex v sume 80 miliónov korún, zaviazala sa ich zaplatiť do 1. júla 1998, a ak Markíza-Slovakia, s. r. o., dlh do uvedeného termínu nespлатila, súhlasila vopred s jej exekúciou.

Keďže dlh nezaplatila, uskutočnila sa 14. augusta dražba a exekútor priklepol firmu Markíza-Slovakia, s. r. o., spoločnosti Gamatex. Podľa slov druhého spolumajiteľa a generálneho riaditeľa P. Ruska tento o celej záležitosti nevedel a dozvedel sa o tom až 19. augusta. To už firma Gamatex obsadila s pomocou vlastnej bezpečnostnej služby priestory TV Markíza v Záhorskej Bystrici pri Bratislave.

Uznesenie Okresného súdu Bratislava I rozhodlo o povolení vymazať Ruska a Volzovú ako spoločníkov Markíza-Slovakia, s. r. o., a namiesto nich zapísať firmu Gamatex. Voči rozhodnutiu sa však P. Rusko hneď odvolal.

Pozorovatelia škandálu sa zhodujú v názore, že viacero dokumentov, vrátane súdnych rozhodnutí, bolo urobených v rozpore so zákonmi. O ich neplatnosti však musí rozhodnúť opäť súd, čo môže trvať oveľa dlhšie ako ich vydanie. Usudzujú však, že škandál nebude mať dlhé trvanie, nakoľko spory vedené na verejnosti majú negatívny dosah na výšku kúpnej ceny, ako aj na rýchlosť predaja. Spolumajiteľ firmy Gamatex Š. Agh povedal, že uprednostňuje predaj svojho podielu späť P. Ruskovi, kde by vraj mala byť dokonca aj dohodnutá cena. Ak sa však nedohodnú, nevyklúčil ani predaj iným záujemcom.

Nový český muzikál

Kladivo na čarodějnice bude názov pôvodného českého muzikálu, nově pripravovaného na motívy stejnojmenného románu Václava Kaplického. Producenti plánujú jeho premiéru na prelomu září a října roku 1999, na projektu začali pracovat skladatel Pavel Vaculík a textař a libretista Pavel Vrba. Počítá se s nejméně dvacetimilionovým rozpočtem. Herecké obsazení nebylo ještě určeno.

Kulturní centrum E. Schieleho v Českém Krumlově

Hlavní výstavou letošní sezóny v Mezinárodním kulturním centru Egona Schieleho v Českém Krumlově je rozsáhlá expozice dosud málo známých děl secesního malíře Alfonse Muchy. Slavnostní vernisáže se zúčastnila umělcova snacha Geraldine Muchová a jeho vnuk John Mucha. Převážná většina vystavených děl byla zapůjčena Schieleho centru soukromými sběrateli, řada pochází přímo z rodinné sbírky Johna Muchy. Přispěla ale také muzea v Ivančicích a v Brně a Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze. Záměrně jsou zde vystavena jiná díla než v Muchově muzeu v Kounickém paláci v Praze.

Překvapením je kolekce Muchových černobílých fotografií z počátku století, které mají především historickou dokumentační hodnotu. Vedle několika světoznámých plakátů se představují intimní kresby a pastely, práce pro časopisy, návrhy známek a prvních československých bankovek. Zároveň s výstavou děl Alfonse Muchy byly v Mezinárodním kulturním centru Egona Schieleho zahájeny i další expozice. V první řadě je to rakouský malíř a sochař Alfred Hrdlička, který zde prezentuje svoje práce, jež vznikly za posledních pětadvacet let a ztělesňují modernistické tradice výtvarného umění. Autorovy letošní sedmdesáté narozeniny připomíná kolekce monumentálních soch. Výstava je umístěna v přízemí. Ve druhém patře domu je možno zhlédnout práce Rakušana Hanse Froniuse. Z jeho díla se zde představuje cyklus Franz Kafka. Autor zemřel před deseti lety. Pravidelné sezonní výstavy v krumlovském zámku představují tvorbu významných středoevropských umělců.

Mucha v Ivančicích

Výstava Alfons Mucha a poštovní známka probíhá v Muchově rodišti v Ivančicích u Brna a potrvá do 3. října t.r. Připravil ji brněnský Klub filatelistů Alfonse Muchy ze sbírky Romana Skalického. Výstava podává obraz o umělcových nejmenších grafických dílech. Na 304 listech se filatelistickými způsoby snaží přiblížit život a dílo významného českého grafika a malíře, který žil v letech 1860 až 1939 a patří k předním světovým představitelům secese. V expozici jsou soustředěny známky, razítka, obálky a další filatelistický materiál, které podávají obraz o době v níž Mucha žil a o místech, kde tvořil. Výstava také dokumentuje filatelistickým způsobem nejrozsáhlejší Muchovo dílo Slovanskou epopej.

Rakouský architekt představuje svoje projekty

V Tereziánském křídle Starého královského paláce Pražského hradu představil svá díla rakouský architekt Boris Podrecca. Tento architekt, italsko-jugoslávského původu, vystudoval ve Vídni techniku i Akademii výtvarných umění. Na jeho tvorbu mělo samozřejmě velký vliv prostředí, v němž vyrůstal - Terst a Dubrovnik, kde se stýkalo hned několik kultur. Ač dnes staví velké administrativní paláce, školní areály nebo prodejny automobilů, vrcholem jeho díla jsou drobné úpravy historických náměstí a ulic italských, rakouských nebo slovinských měst (Cormons, Verona, Benátky, St. Pölten, Piran), návrhy dlažeb, kašen a dalších prvků tzv. uliční architektury. V Praze představené projekty, dokumentované perfektními modely, obsahují dosud nerealizovaný návrh rakouského centra v New Yorku. Z vídeňských realizací je to rozlehlý administrativní palác firmy Basler na břehu Donaukanalu, ale i nenápadná adaptace Slovinského domu. Boris Podrecca také spolupracoval před dvanácti lety s Damjanem Prelovškem na přípravě rozsáhlé Plečnickovy výstavy pro pařížské centrum Pompidou. Je také autorem interiéru rakouského kulturního střediska na Jungmannově náměstí v Praze. Při příležitosti pražské expozice pořádané Správou Pražského hradu ve spolupráci s Muzeem města Vídně byl vydán podrobný katalog s českým a německým textem.

Čechova busta

V Obříství na Mělnicku byla odhalena nová busta českého básníka a prozaika Svatopluka Čecha, který se narodil v roce 1846 a zemřel před devadesáti lety. V Obříství působil. Busta byla před dvěma lety ukradena a současná nová busta je pískovcová a neměla by proto lákat případné nepoctivce.

František Palacký

Na červen letošního roku připadlo výročí učence, politika, poslance ústavodárného sněmu (v letech 1848-1849) a zakladatele novodobého českého dějepiscství Františka Palackého. Narodil se 14.6.1798 v Hodslavicích v rodině luteránského kazatele. Studoval evangelické školy v Trenčíně a v Prešpurku. Zprvu se živil jako vychovatel ve šlechtických rodinách, ale mezníkem v jeho životě se stal rok 1823, kdy přišel do Prahy. Palacký v Praze nejprve pracoval jako archivář. Metody historické práce se učil pod vedením Josefa Dobrovského. V roce 1827 se oženil s dcerou pražského advokáta a tímto sňatkem vyřešil svoje finanční problémy. V roce 1829 vydal dílo *Staří letopisové čeští*, roku 1831 byl oficiálně jmenován zemským historiografem a pověřen sepsáním dějin Království českého. Podílel se na založení Matice české, spoluzakládal a redigoval *Časopis Českého muzea* a byl přijat do Královské české společnosti nauk. Životní historickou prací Františka Palackého se staly pětidílné „*Dějiny národu českého v Čechách a na Moravě*“ - začal je psát již roku 1832. V letech 1836-42 vyšly německy a teprve později v českém překladu. Na sklonku autorova života získala kniha definitivní podobu. Neméně významná je i politická činnost Františka Palackého. Na jaře roku 1848 odmítl účast na frankfurtském sněmu a uveřejnil svůj názor na nutnou existenci rakouského státu jako protiváhy Německa a Ruska. V červnu 1848 předsedal Palacký Slovanskému sjezdu v Praze, o měsíc později vstoupil do Ústavodárného sněmu ve Vídni, později v Kroměříži. Po porážce revoluce a nástupu Františka Josefa I. odešel Palacký do ústraní, ale opět se vrátil v šedesátých letech do veřejného života, stal se poslancem českého sněmu (1861-72). Po rakousko-uherském vyrovnání roku 1867 se Palacký definitivně stáhl do ústraní a až do své smrti (26.května 1876) zůstal stoupencem pasivního odporu vůči říšské radě i zemskému sněmu.

Zmizelá Praha

Nakladatelství Schola ludus - Pragensia ve spolupráci s muzeem hlavního města Prahy a Archivem hlavního města Prahy vydalo výpravnou publikaci Marie Bečkové *Zmizelá Praha: Nové Město*. Autorka, správkyně sbírky historických fotografii Muzea hlavního města Prahy, shromáždila ve své publikaci více než čtyři sta reprodukcí historických vedut a fotografií. Nové Město rozdělila do devatenácti lokalit, z nichž každé věnovala jednu kapitolu. Orientační pomůckou pro čtenáře je plánec, který předchází každou část. Přílohou knihy jsou další tři polohopisné plány. Publikace *Zmizelá Praha: Nové Město* má 388 stran, 420 obrázků, 4 vložené plány a její cena je 1098 korun.

Konec rekonstrukce Wiehlova domu

Po nákladné dvouleté rekonstrukci bylo opět otevřeno knihkupectví Academia ve slavném Wiehlově domě na Václavském náměstí. Dům byl postaven v letech 1895-96 významným neorenesančním architektem a mecenášem vědy Antoninem Wiehlem. Fresky na domě byly vytvořeny na základě návrhu Mikoláše Alše. Academia, nakladatelství Akademie věd ČR, chce ze svého knihkupectví vytvořit jedno z nejvýznamnějších knižních center Prahy, jehož součástí má být i malá knižní kavárna.

Rozhledna Poledník

Bývalá vojenská základna protivzdušné obrany u Prášil na Šumavě byla zpřístupněna veřejnosti. Změnila se ve vyhlídkovou věž Poledník. Rozhledna je 37 metrů vysoká a na vrchol vede 227 schodů. Vrchol Poledníku s nadmořskou výškou 1315 metrů se nachází asi osm kilometrů od hraničního přechodu Prášily-Gsenget. Za příznivého počasí je odsud vyhlídka na celou Šumavu i na vzdálené Alpy. Věž je přístupná pro pěši a cykloturisty. Z hraničního přechodu Prášily sem vede osmikilometrová trasa. Poledník byl jednou z nejméně přístupných radarových základen bývalé Varšavské smlouvy. Celkové náklady na rekonstrukci činily včetně terénních úprav 10,5 milionu korun. Vstupenka na rozhlednu stojí 20 korun.

Rekonstrukce Slavína

Na Vyšehradském hřbitově byla započata rekonstrukce hrobky Slavína. Vlivem nepříznivého počasí byla hrobka v minulosti značně poškozena. Rekonstrukci provádí spolek Svatobor (založený 1862 Františkem Palackým), který vlastní Slavín od jeho postavení v roce 1893 a spravuje jej i po obnovení činnosti v roce 1990. Po dokončení rekonstrukce bude Slavín obnoven v podobě z roku 1929, jak ji navrhl architekt Josef Fanta. Kromě restaurování budou doplněna i chybějící jména osobností, které jsou na Slavíně pochovány.

Nový mluvčí ministra financí

Novým mluvčím sociálnědemokratického ministra financí ČR Ivo Svobody se stal spisovatel Václav Erben, známý svými detektivními příběhy o kapitánu Exnerovi. Sedmašedesátiletý spisovatel byl v letech 1993-1995 tiskovým mluvčím předsedy ČSSD Miloše Zemana a v současné době je členem Rady České televize.

Vyšebrodský oltář zpět do kláštera ?

Koncem července prohrála Národní galerie v Praze na odvolacím soudě restituční spor o devět deskových obrazů Mistra Vyšebrodského oltáře. O jejich navrácení požádal řád cisterciáků sídlící ve Vyšším Brodě. Národní galerie tak dost možná přijde o jeden z nejvýznamnějších souborů maleb české gotiky.

Pohádky v Českém Krumlově

Nejatraktivnějším místem pro filmový průmysl se v České republice stal po roce 1989 Český Krumlov, historické město Rožmberků, které je zapsáno v seznamu památek UNESCO. Během čtyř let se zde natáčí už pátý film. Zájem filmařů o natáčení v ulicích Českého Krumlova, jehož centrum se za posledních tří sta let prakticky nezměnilo, je veliký. V roce 1996 tu američtí filmaři točili exteriéry pro svou verzi slavného Pinocchia. Pro krumlovskou radnici filmování neznamená žádné velké potíže ani v turistické sezoně. Zájem režisérů naopak přináší peníze do městské pokladny a navíc dělá městu reklamu, kterou by si jinak muselo draze zaplatit.

Díla socialistického realismu

Ojedinělý průřez výtvarným uměním prvních 25 let socialistického realismu otevřela veřejnosti v hanácké metropoli výstava Oznámení o Ikarově letu v Muzeu umění v Olomouci. Ředitel muzea Pvel Zatloukal uvedl, že v Olomouci se pokusili naznačit to, co bylo charakteristické pro celé tehdejší Československo. Expozice představuje olomoucké umění a umělce od roku 1945, kdy se formovaly směry, které ovlivnily další desetiletí, přes padesátá léta, až po uvolnění v letech šedesátých, kdy se mohli projevit i umělci, kteří nebyli svázáni se socialistickým realismem. Výstava, která co do rozsahu a hloubky nemá v Čechách obdoby, představuje na 200 výtvarných děl a desítky dokumentů. Katalog se 160 obrazy, texty o tehdejší uměleckém vývoji a vzpomínkami pamětníků má několik stovek stran. Výstava bude otevřena do konce roku 1998, část zahrnující 40. a 50. léta však trvala pouze do konce srpna t.r.

Úspěšný Saudek

Velkým úspěch zaznamenala v letní Praze expozice fotografa Jana Saudka v Obecním domě nazvaná Sbohem Jane. Autorovi se podařilo prodat všech šedesát osm fotografií a pro velký zájem návštěvníků byla doba trvání výstavy prodloužena. Výtěžek z prodeje fotografií, vstupenek a kalendáře věnoval Saudek Nadaci pro transplantaci kostní dřeně.

Zemřel Miroslav Holub

Ve věku nedožitých 75 let zemřel 15. července český vědec a literát Miroslav Holub. Imunolog, básník a publicista byl autorem nejméně 150 původních vědeckých prací, dále více než desítky často překládaných básnických sbírek, cestopisů, knih o vědě a eseji i překladů. Byl typickým představitelem programově intelektuální poezie a poezie všedního dne. Velké britské deníky, které jen zřídka referují o záležitostech, jež se dotýkají České republiky, přinesly v souvislosti s úmrtím Miroslava Holuba rozsáhlé stati. Například The Times, Gaurdian nebo Independent naznačují, že Holub je v anglosaském světě považován za nejvýznačnějšího současného českého básníka. Ze zmíněných článků vyplývá, že Holub nebyl ani tak český jako spíše mezinárodní básník, který shodou okolností tvořil v češtině. Ewal Osers, Holubův přítel a překladatel jeho děl o něm mluví jako o "renesanční postavě, která dokázala vystavět most mezi světem vědy a poezie". První anglické překlady Holubových básní vyšly v roce 1967 v rámci výboru Moderní evropští básníci v nakladatelství Penguin, dvě samostatné sbírky pak následovaly v 70. letech. V roce 1984 se projevila nevěle československého režimu, který zablokoval vydání souhrnného Holubova díla s odkazem na to, že taková privilegia jsou vyhrazena jen členům svazu spisovatelů. Další sbírky pak následovaly v devadesátých letech. Je zřejmé, že odchod Miroslava Holuba, který tak výrazně zasáhl anglosaský literární svět, je rozdílně vnímán v básnickové vlasti, v níž mu mnozí nemohou zapomenout pokání, které učinil za normalizace.

Studium českého jazyka

Již dvanáctý ročník Letní školy slovanských studií proběhl na Univerzitě Palackého v Olomouci. Přes sedmdesát mladých lidí z Německa, Rakouska, USA, Japonska nebo Jemenu získalo v čtyřdenním kursu základy českého jazyka. Organizátoři letní školy uvedli, že do kursů přicházejí lidé ze zahraničí z rozličných důvodů. Mezi studenty českého jazyka lze nalézt jak učitele slovanských jazyků, tak i překladatele, obchodníky, manažery nebo lidi, kteří jsou s českým jazykovým prostředím spojeni například příbuzenskými vztahy. Nejstarším letošním účastníkem je osmašedesátiletý Vídeňák Erich Posch, bývalý obchodník s nákladními auty. Ta prodával také v bývalém Československu a to jej přimělo, aby se na "stará kolena" pustil do češtiny.

Nejstarší posluchač letošní školy slovanských studií v Brně považuje češtinu za nejtěžší slovanský jazyk.

Faksimile rukopisu z doby Václava IV.

Snad nejkrásnější český rukopis z období vlády krále Václava IV. Martyrologium geronské vyšlo nedávno ve faksimilové bibliofilské edici v barcelonském nakladatelství Moleiro. Podle posledních výzkumů vzniklo martyrologium v cisterciáckém klášteře Sedlec u Kutné Hory. Do ciziny se vzácný rukopis dostal v období třicetileté války, kdy ho drancující Švédové odvezli ze zámku Františka Dietrichsteina v moravském Mikulově.

Výprask v Karlových Varech

Na 1200 diváků přihlíželo konfliktu mezi režisérem Jiřím Menzelem a producentem Jiřím Sirotkem. Incident se odehrál v hotelu Thermal v Karlových Varech v rámci jedné ze soutěžních projekcí mezinárodního filmového festivalu. Režisér Jiří Menzel "vypráskal" s prutem v ruce z nabitého sálu producenta Jiřího Sirotky. Pokračoval tak spor o práva k filmové adaptaci románu Bohumila Hrabala *Obsluhoval jsem anglického krále*, jehož jedné verze měl být Menzel režisérem. "Nevěděl jsem, jak mu líp odpovědět," konstatoval režisér. Vysvětlil, že je to jeho odpověď na podraz, který mu Sirotek udělal s anglickým králem.

Návštěvnost českých divadel

Podle informací Českého statistického úřadu zavítalo v loňském roce do 82 stálých divadelních scén přes 4,5 milionu návštěvníků. Jelikož počet celkem nabídnutých míst vzhledem ke kapacitě sálů a počtu představení činil 5,6 milionu, je průměrná návštěvnost zhruba osmdesátiprocentní. Tržby z představení včetně hostujících domácích i zahraničních souborů přesáhly 351 milionu korun. Repertoár těchto scén nabídl v loňském roce divákům téměř dvanáct set inscenací. Nejvíce z nich, 392, uváděla divadla pražská. Celkem bylo odehráno 14 589 představení.

Plány České knihovny

Edice Česká knihovna plánuje zprostředkovat čtenářům v nejbližších letech hlavní vývojové linie české literatury od jejich počátků do současnosti a to prostřednictvím dvou set umělecky nejpůsobivějších básnických a prozaických děl. První tři svazky, mezi něž patří soubor s názvem *Středověké legendy*, dvě *Komenského práce* a *Sládkova Má Amerika*, byly představeny na knižním veletrhu Svět knihy '98 nakladatelstvím Lidové noviny. Spoluauctory rozsáhlého projektu jsou vedle dvou desítek redaktorů, editorů a textologů literární vědci. Velkou pozornost hodlají tvůrci projektu věnovat informativním komentářům, které se budou zabývat historií vzniku jednotlivých děl. Nakladatelství hodlá letos vydat ještě tři další svazky. Budou to *Zbabělci Josefa Škvoreckého*, *Nerudovy Knihy básní* a *Čapkovy trilogie Hordubal, Povětroň a Obyčejný život*.

Obnova Klubu přátel poezie

Klub přátel poezie, významná knižní edice bývalého nakladatelství Československý spisovatel, jež zanikla v roce 1990, bude mít svoje pokračování. Edice, která vznikla v roce 1960, nabízel dvě řady - základní a výběrovou. Do základní řady prvního ročníku nového Klubu přátel poezie jsou zařazeny například básně Michelangela Buonarrotiho *Oheň, jímž hořím* nebo výbor z veršů Jaroslava Seiferta *Třeba vám nesu růže*. Ve výběrové řadě to bude pak sbírka Petra Borkovce *Polní práce* či *Elegie* z *Duina* Rainera Marii Rilkeho v překladu Jiřího Gruše. Ředitel nakladatelství Mladá fronta Vladimír Pistorius informoval veřejnost o chystaném klubu na Veletrhu Svět knihy.

Malíř Stanislav Holý zemřel

V polovině srpna zemřel ve věku 55 let malíř, grafik a ilustrátor Stanislav Holý. Proslul zejména spoluprací s televizí a filmem. Pro redakci pořadů pro děti České televize vytvořil velmi populární postavičky *Jú, Hele, Mufo, Haryho Šoumena* a další. V oblasti filmu se prosadil především ilustrovanými titulky k filmovému cyklu o "básnících" (*Jak básníci přicházejí na svět, Jak svět přichází o básníky* a další).

Stálá expozice v Ungeltu

Dům pražského Ungeltu U Zlatého prstenu v Týnské ulici č.6 v Praze, na jehož rekonstrukci se v poslední fázi podílel i architekt *Tančícího domu* Vlado Milunič, zavádá hned několik dobrých důvodů k návštěvě. Je to nejen místní literární kavárnička a knihkupectví, ale především expozice asi stovky děl různých umělců. Určitým překvapením může být, že umělci nejsou uváděni chronologicky, ale tématicky. Lze tu spatřit v těsném sousedství obrazy *Františka Drtikola* a *Karla Malicha* nebo třeba *Jana Preislera* a *Martina Mainera*. Toto se týká jen horních tří podlaží, kde je nainstalováno *České umění od roku 1900 do roku 1990*, které je rozčleněno na témata *Sen, mýtus, ideál* (1. patro), *V křivém zrcadle a za zrcadlem* (2. patro) a *Utopie, vize, řád* (3. patro). Druhá část expozice probíhá v suterénu. Návštěvníci mohou obdivovat skvostná díla českého umění *Josefa Váchala*, *Jana Zrzavého*, *Toyena*, *Josefa Šímy*, *Karla Nepraše*, *Aléna Diviše*, *Vladimíra Kokolii*, *Květy a Jitky Válových*, *Stanislava Kolíbalu*, *Vladimíra Boudníka*, *Evy Kmentové*, *Jiřího Načeradského*, *Michaela Rittsteina*, *Jiřího Sopka* a jiných.

Galerie v Terezíně

Ve sklepních prostorách židovské restaurace *Sabra* v Terezíně byla otevřena nová galerie. Její otevření provázela výstava "Mír pro Izrael, mír pro všechny". První expozicí galerie bude soubor 50 kreseb školáků z *Deutsche Schule Prag*. Kresby zde budou vystaveny v prostorách "bloku 13" bývalého židovského ghetta, kde bylo v nelidských podmínkách vězněno nacisty více než 80 mladých lidí. Těto akce se zúčastnilo mnoho významných osobností, například izraelský a německý velvyslanec *Raphael Gvir* a *Michael Steiner*, dále čeští představitelé *Pavel Tigrid* a *Dagmar Burešová*. Vernisáž připravila česko-německá nadace *Terezín* spolu s ústeckou židovskou obcí.

Zemřel Angelo Michajlov

Ve Valkeřicích na Děčínsku zemřel v červenci ve věku nedožitých 59. let skladatel bulharského původu *Angelo Michajlov*. Byl autorem filmové a scénické hudby a mnoha populárních písniček. V českých zemích působil čtyři desetiletí. V 70. a 80. letech napsal hudbu k populárnímu dětskému seriálu *Arabela*. Působil také jako pedagog pražské konzervatoře.

Týden zahraničních Čechů

U příležitosti oslav 650. výročí založení University Karlovy se konala v Praze ve dnech 28.6.-4.7. 98 konference "Týden zahraničních Čechů". Hlavním organizátorem byl mezinárodní koordinační výbor Univerzity Karlovy pod předsednictvím pana Oldřicha Černého. Na obsahové realizaci této akce se podílel Výbor pro zahraniční věci, obranu a bezpečnost a Stálá komise Senátu pro krajany žijící v zahraničí. Do Prahy se sjely stovky krajanů ze všech koutů světa. Jedním z vrcholů tohoto setkání bylo slavnostní předání křítálových globusů se státním znakem, cena Gratias Agit za šíření dobrého jména ČR panem ministrem Jaroslavem Šedivým.

V rámci tohoto setkání došlo k zajímavé konfrontaci názorů mezi krajany žijícími v exilu a domácí politickou reprezentací, týkající se faktu, že občané České republiky, zdržující se v zahraničí, nemohou volit a také že jejich restituční nároky nebyly vždy uspokojeny. Program tohoto setkání byl velice pestrý a náročný. Po slavnostním zahájení Ivanem Medkem (presidentská kancelář), Karlem Malým (Univerzita Karlova) a Otto Pickem (MZV) na půdě nejstarší české vysoké školy proběhlo první dva dny sympozium: "Češi za hranicemi na přelomu 20. a 21. století".

Část I. Odchod za hranice v souvislosti se třemi přelomovými událostmi českých dějin: druhá světová válka, únor 48 a srpen 1968.

Část II. Adaptace v novém prostředí. Rychlost a typy přizpůsobování dle doby odchodu a místa pobytu. Význam sdružování ve spolicích a organizacích.

Část III. Komunikace s domovem. Druh a intenzita dle doby odchodu a politického vývoje.

Třetí den proběhly panelové diskuze: Významní čeští podnikatelé, lékaři a ekonomové v zahraničí. V sekci čeští ekonomové v zahraničí se například podařilo předat bohaté zkušenosti a podněty pro české vysoké školy, zejména v porovnání českého a amerického bakalářského studia, dále poznatky o podnikové ekonomice na evropských univerzitách.

Panelová diskuze českých podnikatelů poskytla poznatky a příklady zahraničního podnikání pro mladou českou podnikatelskou generaci.

Téma a setkání čtvrtého dne: "Přítomnost a budoucnost českých komunit v zahraničí" se konalo v Černínském paláci v budově Ministerstva zahraničních věcí. Úvodní projev přednesl pan Pavel Tigritt - poradce vedoucího Kanceláře prezidenta republiky a pan Jan Lorenz - ředitel odboru kulturních a krajaňských vztahů MZV. Po slavnostním přijetí účastníků konference panem Otto Pickem, náměstkem ministra zahraničních věcí, a po projevu ministra zahraničních věcí pana Jaroslava Šedivého začala prezentace představitelů českých spolků a organizací v zahraničí. Vzhledem k vysokému počtu účastníků se pochopitelně všichni ke slovu dostat nemohli, není ani možné poreferovat o všech projevech. Zaujal mě projev jednoho z potomků exulantů po Bílé Hoře (čtrnáctá generace), zástupce z Israele (po šedesáti letech byl poprvé v Praze), problémy Volyňských Čechů, Čechů žijících na Slovensku, v Rumunsku, v Americe .... Za videňské Čechy promluvil pan Ing. Hanzl.

Další den se na stejné téma pokračovalo v pracovních sekcích v budově Senátu ve Valdštejnském paláci - po slavnostním zahájení předsedou Senátu Parlamentu ČR Petrem Pithartem. Jednání se zúčastnili představitelé parlamentu ČR a pracovníci příslušných vládních resortů.

Bylo to jedno z posledních a co do počtu účastníků největší zasedání v této historické budově. Senát se stěhuje a Valdštejnský palác bude otevřen veřejnosti.

V rámci tohoto setkání došlo nejen k zajímavým výměnám názorů a k různým resolucím, ale také k výměně zkušeností. Problém mládeže je stejný na celém světě, lepší situace je v zemích s českou školou.

Mimo jiné nabídli krajané české vládě pomoc při překladatelských pracích a samozřejmě při propagaci České republiky v zahraničí. Krajanům byla nabídnuta také finanční při archivační práci a zachování a uložení archivu v nově vystaveném zentrálním archivu v Praze. Jeden z nejdůležitějších požadavků krajanů je neomezené vysílání České televize přes satelity po celém světě.

Kulturní klub byl zastoupen jednatelkou paní Baslerovou.

Udělení cen

V pražském Stavovském divadle byly předány ceny nadace Český literární fond za výkony v oblasti divadla, rozhlasu, filmu a televize. Josef Melč za režii rozhlasové dramatisace Dostojevského románu Bratři Karamazovi, z divadelního prostředí Libor Vaculík - choreografie Pohádka na hudbu Leoše Janáčka, a Ctibor Turba za projekt Haning Man, Z filmu Anna Geislerová za hlavní ženskou roli ve filmu Výchova dívek v Čechách a Ondřej Vetchý za roli ve filmu Báječná léta pod psa. Z kameramanů byl oceněn Vladimír Smutný (Výchova dívek v Čechách). Nejlepší scénáře napsali v loňském roce spisovatel a předseda českého PEN Klubu Jiří Stránský, drama Bumerang, a Petr Zelenka, tvůrce filmu Knoflíkáři. Zvláštní cenu převzali Jiří Rejchl, Jindřich Frýda a Milan Maryška, tvůrci cyklu Sibiř - peklo nebo ráj? Za režii svého snímku Nejasná zpráva o konci světa získal druhou zvláštní cenu Juraj Jakubisko.

Nová deska

Jaromíra Nohavici

V červnu vydal Jaromír Nohavica, jeden z neznámějších a nejoblíbenějších českých písničkářů nové album, které obsahuje setřih z jeho loňských koncertů, včetně jeho doprovodné Kapely. Mezi třiadvaceti písněmi jsou i Nohavicovy nově zaranžované klasické kusy včetně skladeb Kometa, Když mě brali za vojáka, Darmoděj nebo Moje malá válka. Album bylo pokřtěno v Malostranské besedě v Praze, při příležitosti oslavy zpěvákových 45. narozenin.

Pomáda místo Draculy

Začátkem června se na scéně Kongresového centra v Praze uskutečnila derniéra muzikálu Dracula. Od premiéry v říjnu roku 1995 ho zde zhlédlo přes 1 250 000 diváků. Představitel titulní role Daniel Hůlka se díky němu stal jednou z tuzemských hvězd popmusic. Do muzikálového života v pražské metropoli chce naopak zasáhnout Umělecká agentura AN Adama Nováka, kterého zná pražská veřejnost jako producenta české verze muzikálu Les Misérables (Bídníci). Byl vypsán konkurs na obsazení muzikálu Pomáda a během června dokončen výběr účinkujících.

Odchody a návraty, domov a svět

(Projev předsedy Senátu Parlamentu ČR Petra Pitharta, slavnost na Růžovém paloučku 5. července 1998)

Růžový palouček - slova sama o sobě navozující představu idylickou, snad až nasládlou, znamenají právě pro nás všechno jiné než idylu, všechno jiné než sladkost. Je to místo hořkého loučení s vlastí, loučení exulantů, kteří pro svou víru, pro své přesvědčení odcházejí do svobodnějšího světa. Někteří na čas, jiní navždy. Co ovšem nikdo z nich neví, nemůže vědět, je právě to, zda na čas anebo navždy. Nejistota tak neodmyslitelně patří k tomu místu, k tomu nedobrovolnému loučení. A patří k němu zpravidla také tichý závazek, slib působit ve svobodnějším světě pro změnu poměrů doma, tedy i pro možnost návratu.

Na ty, kteří se nevrátili, jsme vždy vzpomínali a vzpomínáme s úctou. Nad hrobem Jana Amose Komenského v Naardenu se dokážeme zastavit s pohnutím. Ano, odchod, lučení, slzy, které se tady kolem nás proměnily v trnité růže, to všechno nás velmi dojíhá. S těmi ostatními, kteří se loučili na jiných růžových paloučcích, to bylo a dosud je o cosi složitější.

Co když se totiž ti exulanti vrátí? Co když tady chtějí žít, dostat se ke svému majetku, pracovat, mluvit do našich, tedy i do vlastních věcí? Anebo zůstat v cizině, ale podílet se na životě domova?

Listopadem 1989 padly všechny zdi, zátarasy, výjezdni doložky,

devizové přísliby. Lidé si jezdí sem a tam, slovo exil ztrácí aktuální smysl.

Jsou tu však exulanti. Téma "my a exulanti v roce 1998" patří podle mého názoru k nejoblavějším z těch, jež nás oslovují. My, co jsme zůstali doma a oni, kteří odešli nikoliv proto, aby se rozplynuli, asimilovali. Ale aby se jednou vrátili anebo aby s námi něco společně podnikali ze svých nových domovů.

Avšak exulant, který se vrací, anebo který se chce z nového domova podílet na životě ve staré vlasti, vítaný není. Nejdříve mu jaksí preventivně upřeme jeho motivaci k odchodu. Upřeme mu zkrátka jeho Růžový palouček: odešel přece za lepším a nás v tom nechal. Tedy maximálně emigrant, žádný exulant a hotovo. Nebo, aby nebylo pochyb: ekonomický emigrant. Zatímco my jsme tady trpěli, on si tam žil. A teď se na nás přijel vyťahovat.

Poslední důkaz jsme o tomto našem postoji podali prostřednictvím našich poslanců (zdůrazňuji, že poslanců, nikoliv senátorů), kteří těm z nich, kteří mají naše občanství, nedávno znovu upřeli právo účastnit se voleb do sněmovny - pokud nejsou právě na návštěvě doma.

Jsme sentimentální na Růžovém paloučku, odkud vede jen cesta

pryč, jsme ale nevraživí a podezřívaví, závistiví a nepřející, když jde o ty, kteří nezapomínají, odkud přišli a hledají způsob soužití s domovem.

Dnes jde o Čechy, Moravany a Slezany žijící v zahraničí, kteří nemají ani jako naši občané právo volit. Jde o naše spoluobčany a bývalé spoluobčany, které jsme bez řady základních politických a sociálních práv jaksí zapoměli na Slovensku, kam oni přece neodcházeli jako do ciziny. Je tu mnoho dalších osudů, mnoho problémů, o kterých bychom měli mluvit nahlas.

Tento palouček se k tomu dobře hodí. Obavy či dokonce strach z nového, z neznámého světa budeme muset překonat. Kdo jiný než naši lidé, kteří odešli ze země a dnes se tak či onak vrací, nám v tom mohou účinněji pomoci? Přestaňme je vnímat jako hrozbu, jako vetřelce. Přestaňme se na ně horšit jako na zrcadlo, které nás leckdy vskutku neukazuje v lichotivém světle.

Poznejme v nich konečně sami sebe. Mohli jsme to přece docela dobře být my, kteří se na tom svém Růžovém paloučku loučili s vlastí. S vlastí, kterou bychom přece nechtěli nikdy definitivně ztratit.

S vlastí, která by se neměla smířovat s tím, že ztratí nás.

(zkráceno)

Ze světa sportu:

Čeští brankáři v evropské elitě

Do první třicítiky evropských fotbalových brankářů všech dob pronikli podle ankety Mezinárodní federace fotbalových historiků a statistiků i dva čeští gólmáni. Na 24. místě se umístil brankář mistrů Evropy z roku 1976 Ivo Viktor. Ještě lépe dopadl legendární hráč pražské Slávie a finalista mistrovství světa v roce 1934 František Plánička. Ten se spolu s Angličanem Banksem, Němcem Seppem Maierem, Rusem Jašinem, Španělem Zamorem, Italem Dino Zoffem a Dánem

Schmeichlem dostal až do elitní sedmičky ze které bude vyhlášen počátkem příštího roku v Rothenburgu vyhlášen vítěz ankety.

Zlatá hokejka Dominiku Haškovi

Podle očekávání zvítězil brankář Dominik Hašek (Buffalo Sabres), hrđina ZOH v Naganu, již popáté v anketě o nejlepšího českého hráče Zlatá hokejku. I na dalších místech se umístili členové zlatého olympijského týmu - druhé místo patří útočníkovi Jaromíru Jágrovi (Pittsburgh Penguins), bron-

zovou příčku obsadil nejlepší hráč české Extraligy Jiří Dopita (Petra Vsetín).

Wimbledon pro Janu Novotnou

Svůj první grandslamový titul získala začátkem července česká tenistka Jana Novotná. Ve finále 112. ročníku slavného tenisového turnaje v anglickém Wimbledonu porazila devětadvacetiletá Novotná Francouzku Tauziatovou ve dvou setech 6:4 a 7:6. V semifinále vyřadila Novotná favoritku celého turnaje Hingisovou

Univerzita informuje:

V zimním semestru 1998/99 připravuje Vídeňská univerzita ve spolupráci s Institutem pro mezinárodní studia na Karlově univerzitě a Rakouským Institutem pro východní a jihovýchodní Evropu, pobočka Brno, přednáškový cyklus pod názvem "1938 - Anschluß und Münchener Abkommen". Organizátory jsou Univ.-Prof. Gernot Heiss, Univ.-Doz. Oliver Rathkolb v Vídně a Univ.-Doz. Alena Mišková z Prahy.

Přednášky se konají vždy ve středu 17:00 - 18:30, na Univerzitě, Dr. K. Lueger-Ring 1, v seminární místnosti Institutu für Geschichte. Jsou volně přístupné veřejnosti, organizátoři se těší na hojnou účast.

PROGRAM:

7. 10.: München 1938 und 15. März 1939 (přednáší Prof. Dr. Jan Křen, Karlova univerzita Praha)

14. 10.: Die Wirtschaftsentwicklung nach dem Münchener Abkommen und ihre strukturellen Folgen (přednáší Dr. Jiří Kocian, Akademie věd ČR)

21. 10.: Der Anschluß (přednáší Univ.-Prof. Dr. Gerald Strourzh, Universität Wien)

28. 10.: Der Anschluß und die Folgen für die Strukturen der österreichischen Wirtschaft: ein Schritt der Westintergration?

(přednáší Dr. Andrea Komlosy, UW)
4. 11.: Universität und Wissenschaft - Prag und Wien 1938/39 (přednáší Univ.-Doz. Alena Mišková, KU, a Univ.-Prof. Gernot Heiss, UW)

11. 11.: Die Eingliederung der "Ostmark" ins Deutsche Reich (přednáší Univ.-Prof. Gerhard Jagschitz, UW)

18. 11.: Die sudetendeutsche Frage, Schnittpunkt der innen- und außenpolitischen Faktoren (přednáší Dr. Jaroslav Kučera, KU)

25. 11.: "Crisis", Dokumentarfilm über die politische Lage in der Tschechoslowakei 1938 von Herbert Kline (GB 1938) (přednáší Dr. Pavel Zeman KU a Český filmový archiv)

2. 12.: Präsidentenausnahmen (N.N.) / Rassismus in Theorie und Praxis: die Voraussetzung für Euthanasie und Massenmord (přednáší Dr. Helena Krejčová, KU)

9. 12.: Ausgrenzung, Verfolgung und Vertreibung von Juden/Jüdinnen. Ein Schritt Richtung Shoa. (přednáší Dr. Gustav Spann, UW)

Rassismus in Theorie und Praxis: die Voraussetzung für Euthanasie und Massenmord (přednáší Dr. Peter Malina, UW)

16. 12.: Zukunft, die nicht vergehen will.

Jugenderfahrungen in NS-Organisationen und biographische Verarbeitungen politischer Brüche (přednáší Dr. Johanna Gehmacher, UW)

13. 1.: Das Münchner Trauma nach 1945 (přednáší Oldřich Tůma, AV ČR)

20. 1.: Kunst und Kulturbürokratie - politisch und im Dienste der Diktatur (přednáší Univ.-Doz. Oliver Rathkolb, UW)

Kunst und Kultur in der 2. Republik und im Protektorat (přednáší Univ.-Doz. Vít Vlnas KU, Archiv NG Praha).

Paralelně s uvedeným cyklem přednášek bude probíhat pod vedením Univ.-Prof. Gernota Heisse cyklus "1938 in tschechischen Dokumentar- und Spielfilmen", v jehož rámci budou promítány následující filmy:

9. 11.: Pavel Zeman, České týdeníky konce 30. let

23. 11.: dokumentární film "Crisis" (GB, 1938, Herbert Kline)

30. 11.: Neporažená armáda (ČSR 1938), úvodní přednáška Dr. Ivan Klimeš

14. 12.: Mnichovská dohoda (Jan Němec, GB 1988), úvodní přednáška Dr. Jan Němec

11. 1.: Dny zrady (ČSSR 1973, režie: Otakar Vávra) úvodní přednáška Dr. Jana Stárka.

Sokol informuje:

Nebylo možné nepřijmout vřelé pozvání slovenských Sokolů zúčastnit se jejich 1. Slovenských sokolských tělovýchovných slávností ve dnech 2. - 5. července, a tak Sokolská župa rakouská uspořádala autobusový zájezd do Košic, kde jeho účastníci - byť pouze jako diváci - spolu se zástupci mnoha dalších žup Světového svazu sokolstva tyto tělovýchovné slavnosti navštívili.

Zájezd do Košic vzorně zorganizovala cestovní kancelář Lopreis a každý, kdo se rozhodl jet s sebou, si odvezl domů hezké zážitky nejen z Košic, ale také z lázeňského města Piešťany, kde jsme si mohli prohlédnout tamnější lázeňská zařízení, z Vysokých Tater, v nichž jsme z místa ubytování v Tatranské Lomnici podnikli výlety do Starého Smokovce a na Štrbské pleso, navštívili malebná historická města Levoču a Kežmarok a pochopitelně povečeřeli při poslechu cikánské kapely v typické slovenské kolibě. Cestou z Tater

do Košic jsme si ještě stačili prohlédnout Dobšinskou ledovou jeskyni a navštívit Spišský hrad.

Do Košic jsme dojeli tak, abychom se ještě téhož večera mohli zúčastnit slavnostní sokolské akademie. Mnozí z nás si ji určitě představovali jinak. Tato byla rozhodně velmi netradiční, velmi moderní. Výkony vystupujících byly však jedinečné, a tak nám bylo skoro líto, že pološera diskotéková atmosféra blikajících světel jim mnohdy nedala plně vyniknout. V neděli 5. července Sokolské tělovýchovné slavnosti vyvrcholily odpoledním hlavním vystoupením na stadionu TJ Lokomotiva Košice. Slavnostního nástupu jsme se zúčastnili také - pochopitelně v sokolských krojích a s našimi historickými prapory. Stáli jsme na ploše stadionu spolu se Švýcary, Kanaďany, Američany, Slovinci a dalšími, vyslechli jsme zahajovací projev starosty Sokola na Slovensku br. Juliána Lukáčka a obdrželi sletovou stuhu. A pak už jsme z tribuny sledovali dobře připravený program složený ze skladeb

pro rodiče a děti, žáky a žákyně, dorostenky, muže a ženy. Pod názvem "Východ tancuje" se představily folklórní taneční páry z Východoslovenského regionu.

Slovenské sokolské tělovýchovné slavnosti skončily, náš zájezd však nazítří ještě pokračoval cestou přes Maďarsko s krátkou zastávkou u zámku Gödöllő, kde často pobývala císařovna Alžběta, s obědem a krátkou informativní návštěvou Budapešti, domů do Vídně.

N. Štěrbová

Příznivci sportovních aktivit, pozor:

Sokolská župa rakouská nabízí pro nadcházející sportovní sezónu řadu podniků, kterých se můžete zúčastnit i vy. Již v měsíci září je to orientační běh v Augarten, 26. října již tradiční Pohod zdatnosti a na měsíc listopad je plánován turnaj ve stolním tenisu žen. O všech těchto podnicích dostanete bližší informace - v případě vašeho zájmu o účast - u náčelníka br. Rodta na tel. č. 802 53 82.

OVĚŘENÉ PŘEKLADY

úředních listin, dokladů ... a tlumočení
Mag. Zdena Sklenar, Stuwertstrasse
8/21, 1020 Vídeň, tel./fax 7268562
Mobiltel. 0663/028148
Priv. tel/fax: 02674/89302.
E-mail: sklenar@eunet.at

OVĚŘENÉ PŘEKLADY

dokumentů, úřed. listin, smluv aj. provádí
univ. lektor Dr. Dietmar Koller,
Weideng. 2, 2333 Leopoldsdorf/Vídeň
Tel.02235/44637, 0663/911 88 30, fax
02235/44638, práce 01/51528-555,
Riemergasse 4, 1010 Vídeň.

OVĚŘENÉ PŘEKLADY

Mag. Lenka Kovarik, 1210 Vídeň, Felix-
Slavik-Str. 3/1/10.
Tel. 2908809

OVĚŘENÉ PŘEKLADY

dokumentů, smluv, úřed. listin a
tlumočení. Dr. Milan Košíček, 1030
Vídeň, Salesianerg. 17. Tel./fax: 714 07
27, 0664/2537951. E-mail: m.kosicek
@magnet.at

UBYTOVÁNÍ VE VÍDNI

M. Sed'a, 1070 Vídeň, Westbahnstr. 18.
Tel. 524 38 73, 6172706

MÁTE PROBLÉM?

Platíte hodně? Rád vám poradím ve všech
otázkách pojištění a financování. Rychle-
spolehlivě-seriózně. Marek Jedlička, 985
9070/24, priv. 259 37 29, Rennbahnweg
46/2/8, 1220 Vídeň.

ZÁJEMCI O VOLEJBAL,

muži i ženy se základními znalostmi -
hrajeme pro radost z pohybu - informace
N. Štěrbová, tel. 749 12 08.

57-LETÁ INTELIGENTNÍ ŽENA,

češka v důchodu, nabízí práci v české
rodině - hlídání 1 dítěte i celodenně nebo
jako společnice starší i nemocné osobě s
celodenní prací. Zn. Bydlím ve Vídni.

Římskokatolický kostel
„Panny Marie na nábreží“
Kirche Maria am Gestade
1010 Vídeň, Salvatorgasse 12

Mše sv. každou neděli a zasvěcený svátek v 8.30 h

Nezapomeňte nahlásit případnou změnu adresy:

DUCHOVNÍ SLUŽBA

České katolické misie

Katholische Mission für Tschechen
1030 Hagenmüllergasse 31,
Tel. záznamník 0222/715 48 42.
Postfach 134, 1091 Wien

Římskokatolický kostel
„Nejsvětějšího Vykupitele“
Tschechische Erlöserkirche
1030 Wien, Rennweg 63

Mše svatá v sobotu v 18 hod., v neděli a zasvěce-
ný svátek v 10.00, první pátek v měsíci ve 14.30.

Škola ministrantů:

první sobotu v měsíci od 17.00 hod.

Římskokatolická

Katedrála sv. Štěpána

Wiener St. Stephansdom

svatá zpověď pondělí 16-18, úterý
15-17, středa 13-14 hod.

„PASTRŇÁKOVŮ KNIHKUPECTVÍ“

STAROŽITNÍK: FIEDLER V.

Restauruje / nakupuje / prodává. Zájem o
nákup českých malířů. Zprostředkování
bude honorované. V. Fiedler, Vídeň 7,
Siebensterng. 20. Tel. 523 35 81,
mobil 0664/3566676.

ZLATNICTVÍ, HODINÁŘSTVÍ

Richard Arnold - Opravy šperků a hodin;
předělávky, vlastní výroba (též z doneseného
materiálu). 1100 Vídeň, Buchengasse 88, tel.
/ fax 604 54 85

ZNÁMKY - MINCE

Odborný obchod Emanuel Topol, Vídeň
17, Ottakringerstr. 82, tel. 486 42 12
po-pá 9.30-12.30, 14.30-18, so 9.00-12.30

SANO TOURS

Reisebüro Loppreis Zorika, Vídeň 3,
Rennweg 21, tel. 715 95 55, fax 715 95 56

Zařídí pro Vás cesty do celého světa
letadlem, autobusem, vlakem, lodí.
Sleva pro krajany. Mluvíme česky.

ČESKY A SLOVENSKY MLUVÍCÍ LÉKAŘI VE VÍDNI

MUDr. Stanislav Štěrba, univ. doc.,
odborný lékař pro vnitřní choroby, ze-
jména srdce. Vídeň 11, Simmeringer
Hauptstr. 80, tel. 749 12 08

MUDr. Zdenka Gabriel Weiss,
odb. ortopédka, též dětská. Vídeň 5,
Pilgramm-gasse 10, tel. 58 74 460.

MUDr. Vladislav Lipták, odb. lékař
pre vnútorné choroby, Viedeň 1, Ze-
linkagasse 12, tel. 533 58 34.

MUDr. Vít Doležal, zubní lékař,
ordinace Billrothstr. 20, Vídeň 19, tel.
319 25 73

MUDr. Tomáš Čech, ortopéd a orto-
pedický chirurg, Vídeň 11, roh
Simmeringer Hauptstr. - Kopalgasse
1/3/3. Tel 74 32 03, nebo 67 64 303.

MVDr. Eva Ruttnerová, zvěrolé-
kařka, 1150 Vídeň, Robert Hamerlingg.
1. Tel. 892 60 92.

Mag. Ladislav Nykl, psychoterapeut,
psychologické poradenství, zajímavé
pohovorové semináře, praxe Ledererg.
17/7, Vídeň 8, tel. 523 57 44 n.
0664/3570676

MUDr. Jiřina Bodnar, choroby kožní a
pohlavní, po.čt. 14-18.30, út. 8-13, pá 8-
11, Josefstädterstr. 3/4-5, Vídeň 8,
tel. 406 99 41

MUDr. Kamila Hajek, soukromá
léčba homeopatií, Ada Christengasse
2/F/8, Vídeň 10, tel. 689 22 80

KOŘENÍ, ČAJE, SUŠENÉ OVOCE,

z celého světa nabízí Libuše Bártek
Brunnenmarkt, Vídeň 16, tel. 43 97 18

LAVENDL

Obchod s přírodními produkty, potraviny z
kontrol. biolog. zemědělství, makrobiotika, prav
prodejní výstavy
Karl Meissl - Str. 3 (Wallensteinplatz 2)
tel. 333 17 83
po-pá 8.30 - 18.30, so 8.30-12.30 hod.

ČESKY MLUVÍCÍ PRÁVNÍK

Adresa je k dispozici v redakci.

KULTURNÍ KLUB. Informační bulletin. Majitel, nakladatel, vydavatel, tisk
Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku, 1080 Wien, Schlüsselgasse 18,
tel./fax 402 32 99. Vychází měsíčně kromě prázdnin. Bankovní spojení Bank
Austria, č. účtu 683 035 901.

KULTURNÍ KLUB. Informationsbulletin. Medieninhaber, Verleger, Hersteller und
Herausgeber Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich, 1080 Wien,
Schlüsselgasse 18, Tel./Fax 402 32 99. Erscheint monatlich außer Ferien. Dieses
Bulletin wird v. Bundeskanzleramt subventioniert. Bankverbindung: Bank Austria,
Kontonummer 683 035 901.

P.b.b Erscheinungsort und Verlagspostamt -1090 Wien
22280W814

10

říjen 1998

17. ročník

KULTURNÍ MĚSÍČNÍK ČECHŮ A SLOVÁKŮ V RAKOUSKU

Z O B S A H U:

Fascinovala mě vždy ... barva

strana 3

Volby '98 na Slovensku

strana 5

Vláda ČR chce přezkoumávat vysílání RFL

strana

Komericializace centra Prahy

strana 9

Saudkova výstava

strana 11

Výstava Ladových obrázků

strana 13

ROZŠÍŘENÉ ČÍSLO

Kulturní klub vás zve:

Kam?

v říjnu: **Václav Havel: DAS GARTENFEST**

15. 11., 20.00 hod. **Theater BRETT**

v listopadu: **3. 11. večer se známým písničkářem**

PAVLEM DOBEŠEM - v české hospodě

28. 11. zájezd do Bratislavské opery:

G. Puccini - TOSCA.

K a l e n d á ř

- 9. 9. - 16. 10.** Výstava **Súčasná slovenská architektúra** v tvorbe ateliéru architektúry **Jána Bahnu**. Pořádá Slovenský inštitút, Wipplingerstr. 24-26, 1010 Vídeň.
- 8. říjen** čtvrtek 14.00 hod vernisáž v. "**František Palacký- učenec, politik, Evropan**". Zahájení J.Gruša, přednáška prof. Dr. Jiří Kořalka. Pořádá České centrum v Nationalbibliothek, Josefsplatz 1, 1015 Vídeň.
- 8. říjen** čtvrtek 19.00 hod. Koncert dívčího orchestru **Afrodité**. Poř. Slovenský inštitút ve Vídni: Theresianische Akademie, Favoritenstr. 15, 1040 Vídeň.
- 11. říjen** neděle **Semmering-Breitenstein**. Info a přihl. kr. Poláškoví, tel. 368-24-74, 6-12 hod. Poř. Klub čsl. turistů v Rakousku.
- 15. říjen** čtvrtek **20.00 hod. VÁCLAV HAVEL ZAHRADNÍ SLAVNOST**, poř. Kulturní klub v divadle **BRETT**, Münzwardeing. 2, **1060 Vídeň**.
- 16. říjen** 14.00 - 17.00 hod. **Den otevřených dveří Institutu slavistiky Univerzity Vídeň**. Prezentace České rep. a Svazu českých knihkupců a nakladatelů Českým Centrem.
- 17. říjen** sobota - 17.00 hod., **Tamburáši Adria**. Koncert v Minoritenkirche, Vídeň 1, vstupenky u vchodu.
- 18. říjen** neděle **Pfaffstätten-Mödling** sraz 9.00 hod. Meidling u pokladny, odj. 9.23 do Pfaffstätten. Poř. Klub čsl. turistů v Rakousku.
- 27. říjen** úterý, 18.00 hod. vernisáž: **Výstava Svazu sochařů Čech, Moravy a Slezska**. Výst. potrvá do 13. 11. Pořádá České centrum, Herrengasse 17, 1010 Vídeň.
- 30. říjen** pátek **Husí hody na Moravě**. Odjezd autob. 8.00 hod.. Poř. Klub čsl. turistů v Rakousku.
- 21. - 22. 11.** **Oslavy 110 výročí založení sokolské jednoty Tyrš**. Ve sportovní hale Univerzitního střediska Schmelz. Sobota: mezinárodní turnaj v odbíjeně, ned.: veřejné cvičení. Členové a přátelé Sokola jsou srdečně vítáni.
- 28. listopad, sobota - zájezd do bratislavské opery na představení G. PUCCINI: TOSCA**. Poř. Kulturní klub. **Závazné objednávky: Z. Kašparová , tel. 48 14 222.**

POZOR POZOR POZOR POZOR POZOR
Změna u dvou přednášek na univerzitě, o kterých jsme informovali v minulém čísle:

- 21. Oktober** Andrea Komlosy, Der 'Anschluss' und die Folgen fuer die Strukturen der oesterreichischen Wirtschaft: ein Schritt der Westintegration?
- 28. Oktober** GEANDERT Arnold Suppan, Ostmitteleuropa am Wendepunkt

Kulturní Klub připravuje:
Václav Havel - DAS GARTENFEST
(v německém jazyce)
čtvrtek, 15. října 1998
v divadle BRETT, 1060 Vídeň,
Münzwardeingasse 2.

- * Po představení následuje přátelské posezení s umělci.
- * Vstupenka platí zároveň jako jízdenka na cestu do divadla a zpět (Wr. Verkehrsbetriebe)
- * Dvě možnosti předprodeje vstupenek:
  - přímý prodej: p. Knížek, Zur böhmischen Kuchl, Schlüsselgasse 18, 1080 Vídeň.
  - telefonické objednávky u p. Kašparové, tel. 48 14 222.

PAVEL DOBEŠ

Večer písniček a povídaní

úterý, 3. 11. 1998 v restauraci
Zur böhmischen Kuchl,
Schlüsselgasse 18, 1080 Vídeň

Sérii večerů známých písničkářů v české hospodě pokračujeme představením Pavla Dobeše. Z jeho tvorby bychom chtěli připomenout mj. CD Průzkumný let, Zátíší s červy, Zpátky do trenek, Něco o Americe. Další informace naleznete na straně 15.

Fascinovala mě vždy šedobílá barva...

uvvedl ve vyprávění o své tvorbě prof. Josef Symon. Je uznávaným a respektovaným mistrem šperku a plastik v Evropě. Do roku 1968 patřil v ČR k nejvýznamnějším reprezentantům českého šperku. Jeho exponáty se lišily od dosavadní produkce zlatnické či průmyslově vyráběné bižuterie nekonvenčním pojetím, materiálem. Již tehdy mu přinesly řadu mezinárodních ocenění, uvedme například Symonův úspěch na mezinárodním výstavním fóru v roce 1963 v Mnichově, udělení zlaté medaile a bavorské státní ceny, cenu za kolekci šperků s českými granáty, čestný diplom na Expu Montreal. Po opuštění vlasti následovaly i v zahraničí početné výstavy a ocenění, jako diplom „World Craft Council“ Toronto v roce 1974, cena Herberta Fofmanna v Mnichově v roce 1984. Mnozí z čtenářů si při pročitání textu jistě uvědomí, že jméno prof. Symona je spojeno i s Kulturním klubem. Pan prof. Symon je mj. také autorem plastiky - pamětní desky TGM na Peterském náměstí ve Vídni.

Pane profesore, odkdy se datuje Vaše působení v Rakousku?

Prof. Symon: Do Rakouska jsme přijeli v roce 1968, asi tři dny po okupaci. Během ní jsme byli v Praze s našimi zahraničními přáteli, neboť krátce před tím skončilo první mezinárodní symposium ve stříbrném šperku v Jablonci nad Nisou. Některým účastníkům se ještě podařilo před oním dnem odejít, někteří zůstali, a tak měli možnost zažít na vlastní kůži příchod našich „bratrů“. Ti, co odjeli, nám z Vídně telefonicky sdělili poslední možný přechod přes hranici. Rakouský konzulát, což bylo tehdy jediné fungující, tj. reagující na telefonáty, zastupitelství v Praze, nám tuto informaci potvrdil, takže jsme vyjeli z Prahy. Bez problémů jsme projeli obě hranice, dorazili jsme do Vídně, kde jsme několik prvních dnů prožili v pensionu. Potom nás naši rakouští přátelé - výtvarníci odvezli do jejich domu v Burgenlandu.

Podařilo se Vám ihned uplatnit se ve svém oboru?

Prof. Symon: Prostřednictvím těchto přátel se mi podařilo získat na Akademie für angewandte Kunst takové „pracovní nasazení“, které vypadalo tak, že jsem byl povolán řídit umělecký kurs u prof. Hagenauera. Ten byl šéfem třídy, která se původně jmenovala Meisterklasse für Metallarbeit, postupně se její označení měnilo. Moje postavení zde bylo prazvláštní, neměl jsem vlastně s nikým žádnou smlouvu. Honorář jsem nedostával od školy, docházel jsem si

pro něj do budovy Sezession, kde patrně byly nějaké fondy pro uprchlíky. Asi po roce jsem dostal jakousi smlouvu, která byla uzavřena pouze mezi mnou a Akademií, tak se totiž původně nazývala Hochschule für angewandte Kunst. Ale netrvalo dlouho a dostal jsem pevný Lehrauftrag, což už tedy byla ta správná smlouva mezi mnou, Akademií a Ministerstvem kultury.

Jaká školení jste absolvoval v ČR a na co jste se tam specializoval?

Prof. Symon: Začal jsem se o výtvarnou činnost zajímat v dětských letech. Na základní škole jsem měl vynikajícího učitele deskriptivní geometrie, který nás také učil kreslit perspektivu podle ruky. Naučil nás podivuhodnou věc, kterou já potřebuji až doposud a kterou málokterý učitel dokáže vysvětlit. Např. posadit komín v kresbě konstrukčně na kteroukoliv střechu, což není vůbec jednoduchá záležitost. To jistě ovlivnilo mé první výtvarné pokusy z hlíny z lomu nedaleko od našeho bydliště. Toho si všiml můj otec a jednou, to bylo ke konci základní školní docházky, mě vzal do dílny sochaře a keramika. Mně se to líbilo, ptal jsem se, kde se to může naučit. Tam jsem se dozvěděl o existenci Střední odborné školy keramické v Praze. Přijímací zkoušky jsem udělal, ale nemohl jsem být přijat, protože jsem byl příliš mlád a chyběla mi praxe. Musel jsem tedy nejdříve do keramické továrny v Libni, ale potom už nebyla překážka k přijetí ke studiu. Dělal jsem zde hrnčířst-

ví, malbu na porcelán, modelování. Po ukončení školy jsem pracoval v podniku Kovotechna v Praze jako návrhář, neboť jsem potřeboval opět praxi, tentokrát bližší kontakt s dělnickou třídou, abych se mohl ucházet o přijetí ke studiu na Vysoké škole uměleckoprůmyslové. Ale i to se nakonec podařilo, dostal jsem se do sochařského ateliéru prof. Bedřicha Stefana, u kterého jsem také absolvoval. K ateliéru byly přiděleny i dílny kovu, kde jsem měl možnost se poprvé setkat s materiálem kov, to už jsem trochu dělal do šperku. Moje absolventská práce - diplom vypadala tak, že část byla ve šperku, část v designu a část byla volná. Při obhajování diplomu si tuto moji volnou práci - kovová plastika - vodní pták pro kašnu zakoupil prof. Hoffmeister. Po letech, kdy už jsme byli zde v Rakousku, se nám dostala do ruky česká kniha Naše chalupy a já jsem tam našel svoji diplomovou práci, onoho ptáka, u chalupy prof. Hoffmeistera v Říčkách. Potom jsem pracoval na volné noze, spolupracoval jsem s architekty, ale současně jsem dělal šperk.

Je tvorba uměleckého šperku v Rakousku pojímána jako samostatná výtvarná disciplína?

Prof. Symon: To je veliký problém, nejen rakouský, ale evropský. Usilovali jsme vždy o to, povýšit tvorbu šperku do sfér, o kterých by se dalo říct, že je to volná tvorba stejně tak, jako v sochařství, malířství, architektuře. Mnoho významných osobností dělalo šperk, uvedu např. Daliho. Tedy malíř, sochař najednou vstoupí do této oblasti a udělá si šperk. Ten je někdy očima zlatníků málo

technicky fundovaný, ale to nevádí, protože ten šperk má tu hodnotu, že to udělal právě onen Dali nebo Henry Moor. Zde v Rakousku se na Hochschule f. angewandte Kunst věnuje větší pozornost designu, což se dnes provádí přes počítač. Říká se, že to „bastlování“, tedy rukodělná práce, na vysokou školu nepatří. Je však pochopitelné, že ten, kdo tuto rukodělnou přípravu má, má mnohem lepší předpoklady pro to, aby vytvořil dokonalejší design.

Kdo nejvíce zasahuje do tvorby šperku - malíři, anebo sochaři?

Prof. Symon: Myslím, že šperk je přece jenom záležitost trojdimenzionální, takže to více patří do sféry sochařství.

K jakým materiálům jste jako výtvarník přitahován?

Prof. Symon: Od samého začátku vlastní tvorby mě fascinovala šedobílá barva. To znamená, že jsem zásadně dělal stříbrný šperk. Když mohu, dělám i volnou plastiku ve stříbrošedém materiálu, a to buď v nerezavějící oceli nebo v hliníku. Například jedna z mých prvních prací z tohoto materiálu - oltářní kříž a oltář v jednom novogotickém kostele v Norimberku, byla velmi dobře přijata jak architektem, tak i duchovním správcem kostela. Materiál je jistě důležitý, ale rozhodující je myšlenka a vlastní dílo.

Jsou Vaše šperky svojí povahou předměty dekorativní a funkční, anebo jsou uměleckým objektem?

Prof. Symon: Jsou uměleckým objektem, ale jsou funkční a jsou dekorativní.

Koho si z tvůrců českého šperku nejvíce ceníte?

Prof. Symon: Obdivuji, i když mu někdy takříkajíc nepřicházím na chuť,

Vratislava Nováka.

Kdo je vůdčí osobností v oblasti šperku v Rakousku, Evropě?

Prof. Symon: Nelze mluvit o nějaké vůdčí osobnosti. Každý stát, region má současně několik autorů, kteří přistupují k problematice šperku rozdílně. V Rakousku jsou velmi zajímavé osobnosti, jak mezi mladými, tak i mezi starší generací, velká tradice je v Německu, tam je hodně lidí, kteří pracují v oboru šperku. Je ovšem veliký rozdíl v tom, zda-li je tvůrce šperku jenom vyučený zlatník, anebo jde u něho o kombinaci se sochařstvím, podobně jako u mně. Zajímaví jsou také Italové. V zámoří je tvorba soustředěna kolem universit. Američané jsou neuvěřitelně volní. V myšlení, v přístupu k materiálu. Ti „splácají“ dohromady všechny možné materiály. Šíře jejich tvoření je obrovská. Např. jejich šperky jsou objekty, které pokrývají celé tělo. Já když jsem něco takového viděl, nejdříve jsem se lekl, ale potom jsem oceňoval právě onu tvůrčí volnost. Tam je to možné, neboť oni nejsou svázáni takovými předpisy jako jsme my zde, v Evropě. Zvláště v Rakousku jsou neuvěřitelně zastaralé puncovní předpisy. Zde se donedávna stávalo to, že když někdo udělal objekt z několika materiálů, z nichž jeden byl stříbro, byl seběmenší kousek, a vystavil ho, dostal se do problémů. Jednak zaplatil pokutu puncovnímu úřadu, výtvor byl zničen, navíc zaplatila pokutu galerie, kde byl zmíněný objekt vystaven. Rakouský předpis dovozoval umělcům spojovat různorodé materiály jenom tzv. studenou cestou, tzn. nýtováním, aby se to dalo rozdělat. Usilovali jsme dlouhá léta o to, aby zde platil předpis podobně jako v Německu, kde jsou materiály spojovány napevno - letováním.

Vedle tvorby šperků se věnujete také plastice, jste také autorem náhrobků na Zenralfriedhofu.

Prof. Symon: Je jich několik. Jedna z objednávek byla od Fondu Alexandra Zemplinského (Gesellschaft der Musikfreunde). K zakázám jsem se dostal prostřednictvím Dr. P. Marboe, se kterým jsem se před lety seznámil v New Yorku.

V současné době připravuji plastiku pražského německého spisovatele Leo Perutze pro St. Wolfgang. Představitelé tohoto místa přišli s nápadem vybudovat jakýsi park osobností, které do St. Wolf-

gangu dojžděly, anebo tam žily.

Jste zcela zaujat výtvarnem? Zbývá Vám čas i na jiné zájmy?

Prof. Symon: V současné době mám skutečně hodně práce, ale snažím se udělat něco i pro své tělo, tedy zaplavat si, zasportovat. Také mám rád hudbu, nedělám ji aktivně, ale rád ji poslouchám.

Co byste chtěl ještě vytvořit? Máte nějaký svůj umělecký sen?

Prof. Symon: Mám v hlavě a v šupletí spoustu nápadů. Rád bych si k svým sedmdesátinám v Rakouském kulturním institutu v Praze instaloval výstavu. Pro tuto výstavu si chci udělat plastiky.

Co z oblasti umění byste chtěl vidět na vlastní oči?

Prof. Symon: Docela rád bych si zopakoval Egypt. Ten mne fascinuje. Egyptská plastika má v sobě něco absolutně mimořádného. Ve svém tvarosloví je tak nesmírně střídmá a tak dokonalá, v materiálu tak vypracovaná, že myslím, že je skutečně absolutní. Má to v sobě určitou sugesci, která tam musela být, jinak by to nemohlo přezít. Možná bych velice rád viděl i Čínu.

Často se dovidáme, že ten či onen umělec se věnuje tvůrčí činnosti dopoledne či večer. Máte také „své“ hodiny, kdy Vás obletuje Múza?

Prof. Symon: Ne, takto nemám naplánovanou tvorbu. Člověk nosí nápady v hlavě, je s nimi ve dne i v noci. Prováděli také sám onu rukodělnou část, pak se vše prodlužuje. Ideální je, když lze dělat věci paralelně. Bohužel to bývá zřídka kdy.

Nejhorší však je, když dojde k nedobrovolné pauze. Když je nutno dělat něco, s čím se nepočítalo. Potom se velmi těžko opět „naskakuje“ k původní myšlence.

Kde se můžeme setkat s Vašimi díly?

Prof. Symon: Ve veřejných sbírkách v ČR například v Uměleckoprůmyslovém muzeu v Praze, Moravské galerii v Brně, v Muzeu skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou, jinde pak ve Slovenské galerii v Bratislavě, Schmuckmuseum Pforzheim, v Österreichisches Museum f. angewandte Kunst, v Danner Stiftung München a jinde.

Děkují Vám za rozhovor.

Rozmlouvala Dr. M. Brandeis

Havel cestoval poprvé od letní operace po světě

Vlajky vlály, duněla děla, neboť když hlavu spráteleného státu zdraví světová supervelmoc, musí to být patřičně vidět. Na jižním trávníku Bílého domu to bylo vidět. Nejprve přišli vojáci, po nich dorazily stovky hostů. herečka Mia Farrowová, Jaromír Jágr, viceprezident Al Gore s manželkou, ministryně Albrightová. Pak už se jen čeká na prezidenta s ním bude nejmocnější trojice země pohromadě. Zazní povel "Velitelé, veďte pozor", po něm fanfáry a obřadně oznámení "Dámy a pánové, prezident Spojených států a paní Clintonová. Sotva první pár Ameriky vyjde z Bílého domu, předjíždí před budovu limuzína přivázející první pár České republiky - manželé Havlovi právě zahájili svou návštěvu USA.

V následujícím rozhovoru obou prezidentů se podle hradních úředníků hovořilo o politické situaci v Rusku, prezident Clinton nepřímou kritizoval postavení romské menšiny u nás, hladkým bodem rozhovoru bylo rozšíření Severoatlantické aliance, kde se nešetřilo chválou. Prezident Havel svému protějšku poděkoval a ocenil Clintona za to, že rozšíření prosadil a uskutečnil. Havel také několikrát veřejně prezidenta USA podpořil v jeho nynější sexuální aféře, když například při projevu před Bílým domem řekl: "Jsem rád, že mohu znovu potvrdit přede všemi, že moje žena a já považujeme vás a vaši choť za své velké přátele." Druhý den Havel Clintona poplácel po zádech ještě očividněji. Na tiskové konferenci totiž na otázku, zda si myslí, že by měl Clinton odstoupit, prohlásil: "To je věc Spojených států. Považuji Billa Clinton za svého přítele a je jedno, zda je prezidentem či nikoliv."

Česká republika začne vyjednávat o EU v listopadu

Zástupci republiky nyní sice svádějí boj s úředníky Evropské unie o znění nového loterijního zákona, který jde proti normám unie, nicméně všeobecně očekávají, že o vstupu země do unie budou jednat v listopadu. Podle náměstka ministra zahraničí Pavla Teličky, který má toto vyjednávání na starosti, by se měli čeští politici již chystat na rok 2000, kdy se musí změnit mnoho zákonů, chtěli být Praha v unii okolo roku 2003.

Voľby 98 na Slovensku – začiatok konca éry mečiarizmu ?

Napriek rôznym obavám z tohtoročných slovenských volieb prebehli tieto v posledný septembrový víkend v poriadku a bez rušivých momentov. Nejaké veľké prekvapenie sa nekonalo, pretože výsledky v podstate zodpovedali predvolebným prieskumom.

Najsilnejším politickým subjektom sa podľa očakávania stalo znova HZDS, keď zvíťazilo pred druhou Slovenskou demokratickou koalíciou (SDK) len o pár desiatin percenta. Výsledok asi 27 percent však ďaleko zaostal za očakávaním politikov HZDS, očakávali okolo 40 percent (v roku 1994 dosiahli 34 percent). Okrem HZDS a SDK sa do parlamentu dostali ešte Strana demokratickej ľavice (SDE) s výrazným ziskom oproti posledným voľbám (asi 15%, teda asi o 5% viac ako 1994), ďalej nová strana v slovenskej politike Strana občianskeho porozumenia (SOP) so ziskom okolo 8% a dve národnárske strany: Slovenská národná strana a Maďarská demokratická koalícia s približne rovnakým výsledkom (okolo 9%). Percenťá, ktoré uvádzame sa opierajú o predbežné volebné odhady, ktorých presnosť je asi 98%-ná. Doterajšie vládne Združenie robotníkov Slovenska (Lupták) získalo len asi 2% a končí svoje parlamentné pôsobenie. Nádeje Komunistickej strany Slovenska, ktorej predvolebné preferencie dávali isté šance, ostali so ziskom asi 3% nenaplnené.

Ako je z parlamentnej matematiky jasné, zisk doterajšej vládnej koalície HZDS a SNS na utvorenie väčšinovej vlády nestačí. Všetky ostatné strany, ktoré zasadnú v novom parlamente ale spoluprácu s HZDS vopred odmietli. Už tradične sa síce objavili fámy, že SDE by sa so svojim podobným sociálnym programom mohla pripadať k HZDS pripojiť, ale toto je asi viac želaním niektorých politikov HZDS. V prvých povolebných reakciách SDE sa Peter Weiss vyjadril, že SDE nebude záchrancou doterajšej vládnej koalície.

Ako teda ďalej ?

Pre tvorbu novej vládnej koalície prichádzajú do úvahy SDK, SDE, SOP a MDK. Tieto strany by mali dostatočnú, dokonca ústavnú väčšinu. Je len otázne, akú cenu si za svoju podporu povie SDE, ktorá si v prípade nedohody pri tvorbe nového vládneho programu (t.j. nedostatočných ústupkov v sociálnej oblasti) vie predstaviť aj miesto v konštruktívnej opozícii.

Oficiálne stanovisko HZDS k voľbám na seba nechalo dlho čakať (do redakčnej uzávierky nebolo známe). Z oficiálnych zdrojov bolo ale počuť, že očakávajú predčasné voľby do dvoch rokov. SDK vyjadrila obavu, že HZDS svojimi hospodárskymi nitkami bude bojovať proti hospodárskej politike novej vlády.

Podľa SDK nová vláda nariadi previerku všetkých privatizačných rozhodnutí mečiarovej vlády a tiež znovuyšetrenie únosu Michala Kováča ml.

Končí teda jedna éra ?

Vladimír Mečiar už pred rokom v jednom televíznom rozhovore nečakane vyhlásil, že už je z politiky unavený a že uvažuje o svojom odchode z politiky. Dnes je situácia asi vhodnejšia, ako kedykoľvek predtým a ktovie, či podobný vhodný moment tak skoro nastane. Nechajme sa prekvapiť, čo prinesú najbližšie týždne. Mečiarovi vo volebnom boji nepomohla ani účasť takých svetových hviezd, ako Caludia Schiffer, Gerard Depardieu, Claude Brassier, Belmondo jr., Claudia Cardinale či Ornella Muti, ktorí otvárali v Mečiarovej prítomnosti diaľničné úseky, nemocnice atď. Tento Mečiarov ťah sa ukázal ako gól do vlastnej brány, pretože vzbudil miesto obdivu skôr rozpaky a otázky, koľko účasť týchto hviezd stála a kto to platil (šepká sa o jadrovej lobby).

Dôležitým prvkom tohtoročných slovenských volieb bola aj vysoká volebná účasť. Súkromné médiá, ktorým nový volebný zákon účasť vo volebnej kampani zakázal, sa sústredili na neutrálné volebné spoty vyzývajúce voličov využiť svoje volebné právo "Nedaj si vziať svoj hlas". Prekvapujúci záujem bol najmä medzi študentami a prvovoličmi. Podpredseda HZDS A.M.Húška videl "rezervy" najmä v tejto kategórii, ktorú HZDS "nedokázalo získať pre svoj program stabilizácie".

Voľby sú za nami. Čo je pred nami ? Aké zmeny prinesú najbližšie týždne ? Nechajme sa prekvapiť.

F.L.

Čeští ministři se přou o tajné usnesení

Členové sociálnědemokratického kabinetu se přou mezi sebou. Nemohou se dohodnout, co měli na mysli, když přijali tajné usnesení, které jim umožňuje zahájit personální změny ve strategických firmách s účastí státu a dosadit do jejich vedení vlastní lidi.

Někteří ministři si totiž tajné usnesení vyložili jako pojistku proti svým vládním kolegům. "Nevídám důvod, proč bych nebyl upřímný - je to obrana před některými ministry, aby si tam neprosazovali svoje 'strejčky'," překvapivě zdůvodnil usnesení kabinetu místopředseda vlády Pavel Rychetský, který v této souvislosti jmenoval ministra průmyslu Miroslava Grěgra a šéfa financí Ivo Svobodu.

V dokumentu, který se vláda snažila utajit, se ale píše, že členové vlády mají za povinnost ověřit činnost ředitelů a členů statutárních a kontrolních orgánů organizací a obchodních společností. Podle výsledků kontroly pak mají za povinnost předložit návrhy na jejich odvolání.

Usnesení se ani slovem nezmiňuje, jak by měly prověrky vypadat v praxi. To rozhodnutí nechává vláda na uvážení jednotlivých ministrů. Budou-li třeba mít zájem, mohou vyměnit vedení třeba v nejstrategičtějším tuzemských firmách: Telecom, Transgas, Komerční banka či Česká spořitelna. Podle podobného scénáře již sociálnědemokratická vláda sehrála výměnu v představenstvu těžební společnosti Ostravsko-karvinské doly (OKD). Na návrh ministra průmyslu sem nastoupil místopředseda ČSSD Vladislav Schrom.

Akce čisté ruce provedou tajné služby

Sociální demokracie, jejímž volebním heslem byla tzv. akce čisté ruce se pro tuto akci snaží najít spojence mezi státními úřady. Když premiér Miloš Zeman neuspěl s Nejvyšším kontrolním úřadem (NKÚ), přehodil realizace akce na tajné služby.

"Vláda se rozhodla v rozsahu svých exekutivních pravomocí využít při prověřování podezření z ekonomické kriminality zpravodajské služby," prohlásil premiér Zeman. Na rozdíl od NKÚ, kdy ředitel Lubomír Voleník prohlásil, že jeho úřad takové zadání provádět nesmí, má tentokrát vláda nesrovnatelně větší šanci, že svým nápadem uspěje. Civilní kontrarozvědka BIS, které by se úkolování zejména týkalo, je totiž povinna plnit zakázky vlády. Zemanovo prohlášení je jen dalším kamínkem do neuvěřitelně zmatené debaty o způsobu, jak celou akci zajistit, aby z ní nebyla jen velká volební blamáž.

ČSSD nejprve tvrdila, že privatizační projekty by měli prověřit sami ministři. Místopředseda vlády Rychetský oznámil, že se tím bude zabývat NKÚ. Poté, co Voleník v novinách vládě vzkázal, že jeho nezávislý úřad se rozhodně nenechá zavalit prověřováním stovek privatizací, vymyslela vláda cestu přes tajné služby. Sám rychetský navíc po schůzce s Voleníkem zpochybnul smysl akce čisté ruce, když řekl, že privatizace není z právního hlediska vlastně vůbec přezkoumatelná.

ODS musí dopláct další miliony za daňové úniky

Placení daní se pro Občanskou demokratickou stranu pomalu stává prokletím. Finanční úřad při své poslední kontrole darovací daně opětovně zjistil, že strana za uplynulé tři roky dluží státu kolem dvou a půl milionu korun.

Hříchy uplynulých let už tedy Klausovu stranu stály celkem přes deset milionů korun, které doposud Finanční úřad nařídil ODS zaplatit.

Nejnovější daňové nedoplatky potvrdil ředitel hlavní kanceláře ODS Oldřich Vojtěch. "V minulých dnech nám přišel výměr za daň darovací a máme zaplatit dva miliony pět set korun," přiznal Vojtěch.

Tím však problémy ODS s daňovými úniky nekončí. Naopak se o ně velmi intenzivně zajímá policie. Finanční úřad pro Prahu 1, který ODS bedlivě kontroluje veškeré účetnictví již na Klausovu stranu podal několik trestních oznámení. Jimi se zabývá již policie. Pracovníci berního úřadu dospěli k závěru, že zatím neznámé osoby z hlavní kanceláře ODS uvedly do daňového přiznání nepravdivé údaje, a připravily tak stát na daních o statisícové sumy.

Jedno z trestních oznámení dokonce viní Klausovu stranu z toho, že sponzorské dary za rok 1993 vůbec ke zdanění nepřihlásila.

ODS dává dohromady stínovou vládu

Předseda nejsilnější české opoziční strany - ODS - Václav Klaus sestavil svou stínovou vládu. Mezi stínovými ministry, kteří budou nyní kritizovat práci svých sociálnědemokratických kolegů, se objevili i politici, kteří již ve vládních křeslech jednou usedli. Stínovým ministrem životního prostředí v Klausově vládě je například Bedřich Moldan, který tuto funkci zastával několik let. Stejně tak se do stínového kabinetu dostal i bývalý ministr dopravy z dob koaliční vlády ODS, ODA a KDU-ČSL Martin Říman. Dalšími členy vlády, byť bez ministerských dekretů, jsou místopředsedkyně ODS a senátorka Libuše Benešová, místopředseda sněmovny Ivan Langer jako stínový ministr spravedlnosti. Nejpřekvapivější nominací je obsazení postu stínového ministra obrany, předsedou branného a bezpečnostního výboru sněmovny Petrem Nečasem. Ten totiž proslul ještě za doby skutečné Klausovy vlády, kdy měl po Janu Rumlovi převzít vedení tehdejšího ministerstva vnitra. Nečas, přestože na nabídku původně kývl, nakonec z této pozice vyklouzl s výmluvou, že mu to manželka nepovolila.

Nejvyšší soud rozhodl: Lidový dům nepatří ČSSD

Sociální demokracie se musí rozloučit s představou, že jí patří lidový dům, dosavadní stranické sídlo v centru Prahy. Nejvyšší soud totiž ve vší tichosti rozhodl, že ČSSD na tento rozsáhlý objekt nemá nárok. Proti tomuto usnesení, které potvrdilo výroky dvou soudů nižší instance, se sociální demokraté již nemohou odvolat.

Pro stranu Miloše Zemana tento verdikt mimo jiné znamená, že neuvidí ani korunu ze zhruba 180 milionů korun, které za pronájem části pozemku Lidového domu poslala rakouská firma Ilbau na dosud blokovany účet. Sociální demokraté o uznání svých vlastnických práv na Lidový dům přitom bojovali od roku 1993.

Jaký bude tedy další osud Lidového domu? Odpovědi na tuto otázku mohou být pouze spekulace. Přesto lze s jistotou tvrdit, že Lidový dům propadne státu, paradoxně v době, kdy sociální demokracie sedí ve vládě. Jeho správcem se tak nově stane ministerstvo financí. Pak už by bylo na vládě Miloše Zemana, co s ním udělá, zda ho prodá či ponajme třeba sociální demokracii.

NKÚ zjistil nepořádek na Hradě

Hrad má podle Nejvyššího kontrolního úřadu nepořádek v hospodaření. Ze závěrečné zprávy NKÚ, kterou úřad před několika dny předložil sněmovně a členům kabinetu, vyplynulo, že sporná částka přesáhla čtrnáct milionů korun.

Kontroloři například zjistili, že v letech 1996 a 1997 proplatili Havlovi úředníci prezidentovi neoprávněně téměř sto tisíc korun jako cestovní náhrady při zahraničních cestách, přestože hlava státu nemá podobnou refundaci ze zákona povolenou.

Hrad se veškerá negativní zjištění snaží omluvit jiným výkladem zákonů, než jaký má NKÚ. Neoprávněně vyplacení sto tisíc například označil vicekancléř Ivo Mathé za malé nedorozumění: "Vycházelo se ze zákona, který nemá jednoznačný výklad. Prezident všechny peníze ihned vrátil." Kontrola však zjistila také, že úředníci si také nechávali vyplácet kapesné a diety i po těch zahraničních cestách, kde se o ně starala hostitelská země. Největší nesrovnalosti však kontroloři objevili v hospodaření příspěvkové organizace Hradu - Správy Pražského hradu, která spravuje veškerý majetek, jakož i Hrad jako stavbu. Podle NKÚ správa neplatila daně, nepřiznávala je, navíc údajně nemůže ve svých sbírkách najít více než padesát předmětů, které jsou označeny jako kulturní památky.

Proti ODS a ČSSD stojí koalice čtyř stran

Pravděpodobně pouze tři politické subjekty se porvou o sedmadvacet senátorských křesel v nadcházejících českých listopadových volbách. Ke dvěma nejsilnějším politickým stranám - ČSSD a ODS - přibyla koalice čtyř pravicových stran: ODA, Unie svobody, KDU-ČSL a Demokratická unie. Jediným cílem účelového spojení čtyř subjektů je zabránit ODS a ČSSD, aby dosáhly ústavní většiny v Senátu. Poté, co mají obě strany ústavní většinu ve sněmovně by změna poměrů i ve druhé komoře zajišťovala dvěma nejsilnějším stranám, aby si měnili volební zákony, tak jak to vyhovuje pouze jim. Již dříve se oba lídři - Václav Klaus a Miloš Zeman - netajili tím, že se pokusí změnit volební systém tak, aby se zcela eliminoval vliv malých stran.

Vláda ČR chce přezkoumávat vysílání RFE

Zemanův kabinet se rozhodl, že posoudí, zda rozhlasová stanice Rádio Svobodná Evropa/Rádio Svoboda informuje objektivně a vyváženě. Ministr zahraničí Jan Kavan oznámil, že s tímto záměrem bude vláda sledovat chystané vysílání do Íránu a Íráku. Neuvedla však, co ministři podniknou, když dospějí k závěru, že RFE jejich představy nesplňuje. Nesdělil ani, kdo a na základě jakých kritérií bude stanici posuzovat. Kavan však tento krok zdůvodnil obavou z bezpečnostních rizik a také ochranou českých zahraničně-obchodních zájmů v Íránu, jež zejména Spojené státy viní z podpory mezinárodního terorismu. "Vnímáme citlivě protesty íránské a írácké vlády. Budeme vysílání hodnotit podle toho, zda je náchylné být interpretováno jako nepřátelské vůči íránské vládě," dodal Kavan.

Záměr kabinetu, který dal již několikrát najevo, že není plánovaným vysíláním z území České republiky nadšen, vyvolal značné rozpaky.

Administrativní ředitel stanice Jan Obrman upozornil, že na vysílání dohlíží americkým prezidentem jmenovaná rada pro zahraniční vysílání Spojených států, které Rádio Svobodná Evropa přímo podléhá. "Nezpochybněji právo české vlády kontrolovat to, co považuje za nutné. Ale nevíme, kdo a co bude kontrolovat a hlavně jaké důsledky to bude mít," řekl Obrman. Rozhodnutí vlády zpochybnil i mluvčí prezidenta Ladislav Špaček. "Ani u vlastních médií nejsme schopni uvést kritéria vyváženosti či nestranosti, nedovedu si tedy představit, jak to bude vláda vyžadovat na Svobodné Evropě."

Mezitím, co vláda šlape v problému jménem Svobodná Evropa jako slon v porcelánu, vyšlo najevo, že místopředseda vlády Egon Lánský a hnací motor restriktivních opatření kabinetu vůči stanici má s RFE/RL nevyřízené účty s minulostí. Lánský sice tvrdí, že je proti vysílání do Íránu a Íráku z bezpečnostních důvodů, někdejší spolupracovníci Lánského ze Svobodné Evropy si však myslí, že je v názorech na vysílání zčásti ovlivněn také starými spory ze Svobodné Evropy.

Lánský pracoval ve stanici od roku 1984, kdy přišel z londýnské BBC. V roce 1991 se stal mluvčím ministerstva zahraničí - mezitím však musel z rádia odejít pro spory se svými kolegy. Ti totiž podezírali Lánského, že na ně udával americkému vedení stanice. Čeští spolupracovníci Lánského proti němu sepsali petici, ve které jej žádali, aby ze stanice odešel. Lánský se ještě s vysílačkou soudil, a poté odešel na ministerstvo zahraničí, kam jej povolal tehdejší ministr Jiří Dienstbier. Lánský na toto období sice vzpomíná, ale nechce se o něm bavit. "Za svou exilovou činnost se nemám co stydět," říká pouze.

Sládka podezírá finanční úřad, že si ulil peníze

Šéfovi českých republikánů Miroslavu Sládkovi, kterému se i přes obrovskou kampaň nepodařilo přivést svou stranu do parlamentu, což všichni političtí kometoři oceňovali jako největší a zároveň i nejpříjemnější překvapení letošních voleb, a úzkému okolí jeho věrných začíná téct do bot. Finanční úřad jako první instituce v zemi vyslovil nahlas podezření o nezákonných machinacích se stranickými penězi. Až dosud o tom hovořili jen lidé z SPR-RSČ, žádné důkazy však neexistovaly.

Finanční úřad pro Prahu 5 nyní podezřívá vedení strany z milionových daňových úniků, nesrovnalostí v účetnictví, a přímo předsedu Sládka dokonce z toho, že si peníze ze státního příspěvku, který strana dostávala za to, že v minulých volbách překročila pětiprocentní hranici potřebnou pro vstup do parlamentu, strčil do vlastní kapsy. Úřad proto v půlce srpna vydal takzvaný zajišťovací příkaz, kterým zabránil tomu, aby ministerstvo financí vyplatilo republikánům více než dvacetimilionový příspěvek za letošní volby. Republikáni přitom na tyto peníze čekají jako na smilování boží, protože jenom za reklamní volební billboardy dluží téměř stejnou částku.

Vláda ČR navrhla větší deficit, než se čekalo

Zemanova vláda oznámila, že výdaje státní pokladny budou v příštím roce o 26,8 miliard korun vyšší než její příjmy. Ty by měly dosáhnout 580,9 miliardy korun.

Navrhovaný deficit je mnohem vyšší, než se dosud čekalo, a z prvních reakcí poslanců se zdá být jisté, že s tímto rozhodnutím menšinová vláda ČSSD v parlamentu narazí. O to více, že v příjmech jsou navíc peníze, které vláda nemá jisté. Počítá totiž se zvýšením spotřebních daní a sociálního pojištění. K tomu však musí mít souhlas sněmovny. Pokud řekne ne, zvýší se plánovaný schodek o dalších téměř devatenáct miliard korun.

Za Černobyl hrotí trest Štrougalovi

Dvanáct let po výbuchu v ukrajinské atomové elektrárně Černobyl se přiblížila šance na potrestání těch, kteří tehdy zamlčeli informace o hrozícím radioaktivním nebezpečí v Československu. Vše nasvědčuje tomu, že největší obavy z postupu vyšetřovatelů může mít tehdejší předseda komunistické vlády Lubomír Štrougal.

"Šetříme jeho sdělení, ve kterém čtyři dny po havárii informoval veřejnost o tom, že se nic neděje. Přitom ale neměl k dispozici odpovídající výsledky měření radioaktivity," řekl vyšetřovatel Eduard Kočvara. Z dosud shromážděných materiálů vyplývá, že by Štrougal mohl být obviněn jednak z trestného činu obecného ohrožení a jednak ze zneužití pravomoci veřejného činitele. Za to by mohl putovat do vězení až na patnáct let. "Jeden den v noci jsme vydali zprávu, která byla příznivější, než v té době prováděný radiační průzkum," vyjádřil se k možnému obvinění Štrougal.

Jak to tedy se Štrougalovým prohlášením bylo? Výbuch v Černobylu nastal 26. dubna 1986. Zpráva ČTK se Štrougalovým prohlášením vyšla 30. dubna pozdě večer. Ve zprávě bylo řečeno, že radioaktivita v zemi se nezvýšila. Přitom o několik dní později vydala agentura novou zprávu, v níž uvedená radioaktivita klesá.

"Nejzávažnější je ono zatajení. To, že se lidem nedovolilo aktivně chránit své zdraví. Někteří měli i psychické potíže. Jiní zase neodůvodněně požíli jodové preparáty. To jsou všechno nepřímé důsledky Černobylu. Naštěstí nakonec převážily nad těmi přímými," doplnil Kočvara. Jeho úřad, který se zabývá vyšetřováním zločinů komunismu se zabývá i skutečností, že v době výbuchu bylo v okolí elektrárny asi 250 československých studentů. Mnozí z nich nemohli po havárii odjet do vlasti, jiným bylo nařizeno, aby se vrátili do Kyjeva. Není vyloučeno, že i v tomto případě vypracují vyšetřovatelé obvinění na pracovníka tehdejšího konzulátu.

Horúce dni v televízii Markíza

Majitelia spoločnosti Gamatex prevzali 15. Septembra konateľské právomoci v TV Markíza. Výpoveď dostali generálny riaditeľ Pavol Rusko, jeho manželka a vedúca vydania Televíznych novín Viera Rusková, šéf centra spravodajstva a publicistiky Stanislav Pavlík a šéf oddelenia pre styk s verejnosťou Michal Arpáš.

Dôvodom výpovedí bol podľa majiteľov fakt, že spomínaní pracovníci porušili pracovné zmluvy a medializáciou sporu v STS ohrozili licenciu Markízy.

Počas dvoch dní od príchodu Gamatexu do budovy vedenia sa v areáli televízie začali zhromažďovať občania, ktorí reagovali na výzvu pracovníkov Markízy, vedených S. Pavlíkom a Annou Ghannamovou, aby prišli podporiť „slobodné vysielanie TV Markíza“ a zabránili jej možnému zneužitiu novými majiteľmi. Zhromaždení, ktorí postupne prichádzali nielen z okolia Bratislavy, vyjadrovali TV Markíza podporu. Akcia sa rýchlo zmenila na protestné politické zhromaždenie, ľudia skandovali heslá „Dost' bolo Mečiar“ a „HZDS do želez“. Pred davom vystúpili s kritikou súčasnej vlády lídri všetkých strán súčasnej opozície, ako aj exprezident Michal Kováč.

Všetci vyjadrovali okrem iného snahu chrániť Markízu pred zneužitím až do volieb.

Redaktori pod vedením S. Pavlíka vysielali v stredu 16. septembra z mítingov pred budovou televízie priame vstupy takmer celý deň, výlučne situácii v Markíze bola venovaná aj hlavná spravodajská relácia, ktorá priniesla reportáže z ďalších mítingov, ktoré sa konali v mnohých slovenských mestách.

Rada SR pre rozhlasové a televízne vysielanie na svojom mimoriadnom zasadnutí 17. septembra Markíze licenciu neodňala, udelila jej však pokutu vo výške 3,5 mil. Sk za porušenie volebného zákona v otázke vedenia volebnej kampane priamymi vstupmi z mítingov politikov pred Markízou a za porušenie licenčných podmienok nerespektovaním vysielacej štruktúry. Zároveň uznala stopercentný majetkový podiel Gamatexu v Markíze Slovakia, ktorá je držiteľom licencie.

Následne 17. septembra prijali CME (49% vlastníci) a Gamatex (51% vlastníci) vyhlásenie, podľa ktorého zástupcovia Gamatexu opustili budovu Markízy a v čase vysielania podľa schválenej programovej štruktúry by „nemalo dôjsť k opätovným krokom, ktoré by zmenili pomery v budovách a na pozemku TV Markíza“. Gamatex sa zaviazal, že do 11. októbra nedôjde v redakcii spravodajstva k personálnym zmenám a nebude zasahovať do vysielania spravodajsko-publicistických relácií.

Předseda vlády ČR chce odejít z politiky

Jako blesk z čistého nebe, tak zapůsobil výrok premiéra Miloše Zemana o tom, že za čtyři roky chce odejít z politiky. "Politici se pokládají za nepostradatelné. Není ale nepostradatelných politiků," prohlásil Zeman a své politické protivníky vyzval, aby udělali to samé.

Proces s M. Kováčom ml. až na budúci rok?

Ešte stále nie je rozhodnuté, kedy sa uskutoční proces s M. Kováčom ml. v trestnej veci sl. Technopolu. S určitou sa pojednávanie, napriek doterajším informáciám, neuskutoční ani v októbri. Sudca je vraj zaneprázdnený inými súdnymi prípadmi, ktoré má na starosti. Dokonca nevylúčil, že by sa pojednávanie na mnichovskom súde začalo až na budúci rok. Mnichovská prokuratúra M. Kováča ml. obviňuje zo spáchania trestných činov podvodu a falšovania dokumentov. Krátko po jeho vydaní z ČR v polovici februára tohto roku ho sudca Schmid prepustil na kauciu vo výške 150 000 mariek. V prípade, že by sa M. Kováč jr. na termín pojednávania nedostavil, kaucia by prepadla a opätovne by vstúpil do platnosti medzinárodný zatykač na jeho osobu.

Slovenskí vojaci oslávili po prvýkrát svoj sviatok

V Senici sa uskutočnili prvé oslavy Dňa Armády SR. Sviatok slovenských vojakov pripadá na deň výročia prvej víťaznej bitky slovenských dobrovoľníkov 22. septembra 1848 pri Brezovej pod Bradlom. Minister obrany SR Ján Sitek položil kyticu kvetov k Pamätníku slovenských dobrovoľníkov v Senici. Predstavila sa aj jednotka v historických uniformách hurbanovských povstalcov. Armáda SR požíva podľa prieskumov najvyššiu dôveru slovenského obyvateľstva spomedzi všetkých inštitúcií

Druhá street party bez incidentů

Zatímco červnová Street party mladých lidí se v ulicích Prahy změnila v otevřenou pouliční bitvu mezi mladými demonstranty a policejními oddíly, jež měla za následek několik zraněných osob, řadu vymláčených výloh v centru města, ta poslední - srpnová - sklídila pochvalu a uznání za klidný průběh. Tuto pohodu kalila pouze smrt asi pětadvacetiletého mladíka, který pravděpodobně umřel před zraky policistů na otravu alkoholu.

Je třeba zabít Sekala

Do pražských kin byl uveden nový český film, drama režiséra Vladimíra Michálka a scénaristy Jiřího Křížana *Je třeba zabít Sekala* (ČR, Polsko, Slovensko). Děj filmu je situován na moravskou vesnici v době protektorátu. Představuje společenství, které ctí obecně sdílený řád, určovaný vírou, a v jeho smyslu je schopno samo sebe regulovat. Tento svět budí respekt a jistou nostalgii po dobách, které jsou už definitivně v nenávratnu. Zvlášť doba na Michálkovu a Křížanovu vesnici vtrhne v podobě Ivana Sekala (Boguslaw Linda). Je to rodák, který nese nesmazatelné znamení

nemanželského původu. Sekal prostřednictvím udávání a vydírání připravuje hospodáře o jejich polnosti. Vesnická aristokracie se sejde a přijme rozhodnutí, jež předznamenává sám název filmu. Vykonavatelem se má stát „muž z neznáma“ Jura Baran (Olaf Lubaszenko). Hospodáři neváhají použít donucovacích „sekalovských“ metod a příběhu přidají i krutou pointu. Ve filmu hrají vedle obou zmíněných hlavních protagonistů např. Jiří Bartoška a Vlasta Chramostová. Nový Michálkův snímek se zcela jistě výrazně vymyká z tvorby současné české kinematografie a zaslouží uznání, nejlépe v podobě divácké návštěvy.

Dokumenty o Janáčkově v Národním divadle

Nedávné sedmdesáté výročí úmrtí hudebního skladatele dalo podnět k uspořádání výstavy ve foyeru první galerie Národního divadla dokumentující vztah umělce k této významné národní instituci. Janáček debutoval v Národním divadle roku 1891 jednoaktovým baletním pásmem *Rákoš Rákoczy*. Postupně zde byly uvedeny i jeho další opery *Káťa Kabanová*, *Příhody lišky Bystroušky*, *Výlety pana Broučka* i slavná *Její pastorkyňa*, o jejíž prosezení do repertoáru Národního divadla byl sveden tuhý boj. Šéfdramaturg Národního divadla u příležitosti výstavy sdělil tisku, že na rok 2002 je plánována inscenace v Národním divadle dosud neprovedené Janáčkovy opery *Osud*.

Výměna na postu ředitele Národní galerie

Počátkem září rezignoval na svou funkci ředitel Národní galerie Martin Zlatohlávek. Jako důvod uvedl především dlouhotrvající nedostatečnou podporu ministerstva kultury značně zadlužené Národní galerii a rozpory s novým ministrem kultury Pavlem Dostálem (ČSSD) i některými dalšími vysokými úředníky ministerstva. Prozatímní ředitelkou Národní galerie se stala historička umění Dagmar Šefčíková, která působila v NG v letech 1985 – 1994 nejprve jako šéfová sbírky moderního umění a později jako vedoucí centrální správy sbírek. Před nástupem do své nové funkce pracovala jako referentka odboru umění na ministerstvu kultury. Výběrové řízení na nového stálého ředitele Národní galerie má být vyhlášeno podle zprávy ministerstva kultury nejspíše do konce června příštího roku.

Výtvarný slovník

Ostravské výtvarné centrum Chagall vydalo první díl *Slovníku českých a slovenských výtvarných umělců 1950–1997*. Zahnuje umělce pracující ve volných i užitých oborech, kunsthistoriky, regionální i začínající výtvarníky působící v Čechách i na Slovensku po roce 1950. Navazuje tak na nedávno vydaný reprint Tomanova slovníku výtvarníků, který je ukončen rokem 1950. Nový slovník je nevyčerpávající, hlavním cílem je zaznamenat co nejvíce jmen. První díl slovníku by měl být praktickou příručkou pro všechny vážné zájemce o současné umění.

Diktát pro celý národ

Poněkud netradičně zahájil svůj večerní program I. září první program České televize – všichni bez rozdílu věku dostali možnost vyzkoušet si své znalosti českého pravopisu prostřednictvím diktátu. Učitelem na televizní obrazovce byl známý scénarista a dramatik Zdeněk Svěrák, autor scénářů k filmům *Kolja* a *Obecná škola*, jeden z objevitelů postavy českého génia Jára Cimrmana. Vrátil se tak ke své původní profesi učitele češtiny. Některé listy se snažily sociologickým výzkumem zjistit, jak byli lidé úspěšní, ale získané informace je třeba brát s nejkrajnější rezervou.

Mucha v Prostějově

V Muzeu Prostějovska byla začátkem září otevřena pozoruhodná výstava prací Alfonse Muchy vztahujících se tematicky k Čechům a Moravě. Její součástí jsou kromě četných plakátů, projektů na okna katedrály sv. Víta a návrhů na československá vyznamenání i dvě obří plátina z cyklu *Slovanská epopěj*.

Zemřel Josef Vohryzek

Koncem srpna zemřel ve věku dvaasedmdesáti let český literární kritik a překladatel Josef Vohryzek. Signatář *Charty 77*, nositel cen *Jana Palacha* (1986), *Nadace Český literární fond* (1995) a *F.X.Šaldy* (1996) se zapsal do povědomí české kulturní veřejnosti kromě své literární kritické činnosti především jako vynikající překladatel ze švédštiny. Kromě moderní švédské poezie zpřístupnil českým čtenářům mimo jiné i díla slavné spisovatelky *Astrid Lindgrenové*.

Ikony v Olomouci

Kolekce více než 130 ikon zabavených českými celníky na hranicích se Slovenskem a Polskem by měla vytvořit unikátní expozici pravoslavného umění ve Vlastivědném muzeu v Olomouci. Všechny ikony by měly být veřejnosti představeny už v příštím roce.

Zlaté poklady v Poděbradech

V rámci *Dnů evropského dědictví 12. a 13. září* poprvé zpřístupnilo pro veřejnost *Polabské muzeum* v Poděbradech dva zlaté poklady. Ten první byl nalezen v roce 1912 poblíž *Chotěšic* a obsahuje pravěké svitky ryzího zlata, druhý objevený přímo v Poděbradech v roce 1936 obsahoval přes 1400 mincí, především *slavníkovských* a *přemyslovských* denárů z 10. století.

Sbírka v Lounech

Stálá expozice českého umění druhé poloviny 20. století ze sbírek Galerie Benedikta Rejta byla zpřístupněna veřejnosti. Galerie vznikla v roce 1965 osamostatněním galerijního oddělení okresního muzea. Podnětem k budování byl dar prvního vystavujícího - básníka a kolážisty Jiřího Koláře. V provizorních podmínkách uspořádala galerie v 70. a 80. letech řadu důležitých výstav. V roce 1970 Otakara Slavíka a Jana Kubička, v roce 1971 Huga Demartiniho, v roce 1972 Karla Malicha, v roce 1984 Adolfa Loose a v roce 1987 Aléna Diviše. Dnes už klasická díla českého moderního umění, např. Šedá struktura (1962-63) Zdeňka Sýkory, Velké pole (1966) Václava Boštika, Černobílá struktura (1975) Jana Kubička jsou umístěna v přirozém, architektonicky čistém prostoru, který vznikl na základě studie architekta Emila Přikryla. Stálá výstava je charakterizována jako „expozice konstruktivistického umění“. Výběr exponátů a jejich uspořádání je společným dílem Václava Ciglera, Emila Přikryla a Jaromíra Zeminy. Počet věcí je omezen na minimum, jako kdyby hlavním cílem nebyl pohled do bohaté sbírky, ale demonstrace dobrého vkusu. Expozice se ale definitivně zaplní až otevřením třetího podlaží.

Svět Janáčkových oper

V brněnském Moravském muzeu probíhá do konce října tohoto roku výstava Svět Janáčkových oper. Její autorkou je znalkyně skladatelova díla Svatava Přibáňová. Výstava se zabývá tím, jak skladatelovo dílo reflektovali výtvarníci a režiséři, kteří Janáčkovy opery inscenovali ve 20. století. Expozici dominuje scéna z prvního nastudování Příhod lišky Bystroušky v Brně roku 1924. Stejně významná je i replika scény z Výletu pana Broučka, jak ji v roce 1926 pro Brno vytvořil Josef Čapek.

Zemřel Karel Jezdinský

3. září zemřel ve Spojených státech novinář Karel Jezdinský. Narodil se 7. listopadu 1939. V šedesátých letech pracoval v Československém rozhlasu, po okupaci Československa vojsky Varšavské smlouvy odešel do exilu a pracoval v Rádiu Svobodná Evropa. V posledních letech byl dopisovatelem této rozhlasové stanice ze Spojených států.

Saudkova výstava

Návštěvníký i finanční úspěch provázal více než měsíc trvající charitativní výstavu Jana Saudka v prostorách Obecního domu v Praze. Výstava 68 fotografií Jana Saudka, která má být jeho poslední prezentací v Čechách definitivně skončila. Kvůli velkému zájmu byla již jednou prodloužena a vidělo ji na 75.000 lidí. V prvních dnech výstavy byl nápor diváků tak silný, že musel být regulován. Všechny 68 vystavovaných fotografií bylo prodáno. Ceny se pohybovaly v relaci 15 000 - 35 000 korun, nejdražší byla prodána v aukci za 122 tisíc korun. Saudek věnoval výtěžek z prodeje fotografií Nadaci pro transplantace kostní dřeně, takže ta tím získá za prodej a vstupné zhruba sedm milionů korun. Nadace hodlá finanční prostředky použít především na rozvoj Centrálního registru dárců kostní dřeně, modernizovat laboratorní techniku a zajistit další vzdělávání lékařů v oblasti hematologie a onkologie.

Jan Saudek s manželkou Sárrou

sikem a v široké české veřejnosti i nejnámějším českým fotografem.

Jan Saudek do uměleckého života vstoupil v první polovině 60. let a již první výstava černobílých fotografií, kterou uspořádal v roce 1971, ho zařadila k neoriginálnějšímu osobnostem české fotografie. O více než deset let později se představil v Československém spisovatele již svými typickými kolorovanými díly. Umělec v nedávných dnech vydal knihu rukopisných textů a fotografií Lásky na tři, jejíž autogramiáda byla rovněž součástí této akce. Objekty na něž se autor objektivem svého fotoaparátu téměř výhradně zaměřuje jsou ženy. Jan Saudek (1935) je jednoznačně žijícím klasičkem a v široké české veřejnosti i nejnámějším českým fotografem.

Pražský podzim se skvělými výkony

Již osmý ročník mezinárodního hudebního festivalu Pražský podzim, konaný v první polovině září přinesl mnohá velmi zajímavá vystoupení. Zaujal už úvodní koncert, na kterém bylo předvedeno známé Verdiho requiem v podání Pražských rozhlasových symfoniků pod vedením dirigenta Jamese DePreista a sólových zpěváků J. Bower-Kreitzerové, A. Halgrimsonové, C. Scibelliho a T. Cooaka. Výbornou úroveň měl recitál slavného amerického kytaristy kubánského původu Manuela Berrueka a skvělé výkony mohli vychutnat i návštěvníci mozartovského klavírního koncertu v Rudolfinu, kde se prezentoval například vynikající mladý ukrajinský klavírista K. Lifšic.

Česka vítězkou soutěže na EXPO 98

Fotoreportérka Eliška Jílková byla společně s Britem Derekem Jacksonem a Francouzem Bélinem vyhlášena začátkem září v pavilónu Evropské unie na světové výstavě Expo 98 v Lisabonu jedním z vítězů fotografické soutěže, pořádané Evropským střediskem pro monitorování drog a drogové závislosti. Fotografie Elišky Jílkové zachycují výchovnou terapii pro narkomany v ČR.

Výstava o Habsburcích

V Brandýse nad Labem-Staré Boleslavi se připravuje výstava Habsburský mýtus v českých dějinách, která by měla do města přilákat stovky turistů zejména z Rakouska a Německa. Chronologicky uspořádaná výstava by měla mapovat dobu vlády Habsburků na českém trůně, období, které je často opomíjeno. Měla by informovat o svazku českého národa se zmíněným panovníckým rodem. Vznikla by tak expozice ve střední Evropě ojedinělá. Instalace výstavy je plánována na brandýském zámku, kde se od roku 1564 zdržovali různí panovníci z habsburského rodu, zvláště si ho oblíbil Rudolf II. Odborným garantem výstavy je Okresní muzeum Brandýs nad Labem, o zapůjčení exponátů už pořadatelé požádali Správu Pražského hradu a Moravskou galerii. Otevření samotné expozice pro veřejnost je plánováno před turistickou sezonou v roce 2000.

Znovuotevření obrazárny Pražského hradu

Do rekonstruovaných renesančních prostor koníren Pražského hradu se po několika letech vrátila expozice Obrazárny Pražského hradu. Obrazárna byla uzavřena v roce 1990. Stalo se tak poté, co z ní byl odcizen Cranachův obraz „Nerovný pár“. Nově zpřístupněná sbírka je o třetinu obsáhlejší než původní expozice. Expozice zahrnuje díla, která obrazárně dlouhodobě zapůjčila Národní galerie, i nové akvizice. Obrazové sbírky Pražského hradu dnes obsahují téměř 4000 obrazů, pro stálou expozici byly proto vybrány pouze nejvýznamnější kusy historického i moderního malířství. Jednotlivá díla jsou rozmístěna podle příslušnosti k lokálním malířským školám. Vlastní prostor mají také obrazy rudolfinských mistrů a díla z Rudolfových sbírek. Prostory obrazárny upravil hradní architekt Bořek Šípek. Obrazárna je otevřena denně od 10 do 18 hodin a vchází se do ní novým vstupem ze II. nádvoří. Plně vstupné je 100 korun, zlevněné 50 korun, rodiny s dětmi zaplatí za vstup 150 korun. Důchodci mohou obrazárnu navštívit zdarma každé první pondělí v měsíci.

Rainerova výstava

Dům umění v Brně věnoval svou první výstavu nové sezony tvorbě rakouského výtvarníka Arnulfa Rainera. Tento devětašedesátiletý malíř patří mezi nejvýznamnější rakouské žijící umělce. Výstava podává obraz o jeho charakteristické tvorbě, která vznikla v posledních třech desetiletích. V první polovině padesátých let začínal Rainer věhlasnými Fotopózami a Přemalovánkami, v šedesátých letech začal s přemalováváním fotografií. V sedmdesátých letech následovala řada autportrétů Grimasy a série Jóga a Ženská řeč. V osmdesátých letech převažovaly v jeho tvorbě motivy bolesti a smrti (Posmrtné masky, Ježíšovo utrpení, Hirošima, Goya). Autorovy Mučedníci a Andělé pocházejí z devadesátých let. Dramaturgický plán nové sezony Domu umění zahrnuje mimo jiné i výstavy fotografií a kreseb Viléma Reichmanna, soch Jiřího Seiferta, fotografií Antona Corbijna a Jaroslava Rajzika, skla a objektů Bořka Šípka, kvašů Sigmara Polkeho, malířské tvorby Bohumíra Matala, ale i rozsáhlé výstavy Pohyb okolo středu-Olomoucký okruh a Dobrý design '98.

Básně Jiřího Gruši

V modré řadě poezie, která vychází v nakladatelství TORST, vyšel dlouho očekávaný svazek - dvě sbírky německy psané lyriky Jiřího Gruši. Do české literatury vstoupil v 60. letech právě poezií Modlitba k Janince a psát ji nepřestal ani později. V letech 1991 a 1994 mu v nakladatelství Deutsche Verlags-Anstalt ve Stuttgartu vyšly dva svazky německy psaných básní: Babylonwald a Wandersteine. V překladech jiného básníka a diplomata Tomáše Kafky nyní tyto knihy vycházejí v jediném svazku pod názvy Les Babylon a Bludné kameny.

Lapidárium Národního muzea

Lapidárium, umístěné v samostatném pavilonu na holešovském Výstavišti v Praze, bylo od roku 1967 dlouhodobě uzavřeno, poté nákladně restaurováno a znovu zpřístupněno v roce 1993. Moderní expozice představuje originální památky českého kamenosochařství 11. až 19. století. Lze v ní vidět nejen nejstarší české románské kamenné sochy, ale i parléřovské sochy ze Staroměstské mostecké věže, originální zpodobení Bruncvíka a další originály soch z Karlova mostu, rudolfínskou Krocínovu kašnu a Bendlův Mariánský sloup původem ze Staroměstského náměstí nebo Radeckého pomník. Před třemi lety byla tato sbírka kamenných soch a architektonických fragmentů zařazena mezi deset nejlepších evropských muzejních expozic roku. Stalo se tak v konkurenci 45 vybraných muzeí z 15 zemí. Po Náprstkově muzeu, které získalo toto ocenění v roce 1922, bylo Národní muzeum již druhou takto vyznamenanou českou muzejní institucí.

Lapidárium je otevřeno od úterý do pátku od 10.00 do 18.00 hodin, o víkendech pak od 12.00 do 18.00 hodin.

Rostoucí zájem o pražské památky

Památky ve správě Pražské informační služby si za první pololetí letošního roku prohlédlo 332 000 turistů, což je asi o šest procent více než za stejné období v loňském roce. Ve správě Pražské informační služby je například Staroměstská radnice, Betlémská kaple, Petřínská rozhledna nebo Prašná brána. Téměř dvojnásobný nárůstek návštěvníků zaznamenalo Bludiště na Petříně. Za loňské první pololetí ho navštívilo 65 000 lidí. Prašnou bránu si zatím prohlédlo 14 500 zájemců, což je o 3500 více než za stejné období loňského roku. Naopak Staroměstskou radnici navštívilo o něco méně lidí než vloni.

Kunderův Jakub v Paříži

Nová inscenace hry českého spisovatele Milana Kundera Jakub a jeho pán byla jednou z prvních premiér pařížské podzimní divadelní sezony. Hru uvedlo divadlo Théâtre 14 v nastudování Nicolase Briancona. Hru, která vychází z románu Denise Diderota, napsal Kundera v Čechách v letech po sovětské invazi jako poctu Diderotovi a variaci na Jakuba fatalistu. Knižně ji poprvé vydal v roce 1981 ve vlastním překladu ve Francii, kam odešel v 70. letech. V Československu se Jakub a jeho pán hrál s velkým úspěchem v Činoherním studiu v Ústí nad Labem v 70. a 80. letech, v době, kdy Kundera byl již v emigraci.

Staré italské kresby ve Znojmě

Italské kresbě a malbě 16. až 18. století je věnována výstava ve Znojmě v Domě umění Jihomoravského muzea. Expozice obsahuje dosud málo známé obrazy italských mistrů. Některé ze 46 exponátů poprvé opustily depozitář a měly by se stát součástí stálé expozice evropské malby připravované Moravskou galerií pro rok 1999. Jádrem kolekce kreseb je sestaveno z bývalého majetku Arnolda Skutzkého, který obrazy získával především na aukcích ve Vídni a v Amsterdamu. Mezi vystavenými pracemi z florentské, parmské, římské, benátské, janovské a boloňské školy je například kresba podle Raffaelova obrazu, jež byla pravděpodobně součástí sbírky Rudolfa II. na Pražském hradě. Výstava potrvá do poloviny října letošního roku.

Výstava Ladových obrázků

Od 2. září do 29. listopadu letošního roku probíhá v Jízdárně Pražského hradu rozsáhlá výstava díla českého malíře Josefa Lada. Bylo shromážděno 1393 kreseb a obrazů, 11 plakátů a 149 knih a časopisů. Josef Lada se narodil v roce 1887 v Hrusicích nedaleko Mnichovic. Ve čtrnácti letech odešel do Prahy, kde se vyučil knihářem. Velice brzy se ale začal žít jako kreslíř a karikaturista. Zážitky z dětství, posázavské kopce, rybníky, lidová architektura, vesnický život, práce na poli, řemesla domácí i lesní zvířata, zvyky a obyčeje, písničky, pohádky přísloví, to vše zůstalo nevyčerpatelným pramenem malířovy inspirace. Ilustrátor Haškova Švejka a dětských knížek, kreslíř dobových vtípů a malíř národopisných obrázků

patří k základním

osobnostem českého moderního umění. V Jízdárně Pražského hradu je poprvé představeno Ladovo dílo v úplnosti. Řada raných prací je vystavena poprvé, např. část karikatur pro Vilímkovy humoristické listy. Obrazy na výstavu, která je svým rozsahem ohromující, zapůjčilo 23 galerií a řada soukromých sběratelů. K dostání je také katalog a obsáhlá monografie Pavly Pečínkové, novotisky dvou knížek (Jaroslav Havlíček: Pohádka o Honzíčkovi a zlatovlasé Isole, 1906 a Esopské bajky, 1931), Ladovské kalendáře a pohlednice.

Konsalíkova Krvavá svatba

Román Krvavá svatba v Praze od německého autora Heinze Gunthera Konsalíka je osobitým příspěvkem k třicetiletému výročí srpnových událostí a následnému společenskému dění v bývalém Československu. Knihu vydala ostravská společnost Blesk v překladu Bruna H. Schwarzbacha. Jejím dějem je příběh skupiny mladých lidí v tehdejší posrpnové Praze. Heinz G. Konsalík napsal Krvavou svatbu v Praze v roce 1968: s přípravami-režersemi tisku a jiných dobových materiálů - začal po srpnovém vstupu cizích armád do Československa a v polovině roku 1969 byla už kniha na pultech tehdejších západoněmeckých knihkupectví. V německy mluvící oblasti patří Konsalík mezi nejčtenější autory. Jeho práce byly dosud přeloženy do dvaadvaceti jazyků a úhrnem se jich prodalo osmdesát milionů výtisků. Krvavá svatba v Praze je již v pořadí dvanáctým titulem, který zde po roce 1990 vyšel v českém překladu. V současné době je Konsalíkův příběh nicméně jediným titulem, který pražské události nahlíží ve formě beletrie.

Mím Milan Sládek sa konečne dočkal otvorenia divadla pantomímy - petržalskej Arény

Svetelné rakety, petardy a farebná hmla vystrelené z Propeleru vítali na staromestskom i petržalskom nábreží Dunaja priaznivcov bratislavského divadla Arény, ktoré po rekonštrukcii oficiálne začalo svoju prvú divadelnú sezónu. V príhovore prednosta krajského úradu poprial riaditeľovi Arény Milanovi Sládkovi množstvo úspešných premiér. Prvý divadelný večer zavŕšilo slávnostné predstavenie - Apotheóza na umenie divadla v podaní Milana Sládku, Ingrid Portelovej, Mirky Šefránkovej a ďalších - za hudobného sprievodu slovenského džezového hráča Doda Šošoku.

Zemřela Květa Válová

6. září zemřela ve věku pětasedmdesáti let česká malířka a grafička Květa Válová - jedna z nejpozoruhodnějších, už téměř legendárních postav českého poválečného malířství. Květa Válová se narodila 13.12.1922 na Kladně. Spolu se svojí sestrou Jitkou Válovou (nar.13.12.1922) - s níž po celý život tvořila nerozlučný malířský tandem - vystudovala pražskou vysokou školu Umělecko-průmyslovou u malíře Emila Filly. Od roku 1954 byla členkou výtvarné skupiny Trasa a účastnila se všech jejích výstav. V 60. letech se Květa Válová připojila k strukturní malbě a k proudu tzv. nové figurace. K

významným malířským cyklům autorky patří „Lidé a stroje“ ze 70. let a cyklus s názvem „Kameny a člověk“ ze začátku 80. let. Její pozdní tvorba v 90. letech má náboženský rozměr, promítají se zde nadosobní témata naděje a milosrdenství. Během celé svojí tvorby se Květa Válová věnovala klasické technice olejomalby na plátně, v grafice preferovala uhel a pastel. Uspořádala více než deset samostatných výstav a zúčastnila se mnoha kolektivních. Její obrazy jsou zastoupeny v předních českých i světových galeriích a soukromých sbírkách.

Výročí Národního technického muzea v Praze

Devadesáté výročí založení si připomíná Národní technické muzeum v Praze výstavou, která je otevřena v budově muzea na Letné, kde si ji mohou návštěvníci prohlédnout až do konce roku 1998. Expozice je rozdělena do tří částí, první začíná již na schodišti muzea, kde je v deseti vitrinách stručně připomenuta historie instituce od 5. července 1908, kdy vznikla, až do současnosti. Druhá část je instalována v největším výstavním sále a připomíná ve zkratce dějiny první republiky a úlohu techniky a průmyslu v této době. Třetí část obsahuje trojrozměrné kuriozity, které muzeum běžně nevystavuje. Prvním sídlem Technického muzea království českého - jak zněl původní název instituce - byl Schwarzenberský palác, kde si mohli návštěvníci prohlédnout první expozice již v roce 1910. Rozvoj instituce za první republiky si vyžádal stavbu nové budovy, která byla zahájena v roce 1938. Tu však ještě před dokončením zabralo protektorátní ministerstvo pošt. V té době muselo muzeum opustit Schwarzenberský palác a přestěhovat se do nevyhovujících prostor karlínské Invalidovny v Praze, kde má dosud depozitář. První stálé expozice otevřelo muzeum v nové budově na Letné koncem čtyřicátých let. Stalo se státní institucí a přijalo současný název Národní technické muzeum. Po roce 1989 se začalo muzeum věnovat novým aktivitám i přes nedostatek finančních prostředků. V současné době si muzeum pečlivě vybírá nové exponáty do sbírek, protože jejich nabídka převyšuje technické možnosti instituce.

Vídeňané hráli Smetanu

6. září letošního roku vystoupil na Mezinárodním festivalu smyčkových kvartetů i soubor Hugo Wolf Quartett. Soubor se již po pěti letech své činnosti prosadil na pódiu jako newyorská Carnegie Hall, amsterodamský Concertgebouw nebo vídeňský Musikverein. Vystoupení v bazilice sv. Jiří na Pražském hradě jednoznačně potvrdilo, že všechna pozvání získali mladí umělci právem. V jejich provedení byl Haydnův Kvartet B dur op. 76 i jejich pojetí Smetanova Kvarteta e moll „Z mého života“ příjemným překvapením. Vrcholem koncertu mladých rakouských hráčů se stalo znamenité provedení 2. kvartetu Gyorgye Ligetiho. Provedení této skladby bylo ukázkou kultivovaného hráčského umění členů kvarteta. Tuto nespornou zásluhu odměnilo publikum v bazilice upřímným potleskem.

Změna v Českém centru

Koncem září se rozloučil s Vídní dosavadní ředitel Českého centra v Herrengasse, Mag. Radoslav Klepáč. Novým ředitelem byl jmenován Ing. Jozef Kollár, který dosud působil jakožto ředitel Českého centra v Budapešti. Přejeme mu hodně úspěchů v jeho novém působení.

Tamburašský spolek Adria vás zve

Tento dnes už poslední existující tamburašský spolek vídeňských Čechů byl založen v roce 1911. Až do šedesátých let účinkovalo ve Vídni celkem sedm tamburašských orchestrů, tři české a čtyři rakouské. Vzhledem k nedostatku mladých umělců většina spolků zastavila svoji činnost, mnozí jejich členové vstoupili do spolku Adria.

Přesto i Adria by s radostí uvítala nové spoluhráčky a spoluhráče. Zájemci hlaste se u pana Jiřího G. Gotfryda, tel. 985 83 44.

A co vlastně tamburaši hrají? Přijďte si je poslechnout na koncert do Minoritenkirche 17. 10. v 17.00 hod.

Výstava Rudolfa Dzurka

Obrazy romského výtvarníka Rudolfa Dzurka jsou vystaveny v literární kavárně G a G v Praze na Vinohradech. Prodejní výstava mozaikových obrazů z barevné skelné drti zahrnuje autorovo poslední tvůrčí období a je volným pokračováním předchozích projektů z galerií v Klenové u Klatov a v Břeclavi. Autor patří do volného uměleckého okruhu literárně-výtvarné Revolver Revue a výraznější pozornost vzbudil naposledy svou prezentací rozměrných civilizačních a existenciálních vizí ve Veletržním paláci. Nynější výstava je veřejnosti přístupná do poloviny října letošního roku.

**Václav Havel:
ZAHRADNÍ SLAVNOST**

“Zahradní slavnost” je satira s rysy absurdního divadla, při které není hlavním charakterem jediná osoba, nýbrž fráze, na jejímž základě se odvíjí samotný děj a která je základem celé komedie. Tato fráze si podmaňuje osoby - a ne naopak - a ty se potom stávají umělými, sami sobě odcizenými figurami a vystupují pouze jako funkční objekty. Jazykový rámec se stává maskou, která překrývá dokonce lidské emoce.

Hlavním dějištěm je “Zahradní slavnost”, které se účastní také Hugo Pludek, aby tam navázal prospěšné kontakty pro svoji kariéru. Vysněný skok se mu podaří přímo na místě. Nejenže se stane vedoucím komise pro rozpouštění, ale také vedoucím komise pro otevírání. Řeč, kterou pro to potřebuje, je zcela prázdná a vede k dokonalé ztrátě osobnosti. Když se Hugo vrací ze Zahradní slavnosti zpět, nepoznávají ho ani jeho rodiče, ale ani on sám sebe.

“Zahradní slavnost” není žádný dobový kus, který by karikoval určitou společnost, tato divadelní hra pojednává s humorem a satiricky nadsazenou formou o všeobecných fenoménech.

Pavel Dobeš přijede v listopadu

Pavel Dobeš prorazil do 1. folkové ligy sám se svou dvanáctistrunnou kytarou a hity jako Jarmila, Něco o lásce atd. V roce 1985 se přestěhoval z Ostravy, kde strávil největší část svého života, do Hradce Králového a zde se seznámil s kytaristou Milošem Dvořáčkem, se kterým vytvořil originální kytarové duo.

V roce 1995 píše a natáčí album “Něco o Americe”, potřebuje hráče na klávesy a proto přichází Radek Havel (do té doby kytarista královéhradecké skupiny NADORAZ) občanským povoláním profesor na lékařské fakultě UK v Hradci Králové v oboru soudní lékařství, aktivní patolog a soudní lékař.

Začátkem roku 1996 střídá Miloše Dvořáčka u doprovodné kytary Tomáš Kotrba. Je přezdíván “Tomem Cruisem českého folku”, jeho vzory jsou Miloš Dvořáček, Eric Clapton, Al di Meola a Paul Meteny. Denně několik hodin cvičí, všechny vydělané peníze vráží do kytar, do strun a vůbec dělá co může, protože ho muzika baví. Dokonale mezi kluky zapadl a výrazně snížil věkový průměr Dobešova sdružení.

V roce 1997 se Pavel Dobeš vrací k osvědčené sestavě - vystupuje s jediným doprovodným kytaristou, Tomášem Kotrbou. Natáčí s ním u firmy MONITOR EMI své v pořadí již 6. album “Průzkumný let” a s pořadem “KONCERT” absolvují více než 100 vystoupení.

Protože pořad s pracovním názvem “KONCERT” byl velmi úspěšný a je pořadatelem stále žádan, rozhodl se P. Dobeš jeho název neměnit a nabízí ho i v tomto roce. Pořad “KONCERT” se samozřejmě neustále vyvíjí a není nikdy úplně stejný (vyjma nejoblíbenějších písniček, jako např. Zpátky do trenek, Pražce, Jarmila, Jumbo Jet atd.). Obsahuje písničky z nového CD “Průzkumný let” a dále starší nejoblíbenější písničky z pěti doposud vydaných nocičů (Skupinové foto - 1988, Zátíší s červy - 1990, Zpátky do trenek - 1992, Pavel Dobeš - Live - 1993, Něco o Americe - 1995), které si posluchači nejčastěji přejí slyšet.

V letošním roce dostal Pavel Dobeš zlatou desku firm MONITOR - EMI za prodej více než 25.000 ks nosičů “Něco o Americe”.

V současné době chystá Pavel Dobeš v pořadí již 7. desku, která by měla vyjít v roce 1999 již tradičně u firmy MONITOR EMI, název desky i termín jejího vydání autor zatím tají.

Přejeme Vám příjemný večer s Pavlem Dobešem a Tomášem Kotrbou.

**! KURZY ČEŠTINY !
! KURZY NĚMČINY !**

PRO ZAČÁTEČNÍKY I POKROČILÉ.

ZÁJEMCI MAJÍ JEŠTĚ MOŽNOST SE PŘIHLÁSIT

NA TEL.ČÍSLE: 6023651 DR. MALÁ

Sokol informuje:

Protože se letošní sportovní sezóna teprve rozbíhá a v měsíci září se ještě žádný sportovní podnik nekonal, vracím se ještě ke konci loňského školního roku, kdy sokolská jednota X. uspořádala pro děti hned dvě zajímavé soutěže. Tou první byl turnaj ve stolním tenisu, jehož se zúčastnilo 7 dětí. Vítězem a držitelem poháru se stal Dominik Ježek, druhé místo obsadil Martin Valenta a o třetí místo se podělili Lucas Schachinger a Dana Netolická. Podstatně větší účast, a to nejen v řadách soutěžících, nýbrž i ochotných asistentů,

zaznamenaly závody v lehké atletice. I když se mnozí s některými disciplínami teprve seznamovali, prokázali obrovskou snahu a dosáhli dobrých výsledků. A protože jsou na jaro plánovány pravidelné tréninky na lehkootletickém stadionu, lze očekávat, že příští závody se budou vyznačovat lepší připraveností a ještě daleko lepšími výsledky. Na schůzi cvičitelského sboru SŽR byly stanoveny termíny nejbližších sokolských podniků. Pochod zdatnosti dne 26. října by měl letos trochu vybočit z dosavadní tradice. Prodlouženého víkendu o státní svátek bychom chtěli využít k dvoudennímu výletu na Unterberg. Pro

méně zdatné účastníky bude pravděpodobně zvolena kratší trasa v okolí Vídně. O víkendu 28. - 29. listopadu proběhne v tělocvičně Steinergerasse turnaj ve stolním tenisu žen, jehož se mohou zúčastnit i hosté. Přihlásit se můžete u br. náčelníka Rodta na tel. 802 53 82. Ve dnech 21. - 22. listopadu budete mít jedinečnou příležitost uvidět, jak a co se dnes v Sokole cvičí. Přehlídkou své sokolské činnosti - od volejbalového turnaje přes skupinové vystoupení po ukázkou cvičení moderní gymnastiky - oslaví sokolská jednota XII/XV. v univerzitním sportovním středisku na Schmelzu své 110. narozeniny. *N. Štěrbová*

o z n á m e n í

OVĚŘENÉ PŘEKLADY

úředních listin, dokladů ... a tlumočení
Mag. Zdena Sklenar, Stuwertstrasse
8/21, 1020 Vídeň, tel./fax 7268562
Mobilitel. 0663/028148
Priv. tel/fax: 02674/89302.
E-mail: sklenar@eunet.at

OVĚŘENÉ PŘEKLADY

dokumentů, úřed. listin, smluv aj. provádí univ. lektor Dr. Dietmar Koller, Weideng. 2, 2333 Leopoldsdorf/Vídeň
Tel.02235/44637, 0663/911 88 30, fax 02235/44638, práce 01/51528-555, Riemergasse 4, 1010 Vídeň.

OVĚŘENÉ PŘEKLADY

Mag. Lenka Kovarik, 1210 Vídeň, Felix-Slavik-Str. 3/1/10.
Tel. 2908809

OVĚŘENÉ PŘEKLADY

dokumentů, smluv, úřed. listin a tlumočení. Dr. Milan Košíček, 1030 Vídeň, Salesianerg. 17. Tel./fax: 714 07 27, 0664/2537951. E-mail: m.kosicek@magnet.at

UBYTOVÁNÍ VE VÍDNI

M. Sed'a, 1070 Vídeň, Westbahnstr. 18.
Tel. 524 38 73, 6172706

MÁTE PROBLÉM?

Platíte hodně? Rád vám poradím ve všech otázkách pojištění a financování. Rychle-spolehlivě-seriózně. Marek Jedlička, 985 9070/24, priv. 259 37 29, Rennbahnweg 46/2/8, 1220 Vídeň.

ZÁJEMCI O VOLEJBAL,

muži i ženy se základními znalostmi - hrajeme pro radost z pohybu - informace N. Štěrbová, tel. 749 12 08.

52-LETÁ ŽENA by se ráda seznámila se sympatickým mužem odpovídajícího věku. Zn.: Veselejší život ve dvou.

Římskokatolický kostel
„Panny Marie na nábřeží“
Kirche Maria am Gestade
1010 Vídeň, Salvatorgasse 12

Mše sv. každou neděli a zasvěcený svátek v 8.30 h

Nezapomeňte nahlásit případnou změnu adresy:

DUCHOVNÍ SLUŽBA

České katolické misie

Katholische Mission für Tschechen
1030 Hagenmüllergasse 31,
Tel. záznamník 0222/715 48 42.
Postfach 134, 1091 Wien

Římskokatolický kostel
„Nejsvětějšího Vykupitele“
Tschechische Erlöserkirche
1030 Wien, Rennweg 63

Mše svatá v sobotu v 18 hod., v neděli a zasvěcený svátek v 10.00, první pátek v měsíci ve 14.30.

Škola ministrantů:

první sobotu v měsíci od 17.00 hod.

Římskokatolická

Katedrála sv. Štěpána

Wiener St. Stephansdom

svatá zpověď pondělí 16–18, úterý 15–17, středa 13–14 hod.

· PASTŘÁKOVŮ KNIHKUPECTVÍ ·

STAROŽITNÍK: FIEDLER V.

Restauruje / nakupuje / prodává. Zájem o nákup českých malířů. Zprostředkování bude honorované. V. Fiedler, Vídeň 7, Siebensterng. 20. Tel. 523 35 81, mobil 0664/3566676.

ZLATNICTVÍ, HODINÁŘSTVÍ

Richard Arnold - Opravy šperků a hodin; předělávky, vlastní výroba (též z doneseného materiálu). 1100 Vídeň, Buchengasse 88, tel. / fax 604 54 85

ZNÁMKY - MINCE

Odborný obchod Emanuel Topol, Vídeň 17, Ottakringerstr. 82, tel. 486 42 12 po-pá 9.30-12.30, 14.30-18, so 9.00-12.30

SANO TOURS

Reisebüro Loppreis Zorika, Vídeň 3, Rennweg 21, tel. 715 95 55, fax 715 95 56
Zařídí pro Vás cesty do celého světa letadlem, autobusem, vlakem, lodí.
Sleva pro krajany. Mluvíme česky.

ČESKY A SLOVENSKY MLUVÍCÍ LÉKAŘI VE VÍDNI

MUDr. Stanislav Štěrba, univ. doc., odborný lékař pro vnitřní choroby, zejména srdce. Vídeň 11, Simmeringer Hauptstr. 80, tel. 749 12 08

MUDr. Zdenka Gabriel Weiss, odb. ortopédka, též dětská. Vídeň 5, Pilgram-gasse 10, tel. 58 74 460.

MUDr. Vladislav Lipták, odb. lékař pro vnitřní choroby, Viedeň 1, Zeilinkgasse 12, tel. 533 58 34.

MUDr. Vít Doležal, zubní lékař, ordinace Billrothstr. 20, Vídeň 19, tel. 319 25 73.

MUDr. Tomáš Čech, ortopéd a ortopedický chirurg, Vídeň 11, roh Simmeringer Hauptstr. – Kopalgasse 1/3/3. Tel 74 32 03, nebo 67 64 303.

MVDr. Eva Ruttnerová, zvěrolékařka, 1150 Vídeň, Robert Hamerlingg. 1. Tel. 892 60 92.

Mag. Ladislav Nykl, psychoterapeut, psychologické poradenství, zajímavé pohovorové semináře, praxe Ledererg. 17/7, Vídeň 8, tel. 523 57 44 n. 0664/3570676

MUDr. Jiřina Bodnar, choroby kožní a pohlavní, po.čt. 14-18.30, út. 8-13, pá 8-11, Josefstädterstr. 3/4-5, Vídeň 8, tel. 406 99 41

MUDr. Kamila Hajek, soukromá léčba homeopatií, Ada Christengasse 2/F/8, Vídeň 10, tel. 689 22 80

KOŘENÍ, ČAJE, SUŠENÉ OVOCE,

z celého světa nabízí Libuše Bártek, Brunnenmarkt, Vídeň 16, tel. 43 97 18

LAVENDL

Obchod s přírodními produkty, potraviny z kontrol. biolog. zemědělství, makrobiotika, prav. prodejní výstavy
Karl Meissl- Str. 3 (Wallensteinplatz 2), tel. 333 17 83
po-pá 8.30 – 18.30, so 8.30–12,30 hod.

ČESKY MLUVÍCÍ PŘÁVNÍK

Adresa je k dispozici v redakci.

KULTURNÍ KLUB. Informační bulletin. Majitel, nakladatel, vydavatel, tisk
Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku, 1080 Wien, Schloßelgasse 18,
tel./fax 402 32 99. Vychází měsíčně kromě prázdnin. Bankovní spojení Bank
Austria, č. účtu 683 035 901.

KULTURNÍ KLUB. Informationsbulletin. Medieninhaber, Verleger, Hersteller und
Herausgeber Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich, 1080 Wien,
Schloßelgasse 18, Tel./Fax 402 32 99. Erscheint monatlich außer Ferien.
Gefördert aus Mitteln der Volksgruppenförderung. Bankverbindung: Bank Austria,
Kontonummer 683 035 901.

Z O B S A H U:

Rozhovor s univ. prof. Josefem Vintrem

strana 3

J. Lux odstoupil

strana 5

Václav Havel za svůj nabitý program platí daň

strana 6

Výstava agentury Magnum

strana 10

Divadlo Na zábradlí ohroženo

strana 11

Czech Press Photo

strana 13

Kulturní klub vás zve:

Kam?

17. 11. 1998: Literární večer s velvyslancem
České Republiky **Dr. Jiřím Grušou**
České centrum, Herrengasse 17.

28. 11. 1998: zájezd do Bratislavské opery:
G. Puccini - TOSCA.

K a l e n d á ř

- 28. 10. - 30.11.** výstava "INTO" - **Róber Urbásek**. Pořádá Slovenský inštitút, Wipplingerstrasse 24-26, 1010 Vídeň.
- 9. listopad** - pondělí, 19.30 hod. L. Smoček: **Podivné odpoledne Dr. Zvonka Burkeho**. Hrají členové karlovarského divadla. Poř. Kontaktforum ve Freie Bühne Wieden, 1040 Vídeň. Objednávky vstupenek: Atelier Jan: 526 54 22.
- 12. listopad** - čtvrtek, 18.00 hod., čtení a autogramiáda zpravodajky Českého rozhlasu z Vídně **Marie Woodhamsové** z její nové knihy, zachycující pobyt V. Havla v innsbrucké nemocnici. České centrum, Herrengasse 17, 1010 Vídeň.
- 14. listopad** - sobota, 18.00 hod. univ. prof. PhDr. František Černý: **Vzpomínka na Karla Čapka**. Poř. Akademický spolek ve Slovanské Besedě.
- 17. listopad** - úterý, 19.00 hod. - **Literární večer s velvyslancem České republiky Dr. Jiřím Grušou**. Pořádá Kulturní klub v Českém centru, Herrengasse 17, 1010 Vídeň.
- 18. listopad** - středa, 19.00 hod. - komorní koncert : **Slovenské filharmonické trio**. Pořádá Slovenský inštitút, Wipplingerstrasse 24-26, 1010 Vídeň.
- 19. listopad** - čtvrtek, 19.00 hod. film "U nás v Kocourkově" (Karel Poláček). Poř. Institut f. Slawistik, Seminarraum 1, Universitätscampus AAKH, Spitalgasse 2-4, Hof 3, 1090 Vídeň. Info Dr. Gertraude Zand, tel. 4277-42862.
- 21. - 22. 11. Oslavy 110 výročí založení sokolské jednoty Tyrš**. Ve sportovní hale Univerzitetního střediska Schmelz, Auf der Schmelz 6, 1150 Vídeň. Sobota: 13.00 - 20.00 hod. mezinárodní turnaj v odbíjené, neděle: 14.00 hod. otevření sokolské výstavy, 14.30 hod. otevření haly a koncert dechovky Lipovjanka, 15.00 hod. slavnostní veřejné cvičení. Členové a přátelé Sokola jsou srdečně vítáni.
- 24. listopad** - úterý, 19.30 hod. Předvánoční koncert skupiny **Spirituál Kvintet**. Poř. Kontaktforum v Haus der Begegnung, Otto Bauer-Gasse 7, 1060 Vídeň. Objednávky vstupenek: Atelier Jan: 526 54 22.
- 28. listopad** - sobota, 16.00 hod.: **koncert Pěvecký a klavírní - Ludmila Greinerová, Petr Malínek**. Poř. Menšinová rada ve Slovanské Besedě, Drachengasse 3.
- 28. listopad, sobota - zájezd do bratislavské opery na představení G. PUCCINI: TOSCA**. Poř. Kulturní klub. Závazné objednávky: **Z. Kašparová**, tel. 48 14 222.

- 24. listopad** - úterý, Marguerite Duras: **Savannah Bay**, Premiéra. Theater BRETT, Münzwardeingasse 2, 1060 Vídeň.
- 30. listopad** - pondělí, **Antonie de Saint Exupéry "Citadela"**. Viola Praha, T. Medvecká, A. Strejček. Sál české školy, Sebastianplatz 3, 1030 Vídeň.
- 2. prosinec** - středa, **Ypsilonka**. Pořádá Kontaktforum v České škole, Sebastianplatz 3, 1030 Vídeň. Bližší informace a vstupenky: Atelier Jan: 526 54 22.
- 5. prosinec** sobota, 19.30 hod. **Mikulášská**. Poř. Sokol Vídeň XVI/XVII. v tělocvičně ve Steingasse 7, 1170 Vídeň.
- 10. prosinec** - čtvrtek, 19.00 hod. film "Divá Bára" (Božena Němcová). Poř. Institut f. Slawistik, Seminarraum 1, Universitätscampus AAKH, Spitalgasse 2-4, Hof 3, 1090 Vídeň. Info Dr. Gertraude Zand, tel. 4277-42862.
- 12. prosinec** - sobota, 16.00 hod. **Vánoční večírek**. Poř. Sokol III/IX. ve Slovanské Besedě, Drachengasse 3.
- 12. prosinec** - sobota, 16.00 hod. **Divadelní představení Vlastenecké omladiny** Sál české školy, Sebastianplatz 3, 1030 Vídeň.
- 14. leden** - čtvrtek, 19.00 hod. film "Pyšná princezna" (Božena Němcová). Poř. Institut f. Slawistik, Seminarraum 1, Universitätscampus AAKH, Spitalgasse 2-4, Hof 3, 1090 Vídeň. Info Dr. Gertraude Zand, tel. 4277-42862.

KULTURNÍ KLUB PRO VÁS PŘIPRAVIL:

- 17. listopadu 1998** - Literární večer s velvyslancem České republiky **Dr. Jiřím Grušou**. začátek v 19.00 hod., České centrum Herrengasse 17, 1010 Vídeň.

- 28. listopadu 1998** - zájezd do bratislavské opery: **G. Puccini - Tosca**. Odjezd v 15.00 hod, Friedrich Schmidt-Platz 1 (zadní strana Radnice)

Univ. prof. Josef Vintr: Jubileum českého jazykovědce ve Vídni

Dnešním rozhovorem se připojujeme k řadě blahopřání, jež jsou určena představiteli vídeňské slavistiky univ. prof. Josefu Vintrovi, jejímž mimořádným profesorem byl jmenován v roce 1980, v období 1986 - 1992 byl pak pověřen jejím vedením. Řada posluchačů vděčně vzpomíná nejen na jeho fundované přednášky, ale i na vstřícný přístup mimo přednáškový sál. V neposlední řadě oceňují jeho žáci i to, že pan profesor je klasický nejen ve filologii, ale i běžném projevu. To působí v dnešní době značně uvolněných společenských "předpisů" jako milé a příjemné vyklouznutí z daného trendu.

Pane profesore, odkud pocházíte a kdy jste přišel do Vídně?

Prof. Vintr: Můj původ je moravský, záměrně užívám výrazu moravský, český je příliš indiferentní, ale není to původ ve smyslu moravské národnosti, spíše té lokální proveniencí a hlášení se k určitému regionálnímu území. Přestože jsem do Vídně přišel vlastně z Prahy, z Ústavu pro jazyk český a Akademie věd v Praze, měl tento moravský původ v celém mém vídeňském působení svoji relevanci. Do Vídně jsem přišel v roce 1968, ovšem ještě před okupací. Můj pracovní poměr začínal oficiálně 1. červencem 1968. Na prázdniny jsem odejel domů, do Brna, tam mě zaskočila okupace. S velkými starostmi a potíženími jsem se pak začátkem září dostával mezi tanky zpět do Vídně.

Co Vás jako první čekalo na Institutu po Vašem příchodu?

Prof. Vintr: První problémy se netýkaly práce na Ústavě, nýbrž se týkaly života ve zcela jiném prostředí, na které jedinec, který přišel ze socialistického státu, nebyl zcela připraven. Člověk byl konfrontován s tím, že se o něho nikdo nestaral, ať šlo např. o hledání různých institucí, ubytování, cestování. Pokud jde o práci na Institutu, působil jsem jako asistent prof. Mareše, tzn. že jsem pro něho připravoval různé materiály a podklady pro jeho přednášky a semináře, zúčastňoval se jeho seminářů. Potom to byla také práce pro knihovnu slavistiky, dodnes jednu z nejlepších knihoven slavistiky na Západě, zde se jednalo především o objednávání knih a bibliografické

zpracování českých publikací, českých časopisů.

Pokud byste měl srovnat práci Ústavu ve Vídni a v Československu, co bylo lepší zde a co na druhé straně?

Prof. Vintr: Nelze srovnávat práci na univerzitách, poněvadž university nebyly vědecky svobodnými pracovišti. "Svobodnější" pracoviště byla Akademie věd, tam měli pracovníci možnosti určité volby jejich badatelských zájmů, ovšem omezenou tím, že prakticky každé pracoviště Akademie věd mělo velké kolektivní úkoly. V popředí stál právě vždy tento kolektivní úkol. V mém případě to byla práce na Staročeském slovníku, velkém projektu, který doposud není uzavřen. Naopak zde ve Vídni má badatel prakticky absolutní svobodu volby svého badatelského úkolu. Takže již v začátku jsem si mohl svoje badatelská témata volně vybírat.

Kromě vědeckých úkolů na Institutu jste byl zapojen také do pedagogické činnosti. Jaký jste měl dojem ze zdejších studentů, co je motivovalo ke studiu češtiny? Jaký jste měl pocit, když jste učil češtinu jako cizí jazyk?

Prof. Vintr: Přednášel jsem nejprve deskriptivní gramatiku nejen pro studenty slavistiky, ale i pro studenty z Dolmetschstitutu. Během přednášek se objevoval jeden problém, který zpočátku člověk viděl posluchačům pouze na očích, na jejich vylekaných obličejích. Potom se to potvrdilo u zkoušek, totiž že si nedovedli představit, když začali studovat bohemistiku, jak má čeština kom-

plikovanou gramatiku, především komplikované skloňování. To je vůbec to nejtěžší pro studenty.

Jaký byl Váš první vědecký úkol, který jste si zvolil?

Prof. Vintr: Na seminářích prof. Mareše jsem měl možnost získat mnoho podnětů, neboť zde zazněly odborné referáty celé řady tzv. gastprofesorů. Tam se také objevovala tematika, která mě zajímala již během mého působení v Praze, totiž tematika vydávání starých památek. V této oblasti má Rakousko zvláštní postavení, neboť ve zdejších knihovnách je zachováno tolik památek starší české literatury jako nikde jinde mimo ČR. Nejvíce rukopisů české literatury po Národní knihovně pražské je uloženo právě ve vídeňské Nationalbibliothek. Jeden z mých prvních velkých projektů se týkal kritické edice staročeských evangeliářů. To jsou překlady úryvků z bible, které se čtou o svátcích a o nedělích. Ten vůbec nejstarší je v Seitenstetten u Steyeru, druhý nejstarší je v Nationalbibliothek. Oba rukopisy tvoří základ mé první větší práce - kritické edice zmíněných textů, jejich překladatelský, jazykovědný rozbor, jejich datování, zařazení v české literatuře, jejich vztah k pozdějším překladům bible. Společně s linguistickým rozbohem to byla také moje habilitační práce v roce 1977.

Že se čeští bohemisté zabývají češtinou, je pochopitelné. Co však na češtině zajímá např. belgické, francouzské, maďarské bohemisty?

Prof. Vintr: O uvedených národech toho mohu říci málo, neboť zde ve Vídni jsme měli studenty především z Německa, zčásti také z Itálie, z USA, Japonska, Koreje. Hlavní motivace prakticky u všech, a to se týká i rakouských studentů, je na prvním místě nějaké rodinné zázemí, dále zájem o českou kulturu - hudbu, literaturu. Ale jsou to i motivace politické, dány dvěma protipóly. Jednak to byli studenti skutečně z levicových kruhů, kteří se zajímali o českou problematiku státu, který má socialistické zřízení, nebo naopak to byli studenti, kteří

se zajímali o českou kulturu kvůli českému disentu.

Bádá-li někdo na úseku medicíny nebo fyziky, lze toto bádání označit dílem i jako nebezpečné. Může být i lingvistika dobrodružná?

Prof. Vintr: Do jisté míry ano. Ta dobrodružství s tím spojená se vztahují na ony indispozice, které bohemistika měla v komunistické éře. Byly to velmi ztížené kontakty jak pro studenty, tak i pro učitele a profesory bohemistiky. S tím byla spojena dobrodružství na hranicích, když např. člověk převážel zakázanou literaturu. Dobrodružství badatelská lze zažít v oblasti filologické i teoretické. Snad uvedu jeden příklad. V roce 1979 se mi dostal do rukou velice cenný monumentální pergamenový kodex, psaný latinsky, z jednoho aukčního domu. Vědělo se, že by rukopis mohl pocházet z českých zemí. Protože bylo známo, že se staršími českými texty zabývám, obrátil se tento aukční dům na mě, abych provedl analýzu památky. Při podrobném prohlížení kodexu jsem v něm objevil jeden text, který umožnil jeho velice přesnou dataci a identifikaci. Jednalo se o jeden z mála známých českých tzv. ciziojánů, tj. středověký veršovaný kalendář. Cizioján byla vlastně mnemotechnická pomůcka pro mnichy pro zapamatování dat svátků, a to pomocí veršů. Těch veršů bývalo většinou dvanáct, nejdůležitější svátky jednoho měsíce byly takto zapsány v jednom dlouhém verši. A právě tento nejstarší cizioján byl již dříve v Československu knižně vydán. Mohl jsem tedy snadno poukázat na to, že daný rukopis byl ukraden z Prahy, z Městské knihovny. Podle právních předpisů již návrat rukopisu nebyl možný, ale podařilo se mi přesvědčit zdejší rukopisné oddělení Nationalbibliothek, aby tento rukopis zakoupilo, takže neskončil někde v Arábii v rukou nějakého šejka. Potom se ukázalo, že onen aukční dům má ještě jeden rukopis, soubor kázání ze 16. století, psaný česky, rovněž ukradený z Prahy.

Vlastně jste se zde ve Vídni dostal i do role Sherlocka Holmese. Jak se však mohlo stát, že někdo zcizil v Československu rukopis?

Prof. Vintr: Rukopisy jsou shromážděny v Praze v podstatě na dvou místech. Největší sbírku rukopisů má Národní knihovna, tehdejší Univerzitní knihovna, a Knihovna Národního muzea.

Ostatní větší knihovny mají málo rukopisů, jež nebývají příliš sčítány.

Kdy jste se rozhodl, že se budete věnovat jazykovědě?

Prof. Vintr: To bylo mé rozhodnutí už při vstupu na Filosofickou fakultu v Brně. Chtěl jsem dělat češtinu a jako druhý obor germanistiku. To se mně kvůli posudku a kvůli velkému počtu uchazečů nepodařilo. Místo germanistiky jsem jako druhý obor studoval klasickou filologii. Rozhodnutí dělat filologickou vědu, to padlo až po vojenské službě u PTP a po učitelské praxi v Bruntále. Tam jsem dostal nabídku nastoupit do Prahy do Kabinetu pro antická studia jako odborný pracovník. Tuto nabídku mi zprostředkoval prof. Ludvíkovský, klasický filolog z Brna, jehož zaujala moje disertační práce. V Kabinetu jsem měl zpracovávat český humanismus. Můj zájem však šel spíše na ten "český", než na "humanismus". Když se objevila možnost pracovat v historickém oddělení pro jazyk český, přešel jsem na pracoviště Ústavu pro jazyk český. Nejdříve jsem se ale dále školil na jazykovědce a filologa, teprve potom přišly první dílčí úkoly.

Existuje v současné nějaké téma, které je středem "bojů" mezi různými bohemisty?

Prof. Vintr: Pravopisné "běsnění" se uklidnilo, asi dva roky česká bohemistika neběsní, ale tato problematika není ještě zcela zažehnána, jistě brzy po určité pauze vypluje znovu na povrch. Sporná problematika je stále v oblasti hranic mezi spisovnou a nespisovnou češtinou. Určité skupiny by tuto hranici rády dále posunuly do oblasti obecné češtiny, jiné skupiny se naopak drží opatrnějšího dělení, tj. nebyt příliš progresivní, nedovolovat příliš nespisovným prvkům vstup do dnešní jazykové normy.

Je statisticky podchyceno, kolik bohemik existuje pro určitá údobí v regionu rakouském, německém, švédském?

Prof. Vintr: Statisticky to, pokud vím, podchyceno není, ale dá se zodpovědně říci, že nejvíce bohemik je v Rakousku, jednak v Nationalbibliothek a v knihovnách klášterů v blízkosti českých hranic. Z Německa co do počtu bohemik je to zejména Bavorsko. Ve Švédsku jsou cenné rukopisy především v Uppsale, zčásti ve Stockholmu, jako výsledek válečné kořisti z doby třicetileté války.

Jaké práce jste publikoval?

Prof. Vintr: Doposud jsou to čtyři knižní publikace, a to již zmíněné Evangeliiáře, dále paralelní podobná edice Nejstarší české žaltáře. Dvě knihy jsou věnovány jazykovědě - Úvod do studia bohemistiky a Gramatika češtiny. Řada studií byla publikována v odborných časopisech, nejvíce ve vídeňském slavistickém periodiku Wiener Slawistisches Jahrbuch, zčásti také ve Wiener Slawistischer Almanach a pak také v českých bohemistických a slavistických časopisech - Listy filologické a Slavia.

Studie jsou věnovány jednak problematice vývoje českého hláskosloví, dále se pak jedná o problematiku barokní češtiny a zvláště Svatováclavské bible. Tě jsem věnoval zejména v posledních letech několik studií, jež ukázaly na to, že tato první katolická česká bible přeložená jezuitou se dá směle srovnávat s úrovní jazyka bible Kralické, nemá žádný úpadkový jazyk, jak se to barokní češtině přisuzuje. Svatováclavská bible vytvářela až do 19. století jazykové povědomí české veřejnosti, neboť každou neděli i ten nejobyčejnější sedlák slyšel jazyk této bible v kostele.

Za dobu svého působení zde ve Vídni jste vychoval řadu žáků. Jdou ve Vašich šlépějích?

Prof. Vintr: Mou bývalou žákyní je dnešní profesorka na universitě paní mgr. H. Sodeyř, která je rovněž tlumočnicí, dále u mě studovala paní dr. Kafka, která vede české studium na Dolmetsch-institutu. Z těch nejmladších působí na Institutu pan mgr. Newerkla. Mí žáci jsou nejen z Vídně či Rakouska, ale např. i z Asie. Jedna korejská absolventka je nyní asistentkou na universitě v Soulu.

Nejen vědou živ je člověk. Jaké máte hobby?

Prof. Vintr: Dříve bylo zájmů více, také náročnější. V Čechách jsem se ještě jako student věnoval horolezectví, tady v Rakousku jsem trochu "zpohodlněl" a z výkonů horolezeckých jsem přešel na, jak se zde říká, Wanderung. Tento zájem je intenzivně pěstován. Pak je to hudba, ne však aktivně, to jsem dělal v mládí - hrál jsem na housle. Rád poslouchám vážnou hudbu a klasický jazz. Dalším zájmem jsou květiny - hydrokultura. Jinak pro úplné vypnutí a odreagování slouží šach.

Jak vnímaly Vaše děti, když byly malé, Vaši práci? Chápaly, co děláte? Jaké Vám kladly otázky, když chtěly vědět, co je Vaše zaměstnání?

Prof. Vintr: Mé děti vnímaly moji práci tak, jako že chodím do kanceláře. Teprve až byly na úrovni gymnázia, "viděly", že nad gymnáziem je také ještě něco jiného. Potom zase říkaly, že táta jde "na něco", co nám nahání strach, táta chodí na universitu. Jedna z mých dvou dcer posléze tento strach překonala, také začala chodit na universitu.

Kdyby to bylo možné a mohl byste na úseku lingvistiky něco změnit, co byste udělal?

Prof. Vintr: Myslím, že by bohemistika měla usilovat o popis české gramatiky přístupný průměrnému vzdělanci českému nebo zahraničnímu a o zjednodušující popis zejména složité deklinace.

Vaše budoucí plány?

Prof. Vintr: Některé syntetizující práce z oblasti filologické. Jedna je již připravena k vydání, je to úvod k faksimilovému vydání Svatováclavské bible. V oblasti jazykovědy podobná syntetizující práce - přepracované a rozšířené vydání Úvodu do studia bohemistiky, které má vyjít jako určitá příručka typu Handbuch v Německu. Rovněž připravuji studie o barokní češtině.

Pane profesore, přeji Vám pevné zdraví a plno sil pro Vaši další tvůrčí práci. Děkuji Vám za rozhovor.

Rozmlouvala Dr. M. Brandeis

Česká vláda chce zavést dvojí občanství

Šest let po zániku československé federace má zhruba šedesát tisíc bývalých Čechů, kteří si v roce 1993 zvolili slovenské občanství, naději získat zpět českou státní příslušnost. Tyto lidi považoval stát dosud za cizince, nová vláda má však opačný názor. Tato skupina Slováků jsou podle ní stále čeští občané, kterým jen úřady odmítají protiprávně vydat doklady. Vláda přitom nemusí měnit zákon, pouze přikáže úředníkům, aby platnou normu jinak vykládali a přestali tvrdit, že nabytím slovenského občanství pozbývá občan nároku na české. JP

Předseda lidovců odešel z politiky

Šéf čtvrté nejsilnější strany v zemi - Křesťanské a demokratické unie-Čs. strany lidové - Josef Lux se vzdal všech svých politických funkcí. Důvod, proč Lux odchází z vrcholné politiky po osmi letech, šokoval možná více než sama rezignace: lékaři u něj zjistili chronickou leukemii.

"Důvod mé rezignace je jediný. Je to porucha krve tvorby, chcete-li jakási chronická forma leukemie. Nyní jsem v péči lékařů Ústavu hematologie na Karlově náměstí v Praze. Zahájil jsem ambulantní léčbu a společně s lékaři hledáme vhodného dárce kostní dřeně," prohlásil Lux hodinu poté, co se to z jeho úst dozvěděli i politici za KDU-ČSL. Přitom Lux na svou poslední tiskovou konferenci nepřišel nijak skroušený: "Dámy a pánové, hezké odpoledne. Omlouvám se, že mám trochu rýmu," prohlásil Lux s úsměvem na tváři. Poté následovalo jeho prohlášení a na závěr pouze konstatování: "Držte mi palce."

Lux při svém odchodu z politiky nechtěl komentovat současné problémy ve straně, které by se bez jeho vedení mohly projevit. "Promiňte, ale já mám poněkud jiné starosti," sdělil bývalý lídr lidovců.

Z vysoké politiky tak odchází člověk, který byl až do letošních voleb šest let místopředsedou vlády ve třech kabinetech, patřil k nejvlivnějším politikům ve státě, a to i přesto, že jeho strana ve volbách nikdy nezískala ani deset procent hlasů. Po těch posledních červnových sahal Lux v jednu chvíli dokonce po křeslu premiéra, které mu nabídl předseda sociální demokracie Miloš Zeman za to, že by Luxovi lidovci vstoupili spolu s ČSSD do vlády. Po Luxově oznámení zkoprněli nejenom jeho strániční kolegové a přátelé, ale i Luxovi političtí odpůrci. "Tahle nečekaná zpráva nám všem připomíná, že jsou důležitější věci než politika, než naše každodenní politické šarvátky, a že jsou události, které stavějí na stejnou stranu i ty, kteří byli politickými rivaly," prohlásil předseda sněmovny a ODS Václav Klaus, který se často dostával s Luxem do osobních sporů. Pro tyto rozpory nebylo možné, aby po červnových volbách vznikla koalice pravicových stran, přestože spojení ODS, KDU-ČSL a Unie svobody mělo v parlamentu většinu křesel.

Lidovce nyní povede jejich místopředseda Jan Kasal, který je všeobecně považován za možného nástupce Josefa Luxe. Mezi kandidáty na uvolněné křeslo předsedy se ještě objevil bývalý ministr vnitra Cyril Svoboda a bývalý ministr obrany v Klausově vládě Miloslav Výborný. Zatímco lidovečtí politici věří, že Lux se po uzdravení vrátí, lidé z jiných stran, kteří s Luxem hovořili si myslí, že nikoliv. "Nyní bude několik měsíců čekat na transplantaci, bude chodit na chemoterapii a pak se z ní dva roky bude vykřesávat. Když mi to říkal, objal jsem ho. Podle mne on ví, že se už nevrátí," prohlásil jeden z čelních představitelů Unie svobody Vladimír Mlynář.

Podobnou chorobu nedávno překonal bývalý hokejový reprezentant Miloš Holaň, který nyní vzkazuje Luxovi, že nemoc se dá porazit. Holaně zasáhla choroba před třemi lety, kdy ji u něj lékaři zjistili při běžné prohlídce. Přestože se v tehdejšímu působišti Holaně - v americkém Anaheimu rozjela obrovská záchranná akce - přesto trvalo více než čtyři měsíce, než se pro hokejistu našel ten pravý dárce kostní dřeně. V nemocnici se mezitím podrobil Holaně ozařování a chemoterapii. Prožil těžké chvíle, kdy o sobě téměř nevěděl. Tři týdny po transplantaci však nastaly v Holaňově životě nejkrušnější chvíle, když mu vypověděly játra i ledviny, potýkal se navíc se svalovými křečemi a žlučnickovým záchvatem. V té době shodil třicet kilo, v nemocnici zůstal po transplantaci osm měsíců, byl upoután na invalidní křeslo a držel přísnou dietu. Nyní po třech letech je z něj zdravý člověk, váží stejně jako dříve a dokonce začal již znovu trénovat hokej.

Lux si zatím ponechal svůj poslanecký mandát a do parlamentu občas dochází na konzultace se svými stranickými kolegy. Jeho vliv navíc bude velmi důležitý při stranických volbách - na koho Lux ukáže, ten bude novým předsedou - tvrdí se uvnitř lidovců. Lux však zatím o svém nástupci hovořit nechce. Většinu času tráví doma ve Dvořisku u Chocně a do Prahy kromě konzultací dojíždí hlavně na kontroly do nemocnice. "Pochopte, že pan Lux nechce teď s žádnými novináři hovořit. Nechce, aby se z jeho nemoci stala mediální causa," odpálkovává všechny otázky novinářů na bývalého předsedu jeho mluvčí Eva Rolečková.

Václav Havel za svůj nabitý program platí daň

Zdá se, že prezident Havel příliš neposlouchá rady svých doktorů, kteří se jej už delší dobu - tu více a tu méně intenzivně - snaží přesvědčovat, aby zvolnil tempo. Lékaři z prezidentova konzilia tak museli přiznat, že v září a na začátku října absolvoval nevídané množství officialit i neformálních schůzek a proložil je cestami do zahraničí, které ovlivnily jeho kondici.

Lékaři mají nyní obavy, aby v podzimním období nepodlehli při pohybu mezi tolika lidmi nějaké viróze, jež postihla například i jeho ženu. "Při jeho stavu plic hrozí, že infekce přeroste v zánět průdušek či plic," prohlásil například plicní expert konzilia Boris Šťastný.

Lékaři připouštějí, že prezidentovo tempo je vzhledem k jeho chronickému zdravotnímu stavu vysoké. Avšak o tom, že bude muset zvolnit, mluví už přes rok.

Lékaři z prezidentova konzilia slibili, že po návratu z cesty do Británie dohlédnou, aby program Václava Havla byl volnější. V podtextu jejich slov však lze vyčíst, že když prezident nechce, moc se jim toho dosáhnout nepodaří. "V jeho funkci se těžko něco odmítá," odpověděl diplomaticky ošetřující lékař Ilja Kotík na otázku, na kolik je hlava státu svěhlavá, cítí-li se zcela zdrav.

Prezident nyní bere léky na posílení imunity a lékaři mu poradili očkování proti chřipce. JP

Poslanci hodili vládě na hlavu její návrh rozpočtu

Vláda Miloše Zemana neuspěla při svém prvním pokusu předložit parlamentu ke schválení schodkový státní rozpočet na příští rok. Kabinet složený pouze ze sociálně-demokratických ministrů navrhoval schodek ve výši sedmadvaceti miliard korun. Proti takovému návrhu se postavili všichni pravicoví politici - ODS, Unie svobody a KDU-ČSL. Pro vládní návrh hlasovali kromě ČSSD i komunisté.

I přes tento výsledek však Miloš Zeman a jeho ministři odcházeli z parlamentu spokojení, poslanci je totiž nepřinutili, aby při sestavování příští verze museli snížit rozpočet. Pouze si vyžádali, aby vláda deficitní financování vyčlenila jako samostatnou část státního rozpočtu s jasně prorůstovými záměry. "Samozřejmě bych si přál, aby rozpočet prošel hned v prvním čtení, na druhé straně jsem docela spokojen," prohlásil po jednání ve sněmovně předseda vlády. Vláda nyní musí do třiceti dnů předstoupit před poslance s novým rozpočtem. JP

Ministr zahraničí má nového náměstka

Šéf české diplomacie Jan Kavan se tři měsíce po jmenování do funkce rozhodl jmenovat nového náměstka: disidenta, signatáře Charty 77, proděkana Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy a předsedu Českého helsinského výboru Martina Palouše. Palouš na ministerstvu působil již těsně po listopadové revoluci, kdy si ho do černínské paláce, sídla české diplomacie, přivedl první polistopadový ministr Jiří Dienstbier. Palouš v minulosti Českou republiku nemilosrdně kritizoval z pozice šéfa helsinského výboru za nedodržování lidských práv. JP

Spor mezi českou vládou a vysílačkou se vyhrotil

Zemanova vláda sice vyslovila souhlas s vysíláním Rádía Svobodná Evropa/Rádío Svoboda do Iráku, nicméně zakázala stanici, aby redakce iránského a iráckého vysílání sídlily ve vilové čtvrti. "Je samozřejmě, že umístění této stanice bude předmětem bezpečnostních konzultací. My současně místo redakce nepovažujeme za vhodné i vzhledem k tomu, že nedaleko je školka," prohlásil po zasedání vlády ministr práce Vladimír Špidla. Svobodná Evropa proto rozhodla, že bude vysílat z ústředí vysílačky, které sídlí v bývalé budově Federálního shromáždění nedaleko Václavského náměstí. Zemanova vláda od chvíle, kdy se ujala moci, háže Svobodné Evropě klacky pod nohy. Nejprve se s vedením rádia členové kabinetu dostali do přetřetí, co oznámili, že si rozmyslí, zda vysílačka bude moci vysílat do Íránu a Iráku. Po apelu ze strany amerických politiků, především kongresmanů, kteří o vysílání do těchto zemí rozhodli, vláda od svého původního plánu ustoupila. Nakonec rozhodla, že vysílání do Íránu bude pouze monitorovat a do konce roku jej vyhodnotí a zjistí, zda není vůči Teheránu neobjektivní. JP

V sociální demokracii vypukla válka

Volební heslo sociálních demokratů o společnosti přátelské ke každému bere nyní v samotné Zemanově straně zaslé. Bitva mezi ČSSD vtplanula mezi křídlem, který stojí za předsedou Milošem Zemanem a druhou skupinou podporující předsedu poslaneckého klubu Stanislava Grosse. Oběma jde o jediné - o posílení vlastního vlivu uvnitř strany. Spor vyvstal poté, co se místopředseda strany Ivo Svoboda stal ministrem financí a druhý místopředseda Vladislav Schrom odešel do vedení Ostravsko-karvinských dolů. "Myslím, že není nutné, abychom pár měsíců před sjezdem volili do vedení nové lidi," brání se Gross, který by rád ve vedení strany udržel svého muže - Svobodu. "Lidový dům osířel a je žádoucí, aby ústřední výbor obměnil vedení," říká naopak předseda Miloš Zeman, jemuž vyhovuje představa, že by se do vedení strany dostali noví lidé. Oficiálně se sociální demokraté snaží doutnajícím skandál utulovat. "Myslím, že měsíc před volbami si nemůžeme dovolit vypadat jako rozeštvaná strana," snaží se upokojit vášně předseda pražské ČSSD Karel Špíchal. JP

Slováci stratia svoje zárobky v Česku

V České republice v současnosti pracuje okolo 70-tisíc Slováků. Platná medzivládná dohoda im umožňuje, aby sa zamestnali bez úradného potvrdenia. Firmy majú len jedinú povinnosť, a to prihlásiť každého Slováka na českom úrade práce. Ak ho z práce prepustia bez vážnych dôvodov, má nárok na podporu v nezamestnanosti, ktorú mu podľa dohody uhrádzajú miestne úrady. Tento „nadštandard“ by sa mal zmeniť prostredníctvom novely zákona o zamestnanosti, ktorá by v decembri tohto roka mala ísť do českej Poslaneckej snemovne. Nezamestnanosť totiž narastá aj v Českej republike, kde napríklad v moravských okresoch už prekročila 10-percentnú hranicu. Na jar tohto roka bol ostravský úrad práce jeden z iniciátorov návrhu na zrušenie spomínanej zmluvy. V baniach na Ostravsku a Karvinsku pracuje niekoľko tisíc Slovákov, prevažne zo severného Slovenska, najmä z Kysúc. FL

Šula odstoupil z komise a viní ČSSD z nekompetentnosti

Bývalý šéf elitního policejního odboru, který se zabýval hospodářskou kriminalitou, po týdenním působení v čele vládní komise pro potírání korupce rezignoval. Jako důvod uvedl, že on a jeho rodina stala terčem vydírání. Navíc by podle něj bylo velmi těžké spolupracovat s členy Zemanova kabinetu, které označil za neschopné a nekompetentní. Některé členy vlády Šula dokonce obvinil ze snahy potírat korupci za cenu porušování zákonů. Namísto Šuly usedne do křesla šéfa protikorupční analytické komise J. Bašta. *JP*

Forum 2000 se v Praze konalo podruhé

Po loňském úvodním ročníku se letos znovu uskutečnila diskusní konference Forum 2000, kterou na Pražském hradě pořádá prezident Václav Havel. I letos se do hlavního města sjeli bývalí či současní politici, intelektuálové a vědci, aby se zabývali problémy globalizace. Mezi zúčastněnými letos byla například i manželka amerického prezidenta Hillary Clintonová, bývalý ministr zahraničí USA Henry Kissinger či ruský disident a dlouholetý vězeň v koncentračních táborech Sergej Kovaljov.

V České republice již začala volební kampaň

Vylepením prvních billboardů, výjezdem volebních Zemáčků a zahajovacími mítinky se pomalu rozjíždí předvolební kampaň před listopadovými senátními a komunálními volbami. Nelze však očekávat, že by bombastické kampaň jednotlivých stran postupně přerostly v bombastický útok na voliče. Politické strany - podobně jako před červnovými volbami do sněmovny - šetří. Největší kampaň připravuje ODS a ČSSD, jejichž náklady však nepřevyší částku 35 milionů korun. *JP*

Energetické projekty

Rakouská ministryně pro ochranu spotřebitelů Barbara Prammerová nabídla při své návštěvě České republiky spolupráci při prosazování alternativních energetických koncepcí proti využívání jaderné energie. Zároveň však potvrdila, že Rakousko neohodlá spojovat otázku vstupu ČR do Evropské unie s požadavkem zastavení českého jaderného programu. *MF*

Nová slovenská vláda

Ťažko sa rodí nová slovenská vláda. Slovenká tlač denne prináša správy o rokovaní politických subjektov, ktoré sa dostali do Národnej rady (NR).

HZDS, ako víťaz volieb sa pustilo do márnej (?) práce, keď poverilo svojho podpredsedu Jána Smereka vedením rokovaní o zostavení novej vlády. S každým HZDS asi rokovať nechce a nie každý je aj ochotný rokovať. Hneď na začiatku vylúčilo HZDS rokovania so Stranou maďarskej koalície, rokovanie s SDK dopadne asi podobne.

Celé očakávanie HZDS sa koncentruje na spojenectvo so Stranou demokratickej ľavice. Vedenie SDE síce opakovane vylučuje podporu HZDS, ale blízky zjazd SDE by eventuálne mohol tento postoj zmeniť. Ako preniklo na verejnosť, HZDS ponúka SDE „takmer všetko“. Dokonca si vie predstaviť aj jednofarebnú vládu SDE s tichou podporou HZDS. Takúto vládu by asi podporila aj SNS, ktorá „podporí každú vládu, v ktorej nebudú Maďari“. Celá táto teória je stavaná na hlade po vládných kreslách, ktorý je vidieť u špičkových politikov SDE. A že to nie je stavané na vode ukazujú aj úvahy SDE, že by boli radšej za vládu bez účasti Strany maďarskej koalície. Aj takáto vláda by bola väčšinová (a znamenala viac vládných kresiel pre každú stranu).

Rokovania prebiehajú aj medzi stranami víťaznej opozície. Problém je, že už trvajú príliš dlho a zatiaľ nie je známe nič, na čom sa dohodli. Verejnosť je netrpezlivá. Televízne zábery ukazujúce stále znova a znova sa stretávajúch politikov už unavujú. Všeobecne ale panuje názor, že sa nová koalícia predsa len dohodne a kreslá si rozdelia k spokojnosti všetkých (ale čo s ministerstvom zahraničia, kde sú kandidáti dvaja bývalí ministri zahraničia – Kukan z SDK a Hamžik z SOP) ?

Napriek všetkým prietahom ale bude mať Slovensko zrejme v novembri novú vládu. Akú ? *FL*

Komunálne voľby na Slovensku nie sú vykonateľné v súlade s ústavou SR, uvažuje sa aj o ich odklade

Väčšina podstatných ustanovení novely zákona o komunálnych voľbách, voči ktorým vzniesli námietky opoziční poslanci, nie je v súlade s Ústavou SR. Komunálne voľby preto nie sú vykonateľné v súlade so základným zákonom štátu. Vypýva to zo zverejneného nálezu Ústavného súdu.

V politických kuloároch strán súčasnej opozície sa už objavili názory, že termín konania volieb do orgánov samosprávy obcí a miest, naplánovaný na 13. a 14. novembra, bude potrebné odložiť. Komunálne voľby by sa mohli konať niekedy v prvých troch mesiacoch budúceho roka a zároveň sa uvažuje, žeby mohli byť spojené i s priamou voľbou hlavy štátu.

V plnom rozsahu je protiústavné ustanovenie o rozdeľovaní mandátov podľa príslušnosti k národnostným menšinám a etnickým skupinám. Spomínané znenie predpokladalo rozdelenie počtu poslaneckých mandátov v obci tak, aby zodpovedali pomeru Slovákov a jednotlivých národnostných menšín. V rozpore s ústavou je tiež znenie zákona, podľa ktorého kandidáti na starostov, primátorov a poslancov mali mať najmenej jeden rok trvalé bydlisko v príslušnej obci. Protiústavným bolo tiež znenie zákona o námietkach voči rozhodnutiu o registrácii kandidáta alebo politickej strany, keď postihnutý nemusel byť účastníkom konania na súde.

Je dobré, že k tejto situácii došlo ešte pred voľbami, pretože ak by takéto vážne pochybnosti o ústavnosti volieb zazneli po voľbách, bol by ďaleko väčší problém, čo s orgánmi samosprávy, ktoré boli konštituované v rozpore s ústavou". *FL*

P. Dvorský sa chce vzdať poslaneckého mandátu

Jeden zo zakladajúcich členov Strany občianskeho porozumenia (SOP) Peter Dvorský sa rozhodol vzdať poslaneckého mandátu. Predsedu parlamentu Ivana Gašparoviča o tom listom informoval predseda SOP Rudolf Schuster.

P. Dvorský ostáva v strane a bude ju podporovať. Jeho rozhodnutie sa dalo očakávať, lebo kariéra operného speváka by sa ťažko dala zladíť s poslaneckými povinnosťami. *FL*

Velká Británie zaviedla vízovú povinnosť pre občanov SR

Od 8. októbra platí pre slovenských občanov vízová povinnosť pre vstup na územie Veľkej Británie. Vzhľadom na špecifický hraničný režim zaviedlo vzápätí vízovú povinnosť aj Írsko.

Toto opatrenie je dôsledkom narastania počtu žiadateľov o azyl zo Slovenska, keď len od začiatku roka požiadalo o azyl vo Veľkej Británii 1826 slovenských občanov prevažne rómskeho pôvodu, a 6 aj azyl nakoniec dostalo. Vízovú povinnosť voči Českej republike zatiaľ Británie nezaviedla – odtiaľ prišlo do Británie zatiaľ „len“ 628 Rómov.

Slovenská vláda vzápätí zaviedla vízovú povinnosť pre britských občanov. Toto opatrenie komentoval hovorca britského veľvyslanectva v Bratislave slovami, že je to prirodzené právo Slovenskej republiky, pripomenul ale, že britskí občania na Slovensku o azyl nežiadajú. *FL*

Čechům hrozí zavedení víz od Británie

Hrozba zavedení vízovej povinnosti ze strany britských úradů se vznáší nad Českou republikou. Slovensko takový osud postihl před nedávnem. Britským úřadům se nelíbí, že z Čech stále ještě přes kanál míří příliš velký počet romských občanů, kteří v Británii žádají azyl. I když počet českých Romů, kteří proudí přes průliv La Manche, je čtyřikrát menší než slovenských, britská strana se netají tím, že v případě rostoucího počtu dalších azylantů nebude se zavedením víz váhat. Druhý tajemník britské ambasády v Praze, Giles Portman, upozorňuje, že současná situace je v podstatě stejně vážná jako vloni na podzim, kdy romská emigrace poprvé výrazně zesílila.

"Pokud bude romských emigrantů přibývat, pak je hrozba viz stejná jako v případě Slovenska. Problém bude trvat dál i v případě, že počet zůstane přibližně stejný jako teď. Zásadní obrat může přinést jen viditelný pokles," řekl Portman.

Ministr zahraničí Jan Kavan se ovšem nedomnívá, že by hrozba viz byla v tuto chvíli větší než kdykoliv jindy. "V žádném případě ale tuto záležitost nepodceňuji. Rozhodnutí britské vlády zavést vízum Slovensku chápu jako vážné varování i pro naši vládu," prohlásil Kavan. *JP*

Rakouský zmocněnec přijel bojovat proti Temelínu

Rakouský pověřenec pro otázky českých jaderných zařízení Radko Pavlovec má leccos společného s ekologickými aktivisty, přestože na rozdíl od zelené uniformy chodí v perfektně padnoucím obleku. "Chci, aby Temelín nebyl spuštěn," tvrdí shodně s aktivisty Pavlovec. "Demonstrace nepatří do mé činnosti. Mou hlavní zbraní jsou informace," říká muž, který se před šestařiceti lety narodil v Čechách, odkud před dvaceti lety emigroval s rodiči do Rakouska. Vládu Horních Rakous zastupuje ve věci Temelína již od března. "Pokud nebudu mít dost informací, analýz a studií, budu se držet zpátky. Myslím, že do dvanácti měsíců by o osudu Temelína mohlo být rozhodnuto," předpovídá Pavlovec rozhodující bitvu se zastánci dostavby jaderné elektrárny. Podle Pavlovce by dostavba mohla České republice zkomplikovat cestu do Evropské unie. "Takové diskuse se v Rakousku vedou. Byl jsem vychován v tradici toho, že Česká republika do unie patří, proto bych rád zamezil eskalaci tohoto názoru. Ale pokud to bude vypadat tak, že určitá lobby chce Temelín dokončit za každou cenu, může to při vstupu do EU vyvolat v Rakousku dost silnou negativní reakci," varoval české úřady Čechorakušan Pavlovec. *JP*

Velké ztráty českých bank

První pololetí letošního roku poznamenaly velké problémy bankovního sektoru. Podle zprávy Českého statistického úřadu vykázaly české peněžní instituce za toto období ztrátu 17,2 miliardy korun. Na propadu se podílely zejména špatné finanční výsledky dvou obřích českých peněžních ústavů – Komerční banky a České spořitelny. Ani výhledy do konce roku nejsou nijak příznivé. Navíc postihl Komerční banku a Českou spořitelnu prudký pokles ceny jejich akcií na burze. Situace se uklidnila až po zásahu ministra financí ČR Iva Svobody, který obě instituce podpořil. Pád ceny akcií přičítá většina pozorovatelů snahám spekulantů o destabilizaci v Komerční bance a České spořitelně před očekávanou privatizací. *MF*

Nezaměstnanost v ČR vzrostla na sedm procent

Míra nezaměstnanosti vzrostla na konci letošního roku na rekordních 6,8 procent, což v praxi znamená, že bez práce je v současné době více než 350 tisíc lidí – tolik, co odborníci předpovídali až za několik měsíců. Přitom ještě vloni ve stejném období byla nezaměstnanost menší než pět procent. Vzhledem ke špatné kondici domácí ekonomiky je navíc nepravděpodobné, že by se v dohledné době mohla situace zlepšit. "Nezaměstnanost naopak bude stále přibývat. Obávám se, že v ekonomice nejsou moc důvody ke zlepšení," řekl ekonom Prague Securities Petr Zahradník. Ministerstvo práce a sociálních věcí odhaduje, že na konci roku se křivka nezaměstnanosti zastaví na hranici 7,5 procent. *JP*

Velké ztráty českých bank

První pololetí letošního roku poznamenaly velké problémy bankovního sektoru. Podle zprávy Českého statistického úřadu vykázaly české peněžní instituce za toto období ztrátu 17,2 miliardy korun. Na propadu se podílely zejména špatné finanční výsledky dvou obřích českých peněžních ústavů – Komerční banky a České spořitelny. Ani výhledy do konce roku nejsou nijak příznivé. Navíc postihl Komerční banku a Českou spořitelnu prudký pokles ceny jejich akcií na burze. Situace se uklidnila až po zásahu ministra financí ČR Iva Svobody, který obě instituce podpořil. Pád ceny akcií přičítá většina pozorovatelů snahám spekulantů o destabilizaci v Komerční bance a České spořitelně před očekávanou privatizací. *MF*

Národní banka Slovenska

zrušila fluktuálně pásmo, čo prakticky znamená devalváciu koruny. Podľa Vladimíra Masára, guvernéra NBS, centrálna banka nebude viac garantovať fixný kurzový režim slovenskej koruny. Kurz bude určovaný devízovým trhom na základe ponuky a dopytu.

Dôvodom takéhoto kroka je predovšetkým pretrvávajúci vysoký deficit obchodnej bilancie, ako aj vývoj zadĺženia verejného sektora. Devalvačné očakávania zosilnila aj zmena ratingu SR, ale aj problémy s prefinancovaním deficitu štátneho rozpočtu.

Rozhodnutie NBS sa prejavilo poklesom kurzu slovenskej koruny o 15 percent. *FL*

Medzi Slovenskom a Rakúskom môže denne lietať iba 50 osôb

SK Air, a.s., Bratislava odložila na neurčito nové letecké spojenie medzi destináciami Košice-Viedeň a nadväzne aj Viedeň-Žilina, ktorého otvorenie bolo pripravené a ohlásené na začiatok zimnej sezóny.

Ako informoval prezident tejto slovenskej leteckej spoločnosti Milan Gajdoš, aj napriek dohode o leteckej preprave medzi vládou SR a rakúskou federálnou vládou stanovilo slovenské Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií na vykonávanie leteckej dopravnej služby medzi oboma štátmi denný limit najviac 50 miest. Tento počet sedadiel však už kapacitne naplňa svojim leteckým spojením medzi Viedňou a Košicami rakúska Tyrolean Airways.

Zmení ministerstvo tento limit? *FL*

ČR v exportu i importu na 28. miest

Podľa údajů Světové obchodní organizace (WTO) byla Česká republika 28. největším vývozcem zboží na světě a stejnou pozici zaujímal i v žebříčku dovozců. Největším světovým exportérem byla loni Evropská unie, která vyvezla zboží za 823 miliard USD. Mezi dovozci dominovaly USA s téměř 900 miliardami. *MF*

Slovenské telekomunikácie zaviedli zaujímavú akciu

Nebuďte prekvapení, ak vám vaši príbuzní na Slovensku zatelefonojú práve v deň, keď je v Rakúsku (alebo Nemecku, USA, atď) sviatok.

Počas štátnych sviatkov tých-ktorých štátov totiž Slovenské komunikácie začali účtovať polovičné sadzby za tieto medzinárodné hovory. *FL*

V Bratislave bude metro

Po rokoch plánovania a váhania asi v Bratislave metro bude. Zmluva je už takmer pripravená na podpis. Hlavným dodávateľom je francúzske konzorcium, na stavbe by sa mali podieľať aj slovenské firmy.

Pôjde o tzv. ľahké metro, ktorého trasa by v prvej etape spájala Petržalku s centrom a železničnou stanicou. *FL*

Generální inspektorkou Českých drah se stala Kořínková

Novou generální inspektorkou Českých drah, která bude kontrolovat fungování a hospodaření na železnici, se stala manželka ministra dopravy Kvitoslava Kořínková. Ta byla po letošních červnových volbách jedním z kandidátů na post ministra dopravy. Premiér Miloš Zeman se nakonec rozhodl pro jejího manžela Antonína Peltráma. Generální inspektorka má kontrolní pravomoc vůči hospodaření a nakládání s majetkem drah, vyšetřuje dopravní nehody a může prošetřovat personální změny uvnitř inspekce.

Jmenování manželky ministra do takto významné funkce odsoudil bývalý ministr dopravy za ODS a její stínový ministr Martin Říman, podle kterého se jedná o bezprecedentní střet zájmů. "Sociální demokracie tak dokázala, že jí jsou vlastní nejen praktiky personálních čistek, ale dokonce i orientálně despotická praxe prosazování příbuzných do klíčových postů," prohlásil Říman. Ministr dopravy Antonín Peltrám se však brání, že se jmenování své ženy nemá nic společného. "Inspektorku jmenovala správní rada Českých drah. Správní radu jmenovala vláda. Já nemám s tímto návrhem nic společného, kromě toho, že je to moje manželka," bránil se ministr dopravy. *JP*

Zvrat v kauze Markíza - Ruskov návrat

Generální ředitel TV Markíza Pavol Rusko sa opäťovne ujal výkonu svojej funkcie, keď sa vrátil s ochrankou do budovy televízie, ktorú majitelia spoločnosti Gamatex Štefan Ágh a Marián Kočner predtým opustili. V objekte sa objavili aj príslušníci kriminálnej polície.

Ako povedal Pavol Rusko, svoj príchod do televízie považuje za rešpektovanie právneho stavu vyplývajúceho z obchodného registra, v ktorom je uvedený ako konateľ STS on a Jeffrey Silverberg. "A keďže som stále vo funkcii generálneho riaditeľa, bol najvyšší čas, aby som sa funkcie opäť ujal a vrátil všetko do starých koľají". Ako uviedol, jednou z prvých vecí, ktorú chce zabezpečiť, je návrat relácií Na telo a Na Slovensku je to tak späť do vysielania.

Š. Ágh pre agentúru SITA uviedol, že Rusko prišiel do Markízy so skupinou ruských veteránov z afganskej vojny a pol hodiny po ňom prišla do budovy aj kriminálna polícia. "Pokial' naša kriminálka spolupracuje s ruskou mafiou, nemám k tomu čo dodať," uviedol Ágh. Ako dodal, zástupcovia spoločnosti Gamatex budú čakať na ďalší vývoj situácie. S jeho hodnotením sa v rozhovore pre PRAVDU stotožnil aj M. Kočner. P. Rusko tvrdenia o ruských veteránoch odmietol. "Ja som nevtrhol do jeho firmy s tridsiatimi bodyguardmi, ako to urobil on, navyše protiprávne, ale prišiel som ako konateľ s ochrankou, ktorá má podpísanú riadnu zmluvu." *FL*

Afghánci demolovali v Praze letadlo

Sto Afghánců, kteří přiletěli do Prahy s leteckou společností Moldavian Airlines, si vynutilo přijetí do uprchlického tábora tím, že zdemolovali letadlo. Všichni cestující přiletěli do Prahy bez cestovních dokumentů. Když jim cizinecká policie na ruzyňském letišti oznámila, že nemohou projít celním odbavením bez pasů, vypukla v letadle vzpoura. Pilot letadla oznámil únos a afghánci namísto zpět do Kišiněva putovali do utečeneckého tábora, kde se podrobí azylové proceduře. *JP*

Nové muzeum židovské kultury v Praze

Expozice uměleckého zpracování klenotů a drahých kovů, kinosál a kavárna by měly vzniknout v pražském domě číslo 41 v Maislově ulici na Starém Městě. Toto vysoce atraktivní centrum by mělo za úkol mimo jiné seznámit Pražany a návštěvníky města s tradicí, historií a současností zpracování diamantu v Izraeli. Za pomoci nejmodernější techniky expozice představí návštěvníkům postupně historii těžby a zpracování diamantů a různé postupy při zpracování drahokamů a tvorbě šperků. Po prohlídce si budou moci hosté v přilehlé kavárně objednat izraelské nápoje a studené tradiční židovské pokrmy. V prostorách expozice se rovněž budou konat kulturní a společenské akce a nabídka obohatí i izraelská literatura a kompaktní disky s židovskou hudbou. *MK*

Výstava agentury Magnum

Výstava Magnum - svět v roce 1968, proběhla během října v Nejvyšším purkrabství Pražského hradu. Sedmaosmdesát prací zavedlo diváka do bouřlivého roku 1968, jak jej viděly oči slavných fotografů slavné agentury. Agentury, u jejíhož vzniku v roce 1947 stáli fotografičtí velikáni - Henri Cartier-Bresson, Robert Capa, David Seymour a George Rodger. Rok 1968 - sovětské tanky v Praze, studentské bouře v Evropě, ale i jinde, válka ve Vietnamu, zavraždění Roberta Kennedyho a Martina Luthera Kinga - to jsou události, které si tento mimořádný rok připisuje a u nichž fotografové agentury Magnum nechyběli. Expozice představila sedmadvacet autorů - Josef Koudelka zachytil pražské jaro a pohřeb Jana Palacha, Marc Ribaud vystavoval fotografie z protestních pochodů proti válce ve Vietnamu, Bruno Barbey fotografoval studentské nepokoje v Tokiu a David Hurn v Londýně, Fred Mayer zachytil pohřeb Roberta Kennedyho, na snímcích však diváci uvidí i legendární představitele šedesátých let - Allena Ginsberga, Jimi Hendrix, Janis Joplinovou, Beatles apod. Pražský hrad byl pro výstavu

Snímek Josefa Koudelky, vystavený na Hradě, zachycuje situaci před budovou Československého rozhlasu.

zastávkou na světovém turné. Souběžně jsou fotografie vystaveny také v Madridu, Miláně, Stockholmu a Washingtonu. Společnost The Prague Tribune vydala současně s pražskou výstavou publikaci pod názvem „1968, Magnum ve světě“, jež obsahuje více než 250 černobílých reprodukcí a chronologii politických a společenských událostí roku 1968.

MK

Rakouské finále Pražského podzimu

Dva koncerty rakouských těles ukončily 8. ročník mezinárodního hudebního festivalu Pražský podzim. Wiener Konzert-Verein, komorní sdružení hráčů Vídeňských symfoniků přijel do Prahy s mladým dirigentem Christophem Campestrinim. Předvedl klasicistní a romantické skladby vyžadující menší nástrojové obsazení od Griega, Schuberta a Mozarta. Jako přídavek zahráli vídeňští umělci jeden ze slavných Straussových valčíků. Na závěrečném festivalovém koncertě se představil Brucknerův orchestr z Lince se svým šéfdirigentem Martinem Sieghartem. V divácích zanechaly největší dojem zahrané skladby Antona Brucknera, jehož jméno soubor nese.

MF

Matica slovenská rokovala

Predsedom Matice slovenskej (MS) sa opäť stal Jozef Markuš, ktorý bude na tomto poste už tretie funkčné obdobie. Podľa staronového predsedu, MS chce prispieť k národnej prosperite a Slovákov žijúcich v zahraničí zainteresovať do programu rozvoja rodnej vlasti.

Matica slovenská potom na rokovaní prijala memorandum, v ktorom ponúkla novej slovenskej vláde svoje sily v prospech Slovenska, vyjadrila protest proti diskriminácii Slovákov na území Slovenska a vyslovila sa proti účasti maďarskej koalície vo vláde. Valné zhromaždenie rozhodlo zároveň o udelení čestného členstva 18 popredným slovenským osobnostiam. Je medzi nimi doterajší premiér vlády SR Vladimír Mečiar, poslanec Dušan Slobodník i ďalší Slováci žijúci v zahraničí.

FL

Sněhurka na videokazetách

První celovečerní animovaný film Walta Disneye Sněhurka a sedm trpaslíků měla svoji premiéru. Snímek označovaný jako nejoblíbenější pohádka všech dob se na videokazety dostává v originální podobě z roku 1937. Obraz byl digitálně vyčištěn a upraveny barvy. Český dabing pochází z roku 1968 a byl rovněž digitálně zbaven archivních šumů a praskotu.

MK

Česká kultura ve Washingtonu

Krátce po odjezdu prezidenta Václava Havla začala v americké metropoli série kulturních akcí, které trvaly do konce října a byly součástí oslav 80. výročí vzniku Československa. V Kongresové knihovně byla instalována výstava dokumentů, které se vážou k počátkům samostatného Československa a kterou prezident svou prohlídkou zahájil. Hru Václava Havla Ztížená schopnost soustředění uvedla Scena, divadelní společnost se zaměřením na evropský repertoár. Její ředitel Robert McNamara uvedl, že jeho společnost se soustřeďuje výrazně na hry Samuela Becketta a na adaptace románů Jamese Joyce a Franze Kafky. Společnost uvedla také v americké premiéře Havlovy hry Audience, Chyba a Protest. K výročí Československa proběhlo ve Washingtonu několik koncertů - na velvyslanectví zahrálo České trio skladby Dvořáka, Haydna, Brahmsa a Smetany a v den výročí 28. října zazněl Dixit Dominus Jana Dismase Zelenky a Te Deum Antonína Dvořáka. Jako vyvrcholení byla přichystána „Oslavná jazzová mše“ Karla Růžičky. Po nedávném úspěchu v New Yorku zavítala do Spojených států znovu skupina Plastic People of the Universe.

MK

Major Zeman opět v české televizi ?

Rozporné reakce vyvolalo rozhodnutí České televize znovu vysílat třicetidílný seriál o majorovi Zemanovi. Proti se staví zejména Konfederace politických vězňů, která poukazuje na ideologické překrucování konkrétních událostí v tomto seriálu. Kritizováno je zejména zpracování tzv. babického případu, do kterého byla ve skutečnosti dosud ne zcela jasným způsobem zapletena Státní bezpečnost. Odsuzovány jsou i některé další díly, týkající se např. spisovatele Pavla Kohouta nebo hudební skupiny Plastic People. Česká televize k jednotlivým částem dotočit dokumentární pořady, které by měly uvést vše na pravou míru. Do diskuse zasáhla i TV Galaxie, která počátkem října odvysílala film Rukojmí z Bella Vista vytvořený spojením dvou dílů legendárního seriálu Případy majora Zemana. Většina české veřejnosti se podle sociologických průzkumů vysílání kontroverzního díla podporuje.

MF

Zemřel Raoul Schráníl

Koncem září zemřel v Praze ve věku osmaosmdesáti let Raoul Schráníl, legendární tvář prvorepublikových filmů. K filmu se Raoul Schráníl dostal prostřednictvím svého bratrance, filmového režiséra Karla Antona - původně se tento mimořádně vzdělaný mladík, který perfektně ovládal němčinu a francouzštinu, chtěl stát ředitelem hotelu. Schránílovu divadelní cestu provázela řada velmi známých scén, od Divadla Vlasty Buriana přes Vinohrady k Uranii nebo poválečné Mladé Boleslavi či Ostravě. Na jevišti také ztvárnil rozličnější role než ve filmové škatulce novodobých milovníků z lepší společnosti, ale přesto to bylo právě stříbrné plátno, které ze Schráníla udělalo hvězdu. Představoval lékaře, právníky, inženýry či umělce. Ve fraku okouzloval stejně jako v důstojnické uniformě. Počátkem 40. let byl na vrcholu své popularity. Ve filmech Kristián, Katakomy, Přítelkyně pana ministra nebo Roztomilý člověk byl moderním mladým mužem a příjemným společníkem. Poválečná éra znamenala konec jeho oslnivé kariéry a odsunula Schráníla na vedlejší kolej, na Barrandov byl zván již jen kvůli epizodním rolím. V Národním divadle dostal funkci kulturně propagačního referenta. *MK*

Další úspěch Evy Urbanové

Vyprodané hlediště newyorské Metropolitan opery nadšeně aplaudovalo Evě Urbanové za její výkon v hlavní roli slavné opery Giacoma Pucciniho Tosca. Eva Urbanová je po legendární Emě Destinnové a Marii Jericové třetí Češkou zpívající na prknech Metropolitan opery tuto obtížnou roli. Její úspěch před náročným publikem představuje významný mezník v celé dosavadní kariéře. *MF*

Divadlo Na zábradlí ohroženo

Rozhodnutím Městského soudu v Praze byla budova, kde divadlo Na zábradlí sídlí, navrácena do vlastnictví Jednotě katolického tovaryšstva, která ji vlastnila do roku 1952. Magistrát nyní zvažuje další možnosti dohody. Přestože nový majitel divadlu garantuje, že bude moci i nadále ve své činnosti pokračovat, vedení scény se začíná připravovat na nehorší.

Prezident Václav Havel, který se o osud divadla rovněž obává, se sešel na divadelní půdě s ministrem kultury Pavlem Dostálem. Z jejich jednání vyplývá, že byly předběžně dohodnuty tři neoficiální varianty, jak přejít tomu, aby se Divadlo Na Zábradlí muselo z budovy vystěhovat. Jednou z nich je úmysl prezidenta Havla, že by budovu odkoupila rodinná nadace manželů Havlových. Další možností by mohla být situace, kdy by se jednota do budovy nastěhovala, neomezovala by však provoz divadla. Třetí možností je, že by se do celé záležitosti vložila vláda a svým mimořádným rozhodnutím vybrala pro jednotu náhradní objekt.

Divadlo Na Zábradlí bylo od samého počátku divadlem neobvyklým: místo honosného prostoru malý sál na zapadlém pražském náměstíčku. První premiéra Kdyby tisíc klarinetů se konala 9. prosince 1958. Jejimi autory byli Ivan Vyskočil, Jiří Suchý a Ladislav Fialka. Od 60. let, kdy se ujal režie Jan Grossman a dramaturgem se stal Václav Havel, začalo Divadlo Na Zábradlí rozvíjet českou podobu absurdního divadla.

V 70. a 80. letech působili na půdě divadla filmoví režiséři nové české vlny Jaromil Jireš, Jiří Krejčík, Jiří Menzel, Juraj Herz a legendární Evald Schorm. V květnu 1989 se do divadla vrátil Jan Grossman, ale jeho působení ve funkci uměleckého ředitele tragicky ukončila jeho předčasná smrt v roce 1993. Novou ředitelkou se stala Doubravka Svobodová a uměleckým šéfem Petr Lěbl. *MK*

Barman restaurace Divadla na zábradlí se sbírkou lahví opatřených etiketami s názvy úspěšných představení této pražské scény, která letos zahájila svou 40. sezónu.

Cena Jaroslava Seiferta

Letošní laurátkou Ceny Jaroslava Seiferta, jedné z nejprestižnějších tuzemských literárních cen, se stala básníka, prozaička, dramaticka, esejistka a překladatelka Věra Linhartová. Cenu obdržela za soubor francouzsky psaných próz Mes oubliees. Český překlad oceněné knihy zní Napospas času. Věra Linhartová se narodila v roce 1938. První ze svých experimentálních textů, které v mnohém navazovaly na angloamerickou a francouzskou tradici moderní prózy, publikovala

v roce 1964 (Meziprůzkum nejbližší uplynulého). Následovaly knihy Prostor k rozlišení (1964), Rozprava o zdviži (1965), Přestořec (1966) a Dům daleko (1968). V roce 1968 emigrovala Věra Linhartová do Paříže, kde dodnes žije a pracuje. Kromě próz, básní a esejů publikovala také v emigraci texty o výtvarném umění, studie o japonské literatuře a malířství a překlady japonské poezie.

Cenu Jaroslava Seiferta uděluje od roku 1986 Nadace Charty 77, ocenění je spojeno s finanční odměnou 250 000 korun. *MK*

Vystoupení Wyntona Marsalise v Praze

Velký sál pražské Lucerny zažil již mnoho výborných jazzových koncertů. Legendou se stalo vystoupení Louise Armstronga v roce 1965. 10. října 1998 večer vystoupil v Lucerně další slavný trumpetista Wynton Marsalis s Lincoln Center Jazz Orchestra. Tento big band s klasickým obsazením piano, basa, dechová sekce tři hodiny předváděl posluchačům, že klasický jazz se ještě pořád hraje s maximálním nasazením. Wynton Marsalis na konci každé skladby nejprve představoval hráče sóla a potom uvedl název nadcházející skladby. V první polovině koncertu zazněly skladby jako Big Jim's Blues Cherokee, Big Train. Druhá část koncertu

byla svižnější a uvolněnější. Po skladbách Moon Over Cuba, Smokehouse Blues a Manteca Suite se orchestr rozloučil. Pražské publikum si však vynutilo dvojité přídavek a orchestr spustil Rockin' n Rhythm. Šestnáctka výborných a mnohostranných jazzových instrumentalistů publikum v Lucerně nezklamala. Dokonalá interpretace skladeb, nasazení a absolutní souhra orchestru připravila publiku zážitek, na který dlouho nezapomene.

MK

Dramatizace románu F. Werfela

Stanice Vltava Českého rozhlasu připravila v novém devítidílném cyklu dramatizaci románu Franze Werfela Čtyřicet dnů. Vysílání začalo probíhat od první říjnové neděle a bude trvat po devět následujících týdnů.

Rakouskému spisovateli narozenému v Praze se staly ve třicátých letech hlavním impulsem k dílu údaje o drastické genocidě, jíž se na malé enklávě Arménů, žijící na území dnešní Sýrie, dopustila na konci první světové války turecká armáda. S použitím překladu Hanuše Karlacha napsal dramatizaci nejrozsáhlejšího Werfelova románu Jan Vedral.

MK

Kandidátsku hymnu na ZOH 2006 vytvořil K. Peteraj a P. Hammel

Rozhlasové a televizní stanice na Slovensku vysílají slovenskou kandidátsku hymnu na ZOH 2006 nazvanou Happy Games. Šťastné hry sú aj hlavným mottom kandidujícího tatranského regiónu. Text hymny pochází z pera Kamila Peteraja, hudbu zložil Pavol Hammel a naspievali ju známi slovenskí interpreti: Beáta Dubasová, Barbara Haščáková, Jožo Ráž, Ibrahim Maïga, Marián Greksa, Peter Lipa, Pavol Hammel, Erik Aresta a skupina No Name. Nahrávka má aj verziu videoklipu. Počas klipu sa v obraze striedajú známe osobnosti športového života, napr. olympijský víťaz z Atlanty Michal Martikan, predseda Slovenského olympijského výboru Vladimír Černušák a iní.

FL

Ohlas rudolfinské doby v Německu

Nedávnou rudolfinskou expozicí vhodně doplňuje výstava Dvorské umění pozdní renesance, která představuje umění dvora Jindřicha Julia vévody brunšvicko-wolfenbüttelského a lüneburského, předsedy tajné rady Rudolfa II. Více než sto exponátů mezi kterými nechyběly výtvořiny předních představitelů pražského manýrismu Hanse van Aachena a Bartolomea Sprangera z českých, německých a švédských sbírek dobře připomenulo sběratelskou činnost Rudolfova důvěrníka. Chyběla pouze Rudolfova císařská koruna s obrovským safírem, který podivínskému habsburskému panovníkovi věnoval právě Jindřich Julius. Ta je však bezpečně uložena ve vídeňské Pokladnici.

MF

Encyklopedie českých tvrzí

Renesanční část Hrádku v okrese Klatovy.

V nedávné době přibyl na pulty českých knihkupectví první díl výpravné publikace Encyklopedie českých tvrzí. Kniha je zajímavá i pro širší čtenářskou obec a to jak vzhledem k detailnímu pojetí, tak i bohaté obrazové dokumentací. Čtenář je postupně seznamován s dobou a okolnostmi vzniku, rozvoje a zániku panských sídel, která patří do kategorie tvrzí. V soupisu Hradů, zámků a tvrzí Augustina Sedláčka je těchto malých panských sídel napočítáno 2423. Současné vědomosti jich však připouštějí nejméně dvakrát tolik. Na základě písemných zmínek, map, či někdy i náhodných objevů se postupně rýsuje obraz krajiny středověkých Čech. Soupisu a historii českých tvrzí byla v minulosti pozornost věnována několikrát. Vždy se však jednalo o součást publikací obecnějších. Tato kniha je tudíž prvním monografickým nástinem problematiky tvrzí v Čechách.

MK

V Praze vládl grafický labyrint

Počátkem října se v Praze konalo po tříleté pauze Mezinárodní trienále grafiky, kterého se letos účastnili umělci z úctyhodného počtu 31 zemí. Jako téma vyhlásily organizátoři labyrint, enigmatický prastarý lidský symbol. Hlavní cenu si odnesl devětačtyřicetiletý Brazilec Luiz Montforte, profesor na Univerzitě v Sao Paulo. Část expozice by měla být v příštím roce prezentována i ve Vidni.

MF

Ocenění českého dokumentárního filmu

Nejvyšší ocenění letošního ročníku soutěže archivních snímků pořádané Mezinárodní federací televizních archivů FIAT/IFTA v italské Florencii obdržel dokument Příběh trosečníků Patrie od českého režiséra Pavla Štingla vytvořený v produkci České televize.

MF

Moravský Krumlov se nechce vzdát Alfonse Muchy

Od roku 1992 začíná zájem Prahy o vystavení slavné Slovanské epeje malíře Alfonse Muchy v hlavním městě. Epeje totiž patří Galerii města Prahy i když zatím zůstává v Českém Krumlově. Zde patří k hlavním atrakcím města a v sezóně si ji přijdou prohlédnout tři až čtyři tisíce turistů měsíčně. Zatím byla s Prahou uzavřena dohoda, podle které zůstanou obrazy v Českém Krumlově až do roku 2000. Představitel secese Alfons Mucha začal cyklus obrazů malovat v padesáti letech, po svém návratu z Francie v roce 1910 a pracoval na něm osmnáct let. Po dokončení předal epeje českému národu a městu Praha za podmínky, že obrazy budou vystaveny v důstojných prostorách. Během války byly obrazy přechovávány v pražských sklepeních a v roce 1950, kdy Praha neprojevila o dílo zájem, bylo dohodnuto s tehdejším pražským primátorem a manželkou Alfonse Muchy, že obrazy budou vystaveny v moravskokrumlovském zámku. Po rekonstrukci bylo prvních devět obrazů představeno veřejnosti před 35. lety. MK

Jan Pištěk v Paříži

Od poloviny září do poloviny října tohoto roku proběhla v Českém centru v Paříži výstava českého výtvarníka Jana Pištěka. Dům v ulici Bonaparte byl proměněn v jeden velký výstavní prostor. V tvorbě Jana Pištěka je možno touto výstavou zaznamenat naprostý zlom. Vyjadřování tradičními malířskými prostředky bylo u autora nahrazeno computerovou technikou. Pištěkovy obrazy vytvářené na podkladě fotografie zpracované, přetvářené a mutované počítačem, jsou jednotlivými, téměř nepojmenovatelnými objekty. Základem této tvorby je jednoduchost a jednoznačnost materiálu, která vytváří nové souvislosti. Tyto souvislosti jsou pobídkou pro divákovu představivost a tudíž dalšího pokračování díla v něm. MK

Czech Press Photo

Snímek romské matky truchlící nad smrtí svých dětí zvítězil v letošním ročníku soutěže Czech Press Photo. Fotoreportér David Neff z agentury Mafá pořídil snímek při červencových záplavách na východním Slovensku. Soutěže se zúčastnilo 199 fotografů s 2532 pracemi v šestnácti kategoriích. Fotografické ocenění Czech Press Photo se uděluje již od roku 1995. Do soutěže se zasílají snímky do obdobných kategorií jako v případě World Press Photo. Ceny se uděluje v kategoriích Aktualita, Reportáž, Lidé, o nichž se mluví, Sport, Každodenní život, Příroda a životní prostředí, Umění a Věda a technika. V každé kategorii jde o tři ceny za jednotlivý snímek a tři ceny za sérii. Snímky se posuzují anonymně ve třech kolech. Absolutní vítěz soutěže „Fotografie roku“ je ohodnocen sumou ve výši 100 000 korun. Vítězové ostatních kategorií získávají 20 000 korun a druhá a třetí místa jsou hodnocena diplomy. MK

Vítězný snímek je součástí reportážního cyklu ze záplavami postiženého východního Slovenska.

Slovník roku

Cenou Slovník roku 1998, kterou uděluje Jednota tlumočnicků a překladatelů, byl oceněn CD-romový Překladač slovník 98, který vydalo brněnské nakladatelství Commercial Service, s.r.o. Tento anglicko-český, česko-anglický, německo-český a česko-německý slovníkový komplet obsahuje osm slovníků: všeobecný, obchodněprávní, technický, lékařský, chemický, vojenský, konverzační a speciální. Na druhém místě se umístila všeobecná encyklopedie Diderot (Nakladatelský dům Orbis Pictus, 1997), na třetím pak Velký anglicko-český slovník K.Haise a B.Hodka (Academia a Leda, 1977). O udělení ceny a dalším pořadí rozhodli členové Jednoty tlumočnicků a překladatelů, členové profesních překladatelských a tlumočnických organizací ČR a SR a návštěvníci mezinárodního veletrhu Svět knihy. MK

Návrat ztraceného ráje

Film Návrat ztraceného ráje režiséra Vojtěcha Jasného se natáčel v Bystrém u Poličky a v New Yorku. Filmaři natáčeli v Čínské čtvrti, na Kolumbijské univerzitě, i v Central Parku. Před kamerou Juraje Šajmoviče prožívají své osudy americký oscarový režisér a herec Adam Davidson, Vladimír Pucholt, slovenská herečka Ingrid Timková a dětský herec Jakub Laurych. S českými filmaři spolupracují jejich američtí kolegové - na produkci se totiž podílí tamní společnost Open City Films. MK

Umění bez bariér

K integraci umělců se zdravotním postižením ve společnosti přispěje festival Umění bez bariér, v druhé polovině října 1998 v Praze. Přípravy se ujal Rakouský kulturní institut, hlavní město Praha a Česká televize. V programu jsou zastoupeny hudba, tanec, divadlo, kabaret, folklor, literatura, malířství, fotografie a film. Doprovodnými akcemi jsou přednášky a semináře na téma integrační politiky, sociálního designu a divadelní řeči či programu pro školy. Kromě českých umělců jsou zastoupeny na této přehlídce hosté z Itálie, Německa, Nizozemska, Norska, Rakouska, Švédska a Švýcarska. MK

Radošinské naivné divadlo

Svojou najnovšou hrou Konečná stanica sa v októbri vo Freie Wiedner Bühne predstavilo Radošinské naivné divadlo. Predstavenie poriadal Rakúsko-slovenský kultúrny spolok.

Bolí sme svedkami života na ospalej a nudnej železničnej stanici, kde končia vlaky z Nitry. Pokojný život stanice, kde je autoritou filozofický „doktor“ v podaní samotného Štepu, narušila vražda staničného muzikanta. Vyšetovanie celú záhadu objasní, ale popri tom sa diváci dozvedia o osudoch a

charakteroch jednotlivých „podozrivých“. Celé predstavenie je dopĺňané veľmi vydatenými piesňami od dvorného autora Radošinského naivného divadla Jozefa Melkoviča (tu v úlohe bezdomovca s neodmysliteľnou harmonikou v rukách). Autor Stanislav Štepa v hre dokázal

zobraziť ľudské osudy a charakter, ako to vie najlepšie len sám život a sám opäť filozofuje na témy ako „kto sme, odkiaľ prichádzame a kam smerujeme“, čo je jeho celoživotná nevyčerateľná téma.

Radošinci sa vo Viedni predstavili po minuloročnej premiére už druhýkrát a dúfajme, že sa sem zase skoro vrátia.

Ze světa sportu:

Karol Kučera pritiahol Slovákov do Viedne

Aj autá s poznávacími značkami z celého Slovenska parkovali okolo viedenskej Stadthalle. V desaťtisícovej aréne mu bol vo finále CA Trophy súperom Pete Sampras (USA), svetová jednotka, s ktorým napokon prehral 0:3 (po setoch 3:6, 6:7, 1:6).

Medzi prvými kolami turnaja si zvykol odskočiť domov, no neskôr s priateľkou Katarínou objavoval po večeroch zákutia Viedne: „Je to tak blízko Bratislavy, a predsa poznám Viedeň len veľmi málo.“

Karol Kučera je momentálne č.6 na rebríčku ATP.

Síň T. G. Masaryka

Výstavní síň prvného československého prezidenta Tomáše Garrigua Masaryka slavnostně otevřela v hotelu Clasic

v Lánech na rakovnicku Nadace pro zřízení a provozování Muzea T.G. Masaryka v Lánech a Okresní muzeum v Rakovníku. Síň byla otevřena v předvečer 61. výročí Masarykova úmrtí. T.G. Masaryk byl československým prezidentem poprvé zvolen 14. listopadu 1918 a tuto funkci zastával až do roku 1935. Zemřel 14. září 1937. MK

Vlaky z Viedne do Bratislavy-Petržalky pôjdu od 7. 1. 1999

Reálnym termínom na oficiálne otvorenie železničnej trate, na ktorej by mal začať premávať pár rýchlikov zo železničnej stanice Wien-Südbahnhof do Bratislavy-Petržalky a späť je 7. január budúceho roka.

Železnice SR dohodli s Rakúskymi železnicami od 30. mája 1999 zabezpečenie osobnej dopravy medzi Rakúskom a Slovenskom na prechode Devínska Nová Ves-Marchegg a Bratislava-Petržalka-Kittsee. V prvom prípade bude denné spojenie zabezpečené tromi pármí osobných vlakov a v druhom prípade tromi pármí priamych rýchlikov. Spojenie osobnými vlakmi bude osemkrát denne s prípadným prestupom v Parndorfe.

Ako sme už písali, nostalgické volanie po tradičnej električke medzi Viedňou a Bratislavou ostalo nenaplnené, pretože počas dlhých rokov pauzy, kedy nebol zo slovenskej strany záujem o prevádzkovanie takéhoto spojenia, zmenili pozemky na zrušnej trati majiteľov. Dnes je trať vedená inak a z električky sa stala akási rýchlodráha. Podľa predbežných údajov bude cesta z Viedne do Petržalky trvať zrýchleným spojením s minimálnym počtom zastávok len niečo medzi 35 až 40 minútami, vlaky so všetkými zastávkami pôjdu o niečo dlhšie.

Oznamujeme přátelům a známým, že dne 15. října t.r. zemřela po dlouhé těžké nemoci.
paní Vlastimila Brejchová
ve věku 78 let.

Sokol informuje:

Sokolská župa pořádá v neděli 29. listopadu v tělocvičně jednoty XVI/XVIII ve Steingasse 7 turnaj ve stolním tenisu žen. Soutěž probíhá v několika věkových kategoriích a mohou se jí zúčastnit i nečlenové Sokola, pokud se včas, tj. do pátku 20. listopadu přihlásí u náčelníka br. mgr. Rodta na tel. č. 802 53 82. Pro vítěze jednotlivých kategorií jsou připraveny medaile, pro ostatní diplom. Soutěž vrcholí hrou o putovní pohár, který však může získat pouze člen sokolské organizace. Pokud chcete přijít hráčky povzbudit, rádi vás uvítáme i v řadách diváků. Během turnaje bude v provozu i dobře zásobený bufet.

Představení Violy Praha

30. listopadu se v klubovně české školy opět koná literární večer. Našimi hosty jsou členka Národního divadla paní T. Medvecká a pan A. Střežek. Jejich pořad je sestaven z díla Antonie de Saint-Exupéryho "Cintadela".

Autor byl letcem ve druhé světové válce - nevrátil se z výzkumného letu 31. července 1944. V jeho pozůstalosti byl rukopis, na kterém pracoval osm let. JE to meditace o smyslu života, lásky, přátelství a svobodě. po večeru s panem Prof. Lukavským je na pořadu opět světová literatura.

V menšině je jistě mnoho pořadů, zasluhujících si Vaši pozornost. Chtěli bychom poukázat i na toto představení a těšíme se na Vaši návštěvu. *J. Kolář*

Hanácký bál v Olomouci

Hanácké národopisné soubory olomouckého okresu Vás zvou na VI. reprezentační hanácký bál, který se koná v sobotu 16. ledna 1999 v kulturním domě SIDIA v Olomouci. Vystoupí na něm 8 krojovaných skupin v krásných hanáckých krojích a 3 muziky včetně hanácké dechovky, cimbálky a hudební skupiny pro mládež. V 19:00 hod. zahájení bálu Českou besedou. Vstupné 130,- Kč.

Zajištění vstupenek s místenkami a ubytování v hotelu nabízí do 15. prosince 1998 hlavní pořadatel, Ladislav Čechák, 783 72 Velký Týnec 254. Tel. 00420-603-834013, Fax: 00420-68-5391591.

ZMĚNA VE VEDENÍ KULTURNÍHO KLUBU Vážení přátelé!

Každý, kdo pracuje či pracoval v menšinových spolcích, si snadno dovede představit, kolik času takováto zájmová činnost zabírá. Mnohdy není snadné sladit všechny povinnosti pracovní, rodinné a spolkové. Tak i já jsem v souvislosti se zvýšenými a stále se zvyšujícími pracovními povinnostmi stanula před problémem zvážit možnosti mého dalšího působení v Kulturním klubu. Nerada dělám věci polovičatě a proto jsem dospěla k nezbytnosti rezignovat na funkci předsedkyně Klubu.

Výbor jmenoval novou předsedkyni dosavadní jednatelku Klubu, paní Ing. Helenu Baslerovou. Doufám, že i ona najde u Vás podporu, kterou jsem nacházela já a že všichni současní spolupracovníci zůstanou i nadále Klubu věrni. Já osobně novou předsedkyni i výbor plně podporuji a budu jim stát k dispozici, jak jen to bude v mých silách.

Všechny členy výboru považuji za velmi schopné a zainteresované na práci a vzhledem k tomu, že současná situace Klubu je konzolidovaná, tak říkajíc všechno klape, domnívám se, že můj odchod nijak zásadně nepoznamená činnost spolku. Ba právě naopak doufám, že můj odchod vyburcuje nové tváře k intenzivnějšímu zapojení se do práce v Kulturním klubu. Výbor by byl jistě rád, kdyby se okruh spolupracovníků v budoucnu ještě rozšířil.

Pevně věřím, že se nová předsedkyně i výboru bude práce i nadále dařit a že si členové Klubu budou odnášet hezké kulturní zážitky z klubových večerů a na stránkách časopisu budou nacházet zajímavé čtení.

Vlasta Valešová

František Palacký v Rakouské národní knihovně

Dne 8. října byla v Národní knihovně v Hofburgu otevřena výstava „František Palacký (1798-1876) učenec, politik, Evropan“. Výstavu uspořádala Rakouská národní knihovna ve spolupráci s Národním muzeem v Praze za podpory Českého velvyslanectví a Českého centra. Při slavnostním zahájení promluvil generální ředitel Rakouské národní knihovny dr. Hans Marte, generální ředitel Národního muzea v Praze, univ. doc. dr. Milan Stloukal, kurátorka výstavy dr. Marie Ryantová z Archivu Národního muzea v Praze a velvyslanec České republiky dr. Jiří Gruša, který výstavu otevřel. Součástí zahájení byla i odborná přednáška prof. Jiřího Kořalky o Františku Palackém. Výstava trvala do konce října.

Jozef Šesták novým slovenským veľvyslancom vo Viedni

Svojej funkcie sa už ujal nový slovenský veľvyslanec pán Jozef Šesták. Donedávna pôsobil na ministerstve zahraničia SR ako štátny tajomník, keď sa zaoberal hlavne rokovaniami o vstupe Slovenskej republiky do Európskej únie.

Vzhľadom na komplikovanú vnútornú slovenskú politiku a rôzne „kauzy“ (Gaulieder, nerešpektovanie rozhodnutí Ústavného súdu SR), ktoré boli v Európe ťažko chápané, to bola ale práca vyžadujúca nadmieru diplomacie. Zdá sa, že pán Šesták tu vyťažil z minima maximum a udržal Slovensko stále „v hre“. Ako sa vyjadril v slovenskej tlači, chce aj z Viedne pôsobiť pomocou svojich kontaktov a napomôcť vstupu Slovenska do Únie už v prvom kole.

Oslobodení ochranári

Súdny proces so šiestimi aktivistami ochranárskej organizácie Global 2000, obvinenými z porušenia domovej slobody kvôli obsadeniu priestorov slovenského veľvyslanectva vo Viedni, sa skončil oslobodením obžalovaných. Násilné vniknutie do budovy slovenskej diplomatickej misie sa nepodarilo dokázať.

OVĚŘENÉ PŘEKLADY

úředních listin, dokladů ... a tlumočení
Mag. Zdena Sklenar, Stuwertstrasse
8/21, 1020 Vídeň, tel./fax 7268562
Mobil tel. 0664/2803787
Privat tel/fax: 02674/89302.
E-mail: sklenar@eunet.at

OVĚŘENÉ PŘEKLADY

dokumentů aj. Dr. Dietmar Koller,
Weideng. 2, 2333 Leopoldsdorf/Vídeň
Tel.02235/44637, 0663/911 88 30,
práce 01/51528-444, e-mail:
dietmar.koller@univie.ac.at

OVĚŘENÉ PŘEKLADY

Mag. Lenka Kovarik, 1210 Vídeň, Felix-
Slavik-Str. 3/1/10.
Tel. 2908809

OVĚŘENÉ PŘEKLADY

dokumentů, smluv, úřed. listin a
tlumočení. Dr. Milan Košíček, 1030
Vídeň, Salesianerg. 17. Tel./fax: 714 07
27, 0664/2537951. E-mail: m.kosicek
@magnet.at

UBYTOVÁNÍ VE VÍDNI

M. Sed'a, 1070 Vídeň, Westbahnstr. 18.
Tel. 524 38 73, 6172706

MÁTE PROBLÉM?

Platíte hodně? Rád vám poradím ve všech
otázkách pojištění a financování. Rychle-
spolehlivě-seriózně. Marek Jedlička, 985
9070/24, priv. 259 37 29, Rennbahnweg
46/2/8, 1220 Vídeň.

ZÁJEMCI O VOLEJBAL,

muži i ženy se základními znalostmi -
hrajeme pro radost z pohybu - informace
N. Štěrbová, tel. 749 12 08.

ÚDRŽBY A OPRAVY

bytů a domů, transporty, vyklizení bytů.
Výhodně. Tel. 6418215 Skalák.

Římskokatolický kostel
„Panny Marie na nábřeží“
Kirche Maria am Gestade
1010 Vídeň, Salvatorgasse 12

Mše sv. každou neděli a zasvěcený svátek v 8.30 h

Nezapomeňte nahlásit případnou změnu adresy:

DUCHOVNÍ SLUŽBA

České katolické misie

Katholische Mission für Tschechen
1030 Hagenmüllergasse 31,
Tel. záznamník 0222/715 48 42.
Postfach 134, 1091 Wien

Římskokatolický kostel
„Nejsvětějšího Vykupitele“
Tschechische Erlöserkirche
1030 Wien, Rennweg 63

Mše svatá v sobotu v 18 hod., v neděli a zasvěce-
ný svátek v 10.00, první pátek v měsíci ve 14.30.

Škola ministrantů:

první sobotu v měsíci od 17.00 hod.

Římskokatolická

Katedrála sv. Štěpána

Wiener St. Stephansdom

svatá zpověď pondělí 16–18, úterý
15–17, středa 13–14 hod.

PASJRNÁKOVŮ KNIHKUPECTVĚ

STAROŽITNÍK: FIEDLER V.

Restauruje / nakupuje / prodává. Zájem o
nákup českých malířů. Zprostředkování
bude honorované. V. Fiedler, Vídeň 7,
Siebensterng. 20. Tel. 523 35 81,
mobil 0664/3566676.

ZLATNICTVÍ, HODINÁŘSTVÍ

Richard Arnold - Opravy šperků a hodin;
předělávky, vlastní výroba (též z doneseného
materiálu).1100 Vídeň, Buchengasse 88, tel.
/ fax 604 54 85

ZNÁMKY - MINCE

Odborný obchod Emanuel Topol, Vídeň
17, Ottakringerstr.82, tel.486 42 12
po-pá 9.30-12.30, 14.30-18, so 9.00-12.30

SANO TOURS

Reisebüro Lopreis Zorika, Vídeň 3,
Rennweg 21, tel. 715 95 55, fax 715 95 56
Zařídí pro Vás cesty do celého světa
letadlem, autobusem, vlakem, lodí.
Sleva pro krajaný. Mluvíme česky.

ČESKY A SLOVENSKY MLUVÍCÍ LÉKAŘI VE VÍDNI

MUDr. Stanislav Štěrba, univ. doc.,
odborný lékař pro vnitřní choroby, ze-
jména srdce. Vídeň 11, Simmeringer
Hauptstr. 80, tel. 749 12 08

MUDr. Zdenka Gabriel Weiss,
odb. ortopédka, též dětská. Vídeň 5,
Pilgramm-gasse 10, tel. 58 74 460.

MUDr. Vladislav Lipták, odb. lékař
pre vnútorné choroby, Viedeň 1, Ze-
linkagasse 12, tel. 533 58 34.

MUDr. Vít Doležal, zubní lékař,
ordinace Billrothstr. 20, Vídeň 19, tel.
319 25 73

MUDr. Tomáš Čech, ortopéd a orto-
pedický chirurg, Vídeň 11, roh
Simmeringer Hauptstr. – Kopalgasse
1/3/3. Tel 74 32 03, nebo 67 64 303.

MVDr. Eva Ruttnerová, zvěrolé-
kařka, 1150 Vídeň, Robert Hamerlingg.
1. Tel. 892 60 92.

Mag. Ladislav Nykl, psychoterapeut,
psychologické poradenství, zajímavé
pohovorové semináře, praxe Ledererg.
17/7, Vídeň 8, tel. 523 57 44 n.
0664/3570676

MUDr. Jiřina Bodnar, choroby kožní a
pohlavní, po.čt. 14-18.30, út. 8-13, pá 8-
11, Josefstädterstr. 3/4-5, Vídeň 8,
tel. 406 99 41

MUDr. Kamila Hajek, soukromá
lěčba homeopatií, Ada Christengasse
2/F/8, Vídeň 10, tel. 689 22 80

KOŘENÍ, ČAJE, SUŠENÉ OVOCE,

z celého světa nabízí Libuše Bártek,
Brunnenmarkt, Vídeň 16, tel. 43 97 18

LAVENDL

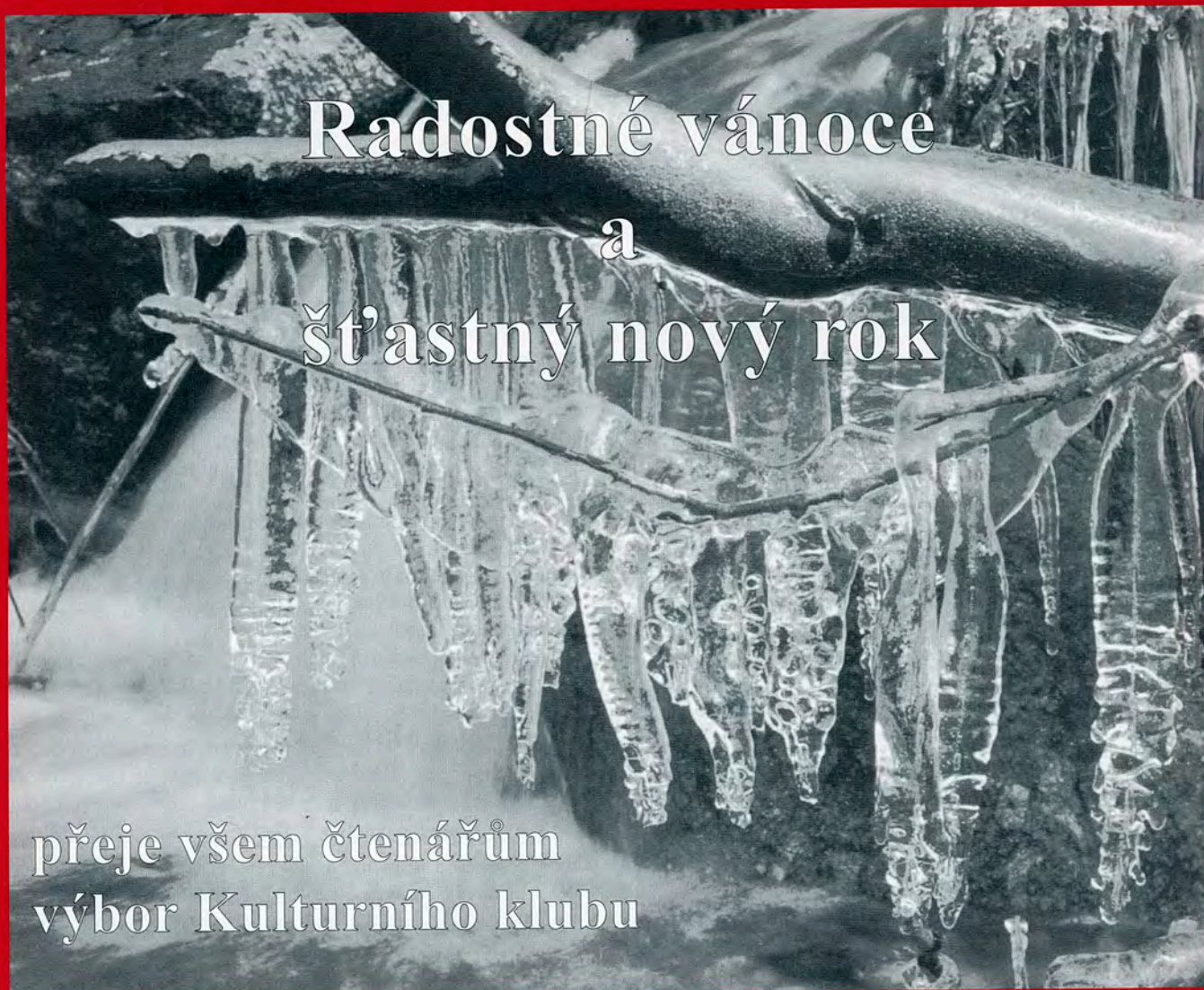
Obchod s přírodními produkty, potraviny z
kontrol. biolog. zemědělství, makrobiotika, prav.
prodejní výstavy
Karl Meissl - Str. 3 (Wallensteinplatz 2),
tel. 333 17 83
po-pá 8.30 - 18.30, so 8.30-12.30 hod.

ČESKY MLUVÍCÍ PRÁVNÍK

Adresa je k dispozici v redakci.

KULTURNÍ KLUB. Informační bulletin. Majitel, nakladatel, vydavatel, tisk
Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku, 1080 Wien, Schlösselgasse 18,
tel./fax 402 32 99. Vychází měsíčně. Bankovní spojení Bank Austria, č. účtu 683
035 901.

KULTURNÍ KLUB. Informationsbulletin. Medieninhaber, Verleger, Hersteller und
Herausgeber Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich, 1080 Wien,
Schlösselgasse 18, Tel./Fax 402 32 99. Erscheint monatlich. Gefördert aus Mitteln
der Volksgruppenförderung. Bankverbindung: Bank Austria, Kontonummer 683 035
901.

Radostné vánoce
a
šťastný nový rok

přeje všem čtenářům
výbor Kulturního klubu

Z O B S A H U:

Rozhovor s Pavlem Floriánem	strana 3
Prezident Václav Havel a causa Zilk	strana 5
Varování Evropské Unie: Přidejte	strana 7
Výstava Salvadora Dalího	strana 10
35 let skupiny Olympic	strana 11
Nové knihkupectví na Václavském náměstí	strana 13

K a l e n d á ř

1. 12. - 19. 12. úterý - sobota, 20.00 hod. - M. Duras **Savannah Bay**. Theater BRETT, Münzwardeing. 2, 1060 Vídeň, tel.: 587 06 63.
- 5., 6., 12., 13., 19., 20., 21., 22., 23. 12. - **Dětská představení** v Theater Brett: 15.00 hod. **Hänsel und Gretel**. 19. 12. také v 11.00 hod.
9. 12. středa, 19,30 hod. **Hradišťan**. Pořádá České centrum, Herreng. 17, 1010 Vídeň.
10. 12. čtvrtek, 19.00 hod. film **"Divá Bára"** (Božena Němcová). Poř. Institut f. Slawistik, Seminarraum 1, Universitätscampus AAKH, Spitalgasse 2-4, Hof 3, 1090 Vídeň. Info Dr. Gertraude Zand, tel. 4277-42862.
12. 12. sobota, 16.00 hod. **Vánoční večírek**. Poř. Sokol III/IX.ve Slovanské Besedě, Drachengasse 3.
12. 12. sobota, 16.00 hod. komedie se zpěvy **"Hurá do Paříže"** hraje **Vlastenecká omladina**. Jako host účinkuje známý zpěvák a herec Vladimír Stejskal. Sál české školy, Sebastianplatz 3, 1030 Vídeň.
13. 12. neděle, 14.30 hod. **Vánoční oslava** ve vinárně "Zum Bogen". Sraz u Stadtbahnbogen, st. U-6 Thaliastr., linka 46 Gürtel. Přihlášky 865-94-12 n. 368-24-74. Poř. Klub čl. turistů v Rakousku.
16. 12. středa, 19.00 hod. **Vánoční koncert** M. Hajóssyová - soprán, Ewald Danel - housle, Marián Lapšanský - klavír. Poř. Velvysl. Sl.rep., Slov. institut ve Vídni, Národní muzeum Bratislava v Barokním sále Staré radnice, Wipplingerstr.8, 1010 Vídeň.
24. 12. čtvrtek, 22.00 hod. **Půlnoční mše**. J.J. Ryba, česká mše vánoční "Hej mistře". Kostel "Nejsvětějšího vykupitele", Rennweg 63, Vídeň 3.
25. 12. pátek, 10 hod. **Slavnost narození páně**. Žáci, učitelé a absolventi školy Komenský zpívají vánoční koledy. Kostel "Nejsvětějšího vykupitele", Rennweg 63, Vídeň 3.
1. 1. pátek 10.00 hod. Tradiční novoroční výlet. Sraz na konečné st. linky 60. Poř. Klub čl. turistů v Rakousku.
10. 1. neděle 10.00 hod. **Svátek Křtu Páně**. J.J. Ryba, česká mše vánoční "Hej mistře". Kostel "Nejsvětějšího vykupitele", Rennweg 63, Vídeň 3.
14. 1. čtvrtek, 19.00 hod. film **"Pyšná princezna"** (Božena Němcová). Poř. Institut f. Slawistik, Seminar.1, Universitätscampus AAKH, Spitalgasse 2-4, Hof 3, 1090 Vídeň. Info Dr. Gertraude Zand, tel. 4277-42862.
19. 1. úterý, 19,30 hod. Předst. divadla Kašpar: Daniel Keyes: **Růže pro Algeron**. Poř. Kontaktfórum v české škole, Sebastianplatz 3, 1030 Vídeň. Objednávky: Atelier Jan, 5265422, M. Snášelová 4811834.

Wiedersehen mit Österreich

Každým rokem zve společnost Auslandsösterreichewerk Rakušany žijící v zahraničí na týdenní pobyt do Vídně. Letošní setkání, konané ve dnech 7. - 11. září, bylo věnováno hostům z České republiky. Setkání se zúčastnili zástupci Klubu přátel Rakouska Praha, který vznikl z podnětu Vídeňských Čechů, kteří reemigrovali po druhé světové válce zpět do vlasti.

Hosté byli pozdraveni panem Fritzem P. Moldenem, prezidentem společnosti Auslandsösterreichewerk, dále velvyslanecem ČR J. Grušou a manželkou rakouského velvyslance v Praze paní Erikou Niesner. Vedle setkání se zástupci rakouského politického a kulturního života proběhlo v rámci programu i zasedání, jehož se zúčastnili zástupci 16 spolků ze střední Evropy a USA. V programu nechyběla ani návštěva Volksoper a Heurigen.

"Program byl po stránce organizační zvádnut perfektně," sdělila nám předsdkyně Klubu přátel Rakouska, paní Ing. Věra Bombová. "Uskutečnily se zcela mimořádné akce s nepředstavitelným psychologickým dopadem na myšlení lidí, kteří měli možnost se tohoto setkání zúčastnit."

Závěrem Ing. Bombová zdůraznila: "Pozvání jsem chápala jako vyjádření uznání činnosti Klubu přátel Rakouska a mojí dosavadní práce při rozvíjení česko-rakouských vztahů a také bych touto cestou chtěla poděkovat."

Čtyřicáté výročí SVU

Společnost pro vědu a umění, oslavuje letos čtyřicet let své existence. SVU byla formálně ustanovena v New Yorku 24. října 1959 z iniciativy českých a slovenských intelektuálů žijících ve svobodném světě, v době, kdy se komunistický režim zřekl národních historických tradic a potlačil svobodu slova. Společnost chtěla poskytnout platformu pro svobodný vývoj československé kultury v exilu a informovat svět o českých a slovenských kulturních hodnotách. Postupem doby rozšířila Společnost pole své působnosti a otevřela své řady všem osobám zajímavým se o českou a slovenskou kulturu, bez ohledu na národní či etnický původ. Po rozpadu komunismu v roce 1989 činnost Společnosti byla podstatně rozšířena. Kromě původního poslání se SVU stala mostem mezi českými a slovenskými intelektuály a profesionály ostatních zemí. Umožňuje vědcům, umělcům a kulturním pracovníkům kontakt s českými a slovenskými kolegy a pomáhá reintegrovat intelektuální život obou zemí do hlavního proudu vědeckého a uměleckého světa, od něhož byly tak dlouho odděleny politickou bariérou.

Nadcházející 20. Světový kongres je plánován na rok 2000 v hlavním městě Spojených států Washingtonu, D. C., odkud myšlenka na založení Společnosti původně vyšla. Během své čtyřicetileté existence SVU vyrostla v organizaci mající přes 2000 členů. Předsedou Společnosti je Dr. Miroslav Rechcigl.

Tisková služba SVU (zkráceno) adresa Společnosti v redakci

Přežije Sokol rok 2000?

Po dva dny hostila sportovní hala Univerzitního střediska Schmelz ve Vídni XV cvičence i návštěvníky oslavy 110. výročí založení Sokolské jednoty "Tyrš". Při této příležitosti jsme požádali jejího starostu pana Pavla Floriána o rozhovor.

Založení Sokola ve Vídni bylo jisté ve své době činem odvážným. Kolik měla jednota "Tyrš" členů?

P. Florián: Založení Sokola ve Vídni byla, řekl bych, nutnost. V roce 1862 byl založen Sokol v Praze, a to za velkých potíží, uvědomíme-li si dobu, ve které k tomu došlo. Sokol vídeňský byl založen později, v roce 1868, přičemž první jednota byla za Gürtlem. V roce 1888 vznikla sokolská jednota ve Fünfhausu. Tato jednota byla pojmenována Sokolská jednota Tyrš ve Vídni. Tehdy se sešlo asi padesát mužů, kteří v hostinci pana Volánka v Turnergasse ve Vídni XV "zarazili", jak se tehdy říkalo, jednotu. Byli to členové stolové společnosti a zábavního spolku Slavoj, kteří, lapidárně řečeno, nechtěli jenom v hostinci sedět, ale i cvičit. Myšlenka Sokola již byla všem známa jako národní hnutí ve smyslu národního osvobození, popř. víze vlastního národního státu. Právě pro Vídeň byla aktuální další idea Sokola, a to myšlenka sdružovat se. Sokol rozšířil již tehdy početnou řadu různorodých spolků, které dávaly české menšině možnost realizovat se v německy mluvícím prostředí. Sokolské jednoty se postupně rozšířily do dalších jedenácti okresů.

Nestačí se však jen dohodnout a založit tělocvičný spolek. Aby nezůstala Jednota pouze "na papíře", je nutno mít prostory pro cvičení i příslušná tělocvičná nářadí.

P. Florián: Členové jednoty "Tyrš" začali cvičit nejdříve v hostinci, ale odtud byli brzy vykázáni, neboť kazili majiteli obchod. Vedení sokolskými myšlenkami se totiž více věnovali cvičení než konzumaci, a proto si museli hledat nové sály pro cvičení. Avšak stále přemísťování se většinou nelíbilo, takže nebylo daleko k myšlence vybudovat si vlastní tělocvičnu. Pozemek byl zakoupen v 15. okrese, Turnergasse 9, pravděpodobně na místě, kde byl dříve hostinec pana Volánka a kde byla Jed-

nota založena. Družstvo pro vystavění Sokolovny však záhy poznalo, že bude-li figurovat v jeho názvu jméno Sokol, nepřidají se k této akci ostatní početné spolky v okrese. Proto byl název družstva pozměněn na Družstvo pro vystavění Spolkového domu. Avšak ani toto označení nebylo difinitivní. Po vystavění domu se Družstvo přejmenovalo na Družstvo Národní dům. V Národním domě byl velký sál, který sloužil jako tělocvična, bylo ho však možno využít i pro divadelní představení, pro pořádání plesů. Sál dostal v roce 1932 pojmenování Tyršova dvorana.

Existují tyto prostory dodnes?

P. Florián: Ne, dnes již Národní dům neexistuje. Souvisí to se zlomem ve vídeňském Sokole v roce 1952. Tehdy většina jednot zůstala věrna demokratickým zásadám a nepodvolila se přáním totalitní Prahy. V roce 1958 byla narušena statika Národního domu, nesměl se používat, což vedlo k tomu, najít někoho, kdo postaví nový Národní dům. Tehdy Družstvo Národního domu změnilo stanoviny, spojilo se se Školským spolkem Komenský, který prodal všechny své školní budovy s výjimkou budovy na Sebastianplatzu, a vytvořilo novou společnost Bohemia. V nové společnosti mělo Družstvo Národního domu podíl 10%, zbývající procenta pak Školský spolek Komenský. Národní dům byl zbourán a na jeho místě postaven hotel Bohemia, který měl sloužit k tomu, aby svým ziskem podporoval jedinou českou školu ve Vídni. Závislost na Praze byla velmi silná, hotel Bohemia fungoval podobně jako státní podniky v socialistickém Československu, tedy neměl žádné zisky. Nátlak na jednotu Tyrš podílet se na akcích, jež se v Bohemii konaly a byly propagandou pro komunistický režim stále sílil, tělocvična vybudovaná v hotelu byla nevyhovující. Tyto skutečnosti a zejména znemožnění návštěvy v tělocvičně pro přípravu na

Slet zahraničního Sokolstva vedly nakonec naši Jednotu k veřejnému prohlášení a odchodu z Bohemie. Je ironií osudu, že po převratu v ČR byly první i poslední podniky v hotelu Bohemia, jež pro zadluženost musel být prodán, naše akce. Takže v současné době nemáme svou vlastní střechu nad hlavou, chodíme cvičit do bratských jednot, kulturní akce konáme ve Slovanské besedě, schůze v župní místnosti v Drachengasse, nebo někdy v hostinci pana Knížka, plesy pak v Haus der Begegnung v 15. okrese.

Kdy byla doba největšího rozkvětu Jednoty?

P. Florián: V roce 1912 měla Jednota 510 členů, hrála také divadla, měla orchestr, sbor. Bohužel musím konstatovat, že proces stagnace je nyní průběžným jevem. Proto se sdružují jednotlivé jednoty, např. XII. jednota přistoupila k XV., jednota XVI. se sdružila s XVIII. Hned po válce se spojily I. a V. jednota, které zatím nejsou v Župě, ale pracuje se na tom, aby tam opět byly.

Jaký je program Sokola?

P. Florián: Ústřední myšlenka Sokola - "V zdravém těle zdravý duch" vychází z antického ideálu. Radost z pohybu, ale i pěstování ducha - být spravedlivý, pozitivní, slušně se chovat. Jednotlivé jednoty ve Vídni nabízejí opravdu širokou paletu sportovního vyžití. V podstatě není dne, kdy by nebylo možné věnovat se sportu v Sokole, ať se jedná o volejbal, nohejbal, sálovou kopanou, základní tělesnou výchovu, aerobik, anebo cvičení pro starší. Domnívám se, že je to dosti zajímavý program pro menšinu a jenom na ni záleží, zda-li tato nabídka bude zachována, či "padne".

Vést cvičení aerobiku či základní tělesné výchovy by měly osoby odborně k tomu vyškolené, neboť laické vedení může způsobit nežádoucí škody na zdraví. Kdo vykonává v Jednotě funkci cvičitele?

P. Florián: Máme vyškolené vedoucí, jsou buď absolventy tělesné výchovy na vídeňské Univerzitě, anebo absolvovali kursy v České obci sokolské, jejichž kvalita je na úrovni Fakulty tělesné výchovy v Praze. V Sokole se tedy pro-

vádějí taková cvičení jako v tzv. Fitnessszentrum. Tam však zaplatí zájemce několikanásobek toho, co platí jako člen v Sokole. Pro cvičení žatctva - chlapců dojíždí cvičitel z Bratislavy, který byl reprezentantem Československé republiky v nářadovém tělocviku. Problémy s vedením tedy nemáme. Spíše se právě u kategorie nejmladších členů potýkáme s jinými obtížemi. Nezpůsobují je děti, ale jejich rodiče, kteří jsou "neukáznění". Neuvědomují si dostatečně, že cvičení probíhá podle předem promyšleného plánu, tedy v návaznosti na sebe, a že jenom pravidelná účast dětí v hodinách může zaručit systematickou práci. Bohužel je ještě stále běžné, že děti nepřijdou na veřejná vystoupení, protože musí s rodiči odejet na nějakou návštěvu. Že veškerá předcházející námaha cvičitele při nácviku sestavy tím padá, je evidentní.

Navázala jednota Tyrš během historie nějaké kontakty s obdobnou rakouskou tělocvičnou jednotou?

P. Florián: Ne. Stálý kontakt mají pouze družstva košíkové a volejbalu, tedy družstva, která hrají v rakouských mistrovstvích. Sokolská odbíjená je na dosti dobré úrovni, např. Sokol X byl několik let rakouským státním mistrem.

Převažují v Jednotě muži, nebo ženy?

P. Florián: Převažují ženy, to je situace typická pro všechny jednoty a všechny spolky. Myslím, že mužové jsou o mnoho pohodlnější. Ženy více dbají na linii, proto v hojném počtu navštěvují cvičení aerobiku, prostných, gymnastiky. Pánové dávají přednost míčovým hrám.

Jak často míváte vystoupení?

P. Florián: Sokol by měl na veřejnosti vystupovat co nejčastěji. Je to vlastně v duchu tradice Sokola, který se neuzavíral do tělocvičen či na sportovní hřiště. Pro veřejné vystoupení musí však být nějaký důvod, tedy nějaké jubileum.

Kdo připravuje pro tato vystoupení choreografii?

P. Florián: Děláme to vlastně všichni "na koleně", tak jako se ostatně dělá spolková činnost ve Vídni, tedy ve svém volném čase. Neustále se ale inspirujeme vším, co je nové a co něco přináší. Také náš program na oslavě jsme koncipovali tak, aby byl přitažlivý pro všechny návštěvníky, aby zde každý našel něco, co by ho mohlo zajímat. Nevystupovali

jenom členové naší Jednoty, ale přijeli cvičenci ze Sokola Brno, naše žatctvo bylo "posíleno" skupinou dětí z Bratislavy.

Jak dlouho jste Vy členem Sokola? Jakou funkci v jednotě Tyrš zastáváte?

P. Florián: Pocházím ze starovídeňské české rodiny, do Sokola mě rodiče začali vodit, když mi byly čtyři roky. Tehdy jsem chodil do Sokola I, V. Tam jsem byl až do čtrnácti let. Potom jsem přestoupil do dorostu, a to do Jednoty XV. Když mi bylo osmnáct let, byl jsem za tento dorost zvolen do Sokolské župy vídeňské. Těsně před oslavou 100. výročí založení jednoty "Tyrš" jsem se stal jejím starostou. Určitou dobu jsem byl také místostarostou v Župě a místostarostou Ústředí Sokolstva v zahraničí.

Pochopitelně cvičí v Sokole i Vaše rodina.

P. Florián: Ano, moje manželka je v Jednotě náčelnicí, několik roků zastávala funkci župní náčelnice. Syn je župním vedoucím oddílu volejbal, dcera chodí také cvičit, avšak v současné době ne, neboť očekává miminko. To jí samozřejmě hrozně těší, současně je jí líto, že nemohla vystupovat při oslavě výročí naší Jednoty.

Zúčastnil jste se sokolských Sletů? Který byl pro Vás nejkrásnější?

P. Florián: Zúčastnil jsem se všech Sletů. Ty nejhezčí vzpomínky mám pochopitelně na Slety v době svého mládí, a to na první Slet Sokolstva v roce 1956 na hřišti Českého srdce v 10. okrese. Byli zde přítomni sokolové z celé Evropy, přijeli i z Ameriky. Byl jsem tehdy dorostenec a je logické, že jsem společně s ostatními věnoval pozornost nejen cvičením, ale i hezkým zahraničním sokolkám. Navázali jsme četná přátelství, taková opravdu bratrská, která trvají doposud, i když vzdálenosti mezi námi jsou značné. A tak se snažíme najít příležitosti, abychom se opět viděli s našimi přáteli z Kanady, Švýcarska, Francie.

Jakému sportu dáváte přednost?

P. Florián: Dávám přednost gymnastice, ale rád si také zahrám badminton. Dlouho jsem hrál volejbal.

Kolik Vám "zabere" Sokol času?

P. Florián: Pokud není třeba připravovat

program na některé vystoupení, což byl nyní případ, pak asi tolik času, jako každé jiné hobby. Jednou měsíčně se koná schůze, ale my se scházíme nejen při cvičení. Chodíme společně do divadla, na koncerty.

Kdo je nejstarším cvičitelem a cvičencem, popř. cvičenkou v Jednotě?

P. Florián: Pravděpodobně nejstarší cvičitelkou v Sokole je dlouholetá náčelnice Sokolské župy a naší Jednoty sestra Gisela Sionová, která ještě někdy vede zdravotní cvičení starších žen. Všechny naše ženy - cvičenky vypadají natolik dobře, že se neodvažují určit nejstarší z nich. Naše starší ženy nechtěly při oslavě cvičit, ale z Brna překvapila svojí účastí téměř osmdesátiletá cvičenka.

Pro Jednotu Sokol je typické oslovení Bratře! Sestro! Nepůsobí to dnes trochu anachronně?

P. Florián: Domnívám se, že to je problém všech organizací. V některých je oslovení "krajané, v jiných "soudruzi". Myslím, že oslovení "bratře, sestro" je jedno z nejkrásnějších oslovení vůbec, neboť vyjadřuje, že ten druhý je pro mě ten nejbližší, tak jak to vyplývá z původního pojmu bratr, sestra, tedy znamená pro mě bližší vztah a samozřejmě i zavázek, mnohem bližší, než např. při oslovení "kolego".

Kdybyste měl udělat reklamu pro Sokol, jak by zněla?

P. Florián: Poukázal bych na to, že v zahraničí může jedinec v Sokole pěstovat cvičení, při němž slyší mateřskou řeč. Může zde najít dobrou partu, se kterou je možno "projit" svůj život. Já se kupř. v Sokole setkávám s kamarády, s nimiž jsem chodil do školy.

Sokol jistě přežije rok 2000. Domníváte se, že vaše jednota "Tyrš" bude slavit i 150. výročí od svého založení?

P. Florián: Já doufám.

Koho jste pozvali na oslavu výročí?

P. Florián: Pozvali jsem všechny vídeňské spolky, České centrum, Slovenské centrum, obě velvyslanectví, představitele sokolských organizací v jiných zemích, starostu Zahraniční obce ze Švýcarska.

Děkuji Vám za rozhovor.

Rozmlouvala Dr. M. Brandeis.

Dzurinda - Zeman

V rámci dvojdnového stretnutia predsedov vlád a ministrov zahraničných vecí Stredoeurópskej iniciatívy v Záhrebe sa po prvýkrát stretli slovenský premiér M. Dzurinda a český premiér M. Zeman. V rozhovore prebrali problémy česko-slovenských vzťahov, napríklad otázky delenia aktív bývalej federácie, kde sa premiéri sa dohodli na obnovení spoločnej komisie o vyrovnaní majetkových otázok, ktorej práca bola podľa nich trestuhodne prerušená v roku 1993. "Keby tých päť rokov pracovala, boli by už problémy vyriešené," povedal Zeman.

Ďalšou témou bola príprava "novely zákona a príslušnej vyhlášky o českom štátnom občianstve" tak, aby sa vylepšili podmienky pre slovenskú menšinu v ČR.

Mikuláš Dzurinda a Miloš Zeman sa tiež dohodli na pravidelných stretnutiach premiérov raz za pol roka, ktoré vlastne predpokladá aj česko-slovenská medzištátna zmluva.

FL

Čeští vojáci zahynuli v Bosně

Tři vojáci českého kontingentu mezinárodních sil SFOR zahynuli v troskách vrtulníku Mi-17, který havaroval v hornatém a zřejmě i zaminovaném terénu nedaleko západobosenského města Tomislavgrad.

Na pádu vrtulníku se pravděpodobně podepsalo mimořádně nepříznivé počasí. Spojení s osádkou vrtulníku bylo přerušeno přibližně sedmdesát minut po startu z letiště ve městě Gornji Vakuf. Letecký průzkum objevil havarovaný stroj až téměř po čtyřiačtyřiceti hodinách. Do záchranné akce byl nasazen tým britských jednotek, vojáci belgického praporu, vojenská, mezinárodní i místní policie. V místě havárie dosahují hory až dvou tisíc metrů nadmořské výšky a vyprostit oběti z havarovaného stroje není jednoduché.

Ani ne měsíc po havárii vrtulníku v Bosně se zřítíl další stroj české armády, tentokrát nedaleko Olomouce. Při havárii bitevního vrtulníku Mi-24 zahynuli všichni čtyři letci.

Po této zatím poslední nehodě rozhodlo vedení armády, že až do vyšetření případu nesmí vzlietnout žádný vojenský stroj.

JP

Prezident Václav Havel se zapletl do causy Zilk

Bývalý vídeňský starosta Helmut Zilk, který měl letos převzít z rukou prezidenta Václava Havla nejvyšší státní vyznamenání - řád Bílého lva, byl ze seznamu kandidátů na poslední chvíli vyškrtnut. Hrad to oficiálně zdůvodnil tím, že prezident Zilkovi neudělí řád "vlivem závažných informací". Později vyšlo na světlo, že prezidentská kancelář byla upozorněna senátorem Václavem Bendou, že rakouský politik se v minulosti zapletl s bývalou Státní bezpečností. Tyto informace navíc zveřejnil i německý deník Süddeutsche Zeitung.

Hrad se do celé blamáže, která negativně poznamenala oslavu osmdesátého výročí vzniku Československa, zapletl poté, co kancléř Ivan Medek namísto, aby pro německé novináře nekomentoval důvod, proč byl Zilk na poslední chvíli stažen z listiny kandidátů na státní vyznamenání, řekl, že důkaz o Zilkově vině pochází z absolutně spolehlivého zdroje.

Benda, který byl v minulosti šéfem Úřadu pro dokumentaci a vyšetřování zločinů komunismu, potvrdil, že Zilk v druhé polovině šedesátých let spolupracoval s StB. "Konstatuji na základě ověřených informací, že Helmut Zilk byl nejprve důvěrným spolupracovníkem a pak agentem první správy (rozvědka) Státní bezpečnosti a že za svou činnost pobíral peněžní prostředky," prohlásil Benda, který ale odmítl přiznat, odkud své informace získal. Odmítá tvrzení, že jej získal při svém působení na Úřadu pro dokumentaci a vyšetřování zločinů komunismu. Pokud by se totiž ukázalo, že jeho zdroj skutečně pochází odtud, porušil by slib mlčenlivosti a hrozil by mu až osmiletý trest vězení.

Zilk v první reakci na celou aféru prohlásil: "Nejsem si vědom žádné viny. V Praze jsou ostré střety v souvislosti s panem prezidentem a kolem něj. Tady se vede malá válka na mých zádech."

V současné době zpracovává komise zřízená ministrem vnitra posudek pro prezidenta Václava Havla, kterého pozval Helmuta Zilka do Prahy. Komise má za úkol zjistit, zda se bude moci bývalý vídeňský starosta podívat do svého spisu, který na něj vedla komunistická tajná policie. Podle zákona totiž do spisu smějí nahlížet pouze občané České republiky.

JP

Česká republika si připomněla osmdesát let existence

Jen několik stovek lidí si připomnělo spolu s politiky na náměstích a u nejrůznějších památníků po celé zemi osmdesáté výročí vzniku země. Večer pak celé oslavy zakončil prezident Václav Havel, který zhruba devadesátce osobností předal státní vyznamenání. Na seznamu figuroval například malíř Emil Filla, herečka Vlasta Chramostová, režisérka Věra Chytilová, Otomar Krejča a Jan Kačer, brankář hokejového olympijského týmu Dominik Hašek, tenistka Martina Navrátilová, atlet Emil Zátopek a senátor Václav Benda. Prezident při té příležitosti připomněl prvního československého prezidenta T.G. Masaryka, který se snažil začlenit nově vzniklé Československo do evropských struktur, a jeho odkaz naplnit právě nyní. V době, kdy republika směřuje do Evropské unie. "Jsem samozřejmě přesvědčen, že se naše dávné naděje naplní," řekl prezident Havel a dodal, že to nebude jednoduché: "Je pro to potřeba vykonat mnoho. Ta práce přitom může být úspěšná jen tehdy, převládne-li v nás jistota, že naše snažení má smysl, že při něm jde o víc než o tuto chvíli a naše okamžité pohodlí a že vůbec neběží o diktát cizích předpisů, ale o účast na společenství hodnot. tedy nikoli o ponížení příživnictví, ale naopak o hrdou spoluzodpovědnost," prohlásil Václav Havel v přímém televizním projevu.

JP

Obří billboard nahradil Stalina

V rámci předvolební kampaně na senátní a komunální volby se v Praze na Letné, v místě, kde v padesátých letech stál pomník komunistického vůdce Josefa Stalina, vztyčila Občanská demokratická strana (ODS) obří billboard s portrétem svého předsedy Václava Klause.

Klaus však na plakátě nebyl sám. Nalevo od barevně vyvedeného poprsí předsedy ODS s pevně sevřenými rty vzhlíží na svého věčného politického rivala šedivě znázorněný Miloš Zeman se smutným výrazem v očích a s nakloněnou hlavou.

JP

Zemanův kabinet oslavil sto dnů vlády

Vláda sociálnědemokratického předsedy Miloše Zemana oslavila sto dnů od okamžiku, kdy se ČSSD splnil letitý sen a její politici usedli do ministerských křesel. Z hodnocení prvních sto dnů vlády vyplývá, že první jednobarevná vláda v zemi od listopadu 1989 chtěla demonstrovat, že bude jednotným týmem, ve kterém všichni táhnou za jeden provaz a nedělají si podrazy. Tato iluze se začala drolit hned zpočátku, kdy premiér Zeman v televizní diskusi slíbil něco, s čím pak u ministrů samých narazil: bezpečnostní prověrky. Zeman chtěl dokázat, že v jeho vládě není nikdo vydíratelný. Jenže řada členů vlády dala přednost ochraně soukromých údajů před pověstí nevydíratelných osob. O jednotě vlády si pak snad už všichni přestali dělat iluze ve chvíli, kdy vicepremiér Pavel Rychetský veřejně obvinil ministra průmyslu a obchodu Grégra a ministra financí Svobodu, že mají tendence dosazovat do vedení státních firem své známé. Premiér si nepomohl ani dalším slibem: "Místa úředníků v žádném případě nebudou pro party kamarádků, jak tomu bývalo například na Rumlově ministerstvu vnitra." Bohužel pro Zemana - nejen ministerstvo vnitra, ale i další resorty, včetně Úřadu vlády, se staly útočištěm pro řadu přátel ze sociální demokracie. Ministr financí Ivo Svoboda dokonce zaměstnal jako svého poradce majitele reklamní agentury, který pak vlastní firmě zadával zakázky pro ministrův úřad. JP

Vicepremiér vlády ČR kritizuje vlastní zemi

Místopředseda Zemanovy vlády Egon Lánský při své srpnové cestě do Švédska prohlásil před tamními politiky, že Česká republika není demokratická. Domácí diplomaté se shodli, že podobné výroky jsou od představitele státu přinejmenším nešťastné. Inkriminovaný výrok vyslovil Lánský při pracovním obědě se švédskou ministryní zahraničí Lenou Hjelm-Wallénovou a několika dalšími významnými vládními úředníky. V odpovědi na dotaz o avizované velmi kladné podpoře veřejnosti vstupu České republiky do Evropské unie uvedl, že se zatím v zemi nikdo veřejnosti na její názor neptá, ani ji neposlouchá. "Ve Švédsku jsem se naučil, že opravdová demokracie je o informovanosti veřejnosti, o jejich právech i povinnostech. V tomto smyslu podle něj v České republice tedy žádná demokracie neexistuje," píše se v oficiálním diplomatickém zápisu z jednání Lánského se švédskými politiky. JP

Ministr zahraničí ČR prozradil informace o teroristovi

Ministr zahraničí ČR Jan Kavan prozradil novinářům, že v zemi se potuloval islámský terorista. Kavan však trvá na tom, že informaci se nedozvěděl od oficiálního zdroje z tajné služby, ale ze zahraničí. Odmítá však sdělit, kdo je původcem jeho zprávy. Únik informace totiž označují někteří experti za vážné ohrožení aktivit tajné služby a bezpečnosti státu. Opoziční politici se domnívají, že Kavan šlápl vedle, a tvrdí, že člen vlády, který prozradí informaci takového charakteru, musí rezignovat.

Zcela jiný názor na událost však má premiér Miloš Zeman, který celou aféru smetl ze stolu slovy: "je to nafouknutá novinářská bublina, která mě vůbec nezajímá. Je to stejná bublina jako Clintonův poklopec nebo aféra Zilk." JP

Kavan je oblíbenější u svých podřízených, než se čekalo

Ministr zahraničí ČR Jan Kavan, který se dosud zcela nezbavil stínu pochybnosti o spolupráci se Státní bezpečností, je po téměř čtvrt roce mezi svými podřízenými relativně oblíbený. Pro nezaujaté pozorovatele je to pozoruhodné, protože se čekalo, že Černínský palác, v němž ministerstvo sídlí, se proti svému novému sociálnědemokratickému ministrovi vzbouří.

Kavan u svých podřízených získává body i proto, že mezi ním a místopředsedou vlády Egonom Lánským, který má ve vládě na starosti koordinaci zahraniční a bezpečnostní politiky, nepanují příliš dobré vztahy. Lánský mezi úředníky ministerstva zahraničí je velmi nepopulární. Tyto nedobré vztahy se datují od roku 1993, kdy Lánský za sebou naposledy zavřel dveře Černínského paláce, ve kterém působil ve funkci mluvčího ministra Jiřího Dienstbiera. JP

Český premiér často používá vulgární výrazy

Předseda sociálních demokratů a premiér Miloš Zeman, který byl vždy v minulosti pověstný svými bonmoty na adresu politických soupeřů, v poslední době zasáhl řadu stranických kolegů svým slovníkem. Předvedl totiž sérii vulgarismů, jimiž nejprve častoval neúspěšné senátní kandidáty ČSSD. Pak se jeho drsného odsudku dočkal i jeden soukromý zemědělec.

V souvislosti s kandidáty ČSSD, kteří propadli v prvním kole voleb, Zeman mluvil o debilech, fekáliích či toxických zplodinách. V nedávném televizním rozhovoru zase Zeman na adresu podnikatele, který jej zažaloval za přijetí úplatku deseti prasat od demonstrujících zemědělců, prohlásil: "V každém národě se najde alepsoň jeden idiot." Nejvíce však Zeman pobouřil svým výrokem ve volebním štábu ČSSD o neúspěšném kandidátovi na senátora v Novém Jičíně Jiřím Denerovi: "Nejhorší je ten Nový Jičín. To bych rád věděl jakého debila jsme tam postavili." Senátora Zdeňka Babku, který nedokázal obhájit své senátorské křeslo v obvodu Bruntál, Zeman přirovnal k fekáliím. Podle Zemana musí v neúspěšných obvodech nastat "defekalizace". JP

Zdrcený humorista

Ke kuriózní situaci došlo v komunálních volbách na největším pražském sídlišti Jižní Město (Praha 11). Preferenční hlasy vynesly známého humoristu, autora slavného románu o službě u tzv. pětépáků (PTP – pomocné technické prapory: pomocné vojenské neozbrojené jednotky složené z politicky nespolehlivých branců) Černí baroni, Miroslava Švandrlíka (66 let) z posledního nevolitelného místa na čelo kandidátky Nezávislých. Spisovatel byl z tohoto obrovského úspěchu zdrcen – chtěl pouze podpořit dosavadního starostu a sám sebe nepovažuje za vhodného člověka do komunální politiky, proto se také získaného mandátu vzdal. (MaFr)

Církev se pře s vládou

Kardinál Miloslav Vlk ostře kritizoval sociálnědemokratickou vládu za to, že maří naději na úspěšný dialog o vztahu církve a státu. V takové situaci nelze podle Vlka vést rozhovory v komisi, jejíž založení sliboval premiér Miloš Zeman. Církev do ní proto - na protest proti jejímu zvažovanému složení - zatím nebude nominovat své zástupce. JP

Prezident Havel se sešel s Rushdiem

Prezident Václav Havel se v Londýně v rámci své oficiální cesty po Velké Británii, Skotsku a Severním Irsku sešel se spisovatelem Salmanem Rushdiem, kterého bývalý iránský duchovní vůdce ajatolláh Chomejní v roce 1989 odsoudil za román Satanské verše k smrti. *JP*

Slovenskí Rómovia stále na odchode

Zavedenie vízovej povinnosti pre slovenských občanov v súvislosti s exodom Rómov zvažujú aj niektoré ďalšie európske krajiny, hovorí sa najmä o Belgicku.

Čestný predseda SNS Jozef Prokeš sa nazdáva, že "cigánska" komunita bola zneužitá ľuďmi, ktorí si spravili z jej emigrácie obchod. Podľa Prokeša v SR neexistuje rasový problém a emigrácia Rómov je čisto ekonomická.

V predchádzajúcich rokoch na Slovensku odzneli nevhodné výroky proti Rómom zo strany predstaviteľov vládnych strán a niektoré násilné činy sprevádzalo mlčanie oficiálnych orgánov. Nová vláda preto uvažuje aj o vytvorení odboru pri Úrade vlády, ktorý bude koordinovať činnosť v tejto oblasti a nevylučuje ani vymenovanie vládneho splnomocnenca z radov Rómov. *FL*

VSŽ Košice majú finančné problémy

Topmanažment VSŽ Holding, a.s. Košice priznal možnosť vyhlásenia tzv. cross-defaultu na túto spoločnosť. VSŽ Holding totiž definitívne nesplatil istinu zahraničného úveru v objeme 35 mil. USD. Na druhej strane VSŽ Holding splatil úroky z tohto úveru. Na podnik, ktorý nesplati načas úver, môže pritom jeho veriteľ vyhlásiť tzv. default, čím ho oficiálne zaradí na zoznam neplatičov. Okamžite sú tým splatné všetky úvery, ktoré majú tzv. cross-default doložku. Viceprezident VSŽ pre financovanie Pavol Miškov oznámil, že pravidlá "default" a "cross-default" sú uvedené vo všetkých úverových vzťahoch VSŽ. V prípade cross-defaultu by tak VSŽ museli okamžite splatiť asi 13 mld Sk, čo by prinieslo kolaps podniku. "Je to vec rozhodnutia bánk," dodal k tomu P. Miškov. *FL*

HZDS sa pripravuje na transformáciu a očistenie od lobbistov, budúcnosť V. Mečiara nejasná

HZDS, ktoré síce tretikrát vyhralo voľby na Slovensku, teraz však nenašlo partnera na zostavenie vlády, čaká premena na politickú stranu, o ktorej sa špekuluje už niekoľko rokov. Tento proces by malo využiť aj na očistenie od "lobbistických skupín", ktoré vraj za podporu hnutia hľadali vlastný prospech. Po vlne "rozčarovania" nastal podľa popredných predstaviteľov hnutia O. Keltošovej či G. Krajčího čas "byť tvrdou opozíciou". "Je to naša druhá skúsenosť po roku 1994, hoci sme v úplne inej pozícii, ako sme pred voľbami predpokladali, to treba otvorene priznať," povedala Keltošová, zakladateľka hnutia a bývalá ministerka práce a sociálnych vecí. Skutočnosť, že politické subjekty po voľbách odmietli vládnú spoluprácu s HZDS, pôsobi ako "motivácia". V HZDS dozrieva i vnútrostranícka diskusia o transformácii na tradičnú politickú stranu a jej orientácii, o ktorej definitívne rozhodne až budúcoročný aprílový snem. "Všeobecná mienka je naklonená zmeniť HZDS na stranu," myslí si Keltošová. HZDS by malo vystupovať ako konsolidovaná politická strana s prepojením na zahraničné politické prúdy. Prvenstvo patrí HZDS aj v počte registrovaných členov, ktorých má podľa Keltošovej viac ako 80 000. Vyjadrenia predstaviteľov HZDS o postojoch predsedu Mečiara, ktorý sa údajne po voľbách na niekoľko dní stiahol do samoty, sa výrazne odlišujú a často si odporujú. Podľa Krajčího bude ťažké nahradiť "osobnosť takého formátu, ako je expremiér Mečiar". Keltošová naopak tvrdí, že Mečiar má v hnutí takú podporu, že nepochybuje o jeho zotrvaní na čele strany. "Podľa mojich informácií premiér nezavrhol myšlienku kandidovať na prezidenta," povedala v rozpore s nedávnym tvrdením bývalého šéfa parlamentu I. Gašparoviča. Keltošová pripustila, že do čela hnutia sa zrejme nedostane nová, mladá generácia politikov, hoci po voľbách prejavujú o členstvo v hnutí záujem najmä mladí ľudia.

Evropská unie varovala Českou republiku: PŘIDEJTE

Neuvěřitelně tvrdá kritika se snesla na hlavu České republiky v každoroční zprávě Evropské komise, která hodnotila přípravu země usilujících o vstup do unie. Komisař sjednocené Evropy Hans Van den Broek dokonce pohrozil Praze, že pokud nezvýší své úsilí, vypadne z první vlny rozšíření.

Hlavní výtky se týkaly pomalého přejímání právního systému unie, zpomalení ekonomických reforem, nepříznivých hospodářských výsledků, špatné práce státní administrativy a soudů.

Současná politická špička na místo toho, aby se společně dala do práce a urychleně odstranila nedostatky, na které Brusel upozornil, se navzájem očerňuje a jeden na druhého svaluje vinu za současný nelichotivý výsledek.

Premiér Miloš Zeman z problémů citovaných v posudku obvinil vlády minulé. "Myslíme si, že je velmi dobré, když někdo strhne Potěmkinovu vesnici a těm, kdo tak dlouho tvrdili, že jsme premiantem střední Evropy, konečně řekne krutou pravdu.

Václav Klaus mu na tato slova vzkázal. "Byly to naše vlády, které připravily tuto zemi na vstup do unie. Byl bych rád, kdyby vláda pana Zemana aspoň byla schopna jednání dokončit," reagoval předseda ODS. *JP*

Vláda ČR přišla s novým návrhem rozpočtu

Kabinet premiéra Zemana zaslal do parlamentu svůj nový návrh rozpočtu na příští rok. Oproti svému původnímu textu, ve kterém členové kabinetu navrhovali schodek 27 milionů korun, nyní vláda uvažuje o deficitu 31 miliard. Přesto má však nový návrh vládního rozpočtu větší šance na schválení, než ten minulý. Ten totiž v září odmítli poslanci za KDU-ČSL, ODS a Unii svobody. Lidovci však deklarovali, že pokud se vládě podaří vyčlenit výdaje tak, aby šly výhradně na oživení do ekonomiky, namísto do státní správy, nový návrh podpoří. Sociálnědemokratickým ministrům se nyní takový postup podařil. *JP*

Karlovy Vary jsou v rukou ruských obchodníků

Před osmi lety se obyvatelé Karlových Varů báli, aby celé lázeňské město neskoupili bohatí Němci. Dnes se potýkají se zcela odlišným problémem: jeden lázeňský dům za druhým kupují Rusové. Přestože ani karlovarská radnice nemá k dispozici seznamy hotelů, sanatorií a lázeňských domů, které by měly patřit ruským občanům, podle různých odhadů disponují dnes Rusové třiceti až šedesáti procenty lůžek ve městě.

V Karlových Varech se často přetřásá otázka, zda peníze, za kterými stojí ruskojazyční obchodníci nepocházejí z nejrůznějších aktivit ruské mafie. Primátor města Josef Pavel si však tuto myšlenku nepřipouští: "Myslím, že Rusové jsou v současnosti v našem městě nejvýznamnějšími investory, i když mnozí podnikatelé přišli ze západu. Domnívám se, že se otázka ruské mafie příliš demonizuje. Ve zprávě policie za letošní rok o letošním prvním pololetí, kterou jsem obdržel, nic o mafii není." *JP*

„Existencia“ Bratislavy zachránená, v súdnom spore s rakúskou spoločnosťou dosiahla ďalšie víťazstvo

Hlavné mesto SR Bratislava a mestská časť Staré Mesto dosiahli v súdnom spore s rakúskou obchodnou spoločnosťou V.I.P. Bau-Projekt, známom ako kauza Revital, ďalší úspech. Po tom, ako v marci Obchodný súd vo Viedni rozhodol o zrušení nálezu Medzinárodného rozhodcovského súdu Hospodárskej komory Rakúska, ktorý zaväzoval Bratislavu zaplatiť v prospech rakúskej firmy 123,5 milióna šilingov, koncom októbra Vrchný krajský súd vo Viedni rozhodol nevyhovieť odvolaniu rakúskej strany voči marcovému rozhodnutiu obchodného súdu. Navyše, rakúska spoločnosť je zaviazaná na náhradu trov odvolacieho konania vo výške 295,6 tis. šilingov.

Existuje síce ešte mimoriadny odvolací proces, ten však slovenská strana nepredpokladá, pretože rakúska spoločnosť je insolventná. Zásľuhu na víťazstve Bratislavy má aj bývalý starosta Viedne Helmut Zilk, ktorý pomohol tým, že poradil Bratislavčanom bezplatných konzultantov a bol zárukou vysokej morálnej podpory na rakúskej politickej a právnickej scéne. Po konzultáciách s právnikmi bude Bratislava žiadať od rakúskej firmy trovy vynaložené na tento spor, ktoré odhadujú do 10 mil. korún. Kauza Revital sa začala v roku 1994 po tom, ako mesto a mestská časť požiadali o vystúpenie zo slovensko-rakúskej spoločnosti Revital, ktorá vznikla s cieľom obnoviť historické jadro Bratislavy. Dôvodom vystúpenia bol fakt, že Rakúšania s rekonštrukciou podľa zmluvy nezačali. Rakúska firma ich zažalovala a žiadala odškodnenie 150 mil. šilingov. *FL*

Občané ČR žádají právo na práci

Podle průzkumu Institutu pro výzkum veřejného mínění (IVVM) se 85 % českých občanů domnívá, že by měl stát garantovat právo na práci. Zároveň se 81 % Čechů domnívá, že stát nemá omezovat osobní svobodu a má pouze vytvářet podmínky pro seberealizaci jednotlivce. 79 % respondentů považuje za nejdůležitější úkol vlády v sociální oblasti řešení problémů nezaměstnanosti a sociálních jistot. Nadpoloviční většina dotazovaných (58 %) se zároveň přiklání k názoru, že společenský produkt má být rozdělován tak, aby nevznikaly příliš velké rozdíly mezi bohatými a chudými. *(MaFr)*

Čeští lyžaři mají v oblibě Rakousko

Cílovou zemí číslo jedna je pro české lyžaře Rakousko. V uplynulých letech si Rakušané stěžují na stagnující turistickou křivku jak ze západních zemí, tak ze strany domácích. To ale neladí pro turisty ze zemí střední a východní Evropy. Neustále roste počet lidí z ČR, Polska, Maďarska a bývalého Sovětského svazu. Za loňský rok zaznamenalo Rakousko přes 545 000 přenocování českých turistů. *(mk)*

Češi stále vedou v spotřebě piva

Podle posledních průzkumů stále drží Češi světový primát ve spotřebě piva se zhruba 160 litry pěnivého moku na obyvatele ročně. Přitom dovážená piva činí pouze 1 % celkové spotřeby. Pozornost vzbuzují i české ceny piva, které patří mezi nejnižší na světě. Stále je navíc tlačí dolů přetrvávající cenová válka, ničící menší pivovary. *(MaFr)*

OECD hodnotí slovenskou ekonomiku

Spomalenie ekonomického rastu v SR na 3 percentá predpokladá pre budúci rok vo svojej najnovšej prognóze Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD). V minulom roku pritom SR zaznamenala 6,5-percentný hospodársky rast, ktorý podľa OECD klesne v tomto roku na 4 percentá. Organizácia sa na Slovensku obáva hlavne vysokého deficitu bežného účtu platobnej bilancie. Ten by mal podľa jej prognóz stúpnuť v tomto roku až na 10 percent hrubého domáceho produktu (HDP). Už v budúcom roku však pod vplyvom nižšieho hospodárskeho rastu krajiny dosiahne podľa OECD iba 8 percent a v roku 2000 iba 6 percent HDP. OECD očakáva na Slovensku v budúcom roku aj mierny rast inflácie, ktorá by mala dosiahnuť 8 percent. Vo svojom ekonomickom výhľade na najbližšie roky organizácia upozorňuje, že hlavným zdrojom neistoty na Slovensku, ako aj v niektorých ďalších krajinách je, či ich vlády dokážu prijať dostatočne progresívne opatrenia, aby zabránili poškodeniu svojich ekonomík súčasťou globálnou finančnou krízou. *FL*

Komu patří VSŽ ?

Podle ministra hospodářství SR Ludvíta Černáka patří Východoslovenské železářny fakticky bankám, kterým mamutí podnik dluží obrovské částky. Současní vlastníci (skupina kolem známého podnikatele a sponzora Mečiarova HZDS Alexandra Rezeše) odmítli vládní plán na vyřešení krize VSŽ. Předseda představenstva VSŽ Július Rezeš naopak obvinil vládu z politického nátlaku. Z důvodu finanční krize likvidují zároveň VSŽ své aktivity mimo hutnictví. Kromě jiného by měl tedy změnit majitele i slavný fotbalový klub Sparta Praha. *(MaFr)*

IPB se ziskem

Za první tři čtvrtletí vytvořila Investiční a poštovní banka (patří do japonského koncernu Nomura) čistý zisk přesahující 1,5 miliardy korun, což znamená meziroční růst zisku o 59%. Narostly zejména primární vklady, mnohem opatrnější než dříve je banka v poskytování úvěrů. *(MaFr)*

Protest proti „telekomunizmu“

Český rozhlas musel zrušit svou pravidelnou rubriku Zajímavosti zo sveta, ktorú redaktori pripravujú z informácií z Internetu, pretože prevádzkovatelia väčšiny českých webových stránok vyhlásili bojkot Internetu. Dôvodom protestu, ktorý umlčal české internetové stránky, je avizované zvýšenie cien telekomunikačných služieb, ktoré ohlásil SPT Telecom. „S Telecomom na večný signál, ani o impulz dlhšie“, „Od holuba k telefónu, od Stalina k Telecomu“, „Stop telekomunizmu“ a ďalšími heslami podporilo včera vyše 2000 mladých ľudí pred brnianskym sídlom závodu SPT Telecom protestnú akciu Internet proti monopolu.

Petíciu, ktorá upozorňuje na neúnosnosť zdrazenia poplatkov za telefonovanie a za pripojenie linky dátovej siete podpísalo 100 000 ľudí. Do protestnej akcie sa zapojilo aj 952 českých serverov medzinárodného Internetu. *FL*

Prezidentův strážce půjde za mříže

Někdejšího člena prezidentovy ochranky, který v domě prezidenta Václava Havla dva roky kradl drobnosti, peníze i umělecké předměty, odsoudil pražský soud k pěti letům vězení. „Lituji svých činů a omlouvám se,“ prohlásil skleslý strážce v soudní síni. Nebyl však schopen říct, proč předměty kradl. „Bral jsem věci na památku, nebo proto, že se budou hodit,“ dodal odsouzenec. V jeho sporu sehrál klíčovou roli odcizený anatolský koberec za milion tři sta tisíc korun, který policisté našli u odsouzeného muže v garáži. Koberec měl prezident půjčený z Náprstkova muzea. *JP*

Úspěchy Škody Auto

V období mezi lednem a říjnem letošního roku zvedla mladoboleslavská automobilka Škoda celosvětový prodej o 11,1 %. Přitom nejvíc vzrostl vývoz do západní Evropy (o 41,2 procent), zejména do Německa (o 57 procent!). Do zahraničí putují tři čtvrtiny výrobků automobilky. *(MaFr)*

Známky k osmdesátému výročí Československa

Nová emise českých známek vydaná k 80. výročí Československa vychází z tvorby Vojtěcha Preissiga. Preissig se narodil 31. července 1873 a zahynul 11. června 1944 v koncentračním táboře v Dachau, kam ho nacisté zavřeli pro odbojovou činnost. Od roku 1910 až do roku 1930 žil v USA. Po návratu do Prahy se věnoval především abstraktní malbě a grafice a kolážím. Česká pošta vybrala z Preissigova díla tři náměty: na známce hodnoty 4,60 Kč je motiv z náborového plakátu a pohlednice propagující protihabsburský odboj a boj za samostatnou republiku. Část se objevuje i na pětikorunové známce. Část grafického listu s pohledem na chrám sv. Mikuláše a vyzdobené malostranské domy obsahuje známka v hodnotě 12,60 Kč - ta vychází v tiskovém listu se šesti známkami a dvěma potištěnými kupony. Rytiny všech známek v grafické úpravě Zdeňka Zieglera provedl Miloš Ondráček. *(mk)*

Letadlo ČSA mělo problémy nad Kanadou

Chvilke hrůzy zažilo 97 cestujících na palubě letadla ČSA na lince z New Yorku do Prahy, které kvůli technické závadě muselo v noci nouzově přistát v kanadském Ganderu. Všichni pasažeri i deset členů posádky českého Airbusu zvládlo dramatické minuty prudkého sestupu kvůli dekompresi, kouř v kabině, nasazené kyslíkové masky a náročný přistávací manévry v silném větru v pořádku. "Bylo to hrozné. Jak ve strašném filmu, jak při té nedávné nehodě Swissairu, který v těch chvílích ležel v moři pod námi," uvedl stevard Jiří Dejmek. Všichni cestující, kteří se po dvou dnech strávených v Ganderu vrátili stejným letadlem do Prahy, ocenili, jak rychle oba piloti zareagovali na vzniklou situaci. Letecká společnost ČSA oficiálně oznámila pouze, že na palubě se jednalo o technickou závadu lehčího charakteru. Později doplnili, že příčinou nouzového přistání byl poškozený vypouštěcí ventil klimatizace, který způsobil dekompresi v kabině. *JP*

Český ministr podpořil firmy podezřelé z kriminality

Ministr bez portfeje Jaroslav Bašta protěžoval ve sporu o ovládnutí největšího českého obchodního domu Kotva jednu stranu konfliktu: zahraniční firmy Czech Value Fund a Flow East. Dosud se mělo za to, že tyto firmy v čele s několika britskými občany jsou v celém sporu o Kotvu poškozenými, ale nejnovější vývoj celé kauzy vrhá stín podezření z ekonomické kriminality i na ně. Ministr Jaroslav Bašta se na stranu britských podnikatelů postavil tím, že přišel na jejich oficiální tiskovou konferenci. "Jsem na straně investorů, kteří přicházejí s dobrými úmysly. Budeme chránit jejich zájmy, jako by byly naše," prohlásil tehdy ministr Bašta, který má ve vládě na starosti koordinaci tajných služeb nyní tvrdí, že o podezření z nelegálních finančních machinací, nevěděl. *JP*

Výstava Salvadora Dalího

Robert Descharnes - fotograf, Dalího životopisec a především velký znalec jeho díla hovoří na vernisáži výstavy v Galerii Miro.

- tato výstava je přístupná pouze od osmnácti let. Snahou výstavy je ukázat umělce co nejobsažněji v těchto třech rovinách. Zahájení výstavy se zúčastnil i Dalího dvorní fotograf, životopisec a přítel Francouz Robert Descharnes. Vystavované exponáty, které pocházejí převážně ze soukromých sbírek a většina z nich je také prodejná, shromáždil Pařížan Jean Amiot. Mezi nejdražší díla patří olej nazvaný Veselý jednorozec, který zapůjčil do Prahy německý majitel a jehož cena se odhaduje na 600 000 německých marek. Výstava by měla trvat do konce února 1999 a platí zde jednotná vstupenka 100 korun. Galerie jsou otevřeny denně kromě pondělí od 11 do 18 hodin.

(mk)

Ve třech pražských galeriích Miro byla zahájena výstava tvorby španělského surrealisty Salvadora Dalího. Expozice obsahuje 350 děl a je výběrem Dalího tvorby z let 1930 až 1980. Sochy, obrazy a grafiky jsou umístěny v galerii Miro v bývalém refektáři kláštera dominikánů, literární tvorba je k vidění v klášteře sv. Rocha a erotická díla v domě U Zlatého beránka

Součástí výstavy jsou i fotografie Dalího osobního fotografa Roberta Descharnese.

Ceny pro starší umělce

Cenu Senior Prix 98 udělovanou Nadací Život umělce, organizací Intergram a Herecká asociace jako poděkování za celoživotní práci v oblasti divadla, filmu, televize a rozhlasu získalo letos třicet devět českých herců, operních a baletních umělců, skladatelů a orchestrálních hudebníků. Mezi oceněné patří letos například herec Jiří Císler, sbormistr Pavel Kühn, klavíristka Mirka Pokorná, baletka Eliška Slancová-Kúrová nebo dirigent Přemysl Charvát.

(Ma Fr)

Znovu vycházejí Pijoanovy Dějiny umění

Reedici desetisvazkových Dějin umění, které jsou dílem významného španělského historika umění José Pijoana vydalo v nedávných dnech nakladatelství Balios. Tato v Čechách velmi populární obrazová encyklopedie výtvarného umění vycházela v Barceloně v nakladatelství Salvat Editores v letech 1970-1973. První český překlad byl publikován ve čtyřicetitisícovém nákladu v nakladatelství Odeon v letech 1977-1984. Nové vydání Pijoanových Dějin umění, které jsou dovedeny do šedesátých let, bylo slavnostně uvedeno v kostele sv. Vavřince v Hellichově ulici v Praze.

(mk)

Pocta Janu Bauchovi

Sté výročí narození významného českého malíře Jana Bauchy oslavil Spolek výtvarných umělců Mánes ve své výstavní síni expozicí Pocta Janu Bauchovi. Jsou zde představena díla předních českých malířů všech generací jako Josefa Jíry, Jiřího Načeradského, Václava Bláhy, Borise Jirku a mnohých dalších.

(Ma Fr)

Cena Karla IV. pro Rostropoviče

Třetím nositelem Mezinárodní ceny Karla IV., kterou uděluje Univerzita Karlova a hlavní město Praha, se stal po francouzském filozofovi Ricouerovi a německém fyzikovi a filozofovi Carlu Friedrichovi von Weizsäckerovi proslulý ruský violoncellista Mstislav Rostropovič. Při přebírání rekapituloval světoznámý umělec svou nelehkou životní dráhu a připomněl svůj zvláštní poměr ku Praze - Praha byla prvním cizím městem, které poznal a byla také místem, kde poznal svou pozdější manželku, pěvkyni Galinu Višněvskou. (MaFr)

Nejprodávanější noviny v ČR

Podle posledního průzkumu je stále nejčtenějším deníkem v ČR doprava orientovaná Mladá Fronta Dnes, druhé místo obsadil bulvární list Blesk a třetí příčku zaujalo levicově orientované Právo. Na dalších místech se umístily ZN - Zemské noviny, Hospodářské noviny a Lidové noviny. (MaFr)

Média na Slovensku

Najčítanejším slovenským denníkom naďalej zostáva Nový Čas, za nim nasledujú denník Šport, Pravda, denník SME a Práca.

Najsledovanejším elektronickým médiom na Slovensku je televízia Markíza pred STV1, na treťom mieste je česká TV Nova.

Medzi rozhlasovými stanicami je najpočítanejšie Slovensko 1, najpočítanejším súkromným rádiom je Fun Rádio.

FL

Štefan Margita v Berlíne

Tenorista Štefan Margita exceloval v berlínske Státní opeře Pod Lipami, která obnovila po 12 letech svou česky zpívanou inscenaci opery Její pastorkyňa od Leoše Janáčka. Do tří hlavních rolí byli na všechna představení této i příští sezony pozváni zahraniční pěvci. Štefan Margita zpíval roli Laca a kritikou bylo jeho účinkování v této roli označeno za "šťastnou hvězdu premiéry". Števu zpíval švédský tenor Par Lindskog. V roli Kostelničky se objevila britská sopranistka - přesvědčivá Suzanne Murphyová a nová americká hvězda Emily Magecová zazářila jako Jenůfa. (mk)

Výročí narození Jana Gebauera

V letošním roce, na který připadá kulaté výročí Karlovy univerzity v Praze, je třeba rovněž připomenout jejího rektora, dlouholetého profesora, významného lingvistu a jednu z největších osobností české kultury 19. století Jana Gebauera (1838-1907), od jehož narození uplynulo v říjnu 160 let. Po absolvování klasické a slovanské filologie na pražské filozofické fakultě v roce 1864 chtěl Gebauer zůstat a vyučovat v Praze. Na zdejší vyšší reálce se mu však nepodařilo uspět a tak přijal posléze místo středoškolského profesora na pardubické vyšší reálce. Po čtyřech letech vyučování českého a německého jazyka, matematiky a srbochorvatštiny se vrátil Gebauer roku 1870 do Prahy, již s manželkou a dvěma dětmi. Zde získal konečně místo na reálce a tím i existenční jistotu. V roce 1873 začal přednášet jako soukromý docent v oboru českého jazyka. Řádným profesorem na pražské univerzitě byl jmenován 2. července 1881. Na fakultě začal Gebauer přednášet českou mluvnici a literaturu. Jeho činnost pedagogická probíhala současně s prací vědeckou. S jeho zaměřením na historickou bohemistiku souvisí jeho aktivita ediční. Staral se o vydávání staročeských památek - byl hlavním redaktorem časopisu *Listy filologické*. Napsal pravidla českého pravopisu, několik mluvnic pro různé typy středních škol a mnoho dalších publikací. Vědeckou proslulost získal Gebauer dvěma projekty: Historickou mluvnici jazyka českého, rozsáhlým a v mnohém dodnes platným a uznávaným dílem a *Slovníkem staročeským*, v němž se pokusil shromáždit veškerou slovní zásobu staročeské literatury. Bohužel ani jedno z těchto děl se mu nepodařilo dovést do konce. (mk)

35. let existence oslavila skupina Olympic

Vyprodanou Pražskou Lucernou a diamantovou deskou si skupina Olympic připomněla 35 let svého trvání. Diamantovou desku převzali jak současní tak i někdejší členové Olympiku jako ocenění za 100 000 prodaných kusů alba *The Best of Olympic*. Posmrtně bylo toto ocenění uděleno i Petrovi Hejdukovi a Mirkovi Berkovi, kteří se bohužel

této chvíli nedežili. Olympic poté zahrál několik písní z nové desky Petra Jandy.

Bývalí i současní členové skupiny Olympic (zleva Klein, Janda, Chrástina a Pacák) přebírají diamantovou desku za album *The Best of Olympic*.

Deska nese název *Co je dobrý a co zlý*, a všech třináct písniček, kromě poslední instrumentálky, složil Petr Janda sám. Deska je na pultech obchodů od září a za tu dobu se prodalo okolo pěti tisíc kusů.

Hlavní část koncertu však tvořil blok hitů, na které publikum v Lucerně především čekalo, *Okno mé lásky*, *Želvu*, *Otázky*, *Dědečkův duch* už s kapelou zpíval celý sál. (mk)

Po 29 letech konečně vyšla Hammelova platňa Pokoj vám

Veru, už toľko rokov ubehlo od jej nahrávania. V lete 1969 mal z neho spevák Pavol Hammel rovnakú radosť ako teraz. Punc zakázanosti, ktorý platni prischol na dlhé roky, mal za následok záhadnú stratu originálneho pásu. Keďže pôvodný master sa v archíve vtedajšieho vydavateľstva Panton nenašiel, musela prísť k slovu rekonštrukcia postupne objavovaných čiastočiek nahrávky. Celkovo zo štyroch rôznych zdrojov vrátane súkromných zbierok. Hovorené slovo, ktoré sugestívnou formou recitácie uvádza väčšinu z 12 piesní projektu, mal doma na páse sám Pavol Hammel.

Prvý nápad na oživenie nevydaného materiálu padol hneď po revolúcii v roku 1989, záznam sa ale v archívoch Pantonu nenašiel. Platňa vznikala v "medzifáze" tesne po rozpade skupiny Prúdy s Mariánom Vargom. Súčasťou aktuálneho CD je osem bonusov z roku 1968. Päť z krátkeho filmu *Aleluja* a ďalšie tri nahrané pre televíznu reláciu *Nedeľná chvíľka poézie*. Medzi filmovými skladbami sú i originálne úpravy koledy *Narodil sa Kristus Pán* a vianočnej piesne *Tichá noc*.

Práve na svoj nezávislý pohľad projekt *Pokoj vám* v období normalizácie doplatil.

"Nedá sa konkrétne povedať, že materiál bol skartovaný. Ani interpretácia, že bol zakázaný, nie je úplne presná. Skôr to bolo rozhodnutie šéfa Pantonu. Rozhodlo sa, že to radšej nevydáme, pretože by z toho mohli byť problémy a mohlo by to byť chápané rôznym spôsobom. Bola to taká autozakázanosť, aby som nemusel emigrovať ako Karel Kryl. Až tak silno sme to vtedy cítili!" (Pavol Hammel). FL

Otevření nového knižního supermarketu

Spisovatelé Zdeněk Svěrák a Ludvík Vaculík podepisovali v novém knihkupectví své knihy.

Na Václavském náměstí v Praze bylo v nedávných dnech otevřeno knihkupectví Kanzelsberger, které se rozsahem nabídky titulů a prostorem zařadilo mezi evropské prodejny knih. Knihkupectví sídlí v bývalém paláci Astra a nabízí zákazníkům více než 16 000 titulů. V nově rekonstruovaném třípatrovém objektu je k dispozici výťah. Počítačová databáze by měla usnadnit orientaci v nabídce knih. V přízemí prodejny

se nabízejí knižní novinky a levné knihy. První patro je určeno zájemcům o literaturu zabývající se uměním a o beletrii. Ve druhém patře jsou umístěny dětské knihy, ale i publikace určené zahrádkářům, kutilům a zájemcům o tematiku zdraví. Třetí patro nabízí cizojazyčnou literaturu, učebnice, filozofickou, historickou, politickou a ekonomickou literaturu. Knihkupectví slavnostně otevřel herec a scénárista Zdeněk Svěrák a zároveň se zde uskutečnila autogramiáda jeho knih, ale i knih Ludvíka Vaculíka, Adolfa Borna, Jana Saudka, Ondřeje Neffa a dalších českých autorů. (mk)

Veselohrou století S tebou mě baví svět

Česká televize společně s časopisem Televize zorganizovaly soutěž o českou filmovou veselohru století. Základní kolo bylo rozděleno podle desetiletí – pro třicátá léta zvítězila crazy komedie Eva tropí hlouposti s Oldřichem Novým a Natašou Gollovou, mezi filmy let čtyřicátých se prosadil Přednosta stanice s nezapomenutelným Vlastou Burianem. Z děl let padesátých se lidem nejvíce líbilo ztvárnění Rudolfa II. od Jana Wericha v komedii Císařův pekař – Pekařův císař. Překvapením bylo vítězství pohádky Šíleně smutná princezna mezi nabitým polem let šedesátých. I v kole věnovaném sedmdesátým letům dominovala pohádka – Tři oříšky pro Popelku se skvělou Libuší Šafránkou. Společenská komedie S tebou mě baví svět z osmdesátých let o svérázném pobytu otců a dětí na chatě v horách se nakonec stala celkovým vítězem, mezi filmy let devadesátých nejvíc zabodovala oskarová tragikomedie Kolja. (Ma-Fr)

Galerie odmítá vystavovat mužské akty

Výstava nazvaná Inventura světoznámého fotografa Roberta Vana byla z rozhodnutí fotografa předčasně ukončena. Vano, který v roce 1967 emigroval ze Slovenska do Ameriky, se proslavil mimo jiné fotografiemi mužských aktů. Pražská výstava, která se konala ve Slovenském kulturním institutu, byla retrospektivní. Vedle mužských i ženských aktů si návštěvníci mohli prohlédnout krajiny a portréty známých osobností, například Dagmar Havlové, herců Davida Vávry, Markéty Hrušeové a dalších. Krátce po vernisáži požádalo vedení institutu fotografa, aby odstranil některé akty. Podle jedné z organizátorek výstavy Nadi Vokušové, šéfredaktorky časopisu Slovenské dotyky a členky občanského sdružení Slovensko-český klub, to umělec považoval za cenzuru. Vedení institutu donutilo Vana, aby odstranil 20 mužských aktů. Bral to jako cenzuru a zároveň diskriminaci, protože ženské akty zůstaly zachovány. Slovensko-český klub hledá v této souvislosti jiné vhodné prostory, kde by mohla být výstava instalována. (mk)

O posledním českém králi

České nakladatelství Paseka vydalo životopis posledního českého krále a rakouského císaře Karla I., syna arcivévodky Otty a saské princezny Marie Josefy. Knihu napsal známý český historik Jan Galandauer, který zde citlivě vylíčil nelehký život krále a císaře, jemuž se jeho říše zhroutila pod rukama. (MaFr)

Nominace na Oscara

Na slavnostním večeru v kině Blaník v Praze byl 20. října vybrán film Je třeba zabít Sekala, aby zastoupil Českou republiku v letošní soutěži o cenu Americké filmové akademie. Vítězný snímek si však bude muset nejprve vybojovat místo mezi ostatními zahraničními filmy, aby ho Americká filmová akademie na Oscara nominovala. Režisér filmu Vladimír Michálek je jedním z mladých tvůrců, kteří si razí cestu mezi nejméně úspěšnější české režiséry. Jeho film Zapomenuté světlo putoval za Českou republiku do oscarové soutěže už vloni (oba protagonisté hlavních rolí Boleslav Polívka a Veronika Žilková získali za svůj výkon Českého lva). I dřívější Michálov film Amerika, natočený podle literární předlohy Franze Kafky byl úspěšný (Českého lva za roli v tomto filmu získal Jiří Lábús). Scénář k filmu Je třeba zabít Sekala napsal Jiří Křížan. Dramatický příběh se odehrává v období druhé světové války. Mladý partizán Jura Baran se ukrývá před Němci v hanácké vesnici. Místní sedláci však využívají jeho postavení a donutí ho zabít udavače Ivana Sekala, který donáší fašistům a získává majetek zatčených sedláků. V závěrečném souboji je však sám Baran vážně zraněn a umírá bez pomoci po boku Sekala. Za roli Barana byl Olaf Lubaszenko odměněn na Mezinárodním filmovém festivalu v Karlových Varech za nejlepší mužský herecký výkon.

České a československé filmy oceněné Oscarem:

1966 - Obchod na korze (Ján Kadár a Elmar Klos)

1968 - Ostře sledované vlaky (Jiří Menzel)

1996 - Kolja (Jan Svěrák) (mk)

Zvolení předsedy spisovatelů

Literární historik a kritik Antonín Jelínek byl znovu zvolen předsedou rady Obce spisovatelů. V roce 1996 vystřídal v této funkci prazaičku Evu Kantůrkovou. Antonín Jelínek, který v současnosti přednáší na Karlově univerzitě v Praze, pracoval do roku 1996 na japonském velvyslanectví v Praze. V roce 1968 působil jako poradce premiéra Dubčekovy reformní vlády Oldřicha Černíka. Jelínek se specializuje na problematiku meziválečné avantgardy a na současnou českou a slovenskou literaturu. Místopředsedou rady Obce spisovatelů se stal Jan Trefulka. (mk)

Omské divadlo vystoupilo v Praze

Tečku za VI. ročníkem festivalu Divadlo 98 učinilo v Praze Omské akademické divadlo, které nastudovalo v režii Pavla Landovského představení Hodinový hoteliér. Téměř po třiceti letech, které uplynuly od uvedení premiéry, byl Pavel Landovský přizván do Omska nejen jako autor, ale i jako režisér. Ze Sibíře putovalo jeho představení zpět do Prahy a tato daleká cesta se podle výsledku ukázala být úspěšná. Landovský rozvinul pohled na banální zápletku s rozhovorným zaujetím pro tragiku lidských osudů. V omšelém pronajatém pokoji za přítomnosti dvou stárnoucích mužů se odehraje rozchod mileneckého páru. Tak by se dal ve stručnosti popsat obsah hry Pavla Landovského. Kdyby v ní však nešlo o nic víc, pak by se asi z Hodinového hoteliéra nestalo jedno z nejúspěšnějších představení na repertoáru pražského Činoherního klubu konce šedesátých let. Touto hrou Pavel Landovský debutoval v roce 1969 a tehdy se novinové články zmiňovaly o zrodu nového dramatika. Hodinový hoteliér se uváděl na divadelních scénách v Polsku, bývalé NSR i v dánském rozhlasu. (mk)

Největší fotografie je na Slovensku

Údajně největší fotografii na světě odhalili začátkem listopadu v Bratislavě. Fotografie o rozměrech 6,15krát 2,95 metru představuje proslulou švédskou Absolut vodku a je součástí výstavy Absolut fotografie. Pořadatelé akce prohlásily, že obří dílo je „vtipným slovenským příspěvkem k velikosti“. (MaFr)

Státní ceny za literaturu

Letošní Státní cenu za literaturu obdržel 22. října v Míčovně Pražského hradu z rukou ministra Pavla Dostála literární vědec, prozaik a překladatel Vladimír Macura (1945) za román Guvernanka a soubor literárně vědných esejů Český sen. Státní cenu za překladatelské dílo získal Jindřich Pokorný (1927) za četné překlady z němčiny, francouzštiny a latiny.

Vladimír Macura po studiích bohemistiky a anglistiky na Univerzitě Karlově v Praze nastoupil v roce 1969 do Ústavu pro Českou literaturu Akademie věd ČR a v roce 1993 se stal jeho ředitelem. Pro své poslední tři romány - Informátor (1992), Komandant (1994) a Guvernanka (1997) čerpal inspiraci z národního obrození, zachytil českou společnost v klíčovém desetiletí jejího vývoje - kolem roku 1848.

Jindřich Pokorný

Vladimír Macura

Jindřich Pokorný je v současné době předsedou nadace společnosti, která nese jméno pražského německého básníka R.M. Rilkeho. Pokorný se zasloužil o vynikající překlady např. díla Huga, Racina, Casanova, Rostanda, Goetheho nebo Kleista. (mk)

O židech se učí málo a s chybami

Na rozdíl od jiných náboženství a kultur se o historii židovského národa učí ve školách až ostudně málo. Tvrdí to alespoň ředitel židovského muzea v Praze Leo Pavlát.

Autoři mnohých učebnic, občanské nauky, sociálních věd a dějepisu sklouzávají do stereotypů, bez vysvětlení užívají klíše či se dopouštějí faktických chyb a nepřesností. Židé jsou například popisováni jako lidé živící se hlavně lichvou, ale čtenář se už nedoče, co Židy k peněžnímu obchodu vedlo. "Informace o holocaustu jsou v některých učebnicích až skandálně nedostatečné. Judaismus je obecně zahrnován pod křesťanství, jako by to ani nebylo autonomní vyznání. V dějepise často chybějí základní údaje, odkdy Židé žijí na tomto území, proč byli na okraji společnosti," vypočítal Pavlát nedostatky v učebnicích. JP

Nový historický časopis

Začátkem ledna by se na českém trhu objevit nový časopis Kuděj věnovaný Kulturním Dějinám v nejširším smyslu. První číslo by mělo přinést články o vybavení plzeňského kostela sv. Bartoloměje v pozdním středověku, o významu pojmu mázhaus v 16. století, o obraze vojáka třicetileté války, jak ho vykreslují nymburské městské knihy, o vzniku záchodu na českém venkově, o satirickém časopise Nebojsa vycházejícím v letech 1918 - 1920 i o rozdílech mezi fotografií z osvobození Ostravy Rudou armádou a obrazem vzniklým podle tohoto obrazu v osmdesátých letech. Součástí čísla by měla být i anketa předních českých historiků na téma dluhy české historiografie, přehled česky psané kulturněhistorické literatury z let 1996-98 i psychotechnický test z třicátých let. (Ma-Fr)

S dotazy týkajícími se nového listu a jeho distribuce se můžete obracet na e-mailovou adresu franc@cesnet.cz nebo na adresu vydavatele spolku Scriptorium: Lomená 54, 162 00 Praha 6 - Střešovice, fax: 5811389.

V Praze byly naposledy k vidění korunovační klenoty

Seďm držitelů klíčů - prezident Václav Havel, premiér Miloš Zeman, zástupce pražského arcibiskupa, šéf Senátu Petr Pithart, předseda sněmovny Václav Klaus, zástupce Metropolitní kapituly a primátor Prahy Jan Koukal - naposledy v tomto tisíciletí otevřelo dveře od Svatováclavské kaple, aby z ní vyzvedlo královské korunovační klenoty. Symboly státnosti byly na Pražském hradě k vidění jeden týden u příležitosti osmdesátého výročí vzniku Československé republiky. JP

Projekty baťovských sídlišť vystaveny ve zlínské galerii

Během října proběhla ve Státní galerii ve Zlíně zajímavá výstava zlínské funkcionalistické architektury, kterou Státní galerie připravila za podpory Nadace Tomáše Bati. Když se na konci dvacátých let rozrostly Baťovy závody v mohutný komplex s ucelenou provozní činností, nezůstala firma u investic jen na území Zlína. Postupně zakládala síť svých obchodů, filiálky a

Vstup do Baťovy továrny ve švýcarském Möhlínu, foto z roku 1938

později i celé urbanistické celky doma i v zahraničí. Baťův koncern uplatňoval svoje pojetí architektury při výstavbě průmyslových částí měst v celé Evropě. Úsilí získávat a rozvíjet zahraniční trhy vedlo k založení vlastních továren a s nimi spojených společenských a obytných zón pro zaměstnance v řadě zemí. Tato průmyslová města byla stavěna stejně jako v tehdejších Československu, přesně podle zlínského modelu. Na výstavbě a rozvoji výroby se vždy podíleli projektanti a stavitelé, technici, vedoucí a instruktoři ze Zlína, odkud bylo vše centrálně řízeno. Ve zlínském Domě umění byly vystaveny fotografie budov i dosud nepublikované staré projekty architektů. Průmyslová města, která Baťův koncern buďtoval v průběhu necelého dvacetiletí po celém světě jsou v názvu výstavy označena jako "satelity", což vyjadřuje jejich úzkou spojitost s mateřským centrem Zlínem. Vzhledem k tomu, že nebylo možno podrobněji poznat a zdokumentovat všechna Baťova průmyslová města, omezila se výstava pouze na teritorium Evropy. V expozici byly připomenuty příklady studií Ideálních průmyslových měst, kterými se ve Zlíně v průběhu třicátých let zabývali nejen architekti Baťova stavebního oddělení (např. V.Karčík, J.Voženílek, Vl.Kubečka, R.H.Podzemný a A.Vítek), ale i další přední architekti a urbanisté - Josef Gočár, Emil Hruška nebo Le Corbusier. Ve výstavních celcích byla postupně představena jednotlivá baťovská města. Téměř 400 fotografií, plány, model i texty v češtině a angličtině dokonale zdokumentovaly vznik, vývoj i současný stav 16 evropských urbanistických celků a jejich vzájemnou příbuznost. Současný stav satelitů zdokumentoval fotograf galerie Rudolf Červenka. (mk)

Ze světa sportu:

Zemřel slavný atlet

Na selhání srdce zemřel v jedenašedesáti letech Ludvík Daněk, jeden z nejslavnějších atletů historie, olympijský vítěz v hodu diskem. V roce 1964 překonal světový rekord, v témže roce na olympijských hrách v Tokiu získal stříbrnou medaili, čtyři roky poté v Mexiku bronzovou. Vrchol kariéry prožil Ludvík Daněk v Mnichově v roce 1972, kde získal olympijské zlato.

P. Šťastného uviedli do hokejovej Siene slávy

V Toronte slávnostne uviedli do Siene slávy hokejovú legendu Petra Šťastného, ktorý sa tak stal po Stanovi Mikitovi druhým slovenským rodákom oceneným v hráčskej kategórii. Peter Šťastný, ktorý sa v drese Československa stal dvojnásobným majstrom sveta v rokoch 1976 a 1977, odohral po emigrácii v roku 1980 v Národnej hokejovej lige 15 sezón, v ktorých dosiahol rad nezmazateľných úspechov, predovšetkým v klube Quebec Nordiques. Dodnes je držiteľom niektorých rekordov NHL, v súčasnosti pracuje ako skaut (vyhľadávač talentov) klubu St. Louis Blues.

Desetileté výročí Psích vojáků

Po prvním podzimním koncertě v Praze, který se uskutečnil v polovině října v pražském paláci Akropolis, pokračovala legendární undergroundová skupina Psí vojáci v koncertování na tradičních alternativních scénách v Čechách i v zahraničí. Turné začalo v Českých Budějovicích, dále kapela vystoupila v Žilině a poté se uskutečnil slavnostní klubový koncert ve Vídni, který byl úzce spojen s oslavou desetileté existence krajského klubu Nachtasy. Nachtasy je symbolem vídeňské krajské kultury s úzkými vazbami na předlistopadovou politickou opozici i jeho mladší kulturní vrstvu - underground. Zakladatelem Nachtasylu je Jiří Chmel, který se do Rakouska vystěhoval počátkem osmdesátých let, krátce po nabídce vlády někdejšího premiéra Rakouska Bruna Kreiského, kterou učinil někdejším signatářům Charty 77. Díky ní stovky tehdejších žadatelů z předlistopadového Československa získaly statut politického uprchlíka a řada z nich i trvalý pobyt v Rakousku. (mk)

Výstava betlémů

Ojedinelou výstavu, která byla zahájena v Jindřichově Hradci, tvoří téměř stovka betlémů z dílen profesionálních, amatérských i dětských tvůrců. Jsou zde představeny práce oceněné v soutěži O Nožík Tomáše Krázy (1838-1919), tvůrce největšího mechanického betlému na světě. Prvenství v soutěži získaly betlémy z Valašských Klobouků a z Veselí nad Moravou v kategorii amatérských tvůrců a z Prahy v kategorii profesionálů. Soutěž o nejlepší betlém je součástí Roku Tomáše Krázy, který v jindřichohradeckém muzeu začal 4. dubna. Expozice bude přístupna až do 6.ledna 1999. (mk)

Nejprospěšnější je Zdeněk Svěrák

Podle průzkumu agentury Sofres-Factum považuje česká veřejnost za nejprospěšnější veřejně činnou osobnost scénáristu a jednoho z hlavních představitelů Divadla Járy Cimrmana Zdeňka Svěráka. Až za ním se umístila místopředsdkyně poslanecké sněmovny Petra Buzková (ČSSD) a její kolega Stanislav Gross (ČSSD). (MaFr)

Koncert Pavla Dobeša vo Viedni

Dobrá atmosféra panovala zase v klubovej „hospode“ na koncerte českého pesničkára Jana Dobeša. Dobeš, ktorý patrí do českej „prvej ligy“ sa predstavil s výberom zo svojej staršej tvorby z ostravských čias, ale hral aj nové veci, ktoré reflektujú jeho zážitky z cesty po USA, kde koncertoval pre krajanov. Svoje vystúpenie oživil vtipným doprovným slovom, ktorým si získal prítomných tak, že ho nakoniec nechceli pustiť domov.

Róbert Urbásek v Slovenskom Inštitúte

Zvláštnu výstavu mladého talentovaného maliara Róberta Urbáska poriadal Slovenský inštitút vo Viedni. Tento absolvent pražskej Akadémie muzických umení symbolizuje vo svojich dielach abstrakčné tendencie a zaujíma svojím spôsobom využívania farby. Venuje sa aj „počítačovým“ grafikám, kde zostavuje ploché i trojrozmerné objekty, ktoré zaujmú optickými a farebnými štruktúrami. Na obrázku je záber z vernisáže.

Marta Kubišová jezdí ráda na dovolenou do Rakouska

Některé písničky programu jsou z období první kariéry, jiné z let posledních, tedy druhé kariéry. Tak totiž Marta Kubišová rozděluje své životní etapy. Mezi písničky těchto dvou kariér zařadila i Ježkův Klobouk ve křovi.

M.K.: Máte pravdu, ta písnička nepatří ani do jedné mé kariéry, ale je spíš reminiscencí na dobu charty. Zpívala jsem si ji, když tehdy někdo zmizel na pár dní, týden i třeba několik let.

Jednu vaši písničku zná několik generací – váže se k sametové revoluci. Zpíváte ještě Motlitbu?

M.K.: Její nová historie se odvíjí naprosto trapně. Jako partnerka jsem pomáhala při volbách Demokratické unii. Oni si k mému povídání s nimi dali osm taktů z Motlitby, což nahlásili i na ochranný autorský svaz. Mezitím se však ozval textař písně, který celou dobu žil v Austrálii a dal do novin prohlášení, že se zveřejněním nesouhlasí. Na Demokratickou unii podal žalobu. Prý mu zveřejnění nepřipadalo dost důstojné. Tak jsem předvolaná na 10. prosince jako svědek na soud. Ne, nejsem členkou této strany. Mám z toho všeho smíšené pocity. Teď abych řikala: milé publikum, zazpívala bych vám ráda Motlitbu, leč nevím, jestli je to dost důstojné pro autora textu.

Posluchač cítí, že písničky, které zpíváte, vám jednoduše „sedí“. Máte taky takový pocit?

M.K.: Dá se to tak říci. Vážím si skoro každé písničky, kterou zpívám, kvůli něčemu mi je blízká. Ráda zpívám texty, o které se člověk může opřít, ze kterých lze něco udělat. Když se nemám čeho chytit, může se stát, že mi text i vypadne. Ale to se objeví mechanická paměť. Většinou to publikum ani nezjistí, jen hudebníci vědí své. Nedělám chyby v textech, které mají hlavu a patu.

Praha se stává evropským muzikálovým centrem. Netoužíte taktéž zkusit muzikál?

M.K.: To není otázka chutě. Mám

takové množství různých aktivit, že by se neslučovaly s přesným programem muzikálových představení.

Jaké jsou vaše nejbližší plány?

M.K.: S programem, který je výběrem z mé první i druhé kariéry, budu mít koncert v Bratislavě a potom ve Vídni.

Mezi těmito aktivitami je i váš televizní program "Chcete mě" o opuštěných zvířatech. Jaká máte nyní doma?

M.K.: Dva kocoury a jednoho psa. Ale ne, nejsou doma souboje, snášeji se docela dobře. Problémem je jenom koťátko, které se jmenuje Bubu. Neuvěřitelně rychle létá po bytě, neumí brzdit a každou chvíli něco shodí. Už aby bylo brzo dospělé a uklidnilo se. Předtím jsem se vždy ujala nějakého staršího zvířete, které bylo klidnější.

Kam dáváte psa a kocoury, když jedete na dovolenou?

M.K.: Zásadně nevolím dovolenou, kam se létá. Pro zvířata, která nemohou být na palubě letadla, ale jsou uzavřena v batožinovém prostoru, je toto cestování hrůza. Takovou přepravu bych nedovolila. Vybírám si taková místa, kam dojedou kola auta. Byla jsem například na dovolené v rakouských Alpách. S dcerou a oběma psy jsme už byli v Mondsee, bylo to tam strašně fajn, čistoučká voda.

Blíží se Vánoce. Jak je strávíte?

M.K.: Před Vánoci děláme adventní koncerty, takže jsem v té době dost unavená. Den před Štědrým dnem požádám dceru, aby v bytě vyluxovala a našla ozdoby na vánoční věnec, který obvykle pověsíme vysoko u stropu. Vánoční stromeček si nemůžeme vyzdobit, kocouři by ho strhli. Na stůl ještě dáváme ozdobenou svíčku, ale tu kvůli kocourům musíme schovat, když jdeme pryč. Chtěla bych lidem popřát, aby svátky trávili v míru a v dobré naději v lepší rok.

Helena Mišková, Česká beseda (Měsíčník Čechů, Moravanů a Slezanů na Slovensku)

Čtenářům Klubu můžeme prozradit, že 26. března chystáme v České škole večer s Martou Kubišovou.

OVĚŘENÉ PŘEKLADY

úředních listin, dokladů ... a tlumočení
Mag. Zdena Sklenar, Stuwerrstrasse
8/21, 1020 Vídeň, tel./fax 7268562
Mobil tel. 0664/2803787
Privat tel/fax: 02674/89302.
E-mail: sklenar@eunet.at

OVĚŘENÉ PŘEKLADY

dokumentů aj. Dr. Dietmar Koller,
Weideng. 2, 2333 Leopoldsdorf/Vídeň
Tel. 02235/44637, 0663/911 88 30,
práce 01/51528-444, e-mail:
dietmar.koller@univie.ac.at

OVĚŘENÉ PŘEKLADY

Mag. Lenka Kovarik, 1210 Vídeň, Felix-
Slavik-Str. 3/1/10.
Tel. 2908809

OVĚŘENÉ PŘEKLADY

dokumentů, smluv, úřed. listin a
tlumočení. Dr. Milan Košíček, 1030
Vídeň, Salesianerg. 17. Tel./fax: 714 07
27, 0664/2537951. E-mail: m.kosicek
@magnet.at

UBYTOVÁNÍ VE VÍDNI

M. Sed'a, 1070 Vídeň, Westbahnstr. 18.
Tel. 524 38 73, 6172706

MÁTE PROBLÉM?

Platíte hodně? Rád vám poradím ve všech
otázkách pojištění a financování. Rychle-
spolehlivě-seriózně. Marek Jedlička, 985
9070/24, priv. 259 37 29, Rennbahnweg
46/2/8, 1220 Vídeň.

ZÁJEMCI O VOLEJBAL,

muži i ženy se základními znalostmi -
hrajeme pro radost z pohybu - informace
N. Štěrbová, tel. 749 12 08.

ÚDRŽBY A OPRAVY

bytů a domů, transporty, vyklízení bytů.
Výhodně. Tel. 6418215 Skalák.

HLEDÁM SPOLEHLIVOU VÝPOMOC

do obchodu. Ráno a večer, tel. 911 45 68
od 18 do 22 hod.

Římskokatolický kostel
„Panny Marie na nábřeží“
Kirche Maria am Gestade
1010 Vídeň, Salvatorgasse 12

Mše sv. každou neděli a zasvěcený svátek v 8.30 h

**Nezapomeňte nahlásit případ-
nou změnu adresy:**

DUCHOVNÍ SLUŽBA

České katolické misie

Katholische Mission für Tschechen
1030 Hagenmüllergasse 31,
Tel. záznamník 0222/715 48 42.
Postfach 134, 1091 Wien

Římskokatolický kostel
„Nejsvětějšího Vykupitele“
Tschechische Erlöserkirche
1030 Wien, Rennweg 63

Mše svatá v sobotu v 18 hod., v neděli a zasvěce-
ný svátek v 10.00, první pátek v měsíci ve 14.30.

Škola ministrantů:

první sobotu v měsíci od 17.00 hod.

Římskokatolická
Katedrála sv. Štěpána
Wiener St. Stephansdom

svatá zpověď pondělí 16-18, úterý
15-17, středa 13-14 hod.

ČESKÁ UČITELKA KLAVÍRU

žijící ve Vídni poskytne hodiny na klavír
- jak pro začátečníky, tak i pro pokročilé.
Docházím i do rodiny. První hodina
zdarma. Tel. 259 10 01.

PRO NAŠE EXPORTNÍ ODDĚLENÍ

hledáme spolupracovníka (spolupracov-
nici) s perfektní znalostí češtiny/němčiny
a obchodním vzděláním Fa. Mertl, oce-
lové trubky, 2320 Schwechat, tel. 01/701
31/431, pí Gruscherová.

HLEDÁM dobrého a spolehlivého
KUCHARĚ pro českou restauraci.
Tel. 5057334, pí Stuchlíková.

STAROŽITNÍK: FIEDLER V.

Restauruje / nakupuje / prodává. Zájem o
nákup českých malířů. Zprostředkování
bude honorované. V. Fiedler, Vídeň 7,
Siebensterng. 20. Tel. 523 35 81,
mobil 0664/3566676.

ZLATNICTVÍ, HODINÁŘSTVÍ

Richard Arnold - Opravy šperků a hodin;
předělávky, vlastní výroba (těž z doneseného
materiálu). 1100 Vídeň, Buchengasse 88, tel.
/ fax 604 54 85

ZNÁMKY - MINCE

Odborný obchod Emanuel Topol, Vídeň
17, Ottakringerstr. 82, tel. 486 42 12
po-pá 9.30-12.30, 14.30-18, so 9.00-12.30

SANO TOURS

Reisebüro Loppreis Zorika, Vídeň 3,
Rennweg 21, tel. 715 95 55, fax 715 95 56
Zařídí pro Vás cesty do celého světa
letadlem, autobusem, vlakem, lodí.
Sleva pro krajany. Mluvíme česky.

ČESKY A SLOVENSKY MLUVÍCÍ LÉKAŘI VE VÍDNI

MUDr. Stanislav Štěrba, univ. doc.,
odborný lékař pro vnitřní choroby, ze-
jména srdce. Vídeň 11, Simmeringer
Hauptstr. 80, tel. 749 12 08

MUDr. Zdenka Gabriel Weiss,
odb. ortopédka, též dětská. Vídeň 5,
Pilgram-gasse 10, tel. 58 74 460.

MUDr. Vladislav Lipták, odb. lékař
pro vnútorné choroby, Viedeň 1, Ze-
linkagasse 12, tel. 533 58 34.

MUDr. Vít Doležal, zubní lékař,
ordinace Billrothstr. 20, Vídeň 19, tel.
319 25 73

MUDr. Tomáš Čech, ortopéd a orto-
pedický chirurg, Vídeň 11, roh
Simmeringer Hauptstr. - Kopalgasse
1/3/3. Tel 74 32 03, nebo 67 64 303.

MVDr. Eva Ruttnerová, zvěrolé-
kařka, 1150 Vídeň, Robert Hamerlingg.
1. Tel. 892 60 92.

Mag. Ladislav Nykl, psychoterapeut,
psychologické poradenství, zajímavé
pohovorové semináře, praxe Ledererg.
17/7, Vídeň 8, tel. 523 57 44 n.
0664/3570676

MUDr. Jiřina Bodnar, choroby kožní a
pohlavní, po.čt. 14-18.30, út. 8-13, pá 8-
11, Josefstädterstr. 3/4-5, Vídeň 8,
tel. 406 99 41

MUDr. Kamila Hajek, soukromá
lčba homeopatií, Ada Christengasse
2/F/8, Vídeň 10, tel. 689 22 80

KOŘENÍ, ČAJE, SUŠENÉ OVOCE,

z celého světa nabízí Libuše Bártek,
Brunnenmarkt, Vídeň 16, tel. 43 97 18

LAVENDL

Obchod s přírodními produkty, potraviny z
kontrol. biolog. zemědělství, makrobiotika, prav.
prodejní výstavy
Karl Meissl - Str. 3 (Wallensteinplatz 2),
tel. 333 17 83
po-pá 8.30 - 18.30, so 8.30-12.30 hod.

ČESKY MLUVÍCÍ PRÁVNÍK

Adresa je k dispozici v redakci.

KULTURNÍ KLUB. Informační bulletin. Majitel, nakladatel, vydavatel, tisk
Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku, 1080 Wien, Schlüsselgasse 18,
tel./fax 402 32 99. Vychází měsíčně. Bankovní spojení Bank Austria, č. účtu 683
035 901.

KULTURNÍ KLUB. Informationsbulletin. Medieninhaber, Verleger, Hersteller und
Herausgeber Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich, 1080 Wien,
Schlüsselgasse 18, Tel./Fax 402 32 99. Erscheint monatlich. Gefördert aus Mitteln
der Volksgruppenförderung. Bankverbindung: Bank Austria, Kontonummer 683 035
901.